

Informe sobre el desenvolupament humà 2010

**El desenvolupament humà,
la veritable riquesa de les nacions**

Edició del vintè aniversari

Informe sobre el desenvolupament humà **2010**

Edició del vintè aniversari

El desenvolupament humà, la veritable riquesa de les nacions

Publicat pel
Programa de les
Nacions Unides per
al Desenvolupament
(PNUD)

Títol original:

Human Development Report 2010

© 2010 Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
1, UN Plaza, Nova York, 10017, EUA

Títol català

Informe sobre el desenvolupament humà 2010

© de l'edició catalana

ANUE (Associació per a les Nacions Unides) Catalunya

Fontanella, 14, 08001 Barcelona

Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la Universitat Politècnica de Catalunya

Colom, 1, 08222 Terrassa.

Centre UNESCO de Catalunya-Unescocat

Nàpols, 346, 08025 Barcelona

Edició realitzada amb la col·laboració de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

Disseny original: Bounford.com

Maquetació: Monflorit Edicions i Assessoraments, S.L.

Traducció de l'original anglès de Marc Alba i Violeta Roca

Revisió lingüística d'Alba Galí

ISBN: 978-84-15057-07-9

Dipòsit legal: B.42926-2010

Equip responsable de l'Informe sobre desenvolupament humà 2010

Oficina responsable de l'Informe sobre Desenvolupament Humà (OIDH) del PNUD

L'Informe sobre desenvolupament humà és fruit de l'esforç conjunt, amb la conducció de la directora, d'un equip d'investigació, estadístiques, comunicacions i producció, a més d'un equip de suport als informes sobre desenvolupament humà nacionals. La feina de l'OIDH és possible també, gràcies als col·legues de les unitats d'operacions i administració.

Directora i autora principal

Jeni Klugman

Recerca

Francisco Rodríguez (director de recerca), Hyung-Jin Choi, Beth Osborne Daponte, Ricardo Fuentes-Nieva, Mamaye Gebretsadik, Zachary Gidwitz, Martin Heger, Difei Hu, Isabel Medalho Pereira, Emily Newman, José Pineda, Emma Samman i Sarah Twigg

Estadística

Milorad Kovacevic (director en cap d'estadístiques), Astra Bonini, Liliana Carvajal, Amie Gaye, Melissa Hernandez, Shreyasi Jha, Alison Kennedy (directora d'estadístiques fins al juny de 2010) i Andrew Thornton

Informes sobre el desenvolupament humà nacionals i xarxa

Eva Jespersen (directora adjunta), Mary Ann Mwangi, Paola Pagliani i Timothy Scott

Extensió i comunicacions

William Orme (director de comunicacions), Carlotta Aiello, Ekaterina Berman, Wynne Boelt, Jean-Yves Hamel i Roy Laishley

Producció, traducció, pressupost i operacions, administració

Sarantuya Mend (administradora d'operacions), Oscar Bernal, Fe Juarez-Shanahan i Myint Myint Than

Pròleg

El 1990, el PNUD va publicar el primer *Informe sobre desenvolupament humà*, que incloïa la presentació de l'índex de desenvolupament humà (IDH). La premissa bàsica de l'IDH, considerada radical en la seva època era senzilla i atractiva: el desenvolupament d'un país s'havia de mesurar no tan sols a través de la renda nacional –la mesura més emprada des de feia molt de temps– sinó també segons l'esperança de vida i l'alfabetització. Per a tots dos factors es disposava de dades comparables de la majoria dels països. El nou IDH posseïa alguns punts febles, tal com van reconèixer els autors; entre les quals la dependència de les mitjanes nacionals –que ocultaven caïres de distribució– i la manca d'una «mesura quantitativa de la llibertat humana». No obstant això, va aconseguir plantejar sense problemes la tesi central de l'*Informe*, a la primera frase ja declarava breument: «La veritable riquesa d'una nació és a la seva gent.» Vint anys més tard, la brillantor conceptual i la importància del paradigma original del desenvolupament humà continuen essent indiscutibles. Hi ha un consens gairebé universal sobre la impossibilitat de mesurar l'èxit d'un país o el benestar d'un individu únicament a partir dels seus ingressos. Si bé, la renda és fonamental, ja que sense recursos qualsevol avenç és difícil d'aconseguir, també hem de tenir en compte si la gent pot dur una vida saludable i perllongada, si té l'oportunitat de rebre educació i si és lliure d'aplicar els seus coneixements i talents per configurar el seu propi destí.

Aquesta va ser la visió inicial, i continua essent l'aportació principal dels autors del primer *Informe sobre desenvolupament humà*, Mahbub ul Haq, del Pakistan, i el seu amic i estret col·laborador, Amartya Sen, de l'Índia, juntament amb altres ideòlegs importants del desenvolupament. La seva concepció ha orientat no tan sols la redacció d'aquest *Informe* durant vint anys, sinó també més de 600 informes nacionals sobre desenvolupament humà –elaborats a partir de recerques locals i publicats pels països respectius– així com la multiplicitat d'informes estimulants amb un enfocament regional recolzats per les oficines regionals del PNUD.

Però tal vegada, el més important és que aquesta visió del desenvolupament humà ha tingut efectes profunds en una generació d'autoritats responsables de l'elaboració de polítiques públiques i d'experts del desenvolupament, incloent-hi nombrosos integrants del mateix PNUD i de la resta d'organismes de les Nacions Unides.

Aquesta fita del vintè aniversari brinda una gran oportunitat per avaluar de manera sistemàtica, tant a escala nacional com mundial, els èxits i els reptes pendents en matèria de desenvolupament humà –una tasca que no s'havia emprès des del primer *Informe*– i analitzar-ne les conseqüències tant per a les polítiques com per a futures investigacions.

Les proves són clares i concloents en un aspecte fonamental: els països poden fer moltíssim per millorar la qualitat de vida dels seus habitants, fins i tot en situacions adverses. Moltes nacions han aconseguit enormes avenços en salut i educació, malgrat tenir uns augments moderats en el nivell dels ingressos. D'altres, amb unes bones aptituds econòmiques durant dècades, no han progressat de la mateixa manera pel que fa a l'esperança de vida, l'escolaritat i l'estàndard de vida general. Els avenços mai no són automàtics: exigeixen voluntat política, lideratge i el compromís permanent de la comunitat internacional.

Les dades dels darrers 40 anys també reflecteixen l'existència de múltiples camins per aconseguir èxits en desenvolupament humà: no existeix una recepta única ni un model uniforme per tenir èxit. Aquest informe mostra els notables avenços aconseguits per molts països en la majoria de les àrees, on sovint les nacions més pobres són les que han fet unes millores més significatives. Encara que potser no és una sorpresa per als estadístics, fa quatre dècades que gairebé ningú no hauria suposat que els països amb ingressos baixos experimentarien els avenços considerables que avui s'observen en salut, educació i (en menor mesura), creixement econòmic.

No obstant això, no totes les tendències són positives. Lamentablement, diverses nacions han anat enrere en termes absoluts en els èxits de l'IDH des de la seva primera publicació el 1990. Aquests països ens deixen lliçons sobre l'efecte devastador d'un conflicte, l'epidèmia de la sida i la mala gestió política i econòmica. La majoria han patit més d'un, si no tots, aquests mals. M'alegro especialment de la continuïtat que ha mostrat l'*Informe sobre desenvolupament humà* en la tradició d'innovar en matèria de com mesurar-lo. Enguany, s'incorporen tres nous indicadors que capturen la desigualtat multidimensional, les disparitats de gènere i les privacions extremes. L'índex de desenvolupament humà ajustat per desigualtat, l'índex de desigualtat de gènere, així com l'índex de pobresa multidimensional –basats en innovacions en cadascun dels temes, així com en progressos en la teoria i en les estadístiques– s'apliquen a la majoria dels països i aporten noves perspectives de gran transcendència.

Aquestes noves eines de mesura continuen enfortint la validesa constant de la visió inicial del desenvolupament humà. De cara al futur, els pròxims informes hauran d'enfortir-se a temes encara més complexos, entre els quals l'àmbit cada vegada més crític de la sostenibilitat, la desigualtat i les nocions més àmplies d'apoderament. Avui dia, continuen vigents molts dels desafiaments analítics i estadístics que van ser identificats a l'informe inaugural del 1990.

El PNUD té motius per sentir-se orgullós d'haver donat suport a aquest informe, intel·lectualment innovador i independent, durant dues dècades. No obstant això, aquests informes mai no han estat només un producte del PNUD. La publicació depèn, en bona mesura, dels coneixements i les visions dels organismes de les Nacions Unides, els governs nacionals i de centenars d'investigadors d'arreu del món, la col·laboració dels quals sempre hem agraït. Tal com ho demostra tant convincentment aquesta edició aniversari, podem i hem de continuar orientant la nostra manera d'actuar segons els valors i les troballes de l'*Informe sobre desenvolupament humà* durant els pròxims vint anys, i fins i tot més.

Helen Clark
Administradora
Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament

L'anàlisi i les recomanacions en matèria de polítiques públiques continguts en aquest informe no reflecteixen necessàriament les opinions del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament o de la seva Junta Executiva. L'Informe és una publicació independent patrocinada pel PNUD i és fruit de l'esforç conjunt d'un grup d'assessors de prestigi i de l'equip encarregat de l'*Informe sobre desenvolupament humà* liderat per Jeni Klugman, directora de l'Oficina encarregada de l'*Informe sobre desenvolupament humà*.

Introducció d'Amartya Sen

El 1990, la publicació del primer *Informe sobre desenvolupament humà* va sensibilitzar el públic sobre les implicacions reals del desenvolupament. Sota el lideratge visionari de Mahbub ul Haq, l'obra va tenir un efecte profund en la manera de considerar el progrés social per part d'autoritats, funcionaris públics, mitjans de comunicació, economistes i altres científics socials. En lloc de concentrar-se en uns quants indicadors tradicionals del progrés econòmic (com el producte interior brut *per capita*), el concepte de «desenvolupament humà» proposava examinar sistemàticament una gran quantitat d'informació sobre com viu l'ésser humà en cada societat i quines són les llibertats bàsiques de què gaudeix.

Quan Mahbub ul Haq es va posar al capdavant de l'enfocament del desenvolupament humà, diverses veus ja havien manifestat el seu descontent; exigien un paradigma més ampli que les mesures econòmiques estàndard disponibles, alhora que presentaven propostes alternatives. Amb gran intel·ligència, Mahbub ul Haq va advertir la possibilitat d'aglutinar aquestes propostes en una àmplia visió alternativa que fos pràctica i, alhora, inclusiva. Així, els diversos informes sobre desenvolupament humà van donar cabuda a una quantitat enorme d'informació i anàlisis relacionades amb diversos aspectes de l'experiència humana.

No obstant això, el problema de substituir una simple xifra com el PIB per un torrent de quadres (i un enorme conjunt d'anàlisis relacionades) radica en les dificultats que impliquen el maneig de més quantitat d'informació. Per aquesta raó i com a alternativa explícita al PIB, es va crear un índex senzill –l'índex de desenvolupament humà (IDH)– concentrat en la longevitat, l'educació bàsica i l'ingrés mínim necessari. Com és lògic, a l'IDH –que va aconseguir ser bastant popular en el debat públic– li manca un cert «refinament», que en certa mesura l'assimili al PIB. Amb aquest diagnòstic no pretenc ser poc amable en la seva descripció. Com a una de les persones que va tenir el privilegi de treballar amb Mahbub ul Haq en el disseny de l'IDH, sostinc que aquest índex, rudimentari i tot, va aconseguir fer justament el que se n'esperava: operar com un indicador senzill similar al PIB, però sense deixar de banda tot el que no fossin ingressos i béns de consum. No obstant això, l'enorme amplitud de l'enfocament del desenvolupament humà no s'ha de confondre, com passa de vegades, amb el rang estret de l'IDH.

El món ha continuat avançant des del 1990. I si bé s'ha guanyat molt (en alfabetització, per exemple), el compromís que mobilitza l'enfocament del desenvolupament humà rau a concentrar-se en allò que queda per fer, és a dir, allò que exigeix la màxima atenció en el món contemporani, i que inclou des de la pobresa i les privacions fins a les desigualtats i la inseguretat. La sèrie ininterrompuda d'informes sobre desenvolupament humà continua generant nous quadres i s'han dissenyat índexs addicionals per complementar-lo i enriquir la nostra avaluació.

Mentre això passa, els nous desafiaments a què ens enfrontem són encara més greus, per exemple, els relatius a la conservació del medi ambient i la sostenibilitat del nostre benestar i de les llibertats

bàsiques. L'enfocament del desenvolupament humà és prou flexible per tenir en compte les perspectives futures de la vida humana al planeta, incloent-hi el panorama d'aquelles característiques del món, que valorem sense que importi si afecten, o no, al nostre propi benestar (per exemple, ens podem comprometre amb la supervivència d'espècies de la fauna en perill d'extinció per motius que transcendeixin el nostre propi benestar). Seria un error majúscul concentrar cada vegada més aspectes en una sola xifra com l'IDH, però l'enfocament del desenvolupament humà és prou complex per acollir noves inquietuds i consideracions vinculades amb les perspectives futures (entre les quals les prediccions de nivells futurs de l'IDH) sense la necessitat de maldar per incorporar més informació en una sola mesura composta.

Vint anys més tard de la publicació del primer *Informe sobre desenvolupament humà*, els èxits aconseguits mereixen grans celebracions. Però també ens hem de mantenir alerta per trobar formes de millorar l'avaluació de les adversitats del passat i de reconèixer, i respondre, a les noves amenaces que posen en risc el benestar i la llibertat humana. Aquest compromís constant és, sense cap dubte, part de l'amplitud de mires de Mahbub ul Haq. El temps no ha aconseguit reduir la necessitat de continuar comptant amb aquest compromís.

Agraïments

Aquest informe és fruit de les aportacions, l'assessorament i el suport de moltes persones. L'elaboració de qualsevol *Informe sobre desenvolupament humà* mundial és una tasca de proporcions enormes, especialment si es tracta d'un aniversari tan favorable com aquest. Voldria agrair especialment a Amartya Sen la seva saviesa i assessorament estratègic i a Sakiko Fukuda-Parr, Frances Stewart i Michael Walton les seves aportacions intel·lectuals tan útils i retroalimentació. A la meva família, Ema, Josh i Billy, gràcies pel seu suport i paciència constants. L'*Informe sobre desenvolupament humà* depèn de la dedicació i el treball ardu de l'equip d'investigadors i del personal de l'Oficina encarregada de l'Informe sobre Desenvolupament Humà (OIDH o HDRO —sigla anglesa per la qual es coneix). L'èxit permanent d'aquest informe es deu en gran mesura al suport que rep l'administradora del PNUD, Helen Clark.

Un grup consultiu acadèmic va aportar orientació d'ineestimable valor. Aquest grup estava format per Bina Agarwal, Philippe Aghion, Arjun Appadurai, Anthony Atkinson, François Bourguignon, Simon Commander, Ariel Fiszbein, Nancy Folbre, Sakiko Fukuda-Parr, Stephen Gelb, Enrico Giovannini, Heba Handoussa, Richard Jolly, Ravi Kanbur, Mwangi Kimenyi, Deepak Nayyar, Lant Pritchett, Gustav Ranis, Henry Richardson, Dani Rodrik, José Salazar-Xirinachs, Hadi Salehi-Esfahani, Timothy Smeeding, Frances Stewart, Jan Svejnar, Michael Walton i Tarik Yousef.

Es van dur a terme més de 25 consultes entre el setembre del 2008 i el juny del 2010 amb la finalitat d'ajudar a la preparació de l'informe, algunes de les quals a Brussel·les, Busan, Canberra, Cambridge (Regne Unit), Cambridge (Estats Units), Ginebra, Istanbul, Johannesburg, Lima, Londres, Nairobi, Nova Delhi, Nova York, Oxford, París, Rabat, Rio de Janeiro, Sidney i Washington D.C. Aquestes consultes van comptar amb la participació d'uns 400 experts i professionals i van rebre el suport de les oficines del PNUD, tant regionals com dels països. Entre els associats clau que van organitzar les consultes s'inclouen el Centre per al Desenvolupament Mundial, la Comissió Europea, el Centre per al Desenvolupament Internacional de la Universitat de Harvard, l'Associació de Capacitats i Desenvolupament Humà, el Centre per al Desenvolupament de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmics i el Grup Assessor de la Societat Civil del PNUD.

Les investigacions d'antecedents sobre una àmplia varietat de temes estan disponibles en línia a la sèrie de documents de recerca sobre el desenvolupament humà i s'enumeren a la bibliografia. L'estreta col·laboració amb la Iniciativa sobre Pobresa i Desenvolupament Humà d'Oxford, dirigida per Sabina Alkire i amb la participació d'un gran ventall d'investigadors, va ser de gran utilitat per tirar endavant els programes conceptuals i de mesures. Voldria agrair especialment a James Foster, de la Universitat George Washington; Stephan Klasen, de la Universitat de Gotinga i Lant Pritchett, de la Universitat de Harvard, els seus consells oportuns en una varietat de mesures i qüestions empíriques.

Les estadístiques emprades en aquest informe provenen de diverses bases de dades. Ens sentim especialment en deute amb l'Organització Internacional del Treball, la Unió Interparlamentària, Jong-Wha Lee, l'Estudi d'Ingressos de Luxemburg, el Projecte Polity IV, l'Institut Internacional d'Estudis per la Pau d'Estocolm, el Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides, l'Institut d'Estadístiques de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, el Fons de les Nacions Unides per a la Infància, el Programa de Dades sobre Conflictes de la Universitat d'Uppsala i el Banc Mundial. Claudio Montenegro, del Banc Mundial, va dur a terme les anàlisis basades en la base de dades del banc de la distribució internacional de l'ingrés, la qual es requereix per construir l'índex de desenvolupament humà ajustat per desigualtat. Eduardo Zambrano, de la Universitat Politècnica de l'Estat de Califòrnia, va donar assessorament en la construcció de l'índex de desigualtat de gènere. També agraïm l'ajuda prestada pel grup d'experts de la Comissió d'Estadístiques de les Nacions Unides.

Un grup de lectors del PNUD, en representació de totes les oficines regionals i de polítiques, a més d'una sèrie d'altres col·legues, l'enumeració dels quals resultaria massa llarga, van prestar la seva col·laboració valuosíssima durant tota la fase d'elaboració d'aquest informe; no podem deixar d'agrair especialment Abdoulaye Mar Dieye, cap de personal. La Xarxa de Desenvolupament Humà, formada per uns 1.400 funcionaris del PNUD, acadèmics i organitzacions no governamentals, els quals van generar una sèrie d'idees i informació útil a través de debats en línia. Solaiman Al-Rifai i Martha Mai, de l'Oficina de les Nacions Unides de Serveis per a Projectes, hi van donar suport administratiu.

Diverses persones en pràctiques van treballar amb l'HDRO durant tot l'any: Kevin Chua, Zaynab El-Bernoussi, Jennifer Escobar, Rebecca Funk, Georgios Georgiadis, Saad Gulzar, Francesca Rappocciolo, Thomas Roca, Sandra Scharf, Fredrik Sjöberg i Seol Yoo. Namsuk Kim va ser enviada en comissió de servei per l'Oficina d'Estudis per al Desenvolupament del PNUD.

Un equip de Communications Development Incorporated, sota la direcció de Bruce Ross-Larson, va dur a terme un treball fantàstic amb l'edició i la composició de l'informe, mentre que Bounford.com va dur a terme el disseny. César Hidalgo va aportar idees molt vàlides per millorar la presentació dels conceptes i les tendències del desenvolupament humà.

Volem agrair a tots aquells que directament o indirectament ens han donat el seu suport i alhora, assumim plena responsabilitat per qualsevol tipus d'error o d'omissió.

Jeni Klugman
Directora

Informe sobre Desenvolupament Humà 2010

Abreviacions

OIDH	Oficina encarregada de l'Informe sobre desenvolupament humà (també coneguda per la sigla anglesa HDRO)
IDG	Índex de desigualtat de gènere
IDH	Índex de desenvolupament humà
IDH-D	Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat
INB	Ingrés nacional brut
IPH	Índex de pobresa humana
IPM	Índex de pobresa multidimensional
OCDE	Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic
PIB	Producte interior brut
PNUD	Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
PPA	Paritat de poder adquisitiu

Taula de continguts

Pròleg	iv
Introducció d'Amartya Sen	vi
Agraïments	viii
Abreviacions	x

PERSPECTIVA GENERAL

CAPÍTOL 1

Reafirmació del desenvolupament humà 11

L'afirmació original	12
L'índex de desenvolupament humà	13
L'interès creixent dels mitjans de comunicació	14
Els informes sobre el desenvolupament humà s'avancen als esdeveniments	16
Aportacions al discurs del desenvolupament	17
Canvis en el discurs del desenvolupament	20
El desenvolupament humà, un concepte vigent	23

CAPÍTOL 2

El progrés de les persones 27

Tendències recents en el desenvolupament humà: a través del prisma de l'índex de desenvolupament humà	27
Models generals	29
Convergència: el gran èxit	31
Vides més llarges, millor salut	34
El progrés s'ha alentit	36
La fam: el monstre multicèfal	38
El coneixement amplia les possibilitats	40
Els nivells educatius són més alts que mai	40
Les diferències de gènere s'acosten	41
La participació del sector públic ha crescut	42
Però molts infants no estan aprenent	44
Apugen els nivells de vida	45
Progrés divergent	46

CAPÍTOL 3

Camins diversos cap al progrés 49

El misteri del creixement econòmic i el desenvolupament humà	50
El creixement econòmic i el desenvolupament humà no sempre coincideixen	50
Desxifrar el misteri	52
Què ens diuen els nostres resultats	53
Avenç global: la funció de les idees i la innovació	54
Retallar les diferències en salut	54
L'educació: cosa dels pares, dels estats o tant dels uns com dels altres?	56
Diferències i punts en comú en els avenços en salut i educació	59
La funció de les institucions, les polítiques i l'equitat	59
Trajectòries nacionals diferents	60
Correlats i causes del progrés	61
El progrés a través de l'equitat	64
Una explicació més detallada: els mercats, els estats i el contracte social	67

CAPÍTOL 4

Les coses bones no sempre vénen juntes 73

Les altres dimensions del desenvolupament humà	73
Apoderament	74
Canvi en les expectatives	75
La democràcia i la lliure elecció	76
Drets civils i polítics	79
Desigualtat	80
Desigualtat creixent de la renda	81
Desigualtats superposades i sistèmiques	82
Disparitats de gènere	85
Vulnerabilitat i sostenibilitat	87
Inseguretat laboral i factors que intervenen	88
L'amenaça del canvi climàtic	91

CAPÍTOL 5

Innovacions en el mesurament de la desigualtat i la pobresa **95**

Tres noves mesures multidimensionals	96
Mesurament de la desigualtat multidimensional: l'IDH ajustat per la desigualtat	97
Pèrdues variables de desenvolupament humà a causa de la desigualtat	97
Les pèrdues acostumen a ser més importants en salut i educació que en renda	99
Limitacions de l'IDH ajustat per la desigualtat	100
Mesurament de la desigualtat de gènere: l'índex de desigualtat de gènere	100
Dimensions i indicadors	102
Enorme variació en la desigualtat de gènere	104
Limitacions de l'índex de desigualtat de gènere	105
Mesurament de la pobresa: l'índex de pobresa multidimensional	105
Patrons generals de la pobresa multidimensional	106
Pobresa multidimensional per regions i països	109
Limitacions de l'índex de pobresa multidimensional	110

CAPÍTOL 6

El programa més enllà del 2010 **117**

El progrés i l'amenaça del canvi climàtic	114
Agenda política	115
Principis que han de tenir en compte els responsables polítics	116
Donar importància al context	119
Canviar la política mundial	123
Agenda de la investigació	125
Millorar les dades i les anàlisis per assessorar el debat	125
Vers una nova economia per al desenvolupament humà	127
Indicacions per a la investigació	129
Notes	135
Bibliografia	141

ANNEX ESTADÍSTIC

Guia per a l'usuari	155
Clau de països i classificació segons l'IDH, 2010	160

Quadres estadístics sobre desenvolupament humà

1	Índex de desenvolupament humà i els seus components	163
2	Tendències de l'índex de desenvolupament humà, 1980-2010	168
3	Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat	172
4	Índex de desigualtat de gènere	176
5	Índex de pobresa multidimensional	181
6	Apoderament	184
7	Sostenibilitat i vulnerabilitat	188
8	Seguretat de les persones	192
9	Percepcions de benestar i felicitat individual	196
10	Benestar cívic i de la comunitat	200
11	Tendències demogràfiques	204
12	Treball digne	208
13	Educació	212
14	Salut	217
15	Entorn favorable: corrents de finançament i compromisos financers	222
16	Entorn favorable: economia i infraestructura	226
17	Accés a la tecnologia de la informació i les comunicacions	231

Notes tècniques	235
Definició de termes estadístics	243
Agrupacions per països	246

REQUADRES

1.1	De Karachi a la Sorbona: Mahbub ul Haq i el desenvolupament humà	12
1.2	Perfeccionament de l'índex de desenvolupament humà	15
1.3	El desenvolupament humà i les capacitats: fonaments intel·lectuals i evolució	16

1.4	Desenvolupament humà en acció: àmbit regional, nacional i local	22	2.2	Els països que han avançat més varien entre regions, però els que menys han avançat es concentren a l'Àfrica	31
2.1	Termes bàsics utilitzats en aquest informe	28	2.3	Diversitat de camins	33
2.2	Casos oposats a l'Àfrica	32	2.4	Progressos pel que fa a la salut	35
3.1	Més ric equival a més sa?	53	2.5	Hi ha un progrés en els indicadors de salut clau, però els països en desenvolupament queden enrere	36
3.2	La descentralització és bona per al desenvolupament humà?	57	2.6	Reducció de l'esperança de vida a l'ex Unió Soviètica i països molt afectats pel VIH	36
3.3	Tres casos d'èxit en l'índex de desenvolupament humà	58	2.7	Progrés en educació	39
3.4	Conflicte i desenvolupament humà	60	2.8	Hi ha més infants que van a l'escola, però es pot continuar millorant en educació secundària i superior	40
3.5	Revelacions a partir dels estudis analítics sobre el creixement	61	2.9	Hi ha avenços pel que fa a la igualtat de gènere en educació, però l'esclatxa persisteix	41
3.6	Models d'ascensió inestable	63	2.10	Progrés en el nivell de vida	43
3.7	Les transferències monetàries i la protecció social	66	3.1	Relació dèbil entre el creixement econòmic i els canvis en salut i educació	51
3.8	La funció del sector privat a l'hora de promoure el desenvolupament humà	68	3.2	Avui és possible tenir més bona salut i rebre més educació a tots els països	52
4.1	El dèficit democràtic dels països àrabs	77	3.3	Com més desenvolupament humà, menys desigualtat	64
4.2	Pobles indígenes i desigualtat en el desenvolupament humà	85	4.1	Un alt índex de desenvolupament humà no significa necessàriament democràcia, igualtat o sostenibilitat	74
4.3	Més «dones absents»	86	4.2	Ràpid creixement de les tecnologies de la comunicació, però amb un accés encara baix als països més pobres	75
4.4	Canvien les relacions de gènere a l'antiga Unió Soviètica	87	4.3	Més països adopten la democràcia	76
4.5	Gestió de la protecció de l'ocupació	90	4.4	Els infants de llars pobres són més propensos a morir	83
5.1	L'IDH en acció: innovacions en els mesuraments	96	4.5	Inversió del descens de l'atur des de 2008	89
5.2	Temes de gènere no inclosos per manca de dades	102	4.6	El món es va fent menys sostenible	92
5.3	La pobresa: visions des d'Indonèsia, Kenya i Madagascar	106	5.1	La desigualtat té un gran impacte en el desenvolupament humà	98
6.1	El desenvolupament com un dret i el canvi del punt de vista de la Xina sobre el desenvolupament	117	5.2	Els habitants de l'Àfrica sud-sahariana, el sud de l'Àsia i els països àrabs són els més malparats per les desigualtats en el desenvolupament humà	98
6.2	Llei de garantia de l'ocupació rural nacional de l'Índia	119	5.3	Components de l'índex de desigualtat de gènere	101
6.3	Estudi de casos i lliçons sobre fracassos en la implementació de projectes	120	5.4	Grans pèrdues per raó de la desigualtat de gènere en l'espectre de l'IDH	103
6.4	La nova mesura de la pobresa multidimensional de Mèxic	126	5.5	La salut reproductiva és l'element que contribueix amb major mesura a la desigualtat de gènere	104
6.5	La necessitat de reconèixer la feina no remunerada	127	5.6	Comparació de les pèrdues en desenvolupament humà per raó de la desigualtat	105
6.6	Opinió de la societat civil sobre el desenvolupament humà i l'apoderament	129			
FIGURES					
1.1	Components de l'índex de desenvolupament humà	13			
1.2	Popularitat de l'Informe sobre el desenvolupament humà i l'índex de desenvolupament humà	14			
1.3	El concepte de desenvolupament humà en un planeta compartit	25			
2.1	Progrés generalitzat de l'índex de desenvolupament humà des de 1970	29			

5.7	Components de l'índex de pobresa multidimensional	107
5.8	Comparació entre la pobresa multidimensional i econòmica	108
5.9	Els països amb xifres elevades de pobresa multidimensional també tenen una alta intensitat de privacions	109
5.10	La majoria de les persones multidimensionalment pobres del món viuen al sud de l'Àsia i a l'Àfrica sud-sahariana	110
5.11	Grans diferències internes en la pobresa multidimensional de Kenya	111

QUADRES

2.1	Progrès generalitzat de l'índex de desenvolupament humà des de 1970	30
2.2	El progrés més accelerat en desenvolupament humà arriba per diferents camins	31
3.1	Hi ha molts factors associats amb els mals resultats	60
5.1	Mesurant el desenvolupament humà	95

Perspectiva general

«Les persones són la veritable riquesa d'una nació.» Amb aquestes paraules l'*Informe sobre el desenvolupament humà* del 1990 començava una defensa enèrgica d'una nova manera de pensar el desenvolupament. Que l'objectiu del desenvolupament ha de ser crear un entorn favorable perquè les persones gaudeixin d'una vida llarga, saludable i creativa avui pot semblar una cosa evident, però no sempre ha estat així. Un dels objectius bàsics de l'*Informe* durant els darrers vint anys ha consistit a posar de manifest que el desenvolupament gira sobretot al voltant de les persones.

L'informe d'aquest any celebra les contribucions d'aquest enfocament, avui més important que mai, si volem donar sentit a un món que no para de canviar i si volem trobar camins per millorar el benestar de la població. El desenvolupament humà és, de fet, una idea en procés d'evolució constant —no és un conjunt fix i estàtic de preceptes— i, per tant, a mesura que el món canvia, les eines d'anàlisi i els conceptes van evolucionant. Per això aquest informe també s'ha fixat com a objectiu esbrinar com es pot adaptar l'enfocament del desenvolupament humà per afrontar els reptes del nou mil·lenni.

Els darrers vint anys han presenciat un progrés substancial en molts aspectes del desenvolupament humà. Avui la majoria de la població té més salut, viu més anys, rep més educació i té més accés a béns i serveis. Fins i tot als països que passen per adversitats econòmiques, la població ha millorat molt la seva salut i la seva educació. I no tan sols s'ha millorat en salut, educació i renda, sinó que també s'ha ampliat la capacitat de la població per elegir els seus dirigents, influir sobre les decisions públiques i compartir coneixement.

Tanmateix, no tots els aspectes són positius. Aquests anys també han presenciat un increment de la desigualtat —tant dins dels països, com entre països— així com models

de producció i consum que s'han anat revelant insostenibles. El progrés ha variat i la població d'algunes regions —com ara el sud de l'Àfrica i l'antiga Unió Soviètica—ha viscut períodes de retrocés, sobretot pel que fa a la salut. Les noves vulnerabilitats requereixen polítiques públiques innovadores per afrontar el risc i les desigualtats i alhora aprofitar les forces dinàmiques del mercat en benefici de tots.

Per abordar aquestes qüestions calen eines noves. En aquest informe presentem tres mesures d'índexs de l'*Informe per a la família*: l'índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat, l'índex de desigualtat de gènere i l'índex de pobresa multidimensional. Aquestes novíssimes mesures incorporen els avenços més recents en teoria i mesurament i donen compte del paper central que la desigualtat i la pobresa juguen en el desenvolupament humà. Presentem aquesta sèrie experimental amb la intenció d'estimular un debat públic raonat que no es limiti als agraïments tradicionals.

Els reptes d'avui dia també requereixen un nou punt de vista polític. Tot i que no hi ha receptes màgiques per al desenvolupament humà, hi ha implicacions polítiques que són evidents. En primer lloc, no podem assumir que el desenvolupament futur imitarà els avenços del passat: les oportunitats

---

Els darrers vint anys el desenvolupament humà ha avançat considerablement en molts aspectes; tanmateix, no tot ha estat positiu

---

d'avui i les del futur són més grans en molts aspectes. En segon lloc, les diferents experiències i els contextos específics exclouen les fórmules polítiques universals i assenyalen principis i pautes més generals. En tercer lloc, s'han d'abordar els nous grans reptes, el més destacat dels quals és el canvi climàtic. Davant nostre en tenim molts, de reptes. Alguns estan relacionats amb la manera de fer les coses: les polítiques del desenvolupament s'han de basar en el context local i en principis generals sòlids; molts problemes ultrapassen la capacitat dels estats i requereixen institucions globals responsables i democràtiques. La recerca també ha de canviar: per exemple, cal una anàlisi més profunda de la relació sorprenentment feble entre el creixement econòmic i les millores en salut i educació, i també cal analitzar amb molta cura com la multidimensionalitat dels objectius de desenvolupament afecta el pensament sobre el desenvolupament.

Celebració dels vint anys de desenvolupament humà

Fa vint anys, el món acabava de viure una dècada regida pel deute, l'ajustament i l'austeritat, i un gran nombre de transformacions polítiques estaven en marxa. Amb eloqüència i humanitat el primer *Informe* va defensar la necessitat d'adoptar un enfocament diferent de l'economia i el desenvolupament, en què les persones fossin l'element central. L'enfocament va recolzar sobre una nova visió del desenvolupament, inspirada per la passió creativa i la visió de Mahbub ul Haq, l'autor en cap dels primers informes, i el treball innovador d'Amartya Sen.

En aquest informe, amb el qual s'arriba a la vintena edició, reafirmem la rellevància que continua tenint i tindrà el desenvolupament humà. Demostrem que l'enfocament del desenvolupament humà s'ha avançat als esdeveniments: els seus conceptes, les seves mesures i les seves directrius han generat revelacions importants sobre els models de progrés. Com veurem, aquest enfocament pot ajudar a traçar un camí

per tal que el desenvolupament giri al voltant de les persones.

L'*Informe* del 1990 va començar amb una definició clara del desenvolupament humà com un procés en el qual «s'amplien les oportunitats de les persones» i va destacar la llibertat per tenir salut, rebre una educació i gaudir d'un nivell de vida acceptable. Però també va destacar que el desenvolupament i el benestar de les persones són molt més que aquests aspectes i engloben un ventall molt més ampli de capacitats, entre les quals figuren les llibertats polítiques, els drets humans i, com deia Adam Smith, «la capacitat d'afrontar les coses sense vergonya». La rebuda entusiasta per part de governs, societat civil, investigadors i mitjans de comunicació va demostrar la profunda ressonància d'aquest enfocament innovador tant dins com fora de la comunitat que es dedica al desenvolupament.

Una reafirmació

Tot i que el primer *Informe* va ser prudent a l'hora de presentar una visió matisada del desenvolupament humà, amb el temps l'ús de la descripció abreujada d'«ampliar les oportunitats de les persones» es va acabar generalitzant. Aquesta descripció és fonamental, però no pas suficient. El desenvolupament humà consisteix a conservar els resultats positius al llarg del temps i combatre els processos que empobriren les persones o mantenen l'opressió i la injustícia estructural. Per tant, els principis procedimentals, com ara l'equitat, la sostenibilitat i el respecte envers els drets humans són bàsics.

Un tret consubstancial en la tradició del desenvolupament humà és que l'enfocament sigui dinàmic i no pas rígid. Proposem una reafirmació coherent amb la pràctica del desenvolupament sobre el terreny, i amb les publicacions especialitzades sobre el desenvolupament i les capacitats de les persones:

El desenvolupament humà és l'expansió de les llibertats de les persones per viure vides llargues, tenir salut i realitzar-se; per promoure altres objectius que tinguin motius per valorar, i per participar

activament en la formació del desenvolupament en termes d'equitat i sostenibilitat en un planeta compartit. Les persones són alhora beneficiàries i agents del desenvolupament humà, com a individus i com a col·lectius.

Aquesta reafirmació posa en relleu el nucli del desenvolupament humà: els seus temes de sostenibilitat, equitat i poderament i la seva flexibilitat inherent. Com que els guanys podrien ser fràgils i vulnerables als canvis negatius i com que les generacions futures han de ser tractades amb justícia, cal esmerçar esforços especials per garantir que el desenvolupament humà perdura i és sostenible. El desenvolupament humà també consisteix a combatre els processos que empobreixen les persones i mantenen l'opressió i la injustícia estructural: ha de ser equitatiu. I també consisteix a fomentar que les persones puguin exercir la seva llibertat individual d'escollir i puguin participar en processos dins dels àmbits familiar, comunitari i nacional, donar-los forma i beneficiar-se'n, és a dir, a enfortir-ne el potencial.

El desenvolupament humà insisteix en la deliberació i el debat i a deixar els extrems del desenvolupament oberts a la discussió. Les persones, individualment i col·lectivament, determinen aquests processos. El marc del desenvolupament humà s'aplica a tots els països, rics i pobres, i a tota la població. A partir d'uns principis bàsics, proporcionar un paradigma per al nou segle és un exercici suficientment obert, sòlid i estimulant.

L'evolució del benestar: un ascens irregular

Una de les grans contribucions d'aquest informe és l'avaluació sistemàtica de les tendències en els components bàsics del desenvolupament humà en els darrers quaranta anys. Aquesta avaluació retrospectiva, un objectiu important per al vintè aniversari, és fins avui l'anàlisi més exhaustiva de l'*Informe* i aporta noves revelacions importants.

En certs aspectes bàsics, el món és avui un lloc millor que el 1990. Al llarg dels darrers vint

anys moltes persones d'arreu del món han viscut millores espectaculars en aspectes bàsics de les seves vides. En general, estan més sanes, reben més educació i tenen més poder per designar els seus dirigents i exigir-los responsabilitats que en cap altre moment de la història. Vegem, si no, els increments registrats en la nostra mesura sumària del desenvolupament, l'índex de desenvolupament humà (IDH), que combina dades sobre l'esperança de vida, l'escolarització i la renda en una simple mesura composta (figura 1.1). La mitjana mundial de l'IDH ha augmentat un 18 % des del 1990 (i un 41 % des del 1970), la qual cosa reflecteix grans millores globals en l'esperança de vida, la matriculació escolar, l'alfabetització i la renda. Però també s'ha viscut una gran variabilitat i molta inestabilitat, temes que tractem més endavant.

Gairebé tots els països s'han beneficiat d'aquest progrés. Dels 135 països amb el 92 % de la població mundial, només tres —la República Democràtica del Congo, Zàmbia i Zimbabue— tenen avui un IDH més baix que el 1970.

En general, els països pobres estan escurçant la distància que els separa dels països rics en l'IDH. Aquesta convergència ofereix un panorama més optimista que no pas una perspectiva limitada a les tendències que es registren en la renda, on la divergència no s'atura. No tots els països, però, han presenciat un progrés ràpid i les variacions són sorprenents. Aquells països que han experimentat el progrés més lent són els països de l'Àfrica subsahariana afectats per l'epidèmia del VIH i els països de l'antiga Unió Soviètica que pateixen un increment de la mortalitat adulta.

Entre els països que han experimentat un major progrés en les millores de l'IDH figuren els coneguts com a «miracles del creixement» de la renda, com ara Indonèsia, la República de Corea i la Xina. Entre aquests, però, també se n'hi inclouen d'altres —com ara el Nepal, Oman i Tunísia— on el progrés en aspectes del desenvolupament humà no relacionats amb la renda ha estat igualment destacat (taula 1). És sorprenent que a la llista dels deu principals països n'hi hagi uns quants que no se solen descriure com a exemples dels més destacats. Etiòpia ocupa l'onzè lloc i tres països més de l'Àfrica

---

Una de les contribucions més importants d'aquest Informe és l'avaluació sistemàtica de les tendències observades en els principals components del desenvolupament humà durant els darrers 40 anys

---

subsahariana (Botswana, Benín i Burkina Faso) es troben entre els 25 primers.

Per tant, la perspectiva més àmplia del desenvolupament humà aporta una valoració de l'èxit molt diferent, posem per cas, que la de la Comissió Spence sobre Creixement i Desenvolupament. Això revela que el progrés en salut i educació pot impulsar l'èxit en el desenvolupament humà; de fet, set països entren a la llista dels deu primers, gràcies als seus elevats registres en salut i educació, en alguns casos amb un creixement excepcional.

No tots els països han progressat ràpidament i la variació és sorprenent. Al llarg dels darrers quaranta anys, una quarta part dels països en via de desenvolupament han presentat un increment del seu IDH inferior al 20 % i una altra quarta part, inferior al 65 %. Aquestes diferències reflecteixen en part els diversos punts de partida dels països: els menys desenvolupats han presentat de mitjana un progrés més ràpid en salut i educació que els més desenvolupats. Amb tot, la meitat de la variació en els resultats de l'IDH no s'explica per l'IDH inicial, i els països amb punts de partida semblants experimenten evolucions extraordinàriament diferents, la qual cosa indica que els factors propis de cada país, com ara les polítiques, les institucions i la geografia, són importants.

Els avenços en matèria de salut han estat molt grans, però aquesta tendència s'està alentint. L'alentiment en el progrés agregat es deu en part als dramàtics retrocessos que s'han produït en 19 països. En nou d'aquests —sis de l'Àfrica subsahariana i tres de l'antiga Unió Soviètica— l'esperança de vida ha caigut per sota dels nivells del 1970. Les causes s'han de buscar en la crisi del VIH i l'increment de la mortalitat adulta als països en transició.

El progrés en l'educació ha estat considerable i generalitzat, la qual cosa reflecteix no tan sols millores quantitatives pel que fa a l'escolarització, sinó també en l'equitat de l'accés a l'educació per a les noies i els nois. Aquest progrés reflecteix en gran mesura una major implicació dels estats, que sovint es caracteritza per un èxit més gran a l'hora d'escolaritzar els infants, i no pas per impartir una educació d'alta qualitat.

El progrés en la renda varia molt més. Malgrat el progrés conjunt, no hi ha convergència pel que fa a la renda —a diferència de la salut i l'educació— perquè els països rics han presentat de mitjana un creixement més ràpid que els pobres al llarg dels darrers quaranta anys. La divisió entre països desenvolupats i països en via de desenvolupament persisteix: un petit subconjunt de països ha continuat ocupant els primers llocs en la distribució de la renda mundial i tan sols uns quants països que van començar pobres s'han incorporat a aquest grup de renda alta.

En resum, hem presenciat grans avenços, però els canvis esdevinguts en les darreres dècades no han estat en absolut del tot positius. Alguns països han patit greus contratemps —especialment en salut— que de vegades han esborrat en pocs anys els guanys acumulats al llarg de diverses dècades. El creixement econòmic ha estat extremament desigual, tant als països que han viscut un creixement ràpid com en els col·lectius que s'han beneficiat del progrés nacional. A més, els dèficits en desenvolupament humà arreu del món, tot i que s'estan reduint, continuen sent molt grans.

Comprendre els models del desenvolupament humà i els factors que l'impulsen

---

El progrés global ha coincidit amb una gran variabilitat entre els països, la qual cosa indica que les forces globals han fet que el progrés sigui més viable per als països en tots els nivells de desenvolupament, però que la diferència radiqui en com els països aprofiten les oportunitats que es presenten.

Un dels resultats més sorprenents de la recerca sobre el desenvolupament humà en els darrers anys, confirmat en aquest informe, és la manca d'una correlació significativa entre el creixement econòmic i les millores en salut i educació (figura 3). La nostra recerca demostra que aquesta relació és especialment feble en els nivells baix i mitjà de l'IDH, fet que es pot atribuir als canvis en la manera en què les persones passen a ser més sanes i a rebre més educació. La correlació actual en els canvis, que contrasta amb l'absència de correlació en els canvis al

llarg del temps, reflecteix els models històrics, ja que els països que van esdevenir rics eren els únics capaços de pagar els costosos avenços de salut i d'educació. Les millores tecnològiques i els canvis en les estructures socials, però, avui dia permeten que fins i tot els països més pobres puguin aconseguir guanys significatius.

Els fluxos d'idees sense precedents que s'han produït entre els països en els darrers temps —des de les millores tècniques que permeten salvar vides fins als ideals polítics i les pràctiques productives— han possibilitat una gran transformació. Nombroses innovacions han permès que els països millorin la salut i l'educació a un preu molt baix, la qual cosa explica per què l'associació entre la renda i els aspectes no relacionats amb la renda del desenvolupament s'hagi debilitat amb el pas del temps.

Les rendes i el creixement continuen sent elements importantíssims. Dir una altra cosa és no saber veure la importància de la renda a l'hora d'ampliar les llibertats de les persones. La renda és vital per determinar el domini de les persones sobre els recursos necessaris per obtenir accés als aliments, l'habitatge i la roba, i per fer possibles opcions molt més àmplies, com ara treballar en activitats que valguin la pena i siguin gratificants o passar més temps amb els éssers estimats. El creixement de la renda pot indicar que les oportunitats per treballar en una feina acceptable s'estan ampliant —tot i que això no és sempre així— i les contraccions econòmiques i les pèrdues de llocs de treball que porten associades són males notícies per a la població d'arreu del món. La renda també genera impostos i altres ingressos que els governs necessiten per tal de proporcionar serveis i posar en marxa programes de redistribució. Per tant, l'increment de les rendes en una base àmplia continua sent una prioritat política important.

Els nostres resultats tampoc neguen la importància d'una renda més alta per incrementar l'accés de la població pobra als serveis socials, una relació avalada per moltes proves microeconòmiques. La forta correlació entre l'estatus socioeconòmic i la salut sol reflectir l'avantatge relatiu de la població més benestant a l'hora d'obtenir accés als serveis sanitaris. L'anàlisi d'aquest informe, però, posa en dubte

que el creixement de la renda en tota l'economia sigui suficient per promoure la salut i l'educació als països amb un IDH baix i mitjà. I aquesta és la bona notícia, almenys en la mesura que el creixement sostingut sovint ha estat difícil d'aconseguir.

Els nostres resultats també confirmen, amb noves dades i anàlisis, dues opinions centrals de l'*Informe* des del principi: que el desenvolupament humà és diferent del creixement econòmic i que és possible aconseguir avenços substancials fins i tot sense un creixement ràpid. Els primers informes indicaven que l'estat indi de Kerala i països com ara Costa Rica, Cuba i Sri Lanka van aconseguir un desenvolupament humà molt més alt que altres països amb les seves rendes. Aquestes consecucions van ser possibles perquè el creixement s'havia desvinculat dels processos que determinen el progrés en els aspectes del desenvolupament humà no relacionats amb la renda.

La importància de les institucions

Les polítiques i les reformes compatibles amb el progrés varien molt entre els diversos escenaris institucionals i depenen de les restriccions estructurals i polítiques. Els intents per transplantar solucions institucionals i polítiques a països amb diferents condicions solen fracassar. A més, les polítiques normalment s'han d'inspirar en l'escenari institucional imperant per donar lloc al canvi. Per exemple, la liberalització econòmica a l'Índia tenia com a objectiu atenuar un entorn empresarial massa restrictiu i dominat per famílies reduint la regulació i introduint més competència. En resum, tot i que les institucions són un factor determinant del desenvolupament humà, cal un estudi més a fons sobre com interactuen en cada context.

Un aspecte important és com s'organitzen les relacions entre els mercats i els estats. Els governs han abordat de moltes maneres diferents la tensió entre la necessitat dels mercats per generar rendes, i el dinamisme i la necessitat per solucionar els errors del mercat. És possible que els mercats siguin necessaris per obtenir un dinamisme econòmic sostingut,

---

Els intents de transplantar solucions polítiques d'un país a un altre solen fracassar: per generar canvis, les polítiques han de recolzar sobre el context institucional vigent

---

Que un país avanci en termes d'IDH no vol dir necessàriament que excel·leixi en paràmetres més amplis: és possible tenir un IDH alt i alhora ser un país insostenible, no democràtic i no igualitari

---

però no comporten automàticament un progrés en altres aspectes del desenvolupament humà. El desenvolupament que afavoreix en excés el creixement econòmic ràpid no sol ser viable a llarg termini. En altres paraules, una economia de mercat és necessària, però no és suficient.

Aquestes observacions evocuen la brillant exposició que Karl Polanyi va fer fa més de seixanta anys del mite del mercat autoregulat, és a dir, la idea que els mercats podrien existir en una situació de buit polític i institucional. En general, els mercats no se'n surten gaire bé a l'hora de garantir el proveïment de béns públics, com ara la seguretat, la sanitat i l'educació. Així, per exemple, és possible que les empreses que produeixen béns que requereixen molta mà d'obra o exploten recursos naturals no vulguin una força laboral més instruïda i també és possible que no es preocupin gaire de la salut dels seus treballadors si la mà d'obra és abundant. Sense una acció complementària de la societat i l'estat, els mercats no tenen cura de la sostenibilitat ambiental i creen unes condicions que afavoreixen la degradació del medi ambient, fins i tot catàstrofes com ara les esllavissades de Java i el vessament de petroli al golf de Mèxic.

La regulació, però, requereix un estat competent i també compromís polític, tot i que la capacitat estatal sol ser més aviat escassa. Els governs d'alguns països en via de desenvolupament han mirat d'imitar les mesures adoptades pels estats desenvolupats moderns sense tenir els recursos o la capacitat necessaris. Per exemple, els règims de substitució de les importacions a molts països llatinoamericans van començar a trontollar quan els països van intentar desenvolupar una política industrial específica. En canvi, els èxits de l'est asiàtic ens van ensenyar que un estat competent i determinat pot ajudar a impulsar el desenvolupament i el creixement del mercat. Allò que és possible i adequat està pensat per a un context específic. Més enllà de l'estat, els interlocutors de la societat civil han demostrat el potencial per retallar els excessos tant del mercat com de l'estat, per bé que els governs que miren de controlar la dissensió poden restringir l'activitat de la societat civil.

La dinàmica pot ser positiva quan els països fan la transició cap a institucions de mercat integradores o cap a institucions polítiques integradores, però aquest és un fenomen difícil i estrany. El capitalisme oligàrquic sol anunciar la seva pròpia desaparició, ja sigui perquè reprimeix els motors productius de la innovació —com en els fracassos dels règims de substitució de les importacions de l'Amèrica Llatina i el Carib— o perquè el progrés material incrementa les aspiracions de la població i posa en dubte el control que l'elit exerceix sobre el poder, com al Brasil, Indonèsia i la República de Corea des de la dècada del 1990.

Les coses bones no sempre vénen juntes

El desenvolupament humà no es redueix a la salut, l'educació i la renda; sinó que també consisteix en la participació activa de la població a l'hora de determinar el desenvolupament, l'equitat i la sostenibilitat, aspectes inseparables de la llibertat que tenen per viure la vida com volen. No hi ha un consens tan ampli sobre què comporta el progrés en aquests fronts, i tampoc disposem d'eines per mesurar-lo, però la manca de quantificació no és motiu per no fer-ne cas o fer veure que no existeix.

Encara que els països progressin en l'IDH, no necessàriament destaquen en els aspectes més generals. És possible tenir un IDH alt i ser un país insostenible, no democràtic i no igualitari, de la mateixa manera que és possible tenir un IDH baix i ser un país relativament sostenible, democràtic i igualitari. Aquests models plantegen dubtes importants pel que fa a com pensem el desenvolupament humà, com el mesurem i les polítiques per millorar els resultats i els processos al llarg del temps.

No hi ha un model senzill que relacioni l'IDH amb altres aspectes del desenvolupament humà com ara l'apoderament o la sostenibilitat. N'és una excepció la desigualtat, que està negativament relacionada amb el valor de l'IDH, però fins i tot aquesta relació mostra una gran variació. La manca de correlació es pot veure en el gran nombre de països que tenen nivells alts d'IDH, però presenten uns

resultats pobres en altres variables: una quarta part dels països té un IDH alt, però una sostenibilitat baixa; quant a les llibertats polítiques, veiem una situació semblant, però menys marcada.

Entre les tendències que afavoreixen l'apoderament figuren els grans increments en alfabetització i nivell educatiu assolits a moltes parts del món que han reforçat la capacitat de la població per prendre decisions informades i exigir responsabilitat als governs. L'abast de l'apoderament i la seva expressió s'han ampliat, tant a través de la tecnologia com de les institucions. En concret, la proliferació de la telefonia mòbil i la televisió per satèl·lit i l'augment de l'accés a Internet han incrementat molt la disponibilitat d'informació i la capacitat per expressar opinions.

La proporció de democràcies formals s'ha incrementat des de menys d'una tercera part de països el 1970 fins a la meitat a mitjan dècada de 1990 i tres cinquenes parts el 2008. Han sorgit moltes formes híbrides d'organització política. Tot i que el canvi real i el bon funcionament polític han variat, i que moltes democràcies formals presenten defectes i són fràgils, les decisions polítiques estan molt més inspirades en les opinions i les preocupacions dels ciutadans. Els processos democràtics locals s'estan aprofundint a molts països. Les lluites polítiques han propiciat un canvi substancial en molts països i s'ha ampliat molt la representació de la població tradicionalment marginada, com ara les dones, els pobres, els grups indígenes, els refugiats i les minories sexuals.

No obstant això, les mitjanes poden induir a errors. Avui són més els països que presenten una major desigualtat de renda que a la dècada de 1980. Per cada país on la desigualtat ha millorat en els darrers trenta anys, ha empitjorat en més de dos, i d'una manera més marcada als països que formaven part de l'antiga Unió Soviètica. La majoria de països de l'est asiàtic i el Pacífic també presenten una desigualtat de renda més alta avui que fa unes dècades. L'Amèrica Llatina i el Carib n'és una excepció recent i important: de llarg la regió amb les majors disparitats de renda i actius, les grans millores recents han donat lloc a una despesa

pública més progressista i a polítiques socials específiques.

Els darrers anys també han posat al descobert la fragilitat d'algunes de les coses que hem aconseguit, un fet que s'il·lustra millor amb l'esclat de la crisi financera més gran en dècades, que ha fet perdre el lloc de treball a 34 milions de persones i ha empès 64 milions de persones més per sota del llindar de pobresa d'1,25 dòlars al dia. El risc d'una «doble depressió» continua present i la plena recuperació podria trigar anys a produir-se.

La dificultat més gran per mantenir el progrés en desenvolupament humà, però, potser es deu a la insostenibilitat del model de producció i consum. Per tal que el desenvolupament humà sigui realment sostenible, s'ha de trencar l'estret lligam que hi ha entre el creixement econòmic i les emissions de gasos amb efecte hivernacle. Alguns països desenvolupats han començat a atenuar els pitjors efectes a través del reciclatge i la inversió en transport públic i infraestructures, però la majoria dels països en via de desenvolupament ha de superar les dificultats que plantegen els elevats costos i la poca disponibilitat de l'energia alternativa.

Noves mesures per a una realitat en evolució

Forçar els límits del mesurament sempre ha estat una pedra angular en l'enfocament del desenvolupament humà, però mai no ha estat una acció gratuïta. L'IDH ha possibilitat una nova manera de pensar el progrés a partir d'una idea senzilla, però poderosa: el desenvolupament és molt més que la renda. Al llarg dels anys, l'*Informe* ha introduït noves mesures per avaluar el progrés en la reducció de la pobresa i l'apoderament de les dones, però la manca de dades fiables ha estat un gran obstacle.

Aquest any introduïm tres nous índexs per reflectir aspectes importants de la distribució del benestar en la desigualtat, la igualtat entre els homes i les dones i la pobresa. Aquests índexs són el resultat de l'aplicació de mètodes avançats i de la millora de la qualitat en les dades disponibles. També

**Introduïm tres nous
índexs que copsen
aspectes
multidimensionals del
benestar en termes de
desigualtat, equitat de
gènere i pobresa, i que
responen a mètodes més
avançats i al fet que hi
hagi més dades
disponibles**

Els països amb un valor inferior de desenvolupament humà solen tenir més desigualtat

---

presentem una versió perfeccionada de l'IDH, amb els seus tres aspectes de sempre, que té en compte crítiques vàlides i utilitza indicadors més pertinents per avaluar el progrés futur.

Ajustament de l'índex de desenvolupament humà per la desigualtat. Reflectir la desigualtat en cadascun dels aspectes de l'IDH aborda un objectiu que es va fixar per primera vegada en l'*Informe* del 1990. L'informe d'enguany introdueix l'IDH ajustat per la desigualtat, una mesura del nivell de desenvolupament humà de la població en una societat tenint en compte la desigualtat. En igualtat perfecta l'IDH i l'IDH ajustat per la desigualtat són iguals. L'IDH d'una persona mitjana en una societat és inferior a l'IDH agregat quan hi ha desigualtat en la distribució de la salut, l'educació i la renda; com més baix és l'IDH ajustat per la desigualtat (i més gran és la diferència entre aquest i l'IDH), més gran és la desigualtat. Alguns dels resultats als quals arribem després d'aplicar aquesta mesura a 139 països són els següents:

- La pèrdua mitjana en l'IDH a causa de la desigualtat és d'un 24 %, és a dir, ajustat per la desigualtat, l'IDH global de 0,68 del 2010 cauria fins a 0,52, la qual cosa representa una caiguda de la categoria d'IDH alt a la d'IDH mitjà. Les pèrdues oscil·len entre el 6 % (República Txeca) i el 45 % (Moçambic); el 80 % de països perd més del 10 % i gairebé el 40 % de països perd més del 25 %.
- Els països amb menys desenvolupament humà tendeixen a presentar una major desigualtat en més aspectes i, per tant, pèrdues més grans en desenvolupament humà. La població de Namíbia va perdre un 44 %, la de la República Centreafricana un 42 % i la d'Haití un 41 % a causa de la desigualtat multidimensional.
- La població de l'Àfrica subsahariana pateix les pèrdues d'IDH més grans a causa de la gran desigualtat en tots tres aspectes. En altres regions les pèrdues es poden atribuir d'una manera més directa a la desigualtat en un sol aspecte, com ara la salut al sud asiàtic

Una nova mesura de la desigualtat entre els homes i les dones. Els desavantatges que afronten les dones i les noies són una gran font de desigualtat. Molt sovint són discriminades en l'àmbit de la salut, l'educació i el mercat laboral, la qual cosa repercuteix negativament en les seves llibertats. Hem introduït una nova mesura d'aquestes desigualtats basada en el mateix marc que l'IDH i l'IDH ajustat per la desigualtat, a fi d'exposar millor les diferències en la distribució de les consecucions entre les dones i els homes. L'índex de desigualtat de gènere indica que:

- La desigualtat de gènere varia moltíssim entre els països: les pèrdues en les coses que s'han aconseguit a causa de la desigualtat de gènere (no es pot comparar directament amb les pèrdues totals de desigualtat perquè s'utilitzen variables diferents) oscil·len entre el 17 % i el 85 %. Els Països Baixos, amb una pèrdua del 17 %, encapçala la llista de països amb més igualtat entre els homes i les dones, seguit de Dinamarca, Suècia i Suïssa.
- Els països amb una distribució desigual del desenvolupament humà també experimenten una elevada desigualtat entre les dones i els homes, i els països amb una elevada desigualtat de gènere també experimenten una distribució desigual del desenvolupament humà. Entre els països que presenten resultats pèssims en tots dos fronts trobem Haití, Moçambic i la República Centreafricana.

Una mesura multidimensional de la pobresa. La pobresa, de la mateixa manera que el desenvolupament, és multidimensional, però això no sol ser notícia de primera plana. L'informe d'aquest any introdueix l'índex de pobresa multidimensional, que complementa les mesures basades en els diners ja que té en compte múltiples mancances i la seva coincidència. L'índex identifica les mancances en els tres aspectes de l'IDH i mostra el nombre de persones que són pobres (que pateixen una sèrie de mancances) i el nombre de mancances que normalment han d'afrontar les famílies pobres. Aquest índex es pot desglossar per regió, ètnia i altres agrupacions, així com

per dimensió, per la qual cosa és una eina útil per als responsables polítics.

- Uns 1.700 milions de persones de 104 països coberts per l'índex de pobresa multidimensional —una tercera part de la seva població— viuen en la pobresa multidimensional, és a dir, almenys una tercera part dels indicadors reflecteix una mancança greu en salut, educació o nivell de vida. Aquesta xifra supera el càlcul estimat de 1.300 milions de persones d'aquests països que viuen amb 1,25 dòlars al dia o menys (per bé que és inferior a la proporció de les que viuen amb 2 dòlars o menys). Els models de privació també difereixen d'una manera important dels models de pobresa de renda.
- L'Àfrica subsahariana presenta la major incidència de la pobresa multidimensional, que oscil·la entre un baix 3 % a Sud-àfrica i un ingent 93 % al Níger; la proporció mitjana de mancances oscil·la entre el 45 % (a Gabon, Lesotho i Swazilàndia) i el 69 % (al Níger). Amb tot, la meitat dels pobres en múltiples aspectes arreu del món viu al sud d'Àsia (51 %, o 844 milions de persones) i més d'una quarta part a l'Àfrica (28 %, o 458 milions).

* * *

Aquestes noves mesures aporten molts altres resultats —i interpretacions— que poden orientar els debats sobre la política del desenvolupament i les seves concepcions. Quan observem grans pèrdues en l'IDH a causa de la desigualtat, això indica que la societat té molt a guanyar si concentra els seus esforços en reformes per millorar l'equitat. Si un índex de pobresa multidimensional alt coincideix amb una pobresa de renda baixa, això indica que hi ha molt a guanyar si es millora la prestació de serveis públics bàsics. Les mesures obren noves i interessants possibilitats de recerca i ens permeten plantejar qüestions essencials. Quins països tenen més bons resultats en la reducció de la desigualtat en desenvolupament humà? Els avenços en equitat de gènere són una causa o una conseqüència de les tendències

més àmplies del desenvolupament? La reducció de la pobresa de renda comporta una reducció de la pobresa multidimensional, o viceversa?

Orientar el camí cap al desenvolupament humà futur

Quines són les implicacions per a l'agenda política futura, tant en l'àmbit nacional com internacional? L'evolució és encoratjadora, però també cal ser prudent. El progrés és possible fins i tot sense grans recursos: les vides de les persones es poden millorar a partir de mitjans dels quals ja disposa la majoria de països. Amb tot, l'accés no està garantit i els camins per promoure el desenvolupament humà són variats i específics de les condicions històriques, polítiques i institucionals d'un país.

Bona part del discurs sobre el desenvolupament ha buscat receptes polítiques uniformes que es puguin aplicar a la gran majoria de països. Els defectes d'aquest projecte intel·lectual són avui evidents i àmpliament acceptats, la qual cosa subratlla la necessitat de reconèixer la singularitat de cada país i cada comunitat al costat dels principis bàsics que poden inspirar les estratègies i les polítiques del desenvolupament en diferents escenaris. Un informe mundial com aquest pot extreure conclusions generals i impulsar la recerca i l'agenda i els debats polítics cap a diversos dominis complementaris.

Si no hi ha una solució única per a tothom, com podem orientar el procés decisor? Cada dia es conceben i s'implanten polítiques arreu del món i es busca l'assessorament d'institucions i especialistes del desenvolupament. A continuació presentem algunes idees bàsiques:

- *Primer cal pensar en els principis.* Preguntar si una política determinada és en general bona per al desenvolupament humà no és pas el millor enfocament, perquè moltes polítiques funcionen més bé en uns escenaris que en d'altres. Hem de preguntar quins principis podem utilitzar per avaluar políti-

---

Aquests nous indicadors aporten resultats i condueixen a conclusions noves que poden servir de referència per al debat i la formulació de polítiques de desenvolupament

---

Posar les persones al centre del desenvolupament significa aconseguir que el progrés sigui equitatiu, que participin activament del canvi i que es garanteixi que els avenços d'avui no hipotequen el benestar de les poblacions del demà

---

ques alternatives. Per exemple, posar l'equitat i la pobresa al capdavant dels principis generals i crear institucions per gestionar el conflicte i resoldre disputes. La traducció d'això en polítiques específiques varia en funció de l'escenari. És molt important tenir en compte l'experiència i les limitacions institucionals, estructurals i polítiques.

- *Donar importància al context.* La capacitat i les restriccions polítiques dels estats són exemples de per què i com en són d'importants els contextos. Una causa comuna del fracàs és assumir que ja existeixen un estat i un sistema regulador que funcionen bé o que es poden traslladar o crear fàcilment. De la mateixa manera, les polítiques nacionals no s'adonen del perill que corren quan no tenen en compte l'economia política en un context més ampli. Si el disseny de les polítiques no parteix de la comprensió d'aquestes realitats institucionals és probable que no tingui gaire incidència.
- *Canviar les polítiques globals.* Les nombroses problemàtiques a les quals han de fer front, com ara la migració internacional, les normes efectives i equitatives del comerç i la inversió, i les amenaces internacionals com ara el canvi climàtic, ultrapassen la capacitat dels estats. Per fer-hi front cal un sistema de governança mundial que promogui la responsabilitat democràtica, la transparència i la integració dels països menys desenvolupats i que miri de garantir un entorn econòmic global estable i sostenible.

Els impactes de l'IDH han il·lustrat que la reflexió política es pot inspirar i estimular a partir d'una exploració més profunda dels aspectes bàsics del desenvolupament humà. Un element important d'aquesta tradició és una agenda rica de recerca i anàlisi. Aquest informe mostra com podem tirar endavant aquesta agenda a partir de dades i anàlisis de tendències millors, però encara queda molt per fer. Hi ha tres prioritats: millorar les dades i les anàlisis per estimular els debats, proporcionar una alternativa als enfocaments convencionals

per estudiar el desenvolupament i augmentar la nostra comprensió de la desigualtat, l'apoderament, la vulnerabilitat i la sostenibilitat.

L'economia del creixement i la seva relació amb el desenvolupament, en particular, requereixen una reformulació radical. Una gran quantitat d'estudis teòrics i empírics equipara d'una manera gairebé uniforme el creixement econòmic amb el desenvolupament. Els seus models solen assumir que la població només té una preocupació, el consum; les seves aplicacions empíriques es concentren gairebé exclusivament en l'efecte de les polítiques i les institucions sobre el creixement econòmic. L'argument central de l'enfocament del desenvolupament humà, en canvi, és que el benestar no es limita ni molt menys als diners, ja que dona molta importància a les possibilitats que tenen les persones per complir els seus plans de vida. D'aquí la nostra crida per una nova economia, una economia del desenvolupament humà, en què l'objectiu sigui promoure el benestar de la població, i en què el creixement i altres polítiques s'avaluïn i es busquin en la mesura que promouen el desenvolupament humà a curt i llarg termini.

«El progrés de la humanitat», va escriure Martin Luther King, Jr., «no és inevitable ni ve per camins marcats. És el resultat dels esforços incansables i el treball persistent... Sense aquest treball dur, el temps passa a ser un aliat de les forces de l'estancament social». La idea del desenvolupament humà exemplifica aquests esforços que han estat possibles gràcies a un grup compromès d'intel·lectuals i professionals que volen canviar la nostra manera de pensar el progrés de les societats. Tanmateix, el compliment íntegre de l'agenda del desenvolupament humà requereix anar més enllà. Posar les persones al centre del desenvolupament és molt més que un exercici intel·lectual, ja que comporta fer del progrés un fenomen més equitatiu i diversificat, fer que les persones participin activament en el canvi i garantir que les consecucions actuals no s'assoleixen a costa de les generacions futures. No tan sols és possible afrontar aquests reptes, sinó que és necessari i, avui, més urgent que mai.

Reafirmació del desenvolupament humà

El Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) va posar en marxa l'*Informe sobre el desenvolupament humà* el 1990. Val la pena recordar quin era el context general. Queia el Mur de Berlín i la Unió Soviètica es dissoldria al cap de poc. El règim de l'apartheid a Sud-àfrica acabava d'alliberar Nelson Mandela. L'Iraq estava a punt d'envair Kuwait. Augusto Pinochet havia deixat la presidència de Xile en mans d'un nou règim democràtic. A Nicaragua les urnes van treure del poder els sandinistes. La Lliga Nacional per a la Democràcia, el partit d'Aung San Suu Kyi, va guanyar les eleccions nacionals de Myanmar. Els estudiants es manifestaven a favor de la reforma política a Pequín. Es van inaugurar les borses de Xangai i Shenzhen. Margaret Thatcher havia governat el Regne Unit durant més d'una dècada. S'acabava d'encunyar el terme «consens de Washington».

Enmig d'aquest clima es va destacar el primer *Informe* que, amb eloqüència i humanitat, exigia plantejar l'economia i el desenvolupament d'una altra manera. El món ha pres bona nota d'aquestes crides, que han anat guanyant importància gràcies a les darreres investigacions sobre la mesura del benestar de la població i als avenços destacats en matèria de dades i coneixement.¹ El requadre 1.1 entronca aquestes crides amb les dècades anteriors i presenta Mahbub ul Haq, el visionari economista pakistanès que va promoure l'*Informe*.

Avui, vint anys més tard, el món afronta problemes nous i també els problemes de sempre. Complir els objectius de desenvolupament del mil·lenni és avui una tasca molt més urgent. Entre les preocupacions que amenacen el progrés futur destaquen els danys ambientals, cada cop més grans, que posen en perill el planeta i tenen conseqüències nefastes per als pobres. La incertesa s'imposa a l'estabilitat econòmica i la

seguretat mundial. L'equilibri polític ha passat del domini de dues grans potències a una realitat molt més complexa i amb múltiples focus d'influència.

Avui, com el 1990, comencem el primer capítol d'aquest informe amb una anàlisi del concepte. Avui, com el 1990, el concepte de desenvolupament humà té una rellevància particular.² Amb la saviesa que aporta l'experiència, n'analitzem les motivacions intel·lectuals i polítiques, així com la seva evolució, i destaquem l'obra d'Amartya Sen.³ Passem revista als canvis més generals que s'han produït en el pensament sobre la política del desenvolupament i reafirmem el concepte de desenvolupament humà, posant l'accent en la sostenibilitat, la igualtat i l'apoderament. L'objectiu és comprendre els models de desenvolupament humà i els camins que les societats posen a l'abast de les persones per viure vides que valorin. Aquesta és la millor manera de pensar el progrés humà.

L'afirmació original

L'*Informe* de 1990 va expressar amb tota claredat el concepte de desenvolupament humà. El primer capítol, «Definició i mesurament del desenvolupament humà», començava amb una afirmació concisa:

Les persones són l'autèntica riquesa de les nacions. L'objectiu bàsic del desenvolupament és crear un ambient propici

perquè les persones gaudeixin d'una vida llarga, saludable i creativa. Aquesta pot semblar una veritat evident, tot i que sovint s'oblida a causa de la preocupació immediata per acumular béns de consum i riquesa financera.

Aquest objectiu no era pas nou. Des d'Aristòtil els pensadors han expressat posicions semblants. L'*Informe* defensava renovar l'atenció que es presta a la població tenint en compte el progrés desigual dels països en matèria de desenvolupament humà a la dècada de 1980, una dècada de crisi econòmica, estabilització i ajustament.

La secció concisa sobre «Definició del desenvolupament humà» començava amb el que ha passat a ser una formulació estàndard:

El desenvolupament humà és un procés mitjançant el qual s'amplien les oportunitats dels individus, les més importants de les quals són gaudir d'una vida llarga i saludable, l'accés a l'educació i assolir un nivell de vida digne. Altres oportunitats inclouen la llibertat política, la garantia dels drets humans i el respecte a un mateix, allò que Adam Smith va anomenar la capacitat d'interactuar amb altres sense sentir-se «avergonyit d'aparèixer en públic».

L'*Informe* de 1990 va posar de manifest que el desenvolupament està relacionat amb la llibertat, tant les decisions de les persones (llibertats d'oportunitat) com el procés participatiu (llibertats de procés).⁴ També va subratllar el fet que el desenvolupament humà, atesa la seva amplitud i la seva generalitat, és cosa de tots els països:

El desenvolupament humà [...] compagina la producció i la distribució d'articles de consum i l'expansió i l'ús de les capacitats humanes. També es concentra en les alternatives: que

REQUADRE

1.1

De Karachi a la Sorbona: Mahbub ul Haq i el desenvolupament humà

Sentint l'apassionat discurs del president francès Nicolas Sarkozy el 2009 en què exigia reformar de dalt a baix la manera de mesurar el progrés i criticava la importància que es dóna al producte interior brut (PIB) a l'hora d'avaluar el benestar, qualsevol diria que es tractava de la darrera fita suprema en el pensament occidental sobre el desenvolupament. Des de l'estrada parisenca del Gran Amfiteatre de la Sorbona, davant de les descomunals estàtues de Pascal i Descartes, Sarkozy va presentar el treball d'una comissió d'il·lustres economistes. Aquests economistes exigien mesures més àmplies del progrés que tinguessin en compte la desigualtat, la sostenibilitat ambiental, la producció no destinada a la venda i la qualitat de vida.

De fet, els temes que tractava el discurs de Sarkozy es van començar a escriure fa més de quaranta anys, a gairebé 6.500 quilòmetres de distància de París. El 1968 Mahbub ul Haq, aleshores economista en cap de la Comissió de Planificació del Pakistan, va parlar a Karachi sobre el desenvolupament econòmic del seu país. L'economia havia crescut més d'un 6 % anual durant una dècada i bona part del públic que l'escoltava esperava sentir una exposició exhaustiva de l'èxit de les polítiques públiques a càrrec d'Ul Haq, una de les ments més brillants del Pakistan i autor del pla quinquennal que va generar aquest boom econòmic.

El jove economista va deixar l'audiència bocabadada amb una crítica ferotge a l'estratègia de desenvolupament del Pakistan. Durant el període que el govern va anomenar «dècada del desenvolupament», les diferències de renda entre l'est i l'oest del Pakistan havien augmentat més del doble i els sous industrials havien caigut una tercera part. El producte del canvi de divises del país servia per satisfer les demandes de l'elit. Vint-i-dues famílies controlaven dues tercers parts dels actius industrials i quatre cinques parts de la banca i les assegurances. El creixement econòmic estel·lar oferia un panorama absolutament distorsionat del que aquest període significava per als pakistanesos del carrer.

Uns anys més tard Ul Haq va convèncer el PNUD perquè encarregués un informe a investigadors independents a fi d'oferir una alternativa a la concentració exclusiva en el PIB, tan freqüent entre les organitzacions internacionals i els economistes: *L'Informe sobre el desenvolupament humà*. La idea que l'ONU avaluaria el progrés econòmic i social dels països va ser tan polèmica que alguns van boicotejar l'empresa. No obstant això, el PNUD s'ha mantingut ferm i ha preservat l'autonomia i la integritat acadèmica de *L'Informe* fins a aquesta edició, la del vintè aniversari.

Font: Haq i Ponzio (2008); Ul Haq (1973); Jolly, Emmerij i Weiss (2009).

ha de tenir la població, què ha de ser i què ha de fer per assegurar la seva subsistència. A més, el desenvolupament humà no tan sols es refereix a la satisfacció de les necessitats bàsiques, sinó també al desenvolupament humà com un procés dinàmic de participació. És aplicable tant als països menys desenvolupats com als països altament desenvolupats.

Sen ho va expressar d'una manera prou eloqüent: «El reconeixement doble que els éssers humans poden (1) fer les coses molt millor i (2) fer molt més perquè així sigui, es pot considerar amb bon criteri com les dues tesis centrals de l'enfocament del desenvolupament humà.»⁵ Des del principi aquest enfocament es va orientar cap a les anàlisis i les polítiques pràctiques per promoure el benestar, posant l'accent en els debats públics d'àmbit local i nacional sobre les opcions alternatives.

Els potents temes relacionats que s'enuncien en les afirmacions inicials tractaven la privació, la desigualtat i l'apoderament. *L'Informe* de 1990 descrivia les grans desigualtats existents dins dels països, que oculten la greu privació persistent que pateixen moltes persones.

L'Informe va posar de manifest les diferències entre els habitants del camp i els de les ciutats, els homes i les dones, els rics i els pobres. Un dels aspectes principals va ser la gran importància que es va donar a la llibertat política, l'expressió de la pròpia opinió, l'obligació de retre comptes i l'exercici democràtic.⁶ Aquestes són les primeres mostres que *L'Informe* s'avança als esdeveniments, un atribut que continua caracteritzant l'empresa.

L'índex de desenvolupament humà

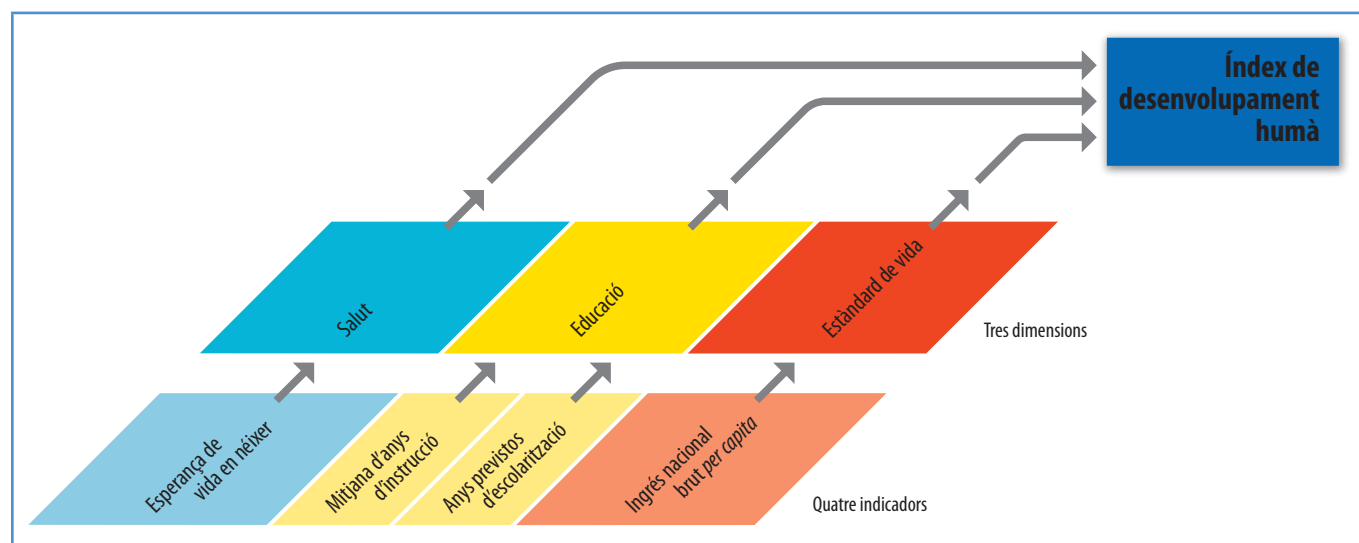
L'índex de desenvolupament humà (IDH) va ser un element estratègic d'aquest nou enfocament. L'IDH simbolitza el canvi de pensament, encara que no reflecteixi plenament la riquesa del desenvolupament humà. Com a mesura composta de la salut, l'educació i la renda, l'IDH avalua els nivells i el progrés mitjançant un concepte de desenvolupament molt més ampli del que permet la renda (figura 1.1). Com en qualsevol mesura agregada i comparació internacional, l'IDH simplifica i reflecteix tan sols una part del que implica el desenvolupament humà.

FIGURA

1.1

Components de l'índex de desenvolupament humà

L'IDH: les tres dimensions i els quatre indicadors

Nota: els indicadors que apareixen en aquesta figura utilitzen la nova metodologia com s'indica al requadre 1.2.

Font: Oficina d'Investigació en Desenvolupament Humà (OIDH).

Al llarg dels darrers vint anys l'IDH no ha estat exempt de crítiques. N'hi ha que discrepen de la seva elaboració i la seva composició. Altres creuen que s'ha d'ampliar i que ha d'incloure més aspectes, des de l'equitat de gènere fins a la biodiversitat. Moltes d'aquestes preocupacions són vàlides, però l'objectiu no és construir un indicador infal·libre del benestar, sinó redirigir l'atenció envers el desenvolupament centrat en les persones i promoure el debat sobre com podem fomentar el progrés de les societats. Com més discutim què s'ha d'incloure i què no dins de l'IDH —tant si té sentit agrupar diferents categories com quina importància s'ha de donar a cadascuna d'aquestes categories o com es poden obtenir més dades i millors—, més s'allunya el debat de l'atenció exclusiva sobre el creixement que dominava el pensament sobre el desenvolupament.

Com a alternativa a l'atenció exclusiva en la renda, l'IDH ha donat uns resultats excel·lents. Tal com va escriure *The Economist* el 1990: «Moisés va fer el primer intent de què es té constància; Plató, Rousseau i Marx també ho van intentar. El Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament tenia el llistó molt alt a l'hora d'intentar, com fa en un nou

informe, definir i mesurar el “desenvolupament humà.”»⁷ El 1991 aquesta mateixa revista va escriure que «l'essència de l'*Informe* és un índex simple però enginyós, pensat per mesurar les consecucions relatives de les nacions d'una manera més subtil que les classificacions anuals basades en la renda que proporciona el Banc Mundial».⁸

L'IDH ha estat el segell distintiu de l'*Informe*, un dels principals factors del seu èxit continuat. Des que es va publicar, l'IDH ha atret l'atenció dels mitjans de comunicació, el gran públic, les organitzacions de la societat civil, els investigadors i els governs d'arreu del món. Després de la publicació de l'*Informe* de 2009, el lloc web de l'*Informe* ha rebut gairebé tres milions de visites i se n'han descarregat gairebé mig milió de còpies (figura 1.2).

L'*Informe* d'aquest any introdueix algunes innovacions acurades en l'IDH, tot i que en conserva la senzillesa i la familiaritat. Aquestes innovacions es resumeixen al requadre 1.2.

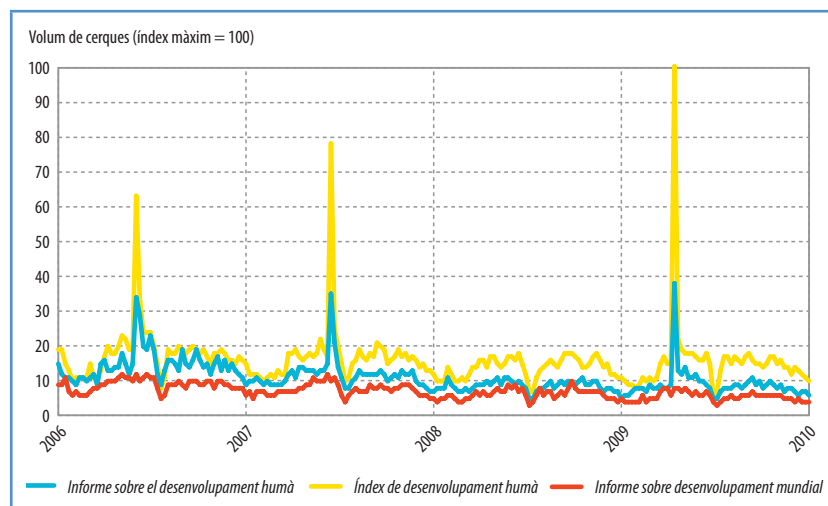
L'interès creixent dels mitjans de comunicació

Els punts forts de l'IDH —en particular la seva transparència, la seva senzillesa i la repercussió popular arreu del món— l'han mantingut al capdavant de les cada cop més nombroses alternatives al producte interior brut (PIB) per mesurar el benestar.⁹ Tal com va escriure *The New York Times* el 10 de maig de 2010, «fins ara només una mesura ha aconseguit qüestionar l'hegemonia del pensament basat en el creixement. Aquesta mesura és l'IDH, que aquest any celebra el vintè aniversari.»¹⁰ Aquest índex, potent en termes polítics i retòrics, és un contrapunt valuós a les mesures del desenvolupament que se centren exclusivament en els indicadors monetaris.

L'atenció prestada pels mitjans de comunicació al llarg dels anys il·lustra la potència del concepte de desenvolupament humà i l'IDH. El 1990 el *Financial Times* va dedicar un article a «un informe redactat d'una manera molt convincent que és probable que encengui polèmiques polítiques»,¹¹ mentre que el britànic

FIGURA 1.2 Popularitat de l'*Informe sobre el desenvolupament humà* i l'índex de desenvolupament humà

Freqüència de «*Human Development Report*», «*Human Development Index*» i «*World Development Report*» en les cerques de Google, 2004-2009

Nota: L'eix esquerre presenta el volum de cerques expressades com a percentatge de la xifra més alta aconseguida per alguna de les tres sèries.

Font: figura creada a partir de Google Insights.

Consulta el 9 d'agost de 2010.

L'índex de desenvolupament humà (IDH) continua sent una mesura agregada del progrés en tres dimensions: salut, educació i renda. En aquest informe, però, modifiquem els indicadors utilitzats per mesurar el progrés en renda i educació, i canviem el mètode d'agregació.

Per mesurar el nivell de vida, la renda nacional bruta (RNB) per capita substitueix el producte interior brut (PIB) per capita. En un món globalitzat, les diferències solen ser grans entre la renda dels residents d'un país i la seva producció interior. Una part dels ingressos que guanyen els residents s'envia a l'estranger, alguns residents reben remeses internacionals i alguns països reben fluxos d'ajuda de proporcions considerables. Així, d'una banda, les grans remeses enviades des de l'estranger fan que la RNB de les Filipines superi amb escreix el PIB i, de l'altra, l'ajuda internacional fa que la RNB de Timor Oriental multipliqui per molt la producció interior.

En la dimensió de l'educació mitjana d'anys d'instrucció substitueix l'alfabetització, i la matriculació bruta es reformula com els anys previstos d'escolarització, és a dir, els anys d'escolarització que es preveu que un infant rebí d'acord amb les taxes de matriculació actuals. La mitjana d'anys d'instrucció es calcula amb més freqüència per a més països i permet discriminar millor entre països, mentre que els anys previstos d'escolarització és un indicador coherent amb la reformulació d'aquesta dimensió pel que fa als anys. L'ideal és que les mesures de la dimensió del coneixement vagin més enllà de l'estimació de la quantitat i n'avaluïn la qualitat, tal com han fet diversos informes nacionals i regionals sobre el desenvolupament humà. Així, per exemple, l'*Informe* de 2003 dels estats àrabs va elaborar una mesura que reflecteix tant la quantitat com la qualitat de l'educació, ajustant la mitjana d'anys d'escolarització a la mitjana de les notes dels exàmens

i incloent indicadors relacionats amb els mitjans de comunicació, la comunicació i els científics titulats. Amb tot, no existeixen bones mesures de la qualitat de l'educació per a un nombre suficient de països: les valoracions internacionals pel que fa als nivells dels joves en ciències, matemàtiques i lectura són dades valuoses, però d'una cobertura escassa i una freqüència irregular. També hem estudiat mesures alternatives de la capacitat per gaudir d'una vida sana, però no hem trobat una alternativa viable ni millor a l'esperança de vida en néixer.

Hem reconsiderat el mètode d'agregació de les tres dimensions. Un canvi fonamental ha estat optar per una mitjana geomètrica (que mesura el valor típic d'un conjunt de nombres): per tant, el 2010 l'IDH és la mitjana geomètrica dels tres índexs de dimensions. Un resultat pobre en qualsevol dimensió es reflecteix ara directament en l'IDH, i ja no hi ha una possibilitat de substitució perfecta entre les dimensions. Aquest mètode reflecteix el bon equilibri en els resultats d'un país en les tres dimensions. Com a base per a les comparacions del que s'ha aconseguit, aquest mètode també és més respectuós amb les diferències intrínseques entre les dimensions que una simple mitjana. Reconeix que la salut, l'educació i la renda són dimensions importants, però també que és difícil comparar aquestes tres dimensions del benestar i que no hauríem de deixar que els canvis en cap d'aquestes dimensions passessin desapercibuts.

El logaritme de la renda no el deixem d'utilitzar: la renda juga un paper decisiu en el desenvolupament humà, però l'aportació de les rendes més altes va minvant. També hem canviat les cotes màximes en cada dimensió pel màxim observat, en lloc d'un límit predefinit més enllà del qual no es tenen en compte les consecucions..

Nota: per a més detalls, vegeu la guia del lector i la nota tècnica 1.

Font: Kovacevic, 2010b.

The Guardian va predir que «la població al centre del desenvolupament» seria sens dubte un dels leitmotiv de la dècada de 1990.¹² El 1999 el diari de Singapur *The Straits Times* va descriure l'*Informe* com el «paràmetre per avaluar els nivells universals de desenvolupament humà».¹³ L'IDH era el «criteri global», segons el diari libanès *Daily Star* el 2005.¹⁴ Des del primer *Informe*, quan *The Straits Times* va esgrimir la baixa classificació de Singapur segons l'IDH en comparació amb la República de Corea per instar el govern a centrar-se més en l'educació superior i el desenvolupament de les competències de la població, els partidaris

i els activistes han comparat els resultats entre els països per estimular una reacció política.¹⁵ L'anàlisi dels mitjans de comunicació en la primera dècada del segle XXI mostra un increment significatiu en l'ús de l'IDH per qüestionar —i elogiar— l'acció dels governs.¹⁶

Aquest informe reafirma el concepte de desenvolupament humà i potencia la família de mesures que estimulen el debat i el pensament sobre el desenvolupament humà. Abans, però, posem en relleu les in comptables maneres amb què els informes han guiat el pensament del desenvolupament i han influït sobre el discurs del desenvolupament.

Els informes sobre desenvolupament humà s'avancen als esdeveniments

L'*Informe* de 1990 es va publicar després d'un període de profundes crisis econòmiques i del deute, quan el pensament polític estava dominat per les idees de l'estabilització i l'ajustament. Molts països en via de desenvolupament afrontaven problemes com ara la reducció dels ingressos de les exportacions, la disminució de les entrades de capital, l'increment dels tipus d'interès i la pujada del deute exterior. Els països es van veure forçats a sortir a l'exterior per trobar ajuda financera, normalment a les institucions financeres internacionals, que atorgaven

paquets que exigien mesures d'estabilització i reformes d'ajustament estructural amb una inflació molt baixa, un paper reduït de l'estat i l'obertura a l'exterior: el consens de Washington. Aquesta resposta no va ser universal, ja que encara se seguien altres idees més heterodoxes, en particular, les que afavorien enfocaments que donaven més importància a l'estat: els exemples més evidents eren els de l'Índia, el Vietnam i la Xina.

A principis de la dècada de 1990, però, el consens de Washington havia arribat a una hegemonia gairebé total i el pensament majoritari sobre el desenvolupament mantenia que les compensacions més grans arribarien si els països se cenyien als principis bàsics de la liberalització econòmica i la desregulació.¹⁷ Molts països occidentals també estaven reduint el paper del sector públic dins de l'economia i atenuant la regulació. La privatització va afectar els serveis ferroviaris i postals, les línies aèries, la banca i fins i tot les xarxes de subministrament de les empreses de servei públic.

Des del principi l'*Informe* va qüestionar d'una manera explícita aquesta ortodòxia i va consolidar una tradició que s'aplicaria a una sèrie de temes importants per a la política del desenvolupament. Mahbub ul Haq va reunir un grup de destacats pensadors del desenvolupament per promoure al PNUD l'enfocament del desenvolupament humà, basant-se en diversos moviments que desafiaven els enfocaments econòmics clàssics del desenvolupament. Entre aquests pensadors hi havia un grup influent preocupat per les necessitats bàsiques, defensors dels drets dels infants i una sèrie d'activistes preocupats per la fam i la justícia social en un sentit més ampli.¹⁸

L'enfocament de les capacitats d'Amartya Sen va posar les bases filosòfiques del desenvolupament humà, inspirant-se en un llinatge llarg i il·lustre d'influents pensadors. El desenvolupament humà va generar interès i va atraure partidaris de la seva crítica al PIB i de la seva orientació ètica clara però oberta de mires. En

REQUADRE

1.3

El desenvolupament humà i les capacitats: fonaments intel·lectuals i evolució

Des de 1990 s'han multiplicat els estudis sobre l'enfocament de les capacitats, juntament amb l'informe anual sobre el desenvolupament humà i més de 700 informes nacionals i regionals. Han sorgit nombroses publicacions sobre els aspectes més subtils de la teoria i el mesurament. Així, per exemple, el treball sobre l'educació i les capacitats va aclarir les distincions entre les polítiques que promouen el capital humà i les que fomenten l'educació per al desenvolupament humà. L'enfocament s'ha aplicat als drets humans, la discapacitat, la salut, el creixement, l'exercici democràtic i els grups desfavorits.

El llibre d'Amartya Sen de 2009, *The Idea of Justice*, és possiblement la seva obra recent més important. Sen fa una crítica incisiva de la idea que actualment domina la filosofia política, exemplificada en l'afirmació de Rawls que és possible arribar a un acord sobre què constitueix una societat justa i les seves regles i institucions relacionades. Sen argumenta que les diferències en els punts de vista de les persones raonables fan inviable l'acord perfecte, però, i això és el més important, tampoc no és necessari. Podem coincidir en el fet que alguns estats de les coses són millors que d'altres i podem identificar injustícies clares que la població i les societats han d'eliminar. No cal, doncs, que estiguem d'acord en les particularitats d'una societat totalment justa, ja que aquests principis ens donen prou informació per reduir la injustícia: «allò que tendeix a exaltar una humanitat que pateix no pot ser sinó d'interès immediat tant per al procés decisorí com per a la diagnòsi de la injustícia».

Tal com passa en general amb els informes sobre el desenvolupament humà, la perspectiva de Sen inspira profundament aquest informe, sobretot l'èmfasi que posem a l'hora de comparar els qui presenten els millors i els pitjors resultats en desenvolupament humà i l'atenció que prestem a les principals injustícies. Tampoc no perdem de vista la poderosa idea que no ser capaç de fer realitat un món perfecte no ens ha de distreure de fer tot el que sigui possible per propiciar el canvi. Això té repercussions importants i pràctiques sobre la manera de fer les coses.

Font: Ul Haq (1995); Sen (1985a, 1999, 2009b); Jolly, Emmerij i Weiss (2009); Fukuda-Parr (2003); Rawls (1971).

va sorgir un discurs acadèmic dinàmic (requadre 1.3), animat per la importància donada a la centralitat d'un debat públic intel·ligent que va mantenir la porta oberta a revisions i millores.

Aportacions al discurs del desenvolupament

De la mateixa manera que els informes globals independents, els informes sobre el desenvolupament humà han qüestionat el pensament majoritari. Aquests informes han promogut idees noves, algunes de les quals van generar polèmica, que es van avançar als esdeveniments però que s'han acabat generalitzant.

Els objectius de desenvolupament del mil·lenni

El desenvolupament humà necessita objectius específics propis com ara l'alfabetització o l'educació bàsica per a tothom. I ha de ser un objectiu general, el principal interès del desenvolupament.

—*Informe sobre el desenvolupament humà 1991*: 178

Els informes sobre el desenvolupament humà de l'any 1990 a l'any 1994 van instar a adoptar agendes per al desenvolupament internacional centrades en la pobresa en un pacte entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament. Aquest pacte havia de tenir objectius més funcionals, és a dir, «fites globals per al desenvolupament humà», com ara reduir a la meitat la pobresa de renda i objectius semblants per a l'educació bàsica, l'atenció primària, l'aigua potable i la malnutrició.¹⁹ Aquests informes sobre el desenvolupament humà també van defensar estratègies participatives del desenvolupament nacional fonamentades en pressupostos ajustats a la realitat per tal d'assolir aquests objectius i, en certa manera, van anunciar els documents estratègics de reducció de la pobresa, la Declaració del Mil·lenni i els objectius de desenvolupament del mil·lenni que van sorgir a finals de la dècada.

El setembre de 2000, 189 caps d'estat i de govern van adoptar la Declaració del Mil·lenni de les Nacions Unides, amb compromisos en matèria de cooperació internacional al voltant de la pau, la seguretat i el desarmament; el desenvolupament i l'eradicació de la pobresa; la protecció del medi ambient, i els drets humans, la democràcia i la bona gestió dels afers públics, basats en un conjunt de valors fonamentals entre els quals figuren la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la tolerància, el respecte envers la natura i la responsabilitat compartida.²⁰

Com a mitjà per promoure el desenvolupament i l'eradicació de la pobresa, la declaració va exposar una sèrie d'objectius que van acabar sent els objectius de desenvolupament del mil·lenni i que han reactivat un ampli suport internacional gràcies a la participació activa d'interlocutors institucionals clau i de la societat civil.²¹ Els objectius i les fites i els indicadors associats denoten compromisos relacionats amb la pobresa de renda i la fam; l'educació primària; l'equitat de gènere; la mortalitat postinfantil; la salut materna; el VIH i la sida, la malària i altres malalties; la sostenibilitat ambiental, i les associacions globals per al desenvolupament.²²

Conceptualment, els objectius de desenvolupament del mil·lenni articulen i quantifiquen algunes de les prioritats bàsiques del desenvolupament humà, centrades en la consecució d'uns nivells mínims. Aquests objectius reflecteixen les possibilitats i els límits d'una decisió de consens presa per la comunitat internacional en aquella època, i en gran part no tenen en compte, entre altres aspectes importants, la desigualtat i les llibertats de procés.²³ El desenvolupament humà és un marc més ampli que inclou els objectius de desenvolupament del mil·lenni i posa l'èmfasi en principis més amplis dels drets humans, la democràcia i la participació per determinar els camins que porten al canvi. El suport generalitzat que van generar els objectius de desenvolupament del mil·lenni estimula el debat i impulsa els avenços en les prioritats bàsiques del desenvolupament humà.

La seguretat humana

En definitiva, la seguretat humana és un infant que no mor, una malaltia que

---

Els informes sobre el desenvolupament humà han qüestionat les línies tradicionals de pensament

---

La seguretat humana
exigeix parlar de
tots els riscos que
afecta el
desenvolupament humà,
no només a les situacions
de conflicte,
postconflicte i estats
fràgils

---

no es propaga, un lloc de treball que no es retalla, una tensió ètnica que no es produeix, un esclat de violència, un dissident que no és silenciats. La seguretat humana no és cap preocupació per les armes, sinó una preocupació per la vida i la dignitat de les persones.

—*Informe sobre el desenvolupament humà 1994*: 22

L'*Informe* de 1994 va introduir i definir el concepte de seguretat humana com a «llibertat respecte de la por i llibertat respecte de la misèria» i «seguretat respecte d'amenaques cròniques com ara la fam, la malaltia i la repressió, així com protecció respecte d'alteracions sobtades i perjudicials de la vida quotidiana, ja sigui a la llar, a la feina o a la comunitat». Aquest concepte de seguretat humana va representar un canvi radical en la manera d'enfocar la pau i la prevenció de conflictes. Aquell informe també defensava la creació d'un fons global per tractar les amenaces comunes contra la seguretat humana i donava suport a la «taxa Tobin» sobre les operacions amb divises com a via per finançar el desenvolupament.

Aquesta idea de la seguretat humana és directament anàloga a la del desenvolupament humà i l'*Informe* de 1994 va servir per fusionar les dues agendes.²⁴ Tal com va explicar aquell informe, el desenvolupament humà i la seguretat humana són conceptes ben diferenciats: el primer està relacionat amb l'ampliació de les llibertats de les persones i el segon amb la protecció enfront de les amenaces contra les llibertats vitals. La seguretat humana exigeix prestar atenció a tots els riscos que corre el desenvolupament humà, no tan sols a les situacions de conflicte i postconflicte i als estats fràgils. Aquest concepte engloba la seguretat enfront d'amenaques cròniques com ara la fam, la malaltia i la repressió, i la protecció enfront d'alteracions sobtades i doloroses de la vida quotidiana, ja sigui la violència, un terratrèmol o una crisi financera.²⁵

Aquest concepte ampli de la seguretat humana contrasta amb un enfocament més vell i més restringit, el principal públic del qual eren l'exèrcit i els treballadors humanitaris. El

paradigma tradicional definia la seguretat com la protecció de les fronteres territorials d'un país, i la variable central era l'agressió territorial. El nou paradigma de la seguretat humana canvia la unitat d'anàlisi dels territoris per la població que hi viu i analitza les múltiples amenaces que podrien debilitar-ne la seguretat, la dignitat i els mitjans de subsistència. Analitza totes les amenaces contra el desenvolupament humà, entre altres la violència, i estudia de quina manera la pobresa provoca violència i de quina manera la violència, o l'amenaça de violència, contribueix a la pobresa. També té en compte què es guanya i què es perd quan s'inverteix en l'exèrcit o quan s'inverteix en la supervivència, els mitjans de subsistència i la dignitat de la població. La seguretat humana no és una alternativa al desenvolupament humà, sinó que n'és una part essencial que es basa en la creació d'un conjunt mínim de capacitats i en la seva protecció enfront de les amenaces omnipresents.

Aquest concepte de seguretat humana ha esdevingut un dels eixos de les diverses iniciatives globals,²⁶ ha estat adoptat pels governs nacionals²⁷ i es reflecteix en les agendes i els debats polítics de les organitzacions intergovernamentals.²⁸ El concepte continua exercint la seva influència, més recentment a través de l'*Informe* de 2010 del secretari general i el seu debat a l'Assemblea General de l'ONU.²⁹

Els drets humans

Els drets humans són els drets que tenen totes les persones, en virtut de la seva humanitat comuna, a viure una vida de llibertat i dignitat. Aquests drets atorguen a tota la població reivindicacions morals sobre el comportament dels individus i sobre la concepció dels acords socials, i són universals, inalienables i indivisibles.

—*Informe sobre el desenvolupament humà 2000*: 16

L'*Informe sobre el desenvolupament humà* de l'any 2000 va oferir un marc intel·lectual perquè la comunitat dels drets humans participés d'una manera més eficaç en el «desenvolupament».

L'*Informe* defensava que un nivell de vida digne, una nutrició suficient, l'atenció sanitària, l'educació i la protecció enfront de catàstrofes són drets humans i no tan sols objectius del desenvolupament, i que la pobresa és un repte dels drets humans.

Els drets humans i el desenvolupament humà tenen moltes coses en comú.³⁰ D'ençà de la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948, els drets humans han exercit una gran influència en la protecció de les vides de les persones. Les convencions i els protocols internacionals, així com les seves codificacions dins les legislacions nacionals, han atorgat un estatus legal a les reivindicacions normatives. Els drets humans també són atractius des del punt de vista polític, i molts grups de la societat civil s'han mobilitzat per protegir-los i promoure'ls.³¹ Els principis dels drets humans complementen el desenvolupament humà perquè proporcionen garanties inqüestionables o prohibicions contra violacions, com ara les que afecten les comunitats minoritàries.

El desenvolupament humà se centra en l'apoderament individual i col·lectiu; els drets humans, en les garanties estructurals. Amb el temps, l'acció nacional i mundial dels ciutadans ha ampliat els paràmetres dels drets humans, com ha passat amb els moviments mundials que van donar lloc a la Declaració de l'ONU sobre l'Eliminació de la Violència contra les Dones i les campanyes a favor de les convencions per regular les mines terrestres.³²

Els drets humans inclouen drets econòmics, socials i culturals, així com llibertats civils i polítiques. El desenvolupament humà també engloba aquesta àmplia agenda. La realització dels drets humans evoluciona a partir de l'establiment de directrius i d'objectius progressistes, la concepció d'estratègies d'implantació i de supervisió, i l'actualització de la legislació. Així doncs, el desenvolupament humà complementa la realització dels drets humans a través de l'atenció permanent en les interrelacions entre els objectius, les prioritats i les cessions i renúncies estratègiques. Aquesta fortalesa complementària del desenvolupament humà la trobem en la resposta a contextos diferents i canviants, a la identificació de les barreres al progrés de la humanitat i a les oportunitats per aprofitar

les sinergies, i en l'estimulació de les solucions locals.

El desenvolupament sostenible

No hi ha cap tensió entre el desenvolupament humà i el desenvolupament sostenible. Ambdós es basen en l'universalisme de les reivindicacions vitals.

—*Informe sobre el desenvolupament humà 1994: 19*

Els primers informes sobre el desenvolupament humà van posar de manifest les amenaces ambientals, com ara les crisis hídriques mundials i el canvi climàtic. El primer *Informe* ja va destacar un entorn segur —«aigua neta, aliments i aire»— entre les llibertats de les persones. El 1994 l'*Informe* va debatre la seguretat ambiental i ja el 1998 va reconèixer la injustícia associada amb la degradació ambiental —la pluja àcida, la disminució de la capa d'ozó i el canvi climàtic— en tant que els pobres en són els principals afectats.

L'*Informe* de 2006 va exposar la injustícia que envolta l'ús de l'aigua i les seves repercussions sobre el desenvolupament humà i va demostrar que la població que viu als barris marginals de l'Àfrica subsahariana paga més per l'aigua potable que els residents de Nova York i París. L'*Informe* de 2007 va posar de manifest els costos del canvi climàtic a través del prisma del desenvolupament humà, com ara les trampes intergeneracionals de la pobresa provocades pels impactes climàtics i el fenomen de l'«apartheid de l'adaptació». Va ser el primer gran informe sobre el desenvolupament que analitzava les repercussions de l'escalada de les temperatures mundials, amb manifestacions com ara la fosa dels casquets glacials, el canvi dels models de precipitació local, l'increment dels nivells del mar i l'adaptació forçada que han de dur a terme alguns dels grups més vulnerables del món.

Arreu del món la població veu avui l'escalfament global com una greu amenaça contra el seu benestar.³³ Avui està molt més acceptat que la Terra afronta un dels reptes més grans de la història: l'amenaça del canvi climàtic provocat per l'ésser humà, que podria tenir

---

El desenvolupament humà es concentra en l'apoderament individual i col·lectiu; els drets humans, en les garanties estructurals

---

Els informes sobre el desenvolupament humà han contribuït a ampliar el reconeixement envers el medi ambient i el concepte de sostenibilitat i han assenyalat que l'equitat intrageneracional és tan important com l'equitat entre generacions

---

conseqüències catastròfiques, en gran part imprevisibles l'any 1990. Diverses edicions de l'*Informe* han contribuït, al costat d'altres informes importants, a transformar el paisatge polític i a tenir més en compte el medi ambient i la sostenibilitat, així com el canvi climàtic.

El desenvolupament humà i el desenvolupament humà sostenible són indissociables.³⁴ L'universalisme, l'origen del qual es pot atribuir a Immanuel Kant, és un dels eixos del desenvolupament humà i exigeix concedir a les generacions futures la mateixa atenció que a l'actual.³⁵ El desenvolupament humà consisteix a permetre que les persones visquin una vida llarga, sana, instruída i plena. El desenvolupament humà sostenible consisteix a garantir que les generacions futures puguin fer el mateix. El desenvolupament humà, si no és sostenible, no és desenvolupament humà.

La definició més citada del desenvolupament sostenible és el «desenvolupament que satisfà les necessitats del present sense posar en perill la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves necessitats».³⁶ A la pràctica, però, alguns debats sobre la sostenibilitat se centren en el creixement i el consum futurs, altres miren de garantir la supervivència de les espècies malgrat el canvi climàtic i altres donen una importància intrínseca a l'ecosistema. Els aspectes essencials del desenvolupament humà, com ara l'educació, de vegades es tracten merament com un vehicle, com un capital necessari per produir futurs fluxos d'utilitat.

L'èmfasi que el desenvolupament humà posa sobre la multidimensionalitat complementa els enfocaments clàssics de la sostenibilitat i ens recorda que el debat sobre què s'hauria de sostenir és tan important com el debat sobre com s'ha de sostenir. El desenvolupament humà requereix que les persones tinguin les llibertats i la possibilitat de triar com volen satisfer les seves necessitats, els seus desitjos i les seves mancances. No cal dir que les persones que encara no han nascut no poden prendre decisions, però nosaltres podem preservar les condicions perquè les puguin prendre en el futur. El desenvolupament humà també indica que l'equitat intrageneracional és tan important com la intergeneracional.³⁷

* * *

Aquest debat ha posat de manifest exemples sobre com els informes globals sobre el desenvolupament humà, per mitjà de l'aplicació del prisma del desenvolupament humà, han generat conceptes, mesures i polítiques que s'avançen al seu temps. En aquest informe mostrarem molts altres exemples, com ara l'*Informe* de 1995, que va presentar una sèrie de propostes innovadores per a l'equitat de gènere i l'apoderament de les dones que tenien en compte la importància del treball no remunerat i oferien la primera estimació global del valor de la producció no monetària de les dones i els homes en les activitats econòmiques i familiars.³⁸ Així mateix, l'*Informe* de 1997 va distingir la pobresa multidimensional de la pobresa de renda i va assenyalar el poder polític com un factor que impulsa les tendències de la pobresa: aquest informe va ser un dels primers a ampliar el pensament sobre aquests temes dins el discurs del desenvolupament internacional i de l'*Informe mundial sobre el desenvolupament 2000-2001* del Banc Mundial al voltant de la lluita contra la pobresa.³⁹ Com veurem, diversos informes sobre el desenvolupament humà, entre els quals les edicions de 1993 i de 2002, han explorat el valor intrínsec de la llibertat política i s'han mostrat favorables no tan sols a «la bona gestió dels afers públics» o a la regulació dels mercats, sinó també a una governança democràtica més integrada com a prioritat política.

Canvis en el discurs del desenvolupament

La descripció que Karl Polanyi va fer el 1944 del canvi polític en marxa és avui evident en molts aspectes importants. En el curs de la història als països que ara són desenvolupats, Polanyi va observar llargs moviments pendulars des de la regulació estatal fins als mercats i viceversa, a mesura que les conseqüències d'un règim donaven lloc a reaccions polítiques i canvis profunds. Una anàlisi més recent indica que aquest pèndol va continuar oscil·lant durant tot el segle XX i principis del XXI. El concepte de Polanyi aporta un prisma útil per observar el procés decisor dels països en via de desenvolupament.⁴⁰

El pensament sobre el desenvolupament ha canviat força al llarg dels anys: va començar amb la idea que la inversió de capital equival a creixement i desenvolupament i ha anat passant successivament pel paper del capital humà, el paper dels mercats i les polítiques, el paper de les institucions i, més recentment, el paper de l'apoderament individual i col·lectiu i la responsabilitat dels països.⁴¹

Avui dia no hi ha un consens sobre la política del desenvolupament,⁴² però estan sorgint noves tendències. Moltes persones han interpretat la crisi financera, simbolitzada per l'enfonsament del gegant financer nord-americà Lehman Brothers, com una advertència sobtada dels perills d'una liberalització desbocada. L'impacte de la crisi sobre el pensament sobre el desenvolupament encara no és clar, però no hi ha dubte que el pèndol torna a oscil·lar cap a un paper més actiu de la política pública i un objectiu més humanitari del desenvolupament, tal com analitza aquest informe. Els gèrmens de la pròxima «gran idea» ja són visibles i justifiquen una anàlisi aprofundida, tal com defensem al capítol final.

Corrents contraris i complementaris

El paquet clàssic del desenvolupament —el consens de Washington— s'ha anat considerant cada cop més indefensable com a conjunt de prescripcions universals, per bé que encara preval en molts indrets. Dins el pensament actual sobre el desenvolupament hi ha corrents contraris, els quals no tots són nous, i altres de complementaris. La influència sobre la pràctica ha variat entre els països i n'hi ha diversos que reflecteixen la influència de l'enfocament del desenvolupament humà:

- Tenir en compte la necessitat de l'acció pública en la regulació de l'economia, protegir els grups vulnerables i produir béns públics, ja siguin tradicionals (salut, educació, infraestructures) o nous (superar les amenaces que planteja el canvi climàtic).
- Fer susceptibles de mesura les moltes dimensions del benestar —anar més enllà de les rendes mitjanes i les mesures monetàries de la pobresa— i incloure-hi la vulnerabilitat enfront del risc i els impactes. Amb millors

dades i tècniques per reflectir les dimensions «ocultes», això és cada cop més viable.⁴³

- Considerar la pobresa, el creixement i la desigualtat com a fenòmens essencialment indivisibles: la reducció de la pobresa no depèn tan sols de la taxa de creixement, sinó també dels nivells i els canvis en la distribució de la renda.⁴⁴ El creixement ràpid no ha de ser l'únic objectiu polític, perquè no té en compte la distribució de la renda i descuida (i pot arribar a perjudicar) la sostenibilitat del creixement. El mesurament del PIB també presenta greus mancances, com repassem al capítol 2.
- Prestar una atenció més explícita als riscos que planteja el canvi climàtic, exposats d'una manera convincent per l'Informe Stern⁴⁵ i l'*Informe sobre el desenvolupament humà 2007-2008*, que va exigir una acció internacional decidida i ràpida a partir d'esforços nacionals i regionals.

Els nous corrents dins el pensament sobre el desenvolupament reconeixen que no hi ha una solució única per a tothom, que les cessions i les renúncies de la reforma política varien segons les circumstàncies i que les estratègies adequades s'han de determinar i desenvolupar localment.⁴⁶ La responsabilitat dels països és un factor decisiu, perquè, si no s'hi impliquen, les reformes no es podran sostenir i perquè la manca d'implicació dels països a l'hora de formular les polítiques comporta que la seva actuació sigui inadequada per definició. Les limitacions de l'assistència externa es coneixen més, juntament amb els efectes potencialment negatius quan aquesta assistència no està ben pensada ni executada.

Tot això s'ha vinculat als intents per comprendre millor la riquesa i la multidimensionalitat de l'experiència i la importància del context local, gràcies a estudis tan innovadors com ara *Voices of the Poor*⁴⁷ i molts informes locals, nacionals i regionals sobre el desenvolupament humà (requadre 1.4).

Els contextos influeixen les institucions

El paper central de les institucions s'ha anat accentuant, per bé que encara cueja la polèmica sobre quins són els aspectes importants. La nova economia institucional posa l'accent

---

Els avantatges i els beneficis de les reformes a les polítiques difereixen segons les circumstàncies i cal identificar i adoptar estratègies adequades a escala local

---

Desenvolupament humà en acció: àmbit regional, nacional i local

El 1992 un equip d'experts, representants de la societat civil i les Nacions Unides va obrir nous camins amb la presentació del primer *Informe nacional sobre el desenvolupament humà* a Bangla Desh. El seu exemple el seguirien aviat altres països, en molts casos amb el suport de les oficines locals del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament. Fins avui, s'han produït 700 informes regionals, nacionals i locals sobre el desenvolupament humà, seguint l'exemple dels informes globals, d'altres informes i del discurs regional i local sobre el desenvolupament. Aquests informes impliquen d'una manera activa els governs i altres interlocutors, des dels líders d'opinió fins a persones que no tenen gaire oportunitats per fer sentir la seva veu. Els debats de les reunions de grup i els estudis que es van fer han aportat revelacions noves i fonamentals. A més, la implicació de les xarxes d'especialistes locals contribueix a donar força i credibilitat als informes.

Els informes han analitzat el paper de l'estat i la sinergia que s'estableix entre les dimensions individuals i col·lectives del desenvolupament humà. Així, per exemple, l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2005 de Guatemala i el de 2008 del Líban van abordar qüestions sensibles com ara la ciutadania i la diversitat en societats marcades per tensions profundament arrelades. L'*Informe* de 2009 de Bòsnia i Hercegovina va formular aquestes qüestions en vista de la reconstrucció del capital social. D'altra banda, com a part de l'*Informe* de 2009-2010 del Brasil, els amplis debats nacionals que es van fer als mitjans de comunicació van mirar de construir una visió comuna per a la societat.

Els informes regionals i nacionals sobre el desenvolupament humà han analitzat sovint les barreres a la plena participació en la societat que han de superar els grups vulnerables, com ara les persones amb discapacitat, les que viuen amb el VIH i la sida, els joves, les persones grans i les minories. En són exemples els informes regionals sobre els gitans i sobre la integració social, així com l'*Informe* de 2008 de Swazilàndia sobre el VIH i la sida.

Una sèrie recent d'informes s'ha centrat en el canvi ambiental. L'*Informe* de 2009 de Croàcia va tenir en compte els possibles impactes adversos sobre la pesca, l'agricultura i el turisme. L'*Informe* de 2010 de la Xina destaca possibles respostes, com ara la construcció de comunitats amb baixes emissions de carboni per als milions de persones que continuen arribant als centres urbans.

Els informes regionals sobre el desenvolupament humà han abordat qüestions essencials relacionades amb la gestió dels afers públics que són d'importància per a diferents països. L'*Informe* de 2009 dels estats àrabs va analitzar les amenaces contra la seguretat humana a tota la regió. L'*Informe* de 2008 de l'Àsia-Pacífic va reconèixer l'efecte desproporcionat que la corrupció té sobre els pobres i va analitzar codis de conducta per als sectors públic i privat, així com el paper dels grups de ciutadans a l'hora de demanar comptes.

En la pràctica, els informes necessiten el suport del govern, però els governs poden oposar-se a les qüestions sensibles que s'hi tracten, cosa que fan molt sovint.

Font: Pagliani (2010). Vegeu també <http://www.hdr.undp.org/en/nhdr/>.

principis bàsics de la tradició institucionalista: que totes les economies estan arrelades en les institucions socials i que no existeix un sistema de mercat autoregulat independent d'aquestes institucions.⁴⁹

Diverses aportacions fetes a mitjan primera dècada del segle XXI han articulat aquesta nova heterodòxia. L'Agenda del Desenvolupament de Barcelona de 2004, redactada per un grup divers d'economistes del desenvolupament, va posar en relleu les conclusions més importants que es poden treure de les dues darreres dècades en destacar les bones institucions, l'equitat de gènere, una política fiscal prudent i un equilibri adequat entre el mercat i l'estat. Aquests economistes també es van mostrar a favor d'un entorn propici que permeti posar en pràctica polítiques i adaptar-les a cada país per tal de superar els diferents obstacles.

Poc després, el Banc Mundial va publicar *Economic Growth in the 1990s*, una important reavaluació dels enfocaments de la reforma política. Aquest informe va posar de manifest la variació en els resultats de creixement entre països amb règims polítics semblants, en un clar allunyament de l'enfocament universal del consens de Washington.⁵⁰ El 2008 la Comissió Spence sobre Creixement i Desenvolupament —amb el suport del Banc Mundial i diversos governs de països desenvolupats— es va fer ressò d'aquestes conclusions i va afirmar que el creixement sostingut «no té una fórmula genèrica. Cada país té característiques específiques i experiències històriques que s'han de reflectir en la seva estratègia de creixement.»⁵¹ Els darrers èxits econòmics del Brasil, l'Índia i la Xina donen fe d'aquesta nova heterodòxia.

Els moviments cap a una responsabilitat més gran

Amb el temps ha anat augmentant la importància donada a la supervisió, vinculada a un moviment que promou l'obligació de retre comptes dels estats, i dels donants. La gestió basada en els resultats, com ara tenir en compte informació sobre el rendiment a l'hora de fer assignacions pressupostàries, s'ha inclòs en diverses reformes del sector públic. El consorci PARIS21, que va posar

en marxa l'ONU i altres organismes internacionals el 1999, fomenta les inversions en sistemes de recollida de dades i promou una cultura del procés decisor, la supervisió i l'avaluació basada en fets. L'Estratègia d'Inclusió Social de la Unió Europea, acordada a Laeken (Brussel·les) el 2001, aplica un conjunt de catorze indicadors (entre els quals els relacionats amb la pobresa de renda i la desigualtat, el treball i els programes socials) per fer una avaluació comparativa dels plans nacionals i supervisar-los.⁵²

Un fet que afavoreix l'esclat de les dades en les activitats i el rendiment del sector públic als països en via de desenvolupament és la gran difusió d'Internet i els sistemes d'informació en xarxa. Això permet comprendre millor els vincles entre els recursos utilitzats, els productes, els resultats i els impactes, com ara la despesa en educació, el nombre d'alumnes i quants alumnes s'han titulat i quina repercussió té l'educació sobre les seves oportunitats i sobre la societat en general. El 1996, per exemple, gairebé tots els països europeus van optar per mesurar directament les produccions del sector públic, la qual cosa va tenir un efecte evident sobre la mesura del creixement. La millora de la informació i l'anàlisi han inspirat les discussions, els debats i les decisions sobre les prioritats dels governs, per bé que, com mostra aquest informe, les limitacions de les dades continuen sent molt grans.

Les discussions sobre l'eficàcia dels programes avui estan més ben fonamentades gràcies a les conclusions d'experiments aleatoris

i controlats, per bé que només aportin respostes precises, tot i que sòlides, a qüestions específiques, com ara «quin és l'efecte d'una intervenció per reduir l'absentisme dels professors als pobles rurals del Rajasthan, a l'Índia?»⁵³ Un dels desavantatges d'aquest enfocament és que no té en compte qüestions estructurals més àmplies i moltes vegades tampoc els mecanismes subjacents que generen els resultats.⁵⁴ La influència política d'aquestes avaluacions ha estat limitada perquè el seu centre d'atenció ha estat deliberadament restringit.

La felicitat i el benestar subjectiu

Finalment, destaquem l'onada d'interès que ha generat la felicitat i el benestar subjectiu.⁵⁵ Aquest nou interès s'ha vist estimulat per la conclusió que la felicitat no s'explica del tot bé a partir de la renda o, com vam veure en una recerca preliminar per a aquest informe, per l'IDH.⁵⁶ Les mesures subjectives tenen un gran atractiu i són força fàcils de recopilar. Cada cop hi ha més indicis que suggereixen que la felicitat s'experimenta al llarg d'una línia contínua que va del que és bo al que és dolent i que es pot mesurar a través d'una simple pregunta.⁵⁷ Els estats subjectius tenen un clar valor intrínsec i instrumental i poden aportar revelacions convincents sobre el valor que les persones donen a altres aspectes de la vida. No obstant això, com diem més endavant, la millor manera de pensar la felicitat és com un complement d'altres mesures del benestar, i no pas com una mesura exclusiva.

El desenvolupament humà manté la seva pertinència al llarg dels anys, les ideologies, les cultures i les classes

---

El desenvolupament humà, un concepte vigent

El concepte de desenvolupament humà és deliberadament obert, però és prou sòlid i fascinant per aportar un paradigma per al nou segle. Tal com indica l'anàlisi d'aquest capítol i demostren els capítols següents, el desenvolupament humà és vàlid per a diferents anys, ideologies, cultures i classes. Amb tot, sempre s'ha d'especificar per context, com es fa en els informes locals, nacionals i regionals sobre el desenvolupament humà.

Definir el desenvolupament humà com l'ampliació de les decisions de les persones és un pas fonamental, però no suficient. Els principis de procediment com ara l'equitat, la sostenibilitat i el respecte envers els drets humans són pilars bàsics. El desenvolupament humà consisteix a sostenir d'una manera ininterrompuda els resultats positius i combatre els processos que empobriexen les persones o consoliden l'opressió i la

injustícia estructural. Com que els guanys poden ser fràgils i vulnerables a les situacions adverses, cal esmerçar esforços especials per garantir que el desenvolupament humà d'individus, col·lectius i nacions perdura en el temps.

D'ençà de 1990 els informes sobre el desenvolupament humà han posat de manifest diferents aspectes del desenvolupament humà, sovint vinculats al tema anual i aprofitant la flexibilitat de l'enfocament de les capacitats. Com ja hem dit, és un fet consubstancial a la tradició del desenvolupament humà que l'enfocament sigui dinàmic i no pas estàtic. A partir de les experiències locals, nacionals i regionals, així com dels informes globals, podem veure que allò que entenem per desenvolupament humà ha anat variant amb el temps i l'espai, però no ha perdut la coherència interna. Proposem una reafirmació coherent amb la tradició del desenvolupament humà, amb la pràctica del desenvolupament sobre el terreny i amb les publicacions especialitzades sobre les capacitats i el desenvolupament humà. Proposem l'afirmació següent com a definició breu del desenvolupament humà:

El desenvolupament humà és l'expansió de les llibertats de les persones per viure vides llargues, sanes i creatives; assolir objectius que consideren valuosos, i per participar activament en la determinació del desenvolupament amb criteris d'equitat i sostenibilitat en un planeta compartit. Les persones són alhora beneficiàries i agents del desenvolupament humà, com a individus i col·lectius.

Expressat d'aquesta manera, el desenvolupament humà té tres components:

- *Benestar*: ampliar les llibertats reals de les persones, per tal que puguin desenvolupar-se plenament.
- *Apoderament i intervenció*: permetre que les persones i els grups actuïn, per produir resultats valuosos.
- *Justícia*: ampliar l'equitat, mantenir els resultats al llarg del temps i respectar els drets humans i altres objectius de la societat.

Sempre podem triar com hem de fer les coses, però aquestes decisions no deixen de tenir

l·ligams. Algunes opcions són millors per a la reducció de la pobresa, per als drets humans i per a la sostenibilitat, mentre que altres afavoreixen les elits, descarten la llibertat d'associació i exhaureixen els recursos naturals. Els principis de justícia han de ser explícits: cal determinar què es guanya i què es perd amb cada principi, com ara equitat i sostenibilitat, de manera que les decisions i els debats públics estiguin ben fonamentats.

Quan el desenvolupament humà dóna bons resultats, les persones poden ser creatives i gaudir de les activitats i existències que valoren. El desenvolupament humà no tan sols està relacionat amb les llibertats sobre el paper. La capacitat de gaudir d'atenció sanitària requereix l'existència d'hospitals i que aquests estiguin dotats de personal, que el personal vagi a treballar, que hi hagi un estoc de subministraments mèdics i que no es denegui el tractament a les persones perquè no se'l poden pagar o per raó del sexe, la raça o la religió. És per això que les capacitats s'anomenen llibertats «reals». Els recursos, la renda i les institucions són mitjans i objectius d'una importància vital, però l'èxit s'avalua en darrer terme tenint en compte les vides que les persones poden portar i gaudir.

Les llibertats de procés impliquen apoderament i pràctiques democràtiques en diferents àmbits. Els individus no són els únics beneficiaris del desenvolupament. La seva visió, el seu enginy i la seva força són vitals per promoure el seu benestar i el dels altres. Si la llibertat d'expressió està consagrada a la constitució però en la pràctica no és respectada, aquesta capacitat no existeix. El desenvolupament humà considera les persones com els arquitectes del seu desenvolupament, tant personalment dins les famílies i les comunitats com col·lectivament en el debat públic, l'acció comuna i l'exercici democràtic.

Les persones que estan apoderades són capaces de propiciar el canvi, ja sigui en les seves vides a casa o a la feina, a les seves comunitats o a una escala més àmplia. La preocupació per la capacitat de les persones per determinar els seus destins —el que Sen anomena la seva «intervenció» (*agency*)— és un dels eixos de l'enfocament de les capacitats i la seva forta vinculació amb la llibertat.⁵⁸ L'apoderament

requereix alhora intervenció i estructures institucionals que l'afavoreixin. Les persones poden estar apoderades a casa i a la feina, en la política, en la comunitat i en la societat. L'apoderament considera la població individus que actuen en grups, ja siguin cooperatives locals, sindicats o moviments polítics nacionals que pressionen per aconseguir el canvi.

Les llibertats polítiques —com ara la democràcia i les llibertats civils— tenen un valor per si mateixes i són importants almenys en dos aspectes addicionals.⁵⁹ En primer lloc, tal com indica una revisió de les dades encarregada per a aquest informe i tal com es descriu al capítol 3, els governs democràtics en general estan en millor disposició per promoure els objectius del desenvolupament humà,⁶⁰ com ara reduir la mortalitat postinfantil i millorar els nivells educatius, en part perquè tenen més obligació de retre comptes. Aquesta obligació és necessària per traduir la democràcia en desenvolupament humà, i les eleccions per si soles no proporcionen prou responsabilitat per apoderar els pobres. En segon lloc, les llibertats polítiques permeten a les persones de participar activament en les discussions sobre els objectius i les prioritats polítiques. Al mateix temps, tal com diem al capítol 4, encara que l'obligació democràtica de retre comptes influeixi sobre el desenvolupament humà, no és cap garantia, i la prosperitat material i les consecucions positives en matèria de salut i educació poden coexistir amb les pràctiques no democràtiques.

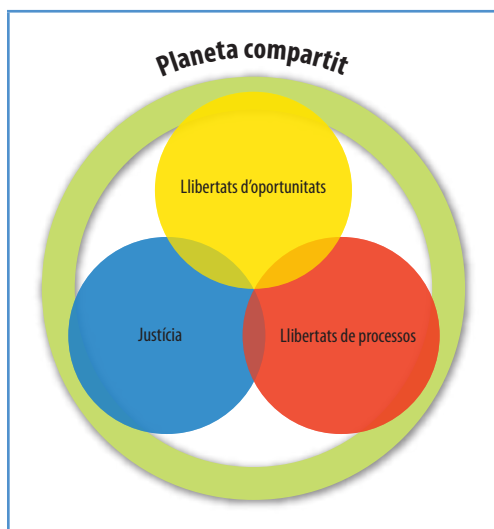
Les preocupacions per l'equitat en el desenvolupament humà es tradueixen directament en una atenció explícita en la desigualtat. Aquest informe analitza la desigualtat en diversos aspectes del desenvolupament humà: com que la renda és una mesura insuficient de tot el ventall de prosperitat humana, calen mesures més àmplies de la distribució. Aquest informe parteix dels recents avenços analítics i de la millora de dades per investigar les desigualtats en matèria de salut i educació —juntament amb la renda— i la seva evolució al llarg dels anys.

Actualment gairebé 7.000 milions de persones habiten la Terra. Algunes viuen en la pobresa més absoluta i altres en el luxe més refinat. Els límits del nostre planeta determinaran

FIGURA 1.3

El concepte de desenvolupament humà... en un planeta compartit

El marc conceptual del desenvolupament humà

Font: ODH en base a Alkire 2010.

el desenvolupament humà d'una manera més pronunciada en els pròxims anys que durant els primers vint anys d'informes sobre el desenvolupament humà. Tal com es reconeix als capítols següents, la realitat del canvi climàtic exigeix reestructurar de dalt a baix les actituds i les aspiracions de moltes persones i institucions arreu del món, un repte que encara s'ha de començar a afrontar.

La riquesa del concepte de desenvolupament humà s'il·lustra gràficament en la figura 1.3, que representa els tres components de les capacitats. Aquests components estan relacionats amb les oportunitats de les persones, les llibertats de procés (que afecten la capacitat de les persones per determinar les seves vides) i els tres principis plurals bàsics resumits anteriorment que determinen els resultats socials en el temps i l'espai. Aquests principis estan tots integrats dins una franja verda que representa l'entorn compartit. Aquestes llibertats estan entrelaçades i la seva ampliació s'ha d'aconseguir dins dels límits establerts pels recursos limitats de la Terra que compartim.

Diferents països, comunitats i individus posaran en relleu diferents dimensions i principis. El desenvolupament humà incorpora la

melodia de la seva cultura, els seus valors i les seves prioritats actuals de tal manera que reflecteix opcions democràtiques inclusives. Moltes persones —activistes, líders i intel·lectuals, entre molts altres— ajuden a articular el desenvolupament humà en contextos diversos, com passa amb els informes locals i nacionals sobre el desenvolupament humà, i ofereixen a les persones més oportunitats i alhora fomenten la seva capacitat per determinar les seves vides i promoure la justícia a tota la societat, ara i en el futur.

* * *

Els capítols següents demostren el valor i les revelacions que es poden aconseguir a partir de la perspectiva del desenvolupament humà. La població d'arreu del món ha aconseguit molt en les darreres dues dècades, i ara afronta reptes nous i urgents: els productes de les transformacions socials, econòmiques i polítiques que es van accelerar cap a finals del segle XX. Aquests reptes s'han d'abordar tant sí com no. El desenvolupament humà del segle XXI vindrà determinat per aquesta decisió i per com es dugui a terme.

El progrés de les persones

Per pensar d'una manera clara sobre el futur cal observar el passat amb esperit crític. En aquest capítol i el següent, repassem l'evolució de les dimensions incloses en l'índex de desenvolupament humà (salut, educació i renda) i identifiquem els avenços i els passos enrere que s'han produït. Hem comprovat que s'ha progressat molt, però també que hi ha una gran variabilitat entre països i en el temps. El progrés ha estat ampli pel que fa a l'educació, una mica menys per a la salut i molt més variable per a la renda. Malgrat els avenços, encara persisteixen greus desigualtats. L'abisme que separa els països desenvolupats dels que estan en via de desenvolupament continua sent enorme i alguns aspectes bàsics no mostren cap signe de millora.

Tal com s'ha dit al capítol 1, el desenvolupament humà és molt més que salut, educació i renda. La possibilitat de portar una vida plena depèn de les condicions que afronten les persones, com ara la distribució dels avantatges en la seva societat, les oportunitats per participar en el procés decisor i l'efecte de les decisions en el benestar de les generacions futures. Aquestes dimensions mereixen una anàlisi específica, com es fa al capítol 4.

Les tendències d'ençà de la publicació del primer *Informe sobre el desenvolupament humà* reflecteixen processos a més llarg termini, per això aquest capítol amplia el període de revisió i analitza un conjunt de dades creades expressament que cobreix les tendències de l'IDH per a 135 països des de 1970. Primer resumim els models generals i després valorem els avenços en cadascuna de les tres dimensions de l'IDH.

Tendències recents en el desenvolupament humà: a través del prisma de l'índex de desenvolupament humà

L'IDH és una de les principals contribucions de l'*Informe*. Pensat com una mesura simple del desenvolupament i com una alternativa al PIB, l'IDH reflecteix el progrés en tres capacitats bàsiques: viure una vida llarga i saludable, rebre una educació i estar informat i gaudir d'un nivell de vida digne. En les paraules del fundador de l'*Informe*, Mahbub ul Haq, l'IDH comparteix molts dels defectes del PIB, però és una mesura que està més en concordança amb la vida de les persones.¹ (El requadre 2.1 defineix l'IDH i altres termes bàsics que s'utilitzen en aquest informe.)

L'IDH ajuda a respondre algunes preguntes bàsiques sobre el progrés de les societats, com ara quins països han progressat més ràpid o si els països pobres estan reduint la diferència que els separa dels rics. Aquestes preguntes se solen tractar a partir de la renda, però si volem un retrat molt més clar del desenvolupament, hem de recórrer a mesures que tinguin en compte el progrés en un sentit molt més ampli.

Des del seu origen, l'IDH s'ha revisat diverses vegades atenent a les crítiques més importants.² Aquest vintè aniversari és una oportunitat per reforçar la credibilitat de l'IDH i

garantir que continua sent una mesura adequada per als temps que corren, consolidar els principals punts forts i aprendre de les grans iniciatives recents que comparteixen un esperit semblant. Entre aquestes iniciatives hi trobem el Projecte Mundial sobre la Mesura del Progrés de les Societats, a càrrec de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic, i la Comissió Stiglitz-Sen-Fitoussi. En aquest informe presentem diverses millores aplicades als indicadors i la construcció de l'IDH (per a més detalls, vegeu el requadre 1.2 i la nota tècnica 1).³

Tal com es diu al capítol 1, aquest informe incorpora nous indicadors en l'IDH per aprofitar la disponibilitat més gran de dades, sobretot perquè algunes dades —com ara l'alfabetització— ja no són tan útils precisament a causa del progrés observat. No obstant això, aquest capítol i el següent mesuren el passat i no pas

el present. Per fer una avaluació històrica com aquesta, disposem de més dades per als indicadors originals (esperança de vida, alfabetització i matriculació bruta, i PIB per capita) i, per tant, continuen sent valuoses. Així, doncs, aquest capítol i el següent utilitzen una combinació de l'IDH original i el nou —els indicadors originals i la nova forma funcional— en el que anomenem *IDH híbrid*.⁴ Per raons de simplicitat, en aquests dos capítols ens hi referim com l'IDH.

Models generals

Per primera vegada des de 1990, aquest informe fa una revisió sistemàtica dels models i les tendències en el desenvolupament humà; els esforços anteriors es van veure obstaculitzats per l'escassetat de dades.⁵ L'anàlisi es basa en un nou

Termes bàsics utilitzats en aquest informe

Convergència. Reducció al llarg del temps de la diferència entre els països pel que fa a un indicador particular.

País. Terme utilitzat per referir-nos d'una manera sintètica als països o territoris, i també a les províncies i les regions administratives especials que notifiquen les dades directament als organismes internacionals d'estadística.

Desenvolupat/en via de desenvolupament. Classificacions dels països basades en les posicions que ocupen en la distribució de l'IDH (vegeu més endavant). Els països que es troben a la categoria d'IDH molt alt són els desenvolupats, i els països que no estan en aquest grup són els països en via de desenvolupament. Els termes s'utilitzen exclusivament per comoditat, per distingir els països que han assolit els nivells més alts d'IDH.

Desviació de l'ajustament. Mesura del progrés que reflecteix els canvis en els indicadors d'un país en relació amb el canvi mitjà per als països que parteixen del mateix punt.

Índex de desigualtat de gènere (IDG). Mesura que reflecteix la pèrdua en les consecucions a causa de les desigualtats de gènere en les dimensions de salut reproductiva, apoderament i participació de la mà d'obra. Els valors van del 0 (igualtat perfecta) a l'1 (desigualtat total).

Índex de desenvolupament humà (IDH). Mesura composta de les consecucions en tres dimensions bàsiques del desenvolupament humà: una vida llarga i saludable, accés al coneixement i un nivell de vida digne. Per facilitar la comparació, el valor mitjà de les consecucions en aquestes tres dimensions es posa en una escala del 0 a l'1 (de pitjor a millor) i aquests indicadors s'agreguen a partir de mitjanes geomètriques (vegeu el requadre 1.2 del capítol 1).

IDH híbrid. IDH calculat mitjançant la nova forma funcional descrita al capítol 1 i els indicadors utilitzats fins a l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2009: esperança de vida, alfabetització, matriculació bruta i PIB per capita. Gràcies a la disponibilitat més gran de dades, entre altres raons, aquest mètode és més adequat per analitzar les tendències a llarg termini que presentem als capítols 2 i 3.

IDH ajustat per la desigualtat (IDHD). Mesura del nivell mitjà de desenvolupament humà de la població en una societat tenint en compte la desigualtat. Reflecteix l'IDH de la persona mitjana en la societat, que és inferior a l'IDH agregat quan hi ha desigualtat en la distribució de la salut, l'educació i la renda. En igualtat perfecta, l'IDH i l'IDHD són iguals; com més gran és la diferència entre l'un i l'altre, més gran és la desigualtat.

Índex de pobresa multidimensional (IPM). Mesura de les privacions greus en les dimensions de salut, educació i nivells de vida que combina el nombre de persones que pateixen privació i la intensitat d'aquesta privació.

Països que han progressat més/menys. Els països que han progressat més o menys en la millora de l'IDH, mesurat pel criteri de la desviació de l'ajustament.

Grups d'IDH molt alt, alt, mitjà i baix. Classificacions dels països basades en les posicions que ocupen en la distribució de l'IDH. Un país està en el grup més alt si el seu IDH es troba en el primer quartil, en el grup alt si el seu IDH es troba en els percentils 51-75, en el grup mitjà si el seu IDH es troba en els percentils 26-50 i en el grup baix si el seu IDH es troba en el quartil inferior. Els primers informes utilitzaven l'IDH absolut i no pas relatiu.

Nota: vegeu el capítol 5 i les notes tècniques 1-4 per a més detalls sobre els nous índexs.

conjunt de dades de les tendències del desenvolupament des de 1970 que engloba 135 països, els quals representen el 92 % de la població mundial.⁶

Mesurat en funció de l'IDH, el progrés arreu del món ha estat impressionant (figura 2.1). La mitjana mundial de l'IDH va pujar de 0,57 el 1990 a 0,68 l'any 2010, continuant la tendència a l'alça registrada des de 1970, quan es trobava en el 0,48 (taula 2.1).⁷ Aquest increment reflecteix expansions agregades al voltant d'una quarta part en els indicadors de salut i educació i del doble pel que fa a la renda per capita (taula 2.1).⁸

Les mesures globals agregades estan molt influenciades pels països més poblats (l'Índia i la Xina). Tot i així, les xifres mundials no ponderades per població (i que per tant reflecteixen el rendiment mitjà dels països) mostren un progrés semblant.⁹

Els avenços en l'IDH han tingut lloc a totes les regions i gairebé tots els països (vegeu la taula 2.1). El progrés més ràpid s'ha donat a l'est asiàtic i el Pacífic, seguit pel sud d'Àsia i després els estats àrabs. Tots els 135 països tenen un nivell més alt de desenvolupament humà avui que el 1970, excepte tres: la República Democràtica del Congo, Zàmbia i Zimbabwè.

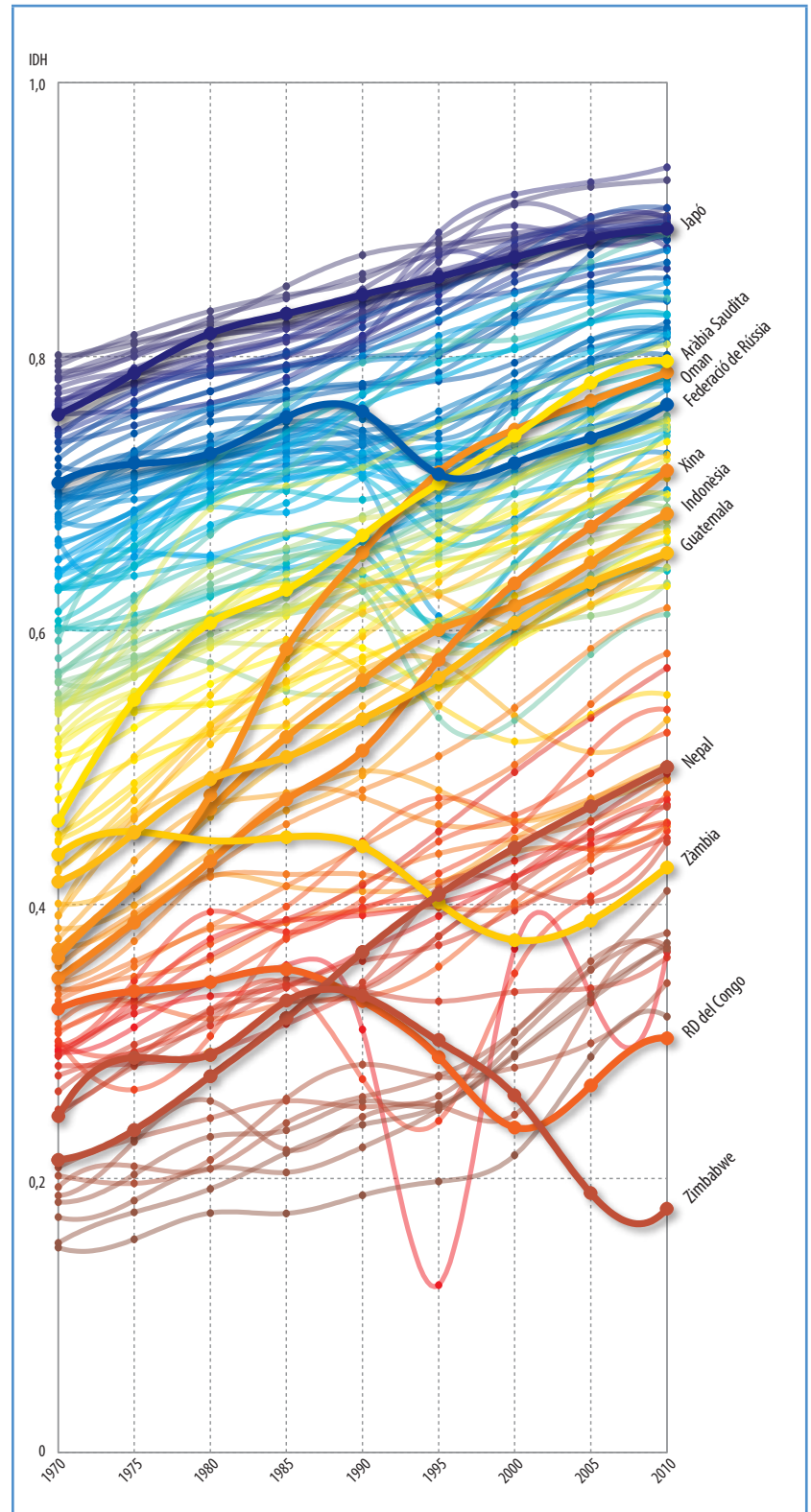
Quins països han aconseguit més bons resultats a l'hora de promoure el desenvolupament humà de la seva població? La taula 2.2 mostra els deu països que han progressat més: els països amb un increment més ràpid de l'IDH en la nostra mostra. Aquests nous resultats ofereixen algunes revelacions interessants, i també contrastos inesperats.

El progrés en desenvolupament humà d'un país es pot mesurar de diverses maneres, i determinar quins són els països que han progressat més depèn del criteri utilitzat per valorar el canvi.¹⁰ Aquest informe utilitza la desviació de l'ajustament —la desviació del país de la seva millora prevista atès el seu IDH inicial i la millora dels països que parteixen d'una situació semblant— com a mesura del progrés del país en el temps.¹¹ La figura 2.2 il·lustra el funcionament d'aquest mètode: se seleccionen els països que han millorat més o menys del que seria previsible atès el seu nivell inicial de desenvolupament. Aquesta mesura es basa en una recerca

FIGURA 2.1

Progrés general, la variabilitat és significativa

Tendències mundials de l'índex de desenvolupament humà 1970-2010

Nota: Resultats d'una mostra de 135 països en base a l'IDH híbrid descrit en el requadre 2.1. Els països que més han avançat (segons la definició del requadre 2.1) són Oman, Xina, Indonèsia, Aràbia Saudita; els que menys han avançat són RD del Congo, Zàmbia i Zimbabwè.

Font: Hidalgo (2010), basat en els càlculs de l'Oficina de Recerca del Desenvolupament Humà (HDRO) a partir de la seva pròpia base de dades.

Progrés generalitzat de l'índex de desenvolupament humà des de 1970

Tendències de l'IDH híbrid i els seus components per grups regionals i de l'IDH, 135 països, 1970-2010

	IDH híbrid			Esperança de vida			Alfabetització			Matriculació bruta			Ingressos		
	Valor	% de variació		Valor	% de variació		Valor	% de variació		Valor	% de variació		Valor	% de variació	
	2010	1970 – 2010	1990 – 2010	2010	1970 – 2010	1990 – 2010	2010	1970 – 2010	1990 – 2010	2010	1970 – 2010	1990 – 2010	2010	1970 – 2010	1990 – 2010
Grups regionals															
Països en desenvolupament	0,64	57	23	68	21	8	81	61	21	66	28	24	5.873	184	89
Estats àrabs	0,66	65	20	70	37	10	74	149	41	64	89	22	8.603	66	44
Àsia Oriental i Pacífic	0,71	96	35	73	23	9	94	76	18	69	7	31	6.504	1.183	352
Europa i Àsia Central	0,75	13	4	69	3	2	97	7	2	82	17	7	11.866	120	20
Amèrica Llatina i Carib	0,77	32	12	74	24	9	92	27	10	83	59	16	11.092	88	42
Àsia Meridional	0,57	72	31	65	33	12	66	113	46	59	64	29	3.398	162	119
Àfrica Subsahariana	0,43	53	21	52	19	7	65	183	43	54	109	42	1.466	20	28
Països desenvolupats	0,89	18	7	80	13	6	99	2	1	92	33	14	37.185	126	38
OCDE	0,89	18	7	80	13	6	99	2	1	93	33	14	37.105	125	38
No membres de l'OCDE	0,86	24	9	80	14	7	96	13	6	79	29	10	40.043	263	58
Grups de l'IDH															
Baix	0,44	61	27	55	27	11	63	180	48	52	98	43	1.434	33	44
Mitjà	0,65	83	31	69	25	9	82	79	24	65	21	28	5.010	606	237
Alt	0,77	24	9	73	15	7	93	20	8	82	38	13	12.610	94	35
Molt alt	0,89	18	7	80	13	6	99	2	1	92	33	14	37.185	126	38
Quartils de l'IDH híbrid de 1970															
1 (inferior)	0,60	82	32	66	22	8	76	96	29	61	23	33	4.323	560	250
2	0,69	51	16	71	34	11	88	53	15	74	55	16	7.334	110	53
3	0,79	24	9	75	15	6	96	11	4	85	36	16	14.486	152	54
4 (superior)	0,88	16	6	79	11	5	99	1	0	91	29	11	34.585	122	36
Mitjana mundial	0,68	41	18	70	18	7	83	39	15	70	26	20	10.645	107	47

Nota: tots els valors estan ponderats segons la població. L'esperança de vida s'expressa en anys, l'alfabetització i la matriculació bruta, en percentatges i els ingressos, en dòlars del 2008, ajustats per la PPA. Vegeu descripcions més detallades a Definició de termes estadístics. La mostra comprèn 135 països per la qual cosa els valors agregats del grup poden diferir d'aquells que es mostren en els quadres estadístics 1-17. L'IDH híbrid difereix de l'IDH presentat en els quadres estadístics 1 i 2: utilitza la mateixa forma funcional, però un conjunt diferent d'indicadors disponibles durant un període més llarg (requadre 2.1). Els grups de l'IDH es basen en l'IDH 2010.

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva pròpia base de dades.

anterior de Gustav Ranis i Frances Stewart, que van calcular el progrés d'un país en relació amb el seu grup d'IDH.¹²

Entre els països que han progressat més figuren alguns de l'est i el sud asiàtic i els estats àrabs (tant del nord de l'Àfrica com de la regió del Golf rica en petroli). Oman —un país que es va beneficiar del descobriment de petroli al començament del període— encapçala la llista, seguit de la Xina, el Nepal i Indonèsia. Com que el mètode utilitzat per avaluar el progrés compara països amb nivells inicials d'IDH semblants, a la llista apareixen alguns països que experimenten un progrés ràpid des de punts de partida baixos, com

ara el Nepal i Laos. El requadre 2.2 i el requadre 3.3 del capítol 3 aprofundeixen el debat d'alguns d'aquests casos, i també d'altres amb experiències més decebedores.

Un fet sorprenent és que aquesta llista consta de diversos països que no se solen citar com a èxits. Això es deu al fet que diversos països han arribat a la llista dels deu països que han progressat més gràcies als seus bons resultats en salut i educació, en alguns casos fins i tot amb un creixement que no té res d'extraordinari. Per tant, la nostra llista és molt diferent, posem per cas, de la presentada per la Comissió Spence sobre Creixement i Desenvolupament.¹³

QUADRE 2.2

El progrés més accelerat en desenvolupament humà arriba per diferents camins

També cal destacar que, en general, els països que han presentat millors resultats en creixement no solen coincidir amb els països que han presentat millors resultats en salut i educació. Només Indonèsia i la República de Corea es troben entre els deu primers tant pel que fa a la renda com pel que fa a les altres dimensions. Dels vuit països restants, cinc entren a la llista gràcies als seus nivells més alts de salut i educació; només dos (Laos i la Xina) hi entren exclusivament gràcies als resultats del seu creixement. La nova forma funcional de l'IDH premia el desenvolupament equilibrat, de manera que un país amb un progrés moderadament alt tant en la renda com en les altres dimensions (el Marroc) arriba al grup dels països que més progressen.

Tot i que no hi ha cap país de l'Àfrica subsahariana entre els deu primers, Etiòpia ocupa l'onzena posició i diversos països africans figuren entre els primers 25 (requadre 2.2). Possiblement l'absència més destacada és la dels països llatinoamericans, dels quals el que ha progressat més és Guatemala, que ocupa la 22a posició. Tot i així, la llista de països que presenten bons resultats és diversa no tan sols pel que fa a l'origen regional, sinó també a com aconsegueixen els bons resultats.

Convergència: el gran èxit

L'IDH pot ajudar a valorar si els països pobres estan retallant la diferència que els separa dels països rics. En general, aquesta qüestió es respon observant alguna mesura de la diferència en un indicador específic entre els països pobres i els rics o avaluant si els països menys desenvolupats estan avançant més ràpidament que els més desenvolupats. Molts investigadors han analitzat aquesta qüestió utilitzant el PIB com a mesura del desenvolupament i, en general, han arribat a la conclusió que la diferència s'està ampliant.¹⁴

Retallar les diferències

L'IDH, però, explica una història més optimista. En general, els països pobres estan retallant les diferències que els separen dels països rics en l'IDH (vegeu la taula 2.1). La diferència de l'IDH entre els països en via de desenvolupament i els països desenvolupats es va reduir en

Països que més han avançat en IDH, l'IDH no vinculat a ingressos i el PIB 1970-2010

Classificació	Milliores en		
	IDH	IDH no vinculat als ingressos	Ingressos
1	Oman	Oman	Xina
2	Xina	Nepal	Botswana
3	Nepal	Àrabia Saudita	Corea del Sud
4	Indonèsia	Líbia	Hong Kong, Xina
5	Àrabia Saudita	Algèria	Malàisia
6	RD Popular Lao	Tunísia	Indonèsia
7	Tunísia	Iran	Malta
8	Corea del Sud	Etiòpia	Vietnam
9	Algèria	Corea del Sud	Mauríci
10	Marroc	Indonèsia	Índia

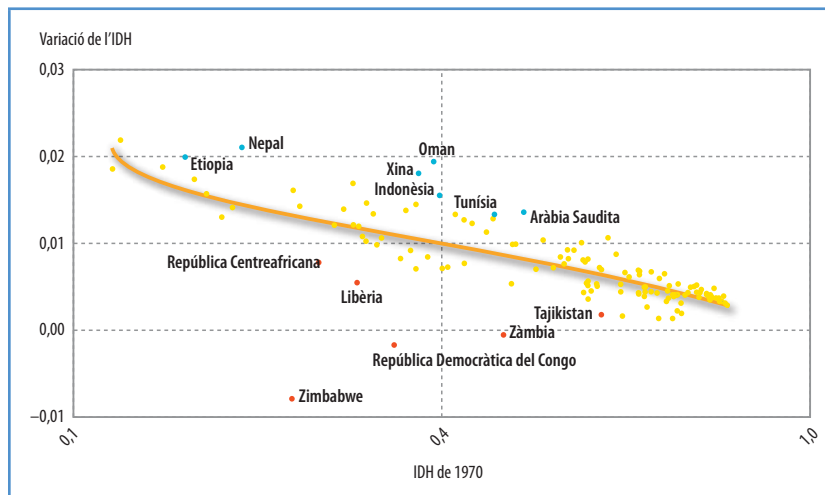
Nota: el progrés en l'IDH i en l'IDH no vinculat als ingressos es mesura per la desviació de la línia d'ajustament, és a dir, l'acció del país en relació amb altres països, prenent com a referència un punt de partida comú (requadre 2.1). Les millores en els ingressos es mesuren segons la taxa anual de creixement percentual del PIB per capita.

Font: càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades.

FIGURA 2.2

Els països que han avançat més varien entre regions, però els que menys han avançat es concentren a Àfrica

Els països que han avançat més i els que han avançat menys segons la mesura de desviament de la línia d'ajustament, 1970-2010

Nota: els valors de l'IDH de 1970 se situen en una escala logarítmica.

Font: càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades.

una cinquena part entre el 1990 i el 2010 (i en una quarta part des de 1970).¹⁵ Així, per exemple, l'IDH va augmentar més del doble a Mali (del 0,17 al 0,37), al Nepal (del 0,22 al 0,50) i a Oman (del 0,36 al 0,79). La bona notícia és sens dubte que aquest increment es va produir

L'Àfrica subsahariana se sol considerar com la regió que afronta els problemes més grans en desenvolupament humà. De totes les regions, presenta l'índex de desenvolupament humà (IDH) més baix en totes les dimensions. No obstant això, diversos països africans han registrat un progrés substancial en la millora del desenvolupament humà. Etiòpia és l'onzè país que ha progressat més; Botswana, Benín i Burkina Faso també es troben entre els primers 25 països que presenten un progrés més ràpid en desenvolupament humà.

Prenem per cas Burkina Faso. Que sigui un dels països que ha progressat més pot semblar un fet sorprenent: ocupa el lloc 126è en l'IDH dels 135 països de la nostra mostra, però el país ha fet grans avenços en l'IDH des de 1970, any que ocupava el penúltim lloc dels 135 països.

No hi ha dubte que les polítiques públiques hi han ajudat: ocupava el sisè lloc entre els països amb el creixement més ràpid en l'accés a una font d'aigua millorada des de 1970. L'accés als serveis bàsics es va estendre i la matriculació a l'escola primària va passar del 44 % el 1999 al 67 % el 2007. Malgrat el ràpid canvi demogràfic, la pobresa de renda (mesurada per la proporció de la població que viu amb menys d'1,25 dòlars al dia) es va reduir en un 14 %, fins al 57 %, entre el 1994 i el 2003.

Que Burkina Faso sigui dels països que han progressat més demostra que el nostre mètode per avaluar el progrés —que compara els països amb els que parteixen d'un nivell semblant— funciona. De fet, mentre l'IDH de Burkina Faso va augmentar més del doble, altres països amb punts de partida semblants van viure implosions econòmiques i socials. Els nostres resultats també aporten llum al debat sobre la «paradoxa de Burkina»: resultats pobres en desenvolupament humà malgrat el creixement i l'estabilitat macroeconòmica. Quan el progrés s'avalua a partir dels canvis en el temps i es compara amb el de països amb punts de partida semblants, la paradoxa desapareix.

En canvi, alguns països africans han presenciat retrocessos dramàtics en desenvolupament humà. A la regió hi ha els únics tres països que avui tenen un IDH inferior al de 1970: la República Democràtica del Congo, Zàmbia i Zimbabwe.

Zàmbia va presenciar descensos en l'esperança de vida, la matriculació bruta i la renda, per moltes raons. L'enfonsament dels preus del coure el 1980 va desencadenar una depressió prolongada que va reduir l'economia en una tercera part. Les rendes encara no han recuperat els nivells anteriors. El país també va patir onades de refugiats que fugien de les guerres civils als països veïns d'Angola i Moçambic i de l'epidèmia del VIH, fet que va donar al país la cinquena prevalença del VIH més alta del món. La manca de recursos i l'epidèmia del VIH van malmetre la prestació de serveis públics. Segons el capítol 4, el 63 % de zambians pateix pobresa en múltiples dimensions, una xifra semblant a la proporció dels que viuen amb menys d'1,25 dòlars al dia.

Zimbabwe va rebre molts elogis per les polítiques socials progressistes que el país va adoptar després de l'enderrocament del govern de minoria blanca. A la dècada de 1980, la despesa pública en salut i educació, sobretot per als centres sanitaris rurals, l'aigua, el sanejament i les escoles rurals, va créixer ràpidament. La mortalitat infantil es va reduir a la meitat entre el 1980 i el 1993, i les taxes de vacunació infantil van passar del 25 % al 80 %. No obstant això, el govern va tenir problemes per consolidar l'expansió, sobretot quan l'economia es va enfonsar per culpa de la mala gestió econòmica. L'IDH va caure del 0,34 el 1990 al 0,26 el 2000, arrossegat per una contracció en tres dels quatre indicadors utilitzats per calcular l'IDH: l'alfabetització n'era l'excepció. La pobresa de renda va augmentar i bona part de la població es va traslladar a les ciutats i als països veïns. L'epidèmia del VIH va ser un altre impacte que va agreujar les tensions que afectaven els serveis públics. La taxa de pobresa de renda se situa avui al voltant del 62 % (quan el 1995 era del 42 %).

Font: World Bank (2007, 2009a); Grimm i Gunther (2004); UNDP Zambia (1997); UNDP (1998); WHO (2010c); Mwabu i Fosu (2010).

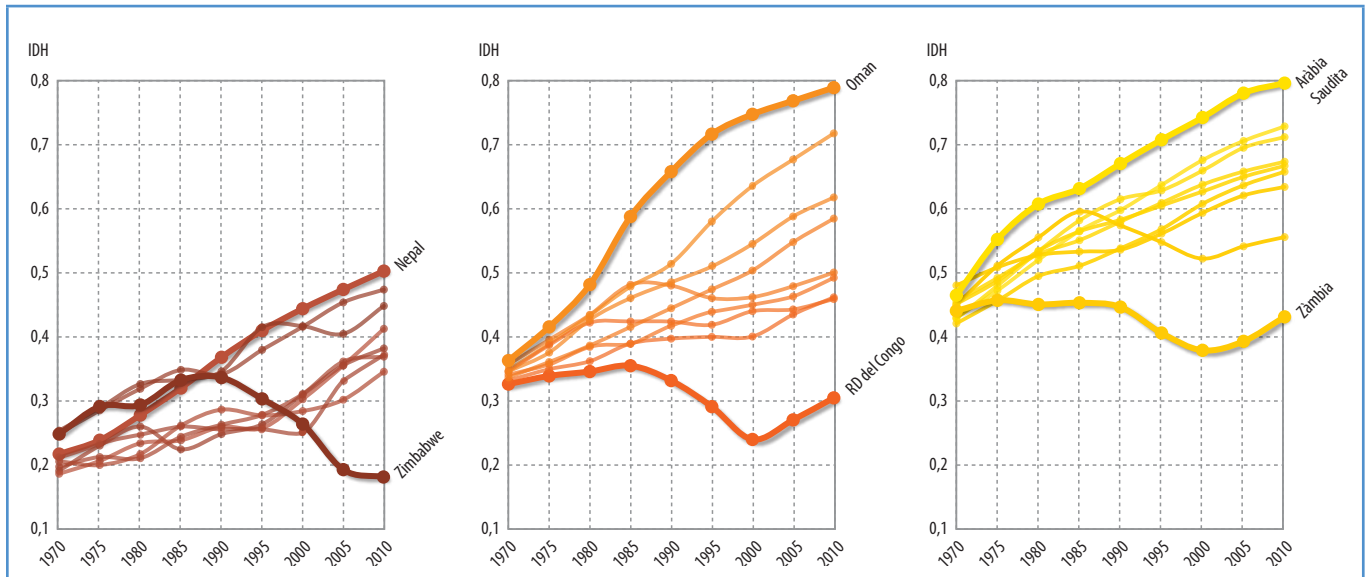
malgrat la gran divergència existent en les rendes.¹⁶

Algú podria imaginar que aquesta convergència és un producte de la delimitació de l'IDH en la cota màxima d'1 o d'alguns indicadors —com ara l'alfabetització— que tenen fites naturals superiors.¹⁷ Tot i que aquests factors contribueixen a la convergència, no són pas l'única explicació. La dispersió va caure significativament per a totes les variables de salut i educació que té en compte l'IDH, entre altres aquelles per a les quals és discutible l'existència d'una fita superior.¹⁸ En canvi, les rendes van mostrar un increment de la divergència (figura 2.3). Les proves estadístiques confirmen que les

fites superiors en aquestes variables no generen la convergència,¹⁹ però encara que hi contribuïssin, el resultat fonamental —que els resultats de salut i educació són cada cop més semblants entre els països pobres i els rics— es manté vàlid.²⁰

Prenem per cas l'esperança de vida. Una persona nascuda a Gàmbia el 1970 podia esperar viure fins als 41 anys, uns 33 anys menys que una persona nascuda a Noruega. El 2010 l'esperança de vida de Gàmbia s'havia incrementat en 16 anys (fins als 57), però a Noruega només en set. Per tant, tot i que la diferència entre l'esperança de vida de Noruega i la de Gàmbia continua sent enorme (24 anys), s'ha reduït en més d'una quarta part.

Evolució de l'IDH des de punts de partida similars l'any 1970

Font: càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades

Per terme mitjà, doncs, viure en un país en via de desenvolupament avui s'assembla més —almenys pel que fa als indicadors de salut i educació— a viure en un país desenvolupat que fa quaranta o fins i tot vint anys. Això, però, no val per a tots els països en via de desenvolupament. A diversos països —sobretot del sud de l'Àfrica i l'antiga Unió Soviètica— l'esperança de vida ha minvat. Alguns països —entre els quals, un fet que pot sorprendre molt, la Xina— també han presenciat caigudes en les taxes de matriculació bruta.²¹ A més, en diversos casos més de millores absolutes —com ara els d'Armènia i Trinitat i Tobago—, aquestes millores no han estat suficients per reduir la diferència amb els països desenvolupats. En general, però, la majoria de països en via de desenvolupament ha gaudit d'un progrés ràpid i significatiu en salut i educació.

Una preocupació més difícil d'abordar a causa de la manca de dades és la possibilitat que la qualitat tant de l'atenció sanitària com de l'educació pugui estar divergint entre els països en via de desenvolupament i els països desenvolupats.²² Això posa de manifest la importància de l'agenda del mesurament que es presenta al capítol 6.

Variabilitat local

No tots els països han presenciat un progrés ràpid i la variació que es pot observar és sorprenent. Al llarg de les darreres quatre dècades, una quarta part dels països en via de desenvolupament va presenciar un increment de l'IDH inferior al 20 %, mentre que una altra quarta part va viure un increment superior al 65 %. Des de 1990, deu països no han registrat cap millora general en l'IDH.²³ La recent crisi financera mundial i la crisi financera de l'est asiàtic de 1997-1998 ens recorden que el progrés no és lineal, ni tan sols per als països que presenten bons resultats. Les crisis econòmiques poden fer descarrilar països, com també els impactes que afecten directament la salut i l'educació: les epidèmies i les catàstrofes naturals, per exemple.

En certa mesura, aquestes diferències en les taxes de progrés reflecteixen els diferents punts de partida: la convergència significa que els països menys desenvolupats tendeixen, per terme mitjà, a millorar més ràpidament que els més desenvolupats. No obstant això, la meitat de la variació en el progrés de l'IDH no s'explica pel nivell inicial de l'IDH, i els països amb punts de partida semblants experimenten evolucions sensiblement diferents al llarg dels anys (figura 2.4). Aquesta

Si actualment es mantinguessin els índexs de mortalitat infantil de finals dels anys setanta, cada any morien 6,7 milions d'infants més al món

dada indica que els factors de cada país, com ara les institucions, la geografia i les polítiques —i fins i tot la pura (bona o mala) sort— són importants a l'hora de determinar els resultats.

Prenem per cas el Marroc i la Costa d'Ivori. Mesurats per les variables que té en compte l'IDH, tots dos països tenien nivells semblants de desenvolupament el 1970 i, per tant, es podia esperar que seguissin un camí semblant pel que fa al desenvolupament. No obstant això, les seves trajectòries en desenvolupament humà han divergit moltíssim. Al llarg de quaranta anys, fins al 2010, l'esperança de vida va augmentar vint anys al Marroc, però només onze anys a la Costa d'Ivori. Avui, el 61 % dels infants marroquins estan matriculats a l'escola,

una xifra molt superior al 38 % de la Costa d'Ivori, i la renda per capita del Marroc és 2,7 vegades més alta que la ivoriana.

Darrere d'aquestes diferències hi ha una explicació. D'una banda, la inestabilitat política i una guerra civil prolongada van frenar l'avenç de la Costa d'Ivori i, de l'altra, sembla que les polítiques socials actives van donar molt bons resultats al Marroc. Comprendre les causes d'aquestes variacions és d'una importància política cabdal i per això les analitzem amb tot detall al capítol següent.

Per definició, l'IDH només aporta una avaluació resumida del progrés. Hem d'analitzar què va passar en cadascuna de les dimensions, cosa que fem pas a pas en els pròxims apartats.

Vides més llargues, millor salut

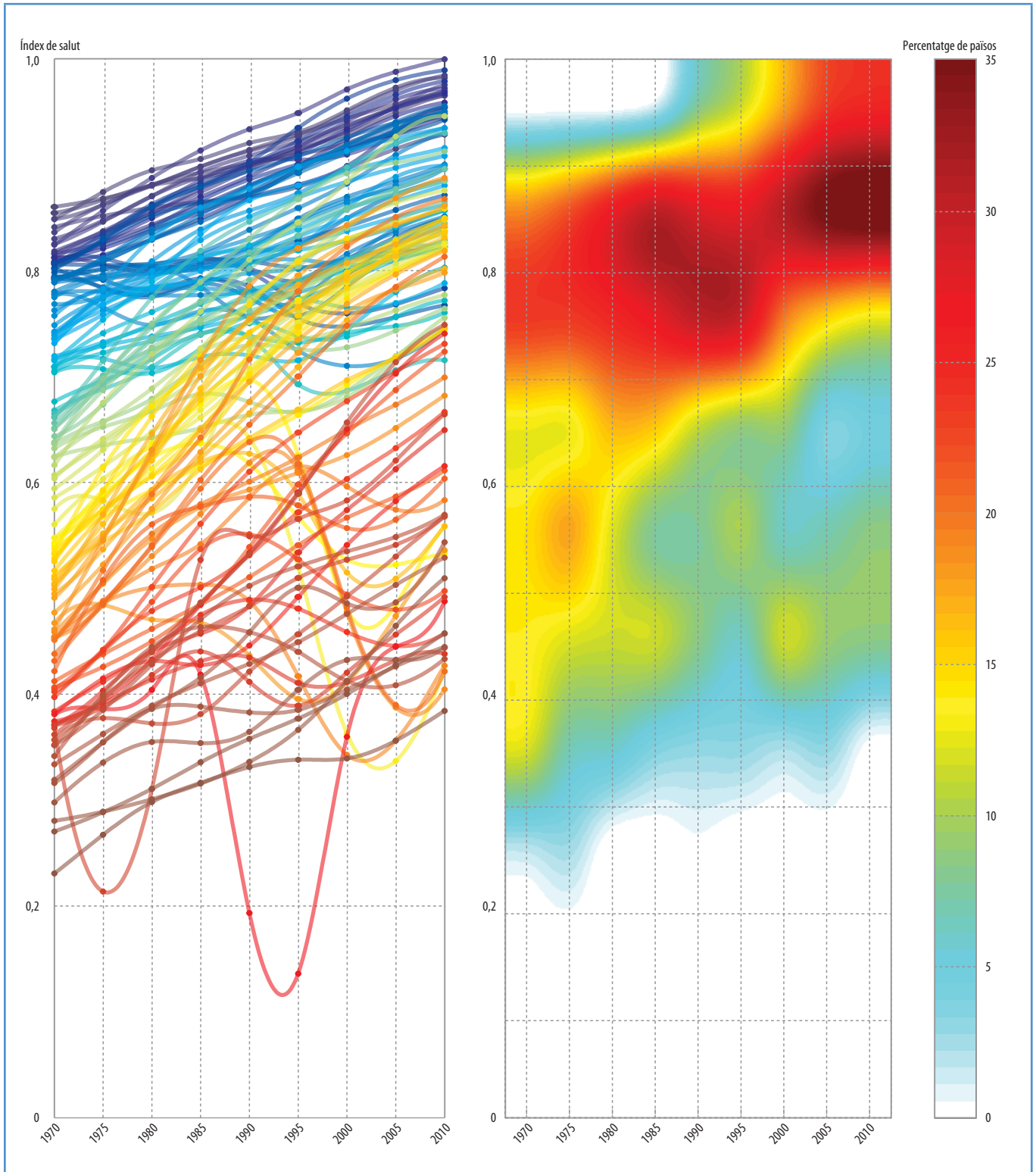
Molts països han guanyat molts anys en esperança de vida. Un infant nascut avui a gairebé qualsevol país pot esperar viure més que en cap altre moment de la història. On s'ha incrementat més l'esperança de vida és als estats àrabs: més de divuit anys des de 1970 (poc més d'una tercera part). Fins i tot a l'Àfrica subsahariana, l'esperança de vida és avui vuit anys superior que el 1970. A més, la longevitat es va incrementar dues vegades més ràpid entre els països del 25 % inferior de la distribució de l'IDH de 1970 respecte del 25 % superior. A diversos països en via de desenvolupament —entre els quals Malàisia i Xile— les taxes de mortalitat són un 60 % del que eren fa trenta anys.

La figura 2.5 il·lustra l'abast i la naturalesa generalitzada d'aquest progrés. Juntament amb els valors nacionals de l'esperança de vida representats al panell esquerre, introduïm un gràfic d'«imatge tèrmica» al panell dret que ens ajuda a veure on s'agrupen els països en la distribució de les consecucions en matèria de salut. Les zones «més calentes» —les de color vermell i groc— indiquen que molts països s'agrupen en els nivells d'esperança de vida alta, i molt pocs en els nivells més baixos (verd i blau). Aquest model d'agrupament en els

nivells alts és sorprenent pel que fa a la salut i l'educació, però no, com veurem més endavant, pel que fa a la renda (vegeu la figura 2.8 i la figura 2.11).²⁴ Amb tot, mentre que l'esperança de vida es va incrementar a la majoria de països, alguns van presenciar caigudes en picat. Això també es veu bé al gràfic tèrmic, que mostra algunes zones de «calor» (en groc) cap a la part baixa del panell dret.

Què explica aquest progrés? Les taxes de mortalitat han caigut més ràpid entre els nadons i els infants que entre els adults. Si les taxes de mortalitat dels infants fossin tan altes com era freqüent a la dècada de 1970, cada any morien 6,7 milions d'infants més.²⁵ El progrés absolut ha estat més ràpid als països en via de desenvolupament (figura 2.6). Per exemple, la mortalitat infantil es va reduir en 59 per 1.000 nascuts vius als països en via de desenvolupament, gairebé quatre vegades el descens de 16 per 1.000 als països desenvolupats. Amb tot, la reducció percentual continua sent més ràpida als països desenvolupats (77 %) que als països en via de desenvolupament (59 %).²⁶ Hi continuen havent grans diferències en matèria de salut, ja que hi ha vuit vegades més defuncions infantils per 1.000 nascuts vius als països

Tendències de l'esperança de vida mundial, 1970-2010

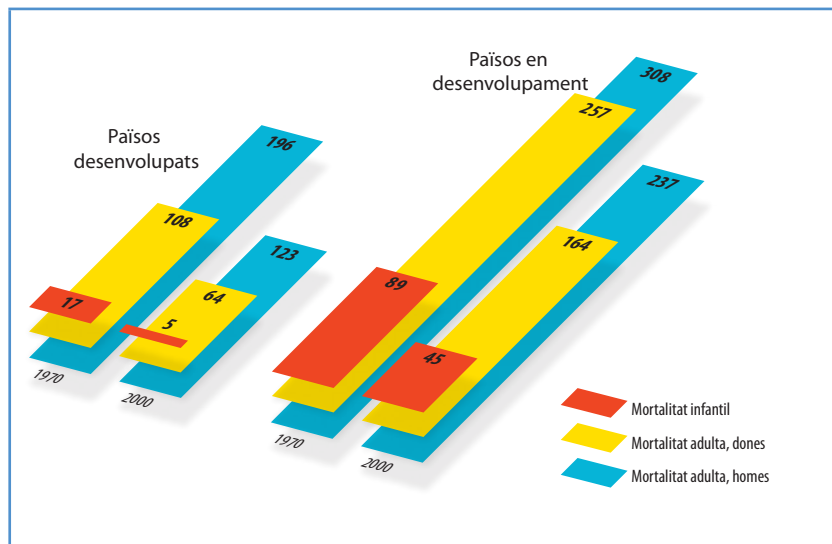
Nota: resultats d'una mostra de 135 països en base a l'IDH híbrid descrit en el requadre 2.1. L'índex de salut es calcula aplicant la metodologia descrita a la Nota tècnica 1 a l'esperança de vida i, per tant, representa la contribució de la dimensió de la salut tant per a l'IDH híbrid com per a l'IDH. El panell esquerre mostra sèries cronològiques per a cada país i el panell dret, la distribució relativa dels països. Els colors més pròxims al vermell reflecteixen una proporció més alta de països a la zona corresponent.

Font: Hidalgo (2010), basat en els càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades.

FIGURA 2.5

Hi ha un progrés en els indicadors de salut clau, però els països en desenvolupament queden enrere

Indicadors de salut seleccionats, decennis de 1970 i 2000

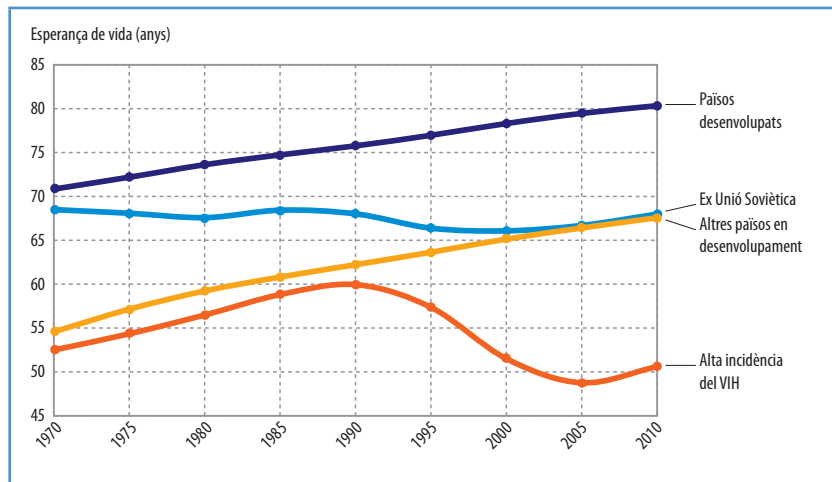
Nota: la mortalitat infantil es refereix al nombre de morts per cada 1.000 infants nascuts vius i la mortalitat adulta al nombre de morts per cada 1.000 adults. Els anys de la part inferior de les barres es refereixen a les dècades corresponents.

Font: càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades.

FIGURA 2.6

Reducció de l'esperança de vida a l'ex Unió Soviètica i països molt afectats pel VIH

Tendència de l'esperança de vida en el món, 1970-2010

Nota: es considera que un país té una incidència del VIH alta quan la taxa d'afectats supera el 15%. Aquest és el cas de set països de la mostra: Botswana, Lesotho, Namíbia, Sud-àfrica, Swazilàndia, Zàmbia i Zimbabue.

Font: càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades.

en via de desenvolupament que als països desenvolupats. Menys de l'1 % de les defuncions d'infants es van produir als països desenvolupats.²⁷

Les ràtios de mortalitat materna també han caigut, però no és del tot clar en quina

mesura. Les estimacions de l'ONU indiquen un descens modest del 5 % des de 1990, és a dir, de 430 defuncions per 100.000 nascuts vius a 400.²⁸ Un estudi recent que va utilitzar dades de registres vitals, censos, enquestes i qüestionaris verbals d'autòpsia va revelar nivells més baixos de mortalitat materna i un descens una mica més ràpid del 22 % (de 320 per 100.000 a 251) en el mateix període.²⁹ Aquestes dades indiquen que fins i tot els cinc països que ocupen les últimes posicions —Mauritània, Eritrea, Angola, Sierra Leone i Guinea Bissau— van reduir la mortalitat materna (de 1.159 per 100.000 nascuts vius a 711). Les estimacions alternatives coincideixen en una valoració bàsica: el progrés és molt més lent del que seria necessari per assolir la fita dels objectius de desenvolupament del mil·lenni de reduir les defuncions maternes en tres quartes parts entre el 1990 i el 2015.³⁰

El progrés s'ha alentit

El progrés sanitari s'ha alentit d'ençà de 1990. La vida mitjana va augmentar sis anys entre la dècada de 1970 i la de 1990, però només quatre anys en les dues dècades següents.³¹ La mortalitat adulta des de la dècada de 1990 ha caigut un 23 % per a les dones i un 6 % per als homes, una caiguda molt més lenta que els descensos del 27 % i el 26 % de les dues dècades anteriors. Les taxes de mortalitat infantil també van caure més lentament.

Aquest alentiment en el progrés agregat es deu en part als retrocessos dramàtics registrats en dinou països (on viu al voltant d'un 6 % de la població mundial) que van patir descensos en l'esperança de vida en les darreres dues dècades. A nou països l'esperança de vida va caure per sota dels nivells de 1970: sis a l'Àfrica (la República Democràtica del Congo, Lesotho, Swazilàndia, Sud-àfrica, Zàmbia i Zimbabue) i tres a l'antiga Unió Soviètica (Bielorússia, Rússia i Ucraïna). Dos dels principals factors que impulsen aquests descensos són l'epidèmia del VIH i el retrocés en la mortalitat a les economies en transició. Aquests fenòmens han contrarestat en part la convergència en els resultats sanitaris observada des de 1990, per bé que s'ha

observat una certa convergència —tot i que lenta— entre la resta de països en via de desenvolupament i els desenvolupats (figura 2.7).³²

El descens a diversos països de l'Àfrica subsahariana es pot vincular clarament a l'epidèmia del VIH. Des de la dècada de 1980, la sida ha mutilat l'esperança de vida al sud de l'Àfrica, on les taxes de prevalença del VIH entre els adults encara supera el 15 %.³³ A la majoria de països afectats l'esperança de vida se situa avui per sota dels 51 anys; a Lesotho és de 46 anys, si fa no fa com la d'Anglaterra abans de la Revolució Industrial. Des de l'any 2000 les taxes de prevalença del VIH sembla que s'han estabilitzat (tot i que en alguns casos a nivells molt alts) i la major part del sud de l'Àfrica ha presenciat darrerament una certa recuperació en l'esperança de vida. Les excepcions són Lesotho, Swazilàndia i Sud-àfrica, que van patir nous descensos (d'uns quatre anys) durant la darrera dècada.

Els descensos en l'esperança de vida a l'antiga Unió Soviètica es van concentrar entre els homes. A Rússia l'esperança de vida masculina va caure en picat set anys des de 1989 fins a 1994. Hi ha un debat força obert sobre quines en són les causes.³⁴ El consum d'alcohol i, després de 1990, l'estrès durant la transició cap a una economia de mercat —amb xifres elevades d'inflació i atur, i molta incertesa— sembla que són factors importants a l'hora d'explicar les tendències, tot i que no és gens senzill esclarir-ne els efectes.³⁵ Un estudi va revelar que el 21 % dels 25.000 homes a qui se'ls va practicar una autòpsia a Sibèria entre el 1990 i el 2004, les defuncions dels quals s'havien atribuït a malalties circulatòries, presentaven concentracions d'etanol a la sang mortals o gairebé mortals.³⁶

Amb tot, no podem arribar simplement a la conclusió que la transició cap a una economia de mercat va ser el principal factor d'una mortalitat més alta. Algunes economies en transició amb un empitjorament inicial semblant de la mortalitat —com ara el Kirguizistan i Montenegro— van presenciar una ràpida recuperació des dels primers anys del segle XXI. A més, el descens en l'esperança de vida a l'antiga Unió Soviètica havia començat abans de la transició: va caure un any a la dècada de 1970, una

època en què l'esperança de vida al món s'estava incrementant en tres anys i mig.³⁷

Les tendències de mortalitat es veuen afectades per molts altres factors a part de la malaltia. La participació del sector públic ha estat important, amb canvis destacats en el temps i entre els països. Les quotes per accedir als serveis sanitaris es van introduir a l'Àfrica a finals de la dècada de 1980 i posteriorment es van qüestionar per diverses raons, entre altres els pocs ingressos generats.³⁸ Diversos països de l'est i el sud de l'Àfrica han abolit recentment les quotes d'alguns serveis de salut preventiva per a les dones embarassades, els nadons i els infants. Hi ha dades que mostren efectes positius immediats, amb un ús més extens dels serveis d'atenció sanitaris entre els infants. Després que Uganda abolís les quotes l'any 2001, els nous casos tractats van pujar un 19 % per als infants de menys de cinc anys, i en els dos anys següents l'ús dels centres sanitaris públics al camp va pujar un 77 %.³⁹

La salut també es veu afectada pel conflicte, que no tan sols produeix morts i ferits, sinó que espren al màxim els sistemes sanitaris públics, destrueix les infraestructures per subministrar medicaments i vacunes i fa les persones vulnerables a les malalties i altres coses pitjors.⁴⁰ El conflicte generalitzat —com a l'Afganistan (1979-1989; 2001-avui), Cambodja (1967-1999, intermitent) i Moçambic (1975-1992)— pot ocasionar un gran dany a la salut de la població.⁴¹

No obstant això, els casos varien d'un país a un altre, en funció de la naturalesa i la intensitat del conflicte i la resposta humanitària. Els conflictes a les zones més aïllades no han afectat negativament els resultats mesurats nacionalment (com ara la insurrecció al nord d'Uganda), mentre que alguns països fins i tot han registrat avenços sanitaris malgrat el conflicte, gràcies als esforços humanitaris esmerçats per fer-hi arribar serveis bàsics. Aquest va ser el cas, per exemple, de l'Afganistan, que va presenciar una caiguda de la mortalitat infantil i postinfantil d'un 25 % de l'any 2002 a l'any 2004, gràcies als grans esforços esmerçats per construir centres sanitaris i hospitals de barri, formar treballadors sanitaris de la comuni-

---

La salut també es veu afectada pels conflictes perquè imposen una enorme càrrega als sistemes sanitaris públics

---

tat i aplicar mitjans tècnics senzills com ara farmacioles estandarditzades.⁴²

La fam: el monstre multicèfal

Les dades de mortalitat mesuren un aspecte bàsic —si no dramàtic— del benestar. No obstant això, sobreviure tan sols és un aspecte més d'una vida llarga i sana. Estar ben alimentat n'és un altre. Aquells que sobreviuen han de rebre una alimentació suficient per viure una vida decent i fer realitat els seus plans de vida. Anar-se'n a dormir havent passat gana —o adormir-se perquè ja no es tenen forces— és una de les privacions més tangibles que pot haver d'afrontar la població.

La nutrició és un aspecte de la salut sobre el qual el nivell d'ingressos té incidència: les persones que passen gana, si tenen diners, és probable que se'ls gastin en aliments. Com bé va il·lustrar el treball revolucionari d'Amartya Sen sobre els episodis de fam, aquest fenomen sol reflectir la manca de mitjans per adquirir aliments i no pas una escassetat general d'aliments.⁴³ No obstant això, disposar de més renda no garanteix una nutrició més adequada, i la població que no és pobra també pot passar gana.

De fet, les diferències persisteixen entre les xifres de persones pobres —calculades a partir dels llinars dels dòlars al dia— i les xifres de persones que passen gana. Aquesta variació reflecteix les diferències en la mesura d'aquests dos estats i també les mancances de les dades.⁴⁴ També reflecteix altres influències, a part de la renda, sobre els resultats nutricionals dels membres de les famílies, com ara la salut materna i l'educació, així com les pràctiques d'alimentació i higiene a casa. Els investigadors de l'Índia han destacat les pràctiques sanitàries i alimentàries de les dones i l'abast limitat dels serveis de salut pública com a factors bàsics.⁴⁵ Un estudi fet a l'est de l'Àfrica encarregat per a aquest informe va revelar que les vacunes i l'atenció mèdica durant el part, així com l'educació de les dones, redueixen la malnutrició infantil.⁴⁶

Una nutrició insuficient també afecta la manera en què les persones —sobretot els

infants— adquireixen coneixement i participen en la societat. Una nutrició insuficient perjudica la capacitat de treballar i ser productiu i, per tant, limita la capacitat d'obtenir els ingressos necessaris per portar una vida digna. La impossibilitat de fer marxa enrere en algunes conseqüències sanitàries de la malnutrició —ceguesa per manca de vitamina A, atròfia física per manca de proteïnes— reforça la necessitat urgent d'eradicar la fam.⁴⁷

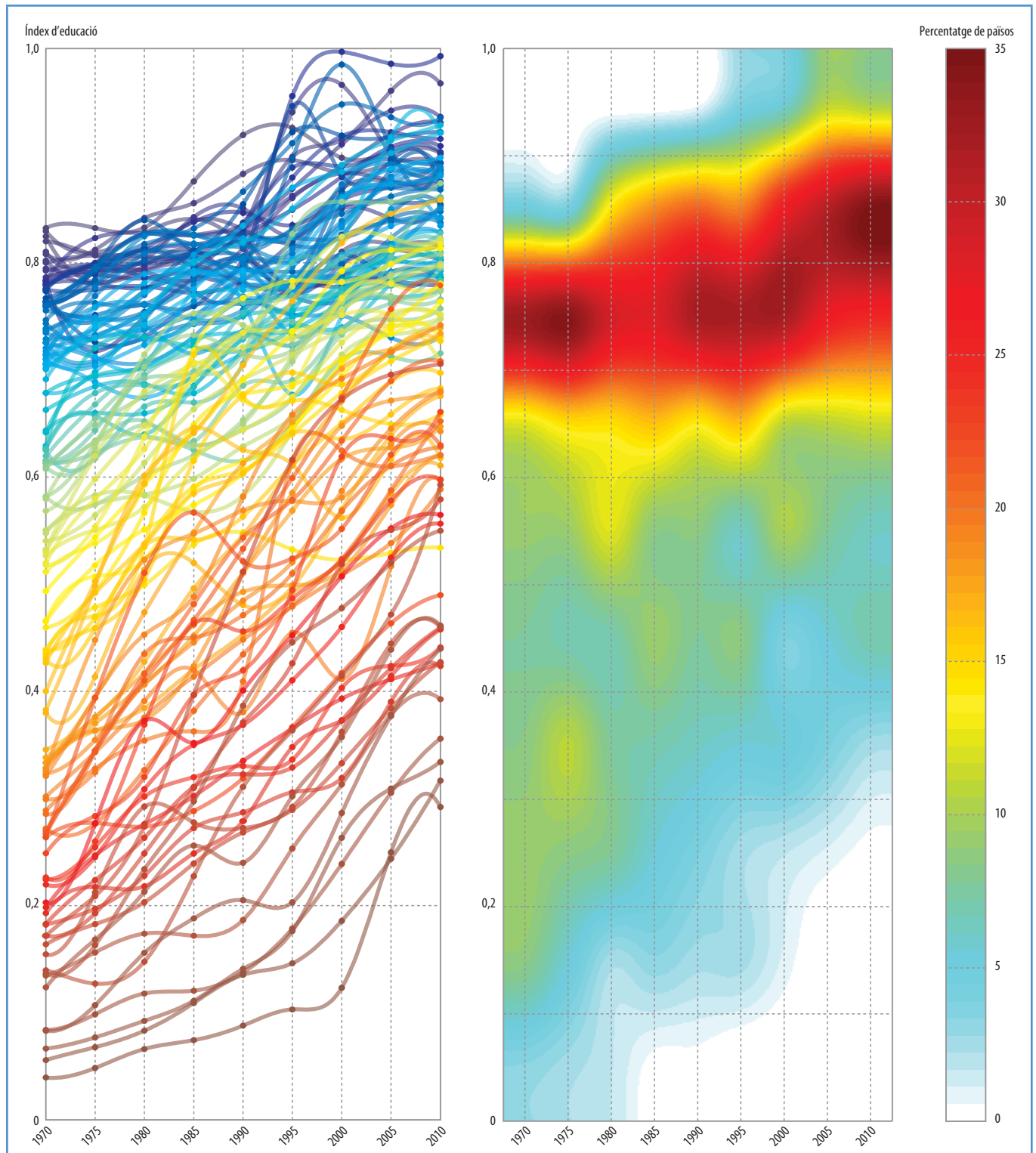
Jean Drèze i Amartya Sen van escriure que «la fam és un monstre multicèfal» per posar de manifest les moltes maneres en què la manca d'aliments pot afectar les llibertats de la població.⁴⁸ La fam també és un monstre gegant i, a més, tossut. La fam persisteix malgrat el gran impuls aconseguit en la producció d'aliments gràcies a la revolució verda de principis de la dècada de 1960 i principis de la dècada de 1980. L'any 2000 els nous guanys en la producció d'aliments havien contribuït a reduir els preus de la majoria d'aliments bàsics. La proporció de persones desnodrides als països en via de desenvolupament va caure del 25 % el 1980 al 16 % el 2005.

Segons les dades més recents utilitzades per supervisar l'objectiu de desenvolupament del mil·lenni relacionat amb la fam, s'ha produït un progrés positiu en la reducció de la taxa de desnutrició. Amb tot, la xifra absoluta de persones desnodrides —les que presenten un consum d'energia mínim— amb prou feines es va moure dels 850 milions des de 1980, i fa ben poca ha augmentat bruscament fins als mil milions. D'aquestes persones, el 63 % viu a l'Àsia i el Pacífic, el 26 % a l'Àfrica subsahariana i l'1 % als països desenvolupats.⁴⁹

Mentre molts milions de persones tenen ben poca cosa per menjar, hi ha milions de persones que mengen en excés. L'increment recent de l'obesitat, sobretot entre els infants, posa en perill els avenços assolits en el tractament de les malalties cardiovasculars, els infarts i la diabetis. L'obesitat greu pot reduir la vida entre cinc i vint anys, fet que ha portat alguns especialistes a la conclusió que l'esperança de vida als Estats Units és probable que s'estabilitzi o fins i tot que caigui d'aquí a

Anar-se'n al llit amb gana o quedar-se adormit per manca d'energia és una de les privacions més concretes que pot patir l'ésser humà

Tendències dels nivells d'educació mundial 1970-2010

Nota: resultats d'una mostra de 135 països en base a l'IDH híbrid descrit en el quadre 2.1. L'índex d'educació es calcula aplicant la metodologia presentada a la Nota tècnica 1 a la taxa d'alfabetització d'adults i a les taxes brutes combinades de matriculació en educació primària, secundària i terciària del país. Per tant, representa la contribució de la dimensió de l'educació a l'IDH híbrid. El panell esquerre mostra sèries cronològiques per a cada país i el panell dret la distribució relativa de països. Els colors més pròxims al vermell reflecteixen una proporció més alta de països a la zona corresponent.

Font: Hidalgo (2010) basat en els càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades.

l'any 2050.⁵⁰ Aquests riscos són el resultat no tan sols d'una renda més elevada, sinó també d'influències culturals que es poden transmetre entre països. Mèxic, on les rendes són

de mitjana una cinquena part les dels Estats Units, presenta una proporció d'obesos i persones amb sobrepès semblant a la del seu país veí.⁵¹

El coneixement amplia les possibilitats

El coneixement amplia les possibilitats de les persones i promou la creativitat i la imaginació.⁵² A més del seu valor inherent, el coneixement serveix per ampliar altres llibertats. Rebre una educació capacita les persones per promoure els seus interessos i fer front a l'exploatació.⁵³ Les persones que han rebut una educació saben més com poden evitar riscos sanitaris i viure una vida més llarga i còmoda.⁵⁴ També solen guanyar sous més alts i treballar en feines millors. Molts pares que no han rebut una educació valoren l'escolarització perquè creuen que permetrà als seus fills i les seves filles de superar les humiliacions que afronten les seves famílies.

El progrés en l'educació ha estat considerable i generalitzat, la qual cosa reflecteix les millores en les xifres de l'escolarització i en la igualtat d'accés per als nois i les noies. En gran part, això reflecteix una implicació més gran dels estats,

per bé que molts països en via de desenvolupament han demostrat ser més capaços de fer anar els infants a l'escola que de donar-los una educació de qualitat.

Els nivells educatius són més alts que mai

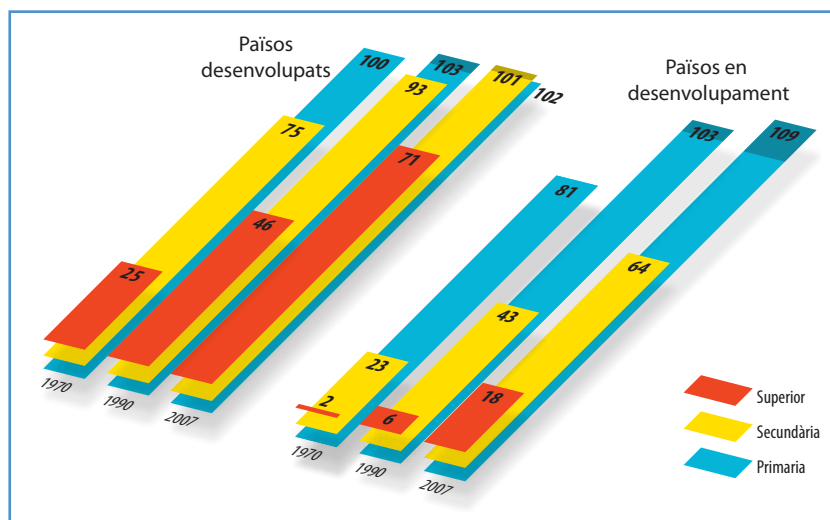
La població d'arreu del món presenta avui uns nivells educatius molt més alts que mai, un resultat que es manté en moltes mesures diferents de l'educació. Prenem per cas els anys d'escolarització: una persona corrent de quinze anys o més presentava el 1960 menys de quatre anys d'escolarització, mentre que el 2010 aquesta xifra s'havia doblat arreu del món i gairebé triplicat als països en via de desenvolupament (d'1,9 anys a 6,4). Des del primer *Informe sobre el desenvolupament humà* de 1990, la mitjana d'anys d'escolarització ha pujat dos anys i les taxes de matriculació bruta un 12 %, mentre que l'alfabetització ha passat del 73 % al 84 %.

El progrés ha estat generalitzat. Cap país no ha presentat descensos en l'alfabetització o els anys d'escolarització des de 1970. A més, l'educació s'ha ampliat a moltes més persones: des de 1960 la proporció de població que ha anat a l'escola ha passat del 57 % al 85 %. Això vol dir que molts països han obtingut bons resultats en educació, almenys si es mesura amb l'indicador convencional de l'IDH, una de les quatre motivacions clau per aplicar les millores que es debaten al requadre 1.2.

L'índex d'educació mitjà utilitzat en l'IDH, que combina informació sobre matriculació i alfabetització, reflecteix aquest panorama general de progrés generalitzat (figura 2.8). Com en l'àmbit de la salut, el gràfic tèrmic del panell dret indica una forta concentració en la part més alta de la distribució.

FIGURA 2.8 Hi ha més infants que van a l'escola, però es pot continuar millorant en educació secundària i superior

Índexs de matriculació bruta segons el nivell d'escolarització, 1970-2007

Font: càlculs de l'HDRO utilitzant dades del Banc Mundial (2010g).

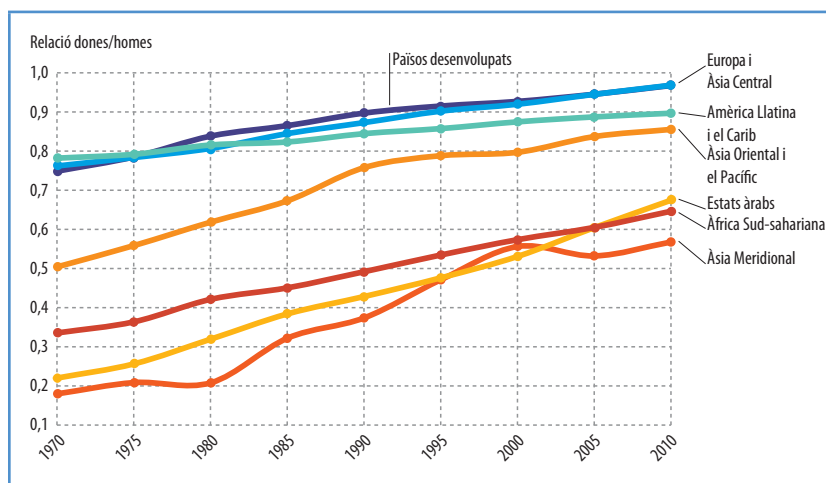
És possible que fins i tot aquests increments es quedin curts a l'hora de calcular el progrés. L'alfabetització i els anys d'escolarització reflecteixen l'accés passat a l'educació (o la manca d'accés) de persones que avui són adults; per tant, és possible que el progrés mesurat no reflecteixi els avenços recents en escolarització de la població jove. Les persones que no han anat a l'escola tendeixen a ser més grans: als països en via de desenvolupament gairebé un 36 % de la població entre 65 i 74 anys mai no va anar a l'escola, en comparació amb el 7 % de la població entre 15 i 24 anys. L'alfabetització dels joves supera avui el 95 % en 63 dels 104 països dels quals es disposa de dades i és del 99 % a 35 (incloent-hi països amb un IDH mitjà com ara Moldàvia i Samoa). Això indica que no saber escriure deixarà de ser una de les principals restriccions en l'accés al coneixement (un fet que va motivar la nostra decisió de canviar l'indicador de l'educació en l'IDH).

Les ràtios de matriculació i els anys previstos d'escolarització —el nombre d'anys d'escolarització que els infants poden esperar tenir un cop s'hagin fet grans, ateses les actuals ràtios de matriculació— aporten un panorama més positiu de l'accés actual dels infants a l'educació. La mitjana de les taxes de matriculació mundials són avui d'un 100 % o superior per a l'educació primària tant als països desenvolupats com als països en via de desenvolupament, per sobre del 70 % per a l'educació secundària i poc menys del 30 % per a l'educació superior (figura 2.9).⁵⁵ No tan sols hi ha més infants que van a l'escola, sinó que n'hi ha més que acaben els estudis: les taxes de finalització dels estudis de primària han passat del 84 % al 94 % des de 1991. L'increment de la matriculació es reflecteix en els anys previstos d'escolarització, que han passat de nou anys el 1980 a onze anys avui dia, i de cinc a vuit anys per als països amb un IDH baix.

Les diferències de gènere s'acosten

Les matriculacions han augmentat més ràpid entre les noies que entre els nois al llarg de les darreres dècades, i de l'any 1991 a l'any 2007 la ràtio de matriculació primària entre les dones i

Relació de la mitjana d'anys d'educació entre homes i dones per regió, 1970-2010

Font: Barro i Lee, 2010

els homes va augmentar a totes les regions. Tant les taxes de finalització del cicle escolar de primària com les de secundària han millorat més ràpidament per a les noies.

De mitjana, entre el 1991 i el 2007, les taxes de finalització dels estudis de les noies van pujar 29 punts, fins al 87 %; les taxes dels nois van pujar 17 punts, fins a més del 90 %.⁵⁶ Les millores en les taxes de les noies es reflecteixen en el progrés en la matriculació a l'escola secundària. A 79 dels 134 països de què es disposa de dades —entre els quals Bangla Desh i Lesotho— la matriculació a l'escola secundària de les dones en relació amb els homes supera el 98 %. En 17 països més la ràtio de matriculació entre les dones i els homes és almenys del 95 %.

Encara hi ha, però, molt marge de millora: dels 156 països de què es disposa de dades, només 87 tenen ràtios de matriculació a l'escola primària per a les noies que s'acosten o superen les dels nois.⁵⁷ Tot i que les diferències de gènere són petites de mitjana per als infants als països en via de desenvolupament, continuen pronunciades per als infants més grans a les zones rurals. A Bolívia el 35 % de les noies del camp i el 71 % dels nois urbans estan matriculats a l'escola. A Guinea les taxes són del 37 % i el 84 %, respectivament.

El nombre de dones matriculades a l'ensenyament superior creix i en molts països supera el d'homes

En canvi, la matriculació de les dones en l'educació superior, també a l'alça, supera la dels homes a moltes parts del món. Enrere queden el sud asiàtic i l'Àfrica subsahariana, on les proporcions de dones respecte dels homes són del 75 % i el 51 %. Entre els països més res-sagats figuren Guinea i el Níger, on hi ha tres homes per cada dona matriculats en l'educació superior. En canvi, la mitjana als estats àrabs, on la matriculació en l'educació superior va pujar un 45 %, és avui de 132 dones per cada 100 homes.

Les mesures sumàries del rendiment educatiu (com ara la mitjana d'anys d'escolarització o la població que ha rebut almenys educació secundària) mostren per tant notables increments generals, tant per als homes com les dones, tot i que la diferència continua sent molt gran a nombrosos països en via de desenvolupament (vegeu la taula estadística 4). Als estats àrabs i el sud asiàtic, la diferència de gènere pel que fa als anys d'educació s'ha reduït en un 33 %-40 % des de l'any 1970; a l'Àfrica subsahariana, en 26 punts (figura 2.10). Però a vuit països —l'Afganistan, Benín, Haití, Libèria, Moçambic, el Níger, la República Centreafricana i Togo— les dones van a l'escola menys de la meitat d'anys que els homes.

La participació del sector públic ha crescut

L'ampliació de l'escolarització està associada amb l'increment del finançament públic a bona part del món. Els estudiants van sobre-tot a les escoles públiques, especialment en els nivells de primària (92 %) i secundària (85 %).⁵⁸ La despesa pública en educació va arribar a una mitjana del 5,1 % del PIB el 2006, quan el 1970 se situava en el 3,9 % del PIB.⁵⁹ Com s'explica al capítol 3, aquest increment dóna continuïtat a una tendència més llarga, ja que fa un segle la despesa en educació estava al voltant de l'1 % del PIB.⁶⁰

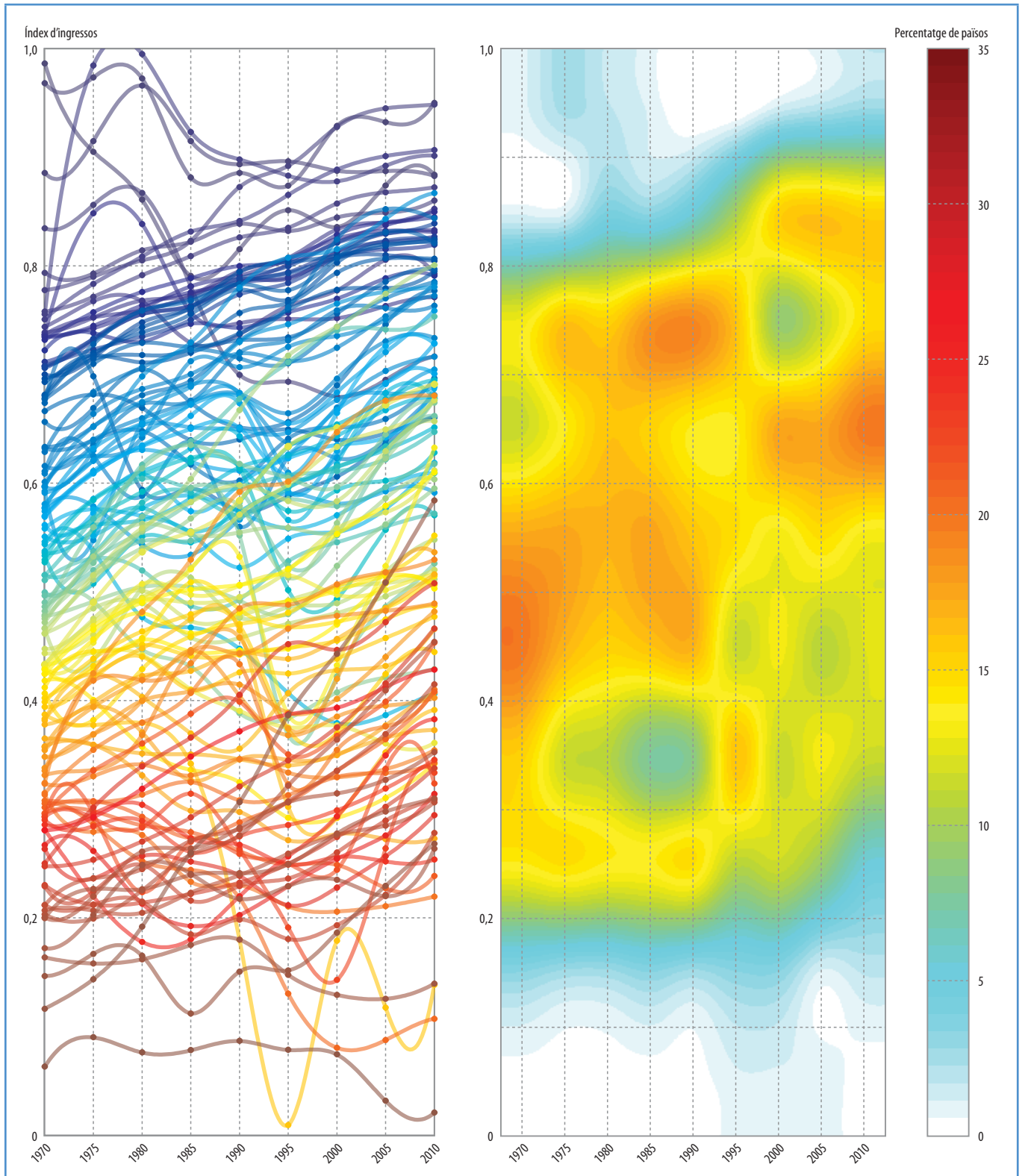
Els recursos destinats a la instrucció de cada estudiant també s'han incrementat, un 43 % des de 1990, i la proporció d'alumnes

per professor s'ha reduït.⁶¹ Amb tot, les desigualtats en la despesa són enormes. La mitjana anual és de gairebé 4.611 dòlars per alumne arreu del món,⁶² però només és de 184 dòlars a l'Àfrica subsahariana —tot i haver augmentat un 15 % des de 1990—, aproximadament una vuitena part que a l'Amèrica Llatina i menys d'una quarantena part que als països desenvolupats. A més, la diferència en la despesa per alumne s'està ampliant.

Nombrosos països s'han esforçat molt per incrementar el nombre d'infants que van a l'escola, però s'han fet passos enrere. Com en els serveis sanitaris, el Banc Mundial i altres entitats van promoure amb insistència les quotes d'usuaris a la dècada de 1980 i principis de la dècada de 1990 com a mitjà per recuperar els costos dels serveis públics. Diversos estudis van revelar una repercussió molt negativa d'aquestes mesures sobre l'accés. Cap a finals de la dècada de 1980 era evident que la recuperació de costos era incompatible amb els objectius relacionats amb l'educació. La matriculació a l'escola pública de primària al sud de Nigèria va caure en picat del 90 % al 60 % en divuit mesos després de la introducció de les quotes escolars a la dècada de 1980.⁶³

Molts països van abolir posteriorment les quotes escolars per a les escoles de primària, entre els quals Etiòpia, Malawi i Uganda a la dècada de 1990 i Cambodja, Kenya i Tanzània a principis de la dècada següent. A mesura que va anar augmentant l'assistència, van anar sorgint problemes relacionats amb la disponibilitat de places i la qualitat de l'educació. A Malawi, un dels primers països a eliminar les quotes el 1994, la matriculació a l'escola primària va augmentar un 97 % entre el 1990 i el 1995; a Uganda va augmentar un 72 % entre el 1995 i el 2000. A l'Amèrica Llatina es van introduir els programes de transferències condicionades en efectiu amb l'objectiu implícit d'incrementar l'assistència escolar, com ara «Bolsa Escola» i «Bolsa Família» al Brasil, «Oportunitades» a Mèxic i «Chile Solidario» a Xile (requadre 3.7 del capítol 3).⁶⁴

Tendències del PIB mundial, 1970-2010

Nota: resultats d'una mostra de 135 països en base a l'IDH híbrid descrit en el requadre 2.1. L'índex d'ingressos es calcula aplicant la metodologia presentada a la Nota tècnica 1 al PIB per capita en dòlars ajustats pel PPA del país. Per tant, representa la contribució de la dimensió de l'ingrés a l'IDH híbrid. El panell esquerre mostra sèries cronològiques per a cada país i el panell dret la distribució relativa de països. Els colors més pròxims al vermell reflecteixen una proporció més alta de països a la zona corresponent.

Font: Hidalgo (2010) basat en els càlculs de l'HDRO a partir de la seva pròpia base de dades

Però molts infants no estan aprenent

Una despesa més gran i una matriculació més elevada no necessàriament comporten que l'escolarització sigui millor. Les diferències pel que fa a la qualitat escolar són enormes, tot i que, a causa de la manca de dades, és difícil de dir si l'escolarització ha millorat o s'ha deteriorat. En general, els infants als països en via de desenvolupament aprenen molt menys que els infants escolaritzats durant els mateixos anys als països desenvolupats.⁶⁵ Als països en via de desenvolupament els infants del mateix nivell educatiu que els seus homòlegs dels països desenvolupats obtenen de mitjana unes puntuacions un 20 % més baixes en les proves estandaritzades, una diferència d'uns tres anys.⁶⁶ Les puntuacions mitjanes en matemàtiques a la República de Corea i Malàisia van ser tan altes com als països desenvolupats, però terriblement baixes a Sud-àfrica, per exemple. En alguns casos, les diferències reflecteixen tan ineficiències com manca d'inversió. Així, per exemple, els estudiants de vuitè any a Indonèsia van obtenir puntuacions almenys tan altes com les de molts països llatinoamericans, però amb una vuitena part de la despesa per capita.⁶⁷

Fiji, malgrat haver universalitzat l'educació primària, il·lustra alguns dels problemes. Les reunions recents de grup fetes amb infants van revelar l'existència de càstigs corporals, un comportament poc professional dels docents i assetjament sexual a les alumnes com alguns dels factors que afavoreixen les taxes d'abandonament de l'escola secundària i altres resultats adversos. Com va observar una noia de disset anys, «quan els nens no fan res o quan comencen a xerrar o a fer alguna cosa, [els professors] comencen a pegar. Crec que això s'hauria d'aturar.» Un estudi semblant dut a terme a Indonèsia va revelar que els estudiants pobres sovint eren objecte de burla quan no es podien pagar els uniformes o el material escolar, i moltes vegades acabaven sent expulsats. Quan es va preguntar a un noi d'onze anys per què havia deixat l'escola, aquest va respondre: «Passo molta vergonya. Quan no porto

sabates, el professor m'assenyala els peus i diu que així no es ve a l'escola.»⁶⁸

Els casos d'estudi als països en via de desenvolupament més pobres ofereixen un panorama encara pitjor. Els alumnes de sisè any a Ghana van obtenir una puntuació mitjana del 25 % en una prova de tipus test, no gaire diferent de la que haurien tret si haguessin seleccionat les respostes a l'atzar. Més de la meitat dels infants d'onze anys de Bangla Desh no sabien escriure lletres bàsiques ni números.⁶⁹ A Timor Oriental més del 70 % dels estudiants a final del primer any no sabien llegir ni una paraula quan se'ls mostrava un simple passatge de text.⁷⁰

Les dificultats a l'hora de millorar la qualitat de l'educació il·lustren l'eficàcia variable de la implicació dels estats, almenys tal com s'ha concebut tradicionalment. Les decisions d'ampliar les escoles se solen prendre des dels àmbits polítics més alts i compten amb el suport de sindicats de professors i contractistes de la corda del govern. És molt més difícil contractar professors motivats perquè transmetin competències reals. Resoldre els problemes dels incentius per a directores i treballadors, una tasca sempre difícil, és especialment complicada quan l'estat integra mecanismes de clientelisme que serveixen per canalitzar béns i serveis cap als principals partidaris, la qual cosa va consolidant nous grups.⁷¹ Gairebé una dècada després que *Public Report on Basic Education in India*, de De i Drèze, posés al descobert un absentisme dels professors del 48 %, n'han persistit les elevades taxes malgrat que s'ha incrementat el pressupost i que s'han implantat reformes administratives i millores en les infraestructures.⁷²

La baixa qualitat de l'educació als països en via de desenvolupament no implica necessàriament que s'hagi produït un deteriorament. Les dades són insuficients per arribar a conclusions sòlides sobre les tendències a llarg o fins i tot a mitjà termini pel que fa a la qualitat. A més, les puntuacions de les proves depenen de molts factors, sobretot de l'origen socioeconòmic dels estudiants. Els fills de famílies benestants tenen més probabilitats d'estar més ben alimentats i més sans

L'augment del nivell de despesa i del nombre de matrícules no es tradueix necessàriament en un millor ensenyament

i de tenir més accés a materials que els més pobres, i els seus pares poden fer més per ajudar-los.⁷³ Per tant, a mesura que les expansions de les escoles incorporin més estudiants desfavorits, les puntuacions mitjanes de les proves tendiran a caure encara que no canviï la qualitat de l'educació.⁷⁴

Així, doncs, els països pobres estan reduint ràpidament les diferències pel que

fa al nivell d'estudis agregat i a l'equitat de gènere, però no necessàriament les relacionades amb la qualitat. També hi ha grans desigualtats entre els grups dins dels països, com s'analitza al capítol 4. Per tant, tot i que els avenços de les darreres dècades són considerables, encara queda molt camí per recórrer cap a l'equitat en l'accés al coneixement.

Apugen els nivells de vida

La renda té molts defectes com a mesura resumida del desenvolupament, com deixen palès els informes sobre el desenvolupament humà dels darrers vint anys. No tenir en compte les desigualtats en la distribució ni la insostenibilitat de la producció actual són algunes de les seves imperfeccions. No obstant això, els diners són un mitjà important per ampliar les opcions, sobretot de la població pobra, i la renda mitjana és una variable substitutiva del domini general dels recursos d'una societat. Per tant, l'evolució de la renda és d'un gran interès.

De tota manera, la història no està constituïda únicament per increments generals, sinó també per desigualtats que s'amplien i per una divisió persistent entre els països desenvolupats i la resta del món. Des de l'any 1970, 155 països —on viu el 95 % de la població mundial— han presenciat increments en la renda per capita real (figura 2.11). La mitjana anual avui és de 10.760 dòlars, gairebé 1,5 vegades el nivell de fa vint anys i el doble del nivell de fa quaranta anys. A totes les regions la població ha presenciat increments considerables en la renda mitjana, però els models varien.⁷⁵ A més, la varietat, la quantitat i la qualitat de béns i serveis a l'abast de la població avui no tenen precedents.

El gràfic tèrmic del panell dret de la figura 2.10 mostra que la distribució mundial de la renda està molt més dispersa que la de salut i educació. Les figures corresponents per a salut (figura 2.5) i educació (figura 2.8) mostraven una àrea «calenta» en vermell cap a la part superior on convergien molts països. Aquest no és el cas de la renda, que il·lustra

el fet que la distribució mundial de renda és molt més desigual que la de salut i educació.

Progrés divergent

A diferència de l'esperança de vida i l'educació, s'ha produït una divergència considerable en la renda entre els països. De l'any 1970 a l'any 2010 la renda per capita als països desenvolupats va augmentar un 2,3 % l'any de mitjana, en comparació amb l'1,5 % als països en via de desenvolupament.⁷⁶ El 1970 la renda mitjana d'un país ubicat en el 25 % superior de la distribució mundial de renda era 23 vegades més alta que la d'un país ubicat en el 25 % inferior. El 2010 s'acostava a les 29 vegades. La divergència entre els països en via de desenvolupament també s'ha anat fent cada cop més marcada. Alguns països en via de desenvolupament —entre altres Botswana, Malàisia, Tailàndia i la Xina— han crescut més ràpid des de la dècada de 1970 que cap altre país ric.⁷⁷ Al mateix temps, la renda de diversos països —entre altres les Comores, l'Iran i el Senegal— s'ha estancat. Altres països, com ara la Costa d'Ivori, Madagascar i Zimbabwe, han presenciat l'enfonsament de la seva economia.

Els resultats del creixement als països en via de desenvolupament ha anat millorant amb el temps, tant en xifres absolutes com en relació amb els països desenvolupats. Això va quedar certament palès durant la crisi financera mundial, en què molts països en via de desenvolupament van poder mantenir un

---

La disparitat d'ingressos
entre països en
desenvolupament i
desenvolupats no ha
parat de créixer

---

fort creixement. Tanmateix, fins i tot durant els darrers vint anys, la diferència entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament s'ha continuat ampliant. Una qüestió important és si els països en via de desenvolupament podran créixer amb les taxes mitjanes relativament més ràpides que han assolit al llarg dels darrers cinc anys.⁷⁸

La distància entre els països més rics i els més pobres ha esdevingut un abisme. El país més ric actualment (Liechtenstein) és tres vegades més ric que el país més ric el 1970.⁷⁹ El país més pobre avui dia (Zimbabwe) és un 25 % més pobre que el país més pobre el 1970 (també Zimbabwe). Ens hauria de moure a la reflexió que, enmig d'una prosperitat material tan gran als països desenvolupats, la renda mitjana real de la població de tretze països ubicats en el 25 % inferior de la distribució mundial de la renda sigui més baixa que el 1970.⁸⁰

El creixement econòmic ha estat espectacular en alguns països en via de desenvolupament. Entre el 1970 i el 2010 la renda per capita de la Xina es va multiplicar per 21, la de Botswana per més de nou i la de Malàisia i Tailàndia per més de cinc.⁸¹ A aquests països, però, encara els queda molt per superar la divisió: la renda per capita de la Xina només és una cinquena part de la mitjana dels països desenvolupats. Botswana, Malàisia i Tailàndia també se situen lluny d'aquesta marca.

Aquests països continuaran creixent i arribaran a creuar el llindar que els separa dels països desenvolupats? La història indica que el creixement no és una cosa que es pugui donar per segura. Molts països van créixer d'una manera impressionant durant llargs períodes fins que es van estancar. Per exemple, entre el 1950 i el 1980 el creixement econòmic per capita del Brasil era de gairebé el 5 % anual —semblant al creixement recent a Botswana, Singapur i Tailàndia—, però la seva economia es va enfonsar a la dècada de 1980 i fins fa ben poc no s'ha començat a recuperar. L'enfonsament de l'Argentina encara va ser més dramàtic, ja que va passar d'un PIB per capita el 1913 que superava la mitjana europea⁸² a un PIB el 2007 que només era una cinquena part del de l'Europa occidental.

Aquests casos il·lustren com n'és de difícil de creuar la gran divisió de renda que separa els països desenvolupats dels països en via de desenvolupament. Dels 108 països amb rendes per sota dels 7.000 dòlars per capita el 1970, només quatre es van fer un lloc en la classificació de renda alta del Banc Mundial el 2010. Tres són petites economies insulars (Antigua i Barbuda, Guinea Equatorial i Malta), una de les quals amb petroli abundant. El quart, la República de Corea, continua sent una excepció important. Estònia i Eslovàquia no existien com a països independents el 1970, però ambdós economies de transició han aconseguit un creixement que també els ha permès d'entrar al grup de renda alta..

* * *

En alguns aspectes importants, el món és avui un lloc millor per viure que el 1990. Bona part de la població viu més anys, els infants passen més temps a l'escola i la població té accés a molts més béns —com ara aliments, habitatge, roba i altres necessitats per portar una vida decent— que en cap altre moment de la història. La gran convergència dels països en l'IDH, documentada sistemàticament per primera vegada en aquest informe, ha estat un gran èxit. Com diem al capítol 4, aquests avenços s'amplien a altres dimensions del desenvolupament humà, sobretot a les llibertats polítiques.

Tanmateix, l'avaluació de les darreres dècades no és en cap cas del tot positiva. Alguns països han fet greus passos enrere —especialment en salut— que de vegades han esborrat en pocs anys tot el que s'havia guanyat en diverses dècades. Els models de creixement econòmic han estat extremament desiguals, tant als països que han presentat un creixement ràpid com als grups que s'han beneficiat del progrés nacional, com analitzem al capítol 4.

Malgrat la convergència en educació i salut, les diferències en desenvolupament humà són enormes. Una persona nascuda al Níger pot esperar viure 26 anys menys, tenir nou anys menys d'educació i consumir 53 vegades menys béns que una persona nascuda a Dinamarca. Mentre els danesos

escullen el seu parlament en unes eleccions lliures i obertes des de 1849, el president del Níger va dissoldre el Parlament i el Tribunal Suprem el 2009, i després va ser derrocat per un cop militar. Més de set de cada deu

persones enquestades al Níger diuen que en algun moment de l'any passat no van tenir prou diners per comprar aliments per a les seves famílies. Molt pocs danesos devien passar aquestes penúries.

Camins diversos cap al progrés

Hem comprovat que són moltes les persones que arreu del món estan més sanes, tenen més diners i han rebut més educació que en cap altre moment de la història. Al llarg dels darrers quaranta anys, però, el progrés ha estat irregular i la població d'alguns països i regions ha viscut avenços molt més lents i, en alguns indrets, retrocessos.

Com a teló de fons del progrés assolit, la democratització formal ha anat guanyant terreny, però també hem presenciado unes desigualtats cada cop més grans, tant dins dels països com entre països, en alguns aspectes del desenvolupament humà. Moltes persones continuen sense tenir capacitat política i els actuals models de producció i consum no són viables a llarg termini. Aquestes observacions, que s'analitzen al capítol 4, matisen qualsevol conclusió sobre el progrés global.

Tot i així, els avenços en salut, educació i renda han ampliat les llibertats de milers de milions de persones per gaudir d'una vida significativa. Aquest capítol mira d'aprofundir el nostre coneixement sobre les causes d'aquest progrés.

El capítol 2 ha posat de manifest dues característiques bàsiques de l'evolució del desenvolupament humà al llarg dels darrers quaranta anys. En primer lloc, el progrés ha estat gairebé universal, ja que només tres països de la nostra mostra de 135 tenen un índex de desenvolupament humà (IDH) més baix que el 1970. En segon lloc, la variabilitat dels resultats entre els països ha estat enorme i mentre uns han progressat ràpidament altres han obtingut guanys molt més petits. La coincidència d'aquestes dues tendències descarta algunes explicacions. Per exemple, si els països que partien de situacions semblants haguessin progressat al mateix ritme, això indicaria que s'haurien imposat les forces globals comunes. En canvi, si alguns països haguessin millorat mentre altres empitjoraven, però la mitjana global de les consecucions no hagués canviat, això indicaria que només les

forces nacionals —com ara les diferents polítiques o reformes institucionals— haurien estat els factors clau del progrés.

Així, doncs, l'experiència ens diu que les forces globals han fet més factible el progrés per als països en tots els nivells de desenvolupament, però que no tots els països han aprofitat aquestes oportunitats de la mateixa manera. La qüestió que se'n deriva, doncs, és per què uns països han aprofitat les oportunitats globals i altres no. Aquest capítol ofereix algunes respostes a aquesta qüestió transcendent.

El capítol també mira de treure l'entrellat d'un dels resultats més sorprenents que s'han derivat de l'estudi del desenvolupament humà en els darrers anys: la manca d'una correlació significativa entre el creixement econòmic i les millores en salut i educació. Comprendre aquest resultat és molt important per a la política del desenvolupament.

La nostra explicació destaca l'increment inaudit del flux d'idees entre països, des dels mitjans tècnics que ajuden a salvar vides fins als ideals polítics democràtics i les pràctiques de producció més eficients. Creiem que moltes innovacions han permès als països de millorar els seus resultats en matèria de salut i educació a baix cost, la qual cosa explica la dèbil associació entre el creixement i les dimensions del desenvolupament humà no relacionades amb la renda. En altres paraules, amb el temps el progrés ha acabat depenent més de com els països han aprofitat aquestes idees, i les diferències entre països es poden atribuir, en part, a les diferents institucions i al contracte social subjacent.

Els països que han aconseguit nivells més alts d'assoliment pel que fa a l'IDH ho han fet per dues vies principalment: gràcies a un creixement econòmic accelerat i a avenços excepcionals en els àmbits de la salut i de l'educació

Res del nostre raonament implica que el creixement no sigui important. L'enfocament del desenvolupament humà té en compte la contribució de la renda a un domini més elevat sobre els recursos, així com l'efecte que això té a l'hora d'ampliar les capacitats de la població a través de l'alimentació, l'habitatge i altres oportunitats més generals. La importància de la renda es té en compte perquè s'inclou en l'IDH com una de les tres dimensions bàsiques, al costat de la salut i l'educació.

Aquest capítol analitza els factors que determinen el progrés en aquestes tres dimensions. Es té en compte, entre altres, la política, la desigualtat i les institucions en la mesura que ajuden a explicar el progrés en salut, educació i renda. El que no intentem, però, és explicar per què s'ha estès la

democràcia o per què la producció s'ha anat fent cada cop més insostenible. Aquestes qüestions transcendents mereixen un estudi minuciós que es podria dur a terme en propers informes.

Comencem destacant alguns dels aspectes més extraordinaris del desenvolupament humà en els darrers quaranta anys i centrant-nos tant en el progrés global com en la variabilitat local, i també en la manca de correlació entre les millores en la renda i les altres dimensions del desenvolupament humà. A continuació analitzem els factors clau de les tendències globals en cadascun dels tres components de l'IDH, així com els factors específics de cada país que determinen el seu rendiment. El capítol acaba analitzant com encaixen les conclusions amb l'explicació més general de les interaccions entre els mercats i els estats.

El misteri del creixement econòmic i el desenvolupament humà

Al costat de les conclusions sobre el progrés global i la variabilitat local, el capítol 2 ha identificat la relació que s'estableix entre el creixement de la renda i el progrés en altres dimensions de l'IDH. Hem comprovat que el creixement de la renda mitjana ha estat alt, però que ha variat d'un país a un altre, mentre que el progrés en salut i educació ha estat més constant. Molts països en via de desenvolupament han assolit nivells de salut i educació semblants als dels països desenvolupats, però la divisió que separa els països de rendes baixes dels països rics continua sent molt més difícil de creuar. Així, els països han acabat presentant molt bons resultats en l'IDH a través de dues grans rutes: un creixement de renda ràpid o un progrés excepcional en salut i educació.

Aquestes conclusions indiquen que les forces que han empès les millores en salut i educació han estat diferents de les forces que han empès les millores en renda en els darrers quaranta anys. Si haguessin compartit els mateixos factors, a grans trets aquests processos haurien coincidit. Però, com demostrem, això no ha estat així. Tot seguit analitzem amb més detall el vincle entre el creixement i el desenvolupament humà.

El creixement econòmic i el desenvolupament humà no sempre coincideixen

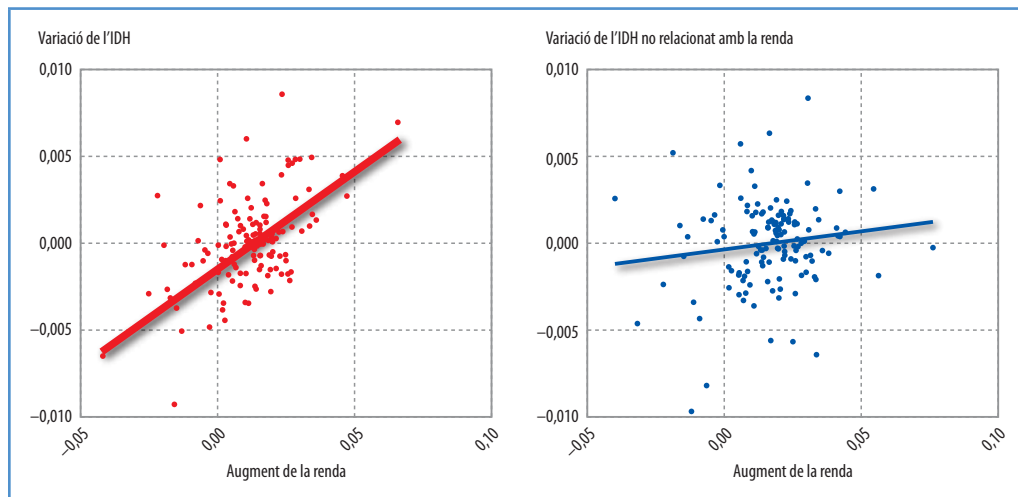

Què ens diuen les dades dels darrers quaranta anys sobre la relació entre el creixement i els canvis en desenvolupament humà?

La figura 3.1 mostra el resultat bàsic. El panell esquerre mostra una relació positiva —per bé que amb una variació considerable—, la qual cosa indica que el creixement i les millores en desenvolupament estan relacionades positivament.¹

Recordem, però, que la renda forma part de l'IDH; per tant, atesa la seva formulació, una tercera part dels canvis en l'IDH provenen del creixement econòmic, la qual cosa garanteix una relació positiva. Un exercici més útil és comparar el creixement de la renda amb els canvis en les dimensions del desenvolupament no relacionades amb la renda, un exercici que fem a partir d'un índex semblant a l'IDH però calculat únicament amb els indicadors de salut i educació de l'IDH per tal de comparar-ne els canvis amb el creixement econòmic. L'IDH sense renda es presenta al panell dret de la figura 3.1. La corre-

Relació entre el creixement econòmic i l'índex de desenvolupament humà i els seus components no relacionats amb la renda, 1970-2010

Nota: basat en l'anàlisi de la desviació de l'ajustament (vegeu el requadre 2.1 al capítol 2 i la nota tècnica 1). La renda és el PIB per capita.

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva base de dades.

lació és sorprenentment feble i estadísticament insignificant.²

Els estudis anteriors van arribar al mateix resultat. Un dels primers especialistes que va estudiar aquest vincle d'una manera sistemàtica va ser el demògraf nord-americà Samuel Preston, qui va demostrar en un famós article l'any 1975 que la correlació entre els canvis en la renda i els canvis en l'esperança de vida al llarg de trenta anys per a trenta països no era estadísticament significativa.³

A mesura que s'ha disposat de més dades, altres investigadors han arribat al mateix resultat. En un article de 1999, «Life during Growth», William Easterly, aleshores economista del Banc Mundial, va trobar una relació sorprenentment dèbil entre el creixement i els indicadors de qualitat de vida com la salut, l'educació, la llibertat política, el conflicte i la desigualtat.⁴ François Bourguignon, director de l'Escola d'Economia de París, i diversos col·legues africans i europeus van arribar a la conclusió que «la correlació entre el creixement del PIB per capita i els objectius de desenvolupament del mil·lenni no relacionats amb la renda és pràcticament nul·la».⁵ Un altre economista del Banc Mundial, Charles

Kenny, va confirmar fa ben poc la manca de correlació entre les millores en esperança de vida i creixement, per a la qual cosa es va servir d'una mostra gran de països al llarg de 25 anys i una mostra més petita que englobava un període molt més llarg.⁶

Aquest resultat es pot il·lustrar amb molts exemples. Prenem per cas una comparació reveladora entre la Xina —l'economia del món que ha crescut més de pressa en els darrers trenta anys— i Tunísia. El 1970 una nena nascuda a Tunísia tenia una esperança de vida de 55 anys i una nascuda a la Xina, de 63 anys. Des d'aleshores, el PIB per capita de la Xina ha crescut a un ritme vertiginós del 8 % anual, mentre que el de Tunísia ha crescut a un 3 %. Una noia nascuda avui a Tunísia, però, té una esperança de vida de 76 anys, un any més que una nena nascuda a la Xina. A més, tot i que només el 52 % dels infants tunisians estava matriculat a l'escola el 1970, avui la ràtio bruta de matriculació és del 78 %, una xifra força més alta que el 68 % de la Xina.

Altres exemples interessants els trobem als països amb economies que han patit una contracció al llarg dels darrers quaranta anys. Si el

creixement econòmic fos indispensable per progressar en salut i educació, els països que presenten una caiguda del PIB no estarien progressant en aquests àmbits, però això no és així: l'Iran, Togo i Veneçuela van patir un descens de la renda, però la seva esperança de vida ha crescut una mitjana de catorze anys i la seva matriculació escolar bruta una mitjana d'un 31 % des de 1970.⁷

Aquest resultat té a veure amb la manca de relació entre els *canvis* en la renda (creixement) i els *canvis* en les dimensions del desenvolupament humà no relacionats amb la renda. Per tant, no invalida un principi essencial, que és que els *nivells* de renda i els *nivells* de salut i educació tenen una correlació positiva i significativa. Tot seguit parlem sobre com es poden conciliar aquests dos principis.

Desxifrar el misteri

El misteri persisteix. Mentre que hi ha poca correlació entre el creixement i els canvis en salut i educació, hi ha una forta correlació entre els nivells nacionals de renda i els nivells nacionals de salut i educació. Això també val per a l'àmbit individual i l'àmbit familiar, com han revelat multitud d'estudis. Com podem conciliar això

amb el fet que no haguem trobat cap correlació entre els canvis al llarg del temps?

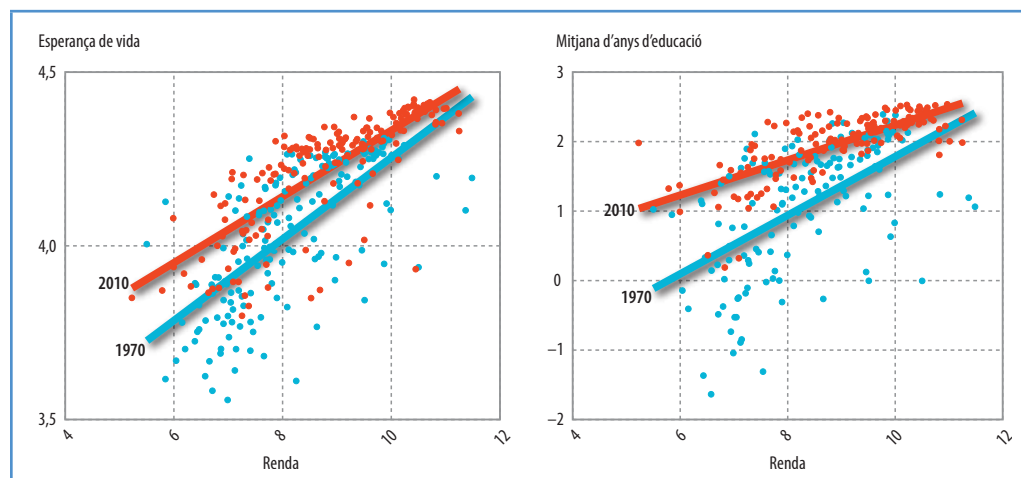
En primer lloc, la correlació no implica causalitat en una direcció concreta.⁸ Encara que hi hagi una relació causal, la direcció és desconeguda: d'una banda, les rendes més altes podrien millorar la qualitat de vida, però, de l'altra, les millores en salut i educació podrien fer les societats més productives.

En segon lloc, la manca de correlació en els canvis posa en dubte que la situació del món en un moment donat pugui reflectir amb exactitud la relació entre les variables. Podem aportar una mica de llum a aquest misteri observant que, amb el temps, la relació entre la renda i les dimensions del desenvolupament humà no relacionades amb la renda ha augmentat (figura 3.2). Així, doncs, mentre que la població als països més rics està més sana i rep de mitjana més educació, la població als països amb tota mena de nivells de renda ha presenciat un progrés a partir de la millora de la salut i els nivells educatius. A part d'augmentar, aquestes relacions s'han anivellat, és a dir, els països més pobres han gaudit de millores més ràpides en salut i educació que els països més rics.

Una explicació del misteri són les demores llargues i variables a l'hora de traduir més riquesa en millors resultats sanitaris i educatius.⁹

FIGURA 3.2 Avui és possible tenir més bona salut i rebre més educació a tots els països

Canvi en les relacions entre la renda i l'esperança de vida i l'escolarització, 1970-2010

Nota: totes les dades estan en logaritmes naturals.

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva base de dades.

Això explicaria la dèbil correlació, ja que és possible que no hagi passat prou temps abans que els canvis en la renda puguin donar lloc a millores en altres dimensions del desenvolupament humà. No obstant això, aquesta explicació és molt menys defensable en períodes més llargs. Segons la figura 3.1, la manca de correlació és vàlida per a una gran mostra de 135 països al llarg de quaranta anys, un període prou llarg, sens dubte, perquè el creixement de la renda es tradueixi en millores en salut i educació en l'àmbit nacional i perquè els deterioraments de la renda es reflecteixin en pitjors resultats sanitaris i educatius.

Una altra explicació és que els processos a través dels quals la població passa a gaudir de millor salut i a rebre més educació als països que avui són rics difereixen dels que es donen als països que avui estan en via de desenvolupament. La hipòtesi d'un canvi en el procés de desenvolupament indica que la correlació en els nivells és una situació que reflecteix un passat en què els països que van esdevenir rics eren els únics que podien pagar els costosos avenços en salut i educació. Però les millores tecnològiques i els canvis en les estructures socials, que es debaten més endavant, fan que avui sigui més senzill per als països més pobres de materialitzar guanys substancials.

Hem analitzat diverses explicacions possibles dels canvis en salut i renda al llarg dels darrers quaranta anys. Les conclusions indiquen que els països amb nivells baixos i mitjans de desenvolupament humà podrien arribar a nivells més alts de salut a través d'intervencions econòmiques, però a mesura que els països assoleixen nivells més alts de desenvolupament, les millores depenen de tecnologies més costoses i la renda torna a tenir-hi incidència (requadre 3.1). Per tant, els resultats són compatibles amb la hipòtesi del canvi en les oportunitats i els processos de desenvolupament.

Què ens diuen els nostres resultats

Aquests resultats no impliquen que el creixement no sigui important. La renda és un indicador resumit que reflecteix l'accés a recursos que

Els països amb una renda per capita més alta tenen de mitjana una esperança de vida més llarga. Aquesta important correlació positiva entre la renda i l'esperança de vida, però, no és vàlida per als canvis al llarg dels darrers quaranta anys. Què hi podria haver darrere aquesta aparent contradicció?

S'han proposat diverses explicacions. Els canvis que es produeixen podrien estar dominats per factors a curt termini, si la salut tan sols reacciona lentament als canvis en la renda. Però la manca de correlació s'estén al llarg de quaranta anys, un període que hauria de ser prou llarg perquè es notés l'efecte d'una renda més alta sobre la salut. Una altra explicació podria ser que la relació positiva entre la renda i l'esperança de vida s'ha trencat, de manera que l'evolució de l'esperança de vida avui és independent de la de la renda. La recerca preliminar feta per a aquest informe va analitzar sistemàticament explicacions alternatives.

En primer lloc es van dur a terme dues simulacions per analitzar quin tipus de model podria replicar les principals característiques de les dades: un en què la relació convencional fos vàlida i un altre en què es trenqués. Les dades són ambivalents: la hipòtesi «més ric equival a més sa» podria explicar els nivells en moments concrets, però no pas els canvis. La hipòtesi de la desvinculació explicaria els canvis, però no els nivells.

A continuació, vam plantejar una hipòtesi diferent: i si «més ric equival a més sa» fos una hipòtesi vàlida tan sols per als països que assoleixen un nivell prou alt de desenvolupament, mentre que la hipòtesi de la desvinculació fos vàlida per als països menys desenvolupats? Aquesta hipòtesi mixta, que diferencia entre els països que estan per sota i per sobre d'un llindar de l'IDH de 0,5, explicaria tant l'associació en els nivells com la manca d'associació en els canvis al llarg del temps.

Font: Georgiadis, Pineda i Rodríguez (2010); Pritchett i Summers (1996); Pritchett i Viarengo (2010).

són importants per desenvolupar les capacitats i ampliar les llibertats de les persones, i hauria de continuar sent un objectiu polític de primer ordre. La renda incrementa el domini de les persones sobre els recursos necessaris per obtenir accés a aliments, habitatge, roba i oportunitats més àmplies en la vida. Aquests recursos també ajuden a promoure els plans vitals de les persones sense que estiguin excessivament limitades per les necessitats materials, com ara treballar en activitats que els omplim i siguin gratificants o passar més temps amb els éssers estimats.¹⁰ El creixement de la renda pot indicar que les oportunitats per tenir una feina digna s'estan ampliant, per bé que això no sempre és així.

Els nostres resultats tampoc neguen la importància d'una renda més alta a l'hora d'augmentar l'accés dels pobres als serveis de salut i educació, un resultat prou documentat en les publicacions microeconòmiques. La forta correlació entre la situació socioeconòmica i la salut dins d'una societat sol reflectir

La formulació de les polítiques de desenvolupament sovint parteix del pressupòsit que el creixement econòmic és indispensable per als assoliments en salut i educació. No obstant això, els nostres resultats demostren que no és així

l'avantatge relatiu de la població més benestant a l'hora d'obtenir accés als serveis sanitaris. Les desigualtats altes o creixents es poden donar al costat d'un increment en la renda agregada, la qual cosa empitjora l'accés als serveis de salut i educació per als més pobres, com demostra l'experiència recent de la Xina (vegeu el requadre 6.5 del capítol 6).

No obstant això, les dades posen en dubte clarament que el creixement de la renda en tota l'economia serveixi per promoure la salut i l'educació en els nivells de desenvolupament humà baix i mitjà. A més, tal com analitzem més endavant, els alts índexs de creixement poden coincidir amb una degradació ambiental i un empitjorament en la distribució de la renda, dues grans preocupacions.

Si utilitzem les noves dades i anàlisis, els nostres resultats també confirmen una opinió essencial dels informes sobre el desenvolupament humà des de l'inici: que el desenvolupament humà és diferent del creixement econòmic i que les grans consecucions són possibles fins i tot sense un creixement ràpid. El primer informe sobre el desenvolupament humà va destacar que països com ara Costa Rica, Cuba i Sri Lanka havien assolit un desenvolupament molt més alt que altres països amb els mateixos nivells de renda. Aquestes consecucions van ser possibles perquè el creixement s'havia desvinculat dels processos que determinen el progrés en altres dimensions del desenvolupament humà.

Aquests resultats també responen a una de les crítiques que sovint s'han fet sobre l'IDH. Des del principi alguns economistes han considerat que els components no relacionats amb la

renda són superflus, perquè el retrat del desenvolupament que revelen no és sistemàticament diferent del que s'obté si es comparen els nivells de renda.¹¹ L'IDH, però, aporta una imatge molt diferent del PIB quan mirem els canvis al llarg del temps, i al final són aquests precisament els canvis que la política del desenvolupament mira d'aconseguir.

Les repercussions per a la política del desenvolupament podrien ser transcendents. Bona part del procés decisor en matèria de desenvolupament assumeix que el creixement econòmic és indispensable per avançar en salut i educació. Els nostres resultats indiquen que això no és així. Això no vol dir que els països es puguin oblidar del creixement; com ja hem dit, el creixement genera grans oportunitats. Els resultats sí que impliquen, però, que no cal que els països solucionin el problema de generar creixement per tal d'abordar molts problemes en matèria de salut i educació. Aquesta és una bona notícia.

Més concretament, com que els processos de desenvolupament i les oportunitats que es presenten avui als països pobres són diferents dels que es van presentar en el seu moment als països que ara són desenvolupats, el desenvolupament no consisteix tant a copiar les experiències dels països desenvolupats com a trobar nous camins per progressar en el món actual.

Però si el progrés en salut i educació no s'explica a partir del creixement, com es pot explicar? Els dos apartats següents tracten aquestes qüestions, primer analitzant el progrés global i després buscant una explicació a la variabilitat nacional.

Avenç global: la funció de les idees i la innovació

Una infinitat d'estudis ha examinat els factors que determinen el progrés en salut i educació, tant des de la perspectiva del desenvolupament com des d'altres.¹² A continuació presentem una breu perspectiva general, centrant-nos en els factors que van afavorir la generalització dels avenços globals.

Retallar les diferències en salut

El 1651 el filòsof anglès Thomas Hobbes va dir que en l'estat de la naturalesa la vida és «pobra, desagradable, brutal i breu».¹³ Hobbes parlava de com seria el món sense governs, però potser sense voler-ho també estava parlant de la vida

a la seva època: l'esperança de vida era de quaranta anys a Anglaterra i de només vint anys a molts altres indrets.¹⁴ Aquesta situació, però, estava començant a canviar, ja que la població dels països occidentals va millorar el seu estat de salut i l'esperança de vida en els segles posteriors. Les taxes de mortalitat van anar caient a mesura que s'anaven controlant les malalties transmissibles entre els joves, com ara la verola, la diftèria i la tos ferina. A continuació es va produir un descens en les malalties respiratòries que també afectaven sobretot els joves, com ara la tuberculosi i la grip.¹⁵ La higiene i altres pràctiques de salut pública hi van ajudar, com també la nutrició.¹⁶

Aquests descensos es van produir molt més tard als països en via de desenvolupament, però el progrés va ser molt més ràpid. El 1950 l'esperança de vida a l'Àfrica, els estats àrabs i l'Àsia era d'una mitjana de 39 anys, aproximadament la mateixa que a l'Anglaterra de Hobbes i vint anys menys que als països desenvolupats de l'època.¹⁷ En mig segle l'esperança de vida als països en via de desenvolupament s'havia incrementat tant com en 300 anys als països que ara són desenvolupats. Els processos s'assemblen en molts aspectes ja que els països van viure una transició epidemiològica: un canvi en la prevalença dels diferents tipus de malalties juntament amb trajectòries de desenvolupament pròpies de cada país.

En certs aspectes, però, l'experiència dels països en via de desenvolupament va ser molt diferent. Les innovacions en el camp de la medicina i les intervencions en salut pública van arribar amb més fluïdesa i rapidesa a molts països en via de desenvolupament, i això va beneficiar milions de persones. Les millores en el subministrament de l'aigua, el clavegueram i les vacunacions es van fer esperar molts anys a Occident i al principi eren molt costoses. Els mitjans de prevenció eficaços moltes vegades es descobrien força tard. Per exemple, la vacuna de la tuberculosi mai no es va arribar a utilitzar sistemàticament als Estats Units perquè no es va descobrir fins l'any 1927, quan la malaltia gairebé ja s'havia eradicat.¹⁸ Els països pobres es van beneficiar de la ràpida difusió d'aquestes millores quan en va caure el cost de manera espectacular: un estudi va revelar que un 85 %

de les reduccions de la mortalitat en una mostra de 68 països des de 1950 es podria explicar pel progrés global.¹⁹

L'acció internacional coordinada va tenir-hi incidència. El Programa Ampliat de Vacunacions de l'ONU va subvencionar programes de vacunació a gran escala, tal com va fer el Fons Rotatori per al Subministrament de Vacunes de l'Organització de Salut Panamericana.²⁰ Les taxes de vacunació es van disparar als països on van arribar aquests programes, la poliomièlitis gairebé es va eradicar del continent americà el 1994 i les taxes de vacunació de les sis malalties que s'havien fixat com a objectiu (la tuberculosi, la diftèria, el tètanus neonatal, la tos ferina, la poliomièlitis i el xarampió) es van incrementar del 5 % dels nounats del món a més del 80 %.²¹ L'eradicació de la verola, una malaltia que matava uns dos milions de persones cada any a la dècada de 1960, només va costar 300 milions de dòlars, el preu de tres avions de combat de l'època.²²

La cooperació i la tecnologia, però, no són l'única explicació. L'educació i la consciència pública també van fer augmentar la demanda de millores sanitàries. La informació sobre la lactància materna, l'hàbit de rentar-se les mans i les solucions de rehidratació amb sal i sucre es pot divulgar sense un sistema sanitari avançat. Un estudi recent de 278.000 infants en 45 països en via de desenvolupament demostra que les accions adoptades pels pares, com ara administrar líquids durant els episodis de diarrea, són el principal factor per reduir la prevalença de les malalties comunes que són mortals entre els infants.²³

Les diferències en alguns països es poden atribuir als impactes negatius de l'epidèmia del VIH i a les taxes de mortalitat més altes a l'antiga Unió Soviètica, però, en termes més generals, les polítiques nacionals de salut van exercir una funció bàsica. L'increment en l'ús dels serveis d'atenció maternoinfantil —rehidratació oral, vacunació, lactància materna i alimentació complementària— s'associa amb una mortalitat infantil i postinfantil més baixa.²⁴ L'estat brasiler de Ceará i l'estat indi de Kerala han demostrat que es poden aconseguir guanys ràpids a través de la prestació pública d'aquests serveis. Una premsa lliure, un sistema

---

Els països pobres s'han beneficiat de la ràpida propagació dels avenços mèdics a partir del moment en què se n'han rebaixat considerablement els costos

---

Moltes de les intervencions encaminades a reduir l'índex de mortalitat en els països en desenvolupament es poden implementar amb un cost reduït

---

polític plural i una cultura del debat públic dels problemes socials, tot ajuda a tirar endavant les grans reformes.²⁵

Moltes de les intervencions que s'han fet als països en via de desenvolupament per reduir la mortalitat i millorar la salut no són costoses. Un paquet de sis vacunes proveït per l'Organització Mundial de la Salut costa menys d'un dòlar, i la desparasitació (una intervenció que pot incrementar l'assistència escolar) només costa 50 centaus de dòlar l'any.²⁶ Que les intervencions sanitàries més eficaces no siguin cares ajuda a explicar la manca de correlació entre la seva prestació i les despeses sanitàries agregades.²⁷ També ajuda a explicar per què trobem una correlació tan petita entre les millores sanitàries i el creixement econòmic, sobretot als països amb un IDH baix: la manca de recursos no sempre és la limitació més important a l'hora de prestar aquests serveis (vegeu el requadre 3.1).²⁸

Aquest ingent nombre de dades no contradu els estudis d'individus i famílies que han dut a terme Angus Deaton i altres, i que demostren que les persones amb un estatus socioeconòmic més alt també solen gaudir de més bona salut.²⁹ Això es deu al fet que els factors de les millores sanitàries en l'àmbit nacional poden diferir, com sol ser el cas, dels factors que entren en joc en l'àmbit individual. Una nova vacuna, per exemple, pot beneficiar tota la població d'una societat simultàniament i, per tant, no afectar l'impacte de la renda sobre la condició de salut en aquella societat. La relació individual reflecteix el fet que la població benestant té més probabilitats de tenir accés a l'atenció sanitària que la població pobre. Per tant, la població benestant d'un país tendeix a tenir una esperança de vida més llarga que la població pobre, mentre que és possible que els canvis en la salut mitjana del país no generin millores generals en l'esperança de vida.³⁰

Per què no tots els governs duen a terme intervencions de baix cost per millorar la salut? En part per qüestions polítiques. Cada cop hi ha més dades que evidencien que la prestació de serveis sanitaris millora quan els governs són més democràtics. Un estudi recent va calcular que la transició cap a la democràcia redueix la mortalitat infantil en cinc morts per mil.³¹ La recerca també revela que la democràcia prediu

una probabilitat més baixa de defunció de les dones quan donen a llum i una esperança de vida més llarga.³² Tot i que cal continuar analitzant els mecanismes que entren en joc, les dades indiquen que l'obligació de retre comptes és un factor clau, i que la disponibilitat d'informació, la participació popular i la credibilitat política també hi incideixen.³³ Tanmateix, fins i tot sense unes eleccions nacionals plenament plurals, els mecanismes locals que incrementen l'accés i, per tant, el subministrament de béns públics poden tenir efecte, tal com demostra l'expansió dels hospitals i les escoles a Etiòpia al llarg de la darrera dècada. A més, el fet que algunes democràcies —com ara la dels Estats Units— siguin particularment ineficaces a l'hora de prestar serveis públics de salut indica que les institucions democràtiques formals en el millor dels casos són necessàries, però ni molt menys suficients.

L'educació: cosa dels pares, dels estats o tant dels uns com dels altres?

Com en el cas de la salut, la situació de l'educació també està marcada per un progrés ràpid i de convergència entre els països pobres i els rics. Des de 1970 la xifra d'estudiants ha pujat de 550 milions a més de mil milions, i la xifra de professors fins i tot ha pujat més de pressa.³⁴ No obstant això, entre l'educació i la salut hi ha una diferència sorprenent: cap avenç tecnològic important no pot explicar els models que es donen en l'educació. Els mitjans tècnics bàsics de l'escolarització avui no difereixen gaire dels de fa quaranta anys: els mestres disposen d'instal·lacions, pissarres i llibres per transmetre coneixement als alumnes i, a canvi, rebre un sou.

Per què, doncs, han pujat els nivells educatius? Una explicació destaca els canvis econòmics —com ara el pas de l'agricultura a la producció industrial i els serveis— que incrementen les plusvàlues per invertir en educació i, per tant, impulsar la demanda. Moltíssimes dades revelen que la renda familiar i l'educació dels pares determinen la majoria de decisions relatives a l'escolarització.³⁵

La descentralització dels serveis públics ha anat de bracet amb altres esforços per fer que els governs locals siguin més receptius a les demandes. En podem trobar exemples destacats en iniciatives com ara l'elaboració participativa dels pressupostos, que es va originar a Porto Alegre, al Brasil, i nombroses iniciatives de seguiment, com ara les auditories socials i les targetes de puntuació comunitàries. Una d'aquestes iniciatives recopila dades sobre els objectius de desenvolupament del mil·lenni en l'àmbit local a setze països de l'est i el sud asiàtic i l'Àfrica subsahariana i utilitza les dades per exercir pressió sobre els governs locals perquè satisfacin les necessitats identificades. S'ha produït un augment sobtat de l'interès per part de les organitzacions no governamentals (ONG) que proporcionen informació al públic per millorar els serveis. L'ONG tanzana Twaweza proporciona informació a través dels mitjans de comunicació, els telèfons mòbils, els grups religiosos i els béns de consum a tot l'est de l'Àfrica amb l'objectiu d'apoderar la població per obligar els seus governs a retre comptes i a propiciar el canvi a les seves comunitats.

No totes les mesures de descentralització són eficaces ni propicien una transformació. L'impacte sobre el desenvolupament humà depèn del context social i polític local i de les condicions dels països, sobretot de les institucions i la capacitat de gestió, i de les causes i els models de desigualtat i pobresa. Hi ha dades que indiquen efectes especialment positius: arran de les reformes que es van dur a

terme a Bolívia el 1994, la descentralització va fer que la inversió pública es bolqués en l'educació, l'aigua, el sanejament i altres necessitats socials. A l'Àfrica subsahariana, però, la transferència de fons cap a les comunitats locals moltes vegades ha reforçat la desigualtat. Un estudi recent de set països en via de desenvolupament va revelar millores evidents en salut i educació, però també un increment de la desigualtat. En termes més generals, com que un cert grau d'apoderament és una condició indispensable per als programes de desenvolupament de base, és possible que les comunitats que no tenen la capacitat d'identificar les necessitats i d'actuar en conseqüència no tinguin mitjans per reforçar el seu potencial i, per tant, entrin en un cercle viciós. La descentralització política, globalment, sembla beneficiar els pobres, mentre que la descentralització fiscal té efectes més sords. La descentralització fiscal requereix mecanismes adequats per garantir la informació i la transparència, així com la disponibilitat de recursos. Per tal que la descentralització sigui eficaç també cal transferir poder i responsabilitat en lloc d'implantar simplement una política formulada des de les més altes instàncies. A Armènia, el govern central va transferir l'administració escolar als ajuntaments a principis de la primera dècada del segle XXI, però l'administració va continuar molt centralitzada i moltes persones desconeixien la reforma. Per acabar-ho d'adobar, també es van produir errors fiscals: els diners es van transferir als ajuntaments sense cap sistema adequat de notificació ni control.

Font: Abraham i Platteau (2004), citat a Walton (2010: 29); Andrews (2008: 395); UNDP Armenia (2007); Faguet (2002); Mansuri i Rao (2010); Thede (2009); Twaweza (2010); Von Braun i Grote (2000: 25).

Amb tot, el vincle entre l'expansió de l'educació i el creixement de la renda és dèbil. Al llarg del període 1970-2010 l'increment mitjà en la matriculació va ser gairebé idèntic als països amb un creixement econòmic negatiu que als països amb un creixement positiu.³⁶ També sembla que hi ha poca relació entre el rendiment de l'escolarització i l'expansió de la matriculació escolar, la qual cosa contradiu les explicacions limitades a la demanda.³⁷

Hi ha dades històriques i actuals més que de sobres que apunten a diverses motivacions, com ara, per exemple, la pressió popular perquè els estats i els interlocutors polítics ampliiïn els serveis educatius. Els estats han ampliat l'educació a gran escala quan han consolidat el poder polític, amb la qual cosa han reduït la influència de les institucions competidores i han forjat una identitat nacional. D'exemples d'expansions

de l'educació impulsades per factors polítics n'hi ha moltíssims, des del sistema nacional d'educació de Prússia durant el regnat de Frederic II fins a la ingent secularització escolar a Turquia a la dècada de 1920.³⁸ L'objectiu de promoure una ideologia nacional a través de les escoles públiques també explicaria per què els governs prestin l'educació directament, en lloc de subvencionar les famílies perquè els infants puguin anar a escoles privades, i per què aproven lleis d'ensenyament obligatori.

Però no sempre és senzill identificar els factors polítics. La independència ha estat assenyalada com una força poderosa, especialment a l'Àfrica i l'Àsia, però com a molt aquesta és una explicació parcial: la majoria de països llatinoamericans va aconseguir la independència a principis del segle XIX, però no va ampliar l'educació a gran escala fins ben entrat el segle XX. La pressió internacional hi devia incidir, sobretot

després de la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948, però el creixement d'un consens global a favor de l'educació universal probablement és reflex de processos polítics nacionals més profunds.³⁹

Els factors de l'economia política són sens dubte importants. Les mesures dels governs reflecteixen les preferències de la població. El programa Sekolah Dasar INPRES d'Indonèsia, que va ampliar l'escolarització d'una

manera espectacular a la dècada de 1970, era part de l'intent del règim de Suharto de reforçar la seva legitimitat després d'arrabassar el poder al govern que comptava amb el suport comunista.⁴⁰

L'expansió de l'educació ha acompanyat moltes vegades l'expansió del dret de vot i l'augment de les transferències i els impostos redistributius. Sembla que la democratització impulsa nombrosos indicadors educatius: el nivell

REQUADRE 3.3

Tres casos d'èxit en l'índex de desenvolupament humà

Diversos països han aconseguit un desenvolupament humà alt seguint camins diferents.

Nepal: la gran empenta de la política pública. Que el Nepal sigui un dels països que han progressat més de pressa en l'IDH des de 1970 pot semblar un fet sorprenent tenint en compte les difícils circumstàncies del país i el seu historial de conflictes. El progrés impressionant del Nepal en salut i educació es pot atribuir als grans esforços en política pública. L'educació primària gratuïta per a tots els infants es va aprovar per llei el 1971 i es va ampliar a l'educació secundària el 2007. Les taxes brutes de matriculació van pujar de pressa, i més tard també l'alfabetització. Les reduccions notables de la mortalitat infantil reflecteixen èxits més generals en salut arran de l'extensió de l'atenció sanitària primària per mitjà de la participació comunitària, la mobilització local dels recursos i la descentralització. La diferència entre l'esperança de vida del Nepal i la mitjana mundial s'ha reduït en un 87 % al llarg dels darrers quaranta anys. En canvi, el creixement econòmic va ser modest i la manca de llocs de treball va portar molts nepalesos a buscar oportunitats a l'estranger.

El Nepal continua sent un país pobre on el desenvolupament humà encara té molt marge de millora. Ocupa el lloc 138 de 169 països en l'IDH. Hi persisteixen grans disparitats pel que fa a l'assistència escolar i la qualitat de l'educació, sobretot entre les zones urbanes i les rurals i entre els diferents grups ètnics. Hi continuen havent grans problemes sanitaris, relacionats amb les malalties contagioses i la malnutrició. Grans disparitats separen les regions i els grups, i el sistema oligàrquic gairebé feudal que impera i la discriminació basada en les castes continuen marginant alguns grups. La desigualtat és elevada: segons el nostre IDH ajustat per la desigualtat, el desenvolupament humà del Nepal és gairebé una tercera part inferior del que seria si es distribuís més equitativa-ment (vegeu el capítol 4).

Oman: la transformació del petroli en salut i educació. Oman ha presentat el progrés més ràpid en l'índex de desenvolupament humà (IDH). A finals de la dècada de 1960 es van descobrir abundants reserves de petroli i gas, de manera que les nostres dades reflecteixen l'evolució d'un país molt pobre a un país molt ric i mostren una multiplicació per quatre de les taxes brutes de matriculació i les taxes d'alfabetització i un increment de 27 anys en l'esperança de vida.

Però ni tan sols a Oman el creixement econòmic ho explica tot. Malgrat ser el primer en progrés de l'IDH, ocupa el lloc 26 en creixement econòmic des de 1970, quan tenia tres escoles de primària i un institut de formació professional. Les seves iniciatives per transformar la riquesa del petroli en educació van consistir a ampliar-ne l'accés i adoptar polítiques per equiparar les competències a les necessitats del mercat laboral. Els serveis sanitaris també van millorar: de l'any 1970 a l'any 2000 la despesa pública en salut es va multiplicar gairebé per sis, molt més de pressa que el PIB.

Tunísia: l'educació com a prioritat política. L'èxit de Tunísia s'estén a totes les tres dimensions de l'IDH, per bé que l'educació va ser una de les grans prioritats polítiques. La matriculació escolar ha pujat substancialment, sobretot després que el país aprovés per llei el 1991 els deu anys d'ensenyament obligatori. També s'ha assolit un cert progrés en equitat de gènere: sis de cada deu estudiants universitaris són dones. Amb tot, encara persisteixen grans desigualtats, com demostra la modesta posició que ocupa Tunísia (56 de 138 països) en el nostre nou índex de desigualtat de gènere. El ràpid descens en la fecunditat i les elevades taxes de vacunació contra el xarampió i la tuberculosi han donat molt bons resultats en salut, com també l'eradicació de la poliomièlitis, el còlera, la diftèria i la malària. El creixement anual de la renda per capita ha girat al voltant del 3 % al llarg dels darrers quaranta anys, vinculat a la prudència fiscal i monetària i a la inversió en transport i infraestructures de comunicació.

Retards en les llibertats polítiques. El progrés en aquests països s'ha quedat enrere en un aspecte essencial del desenvolupament humà: la llibertat política. Durant la major part del període que aquí es tracta, el Nepal va estar governat per una monarquia. Al cap d'una dècada de guerra civil i de profundes transformacions polítiques es va arribar a un acord de pau i a una constitució provisional. L'abolició de la monarquia el 2008, l'establiment d'un sistema democràtic federal i la celebració d'eleccions van donar lloc a noves oportunitats per a la participació. Tunísia, malgrat ser oficialment un sistema multipartidista, encara ha de presenciar una transferència pacífica de poder. Oman, per la seva banda, continua sent un sultanat, amb un executiu no electe, una assemblea legislativa no partidista i la prohibició de tots els partits polítics.

Font: Oman Ministry of National Economy (2003); UNDP Nepal (2002, 2004, 2009); UNDP Tunísia (2001).

d'estudis assolit pels adults —per bé que aquest nivell canvia lentament—, així com la matriculació, l'alfabetització i la despesa pública en l'educació, que són molt més sensibles al canvi institucional d'una manera immediata.⁴¹ Mentre que la democratització pot tenir els efectes més significatius sobre l'educació primària, la descentralització pot tenir-los sobre els nivells superiors d'escolarització (vegeu el quadre 3.2 sobre descentralització i desenvolupament humà).⁴² Els estats que no són democràtics també poden ampliar l'escolarització —en són dos exemples la Unió Soviètica a la dècada de 1920 i el Perú durant el govern de Velasco Alvarado, entre molts altres—, però això sol tenir lloc com a part de grans estratègies redistributives.⁴³ No tots els estats que no són democràtics es creen de la mateixa manera: alguns es fan amb el poder per evitar l'expropiació de les elits i altres per dur-la a terme.

Diferències i punts en comú en els avenços en salut i educació

En l'àmbit de la salut, els factors bàsics de les millores han estat la innovació i la tecnologia, però en l'àmbit de l'educació, aquests han estat, en el millor dels casos, factors menors. Tots dos casos, però, reflecteixen processos subjacents semblants. En un i altre, la transmissió d'idees entre els països va permetre les millores. A grans trets, les idees engloben les tecnologies i les pràctiques productives, així com els ideals i els principis polítics sobre l'organització d'una societat. Tot i que en l'àmbit de la salut la principal influència va ser la transmissió d'innovacions tecnològiques, com ara les vacunes i les pràctiques de salut pública,

en l'àmbit de l'educació van ser els ideals sobre què han de fer les societats —i els governs— i què volen els pares per als seus fills.

Les grans expansions en salut i educació van ser viables fins i tot als països en via de desenvolupament. En salut, les innovacions que havien estat costoses van acabar essent disponibles a baix cost. En educació, fins i tot els països pobres es van poder permetre d'ampliar els recursos bàsics, els professors i les instal·lacions, ja que no calia que s'importessin de l'estranger. Això contrasta amb la construcció d'una fàbrica, que requereix accés al canvi de divises, un recurs limitat a molts països pobres, per importar maquinària.

Res d'això no treu pes a la importància de la capacitat o l'assistència exterior. Com es diu més endavant, les diferències substancials en els ritmes de progrés entre els països es poden atribuir a múltiples factors, entre els quals l'organització de l'estat, la qualitat de la prestació dels serveis públics i l'abast de l'assistència al desenvolupament. L'atenuació de les restriccions financeres a través de l'ajuda allibera recursos que es poden destinar a les despeses socials, avui encara baixíssimes a la majoria de països en via de desenvolupament.

Les aspiracions de la població i les expectatives del govern tenen força incidència. L'increment de la demanda de serveis de qualitat ha estat important tant en la salut com en l'educació, sobretot en les transicions democràtiques, però el creixement en la demanda sol reflectir processos socials més amplis que es veuen afectats per la divulgació de les idees, com ara els canvis en els hàbits d'higiene personals.

La funció de les institucions, les polítiques i l'equitat

La difusió de les idees i els costos relativament baixos de la prestació de serveis bàsics expliquen els avenços generalitzats en salut i educació. Així, doncs, per què encara hi ha diferències tan grans entre els països? I per què tants i tants països que parteixen de situacions semblants

presenten trajectòries de desenvolupament tan diferents? Moltes de les respostes són específiques de cada país —nosaltres analitzem tant els casos d'èxit com els de fracàs al quadre 3.3 i al quadre 3.6 en aquest mateix capítol—, però també hi ha models generals.

No s'ha de menystenir la importància que tenen les aspiracions de les poblacions i les expectatives dels governs

---

Hi ha molts factors associats amb els mals resultats

Correlats dels mals resultats, condicions mitjanes del període 1970-2010

Característica	Grups de països		
	Amb mals resultats ^a	Altres	Diferència
Valor de l'índex de desenvolupament humà 1790	0,54	0,53	0,01
Despesa en salut pública (% del PIB)	3,0	3,6	-0,6*
Despesa en educació pública (% del pressupost total)	9,7	12,3	-2,6*
Democràcies amb alternança	0,4	0,5	-0,1*
Índex de prevalença del VIH	2,9	1,3	1,6*
Valor d'exportació de recursos naturals (dòlars EUA per treballador)	0,9	1,8	-0,9*
Guerra civil (% de països)	28	18	10
Ajuda rebuda (% de IINB)	7,3	5,0	2,3*
Despesa pública total (% del PIB)	23,3	25,1	-1,8
Nombre de països	46	89	

* La diferència és estadísticament significativa al nivell del 5 %.

a. País per al qual la diferència entre el seu valor d'IDH i el valor ajustat en un model de regressió logística de tendències és negativa i més gran en valor absolut que una desviació estàndard de les diferències entre els països que tenen diferències negatives

b. Democràcies formals on s'ha produït una alternança en el poder arran d'una derrota electoral (vegeu el capítol 2).

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva base de dades, World Bank (2010g), UN Statistics Division (2010), UCDP/PRI0 (2009) i Cheibub, Gandhi i Vreeland (2009).

Conflicte i desenvolupament humà

El conflicte i els seus efectes varien. Alguns països, com ara Colòmbia, han viscut conflictes prolongats i alhora han assolit un bon progrés en desenvolupament humà, tot i que inferior al que probablement haurien aconseguit si les condicions haguessin estat unes altres.

L'impacte del conflicte depèn de la seva naturalesa, intensitat i durada. Diversos països que van presentar mals resultats en relació amb els seus punts de partida s'han vist afectats per conflictes, entre altres, la República Democràtica del Congo i la Costa d'Ivori. Els impactes repercuteixen en els individus, les famílies, les comunitats i els països: increment de la mortalitat, desviació dels recursos productius cap a la destrucció, pèrdues d'infraestructures econòmiques i capital social, i inseguretats i incertesa.

En alguns països el descens econòmic es pot associar més fàcilment amb el conflicte armat, per bé que la causalitat és difícil de demostrar. La intensitat del conflicte varia molt entre els països, des del País Basc a l'Estat espanyol, per exemple, fins a Burundi, Libèria i Sierra Leone. Paul Collier i Anke Hoeffler van calcular que de mitjana calen 21 anys per arribar al PIB que s'hauria assolit sense conflicte. La població de Sierra Leone va veure com la seva renda es reduïa a la meitat al llarg d'un conflicte que va durar onze anys, mentre que a Libèria es calcula que es va reduir en un 80 %. Entre els fenòmens que es donen trobem la inflació, la fuga de capitals, la pèrdua de confiança en les institucions i la reducció del comerç internacional.

Aquests efectes poden persistir fins i tot un cop acabades les hostilitats. Les alteracions econòmiques i l'alentiment de l'activitat comporten que la població perdi els seus mitjans de subsistència i s'incrementi un atur que ja era alt. A Bòsnia i Hercegovina, al cap de divuit mesos de l'Acord de Pau de Dayton, l'atur era del 65 %-75 %. L'atur després del conflicte era del 68 % a Nicaragua, del 56 % a El Salvador i del 52 % a Rwanda. El conflicte prolongat de Libèria va devastar la població: el 75 % dels enquestats va indicar que havia patit greus danys contra la propietat.

Font: Collier i Hoeffler (2007); Davies (2007); Fallon i altres (2004); Imai i Weinstein (2000); McLeod i Dávalos (2008); Oxfam International (2007); Staines (2004); UNDP (2008); UNHCR (1997).

A grans trets, els països que han progressat més de pressa es poden dividir en dos grups: aquells que se'n van sortir bé en creixement econòmic i aquells que se'n van sortir bé en desenvolupament humà. Pocs països se'n van sortir bé en tots dos àmbits (entre els deu països que han progressat més, Indonèsia i Corea del Sud són els únics països que figuren entre els deu primers tant en la renda com en les dimensions de l'IDH no relacionades amb la renda). Per això, al desenvolupament s'hi pot arribar per diferents camins: uns posen l'accent en l'expansió dels nivells de vida material i altres, en la salut i l'educació.

Trajectòries nacionals diferents

Algunes estratègies del desenvolupament s'han concentrat en l'ampliació de la salut, atès que les possibles conseqüències adverses en altres aspectes del desenvolupament humà s'han considerat «costos socials» necessaris. Les estratègies del desenvolupament més inclusives, però, han millorat molt les condicions materials sense deixar de tenir en compte altres aspectes.

Les trajectòries dels països es poden enquadrar en quatre grups segons una tipologia d'èxit i fracàs en el desenvolupament humà: països amb un alt creixement i un desenvolupament humà alt (processos de desenvolupament «virtuosos»), països que no presenten ni un creixement alt ni un desenvolupament humà alt (processos «viciosos») i països que han tingut èxit en un objectiu però no pas en tots dos. Aquesta classificació recorda la distinció que van fer Jean Drèze i Amartya Sen entre la «seguretat mitjançada pel creixement» (creixement amb una provisió social diversificada), la «seguretat regida per l'ajuda» (on l'acció social directa va tenir prioritat sobre el creixement) i l'«opulència accidental» (en què la prioritat va ser el creixement).⁴⁴

La majoria dels processos de desenvolupament virtuosos comporten la gestió del conflicte distributiu, la construcció d'una capacitat estatal i empresarial adequada, en què l'estat exerceix un contrapès suficient per limitar l'abús del poder de mercat per part de grups capitalistes poderosos, i la resolució de disputes

Un nou mètode per estudiar el creixement econòmic es basa en les dades de cada país i combina sistemàticament les dades microeconòmiques, l'anàlisi de sèries temporals macroeconòmiques i les investigacions de la dinàmica de l'economia política. Aquestes narratives del creixement han començat a aportar revelacions útils. Posem-ne tres exemples.

Botswana: institucions sòlides i creixement sòlid. Botswana tenia el tercer índex de creixement més alt en renda nacional bruta (RNB) per capita dels darrers trenta anys arreu del món, només per darrere de Corea del Sud i la Xina. Els abundants recursos de diamants van finançar la inversió en infraestructures, salut i educació. Molts altres països, però, tot i que també disposen de nombrosos recursos naturals, han presentat mals resultats. L'èxit de Botswana sembla que s'ha beneficiat de la solidesa de les seves institucions. Tot i que les dimensions del govern —que absorbeix el 40 % del PIB— són importants fins i tot per a l'Àfrica, el clientelisme i la corrupció són relativament baixos, i la despesa en educació i salut ha estat alta d'ençà de la independència. Aquestes polítiques beneficioses es van veure afavorides per l'elevada participació pública i les restriccions exercides sobre els líders polítics, derivades de les institucions tribals que no havien estat retallades durant la colonització britànica i la independència posterior. En són un exemple les reformes adoptades a principis de la dècada de 1990 en resposta als casos de corrupció, entre les quals la creació d'una sindicatura de greuges independent.

Maurici: l'èxit de l'exportació. El comerç va ser important en l'èxit de Maurici, però no de la manera convencional. Maurici era un país molt proteccionista: el Fons Monetari Internacional va classificar les seves polítiques comercials entre les més restrictives a la dècada de 1990. Amb

tot, el país va aconseguir un alt creixement de les exportacions gràcies a les zones franques industrials, amb accés lliure d'impostos als recursos importats, als incentius fiscals que subvencionaven les exportacions i a un mercat laboral que segmentava les exportacions de la resta de l'economia. A diferència de molts altres governs, Maurici no va gravar en excés l'agricultura, sinó que va arribar a un compromís amb els propietaris del sucre que generaven prou ingressos per finançar una administració pública ben formada i un sistema de protecció social generós. El consens social va permetre al govern d'ajustar-se a les condicions variables.

Veneçuela: la manca de diversificació econòmica. Cap al final de la dècada de 1970, l'economia de Veneçuela va patir un retrocés contundent: la producció no relacionada amb el petroli per treballador va caure un 36 %. S'ha parlat de la debilitat de les institucions, de la ineficàcia dels governs i del «malefici dels recursos», però aquests factors no expliquen com va aconseguir Veneçuela el creixement més ràpid a l'Amèrica Llatina abans de 1970 amb institucions i polítiques força semblants. Una explicació és que el model d'especialització de Veneçuela era particularment sensible a impactes negatius, com ara la caiguda dels preus del petroli que es va produir a principis de la dècada de 1980, ja que la competència necessària per produir petroli no es pot transferir fàcilment a altres sectors. Els països amb una exportació poc flexible —poca capacitat per fer altres activitats quan la demanda baixa— poden obtenir uns resultats raonablement bons quan els preus de les exportacions són estables, però també caure en picat quan les exportacions i els ingressos fiscals s'enfonsen i les reformes estàndard resulten ineficaces a l'hora de generar fonts de creixement alternatives.

Font: Hausmann i Rodríguez (2010); Subramanian i Devesh (2003); Frankel (2010); Leith (2005); Acemoglu, Johnson i Robinson (2003); Adamolekun, Lusignan i Atomate (1997).

sociopolítiques a favor d'una provisió diversificada.⁴⁵ Entre els països d'aquest camí figuren la majoria dels èxits de l'est asiàtic i els països més estables de l'Amèrica Llatina com ara el Brasil. El grup dels processos viciosos inclou alguns països de l'Àfrica subsahariana, com ara la Costa d'Ivori, i alguns països amb un desenvolupament humà inicial més alt, com ara Rússia (requadre 3.3).

Els països que han obtingut bons resultats a l'hora de promoure la salut i l'educació, però no de generar creixement, van mostrar models molt diversos. En alguns, els grans conflictes distributius van acabar donant lloc a una transició democràtica amb iniciatives associades a favor de la provisió social. Aquest grup inclou les economies més pobres de l'Amèrica Llatina, com ara Bolívia i El Salvador. Els estats

no democràtics, com ara l'Iran i Líbia, també han prestat serveis als grups socioeconòmics de nivell mitjà i més baix.

Correlats i causes del progrés

Quins països van tenir èxit —i quins van fracassar— a l'hora de promoure el desenvolupament humà? La recerca preliminar per a aquest informe sobre la freqüència dels mals resultats en les tendències de l'IDH (països amb un progrés en l'IDH significativament inferior al previst d'acord amb la seva fase inicial de desenvolupament) va revelar alguns models regionals interessants. Els mals resultats van ser més alts a Europa i l'Àsia central, amb un deteriorament en diversos fronts en la primera dècada de

transició. Cap a l'any 2000 més de dues tercers parts dels països presentaven uns resultats significativament pitjors del que es podia preveure atès el seu punt de partida. Fins i tot entre el 2006 i el 2010 més de la meitat dels països de la regió han presentat mals resultats, de la mateixa manera que quatre de cada deu països de l'Àfrica subsahariana, un de cada tres de l'est asiàtic i el Pacífic, un de cada quatre dels estats àrabs i un de cada set de l'Amèrica Llatina i el Carib. Cap país del sud asiàtic va presentar pitjors resultats el 2010.

Els països que han presentat pitjors resultats partien de nivells de desenvolupament humà semblants i divergeixen dels que presenten millors resultats a causa del seu ritme de canvi més lent (taula 3.1). Per terme mitjà, gasten menys en salut i educació i tendeixen a ser menys democràtics. Presenten taxes altes de prevalença del VIH, un resultat relacionat amb l'elevada incidència dels mals resultats al sud de l'Àfrica (vegeu el capítol 2). Contràriament al que es podria preveure, els països que presenten mals resultats tenen de mitjana menys recursos naturals que altres països, la qual cosa indica que el «malefici dels recursos» potser no valgui per al desenvolupament humà, un resultat que confirma una recerca més sistemàtica.⁴⁶ Els països que presenten pitjors resultats tenen una incidència més gran de la guerra civil, per bé que aquesta diferència no és estadísticament significativa, probablement a causa de l'heterogeneïtat de les experiències de les guerres civils (requadre 3.4).⁴⁷

També hem comprovat que els països que presenten pitjors resultats reben per terme mitjà més ajuda, un resultat que pot semblar desconcertant, però que probablement reflecteix el fet que l'ajuda es dirigeix als països que es queden enrere. Aquest i els altres resultats de la taula 3.1 reflecteixen les característiques mitjanes dels països i no impliquen necessàriament causalitat, que és molt difícil de demostrar.⁴⁸

Els èxits o fracassos espectaculars —dades atípiques— també aporten revelacions sobre les trajectòries divergents. La recerca preliminar feta per a aquest informe va analitzar les característiques principals dels països que han presentat millors i pitjors resultats⁴⁹ i va revelar pocs resultats d'aplicació universal, però sí

alguns models interessants que denoten interaccions complexes per a la desigualtat de renda, les despeses socials i el desenvolupament inicial. Per exemple, els països amb una renda mitjana elevada van tenir èxit malgrat la distribució desigual de la renda quan les despeses socials eren bones o moderades. Entre els exemples figuren Mèxic, Panamà i Xile.⁵⁰ Sembla, però, que alguns països de renda baixa van superar les condicions adverses a través del creixement econòmic, encara que la despesa social no fos alta, com a Bangla Desh i Laos. Entre els països de renda mitjana, ambdós camins semblaven viables: Tunísia va millorar el seu IDH malgrat un creixement de renda moderat, mentre que Indonèsia va dependre principalment del creixement i no tant de la despesa social.

És molt més senzill identificar els correlats de les experiències de desenvolupament d'èxit o fracàs que no pas demostrar-ne la causalitat. Aquest problema ha afectat l'anàlisi pràctica del creixement econòmic basada en les regressions a diferents països. Aquests estudis han rebut fortes crítiques, entre altres raons, per haver arribat a un ventall de conclusions tan ampli.⁵¹ El treball recent, que reactiva una tradició anterior de mètodes de casos d'estudi, destaca l'heterogeneïtat en les experiències de creixement, la qual cosa indica que els efectes de les polítiques i les institucions varien sistemàticament entre països d'acord amb les seves circumstàncies històriques, polítiques i estructurals.⁵² Aquest treball es basa en els avenços en l'anàlisi macroeconòmica i microeconòmica per comprendre el creixement d'una economia i combina els punts forts de l'anàlisi quantitativa amb les explicacions matisades de la tradició més antiga dels casos d'estudi (requadre 3.5).⁵³

L'anàlisi estadística multinacional es pot portar massa lluny, però també pot posar de manifest revelacions útils. En la recerca preliminar per a aquest informe, vam analitzar els factors determinants del desenvolupament humà mitjançant una mostra de 111 països al llarg de quaranta anys.⁵⁴ Vam abordar els problemes empírics de l'anàlisi multinacional quantitativa diferenciant entre els efectes a llarg i a curt termini i tenint en compte la

dinàmica de desenvolupament humà específica de cada país i la influència de condicions prèvies bàsiques, com ara el desenvolupament institucional, la religió, el desenvolupament polític, la desigualtat de gènere i la desigualtat de renda. En permetre que els efectes de les polítiques siguin diferents d'acord amb les condicions prèvies de cada país, aquest marc allibera l'anàlisi de les limitacions de l'enfocament universal d'estudis anteriors.

Han emergit tres conclusions bàsiques. En primer lloc, els factors determinants del creixement econòmic no són necessàriament els mateixos que els del desenvolupament humà: a grans trets, les variables com ara el comerç, la inversió estrangera i les institucions solen tenir uns efectes sobre el creixement econòmic i uns altres sobre el desenvolupament humà. En segon lloc, l'efecte d'aquests factors determinants difereix molt en funció de les condicions estructurals i institucionals prèvies d'un país. I, en tercer lloc, s'estableixen múltiples bucles de retroalimentació entre els components de l'IDH que influeixen sobre l'eficàcia de les polítiques.

La urbanització s'ha destacat com una influència positiva essencial sobre els canvis en l'educació i la renda, la qual cosa confirma una conclusió consolidada sobre la funció decisiva de les ciutats a l'hora de transmetre idees i mobilitzar l'acció política. El comerç no va tenir un efecte significatiu sobre la renda, però sí correlacions positives amb alguns indicadors de salut i educació, la qual cosa avala la hipòtesi que la transmissió de coneixement i idees afecta les dimensions del desenvolupament humà no relacionades amb la renda. Les variables institucionals, com ara les restriccions sobre el poder executiu, van tenir efectes positius sobre l'educació i la renda, però no sobre la salut.⁵⁵

Les polítiques per millorar l'equitat de gènere també poden afectar el desenvolupament humà. Com que les dones tenen pitjor salut i un nivell d'estudis més baix que els homes, les polítiques per corregir aquesta disparitat contribuirien al desenvolupament humà. Un estudi encarregat per a aquest informe va revelar que la introducció de quotes per arribar a la paritat entre homes i dones a la cambra baixa

de les assemblees legislatives provincials durant la dècada de 1990 va reduir significativament la mortalitat infantil a les províncies argentines.⁵⁶ A més, nombrosos estudis vinculen l'equitat de gènere amb el creixement econòmic. L'eliminació de les diferències entre els homes i les dones en l'escolarització també s'ha vinculat a un creixement més alt.⁵⁷

Un gran nombre de dades indica que les dones presenten una propensió marginal més elevada a invertir en els seus fills que els homes, de manera que les polítiques per apoderar les dones haurien de millorar la salut i els resultats educatius dels fills. Un estudi recent a partir de nombroses dades recollides al llarg de 35 anys a Guatemala revela que el nivell d'estudis, les capacitats cognitives i l'estat nutricional de la mare tenen grans impactes sobre el capital humà i la nutrició dels fills.⁵⁸ A Sud-àfrica, les

REQUERIR

3.6

Models d'ascensió inestable

El desenvolupament no és lineal ni estable. El progrés que arriba a través de les innovacions tecnològiques és intermitent, amb períodes d'acceleració i desacceleració. La divulgació d'idees i tecnologies entre els països és una explicació clau del progrés en creixement econòmic i en salut i educació, com demostra aquest capítol. Especialistes com ara Samuel Huntington han afirmat que la democratització es produeix en onades, i que molts països viuen canvis semblants en les institucions polítiques.

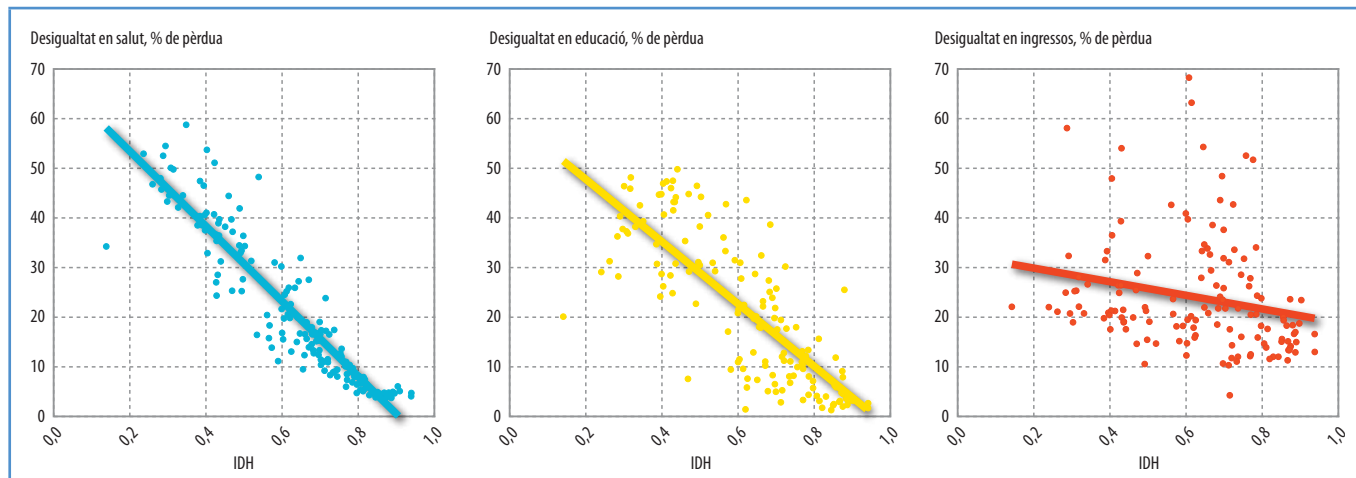
Les caigudes brusques són costoses. L'enfonsament del creixement econòmic és habitual, sobretot als països en via de desenvolupament. Un estudi recent va revelar que més d'una quarta part de les recessions en aquests països comportaven pèrdues de renda per capita superiors al 15 % i que moltes duraven més d'una dècada. Tot i que les davallades són menys freqüents en l'esperança de vida i l'educació que en el creixement, se'n té constància: 27 països van patir descensos de més del 15 % en les taxes brutes de matriculació i set van haver de fer front a caigudes semblants de l'esperança de vida durant els darrers quaranta anys.

Fins i tot a les societats que no pateixen davallades, la inseguretat afecta milions de persones. La inseguretat pot ser econòmica o personal, tal com s'analitza al requadre 3.4 sobre el conflicte, però l'exposició de les persones a la inseguretat depèn essencialment de les polítiques i les institucions. Així, per exemple, les polítiques que promouen l'ocupació dels joves poden reduir les tensions socials i la probabilitat de conflictes a partir de la millora de les oportunitats laborals per als joves.

Tots els països que van presentar els resultats més decebedors es van veure afectats per impactes per als quals no estaven preparats, mentre que els països que van presentar millors resultats havien fet inversions socials. No obstant això, tot i que l'èxit pot comportar una democratització més gran, com al Nepal, també pot comportar la persistència dels règims no democràtics, com a Oman i la Xina. A més, fins i tot les economies que no estan mal administrades, com ara Zàmbia, poden patir «tempestes perfectes» d'impactes en diversos fronts. Treure l'entrellat d'aquesta diversitat d'experiències és el tema d'aquest capítol.

Font: Helpman (1998); Huntington (1991); Hausmann, Rodríguez i Wagner (2008); UNDESA (2004)

Relació entre la desigualtat en salut, educació i renda i els nivells de l'índex de desenvolupament humà, 2010

Nota: els indicadors de la desigualtat són la pèrdua percentual associada amb la desigualtat en cada dimensió; per a més detalls, vegeu el capítol 5.

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva base de dades.

àvies que rebien una pensió tenien nétes més ben nodrides, mentre que les pensions que es donaven als homes no afectaven la nutrició dels seus néts.⁵⁹ A la Xina, l'escolarització de la mare tenia un efecte important sobre la salut del fill tant per als fills naturals com per als adoptats.⁶⁰

La nostra recerca també va revelar que les condicions prèvies d'un país incidien sobre quines eren les polítiques que afavorien el desenvolupament humà. Per exemple, en un règim amb institucions sòlides (mesurat a partir d'un índex compost de corrupció, estat de dret, qualitat de la burocràcia, perfil d'inversió i conflicte intern), la despesa pública més elevada en sous i béns i serveis afavoria un progrés més ràpid en l'IDH. En canvi, a nivells baixos de desenvolupament institucional, la inversió més alta de capital públic estava associada amb un progrés menys significatiu a llarg termini en l'IDH.⁶¹

L'anàlisi va confirmar algunes relacions previstes entre les dimensions del desenvolupament humà. El progrés en alfabetització, per exemple, va millorar el progrés en esperança de vida i renda, mentre que el progrés en salut predeia un progrés futur en la matriculació bruta. El creixement econòmic, però, no

guardava cap associació positiva amb el progrés futur en les dimensions del desenvolupament humà no relacionades amb la renda.⁶² Aquests resultats confirmen que la manca de correlació entre els canvis en la renda i en les dimensions del desenvolupament humà no relacionades amb la renda és sòlida pel que fa a l'ús d'un marc de simulació més complex que controli la causalitat i altres factors. Un tema que cal analitzar més a fons són els costos de la inestabilitat i els impactes sobre el desenvolupament humà (requadre 3.6).

El progrés a través de l'equitat

Hi ha una forta relació negativa entre la desigualtat i el desenvolupament humà. La desigualtat en salut, educació i renda està relacionada negativament amb l'IDH; la relació és més forta per a l'educació que per a la renda (figura 3.3). Segons aquest resultat, si es redueix la desigualtat es pot millorar significativament el desenvolupament humà.

Aquestes relacions sòlides no són difícils d'entendre. El progrés en salut i educació es produeix habitualment a partir de l'increment de l'accés als serveis entre els grups desfavorits.

A gairebé totes les societats avui els fills de les elits acaben l'escola i tenen accés a una atenció que els permet créixer sans. Però això no és així en el cas dels pobres: com que l'accés a la salut i l'educació s'ha ampliat per incloure'ls, el desenvolupament humà millora i les desigualtats s'anivellen.

Què en sabem de les polítiques que poden reduir la desigualtat? La política fiscal pot ser un factor vital per aconseguir una equitat més gran, en què la despesa és molt més potent que els impostos. La despesa pública en serveis i protecció social millora la distribució de la renda, i entre els serveis de prestació pública, l'atenció sanitària i l'educació primària i secundària tenen més repercussió.

Un tema recurrent dels informes sobre el desenvolupament humà des de l'any 1990 és la necessitat de recursos públics, tant nacionals com internacionals, per promoure el desenvolupament humà. Amb tot, els governs moltes vegades estan limitats per la política, els grups influents i la poca capacitat estatal per gravar la renda i la riquesa i distribuir la despesa.

Els països necessiten generar renda i créixer i els governs necessiten generar ingressos abans de gastar-los. Els països en via de desenvolupament, per bé que estan limitats per una base imposable reduïda, tenen prou marge per incrementar els seus esforços fiscals. Els impostos sobre la renda, d'incidència força progressiva, només representen una petita part dels ingressos públics. Un estudi recent dels països centreamericans, per exemple, va revelar que els impostos sobre la renda en general eren progressius, però només representaven una quarta part dels ingressos fiscals; els impostos regressius —com ara els impostos sobre les vendes, els impostos especials i els impostos sobre el valor afegit— eren els més comuns. L'economia política també limita greument els tipus i la cobertura dels impostos sobre la renda personal i sobre societats —i la implantació— sobretot quan les elits econòmiques dominen el procés decisor. Tanmateix, la reforma és possible, com ho demostren les reformes fiscals recents endegades pel Camerun i Nicaragua.

I els models de despesa? Des de l'any 1990 s'ha produït arreu del món una considerable contracció de l'estat: la proporció mitjana de la despesa pública sobre el PIB es va reduir del 29 % al 26 % per als 92 països de què es disposa de dades entre el 1990 i el 2008. Entre els països en via de desenvolupament, els nivells varien per regió, però la tendència és a la baixa. La contracció més gran es va produir a l'Àfrica subsahariana, on la despesa pública com a proporció del PIB va caure del 26 % al 21 %. La mitjana de l'est asiàtic i el Pacífic va romandre en el 19 %. Una tendència positiva a totes les regions ha estat el gran descens de la despesa militar com a proporció del PIB: a l'Àfrica subsahariana, per exemple, la despesa militar es va reduir en una tercera part i va passar del 2,8 % a l'1,8 % del PIB.

La despesa en salut i educació als països en via de desenvolupament es va incrementar com a proporció del PIB en una mitjana del 16 % i del 19 % entre el 1990 i el 2006. El sud asiàtic i l'Àfrica subsahariana van presentar els increments més grans en despesa sanitària, associada amb la reducció del deute a diversos països.⁶³ Amb tot, 57 dels 104 països en via de desenvolupament van presenciar reduccions en la seva despesa tant sanitària com educativa com a proporció de la renda nacional de l'any 1990 a l'any 2005.

Les diferències en la mobilització i l'ús dels recursos públics per part dels països per promoure el desenvolupament humà són notables. Tailàndia, malgrat tenir pocs ingressos, va introduir un sistema de seguretat social per als pobres, mentre que el Senegal va aprovar grans reformes fiscals per incrementar els ingressos.⁶⁴ A Veneçuela, en canvi, l'increment dels ingressos gràcies al petroli va donar lloc a una reducció de les taxes impositives interiors i no es va augmentar la despesa en les prioritats del desenvolupament humà.⁶⁵ En molts països desenvolupats, les transferències de capital públic a través de les pensions, les ajudes a l'habitatge i a la família i les prestacions per discapacitat i desocupació complementen la renda familiar. Les prestacions en efectiu són més abundants per als jubilats i menys per a les unitats familiars amb caps de família en edat laboral.⁶⁶

Hi ha una forta correlació
negativa entre
desigualtat i
desenvolupament humà

Les transferències en efectiu a les famílies pobres són una ajuda ben consolidada a molts països desenvolupats. El seu objectiu és mantenir els ingressos després d'impactes adversos —en cas d'atur, discapacitat o malaltia— o redistribuir la renda. La seva importància varia entre els països de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). Així, per exemple, a mitjan primera dècada del segle XXI, les transferències en efectiu a Nova Zelanda van representar al voltant d'un 13 % de la renda familiar disponible i a Suècia més del 32 %. Un informe recent de l'OCDE va palesar els efectes d'aquests esforços redistributius sobre la desigualtat de renda.

Les transferències monetàries condicionades per ajudar les famílies pobres també s'han anat popularitzant des que van aparèixer al Brasil i a Mèxic a finals de la dècada de 1990. Es transfereixen pagaments en efectiu a les famílies pobres que compleixen unes condicions de comportament, en general, relacionades amb les inversions familiars en l'escolarització dels fills i la salut. Avui, més de trenta països tenen algun programa d'aquesta mena, molts de cobertura nacional.

No obstant això, aquests programes no poden donar bons resultats per sí sols. Les prestacions depenen de la disponibilitat i la qualitat dels serveis. És possible que un ús més alt del servei no es tradueixi per sí sol en millors resultats, com s'ha demostrat a Cambodja i Mèxic, on l'increment de les taxes de matriculació escolar no es va correspondre amb millors puntuacions en els exàmens. Els programes també poden ser molt exigents en termes administratius: per

seleccionar les famílies destinatàries i supervisar que compleixin els requisits calen moltes dades i una gran coordinació entre els organismes i els àmbits de govern.

El programa «Progesa» de Mèxic (ara anomenat «Oportunitats») es basa en les capacitats centrals per seleccionar els beneficiaris i gestionar els recursos financers, mentre que les delegacions locals de salut i educació en supervisen el compliment. L'avaluació externa va ajudar a evitar que el programa s'associés massa a un partit polític. Quan el partit que governava va perdre les eleccions l'any 2000, després de setanta anys al poder, el govern entrant va assumir la direcció del programa, va ampliar-lo i li va canviar el nom.

Els governs i les comunitats internacionals també tenen cada cop més en compte el valor de les transferències condicionades en efectiu per proporcionar accés a aliments i altres necessitats bàsiques. A l'Àfrica, les dades indiquen que és possible que les transferències no condicionades siguin més adequades atesa la manca de subministrament de serveis bàsics i una capacitat més limitada per implantar i fer complir les condicions per assignar les transferències. Els participants en un programa pilot de transferències socials monetàries a Mchinji, que formava part el 2006 d'una estratègia més àmplia de creixement i desenvolupament de Malawi, van deixar constància de millores en la matriculació escolar, la protecció enfront dels impactes econòmics, demogràfics i estacionals, la nutrició bàsica i les despeses en necessitats bàsiques.

Font: Miller (2008); OECD (2008b); Fiszbein i altres (2009); World Bank (2003, 2009b); López-Calva i Lustig (2010).

Els impactes progressius de la despesa en serveis socials bàsics són prou coneguts. Tant Costa Rica com El Salvador destinen més del 25 % de la despesa pública a la salut de la cinquena part més pobre de la població, i més del 70 % a les tres cinquenes parts més pobres.⁶⁷ A Sud-àfrica, la despesa social i els impostos s'han associat amb una reducció de la desigualtat, amb un efecte estimat d'una caiguda del 10 %-20 % en el coeficient de Gini de la desigualtat de renda a principis de la dècada de 1990.⁶⁸ A la Unió Europea, la despesa social, altament progressiva, té un impacte distributiu molt més gran que els impostos.⁶⁹

Amb tot, el sistema fiscal redistributiu i les transferències generalitzades no són l'única manera de tractar la desigualtat i la pobresa de renda. Alguns països llatinoamericans i, més recentment, altres països tan diversos com

Nigèria, el Pakistan i Turquia han dut a terme microintervencions, com ara les transferències condicionades en efectiu (requadre 3.7).⁷⁰ Els programes no condicionats d'assistència social també han guanyat popularitat. Tot i que són pràctics, és possible que siguin necessàries reformes més estructurals si les comunitats i els grups són exclosos sistemàticament del poder i el procés decisor.

Els processos d'assignació i supervisió pressupostària també són molt importants. S'han produït grans millores pel que fa a la transferència fiscal, amb la qual cosa la població es pot fer una idea més clara sobre quants diners recapta el govern i com els gasta i, en diversos països, té més oportunitats per participar en el procés. També s'han fet esforços per abordar les desigualtats subjacents, analitzant les assignacions per regió i sexe.⁷¹

La confirmació de l'existència de sinergies positives entre el desenvolupament humà i les polítiques que promouen l'equitat és una bona notícia.⁷² Sabem quins tipus de polítiques fan falta per incrementar l'equitat: reorientar les prioritats de la despesa, reduir les barreres a l'entrada i garantir que els rics assumeixen la seva part de la càrrega fiscal. Com es pot

aconseguir variarà en funció de l'escenari: apujar el tipus impositiu, per exemple, pot ser contraproductiu als països amb una gran economia informal. No obstant això, el principi bàsic que les polítiques per reduir les desigualtats també funcionen per potenciar el desenvolupament humà pot orientar la formulació de polítiques en escenaris molt diferents.

Una explicació més detallada: els mercats, els estats i el contracte social

Els mercats mostren una gran diversitat. No hi ha un sol sistema de mercat com tampoc hi ha un sol estat, i les interaccions dels individus, les empreses i les institucions públiques es poden organitzar de moltes maneres diferents. Els acords fundacionals d'aquestes ordenacions —els mecanismes de l'obligació de retre comptes i d'aplicació que representen i les normes i les expectatives que generen— es poden veure com un contracte social. Les institucions públiques en general proporcionen alguns béns i serveis i determinen el marc d'actuació dels mercats d'acord amb el contracte social i les seves normes i pràctiques associades.⁷³

El que és més sorprenent de les experiències de desenvolupament que han tingut èxit és la seva heterogeneïtat. França, Alemanya, el Japó i els Estats Units generen béns i serveis abundants que possibiliten prosperitat material a la població. A més, aquests països tenen actualment alguns dels nivells més alts del món pel que fa a educació, salut i llibertats polítiques, però la interacció de l'estat amb el sector privat difereix considerablement. Prenem per cas el sector financer. Els bancs alemanys moltes vegades són propietaris d'empreses, les empreses japoneses solen ser propietàries de bancs i les empreses nord-americanes van tenir prohibit d'unir-se a bancs fins a l'any 1999.⁷⁴ Prenem per cas l'educació. A França, el govern nacional gestiona centralment l'educació, a Alemanya són els governs federals els qui manen i als Estats Units els governs locals controlen les decisions relatives a l'escola.

Les diferències encara són més marcades en les estructures institucionals que regeixen els mercats. A Xile, les eleccions determinen les transferències de poder, l'estat participa poc en la producció de béns (excepte el coure) i el mercat determina l'assignació de les inversions en pensions i l'escolarització. A la Xina, l'estat del partit únic posseeix grans trams de l'economia, entre els quals gairebé tot el sector bancari, restringeix la mobilitat de la població i prohibeix els sindicats. A Tailàndia, la inestabilitat política és permanent i l'exèrcit sol ficar-se en els afers polítics, mentre que el poder econòmic, financer i polític es concentra en una petita elit empresarial.⁷⁵

La variació en les institucions fins i tot és més gran en alguns països que han presentat els millors resultats a l'hora de promoure la salut i l'educació. Tunísia ha tingut el mateix president durant els darrers 23 anys, mentre que el Nepal tot just va abolir la monarquia després d'un prolongat conflicte polític. Indonèsia i Oman van aconseguir bona part del progrés en salut i educació sota un govern autoritari. A Bangla Desh, malgrat diversos passos enrere en matèria de governança d'ençà de la independència a principis de la dècada de 1970, un extens grup d'emprenedors fora del govern (dels quals destaquen BRAC i el Grameen Bank) va fer arribar el crèdit a milions de persones pobres i va donar suport a la prestació de serveis essencials.⁷⁶ Aquest és tan sols un exemple de com les pràctiques innovadores poden reformular la relació entre els sectors

---

No hi ha un sistema únic de mercat com tampoc no hi ha una forma d'Estat única

---

El sector privat és un dels eixos del desenvolupament humà. Recentment ha sorgit entre les institucions del desenvolupament un nou marc conceptual sobre la funció del sector privat en el desenvolupament que té en compte la funció dels mercats a l'hora d'ampliar les opcions i les oportunitats de la població i les famílies pobres com a productors, consumidors i assalariats. Descrit de formes tan diverses com "desenvolupament de mercat inclusiu", "desenvolupament del sector privat a favor dels pobres" i "acció perquè els mercats funcionin per als pobres", mantenint com a precepte bàsic la integració.

Tot i que els ingressos dels pobres són baixos, la seva capacitat de compra agregada és gran. La renda per capita mitjana dels habitants del camp a Bangla Desh és inferior als 200 dòlars l'any, però com a grup són grans consumidors dels serveis de telecomunicacions. Arreu del planeta —a Bangla Desh, Índia, Kenya i Filipines— els serveis de telefonia mòbil han acabat sent més accessibles per als pobres a mesura que la competència i els avenços tecnològics han anat abaratint els preus. L'accés als serveis de telefonia millora la vida dels pobres, ja que els permet comunicar-se a llargues distàncies i els ajuda en la seva feina. Els telèfons mòbils també han donat a molts pobres accés a serveis financers bàsics. Per exemple, M-PESA, un servei de telefonia mòbil ofert per Safaricom, ofereix als kenyans una manera

ràpida, segura i assequible de fer un ingrés i transferir diners arreu del país i ara presta servei a un 25 % de la població.

El sector privat sol proporcionar serveis als pobres en àmbits on el govern no arriba, entre els quals el subministrament d'aigua i els serveis de telecomunicacions. Quan les escoles públiques no donen l'abast, moltes famílies, fins i tot les pobres, recorren a les escoles privades. A la ciutat pakistanesa de Lahore, per exemple, el 37 % dels infants del grup de renda més baixa va a escoles privades. El crèdit n'és un altre exemple. El model de microfinances del Grameen Bank, a Bangla Desh, s'ha reproduït arreu del món.

Les associacions publicoprivades també estan creixent, com ara l'Aliança Global per a la Vacunació i la Immunització, una associació sanitària global que ha ampliat la cobertura de vacunació a 72 països en via de desenvolupament. La seguretat social és un altre exemple d'associacions publicoprivades que ajuda a omplir el buit existent en la prestació pública de serveis. A Colòmbia, el Fons de Compensació Familiar d'Antioquia (COMFAMA), una empresa social sense ànim de lucre, ofereix serveis de salut, educació, habitatge, crèdit, formació laboral i sovint serveis socials a les famílies de classe mitjana i baixa vulnerables, en col·laboració amb entitats internacionals.

Font: Alderman, Orazem i Paterno (2001); Prahalad (2004); Nelson i Prescott (2008)

privat i públic en el procés de desenvolupament (requadre 3.8).

No hi ha dubte que la varietat d'institucions que són compatibles amb el progrés humà és extraordinària i el que podem és mirar d'entendre com organitzen les relacions entre els mercats i els estats. Els mercats —entesos com una forma d'organització de la producció que comporta una extensa propietat privada— poden ser un component indispensable de qualsevol sistema econòmic capaç de suportar el dinamisme sostingut necessari per donar peu als canvis transformadors en la majoria de dimensions del desenvolupament humà. Els mercats, però, no comporten el progrés en altres dimensions del desenvolupament humà, i les dades indiquen que els mercats, tot i ser necessaris, no són suficients.

Aquestes observacions recorden l'exposició de Karl Polanyi de fa més de seixanta anys sobre el mite del mercat autoregulat, és a dir, la idea que les relacions de mercat es poden donar en un buit polític i institucional. Els

mercats poden ser molt ineficaços a l'hora de proporcionar béns públics, com ara seguretat, estabilitat, salut i educació. Així, per exemple, les empreses que se centren en la producció de béns barats que requereixen molta mà d'obra o en l'explotació dels recursos naturals és possible que no estiguin interessades en una població laboral més instruïda. I si hi ha una reserva abundant de mà d'obra a la qual recórrer, és possible que les empreses no es preocupin gaire per la salut dels treballadors. Això ho veiem avui en les laxes normes de seguretat laboral presents a molts països en via de desenvolupament. El pas de les institucions de reciprocitat que prevalen en les societats tradicionals cap a les relacions de mercat pot debilitar els llaços humans i socials que uneixen les comunitats.⁷⁷

A més, sense una acció social i estatal complementària, els mercats són particularment dèbils pel que fa a la protecció del medi ambient. Els mercats, si estan mal regulats, poden crear condicions que afavoreixin la degradació

ambiental i fins i tot les catàstrofes. N'és un exemple recent la fuga de petroli al golf de Mèxic el 2010. Aquestes fugues són habituals: al llarg de la darrera dècada es va produir una mitjana de tres o quatre vessaments de petroli l'any, amb la conseqüència de més d'un milió i mig de barrils de petroli abocats al mar.⁷⁸ A més, els vessaments de què es té constància representen tan sols al voltant d'una desena part dels residus de petroli que acaben cada any a l'oceà.⁷⁹ Al delta del Níger els vessaments endèmics de petroli, l'abocament de residus i la combustió de gas han destruït zones humides ecològicament sensibles, han obstruït vies fluvials, han matat espècies animals i vegetals i han danyat el sòl i la qualitat de l'aire al llarg dels darrers cinquanta anys, fets que han arruïnat la vida de la població a la regió.⁸⁰

Un altre exemple el trobem a Indonèsia, on una immensa colada de fang generada arran d'una explosió en un jaciment de gas el 2006 va sepultar milers d'hectàrees de terreny i va afectar desenes de pobles. Una investigació independent va arribar a la conclusió que l'erupció de fang es va deure a les tasques de perforació, però la companyia va negar tota responsabilitat i no va compensar la població afectada.⁸¹ Es preveu que la colada de fang continuï durant trenta anys.

Tota societat necessita unes normes bàsiques que regeixin les relacions entre les empreses, els treballadors, les comunitats i l'estat, a fi de garantir els drets de propietat bàsics i respectar l'estat de dret, així com determinar de qui és la propietat que es protegeix i quines lleis imperen. Les societats necessiten institucions per gestionar els conflictes entre els grups i els individus i per resoldre les disputes d'una manera pacífica. Molts tipus d'institucions poden promoure un desenvolupament humà equitatiu i sostenible, però moltes altres no.

Les estructures de mercat, sobretot quan estan dominades per una elit politicoeconòmica o quan són obertes i participatives, ajuden a explicar si els mercats són integradors. Els mercats oligàrquics —arrelats en les institucions estatals— solen ser ineficaces per al creixement a llarg termini, encara que a curt termini obtinguin capitals per als

influents. Els mercats inclusivament i els contractes socials que estableixen el desenvolupament humà com una prioritat són més dinàmics i més coherents, amb molta més equitat i seguretat.

Algunes ordenacions reflecteixen la concentració de poder polític juntament amb la gran competència econòmica, com molts han qualificat l'experiència xinesa.⁸² Aquestes ordenacions tendeixen a generar una elevada desigualtat. Quan l'estat no és inclusiu, és difícil que les institucions que han d'exigir responsabilitats atenuïn els efectes destructius dels mercats desbocats sobre altres aspectes del benestar. Un estudi xinès recent ha revelat una relació positiva entre les morts de treballadors i el creixement industrial, la qual cosa indica que, a la Xina, un creixement més lent podria, literalment, salvar vides.⁸³

La regulació requereix un estat competent, però moltes vegades la competència de l'estat és més aviat escassa. De vegades, els governs dels països en via de desenvolupament han mirat d'imitar el comportament d'un estat modern desenvolupat sense disposar dels seus recursos ni la seva capacitat. Així, per exemple, molts països llatinoamericans van fracassar en els esforços per desenvolupar una política industrial específica que donés suport a les polítiques que fomentaven la producció interior per sobre de les importacions.⁸⁴ D'altra banda, una lliçó important que es pot extreure dels èxits de l'est asiàtic és que un estat competent i decidit pot ajudar a fomentar el desenvolupament i el creixement dels mercats.

Les organitzacions de la societat civil també poden posar fre als excessos dels mercats i l'estat. A Indonèsia, les organitzacions no governamentals (ONG), la premsa i els sindicats van pressionar l'estat perquè ampliés les llibertats polítiques i apliqués programes de reducció de la pobresa després de la crisi financera de 1997. Els governs, però, si miren de controlar les veus discrepants podrien restringir l'activitat de la societat civil. El 2009, per exemple, el Govern etiòp va aprovar una llei que prohibeix que les ONG amb més d'un 10 % de finançament estranger participin en qualsevol activitat relacionada amb la democràcia, la justícia o els drets humans.

Es fa evident que tota mena d'institucions són compatibles amb el progrés humà

Els diners són importants, però les proves demostren contundentment que es poden assolir grans avenços en aspectes del desenvolupament humà sense concentrar-ho tot exclusivament en el creixement econòmic

Els factors externs —com ara els impactes de les relacions d'intercanvi o una amenaça d'invasió— poden provocar canvis polítics que tenen efectes positius a llarg termini. Per exemple, entre les experiències de creixement de més èxit figuren les de Xile, Corea del Sud i Taiwan, província de la Xina, on les elits econòmiques van haver de fer front a l'amenaça d'extinció arran de l'arribada al poder de règims d'extrema esquerra. Els líders empresarials van permetre a les autoritats polítiques d'exercir prou autonomia per garantir l'èxit econòmic, una condició indispensable per a la supervivència de la classe dominant.⁸⁵

Els factors interns també poden provocar canvis polítics. En són exemples la retallada del poder dels *robber barons* (magnats sense escrúpols) que va dur a terme el president dels Estats Units Theodore Roosevelt, el pas de Mèxic cap a la liberalització i la seva entrada al Tractat de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord després de la crisi del deute i el pas cap al dinamisme democràtic a Espanya després de la mort de Franco.⁸⁶ No obstant això, l'equilibri dista molt de ser l'òptim quan els oligarques es poden continuar beneficiant de les debilitats normatives i judicials de l'estat. A Mèxic, la privatització dels monopolis naturals va destapar oportunitats lucratives per als grups empresarials vinculats al poder polític, i així és com es van crear algunes de les fortunes més grans del món.

La dinàmica pot ser virtuosa quan els països fan la transició cap a institucions inclusives de mercat i a institucions polítiques competitives, per bé que aquest pas és difícil i poc freqüent. Però fins i tot en societats amb una gran desigualtat, com demostra l'exemple de la Sud-àfrica postapartheid, els governs poden fomentar una participació generalitzada sense renunciar a unes reformes necessàries, per bé que persisteixen les dificultats per incloure els pobres i la població no organitzada.⁸⁷ En darrer terme, les formes oligàrquiques del capitalisme solen contenir les llavors de la seva desaparició, ja sigui perquè reprimeixen la innovació —com en el fracàs dels règims de substitució de les importacions a l'Amèrica Llatina— o perquè el progrés material amplia

les aspiracions de les persones de manera que el manteniment del poder esdevé més difícil.

* * *

Aquest capítol s'ha proposat d'explicar el progrés global i la variabilitat local, així com l'absència d'una relació sistemàtica entre el creixement econòmic i el progrés en altres dimensions del desenvolupament humà. La nostra explicació ha posat l'accent la transmissió d'idees i tecnologies. Els diners són importants, però les dades demostren sense cap mena de dubte que es poden assolir grans millores en altres aspectes del desenvolupament sense haver de buscar el creixement econòmic per tots els mitjans. La diversitat de camins i resultats es pot atribuir a les diferències en l'estructura dels mercats i a la seva interacció amb l'estat i les institucions, en què el sistema polític exerceix una funció clau amb la seva capacitat d'inclusió.

Què ens expliquen aquests resultats sobre la futura agenda política, tant nacional com internacional? Hem identificat alguns correlats del progrés —o la seva absència— i hem arribat a algunes conclusions provisionals sobre quins són els més importants. En general, però, les dades indiquen que diferents combinacions de polítiques poden donar lloc a resultats diferents en funció de l'escenari institucional i les limitacions estructurals.

L'explicació és esperançadora, però recomana prudència. És esperançadora perquè el progrés és possible fins i tot sense grans recursos: la majoria de països disposa dels mitjans per millorar la vida de la seva població. D'altra banda, recomana prudència perquè l'èxit no està garantit, atès que els camins cap a l'èxit varien i són específics de les condicions institucionals, polítiques i històriques de cada país.

En lloc de pensar en fórmules polítiques estàndard, podem aplicar principis bàsics per inspirar el pensament sobre les estratègies i les polítiques del desenvolupament. Ho il·lustrem a la secció sobre les polítiques redistributives: les polítiques que promouen l'equitat probablement també fomenten el desenvolupament humà, encara que les polítiques difereixin entre països. El capítol 6 presenta altres principis per orientar la política.

Un enfocament de la política centrat en principis bàsics en lloc de recomanacions globals s'assembla a l'enfocament del pensament sobre la justícia que es presenta al capítol 1, la qual cosa demostra que és possible identificar

possibilitats per progressar en la millora de la vida de la població sense que s'estigui totalment d'acord amb com hauria de ser exactament la societat ideal.

Els capítols 2 i 3 analitzaven el desenvolupament humà al llarg dels darrers quaranta anys i destacaven el progrés mundial i la variabilitat local de les tres dimensions de l'índex de desenvolupament humà (IDH): salut, educació i renda. Però la perspectiva d'aquesta anàlisi era incompleta, perquè el desenvolupament humà també té a veure amb l'apoderament, la igualtat i la vulnerabilitat i la sostenibilitat, parts intrínseques del dret de les persones a dur una vida que tingui valor per a elles.

Aquest capítol tracta d'entendre què ha passat a aquestes dimensions del desenvolupament humà, que són tan importants com les que cobreix l'IDH. No hi ha gaire acord sobre què comporta el progrés d'aquests punts i hi ha falta de mesuraments. Però que no hi hagi quantificació no és un motiu per ignorar-les.

La conclusió és que fins i tot quan uns països fan progressos en l'IDH no sempre van igual de bé en altres dimensions. Pot haver-hi països amb un alt IDH i no ser democràtics, no ser igualitaris i no ser sostenibles, de la

mateixa manera que hi pot haver països amb un baix IDH i ser relativament democràtics, igualitaris i sostenibles. Això ens recorda l'amplitud i la complexitat del programa del desenvolupament humà, perquè no podem donar per fet que les coses bones sempre vénen juntes. Aquests patrons qüestionen la manera de pensar el desenvolupament humà, el seu mesurament i les polítiques que es poden aplicar per millorar-ne els resultats i els processos al llarg del temps. Són qüestions que plantejarem al capítol 6.

Les altres dimensions del desenvolupament humà

Noruega i els Estats Units són, per molts motius, llocs força bons per néixer. L'IDH ho captura bé i els classifica en el primer i el quart lloc mundials. Aquesta valoració comparativa reflecteix correctament el que mesurem en l'IDH (esperança de vida, escolarització i renda) i per altres dimensions del benestar no incloses en l'IDH. Aquests països tenen democràcies vigoroses, amb una separació efectiva de poders, respecte per l'estat de dret i garanties dels drets civils i polítics dels ciutadans.

Però no tenen registres igual de bons en totes les dimensions, sobretot pel que fa a la sostenibilitat mediambiental.¹ L'empremta

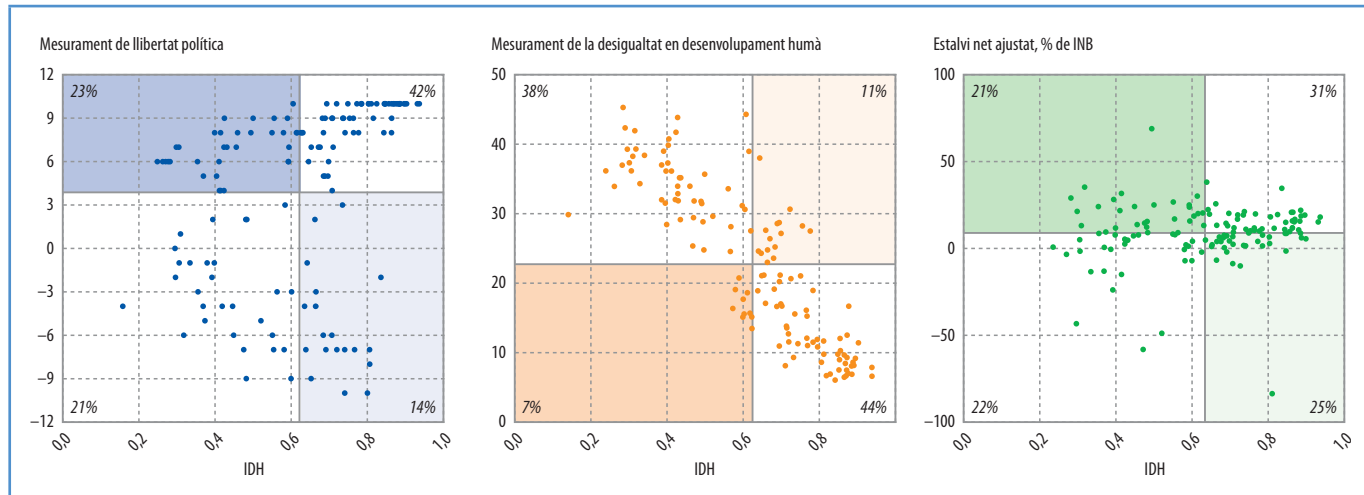
ecològica del consum, que mesura la superfície biològicament productiva de terra i mar necessària per generar els recursos que un país consumeix, suggereix que els Estats Units consumeixen 4,5 vegades el que seria coherent amb la sostenibilitat mediambiental mundial, i Noruega, 3,1 vegades.

La figura 4.1 il·lustra la relació entre l'IDH i l'apoderament, la desigualtat i la sostenibilitat, segons mesures de llibertat política,² de pèrdua d'IDH a causa de la desigualtat (vegeu el capítol 5) i un mesurament de la sostenibilitat produït pel Banc Mundial.

Tret de la desigualtat, el patró no és del tot clar. No hi ha una relació estadística

Relació entre l'índex de desenvolupament humà i les altres dimensions del desenvolupament humà, 2010

Nota: les dades són de l'any 2010 o del darrer any disponible. Les línies mostren les mitjanes de les distribucions. Els valors en percentatge reflecteixen la proporció de països de cada quadrant. Vegeu el capítol 5 per a l'elaboració i els resultats dels mesuraments de la desigualtat.

Font: càlculs de l'OIDH basats en el Banc Mundial (2010g) i en Marshall i Jagers (2010).

significativa estadísticament entre la sostenibilitat i l'IDH. En general, hi ha una relació directa entre democràcia i l'IDH, però la seva variabilitat és molt més gran que la que s'observa entre IDH i desigualtat. Aquesta manca de correlació és visible en el gran nombre de països que tenen un alt IDH però que no van gens bé en la resta de variables, que a la figura estan representats en les zones ombrejades més clares. Al voltant d'una quarta part dels països tenen un alt IDH però una baixa sostenibilitat; pel que fa a la democràcia, sorgeix una imatge semblant però menys marcada.

Aquestes correlacions senzilles són tan sols una representació senzilla d'una realitat molt més completa. S'ha debatut llargament

sobre la relació entre democràcia i desenvolupament econòmic i social, per exemple, i sobre el paper de la desigualtat en el desenvolupament.³ És raonable pensar que hi ha sinergies positives, i més endavant n'analitzem les clares evidències. Però no podem estar segurs que un increment de l'IDH anirà acompanyat de millores en les altres dimensions del desenvolupament humà o que les millores en aquestes dimensions comportaran un increment de l'IDH.

A continuació tractem les tendències en les altres dimensions del desenvolupament humà, fins a quin punt aquestes tendències matisen les conclusions sobre el progrés i les implicacions a l'hora d'elaborar-hi polítiques.

Apoderament

La frase inicial del preàmbul de la Carta de les Nacions Unides fixa el progrés en el context més ampli d'una «llibertat més gran». L'apoderament, un augment de la capacitat de les persones per provocar canvis, és l'eix de l'enfocament basat en la possibilitat. Emfatitza la capacitat de

persones i de grups per comprometre's, donar forma i beneficiar-se de processos de desenvolupament polític o d'un altre tipus a les llars, les comunitats i els països. Intrínsecament valuós, l'apoderament també ha estat relacionat amb molts resultats del desenvolupament. Però és

difícil quantificar-ne nivells i tendències, atesos els diferents punts de vista sobre què hi és important i els escadussers mesuraments internacionals que es poden comparar. Ens centrem en els indicadors més fàcils d'obtenir, conscients que només representen «simples finestres que donen a realitats complexes»⁴, i força limitades.

L'apoderament està reconegut des que es van començar a fer els informes sobre el desenvolupament humà. Un cop d'ull a l'*Informe* de 1990 afirma: «La llibertat humana és vital per al desenvolupament humà. Les persones han de tenir dret d'exercir les seves eleccions en mercats que funcionin adequadament, i han de tenir una veu decisiva a l'hora de formar el seu context polític.»⁵ L'*Informe* assenyalava la necessitat de mesurar les llibertats polítiques, perquè «el valor que es dóna a assoliments de desenvolupament humà similars és força diferent en funció de si s'han assolit en un marc democràtic o autoritari.» L'*Informe* de 1993, sobre participació, era el primer que tractava directament el tema de l'apoderament, que també era la base de l'*Informe* de 2000, sobre drets humans; el de 2002, sobre democràcia, i el de 2004, sobre llibertats culturals. Darrerament molts informes sobre el desenvolupament humà nacionals s'han centrat també en l'apoderament, i n'han sortit molts mesuraments innovadors.⁶ Un informe del Nepal va introduir un índex que capturava l'exclusió social i política de diferents grups de població i que va revelar unes desigualtats geogràfiques considerables i una manca de relació amb l'IDH. Un informe de Xile va elaborar un índex del poder de les persones basat en informació recollida mitjançant enquestes de percepció, que sondejaven l'accés a les xarxes socials, l'accés als béns i serveis públics i les actituds vers el poder. I diversos informes sobre el desenvolupament humà de la República Dominicana han examinat les dimensions de l'apoderament i han desenvolupat un nou índex amb components tant individuals com col·lectius.⁷

Canvi en les expectatives

Diversos factors contextuais fonamentals (el més important, els augments enormes de l'al·fabetització i de l'assoliment educatiu a molts

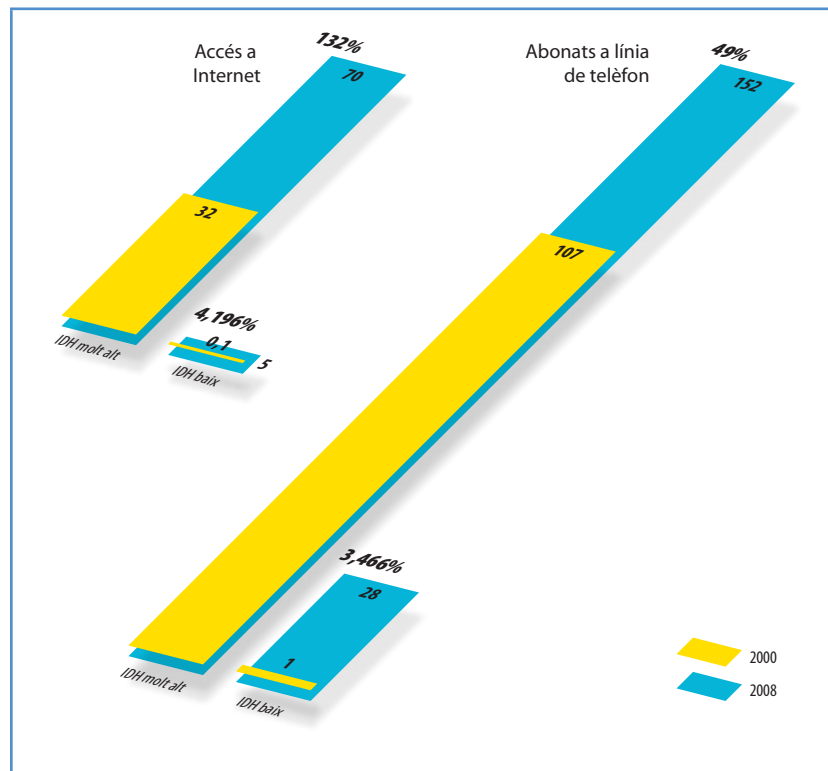
llocs del món) han reforçat la capacitat de les persones d'escollir conscientment i d'exigir responsabilitats al govern. També hi ha hagut canvis profunds en les lleis i en les expectatives a molts llocs, tot i que és un procés lent.

La revolució tecnològica, juntament amb la globalització, ha transformat el paisatge polític. La proliferació de telèfons mòbils i de la televisió per satèl·lit, juntament amb un accés cada vegada més ampli a Internet, han augmentat enormement la disponibilitat d'informació i la capacitat de manifestar opinions. L'ús d'aquestes tecnologies és molt alt en els països desenvolupats (el 2008, el 70 % de la gent feia servir Internet, i les altes de telefonia havien arribat a 1,5 per capita) i és baix en els països de baix IDH (figura 4.2). Tantmateix el creixement

FIGURA 4.2

Ràpid creixement de les tecnologies de la comunicació, però amb un accés encara baix als països més pobres

Percentatge de població que fa servir Internet i nombre de persones amb línia de telèfon fix o mòbil per cada 100 persones, segons el nivell de desenvolupament humà, 2000-2008

Nota: les xifres damunt les barres són el creixement percentual durant el període.

Font: International Telecommunications Union (2009).

La democràcia i la lliure elecció

durant la darrera dècada ha estat sorprenent: en països de baix IDH, l'ús d'Internet es va disparar fins a més del 4.000 %, i la proporció de persones amb telèfon, prop del 3.500 %.⁸ Les noves tecnologies poden donar veu a les persones marginades, tot i que alguns argüeixen que aquestes innovacions consoliden el poder de les persones que ja tenien recursos.⁹

Els augments dràstics de la cobertura d'Internet i de l'ús del telèfon mòbil han tingut lloc malgrat les limitacions estructurals. Per exemple, la taxa mitjana d'electrificació en els països en desenvolupament el 2008 era tan sols del 70 %. A les zones rurals era només del 59 %, i molt més baix encara (21 %) als països de baix IDH.¹⁰

La globalització ha empès els assumptes interns dels països a l'escenari internacional. Una expressió d'aquesta tendència és el ressorgiment de la societat mundial i transnacional: el nombre d'organitzacions internacionals s'ha multiplicat més de cinc vegades de l'any 1970 a l'any 2010, fins a arribar a unes 25.000.¹¹ Les protestes sovint tenen una dimensió internacional, tal com evidencien els boicots al règim de l'apartheid de Sud-àfrica, les mobilitzacions per exigir la fi del conflicte de Darfur i el suport, sobretot per part de països occidentals, als activistes en favor de la democràcia de la Xina, l'Iran i Myanmar.

Amb aquest rerefons, hi ha hagut una democratització de gran abast i un augment de la percepció de la lliure elecció de les persones.¹² En l'àmbit nacional veiem com s'estén la democràcia formal de procediment, i en l'àmbit subnacional, l'augment dels processos participatius locals amb diferents formes, que augmenten les possibilitats de demanar responsabilitats. Hi ha hagut algunes millores pel que fa a la protecció dels drets humans, i alguns entrebancs. Els grups basats en la identitat que històricament s'havien enfrontat a l'exclusió i la privació han participat més visiblement en l'acció política i social, malgrat que continua havent-hi desigualtats.

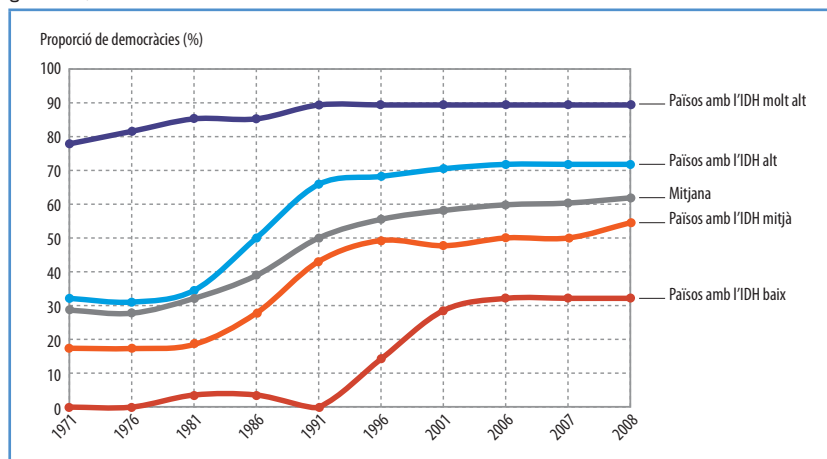
El 1970 uns trenta països denegaven el sufragi universal i el dret de presentar-se a unes eleccions, sobretot discriminant les dones, amb la remarcable excepció de Sud-àfrica, on les poblacions negra i índia, majoritàries, tenien denegat el dret de vot. Aquestes restriccions s'han esvaït gairebé del tot.¹³ Mentre que el dret de vot és ara gairebé universal, la proporció de càrrecs escollits per votació popular varia molt, i en alguns països, com ara l'Aràbia Saudita, encara es limita el dret de vot femení.

Els governs democràtics i la protecció dels drets humans són pedres angulars de la llibertat política. Però la diferència entre els estats democràtics i els no democràtics no sempre és planera, i a la pràctica, els estats autocràtics, democràtics i en transició mostren una diversitat i una fluïdesa més grans del que les categoritzacions poden suggerir. Dit això, la proporció de democràcies va augmentar des de menys d'un terç dels països el 1970 fins a més de la meitat el 1996 i a tres cinques parts el 2008 (figura 4.3).¹⁴ Si s'hi inclouen els estats que són democràtics en la forma, però on el partit en el poder encara no ha perdut unes eleccions i, per tant, no ha cedit mai el poder,¹⁵ la proporció passa de les quatre cinques parts.

La majoria de països del grup d'IDH molt alt són democràcies. Els països de baix IDH han registrat els avenços més grans en democratització: el 1991 no n'hi havia cap de democràtic, i el 2008 ho eren al voltant d'un terç.

FIGURA 4.3 Més països adopten la democràcia

Tendències de la democràcia, segons l'índex de desenvolupament humà i en general, 1971–2008

Nota: les dades s'han calculat amb el nombre de democràcies amb alternança de partits al poder com a proporció del nombre de governs no democràtics sumat a les democràcies sense alternança.

Font: càlculs de l'OIDH basats en Cheibub, Gandhi i Vreeland (2009).

Els avenços més dràstics van ser a Europa i a l'Àsia central, seguits de l'Amèrica Llatina i el Carib. Entre els països en desenvolupament d'Europa i l'Àsia central, l'únic país democràtic el 1988 era Turquia. Al llarg dels tres anys següents, 11 dels 23 països de la regió van esdevenir democràcies, i dos més s'hi han afegit des de l'any 1991. A l'Amèrica Llatina i el Carib, la majoria de països no eren democràtics el 1971, i la majoria de les democràcies que quedaven van passar a l'autoritarisme durant la dècada dels anys setanta.¹⁶ Com a conseqüència d'una onada de canvis polítics gairebé el 80 % dels països ja eren democràtics el 1990. El 2008, amb canvis de règim a l'Equador i el Perú, la proporció va arribar al 87 %. L'est de l'Àsia i el Pacífic i l'Àfrica subsahariana també han experimentat reformes: tan sols un 6 % dels governs de totes dues regions eren democràtics el 1970, però el 44 % dels de l'est de l'Àsia i el Pacífic i el 38 % dels de l'Àfrica subsahariana eren democràtics el 2008. Únicament els països àrabs mostren pocs senyals

d'una democratització més exhaustiva (requadre 4.1).

En molts casos, inclosos darrerament el Nepal i el Pakistan, les crisis de legitimitat provoquen la transició des de l'autoritarisme. Però consolidar la pràctica democràtica és més difícil. Moltes eleccions nacionals s'han vist tacades per una àmplia intimidació dels votants i el frau, com ara les que s'han fet darrerament a l'Afganistan, Kenya i Nicaragua. I fins i tot els resultats oficials d'eleccions pacífiques han estat fortament qüestionats, com ara les dels Estats Units de l'any 2000 i les de Mèxic de l'any 2006.

Alguns governs no democràtics han fet passes vers la democratització, com ara els molts «governos d'unitat» del Sudan. Tot i que el poder compartit negociat pot evitar o ajudar a acabar el conflicte, a continuació poden venir cicles de protesta i repressió. Altres governs s'han enfrontat a l'amenaça de moviments populars mitjançant mecanismes per retrocedir en la democràcia.¹⁷ Una coalició protalibana va cercar explícitament la victòria electoral en

El dèficit democràtic dels països àrabs

El 2009 l'*Informe sobre el desenvolupament humà dels països àrabs (Reptes a la seguretat humana als països àrabs)* va il·lustrar amb claredat els contrastos entre la pràctica real i el suport formal de la democràcia, els drets humans i l'estat de dret. Alguns dels països tenen un sistema multipartidista, que són Algèria, Egipte, Jordània, Tunísia i el Iemen, mentre que el Líban i el Marroc destaquen per facilitar el pluralisme polític des de la seva independència. Tot i això, encara molts governs continuen limitant els drets polítics: per exemple, tots els països del Golf, excepte Bahrain, prohibeixen les organitzacions polítiques.

Hi ha hagut una allau de reformes democràtiques a la regió, la majoria contrarestades amb mesures que limiten els drets dels ciutadans en altres àmbits. Alguns dels punts positius són l'establiment d'assemblees representatives a Oman, Qatar i la Unió dels Emirats Àrabs, el retorn a un president elegit a Bahrain i les eleccions a la presidència amb múltiples candidats d'Egipte el 2005. A l'Àrabia Saudita hi va haver eleccions locals el 2006, però la votació estava restringida als ciutadans masculins.

Fins avui aquestes reformes «no han canviat la base estructural del poder als països àrabs, en què encara domina la branca executiva, que no ha de retre comptes a ningú» (p. 69). Per exemple, juntament amb la nova constitució de l'Iraq, es va imposar un estat de seguretat ampliat que permet la suspensió dels drets constitucionals. Egipte va esmenar la seva constitució per permetre la concurrència de múltiples candidats

a les eleccions presidencials, però a continuació va promulgar una llei que limita aquest dret als partits existents. La Carta per la pau i la reconciliació nacional d'Algèria va tenir una ràpida continuació en l'extensió del mandat del president llavors al poder, l'eliminació del límit del mandat i la continuació de la prohibició del Front Islàmic de Salvació. A Qatar, l'Àrabia Saudita, el Sudan, Tunísia i la Unió dels Emirats Àrabs s'hi donen uns patrons similars.

Molts governs de la regió sembla que han pogut resistir les tendències pluralitzadores gràcies a les enormes rendes i al control que el petroli els atorga. L'economia política permet que l'estat s'aïlli a si mateix fent servir xarxes de protecció de gran abast i un aparell de seguretat de pes. Les rendes del petroli eliminen la necessitat de recaptar impostos i, així, no s'han de retre comptes. Per als països sense petroli (Jordània, el Marroc i Tunísia), la discutida ajuda externa exerceix un paper semblant. Comparades amb altres economies de rendes similars, el sector dels negocis és relativament dèbil, igual que la societat civil. Tots els països de la regió, excepte Líbia, permeten les organitzacions civils, però les lleis i les regulacions en restringeixen les activitats. En conseqüència, «pocs àrabs tenen la sensació de tenir un cert poder per canviar les condicions actuals del seu país mitjançant la participació política» (p. 73).

províncies clau del Pakistan amb vista a establir una teocràcia.¹⁸

Aquestes experiències variades subratllen el fet que la democràcia comprèn un ventall d'ordenaments institucionals i de configuracions del poder, i que les autocràcies tampoc no són monolítiques. Els processos són oberts, són típicament no lineals i estan subjectes a trajectòries divergents, així com a retrocessos parcials i a la incertesa perllongada.¹⁹

La tendència de la democratització és evident no només en les eleccions nacionals, sinó també en les eleccions regionals i locals (figura 4.4). L'augment dels processos participatius locals es pot materialitzar en diferents formes, com ara la descentralització d'unitats governamentals subnacionals, com en molts llocs de l'Amèrica Llatina i el Carib i en el sistema *panchayati raj* de l'Índia rural. Això ha acompanyat, i de vegades provocat, un poderós discurs de la comunitat en desenvolupament sobre la participació ciutadana al capdavant del subministrament de serveis.

Tot i la dificultat de fer comparacions entre països, la descentralització ha augmentat en general a molts llocs del món. El 2009, 95 de 120 països (entorn del 80 %) tenien governs locals en què almenys el poder legislatiu havia estat elegit, i en la meitat tant el poder executiu com el legislatiu havien estat elegits.²⁰ Les dades de la descentralització fiscal, molt poc homogènies, suggereixen que, en els països dels quals hi ha dades, al voltant del 25 % de la despesa va tenir lloc de manera subnacional.

L'apoderament de l'escenari polític es pot veure amenaçat si les elits copen les institucions clau,²¹ malgrat que algunes evidències suggereixen que els sistemes polítics oberturistes poden engendrar una presa de decisions més igualitària fins i tot si les elits hi participen més que els altres.²² En part, això depèn de les estructures institucionals i del comportament de l'elit (de si les elits només en volen obtenir rèdit o volen fer conèixer les preferències de la comunitat local), que, alhora, pot estar influït pel nivell mitjà d'educació de la comunitat.²³

Sembla que l'augment de la democratització i la globalització està associat amb un millor posicionament de molts grups identitaris que

tradicionalment patien exclusió i privació.²⁴ Exemples remarcables en són la transició des de l'apartheid a Sud-àfrica; l'augment (o ressorgiment) de moviments socials dels indígenes de l'Amèrica Llatina i el Carib, amb partits polítics associats a aquests moviments que arriben al poder, a Bolívia; i la importància creixent de polítics de castes baixes en l'àmbit estatal a l'Índia. La majoria d'aquests avenços han tingut lloc sota els auspicis de la democràcia o durant transicions cap a la democràcia. Pel que fa a les transicions democràtiques, l'apoderament de grups en situació de desavantatge ha tingut més èxit quan ha sorgit de la seva mobilització política.

També s'han fet esforços per millorar la posició dels grups indígenes mitjançant fòrums polítics i altres institucions consultives, que miren d'incorporar les seves opinions, i mitjançant el reforçament dels mecanismes tradicionals del govern i la justícia locals. Però aquests mecanismes consultius han estat criticats perquè limiten la participació de les persones al debat d'unes qüestions predeterminades, més que no pas permetre'ls participar-hi de manera significativa. Aquesta incapacitat d'expressar l'opinió també afecta els refugiats i els migrants, que sovint passen llargs períodes de temps en una espècie de llimbs, atès que ja no formen part del seu país d'origen i que no poden participar políticament en el seu país de residència.²⁵

Les dones han fet avenços importants a l'hora d'ocupar càrrecs polítics i d'arribar a ser caps d'estat i parlamentàries d'alt rang. Prop d'un de cada cinc països té una quota imposada per llei o una constitució que reserva un percentatge d'escons a les dones, cosa que ha contribuït a augmentar la proporció de dones, des de menys de l'11 % el 1975 fins al 19 % el 2010 (vegeu el capítol 5). I en alguns casos, la importància de les qüestions de gènere ha augmentat paral·lelament.²⁶

Però l'evidència demostra una baixa participació femenina en l'àmbit local; per exemple, tant a l'Amèrica Llatina com a Europa, les dones ocupaven una desena part de les alcaldies i menys d'una quarta part de les regidories locals.²⁷ L'Índia n'és una excepció, atès que el 30 % dels escons del govern local (*panchayat*)

estan reservats per a dones, amb uns efectes evidents en els patrons de la despesa social.²⁸

Drets civils i polítics

Els drets civils i polítics són punts essencials de l'apoderament, però els patrons i les tendències comparats entre països són difícils d'avaluar. Les violacions de drets que es coneixen poden induir a error, perquè els règims més repressius poden ser aquells d'on és més difícil obtenir informació, i quantificar els abusos dels drets humans és difícil en qualsevol context. Per tant, es va analitzar amb cura les fonts de dades existents i determinar que no seria adequat fer servir dades de governs o organitzacions no governamentals properes a un govern. Els patrons que presentem més endavant i a la taula estadística 6 dibuixen una escala desenvolupada per codificar les pràctiques dels drets humans per països sobre la base dels informes d'Amnistia Internacional.²⁹

El 2008 la mitjana més baixa de violacions de drets humans es va donar als països desenvolupats, mentre que la més alta va ser als països àrabs i al sud de l'Àsia, cosa que quadra amb els càlculs regionals. L'Organització Àrab per als Drets Humans va comunicar que la tortura era una pràctica oficial en vuit països àrabs, i les detencions il·legals, en onze.³⁰ I la Comissió Asiàtica per als Drets Humans aporta proves dels abusos endèmics en la majoria de països d'aquella regió.³¹

Els nivells de violació dels drets humans al món s'han mantingut gairebé sense canvis els darrers quaranta anys.³² Però durant la darrera dècada hi ha hagut un lleu empitjorament en els països desenvolupats, en part a causa de les mesures preses arran dels atacs als Estats Units de l'11 de setembre de 2001. El maltractament dels presoners del govern dels Estats Units als camps de detenció de la badia de Guantánamo ha estat documentat per la Creu Roja i per altres grups en favor dels drets humans. I molts països ara tenen unes lleis antiterroristes molt estrictes. Per exemple, la Llei antiterrorista de 2005 d'Austràlia permet que el govern detingui, limiti els moviments i sol·liciti informació sobre

qualsevol sospitós potencial sense motiu, i limita la llibertat d'expressió.

S'espera que la democratització millori la responsabilitat, tot i que això no està garantit, sobretot quan la informació és limitada i les oportunitats de participació pública són escadusseres.³³ Potser l'aspecte més important de la responsabilitat és la protecció per part del govern dels drets civils bàsics de les persones i la sensibilitat envers els grups minoritaris. Durant les darreres dècades més governs s'han compromès amb convencions i pactes de l'ONU, i institucions nacionals han evolucionat en el sentit de la salvaguarda dels drets humans.³⁴

Però molts països continuen violant els drets humans fonamentals, malgrat aquestes proteccions. El 2009, 26 països van empresonar periodistes perquè consideraven que les seves opinions eren amenaçadores. I 58 països mantenien la pena de mort, encara que molts no l'aplicaven.³⁵ No és només que els abusos dels drets humans siguin freqüents, sinó que les persones de molts països senten que no es poden expressar amb llibertat: en aproximadament un terç de 142 països enquestats entre el 2006 i el 2009, almenys el 25 % dels enquestats tenien la sensació que «la majoria de la gent» del seu país tenia por d'expressar obertament les seves opinions polítiques, en gran part de l'Àfrica subsahariana, però també en gran part de l'Amèrica Llatina i el Carib.³⁶ A tots els països llevat de dos, Botswana i Irlanda, menys de la meitat dels enquestats tenia la sensació que «ningú no té por» d'expressar opinions polítiques.

Finalment, hi ha hagut un marcat progrés internacional a l'hora de reconèixer els drets de les minories sexuals durant els darrers anys, sobretot pel que fa a la declaració de 2008 de l'Assemblea General de l'ONU a favor de descriminalitzar l'homosexualitat, signada fins ara per seixanta països. Malgrat això, encara continua havent-hi barreres en lleis i pràctiques nacionals. El 2009 l'homosexualitat era il·legal a 76 països, amb penes que anaven de molts anys de presó a cadena perpètua. A l'Iran, Mauritània, l'Aràbia Saudita, el Sudan i el Iemen (igual que en algunes parts de Nigèria i Somàlia) s'hi podia imposar la pena de mort.³⁷ El 2009 el parlament d'Uganda va debatre un projecte

---

És previsible que la democratització augmenti la demanda de rendiment de comptes, però no hi ha cap garantia que sigui així

---

de llei que proposava la cadena perpètua (i en alguns casos la pena de mort) per participar en actes homosexuals.³⁸

* * *

En general, les evidències demostren una alça de l'apoderament, tant pel que fa a la capacitat de les persones de fer saber les seves opinions i d'actuar en línia amb els seus valors com pel que fa a les institucions que permeten l'exercici del poder. Moltes persones viuen ara

---

En general hi ha indicis que l'apoderament ha crescut, tan en termes de capacitat d'expressar opinions i actuar d'acord amb els propis valors com per raó de les institucions que permeten l'exercici del poder

---

Desigualtat

El desenvolupament humà no es pot construir sobre la base de l'explotació d'alguns grups per part d'altres o sobre la base de l'accés d'alguns grups als recursos i al poder. El desenvolupament desigual no és desenvolupament humà.

Des del començament, els informes sobre el desenvolupament humà s'han centrat intensament en la privació i la desigualtat. Els primers informes van ajustar la dimensió de la renda a la desigualtat en l'IDH. Els índexs de pobresa humana es van introduir en els informes de 1997 i 1998, i l'*Informe* de 2005 explorava les desigualtats en el desenvolupament humà.³⁹ Molts informes nacionals, com els de la Federació Russa (1998) i Mongòlia (2007) també han explorat la pobresa i la desigualtat en l'àmbit local.

La desigualtat i l'IDH estan relacionats sistemàticament: els països que tenen un bon IDH tendeixen a ser igualitaris. Aquest resultat és coherent amb les investigacions que mostren com el fet de reduir la desigualtat —tant en la població com a conjunt com entre gèneres o entre d'altres grups— pot millorar els resultats generals dels àmbits de salut i educació, com també el del creixement econòmic.⁴⁰

Però encara hi ha variacions considerables al voltant de la relació de l'IDH ajustat a la desigualtat, sobretot quant als IDH baixos o mitjans. Per exemple, la desigualtat és gairebé tres vegades més gran a Namíbia que

en estats democràtics, i la descentralització ha augmentat a un ritme accelerat, sobretot a l'Índia i l'Amèrica Llatina i el Carib. De tota manera, encara hi ha molts factors que condicionen la participació i, malgrat la democratització i la descentralització, el progrés a l'hora de protegir els drets humans s'ha vist limitat. La insatisfacció continuada quant a la capacitat d'escollir i a la sensibilitat de les institucions estatals demostra la necessitat de centrar-se més intensament en els mecanismes per exigir responsabilitats.

al Kirguizistan, països que tenen, tots dos, un IDH de 0,6.⁴¹ A més, tal com s'il·lustra al capítol 1 al capítol 3, la relació de dues variables en un moment donat no assegura que el progrés de les variables sempre vagi alhora. De fet, les proves de la dimensió de la renda, tot i que més superficials que en d'altres dimensions, mostren un empitjorament de les desigualtats interiors dels països.

Desigualtat creixent de la renda

Com que les mitjanes de renda poden ser enganyoses, sobretot quan la desigualtat és elevada, la Comissió Stiglitz-Sen-Fitoussi va recomanar fer servir medianes per revelar la situació d'una persona «típica». Als Estats Units, per exemple, la renda mitjana és gairebé un terç més alta que la mediana de la renda, i la bretxa es va eixamplant; aquest és tema de debat entre els que elaboren polítiques i també en cercles acadèmics.⁴² Altres països desenvolupats, com ara Itàlia o Nova Zelanda, tenen bretxes semblantment profundes. I la bretxa sovint és gran també als països en desenvolupament: més del 50 % a la Costa d'Ivori i del 60 % a Libèria i Zàmbia.

La bretxa entre la renda mitjana i la mediana de la renda no és la millor mesura de desigualtat entre les persones d'una societat, perquè ignora com es concentra la renda en diferents punts de la distribució.⁴³

L'alternativa més utilitzada és el coeficient de Gini. La desigualtat creixent de la renda és la norma a molts països: actualment hi ha més països amb un coeficient de Gini més alt que en la dècada dels anys vuitanta.⁴⁴ Per cada país on la desigualtat ha disminuït els darrers vint-trenta anys, n'hi ha dos o més on ha augmentat (figura 4.5).

L'empitjorament es palesa especialment en països que havien format part de l'antiga Unió Soviètica, que encara tenen coeficients de Gini relativament baixos perquè van començar amb una desigualtat baixa. La transició ha fet minvar la garantia de feina i ha eliminat l'ocupació estatal extensiva. Abans de la caiguda del mur de Berlín, nou de cada deu persones dels països socialistes treballaven per a l'estat, comparades amb dues de cada deu de les economies pertanyents a l'Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic.⁴⁵ Si bé l'elit privilegiada (la *nomenklatura*) sovint assolia un benestar material més alt, les diferències mesurades de la renda eren minses.⁴⁶

Molts països de l'est de l'Àsia i el Pacífic també tenen actualment una desigualtat de la renda més alta que fa poques dècades.⁴⁷ Això s'explica en part per les diferències creixents entre les zones urbanes i les rurals a causa del ràpid creixement industrial, encara que el creixement lent de l'agricultura i el creixent retorn a nivells més alts d'escolarització també hi han contribuït. En les economies antigament planificades des del govern, com ara les de la Xina i el Vietnam, les tendències altra vegada reflecteixen augments respecte dels nivells baixos de quan eren planificades. Però Mongòlia mostra que la transició cap a l'economia de mercat no ha d'anar acompanyada necessàriament d'una disparitat més gran de la renda.

A l'Àfrica subsahariana la desigualtat va empitjorar en general durant els difícils anys vuitanta, i després va millorar substancialment durant el període de creixement de finals dels anys noranta i els anys dos mil.⁴⁸ A l'Amèrica Llatina i el Carib la desigualtat històricament ha anat lligada amb la distribució desigual de la terra i l'educació, els ingressos més alts dels treballadors qualificats,

l'alta fecunditat en llars pobres i una despesa pública regressiva. Però molts països, entre els quals Brasil, Equador i Paraguai, han començat a abordar aquesta desigualtat amb èxit. Des de final dels anys noranta s'han dut a terme progressivament polítiques que sembla que han donat com a resultat sous més alts per a persones amb nivell educatiu més baix i un increment de les transferències mitjançant polítiques socials focalitzades.⁴⁹ En molts països desenvolupats les grans desigualtats en la renda bruta s'han contrarestat amb la redistribució estatal (vegeu el capítol 3).

Per a molta gent d'arreu del món, els components més importants de la renda són el sou i els guanys. Les rendes del capital, per contra, sovint es concentren entre els més rics. La proporció relativa de rendes del treball i del capital és, per tant, d'interès en qualsevol debat sobre la desigualtat. La investigació que es va fer per a aquest informe va trobar un declivi en la proporció de la renda del treball en 65 de 110 països (aproximadament un 60 %) al llarg de les dues darreres dècades, al contrari de la suposició prèvia de la proporció de feina estable al llarg del temps.⁵⁰ Alguns grans països (sobretot l'Índia, la Federació Russa i els Estats Units) van patir baixades substancials, fins a cinc punts percentuals de l'any 1990 a l'any 2008, cosa que va fer caure la mitjana mundial de la proporció laboral dos punts percentuals.

Els descensos coincideixen amb una sindicalització més baixa i una obertura més gran del comerç i les finances en molts països desenvolupats des de 1970. En alguns casos, la baixada de la proporció de sindicalistes entre el total de treballadors ha estat important: des del 22 % fins al 8 % a França, i des del 63 % al 35 % a Àustria.⁵¹ Però la proporció de treballadors amb conveni col·lectiu sovint és molt més alta (95 % a França i 80 %-95 % en gran part de l'Europa occidental, excepte Alemanya (63 %) i el Regne Unit (35 %).

La desigualtat mundial també és rellevant quan s'examina la justícia distributiva en el món en conjunt,⁵² posició tradicional dels informes sobre el desenvolupament humà. Els càlculs de la tendència de la desigualtat de renda mundial són contradictoris i

---

Entre equitat i IDH hi ha una relació sistemàtica, però hi continua havent variacions considerables, especialment en països amb un IDH baix i mitjà

Les privacions conjuntes es generen quan la desigualtat en salut i educació coincideix amb la desigualtat d'ingressos, la qual cosa es pot superposar a la desigualtat per raó d'ètnia i de gènere

---

controvertits.⁵³ Un càlcul mostra una baixada significativa de la desigualtat de renda, amb un descens del coeficient de Gini mundial del 0,68 al 0,61 entre el 1970 i el 2006, liderat per la Xina. Altres càlculs, en diferents períodes de temps, mostren un patró diferent. D'acord amb un estudi, el coeficient de Gini mundial ha empitjorat des de l'any 1988 i ara es manté en un alarmant 0,71. Però d'altres consideren que la millora o l'empitjorament de la desigualtat de renda mundial no és prou sòlida per fer servir diferents mètodes de càlculs i de conjunts de dades. És difícil donar sentit a lectures oposades, però coincideixen en un punt fonamental: la desigualtat de renda entre la població del món és molt alta.

Desigualtats superposades i sistèmiques

Les desigualtats es poden retroalimentar. Al capdavant, les societats desiguals —democràtiques o no— també són societats on el poder està més concentrat en les mans de les elits, de manera que no sorprèn que les institucions econòmiques i polítiques treballin a favor seu. Un estudi de les actituds vers l'educació entre les elits brasileres durant la dècada dels anys noranta constata que les elits sovint s'oposaven a les oportunitats d'ampliar l'educació argumentant que els treballadors amb bon nivell educatiu serien més difícils de manejar, i als qui elaboraven les polítiques del govern els amoinava que una mà d'obra més cara reduís l'avantatge comparatiu del país en béns de mà d'obra intensiva. Aquests raonaments impedeixen el desenvolupament humà perquè provoquen una inversió més baixa en capital humà i béns públics, menys redistribució i més inestabilitat política.⁵⁴

Les privacions conjuntes arriben quan la desigualtat en la salut i l'educació coincideix amb la desigualtat de renda, que, al seu temps, pot superposar-se a la pertinença a una ètnia i al gènere.⁵⁵ L'existència de dades de més bona qualitat sobre els països en desenvolupament ha millorat la comprensió de les privacions conjuntes, mentre que l'anàlisi dels països desenvolupats palesa uns patrons

semblants, malgrat el millor accés general als serveis públics.

L'accés als serveis públics segons la posició relativa d'una persona en la distribució de la renda reflecteix les privacions múltiples de les llars que es troben al final de l'escala distributiva. Les dades sobre les tendències de la desigualtat de les dimensions quan no hi ha ingressos són escadusseres, però en sorgeixen uns patrons generals. Les bones notícies pel que fa a les tendències és que l'ampli accés a l'educació ha beneficiat sostingudament els grups més mal situats. Però els seus fills encara tenen més possibilitats de morir joves i de tenir mala salut, menys educació i menys accés als serveis bàsics. I la qualitat dels serveis que es poden permetre les persones pobres o que s'ofereixen de franc és pitjor que la qualitat dels serveis que es poden permetre els que estan més ben situats.

Pel que fa a la salut, les tendències es barregen. Un estudi en 24 països en desenvolupament va trobar diferències creixents en la mortalitat infantil entre els extrems de la distribució de la riquesa en onze països, millores només en tres i diferències persistents en la resta.⁵⁶ I als països desenvolupats, les darreres millores de l'esperança de vida han beneficiat les persones que són més grans, més riques i que tenen més educació, en part gràcies a intervencions més efectives en l'atenció mèdica i un comportament més saludable, com ara fumar menys i fer més exercici.⁵⁷

En general, les diferències en l'àmbit de la salut entre grups de renda alta i baixa tendeixen a ser grans, sobretot als països en desenvolupament. La mortalitat infantil, per exemple, és molt més freqüent entre les llars pobres de totes les regions. Als països àrabs, l'est de l'Àsia i el Pacífic i l'Amèrica Llatina i el Carib la mortalitat infantil es duplica aproximadament en el grup de renda més baixa (figura 4.4). I a Indonèsia i Nicaragua les morts infantils del grup més pobre són més de tres vegades més habituals que les del grup més ric.⁵⁸

Un estudi fet a partir de dades de Demographic and Health Survey de 55 països de totes les regions amb països en desenvolupament va palesar que només dues cinquenes

parts dels infants de llars pobres rebien un tractament complet de vacunació, comparat amb els gairebé dos terços d'infants de llars dels primers llocs de la distribució.⁵⁹ Un altre estudi recent en 45 països ha trobat grans desigualtats en atenció mèdica maternal i a la infància segons el grup de renda i per zona rural i urbana: a Bolívia i Perú, el grup més ric té un accés gairebé universal a un assistent de part qualificat, mentre que només entre el 10 % i el 15 % del quintil més pobre hi té accés. Les dones de les llars rurals pobres registren uns dos terços de parts no atesos.⁶⁰

En molts països en desenvolupament les millores en educació han permès estendre'n l'accés a infants que d'altra manera no podrien anar a escola, i això representa la reducció de la desigualtat a llarg termini. A Egipte, entre el 1995 i el 2000, hi va haver un augment del 18 % de l'assistència a escola de les noies del grup de renda més baixa, i només d'un 5 % de les noies del grup de renda més alta. I en cinc anys, els guanys eren vuit punts percentuals més alts al Nepal i quatre al Vietnam per a les persones del grup de renda més baixa.⁶¹ Aquesta tendència vers una desigualtat més baixa es reflecteix en la mitjana del coeficient de Gini d'educació, que va baixar

del 0,46 el 1960 al 0,31 el 2000, amb millores estables a totes les regions des de 1970 (malgrat que es va paraitzar a l'est de l'Àsia i el Pacífic durant els anys noranta).⁶² I, tal com hem vist al capítol 2, s'ha reduït la dispersió entre països en salut i educació.

Per investigar més sistemàticament les diferències entre grups de renda, un estudi fet per a aquest informe va calcular l'IDH de les llars en quinze països.⁶³ La distribució en decils de renda mostra el patró esperat: el 10 % superior té un IDH molt més alt que l'inferior, i va des del 20 % més a Armènia fins al 160 % a Nigèria.

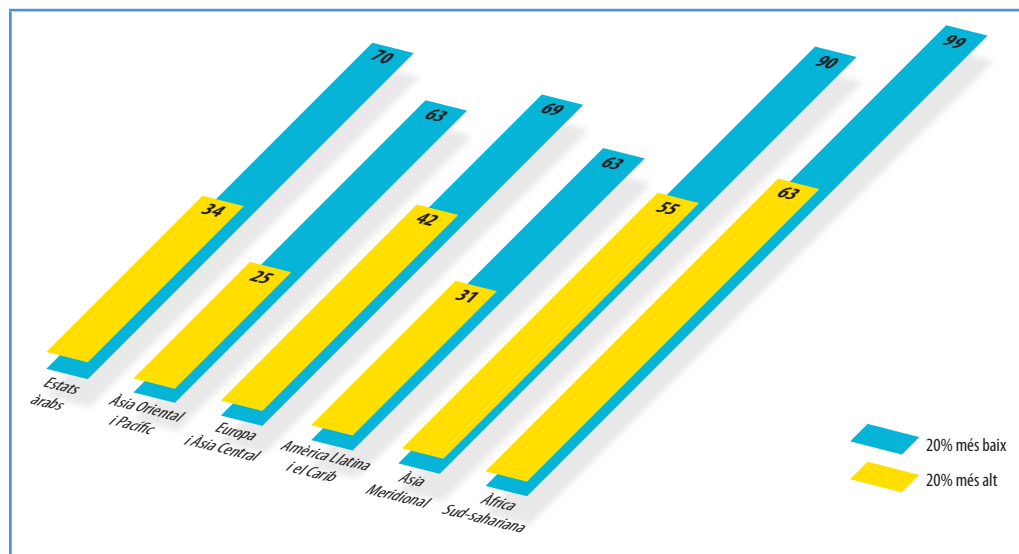
Quan es calcula l'IDH de diferents grups de població n'ergeixen uns patrons ben clars:

- Les llars rurals i les llars amb un nivell educatiu baix tenen, consegüentment, un IDH més baix que les seves equivalents urbanes i amb més nivell educatiu. Les diferències no són senzillament pel fet que l'educació formi part de l'IDH, sinó que els índexs d'esperança de vida i renda també mostren un patró esbiaixat en detriment de les llars sense escolarització.
- A Burkina Faso, Etiòpia i Senegal (països amb una mitjana baixa d'IDH) els IDH

FIGURA 4.4

Els infants de llars pobres són més propensos a morir

Nombre de morts infantils per cada 1000 infants nascuts vius, per quintil de riquesa 1990-2005

Font: Gwatikin et al., 2007

Les llars rurals i aquelles
on el nivell d'educació és
baix, tenen en conjunt
un IDH sistemàticament
més baix

---

són entre el 33 % i el 40 % més baixos a les zones rurals que a les urbanes.

- És certament sorprenent que no sorgeixin patrons distributius clars entre les llars encapçalades per un home i les llars encapçalades per una dona. En alguns països els resultats són més alts a les llars encapçalades per dones (Etiòpia), mentre que en d'altres són les llars encapçalades per homes les que mostren avantatge (Egipte).

Aquesta anàlisi també examinava la comparació internacional dels diferents grups d'IDH. En més de la meitat dels països analitzats, la diferència entre les llars amb un nivell educatiu més alt i les que no havien rebut escolarització sobrepassava el 50 % —i assolía gairebé el 90 % a Burkina Faso—, diferència que pujava quaranta posicions en les classificacions internacionals d'IDH.⁶⁴ Les diferències són més petites als països excomunistes, com ara Armènia i el Kirguizistan, i més grans a l'Amèrica Llatina i els països del Carib (Bolívia, Nicaragua i el Perú) i a l'Àfrica subsahariana.

Els grups que s'identifiquen amb una ubicació, una ètnia, un gènere i altres característiques sovint afronten desavantatges sistemàtics que indiquen diferències d'oportunitats entre grups de gent que haurien de tenir les mateixes oportunitats.⁶⁵ Això també es coneix com a desigualtats horitzontals.

Els exemples dels desavantatges de grup són abundants.⁶⁶ L'IDH dels gitanos de Romania se situa molt per sota de la mitjana nacional i és semblant al de Botswana, malgrat que Romania se situa gairebé cinquanta llocs per damunt de Botswana en l'IDH. La renda del poble gitano era un terç de la mitjana, i les seves taxes de mortalitat infantil eren tres vegades més altes.⁶⁷ A Pakistan, més del 50 % dels joves que parlen balutxi o saraiki tenen menys de quatre anys d'escolarització, en contraposició al 10 % aproximat dels joves que parlen urdú.⁶⁸ Els pobles indígenes també es queden en les darreres posicions en la majoria d'indicadors de desenvolupament humà, fins i tot als països rics (requadre 4.2).

Als països desenvolupats els desavantatges de grup afecten alguns grups migrants i també minories específiques i grups indígenes. A la

Unió Europea els migrants són aproximadament una vuitena part de la població en edat de treballar i de vegades es veuen obligats a fer feines mal pagades que no els permeten aplicar les seves capacitats.⁶⁹ Pertànyer a l'ètnia «incorrecta» també pot minar les perspectives laborals. Un estudi mostra que el 68 % dels sol·licitants de feina amb un nom tradicional britànic tenien una entrevista garantida, enfront del reduït 39 % de sol·licitants amb noms associats a grups ètnics minoritaris.⁷⁰ A algunes minories els va pitjor que a d'altres: els afroamericans dels Estats Units viuen tretze anys menys que els americans d'origen asiàtic, i els nadius americans de Dakota del Sud tenen una esperança de vida més curta avui que la mitjana dels ciutadans dels Estats Units de fa cinquanta anys.⁷¹

Ara abordarem una desigualtat horitzontal molt important, per a la qual la distinció universal entre grups permet fer comparacions entre nacions: els desavantatges als quals s'enfronten les dones i les noies.

Disparitats de gènere

Tradicionalment, les diferències de gènere en el desenvolupament humà han estat greus. Massa sovint, les dones i les noies són discriminades en la salut, l'educació i la feina, amb un ventall de repercussions negatives en els seus drets. Malgrat els importants avenços assolits amb el temps, sobretot pel que fa a l'educació, tal com hem explicat abans, encara per a les dones no hi ha avenç en molts aspectes. Aquí veurem algunes dimensions estructurals i d'altres tipus del desavantatge, analitzades més sistemàticament al capítol 5.

La discriminació més manifesta és evident en la baixa proporció relativa de les dones en la població, un aspecte clau de les tendències demogràfiques recents de molts països.⁷² Hem actualitzat els càlculs anteriors de Sen sobre les «dones absents», que comparava la variació en la ràtio de sexes a tot el món.⁷³ Si fem servir les mateixes suposicions simplificadores, trobem que falten més de 134 milions de dones el 2010, gairebé un terç més que els càlculs anteriors.⁷⁴ El requadre

4.3 analitza què duu a aquest deteriorament, en gran part atribuïble a la Xina.

Hi ha també evidències de retrocessos. A Caucàsia i l'Àsia central alguns líders de governs locals han reclamat el retorn a una societat més «tradicional». I molts informes parlen d'un ressorgiment del tradicionalisme, amb conseqüències de desapoderament de les dones (requadre 4.4).

Moltes dones continuen afrontant un desapoderament substancial a la llar, pel que veiem a les dades sobre violència contra les dones.⁷⁵ Enquestes recents fetes en tretze països en desenvolupament manifesten que una mitjana del 20 % de les dones havien patit violència domèstica el darrer any, i enquestes fetes a països desenvolupats també demostraven una xifra substancial d'abusos.⁷⁶ Molts països protegeixen les dones contra la violació, el tràfic i la violència domèstica mitjançant la legislació o una protecció equivalent no regulada, però no ofereixen una protecció similar contra l'assetjament sexual i la violació marital.⁷⁷

Sovint, les dones pateixen desapoderament d'altres maneres. En molts països les dones tenen moltes menys probabilitats i possibilitats de tenir propietats i altres recursos que els homes, cosa que té implicacions negatives en el seu estatus absolut i relatiu, i que les fa possibles víctimes de la violència marital.⁷⁸ Unes enquestes fetes a cinc països de l'Amèrica Llatina i el Carib van demostrar que només entre l'11 % i el 27 % dels terratinents eren dones.⁷⁹ A Uganda la majoria de dones participen en la producció agrícola, però només són propietàries del 5 % de la terra, i la seva tinença és molt insegura. La formalització de la tinença de vegades no permet que les dones reclamin la propietat que han fet servir tradicionalment.⁸⁰

Namíbia, Ruanda i Tanzània es troben entre els països que han promulgat reformes pel que fa a la terra, com ara la paritat de gènere en la propietat de la terra comunitària.⁸¹ I molts països han adoptat la propietat conjunta i el consentiment del cònjuge en qüestions de propietat. A Maharashtra, a l'Índia, el programa Laxmi Mukti transferia la propietat a les dones o a una copropietat

instituída, i els pobles en què almenys cent famílies ho havien fet es van anomenar pobles Laxmi Mukti. Però fins i tot quan les reformes legals recullen la propietat femenina de recursos, les creences religioses i el dret consuetudinari en poden minar els avenços. Pot ser necessari que les comunitats es mobilitzin per permetre que les dones puguin negociar la revocació de les lleis religioses i consuetudinàries que bloquegen el seu accés als recursos.⁸²

L'accés a un lloc de treball decent continua sent un repte per a moltes dones que han de treballar en feines insegures i mal pagades alhora que han de carregar amb molta feina no pagada (vegeu requadre 5.2, al capítol 5). Les dones estan molt poc representades fora de l'àmbit agrícola a l'Àfrica subsahariana, on només el 36 % treballa fora d'aquest sector. De les dones en edat treballadora de la regió, el 55 % treballa, però el 82 % ho fa en

REQUADRE

4.2

Pobles indígenes i desigualtat en el desenvolupament humà

Es calcula que uns 300 milions de persones indígenes de més de 5.000 grups viuen en més de setanta països. Uns dos terços viuen a la Xina (106 milions) i l'Índia (90 milions). Les persones de pobles indígenes sovint lluiten amb desavantatges estructurals i tenen pitjors resultats en aspectes clau del desenvolupament humà. Per exemple, les darreres anàlisis del govern mexicà mostren que mentre que la taxa de pobresa multidimensional extrema és del 10,5 %, supera el 39 % entre els indígenes mexicans.

Quan es calcula l'IDH dels pobles aborígens i no aborígens d'Austràlia, el Canadà, Nova Zelanda i els Estats Units hi ha una diferència permanent del 6 % al 18 %. Els grups indígenes d'aquests països tenen una esperança de vida més baixa, uns resultats educatius més baixos i una renda més baixa. A l'Índia, el 92 % de les persones de les tribus reconegudes viuen en zones rurals, i el 47 %, en la pobresa. A Chhattisgarh, amb una proporció considerable de tribus reconegudes, la taxa d'alfabetització a tot l'estat és del 64 %, però la dels integrants de les tribus és només del 22 %.

Algunes evidències suggereixen que es manté una diferència educativa entre els grups indígenes i els no indígenes. A la Xina, l'Índia i Laos, la geografia i el clima fan difícil proveir d'infraestructures bàsiques les zones allunyades, on viuen la majoria d'indígenes.

La tasca feta a l'Amèrica Llatina i el Carib per analitzar l'accés a la terra i la discriminació mostra que centrar-se en el creixement econòmic de gran abast pot beneficiar els pobles indígenes, però que segurament no serà suficient per eliminar la diferència. Calen estratègies amb objectius més definits, basades en les perspectives i les prioritats dels pobles indígenes.

Font: Alkire i Santos (2010); Cooke i altres autors (2007); Burd-Sharps, Lewis i Martins (2008); Hall i Patrinos (2010); PNUD (2003); Kumar (2010).

El terme «dones absents» es refereix als patrons de mortalitat i les ràtios de sexe en néixer (la ràtio de naixements masculins oposada a la de naixements femenins) que posen en desavantatge les dones. D'acord amb càlculs de l'ONU, la ràtio de sexe en néixer ha crescut al món des d'un estable 1,05 a principi dels anys setanta fins a un pic recent d'1,07.

Ha contribuït a aquesta tendència mundial la preferència pels nens a Xina, on la ràtio va pujar des de l'1,07 a principi dels anys setanta fins a un 1,2 darrerament, malgrat la prohibició estatal de determinar el sexe abans del naixement des de 1989 i de l'avortament en funció del sexe des de 1994. A l'Índia la ràtio de sexes va pujar des de l'1,06 a principi dels anys setanta fins a l'1,08 actual, amb taxes més elevades com l'1,26 a Delhi, Gujarat, Harayana i el Panjab. I la ràtio de sexes en néixer a Armènia va pujar des de l'1,07 des de final dels anys noranta fins a l'1,17 d'avui.

Per contra, la ràtio del sexe en néixer a l'Àfrica va baixar des de l'1,04 a principi dels anys setanta fins a l'1,03 d'avui. I entre d'altres països amb una ràtio de sexes estable des dels anys setanta, hi ha Mongòlia.

Atès que la prohibició d'avortar en funció del sexe no ha funcionat, la Xina i l'Índia cerquen altres maneres de combatre aquesta discriminació. Per exemple, la campanya xinesa «Ajuda les noies» elabora missatges positius sobre les noies, incentiva els matrimonis matrilineals amb incentius econòmics i atorga pensions a famílies rurals amb filles quan els pares arriben als seixanta anys.

Font: UNDESA (2009c); Ganatra (2008); Sen (2003); The Economist (2010), Narayana (2008).

feines vulnerables.⁸³ Les regulacions laborals contribueixen a l'exclusió de les dones en alguns països: a Egipte, Jamaica i el Pakistan no es permet que les dones treballin de nit o en uns sectors industrials concrets.⁸⁴

La diferència de sou entre gèneres, malgrat que es va escurçant lentament, continua sent gran. No hi ha dades comparatives de gaires països, però en 33 països desenvolupats, els sous de les dones eren de mitjana el

69 % del dels homes entre el 1998 i el 2002, i van augmentar fins al 74 % de 2003 a 2006.⁸⁵ La diferència era gairebé del 50 % el 2006 a Corea del Sud.⁸⁶ El país de la mostra més proper a la paritat és Colòmbia, amb només una diferència salarial del 2 % el 2004.

Un total de 61 països tenen edats de jubilació establertes per llei que obliguen les dones a jubilar-se abans que els homes, en general cinc anys abans, malgrat l'esperança de vida més llarga de les dones. Entre aquests països n'hi ha amb un IDH molt elevat, com ara Àustria, Itàlia i el Regne Unit, com també Algèria, el Panamà, la Federació Russa i Sri Lanka. Aquestes polítiques discriminants poden ser un obstacle per donar feina a les dones, promoure-les i invertir-hi.⁸⁷

* * *

El progrés a l'hora de reduir les desigualtats arreu del món és limitat i ha tingut alguns contratemps seriosos. La desigualtat de renda augmenta en molts països, excepte a l'Amèrica Llatina i el Carib, i mentre que l'evidència de les tendències és poc homogènia en altres dimensions, en aquesta es mantenen diferències molt grans. Les persones pobres experimenten privacions de moltes dimensions alhora, i les diferències de gènere es mantenen greus. Perpetuar aquestes desigualtats impedeix el progrés del desenvolupament humà.

Vulnerabilitat i sostenibilitat

Vulnerabilitat vol dir coses diferents per a persones diferents, i els significats canvien segons el context. *Vulnerare*, l'arrel llatina de vulnerabilitat, significa «ferir», i continua havent-hi l'associació conceptual bàsica entre vulnerabilitat i lesió —com a davallada del benestar. En el context del desenvolupament humà, la vulnerabilitat s'associa amb la possibilitat d'una davallada del desenvolupament humà. Els països i les persones són

vulnerables quan el seu desenvolupament humà està amenaçat per diversos riscos (incidents múltiples o únics).⁸⁸

Els incidents apareixen amb diferents formes: crisi econòmica, desastres naturals o causats pels homes, malalties i accidents. Sequeres, inundacions i terratrèmols han estat presents des de temps immemorials (l'epopeia de Gilgamesh, una de les primeres obres de literatura, descriu una extensa

Abans que s'hi imposés el domini soviètic, gran part de Caucàsia i l'Àsia central estava habitada per societats tradicionals agrícoles que assignaven unes tasques limitades a les dones fora de la llar. Als països de predomini musulmà, com ara l'Azerbaidjan, el Tadjikistan i l'Uzbekistan, es practicava la patrilocalitat, en què la dona s'estableix amb la família extensa del marit després de casar-se. Aquest sistema aporta pocs incentius per invertir en les filles, atès que la contribució de la dona casada anava a parar a la família del marit i no a la dels seus pares.

Durant el domini soviètic i la seva política oficial d'ateisme, el govern no donava suport a molts costums tradicionals que afavorien l'home per davant de la dona, i va promoure la família nuclear, va prohibir els matrimonis convinguts i la poligàmia, va treure el vel a les dones i va fer que les nenes anessin a escola. Això va canviar els incentius dels pares a l'hora d'invertir en les filles i, amb una disponibilitat molt més gran de l'atenció a la infància, l'atenció mèdica i les pensions, va encetar les oportunitats de les dones per treballar fora de casa.

La caiguda del domini soviètic ha dut alguns líders de governs locals de la regió a reclamar un retorn a una societat més «tradicional». Entre els molts informes que parlen d'un ressorgiment del tradicionalisme, alguns anomenen el Kazakhstan, el Kirguizistan i l'Uzbekistan, on hi ha hagut proclames per tornar a establir la poligàmia i per canviar la llei perquè la dona tingui més difícil demanar el divorci. Els matrimonis convinguts han augmentat i la compra i el rapte de núvies han ressorgit en alguns països. El possible deteriorament de l'estatus de les dones a la llar, poc investigat, és una preocupació creixent.

Font: Brainerd (2010).

inundació i el consegüent patiment a l'antiga Mesopotàmia) i les crisis econòmiques fa segles que existeixen.

La integració social i econòmica ha augmentat la possibilitat d'incidents mundials, però alguns riscos es mantenen en àmbits concrets. Els riscos més omnipresents i freqüents es donen en els àmbits individual i familiar. Es fa servir una tipologia bàsica per entendre el risc i la vulnerabilitat: els riscos poden afectar individus, com ara la pèrdua de la vida o de la feina del cap de família, o una discapacitat sobtada; poden afectar comunitats, com ara desastres naturals, i països, com ara crisis econòmiques i daltabaixos macroeconòmics.⁸⁹

La vulnerabilitat està íntimament lligada a la sostenibilitat. La sostenibilitat implica que les millores en desenvolupament humà poden ser continuades. El 1987 la Comissió Brundtland va definir desenvolupament sostenible com «el progrés que satisfà les necessitats del present sense comprometre la possibilitat de les generacions futures de satisfer les seves necessitats».⁹⁰ Quan les necessitats del futur es veuen compromeses per la manera com satisfem les nostres necessitats en el present, les generacions futures són vulnerables a possibles pèrdues catastròfiques de desenvolupament humà.

No ens podem estendre sobre la vulnerabilitat i la sostenibilitat, ja que exigeix un treball molt més concret, que proposem de fer en l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de l'any vinent. En aquesta secció ens centrem només en dos aspectes d'una importància primordial, inseguretats econòmica i canvi climàtic, i en com han evolucionat recentment.

Inseguretats laborals i factors que intervien

Moltes persones depenen de la seva feina per mantenir-se i per mantenir la família. Per a molts, perdre la feina és el fet més important (tret de la seva mort) que els pot fer minvar el desenvolupament humà. L'estatus laboral també afecta la sensació subjectiva de benestar de les persones. Qualsevol anàlisi de la vulnerabilitat ha de tenir en compte atentament, doncs, la inseguretat laboral i les fonts d'instabilitat econòmica, especialment importants ara que el món lluita per sortir de la recessió més profunda en moltes dècades i de la pèrdua de milions de llocs de treball.

La crisi econòmica mundial

Els càlculs de l'Organització Internacional del Treball mostren estabilitat i millores en molts països des de final dels anys noranta fins a la primera dècada d'aquest segle.⁹¹ Normalment sorgeixen pics d'atur com a resultat d'un sotrac macroeconòmic (una crisi econòmica o canviària). Aquest va ser sens dubte el cas de la crisi econòmica mundial, que va implicar un pic molt alt dels acomiadaments i augments significatius de l'atur, sobretot als països desenvolupats i a Europa i l'Àsia central (figura 4.5).

La crisi econòmica mundial es va precipitar per l'esclat de la bombolla immobiliària i per les fallides bancàries als Estats Units, que es van propagar ràpidament a la major part del món. Va ser la pitjor crisi econòmica des de la Gran Depressió, almenys als països desenvolupats.⁹² I de ben segur que no serà la darrera.⁹³

L'atur i la pobresa van augmentar: 34 milions de persones van perdre la feina i 64 milions més van caure per sota del llindar d'1,25 dòlars al dia per viure.⁹⁴ Això se suma als 160-200 milions de persones que van caure en la pobresa com a resultat dels preus més alts de les matèries primeres els anys precedents.⁹⁵ El 2010 la mitjana de l'atur era del 9 % als països desenvolupats i va arribar al 10 % als Estats Units i al 20 % a Espanya.

La recuperació va començar el 2009, però no està gens assegurada: el risc d'una recaiguda encara hi és, i una recuperació completa pot trigar anys. Intervencions polítiques imaginatives i enormes estímuls fiscals en molts països, combinats amb una ràpida coordinació mundial, van ajudar a evitar una crisi encara més gran.⁹⁶ En els països desenvolupats que havien gestionat correctament la bonança econòmica, l'impacte de la crisi va ser més lleu. Molts governs van mantenir o incrementar la despesa social, al contrari de final dels anys noranta, després de les crisis de l'est de l'Àsia i Rússia.⁹⁷

Les conseqüències de la crisi poden persistir fins i tot si reapareix el creixement, perquè el mercat de treball normalment té un endarreriment de la producció durant tota recuperació. L'Organització Mundial del Treball preveu que 43 milions de persones que van perdre la feina durant la crisi econòmica mundial al llarg de l'any 2009 pateixen el risc d'entrar en les llistes

de l'atur de llarga durada. I algunes persones es desanimen i abandonen del tot el mercat de treball. Es poden traçar línies paral·leles a la crisi de l'est de l'Àsia a final dels anys noranta, en què les taxes de participació en la mà d'obra mai no es van recuperar.⁹⁸

Però han sorgit riscos nous, igual que ha augmentat la preocupació sobre la sostenibilitat fiscal d'alguns països (com ara Grècia), i es manté el fantasma del contagi. En general, les economies que creixien més ràpidament durant la primera dècada d'aquest segle han estat les que en van sortir més malparades, tot i que Austràlia i la Xina en són només dues excepcions. A l'Amèrica Llatina i el Carib, el creixement del producte interior brut va davallar, amb caigudes significatives a Xile, Mèxic i el Perú. L'Àfrica subsahariana va mantenir el creixement, tot i que a una taxa molt més baixa, al voltant del 2 % el 2009, força més avall del 5 % de 2008. En els països desenvolupats, el creixement anual va caure uns sis punts percentuals, fins al -3,4 % el 2009. Alguns països d'Europa i l'Àsia central sembla que van rebre el cop més dur: les economies de l'antiga Unió Soviètica van passar del 5 % de creixement el 2008 a un decreixement de gairebé el 7 % el 2008, amb un fort augment de la pobresa.⁹⁹

Mentre que els països desenvolupats han rebut el cop més fort per la crisi, la capacitat d'alguns països en desenvolupament de manejar-ne els efectes és més limitada. Entorn del 40 % dels països que s'enfrontaven a un alentiment del creixement ja tenien un alt índex de pobresa el 2009 i unes capacitats fiscals i institucionals limitades per superar la volatilitat econòmica.¹⁰⁰

Respostes polítiques

Les fluctuacions de la feina i de la renda formen part de totes les economies, però el punt fins al qual es tracten mitjançant mecanismes de subsidis per desocupació o d'altres varia enormement. El sistema dels Estats Units de subsidi d'atur és molt diferent del d'Europa. El més normal, tanmateix, és que a mesura que els països es fan més rics, les proteccions socials augmenten, amb un paper més destacat de les assegurances i l'acció públiques. Dani Rodrik argumenta que el creixement de l'aparell estatal

ha estat un corollari de l'increment del risc que comporta la globalització.¹⁰¹ Això s'ha pogut veure durant la darrera crisi: gairebé la meitat dels països del G-20 van allargar la durada dels ajuts per desocupació el 2009-2010, i més d'un terç en van estendre la cobertura.¹⁰²

L'anàlisi de l'experiència internacional demostra que és impossible identificar una configuració de lleis i institucions que redueixin l'atur.¹⁰³ Aquesta conclusió agnòstica contrasta amb la forta presumpció sobre el tipus d'institucions del mercat de treball i de flexibilitat del mercat de treball que serien òptimes, segons, per exemple, els indicadors de *Doing business* del Banc Mundial.¹⁰⁴

Al mateix temps, més governs responen davant la volatilitat de l'ocupació i l'atur juvenil, per exemple als països àrabs, on aquests problemes van precedir la crisi mundial recent. Es poden plantejar reptes no tan sols per raó d'un ràpid creixement de la mà d'obra i per un creixement econòmic que no generi persones pobres, sinó també quant als límits de la creació de nous llocs de treball resultants de la protecció de l'ocupació, sobretot al sector públic.¹⁰⁵

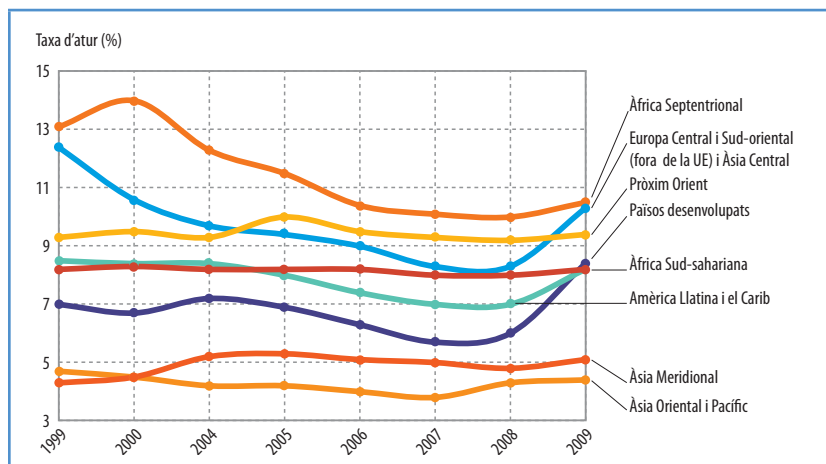
Dissenyar respostes polítiques que siguin factibles tant econòmicament com institucionalment i que evitin les dificultats dels països desenvolupats és un repte important. En països amb un sector considerable de treball no declarat i on sovint les institucions són febles, el més adient és una combinació de subsidi públic i de subsidi propi (requadre 4.5).¹⁰⁶

Com afecta la crisi al desenvolupament humà

Els grans augments de la pobresa són habituals en les crisis econòmiques. La crisi econòmica de l'est de l'Àsia de final dels anys noranta va deixar 19 milions d'indonesis i 1,1 milions de tailandesos en la pobresa. La crisi econòmica argentina de 2001 va incrementar la taxa de pobresa nacional quinze punts percentuals, i la crisi de l'Equador de 1998 va augmentar la pobresa tretze punts percentuals.¹⁰⁷

L'impacte en la renda depèn de si s'han elaborat plans adequats de desocupació. La preocupació sobre la seguretat laboral i la pèrdua de la feina ha comportat que molts governs abordin el problema de l'atur, malgrat que la cobertura

Tendència de l'atur durant l'última dècada

Nota: l'agrupament de les regions és una classificació de l'Organització Internacional del Treball.

Font: OIT (2010b).

i els subsidis sovint són parcials i inadequats (vegeu requadre 4.5). Quan no hi ha protecció social, les persones que perden la feina han de passar a l'economia informal, on els sous són més baixos i la vulnerabilitat, més alta.¹⁰⁸

Els efectes de les crisis en el desenvolupament humà evidentment van més enllà de la renda i poden durar més. Per exemple, les famílies pobres poden decidir treure els fills de l'escola, cosa que té unes conseqüències adverses de llarg abast per a les oportunitats futures dels infants.¹⁰⁹ Les crisis també incrementen la mortalitat infantil i la malnutrició; el retard del creixement imposa un alt cost les conseqüències del qual perduren en el temps.¹¹⁰ Els càlculs demostren que, a l'Àfrica, almenys de 30.000 a 50.000 infants moriran per culpa de la darrera crisi econòmica.¹¹¹ Els efectes negatius es poden palesar: creix el nombre de nens del carrer,¹¹² la taxa de suïcidis i de crims, els abusos i violència domèstica i les tensions ètniques.¹¹³ Darrerament s'ha comprovat que els augments de la desocupació superaran les davallades de la producció.¹¹⁴

L'impacte de les crisis en la mortalitat infantil sovint és més greu en les noies. Les dades a partir d'1,7 milions de naixements en 59 països en desenvolupament de l'any 1975 a l'any 2004 van demostrar que una caiguda de l'1 % del PIB anava associada a un creixement

Actualment, uns 150 països tenen algun tipus de programa de compensació de l'atur. En molts països desenvolupats el risc d'atur s'ha tractat àmpliament (sobretot, a l'Europa occidental) mitjançant una varietat de programes d'assistència social, sobretot el subsidi d'atur. La despesa en protecció social en la majoria de països de l'Europa occidental és ara del 25 %-30 % del PIB. Mentre que l'estructura i la cobertura d'aquests programes ha estat molt més feble als Estats Units, la tendència ha estat donar més ajuts en cas de pèrdua de la feina. La despesa social discrecional (inclosos els subsidis d'atur) ha sumat gairebé el 40 % de la despesa addicional en estímuls fiscals, malgrat que menys de la meitat dels aturats al Canadà i els Estats Units reben subsidis.

Però als països en desenvolupament només una minoria dels aturats reben subsidis. Alguns càlculs demostren que només un de cada cinc aturats a l'Amèrica Llatina i el Carib rep alguna forma de compensació per desocupació. Aquesta proporció cau a l'1 contra 33-50 als països àrabs i a l'Àfrica subsahariana. L'Argentina, el Brasil, la Xina, Sud-àfrica i Turquia tenen una cobertura per desocupació que va del 7 % al 12 %, mentre que és del 25 % a la Federació Russa. Allà on es cobreix aquesta contingència, la quantia dels subsidis és baixa. La mitjana del subsidi (definit com a sou substitutiu de pèrdua) és

d'un 10 %. El subsidi propi i altres mecanismes no declarats continuen sent la manera principal per sobreviure a la pèrdua de la feina en els països en desenvolupament.

Alguns països, Xile entre d'altres, obliguen a tenir comptes d'estalvi, on es demana als empresaris, i de vegades als treballadors, que dipositin del 3 % al 9 % dels guanys. Si bé aquests plans poden estar motivats tant per motius macroeconòmics (disparar la taxa d'estalvi) com d'incentivació, tantmateix representen reptes de disseny i de capacitat així com respecte a la igualtat. Pot ser que alguns treballadors no acumulin prou estalvis per poder-hi recórrer en un període d'atur, sobretot treballadors joves i treballadors amb sous baixos del sector no declarat.

Els plans de subsidis públics s'han fet més generals. Per exemple, Corea del Sud i Turquia tenen una assegurança de desocupació obligatòria. Els treballadors fan una contribució específica i han de reunir unes condicions necessàries, amb subsidis que es paguen durant un període que va dels set als deu mesos. A la Xina hi ha subsidis per desocupació per a una petita proporció de la mà d'obra urbana, amb quanties establertes pels governs locals inferiors al salari mínim.

Font: Commander (2010); Blanchard (2008); Salehi-Isfahani (2010); Freeman (1998); Rodrik (1998). OIT (2010a); Vroman i Brsumentsev (2009); Robalino, Vodopivec i Bodor (2009).

de la mitjana de mortalitat infantil de 7,4 morts per 1.000 naixements en el cas de les noies i d'1,5 en el cas dels nois.¹¹⁵

Alguns països en desenvolupament han protegit els seus pressupostos del sector social durant aquest temps.¹¹⁶ Sud-àfrica va dedicar el 56 % del seu pressupost d'estímuls fiscals a la protecció social. Però a la República Democràtica del Congo i a Myanmar els salaris reals dels mestres van caure fins a un 40 %, i a Madagascar, el Sudan i el Iemen van caure entre un 20 % i un 30 %. A molts països subsaharians s'han endarrerit els pagaments dels salaris de mestres i treballadors de la sanitat.¹¹⁷ De vegades les retallades dels pressupostos es consideren una resposta necessària a la caiguda dels ingressos, però molts països en desenvolupament tenen molta més capacitat de tirar endavant polítiques fiscals per contrarestar aquests cicles.¹¹⁸

Sovint, les crisis provoquen desigualtats. Mentre que milions de persones són bandejades, d'altres, com ara els inversors, pot ser que estiguin protegides per les assegurances dels dipòsits o es poden beneficiar de plans de rescat.

Els que hi guanyen (relativament, i de vegades absolutament) són en general els que tenen més recursos, més informació i agilitat econòmica, i els que tenen influències.¹¹⁹

Perspectiva de llarg termini

Malgrat els efectes severos, és important veure la crisi actual amb una perspectiva de llarg termini. Aquesta crisi ha estat la pitjor des de la Gran Depressió només per als països desenvolupats. Molts països en desenvolupament van patir davallades més greus a principi dels anys vuitanta, i alguns altres (com la Xina i l'Índia) han continuat creixent amb energia. No en va la producció mundial es calcula que serà un 1 % més elevada a final de l'any 2010 que abans de la crisi. Els nostres càlculs també indiquen que l'esperança de vida i l'escolarització van continuar augmentant, cosa que dona un IDH mundial de 0,68 per a l'any 2010, un 2 % més alt que el de l'any 2007. Als països desenvolupats, no obstant això, l'IDH ha crescut només lleugerament, perquè les baixades significatives que hi

ha hagut en la renda han contrarestat els guanys en salut i educació.

Al mateix temps, la crisi va posar molt més en relleu la regulació del mercat i va fer sorgir temes cabdals sobre la sostenibilitat del model i també punts de vista basats en el boom econòmic de la primera dècada d'aquest segle. A principi d'aquest any, els Estats Units van aprovar una gran reforma del seu sistema econòmic regulador, amb l'augment del nombre d'empreses financeres subjectes a supervisió, amb la regulació de molts dels contractes de derivats que eren a l'arrel de la crisi i amb la creació d'un cos regulador per protegir els consumidors dels serveis financers. Tornarem a les implicacions generals d'aquesta qüestió al capítol 6.

L'amença del canvi climàtic

La principal amenaça per al manteniment del progrés del desenvolupament humà ve de la no-sostenibilitat creixent evident de la producció i el consum. Els models actuals de protecció confien bàsicament en els combustibles fòssils. Ara sabem que això no és sostenible, perquè els recursos són limitats i perillosos. L'estret lligam entre creixement econòmic i emissions d'efecte d'hivernacle s'ha de tallar d'arrel perquè el desenvolupament humà sigui veritablement sostenible. Alguns països desenvolupats han començat a reduir els efectes més nocius amb l'ampliació del reciclatge i la inversió en transport públic i infraestructura. Però per a molts països en desenvolupament els elevats costos i la baixa disponibilitat de fonts d'energia neta representen un obstacle. Els països desenvolupats han d'obrir el camí de la reducció i donar suport als països en desenvolupament en la seva transició vers el desenvolupament humà sostenible.¹²⁰

Els primers informes sobre el desenvolupament humà parlaven de les amenaces al medi ambient, i informes més recents han abordat els temes del canvi climàtic i de l'escassetat d'aigua. Informes nacionals i regionals han tractat les mateixes qüestions, alguns des de punts de vista nacionals (el canvi climàtic a la Xina i a Croàcia) i d'altres centrant-se en temes de

significació local (l'energia a la Federació Russa i els recursos hidrològics al Tadjikistan). Però el tema més genèric de la sostenibilitat, que és l'ús i la distribució dels recursos econòmics i naturals entre individus i generacions, es mereix més atenció a la llum de les amenaces actuals.

Les preguntes conceptuales de què significa la sostenibilitat en el desenvolupament humà i com es pot tractar i mesurar encara no s'entenen bé. Com es pot abordar la diferència observada entre els augments en l'IDH i els indicadors mediambientals? Què cal fer per tenir una economia verda i un creixement verd, i com poden ajudar i accelerar el desenvolupament humà? Com avaluem els compromisos? Com poden les prescripcions polítiques per a una economia verda considerar correctament el desenvolupament i les implicacions distributives? Aquestes preguntes bàsiques demanen respostes acurades.

Una part del repte a l'hora de tractar la sostenibilitat en l'àmbit global i nacional té a veure amb la forma de mesurar-la. Però encara hi ha poc consens sobre això. Alguns advoquen per un mesurament de gran abast de la sostenibilitat, que tingui en compte si una economia exhaurix recursos tant naturals com físics, i altres pensen que la sostenibilitat mediambiental s'hauria de separar d'altres tipus de sostenibilitat. En un terreny més filosòfic, hi ha persones que no estan d'acord que l'acumulació de recursos físics pugui compensar la degradació mediambiental.

Les mesures existents prenen diferents posicions. La taxa ajustada d'estalvis nets, del Banc Mundial, es basa en un mesurament de gran abast del capital que uneix tots els tipus de recursos i, per tant, assumeix que en podem substituir uns per uns altres. El mesurament de l'empremta ecològica i de l'empremta de carboni que elabora Global Footprint Network i l'índex de sostenibilitat mediambiental de la Universitat de Yale se centren exclusivament en el medi ambient.

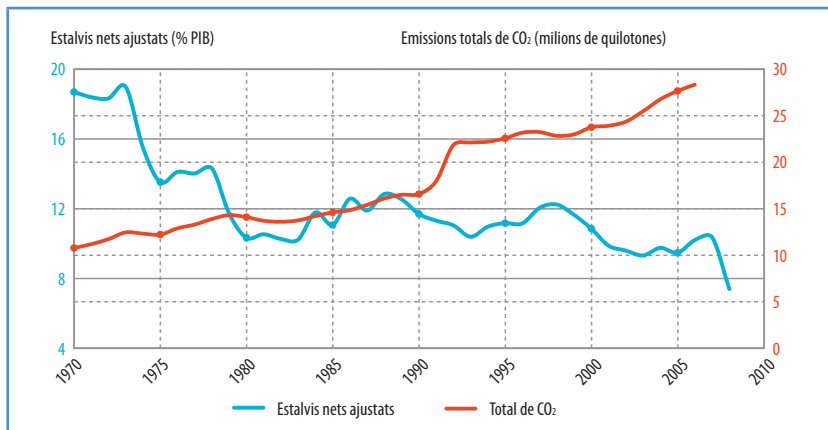
Tanmateix, aquests indicadors alternatius mostren que al llarg del temps el món ha esdevingut menys sostenible. L'estalvi net ajustat ha caigut al món més de la meitat, des de l'11 % de la renda nacional bruta el 1970 fins a menys del 5 % el 2008. Les emissions totals de diòxid de

---

La principal amenaça per a l'avenç en desenvolupament humà rau en la insostenibilitat cada vegada més palesa dels esquemes de producció i de consum

---

Tendències de les mesures clau de la sostenibilitat, 1970–2010

Nota: els estalvis nets ajustats no inclouen els danys per emissions de partícules.

Font: Banc Mundial (2010g)

carboni han arribat a més del doble en el mateix període (figura 4.6). En aquestes tendències nacionals hi ha una enorme variació regional subjacent, malgrat que el model canvia segons el sistema de mesura.¹²¹

Aquesta situació planteja uns reptes extraordinàriament importants. És imperatiu que els països de baix IDH assoleixin un alt creixement de la renda, però, pel que hem vist en altres esferes, l'extensió de noves idees i d'innovacions tecnològiques serà clau per permetre que els països aconseguixin un creixement verd.

Les conseqüències de la producció no sostenible mediambientalment ja són visibles. Una exposició creixent a sequeres, inundacions i estrès mediambiental és un impediment principal per a la realització de les aspiracions de les persones. Els resultats decebedors de les darreres negociacions internacionals demostren que cal un fort compromís de tots els països si ens volem enfrontar a la que pot ser l'amenaça més gran amb què el món mai s'ha hagut d'enfrontar. Tal com es remarcava a l'*Informe* de 2007/2008, el món necessita un acord vinculant internacional per tallar les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle amb un horitzó a llarg termini, i cal que es reconegui la necessitat imperiosa de la reducció continuada de la pobresa i l'existència de circumstàncies i capacitats diferents. Fins i tot, si tallem les emissions, ens hem d'adaptar a

l'augment de les temperatures, que el món ja ha començat a experimentar, i que només es poden restringir a mitjà termini.

En resum, dues dècades després del primer *Informe sobre el desenvolupament humà*, hi ha ben poques proves de progrés per fer el món més sostenible o de protegir efectivament les persones vulnerables d'incidents. Els efectes de la crisi econòmica més gran en dècades encara es poden sentir, i la confiança continuada en els combustibles fòssils amenaça amb un dany irreparable al nostre medi ambient i al desenvolupament humà de les generacions futures. Aquests desenvolupaments plantegen preguntes serioses sobre la viabilitat a llarg termini de la producció i el consum actuals del món.

* * *

Aquest capítol ha examinat les tendències de l'apoderament, la desigualtat, la vulnerabilitat i la sostenibilitat per ajudar a completar la nostra avaluació del desenvolupament humà els darrers quaranta anys.

El panorama que se'n desprèn és mixt:

- Els processos democràtics s'han estès arreu del món, en àmbits nacionals i subnacionals, i hi ha hagut clars avenços en l'apoderament d'alguns grups que estaven en desavantatge.
- Els nivells més alts de l'IDH s'associen amb un augment de la igualtat, però les desigualtats dins dels països continuen existint, i les desigualtats de renda augmenten.
- El fantasma de la inestabilitat macroeconòmica mundial continua viu, i hi ha una evidència i un reconeixement creixents que els models actuals de producció i consum del món no són sostenibles, repte que no s'ha abordat.

Tots aquests resultats subratllen el missatge principal d'aquest capítol: que les coses bones no sempre vénen juntes. Pensar en el desenvolupament humà implica posar-se uns objectius més amplis, que van més enllà dels assoliments econòmics. Introduir l'apoderament, la desigualtat i la vulnerabilitat i la sostenibilitat en el programa del desenvolupament humà significa

plantejar-se qüestions clau sobre com es poden crear polítiques i estratègies de desenvolupament. Destaca la necessitat d'abordar els models de progrés material que han generat alguns avenços, però que formen part de pràctiques productives i polítiques excloents i no sostenibles. En tractarem les implicacions al capítol 6.

Ser capaços de mesurar aquestes dimensions ajudarà a aprofundir l'anàlisi del seu paper en l'avaluació del desenvolupament. El capítol 5 presenta unes innovacions clau per a aquest objectiu, relacionades amb la distribució de la salut, l'educació i la renda, i aporta més llum sobre la naturalesa i l'extensió de la privació absoluta.

Innovacions en el mesurament de la desigualtat i la pobresa

El desenvolupament humà és una expansió de les llibertats reals de les persones per intentar portar una vida significativa, amb motius per ser valorada. L'índex de desenvolupament humà (IDH), creat el 1990, va ser una mesura pionera que anava més enllà de la renda per reflectir la salut i l'educació. *L'Informe sobre el desenvolupament humà* de 1990 reconeixia que l'IDH «copsa algunes de les eleccions de les persones i en deixa fora moltes que la gent pot considerar importants, com ara la llibertat econòmica, social o política, i la protecció contra la violència, la inseguretat i la discriminació, per esmentar-ne només unes quantes». Aquest buit s'ha posat en relleu en estudis posteriors sobre el benestar.¹ Diversos informes de desenvolupament humà regionals i nacionals han creat mesures innovadores del desenvolupament humà amb una àmplia varietat de formes, i han sorgit un bon nombre de treballs acadèmics al voltant de l'índex de desenvolupament humà i dels temes que hi estan relacionats.

Per obtenir una imatge completa de l'evolució del desenvolupament humà hem d'anar més enllà de les dimensions de l'IDH. El significatiu, en conjunt, progrés de la salut, l'educació i la renda queda matisat per una desigualtat elevada i persistent, uns models de producció no sostenibles i la pèrdua de poder de grans grups de persones a tot el món. Aquest capítol i el següent analitzen les implicacions d'aquesta

visió més àmplia a l'hora de mesurar el desenvolupament humà i de dissenyar polítiques i estratègies per al desenvolupament.

Una senzilla matriu mostra com l'IDH cobreix un nucli important del desenvolupament humà, complementat per les mesures noves que es presenten aquí i que es mostren en l'annex estadístic (taula 5.1). Les columnes llisten els components (salut, béns materials i

QUADRE 5.1

Mesurament del desenvolupament humà

Cap a un nou panell de control del desenvolupament humà

Mesura empírica	Components del desenvolupament humà				
	Salut	Educació	Béns materials	Llibertat política	Cohesió social
Nivell mitjà	IDH		Indicadors d'apoderament		
Privació	Índex de pobresa multidimensional				
Vulnerabilitat	Indicadors de sostenibilitat ambiental, seguretat personal, benestar, feina digna				
Desigualtat	IDH ajustat a la desigualtat				
	Índex de desigualtat de gènere				

Font: ODH basat en Pritchett (2010).

cohesió social), i les files llisten les mesures empíriques d'aquests components (privació, nivell mitjà i desigualtat). La sostenibilitat mediambiental, per exemple, la recull la vulnerabilitat, que està relacionada amb

les perspectives i els riscos del desenvolupament humà. La taula mostra les àrees amb avenços en les mesures preses enguany (colors foscos) i les àrees en què cal insistir en futurs informes.

Tres noves mesures multidimensionals

Com a remarcable innovació d'aquest any del vintè aniversari, introduïm tres mesures multidimensionals de desigualtat i pobresa en la família de mesures de l'*Informe sobre el desenvolupament humà*:

- L'índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat (IDHD), calculat per a 139 països, captura les pèrdues de desenvolupament humà causades per desigualtats en salut, educació i renda. Les pèrdues en les tres dimensions varien segons el país, des de l'1 % d'educació (República Txeca) fins al 68 % de renda (Namíbia), i tendeixen a ser més grans en països amb un baix IDH.
- L'índex de desigualtat de gènere (IDG), calculat per a 138 països, revela desigualtats de gènere en salut reproductiva, poderament i participació en el mercat de treball. Les pèrdues en aquests àmbits a causa de la desigualtat de gènere, tal com

expressa l'IDG, van des del 17 % fins al 85 %, amb les pèrdues més importants concentrades als països àrabs i al sud de l'Àsia.²

- L'índex de pobresa multidimensional (IPM) identifica privacions superposades que pateixen les llars pel que fa a salut, educació i nivell de vida. Aproximadament un terç de la població de 104 països en desenvolupament, o al voltant de 1.750 milions de persones, pateixen pobresa multidimensional. Més de la meitat viuen al sud de l'Àsia, tot i que les taxes són més altes a l'Àfrica subsahariana, amb una variació significativa per regions i grups, com ara els pobles indígenes.

Tal com es descriu al requadre 1.2 del capítol 1, l'IDH és un conjunt resumit del progrés en salut, educació i renda, i regularment es fan

REQUADRE

5.1

L'IDH en acció: innovacions en els mesuraments

Molts informes sobre el desenvolupament humà nacionals han tingut en compte altres aspectes del benestar en l'àmbit nacional i han ampliat i adaptat l'índex de desenvolupament humà (IDH) bàsic:

- Un informe de Bòsnia i Hercegovina va examinar l'exclusió social com a concepte multidimensional en la caiguda del socialisme i en l'empremta del conflicte. Va mesurar la participació política a les eleccions i la societat civil, l'accés als serveis i l'exclusió extrema i de llarg termini, i va descobrir que la meitat de la població pateix exclusió social, que afecta desproporcionadament els habitants de zones rurals, els pobres, la gent gran, la gent jove i els infants amb necessitats especials.
- Un informe de Colòmbia va mostrar els efectes del conflicte armat en les vides de la gent amb dades d'homicidis, desplaçament, enviliment de guerra (crims comesos sota circumstàncies

conflictives), governabilitat i violència. A partir del diàleg social amb comunitats de tot el país, analitzava les causes que eren a la base del conflicte i va identificar com a solucions llibertats que calia impulsar i desigualtats que calia tractar. Va assenyalar un ventall de polítiques més enllà de l'acció militar per complementar les negociacions de pau d'alt nivell.

- Un informe de Costa Rica va explorar la relació entre la inseguretat ciutadana i el desenvolupament humà. Va introduir noves eines per mesurar la inseguretat ciutadana en l'àmbit de barri, incloent-hi la seguretat (sobretot, violència i furt), la percepció d'inseguretat i les llibertats individuals. Va descartar els valors convencionals de l'IDH i va redibuixar el mapa de Costa Rica a partir d'idees més àmplies sobre el benestar.

Font: Basat en Gaye i Jha (2010). Vegeu www.hdr.undp.org/en/nhdr/

milliores en els seus indicadors i en les especificacions funcionals. Els canvis en reforcen el valor i la centralitat com a punt de vista per estudiar el desenvolupament.

La nostra perspectiva s'ha format amb molts informes sobre desenvolupament humà nacionals que n'han ampliat els mètodes d'anàlisi. I és que en l'àmbit estatal i local han sorgit innovacions en les formes de mesurar el desenvolupament humà. La majoria són aplicables només en el seu context i

poden no ser rellevants en altres països o no ser pràctiques per les limitacions de les dades. Tot i això, aquestes adaptacions locals aporten idees valuoses (requadre 5.1).

Els avenços de coneixements i dades permeten fer innovacions en els mesuraments de la desigualtat i la pobresa multidimensionals, i aquests mesuraments es poden aplicar globalment per poder fer comparacions i per aportar nous punts de vista.

Mesurament de la desigualtat multidimensional: l'IDH ajustat per la desigualtat

L'IDH presenta mitjanes i amaga les grans disparitats en el desenvolupament humà entre la gent d'un mateix país. Els càlculs que han fet informes anteriors sobre el desenvolupament humà eren parcials (com, per exemple, tenir només en compte la renda) o cobrien pocs països (quinze, el 2006). Aquest informe, que desenvolupa una innovació introduïda en l'*Informe de Mèxic de 2002* que fa poc es va estendre a un informe regional de l'Amèrica Llatina,³ conforma l'IDHD de manera que es pot comparar directament amb l'IDH per reflectir la desigualtat en cada indicador de l'IDH en un gran nombre de països. L'IDHD té unes propietats estadístiques desitjables per fer càlculs creuats de diferents països i permet combinar dades de diferents fonts (com ara dades de salut a partir de taules de vida i dades de renda a partir d'enquestes a les llars).⁴ A la taula 3 hi ha un conjunt de càlculs relacionats amb l'IDHD per a tots els països dels quals hi ha dades.

L'IDHD té en compte no només el desenvolupament humà mitjà d'un país, mesurat segons els indicadors de salut, educació i renda, sinó també com està distribuït. Podem pensar que cada persona d'una societat té un «IDH personal». Si tothom tingués la mateixa esperança de vida, escolarització i renda, i, per tant, el nivell societal mitjà de cada variable, l'IDH d'aquesta societat seria el mateix que el nivell d'IDH personal i, per

tant, l'IDH de la «persona mitjana». A la pràctica, és clar, hi ha diferències entre les persones, i l'IDH mitjà difereix dels nivells d'IDH personal. L'IDHD té en compte les desigualtats en l'esperança de vida, escolarització i renda i «descompta» el valor mitjà de cada indicador d'acord amb el seu nivell de desigualtat. L'IDHD serà igual que l'IDH quan no hi hagi desigualtat entre les persones, però cau molt per sota de l'IDH quan la desigualtat augmenta. En aquest sentit, l'IDH pot ser vist com un índex de desenvolupament humà «potencial» (o l'IDHD màxim que es podria assolir si no hi haguessin desigualtats), mentre que l'IDHD és el nivell real de desenvolupament humà (tenint en compte les desigualtats). La diferència entre l'IDH i l'IDHD mesura la «pèrdua» de desenvolupament humà potencial a causa de les desigualtats.⁵

Pèrdues variables de desenvolupament humà a causa de la desigualtat

Calculem la pèrdua total de desenvolupament humà a causa de desigualtats multidimensionals, la pèrdua en cada dimensió i els efectes de la desigualtat en la classificació de països segons l'IDH.⁶ La pèrdua mitjana d'IDH està entorn del 24 %, i va del 6 % (República Txeca) al 45 % (Moçambic).

L'IDH-D no només té en compte el desenvolupament humà mitjà d'un país sinó també la seva distribució

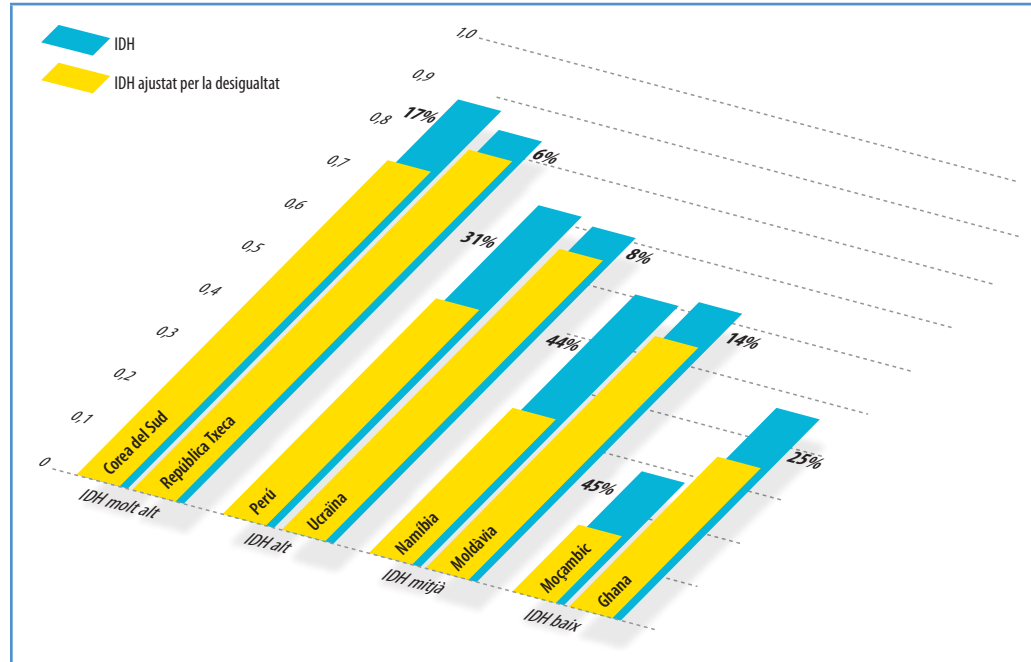

FIGURA 5.1

La desigualtat té un gran impacte en el desenvolupament humà

Pèrdues en l'IDH a causa de desigualtats multidimensionals

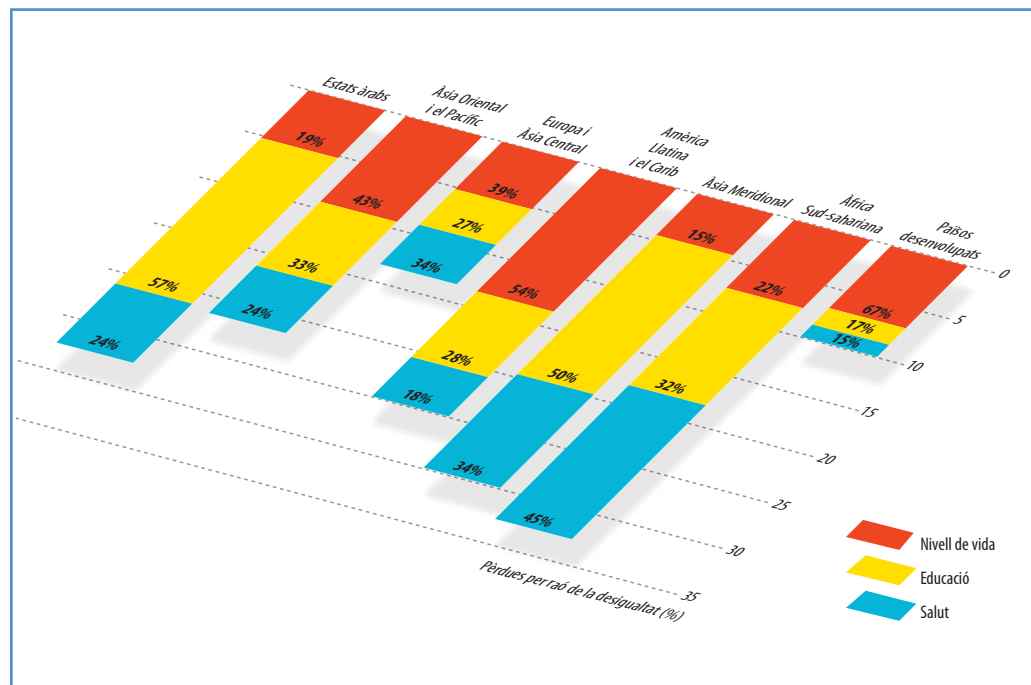
Nota: les xifres del costat de les barres són les pèrdues percentuals per raó de la desigualtat multidimensional (Quadre estadístic 5)

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva pròpia base de dades

FIGURA 5.2

Els habitants de l'Àfrica sud-sahariana, el sud de l'Àsia i els països àrabs són els més malparats per les desigualtats en el desenvolupament humà

Pèrdues en l'IDH i els seus components per raó de la desigualtat, per regions

Nota: les xifres de l'interior de les barres són la proporció del total de pèrdues per raó de la desigualtat atribuïble a cada component de l'IDH.

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva pròpia base de dades

Més del 80 % dels països en perden més del 10 %, i gairebé el 40 % en perden més del 25 % (vegeu la taula estadística 3).

En general, els països amb menys desenvolupament humà tenen més desigualtats multidimensionals —i, per tant, pèrdues més importants de desenvolupament humà—, tot i que hi ha unes variacions significatives. La figura 5.1 mostra les pèrdues més grans i més petites en grups d'IDH i els patrons de les pèrdues. Per exemple, entre els països amb un IDH baix, Moçambic perd més del 45 % del seu valor d'IDH, mentre que Ghana en perd el 24 %. Entre els països amb un IDH alt, el Perú en perd el 31 %, comparat amb el 8 % d'Ucraïna. La pèrdua més gran entre els països desenvolupats és la de Corea del Sud, que en perd gairebé el 17 %.

La gent de l'Àfrica subsahariana pateix les pèrdues més grans d'IDH a causa de desigualtats substancials de tots tres indicadors, seguida del sud de l'Àsia i els països àrabs (figura 5.2). En altres regions les pèrdues són atribuïbles més directament a la desigualtat en una sola dimensió. El sud de l'Àsia mostra una gran desigualtat en la salut i l'educació: la pèrdua d'IDH de l'Índia és del 41 % en educació i del 31 % en salut. Les considerables pèrdues dels països àrabs es poden atribuir generalment a la distribució desigual de l'educació. Egipte i el Marroc, per exemple, perden cadascun el 28 % del seu IDH, en gran part a causa de la desigualtat en l'educació.

Els habitants dels països desenvolupats pateixen la desigualtat més baixa en el desenvolupament humà. L'est de l'Àsia i el Pacífic no van malament, sobretot pel que fa a l'accés a l'assistència sanitària i a l'educació, i els antics països socialistes d'Europa i l'Àsia central encara tenen una distribució relativament igualitària en totes tres dimensions.

En calcular l'IDHD en diferents moments, es poden apreciar i comparar canvis en diferents aspectes de la desigualtat. Per exemple, entre el 2000 i el 2005 les pèrdues per la desigualtat en l'IDH del Brasil van disminuir del 31 % al 28,5 % a causa de descensos de la desigualtat en totes les dimensions; en concret, va caure tres punts percentuals en salut i dos punts percentuals en educació i renda.

Les pèrdues acostumen a ser més importants en salut i educació que en renda

En més d'un terç de països, la desigualtat en salut, educació o en totes dues sobrepasa la de la renda. El ventall de pèrdua va del 4 % (Islàndia) al 59 % (l'Afganistan) en salut; de l'1 % (República Txeca) al 50 % (el Iemen) en educació, i del 4 % (l'Azerbaidjan) al 68 % (Namíbia) en renda.

La desigualtat tant en la renda com la no relacionada amb aquesta mesura tendeix a ser més gran en països amb un baix IDH. La relació entre la desigualtat i l'IDH, de tota manera, és més gran en la resta de dimensions que en la renda (vegeu el capítol 3). Per damunt de tot, hi ha una correlació negativa entre assoliment i desigualtat, però amb una gran variació: alguns països amb anys d'escolarització per sota de la mitjana no són menys igualitaris que països amb un nivell d'escolarització per sobre de la mitjana. La mitjana d'anys d'escolarització és molt més baixa a Brasil (set anys) que a Corea del Sud (dotze anys), però tots dos països tenen la mateixa pèrdua per desigualtat en l'educació (sobre el 26 %). Països amb una esperança de vida similar també poden tenir nivells de desigualtat molt diferents: per exemple, el Pakistan (pèrdua del 33 % en salut), Mongòlia (23 %) i la Federació Russa (12 %). La desigualtat en l'esperança de vida en néixer ve donada bàsicament per la taxa de mortalitat infantil i postinfantil.

Aquests descobriments mostren el valor d'un mesurament realment multidimensional de la desigualtat i assenyalen polítiques potencials. La dispersió de la salut i l'educació és un repte molt important per als planificadors polítics. Pel que fa a la salut, cal elaborar programes per reduir les diferències d'accés als serveis públics (com ara programes de vacunació) entre els rics i els pobres.⁷ I, tal com hem vist al capítol 2, la majoria de l'escolarització és pública, així que calen esforços més importants per promoure-hi l'accés equitatiu.

A més d'una tercera part de països, la desigualtat en salut, educació, o ambdues, és més gran que la desigualtat en nivell d'ingressos

---

Limitacions de l'IDH ajustat per la desigualtat

L'IDHD captura la desigualtat, que l'IDH no mesura. Però a causa de les dades i de qüestions tècniques, encara no captura les

desigualtats que se superposen, com per exemple si les mateixes persones pateixen una o múltiples privacions.⁸ Com que és una sèrie experimental, anirà millorant amb el temps a partir del feedback rebut i de la disponibilitat de més dades.

Mesurament de la desigualtat de gènere: l'índex de desigualtat de gènere

La desigualtat basada en el gènere continua essent un gran obstacle per al desenvolupament humà. Nenes i dones han avançat molt des del 1990, però encara no s'ha assolit l'equitat

La desigualtat de gènere continua sent una barrera molt important per al desenvolupament humà. Les noies i les dones han avançat molt des de 1990, però no han assolit encara la paritat de gènere. En aquesta secció analitzem les formes de mesurar i de supervisar la desigualtat de gènere, i adaptem els mètodes aplicats per mesurar la desigualtat multidimensional al gènere. L'índex de desigualtat de gènere (IDG), introduït com una altra sèrie experimental, és l'únic que inclou l'educació, la participació econòmica i política i les qüestions de salut específicament femenina en un recompte de desigualtats superposades en l'àmbit nacional. És, doncs, un important avenç en les mesures existents al món de la igualtat de gènere. A la taula estadística 4 hi ha un conjunt de càlculs d'IDG per a tots els països dels quals hi ha dades.

Els mesuraments dels desavantatges de les dones augmenten la consciència que hi ha problemes, permeten la supervisió del progrés vers els objectius d'igualtat de gènere i fan que els governs se'n facin responsables. Gràcies a l'esforç col·lectiu de governs, societat civil i agències internacionals (inclosos l'Organització Internacional del Treball, l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic, el Banc Mundial i el Fòrum Econòmic Mundial), la quantitat de dades publicades que incorporen una perspectiva de gènere ha augmentat considerablement des de 1990.

Els primers índexs mundials de gènere (l'índex de desenvolupament de gènere —IDG— i la mesura d'apoderament de gènere —MAG—) van aparèixer a l'*Informe*

sobre el desenvolupament humà de 1995, just abans de la Quarta Conferència Mundial sobre la Dona, que va tenir lloc a Pequín. L'IDG tenia en compte les desigualtats de gènere en els indicadors de l'IDH.⁹ La MAG se centrava en la participació política (mesurada per la quota d'escons parlamentaris ocupats per dones), la participació econòmica (quota de posicions d'alt nivell i professionals) i el poder sobre els recursos econòmics (diferències de renda). Aquests dos esforços pioners van assolir una certa visibilitat pública, amb el suport dels informes anuals, i van remarcar la importància de recollir i analitzar dades disperses sobre el gènere. Tant l'IDG com la MAG van provocar el debat sobre com s'ha d'elaborar un índex de gènere vàlid i fiable.¹⁰

Els crítics han trobat tres punts febles en l'IDG i la MAG:¹¹

- Les mesures combinen assoliments absoluts i relatius. Així, un país amb una renda absoluta baixa puntua baix, encara que tingui una igualtat de gènere perfecta. L'IDG ajusta l'IDH pel que fa a les desigualtats de gènere i, per tant, mesura tant els assoliments com les disparitats, tot i que sovint es malinterpreta com si només reflectís les darreres.
- Es van haver de fer imputacions a gran escala per omplir les dades que mancaven. Per a les parts de renda relativa de tots dos índexs, més de tres quarts dels càlculs per països van ser parcialment imputades. Com que la renda era el punt de discòrdia més important entre l'IDH i

l'IDG, aquesta imputació va ser particularment problemàtica.

- Es pot discutir que gairebé tots els indicadors de la MAG reflecteixen un fort biaix elitista urbà i fan servir alguns indicadors que són més rellevants per als països desenvolupats.

Aquests problemes reflecteixen en part les severes limitacions de les dades, que encara hi són, però l'IDG tracta les principals crítiques. No confia només en imputacions, sinó que inclou tres dimensions essencials per a les dones: salut reproductiva, apoderament i participació en el mercat de treball, i copsa aquestes tres dimensions en un índex sintètic, ja que considerar l'apoderament i el desenvolupament junts reflecteix unes importants complementaritats.¹² I cap dels indicadors implícits es relaciona amb el nivell general de desenvolupament d'un país, així que els països en desenvolupament poden obtenir un bon índex si els seus desavantatges de gènere són limitats.

Aquest enfocament està en consonància amb el de la desigualtat, ja que compara dos

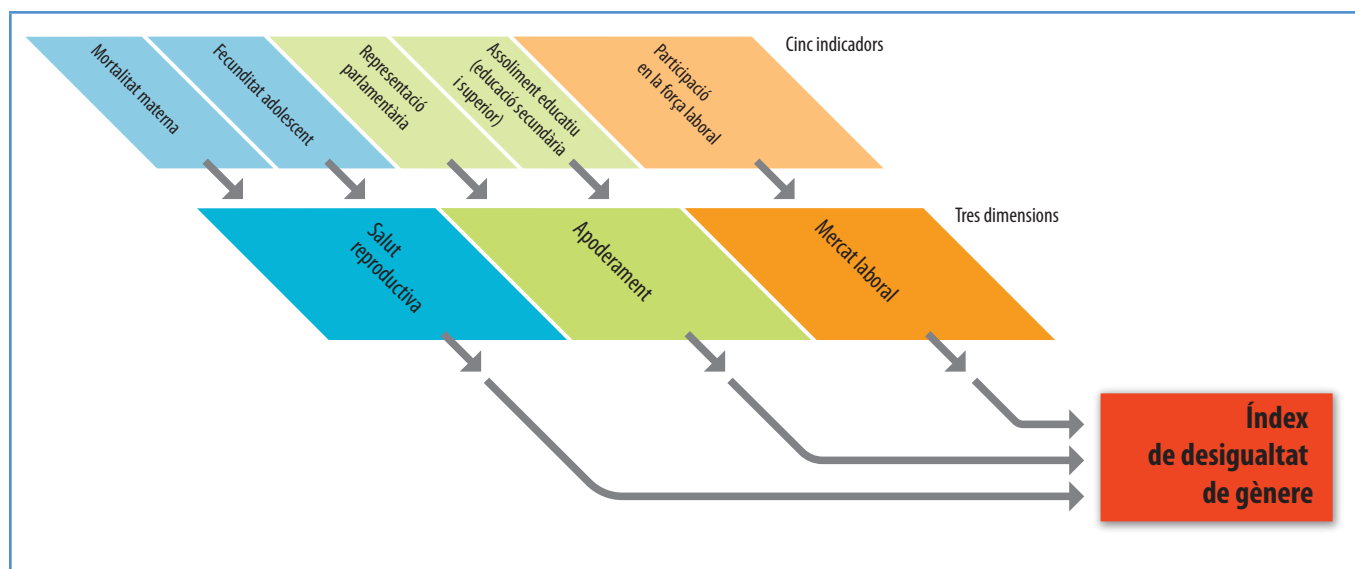
grups, dones i homes, i té en compte només les desigualtats entre ells, en un àmbit estatal (vegeu la *Nota tècnica 3* per a més detalls). Com l'IDHD, l'IDG copsa la pèrdua d'assoliments en dimensions clau a causa de la desigualtat de gènere. Va del 0 (sense desigualtat en les dimensions analitzades) a l'1 (desigualtat completa).

L'IDG augmenta quan els desavantatges en les diferents dimensions s'associen, és a dir, com més correlacionades siguin les disparitats entre gèneres en totes les dimensions, més alt serà l'índex.¹³ Així es reconeix que les dimensions són complementàries i que la desigualtat en l'escolarització tendeix a estar relacionada amb, per exemple, l'accés a oportunitats laborals i a la mortalitat materna.¹⁴ Els desavantatges que se superposen són un aspecte important de la desigualtat de gènere, i copsar-los és un gran avantatge de l'IDG. El mètode també assegura que el baix assoliment en una dimensió no es pot compensar completament per un alt assoliment en una altra. Això contrasta amb l'IDHD, per al qual les limitacions de les dades impedeixen copsar associacions entre dimensions.

FIGURA 5.3

Components de l'índex de desigualtat de gènere

Índex de desigualtat de gènere: tres dimensions i cinc indicadors

Nota: la mida dels quadres reflecteix les ponderacions relatives dels indicadors i les dimensions.

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva pròpia base de dades

Dimensions i indicadors

La figura 5.3 resumeix les dimensions i els indicadors de l'IDG i suggereix les enormes limitacions de les dades a l'hora de mesurar com tiren endavant les dones i les noies a tot el món. Els comentem breument per separat.

Salut reproductiva

La salut reproductiva de les dones es mesura amb dos indicadors: la taxa de mortalitat materna i la taxa de fecunditat juvenil.¹⁵ El benestar de la dona durant el part és intrínsecament important i és un clar senyal de l'estatus de la dona en la societat. El risc de mort durant el part es redueix amb educació bàsica, nutrició adequada i accés als anticonceptius, als serveis de salut prenatal i a uns assistents de part qualificats. Tanmateix, aquests serveis encara es deneguen a massa dones, tot i que molts són de baix cost.

Hi ha una gran variació entre països pel que fa a la taxa de mortalitat materna, fins i tot en països de renda similar. L'Iran gaudeix d'una renda per capita més alta que Costa Rica, però la taxa de mortalitat materna de l'Iran és 4,5 vegades la de Costa Rica. La renda per capita d'Indonèsia és lleugerament més alta que la de Mongòlia, però la seva taxa de mortalitat materna és més de nou vegades més alta. La taxa de mortalitat materna als Estats Units és onze vegades la d'Irlanda, el país capdavanter en aquesta qüestió.

La reproducció no és tan sols arriscada, sinó que sovint comença massa aviat, de manera que compromet la salut i limita oportunitats futures. La maternitat juvenil, tal com mesura la taxa de fecunditat juvenil, s'associa amb un risc més elevat per a la mare i el fill i acostuma a ser la causa que les dones joves no vagin a escola i que sovint siguin destinades a feines poc qualificades, en el millor dels casos.¹⁶

Apoderament

Les dones tradicionalment han estat en posició de desavantatge en l'arena política a tots els nivells de govern. Per copsar aquest desavantatge fem servir la taxa de comparació entre representants, dones i homes del parlament. La representació parlamentària nacional, que reflecteix la visibilitat de la dona en el lideratge polític i en la societat en general, ha augmentat amb el temps, però la mitjana mundial encara és només del 16 %. El 2008 el parlament de Ruanda va ser el primer a tenir una majoria de dones.

Obtenir més educació amplia la llibertat de les dones, perquè en reforça la capacitat de crítica, de reflexió i d'acció per canviar la seva condició i n'incrementa l'accés a la informació. Les dones amb coneixements tenen més possibilitats de gaudir d'una feina satisfactòria, de participar en el debat públic, d'ocupar-se de la seva salut i de la dels seus i d'emprendre altres iniciatives. Ens centrem en les diferències d'assoliment d'ensenyament secundari i superior.

Mercat laboral

La participació de la mà d'obra femenina, que inclou tant les dones que treballen i les

REQUADRE 5.2

Temes de gènere no inclosos per manca de dades

Els rols de gènere influeixen en la manera com homes i dones fan servir el seu temps. A més de treballar com a mà d'obra, moltes dones tenen la càrrega addicional d'haver de cuidar altres persones i de fer les feines de casa, cosa que interfereix en el seu temps lliure i augmenta l'estrès i l'esgotament. Encara que comença a sorgir una millor comprensió sobre com l'ús del temps afecta el benestar, aquesta informació generalment no està disponible o no es recull amb regularitat, i per aquest motiu no es pot incloure en els mesuraments mundials.

És crucial tenir informació sobre la propietat dels recursos econòmics per part de dones, tant per si soles com en copropietat amb un cònjuge; els recursos immobles tenen una importància especial. Tanmateix, no hi ha dades gaire àmplies. L'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació té una nova base de dades sobre gènere i drets de propietat de la terra que cobreix sis temes: marc legal, règim de propietat, tractats internacionals, dret consuetudinari, organitzacions socials civils i estadístiques d'ús de la terra. Però, això, per a menys de cent països.

La violència contra les dones és, tristament, molt freqüent, però no està documentada de manera que es pugui comparar internacionalment.

Per participar en la presa de decisions serien valuosos indicadors d'àmbit comunitari, com, per exemple, sobre representació i lideratge, que han esdevingut molt importants en molts països, fins i tot l'Índia. Tanmateix, només hi ha dades comparables d'uns pocs països. Són igualment escasses les dades que desglossen per gèneres l'assistència a les eleccions.

Font: Agarwal (2003); Comissió sobre l'Estatut de la Dona (2010); Desai (2010)

aturades (que busquen feina activament) com les que busquen feina a temps parcial, s'havia estancat al voltant del 51 % el 2008.¹⁷ Les dones dels països àrabs van augmentar la seva participació en aproximadament nou punts percentuals des de 1980, fins a un 27 % el 2008, que continua sent només la meitat de la mitjana mundial.¹⁸

Tot i que és útil, la participació de la mà d'obra no té en compte la segregació ocupacional en el mercat laboral i la diferència salarial per gènere (vegeu el capítol 4). No hi ha mesuraments directes de renda diferenciada per sexes.¹⁹

Dimensions que no s'han mesurat

Hi ha altres aspectes importants molt rellevants per al benestar de les dones, com ara l'ús del temps, l'accés a recursos, la violència domèstica i l'apoderament en l'àmbit local,

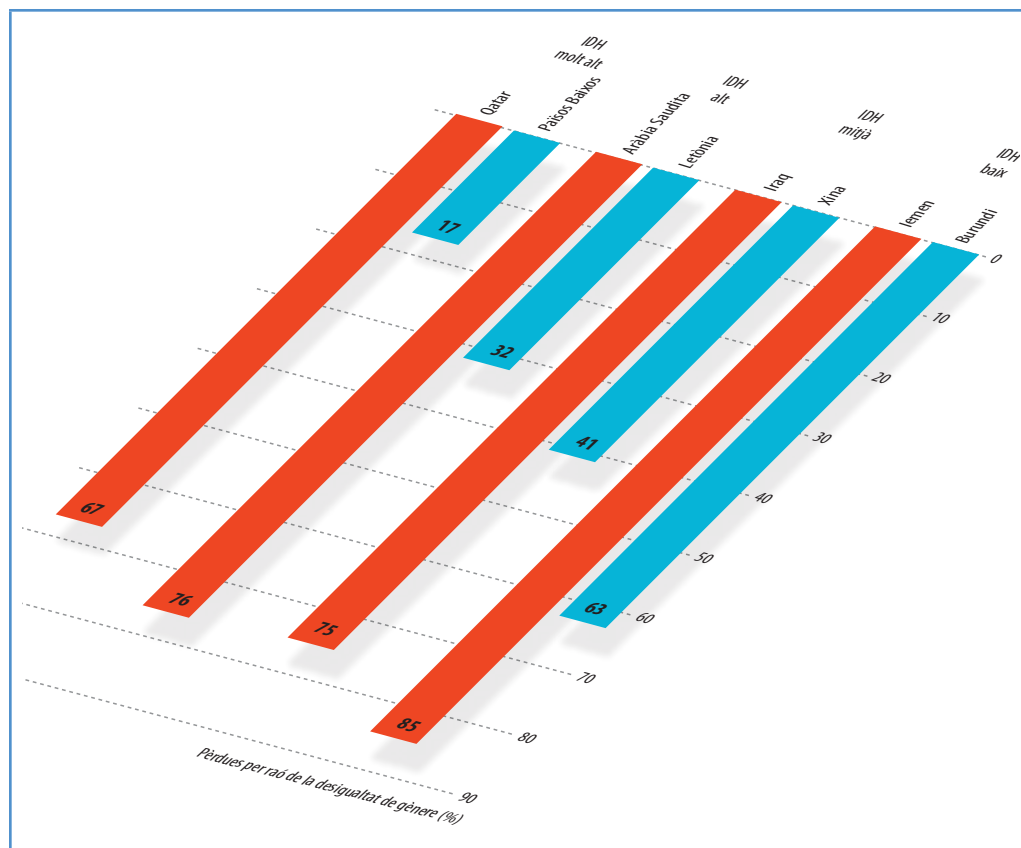
però no hi ha dades fiables ni actualitzades (requadre 5.2). Aquestes qüestions han de servir de base per renovar els esforços per millorar la informació per afavorir una consciència més gran, el debat públic i la formulació de polítiques (capítol 6).

Enorme variació en la desigualtat de gènere

L'IDG va del 0,17 al 0,85 (i, per tant, reflecteix percentatges de pèrdua del 17 % al 85 %). La figura 5.4 mostra les pèrdues més grans i les més petites en la classificació segons l'IDH. Els Països Baixos són els primers de la llista perquè són els més propers a la paritat de gènere, seguits de Dinamarca, Suècia i Suïssa. L'IDG mitjà dels deu països més propers a la igualtat de gènere és 0,23. Els Països

FIGURA 5.4 Grans pèrdues per raó de la desigualtat de gènere en l'espectre de l'IDH

Percentatge de pèrdua en els assoliments respecte de l'IDH per raó de la desigualtat de gènere; selecció de països

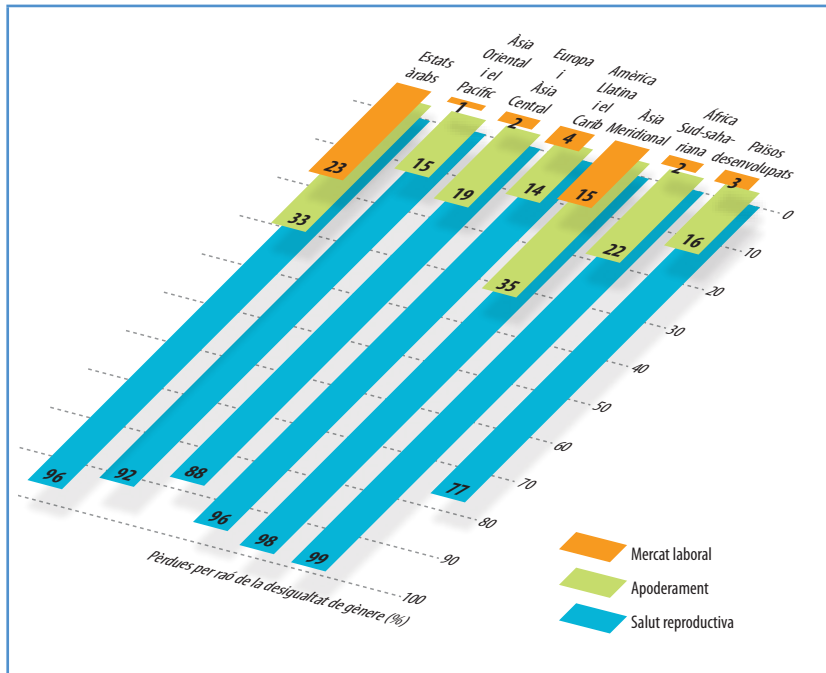

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva pròpia base de dades

FIGURA 5.5

La salut reproductiva és l'element que contribueix amb major mesura a la desigualtat de gènere

Models regionals de pèrdua per raó de la desigualtat de gènere

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva pròpia base de dades

Baixos tenen una mortalitat materna molt baixa, tenen una de les taxes de fecunditat juvenil més baixes del món i es troben a prop de la paritat en l'assoliment educatiu, en la participació política i en el treball. Qatar és el país que se situa més lluny de la igualtat de gènere entre els països desenvolupats, mentre que l'Aràbia Saudita, l'Iran i el Iemen són els que es troben més lluny de la paritat en els seus grups d'IDH. Burundi emergeix com el més proper a la igualtat de gènere d'entre els països amb un baix IDH, igual que la Xina en el grup d'IDH mitjà.

Els deu països que ocupen les últimes posicions (en ordre descendent) són el Camerun, la Costa d'Ivori, Libèria, la República Centreafricana, Papua Nova Guinea, l'Afganistan, Mali, el Níger, la República Democràtica del Congo i el Iemen, amb un IDG mitjà de 0,79. Altres països amb una gran desigualtat de gènere són Benín, Malawi, l'Aràbia Saudita i Sierra Leone. L'Aràbia Saudita mostra un alt desenvolupament humà i ocupa el lloc 55 en la classificació mundial de l'IDH, amb un

IDH de 0,75 i una renda per capita de gairebé 25.000 dòlars. Tanmateix, tot i el bon assoliment en educació femenina, gairebé no hi ha dones al parlament, i la taxa de participació femenina en la mà d'obra és de només un 25 % en comparació amb la dels homes, cosa que dona al país un IDG de 0,76 i el classifica en el lloc 128 de 138 països.

Els models regionals revelen que la salut reproductiva és l'element que més contribueix a la desigualtat de gènere a tot el món (figura 5.5). Els països àrabs i el sud de l'Àsia es caracteritzen per un apoderament femení relativament baix. Les dones també es veuen afectades per una participació desigual en la mà d'obra als països àrabs. La participació política de les dones és més gran a l'Àfrica subsahariana que als països àrabs, Europa i l'Àsia central i sud de l'Àsia, però l'apoderament queda contrarestat per les disparitats en l'educació. Alguns països europeus i de l'Àsia central tenen menys dones al parlament, tot i que es troben a prop de la paritat en els assoliments educatius i en l'ocupació i que tenen taxes baixes de mortalitat materna.

Més en general, els països situats al final de la classificació tenen tots rècords pessimistes en múltiples dimensions del benestar de les dones. En els vint darrers, la taxa de mortalitat materna és d'unes 915 morts per 100.000 naixements d'infants vius, i la taxa de fecunditat juvenil és de 111 naixements per cada 1.000 dones d'entre quinze i dinou anys, totes dues xifres molt per damunt de les mitjanes mundials de 273 morts i 54 naixements. A més, només hi ha una dona per cada vuit homes al parlament.

Hi ha una correlació alta (0,87) entre la desigualtat de gènere i la pèrdua en la distribució de l'IDH a causa de la desigualtat. Això suggereix que els països amb una distribució desigual del desenvolupament humà també pateixen una alta desigualtat entre dones i homes, i que els països amb una alta desigualtat de gènere tenen una distribució desigual del desenvolupament humà (figura 5.6).²⁰

Entre els països que tenen xifres molt dolentes en tots dos aspectes hi ha la República Centreafricana, Haití, Moçambic i Namíbia, cadascun amb pèrdues de més del

40 % (desigualtat) i del 70 % (gènere). Entre els països que estan al mig de la distribució (amb pèrdua per desigualtat d'aproximadament el 21 % i pèrdua per gènere del 58 %) hi ha Mèxic i Tailàndia. Entre els països que tenen les xifres més bones en tots dos aspectes (pèrdua per desigualtat de menys del 10 % i pèrdua per gènere de menys del 22 %) hi ha Dinamarca, els Països Baixos i Suècia.

Limitacions de l'índex de desigualtat de gènere

L'IDG no és perfecte. Entre els seus defectes hi ha el biaix cap a les elits que hi ha en alguns indicadors (com ara la representació parlamentària). Tot i això, els ajustaments per desigualtat projecten una nova i important llum sobre la posició de les dones en gairebé 140 països.²¹ A més de donar punts de vista nous de les diferències segons el gènere en el benestar i en l'apoderament, també posa en relleu la importància d'una política pública proactiva per superar els desavantatges sistèmics.

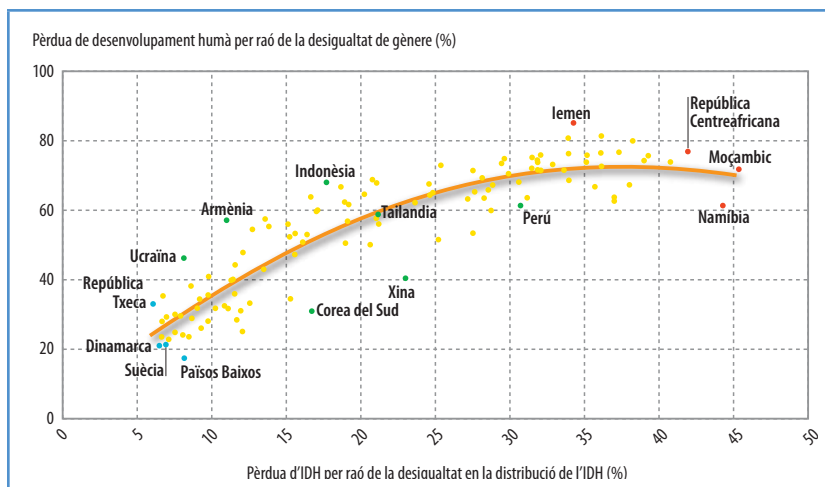
Mesurament de la pobresa: l'índex de pobresa multidimensional

És fonamental per al desenvolupament humà analitzar la privació. Les dimensions de la pobresa van molt més enllà de la manca d'ingressos; inclouen salut i nutrició escasses, baixa educació i qualificació, mitjans de subsistència inadequats, males condicions d'habitatge, exclusió social i manca de participació. La pobresa, que pateixen moltes persones arreu del món i que el treball de camp amb què s'ha elaborat aquest informe ha destacat amb cruesa (requadre 5.3), té múltiples facetes i és, per tant, multidimensional.

Els mesuraments basats en els diners són importants, evidentment, però les privacions en altres dimensions i la manera com se superposen també s'han de tenir en compte, sobretot perquè les llars que s'enfronten a privacions múltiples tenen més possibilitats d'estar en pitjor

FIGURA 5.6 Comparació de les pèrdues en desenvolupament humà per raó de la desigualtat

Pèrdues per desigualtat de gènere versus desigualtat multidimensional

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva pròpia base de dades

situació que el que suggereixen els mesuraments de pobresa per renda.²²

L'IPM es basa en l'enfocament segons la capacitat. Inclou un seguit de dimensions tretes d'exercicis participatius portats a terme entre comunitats pobres i de l'incipient consens internacional. De tota manera, com que el mesurament requereix que totes les dades provenguin de la mateixa llar, les opcions de dimensions per formar part de la mesura eren limitades. Per exemple, les enquestes que recullen la informació necessària per avaluar altres dimensions importants no tenen prou dades sobre ocupació, apoderament i consum. Calen dades més bones sobre àrees essencials com ara treball no declarat, apoderament, salvaguarda de la violència i relacions humanes (capital social i respecte), tema que revisarem al capítol 6.

La Jiyem, de 70 anys, viu amb el seu marit, el seu fill, la seva jove i el seu nét. El marit de la Jiyem, en Djojo, és cec i no pot treballar. El seu fill, en Paninyo, té una discapacitat mental i treballa al camp, on guanya aproximadament 1,10 dòlars al dia. La Jiyem abans treballava en una granja, però ara només recull les restes de les collites d'arròs, que no li donen diners, però sí una mica de menjar. No hi ha cap membre de casa de la Jiyem que hagi acabat l'ensenyament primari. Pateixen privació de molts dels indicadors del nivell de vida (tenen el terra de sorra i no tenen electricitat ni aigua corrent ni un combustible adequat per cuinar) i la seva nutrició és deficient.

La Salomé, de 30 anys, viu amb el seu marit i amb sis filles al suburbi de barraques de Lunga Lunga, a Nairobi. El seu marit només treballa quan troba feina al polígon industrial de la zona, que no és sovint. Ella no pot treballar perquè ha de tenir cura de les filles, però guanya uns quants diners per dur aigua a d'altres cases. La família no té electricitat ni aigua corrent ni instal·lacions sanitàries adequades. La Salomé ha tingut set fills, un dels quals va morir fa uns quants anys, quan tenia quatre mesos. La Merah, de sis anys, ja hauria d'anar a escola amb les seves germanes grans, però la Salomé i el seu marit no es poden permetre la matrícula, de 300 Ksh (4 dòlars). Les altres nenes tenen entre tres mesos i catorze anys. La Salomé i el seu marit

de vegades no poden aconseguir menjar per a tota la família, així que depenen d'altres membres de la comunitat. «M'amoïna no ser capaç d'alimentar les meves filles», diu. La llar de la Salomé té mancances de salut, educació i nivell de vida.

La Lydia, de 35 anys, viu a Manarintsoa, un dels barris més pobres d'Antananarivo, a Madagascar. Viu en una cabana improvisada, amb terra de sorra i sense aigua ni electricitat, construïda pel seu germà en un solar que lloga per 2,30 dòlars al mes. Mare sola des que el seu marit se'n va anar fa quatre anys, la Lydia viu amb els seus quatre fills i un nét. Guanya entre 0,31 i 0,63 dòlars al dia venent deixalles que recupera, com ara ampolles de plàstic, llaunes, sabates i retalls de roba. Un dia normal es lleva a les cinc de la matinada per muntar una parada al mercat, on ven els objectes que arreplega. Llavors torna cap a casa per esmorzar amb els seus fills, normalment cafè i de vegades una mica de pa, abans de tornar a la parada. La Hasina, la filla gran, fa les feines de casa mentre la Lydia treballa. L'àpat principal de la família és el sopar; normalment compren dinar només els dies de festa. Els seus fills més petits, de quatre i sis anys, també recullen trossos de metall per revendre'ls o pidolen per poder comprar menjar. La llar de la Lydia té carències de molts indicadors del nivell de vida (tenen un terra de sorra i no tenen electricitat, vàter ni aigua corrent), i privacions en educació i nutrició.

Font: Estudis de camp duts a terme com a part de la investigació de fons de l'IDH; vegeu Alkire i Santos (2010).

L'IPM, senzill i políticament rellevant, complementa els mètodes basats en l'economia amb una visió més àmplia.²³ Defineix les privacions que se superposen en l'àmbit domèstic en les mateixes tres dimensions que l'IDH i mostra les xifres mitjanes de persones pobres i privacions a les quals s'enfronten les llars pobres. A la taula estadística 5 trobareu un conjunt de càlculs relacionats amb l'IPM de tots els països dels quals hi ha dades.

Aquesta nova mesura ocupa el lloc de l'índex de pobresa humana (IPH), publicat des de 1997.²⁴ Pioner en aquell moment, l'IPH feia servir les mitjanes de països per reflectir privacions conjuntes de salut, educació i nivell de vida. No podia distingir individus aïllats, llars o grups més grans de persones amb privacions sumades.²⁵ L'IPM redreça aquest defecte en capturar quantes persones pateixen privacions superposades i a quantes privacions s'enfronten de mitjana. Això es pot especificar per dimensions per mostrar com canvia la incidència i la intensitat de la pobresa multidimensional per regions, grups ètnics, etc., cosa

que té unes implicacions útils en matèria de polítiques.

Patrons generals de la pobresa multidimensional

L'IPM és el resultat del recompte de la pobresa multidimensional (la proporció de persones que són multidimensionalment pobres) i la mitjana de privacions que pateix cada llar multidimensionalment pobra (la intensitat de la seva pobresa). Consta de tres dimensions que s'emmirallen en l'IDH (salut, educació i nivell de vida), que es reflecteixen en deu indicadors, cadascun amb la mateixa ponderació en la seva dimensió (figura 5.7). Una llar és multidimensionalment pobra si té privacions en almenys dos dels sis indicadors (el límit varia segons la ponderació de l'indicador específic en la mitjana global; vegeu la *Nota tècnica 4*). Els límits són austers i reflecteixen mancances greus, i la majoria estan coordinats amb els objectius de desenvolupament del mil·lenni (ODM).

Es fa evident a l'instant que l'IPM és el més apropiat per als països menys desenvolupats, perquè captura les privacions que hi ha per tot el sud de l'Àsia, l'Àfrica subsahariana i els països més pobres de l'Amèrica Llatina. Revela la magnitud de la pobresa més enllà dels mesuraments monetaris, un assoliment important. En resum, ajuda a capturar i a transmetre amb nitidesa les privacions superposades, a partir del consens internacional que expressen els ODM, considerades desavantatges greus, i, per tant, inacceptables.

En suma, estimem que al voltant d'un terç de la població de 104 països, o gairebé 1.750 milions de persones, pateixen pobresa multidimensional.²⁶ Per exemple, pot ser que visquin en una llar on hi hagi un membre desnodrit, que hagi patit la mort d'un infant, sense cap membre que hagi estat escolaritzat durant cinc anys o amb nens en edat escolar que no van a escola. O també pot ser que visquin en una llar sense instal·lacions sanitàries, sense aigua o combustible per cuinar o sense electricitat, paviment o mobles.

Actualment, la mesura més utilitzada per valorar la pobresa és la pobresa econòmica,

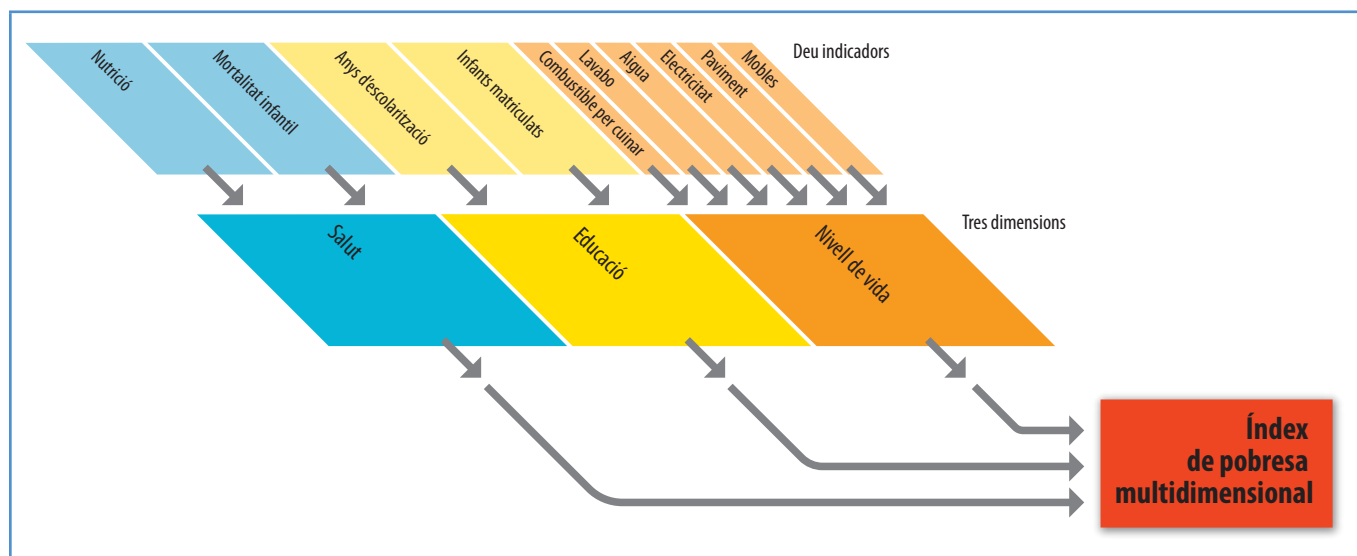
establerta tant per una xifra de pobresa nacional com per un estàndard internacional. Una anàlisi preliminar suggereix que l'IPM captura aspectes superposats de la pobresa, però, tot i així, diferents. Si comparem els càlculs estatals d'aquells que pateixen pobresa econòmica (establerta en la xifra d'1,25 dòlars al dia per viure) amb els que pateixen pobresa multidimensional, veiem que en molts països (inclosos Etiòpia, Guatemala i el Marroc) la xifra de persones multidimensionalment pobres és més alta. La figura 5.8 destaca el patró en una selecció de països, i se'n presenta el conjunt de resultats a la taula estadística 5. En 19 dels 72 països de la mostra (que inclou la Xina, Tanzània i l'Uzbekistan) els recomptes de pobresa econòmica són més alts que els de pobresa multidimensional. En general, com més baix és l'IDH nacional, més possibilitats hi ha que la pobresa multidimensional superi la pobresa econòmica.²⁷

El nostre càlcul conjunt de 1.750 milions de persones multidimensionalment pobres supera l'estimació de 1.440 milions de persones que viuen amb menys d'1,25 dòlars al dia en els mateixos països, però està per sota dels 2.600 milions de persones que es calcula

FIGURA 5.7

Components de l'índex de pobresa multidimensional

Índex de pobresa multidimensional: tres dimensions i deu indicadors

Nota: la mida dels requadres reflecteix les ponderacions relatives dels indicadors.

Font: Alkire i Santos (2010)..

que viuen amb menys de dos dòlars al dia.²⁸ Els càlculs varien en la majoria de països per diversos motius. En primer lloc, els mesuraments capturen diferents conceptes, així que no es pretén que coincideixin exactament. En segon lloc, en molts països en desenvolupament és difícil calcular la renda i el consum, sobretot per la grandària del sector no declarat i de la producció per a autoconsum. En tercer lloc, en alguns països, els recursos mesurats per l'IPM els són facilitats de franc o a baix preu; en d'altres, són inassequibles fins i tot per a les persones que treballen. Per això veiem que hi ha països amb un accés als serveis relativament bo, però que tenen un IPM significativament més baix que amb els càlculs monetaris (per exemple, Sri Lanka, Tanzània i Uzbekistan). No és el cas de països com Etiòpia i Níger, amb mancances que van més enllà de les rendes inadequades, i que són encara pitjors per a les múltiples dimensions que formen l'IPM. A més, en l'àmbit individual i domèstic les persones tenen una capacitat diferent per convertir els ingressos

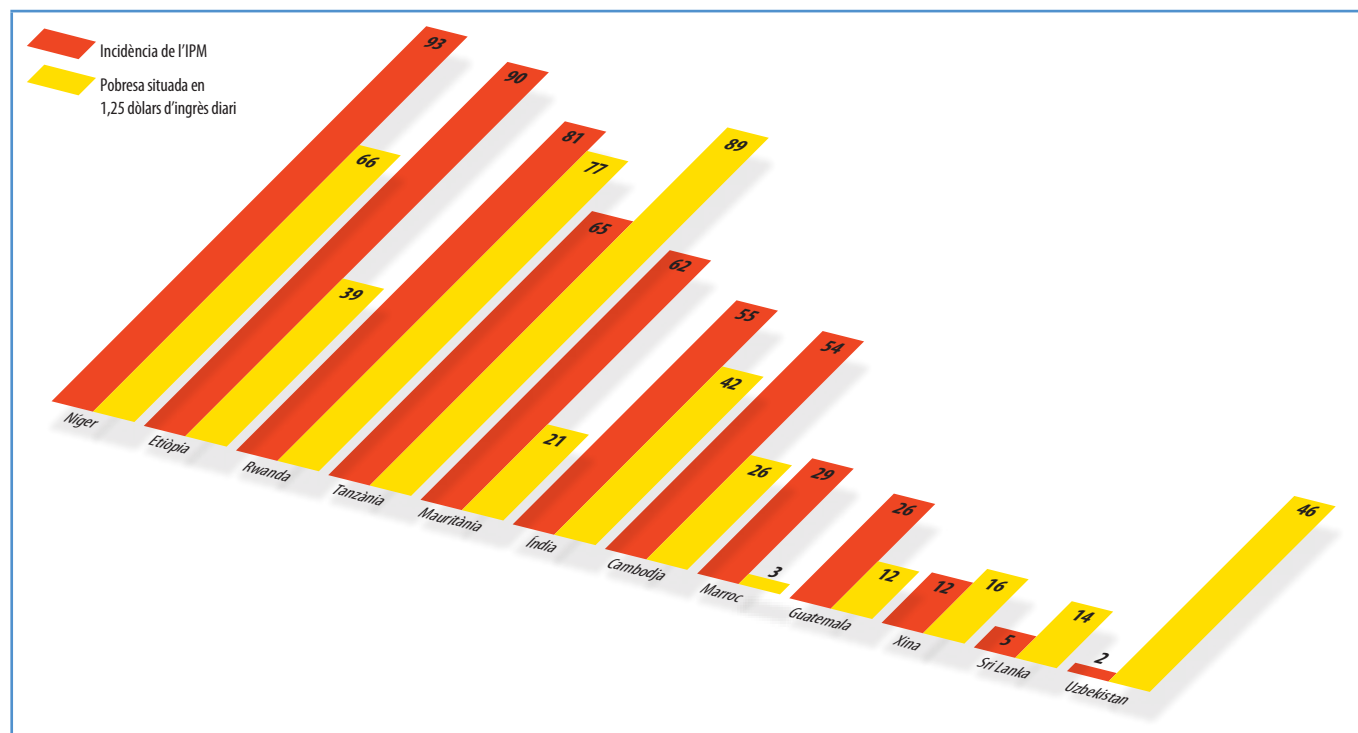
en beneficis en forma de nutrició o educació, per exemple, en llars on hi ha persones amb discapacitats o necessitats especials. L'IPM, doncs, pretén complementar els mesuraments econòmics de la pobresa, inclosos els càlculs basats en la quantitat diària d'1,25 dòlars. La relació entre aquests mesuraments, així com les seves implicacions polítiques i les millores metodològiques, són les prioritats de cara a futurs estudis.

Com estan relacionats el càlcul de pobresa multidimensional i la seva intensitat? La relació és sorprenentment contundent: els països amb un recompte alt de pobresa multidimensional tendeixen a tenir més privacions (figura 5.9). Al mateix temps, sorgeixen unes dades atípiques interessants: països que tenen una xifra baixa de pobresa, però amb una alta intensitat (com ara Laos, Myanmar, Filipines i Vietnam), i països que tenen una xifra alta de pobresa, però amb una baixa intensitat (com ara Bangla Desh, Cambodja i la República Democràtica del Congo).

FIGURA 5.8

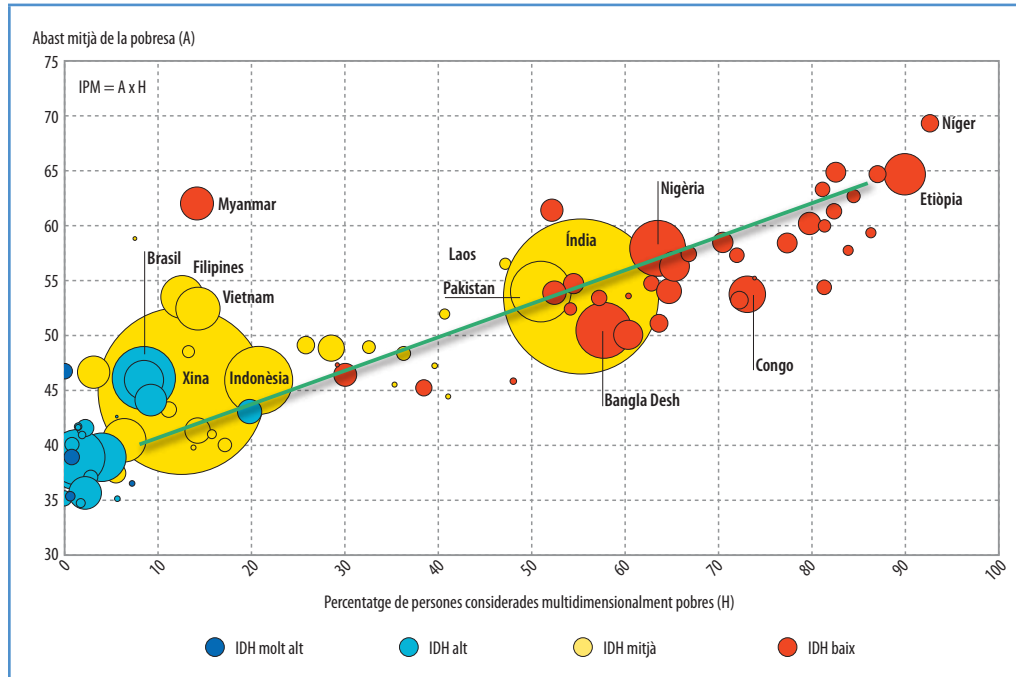
Comparació entre la pobresa multidimensional i econòmica

Fracció de persones que viuen en situació de pobresa: IPM i pobresa econòmica, selecció de països

Font: càlculs de l'OIDH basats en Alkire i Santos (2010).

Mitjana de la intensitat de pobresa relativa de la fracció de població considerada pobra

Nota: la mida dels cercles representa la població de cada país.

Font: càlculs de l'OIDH basats en Alkire i Santos (2010).

Pobresa multidimensional per regions i països

Les taxes regionals de la pobresa multidimensional varien des d'aproximadament un 3 % a Europa i l'Àsia central fins a un 65 % a l'Àfrica subsahariana. El sud de l'Àsia és on habita el nombre més gran de persones que viuen en pobresa multidimensional, seguit de l'Àfrica subsahariana (figura 5.10).

- L'Àfrica subsahariana té la incidència més elevada de pobresa multidimensional, amb una variació considerable en els 37 països africans de la mostra (des d'un baix 3 % a Sud-àfrica fins a un enorme 93 % al Níger), mentre que la mitjana de mancances va des d'aproximadament el 45 % (a Gabon, Lesoto i Swazilàndia) fins al 69 % (al Níger). A Guinea, Mali i Níger més de la meitat de la població és pobra i ha patit la mort d'un fill. En aquests països, a més de Burkina Faso, Burundi, Etiòpia i Moçambic, més de la meitat de la població és pobra

i viu en una llar on ningú no ha completat l'ensenyament primari.

- Vuit estats indis, amb una pobresa tan greu com en els 26 països africans més pobres, són la llar de 421 milions de persones multidimensionalment pobres, més que els 410 milions de persones que viuen en el conjunt d'aquests països africans. Així, l'IPM exposa amb cruesa la intensitat i la incidència de la pobresa multidimensional al sud de l'Àsia, més gran que en cap altra regió.
- En la major part de l'est de l'Àsia i del Pacífic, incloent-hi Xina i Tailàndia, les taxes de pobresa multidimensional són relativament baixes. Però es calcula que més de la meitat dels cambodjans són multidimensionalment pobres, la majoria per manca d'electricitat, instal·lacions sanitàries i combustible per cuinar.
- A l'Amèrica Llatina i al Carib la pobresa multidimensional afecta des del 2 % de la població (Uruguai) fins al 57 % (Haití, fins i tot abans del devastador terratrèmol de l'any 2010).

- Els països àrabs formen un grup de països força heterogeni. La majoria tenen taxes de pobresa multidimensional per sota del 7 % (per exemple, a la Unió dels Emirats Àrabs i a Tunísia), però la taxa augmenta fins a més del 14 % a l'Iraq, el 28 % al Marroc, el 29 % a Djibouti, el 52 % al Iemen i el 81 % a Somàlia.
- A Europa i l'Àsia central els nivells de pobresa calculats per l'IPM són molt baixos. Les taxes són gairebé de zero en molts països, amb les més altes (entre el 5 % i el 7 %) a Azerbaidjan, Estònia, Kirguizistan i Turquia, i la taxa estimada més alta, del 17 %, al Tadjikistan. Aquestes xifres reflecteixen les limitacions que comporta fer servir els austers llindars de l'IPM en països que tenen un accés força bo als serveis bàsics i, per tant, no se n'hauria de deduir que a Europa i l'Àsia central no hi ha privacions.

Les variacions que hi ha dins de cada país són molt interessants de cara a elaborar polítiques. A l'Índia, la taxa de pobresa multidimensional de Delhi se situa prop de la d'Iraq i Vietnam (aproximadament un 14 %), mentre

que a l'estat de Bihar és semblant a la de Sierra Leone i Guinea (al voltant del 81 %). La figura 5.11 mostra un desglossament de Kenya per províncies i de les províncies més pobres i les centrals de zones urbanes i rurals comparades amb una selecció de països. L'IPM de Nairobi és lleugerament més alt que el de Brasil, mentre que el de la zona nord-oriental i rural de Kenya és més baix que el de Níger, el país més pobre de la mostra.

La pobresa es pot analitzar per ètnia, religió i casta. El mesurament de la pobresa multidimensional nacional a Mèxic, publicat el 2009, va destacar l'existència de pobresa entre els indígenes (vegeu requadre 6.1, al capítol 6). A Bolívia la pobresa era del 27 % entre els mestissos, però 1,6 vegades més alta entre els indígenes quítxua. A Índia el 81 % de persones de tribus reconegudes són multidimensionalment pobres, igual que el 66 % dels intocables i el 58 % d'altres castes marginades. Al voltant d'un terç d'altres llars índies són multidimensionalment pobres, amb un IPM just per sota del d'Hondures.

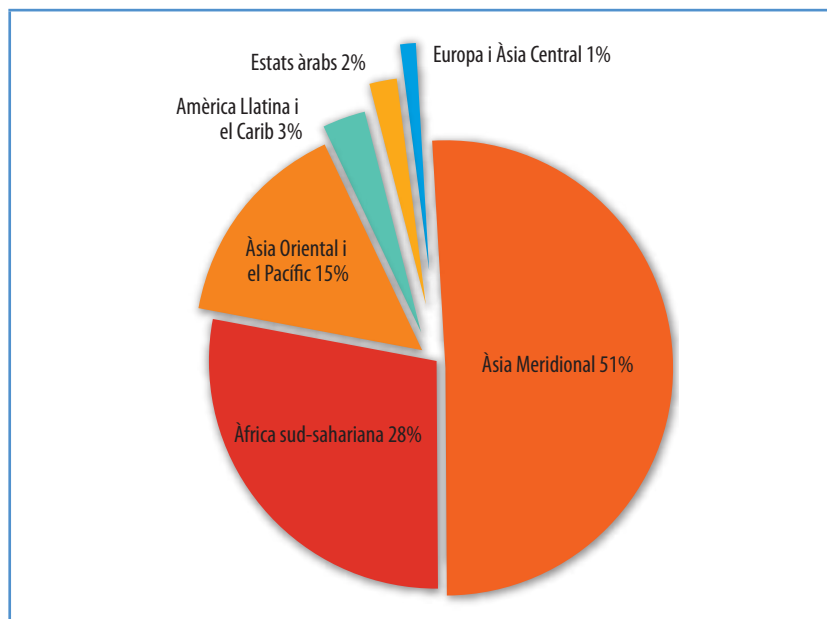
Limitacions de l'índex de pobresa multidimensional

Com l'IDG, l'IPM té alguns defectes, sobretot a causa de la limitació de les dades. En primer lloc, els indicadors inclouen tant fets intangibles (com ara els anys d'escolarització) com fets tangibles (com ara el combustible per cuinar), i també un indicador fix (mortalitat infantil, que tant pot reflectir una mort recent com una de fa temps), perquè no hi ha dades de fluxos per a cada dimensió. En segon lloc, les dades de salut són relativament poc concretes o no cobreixen un àmbit gaire gran, sobretot pel que fa a la nutrició, encara que els patrons que en sorgeixen són plausibles i coneguts. En tercer lloc, en alguns casos es van haver d'emetre judicis amb molta cura per deduir les dades que mancaven. Però per ser considerades multidimensionalment pobres, les llars han de tenir privacions en almenys sis indicadors de nivell de vida o en tres indicadors de nivell de vida i un de salut o educació. Aquest requeriment fa que l'IPM sigui menys sensible

FIGURA 5.10

La majoria de les persones multidimensionalment pobres del món viuen al sud de l'Àsia i a l'Àfrica sud-sahariana

Distribució regional de les persones multidimensionalment pobres de tot el món que viuen en països en desenvolupament

Nota: la mostra inclou 98 països en desenvolupament, que representen el 92 % de la població dels països en desenvolupament.

Font: càlculs de l'OIDH basats en Alkire i Santos (2010).

a petites incongruències. En quart lloc, com ja sabem, les desigualtats dins de la llar poden ser marcades, però no es poden reflectir. En cinquè lloc, tot i que l'IPM funciona quan es tracta de calcular la intensitat de la pobresa que es pateix, no mesura la desigualtat entre els pobres.²⁹

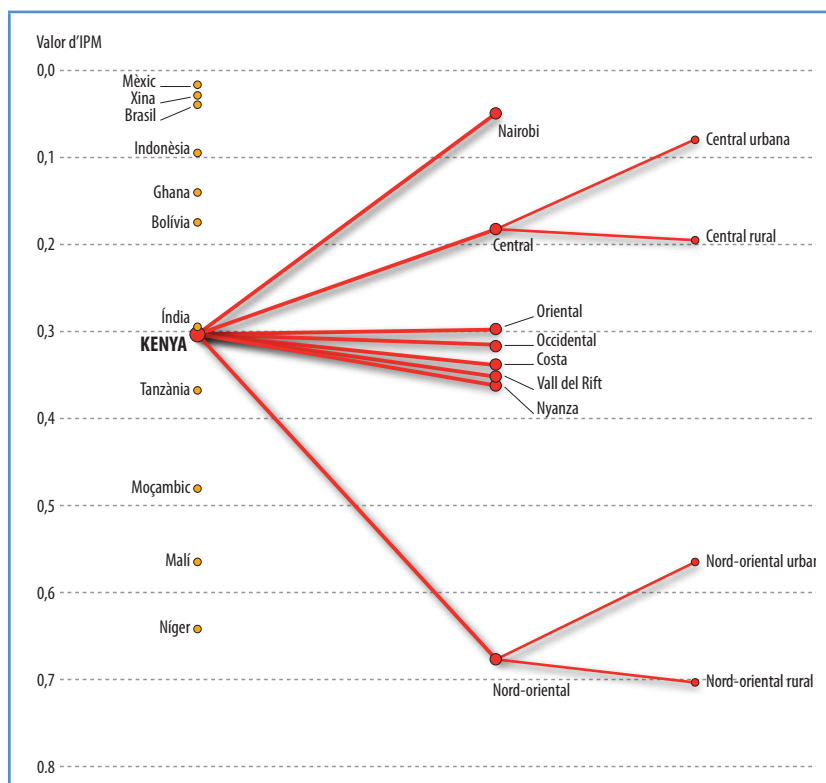
D'entre el grup d'IDH mitjà (Tailàndia, algunes economies de transició i alguns països de l'Amèrica Llatina més rics), les privacions mesurades per l'IPM són molt menys freqüents. Però els baixos IPM que s'han observat en aquests països no impliquen que no hi hagi pobresa real. Encara que l'IPM no ho captura bé, sabem pel treball de camp i per fonts complementàries (inclosos càlculs monetaris de pobresa) que el patiment de les persones pobres en aquests països és real i que la desigualtat multidimensional sovint és gran.

* * *

L'*Informe* d'aquest any avança la tasca que queda per fer sobre mesurament del desenvolupament humà. Elaborat amb les investigacions i les crítiques de molts anys, introdueix noves mesures de la desigualtat mutlidimensional (en general i per gènere) i de la pobresa. Subratlla la validesa essencial de l'IDH alhora que hi introdueix millores que han estat estudiades amb cura. Amb el sorgiment de l'interès per fer mesuraments alternatius del benestar, l'IDH assumeix una importància encara més gran. Continuarà sent un puntal de l'*Informe sobre el desenvolupament humà*. Malgrat les millores fetes des de 1990 en la disponibilitat de dades i en la seva qualitat, continua havent-hi esclatxes i defectes

FIGURA 5.11 Grans diferències internes en la pobresa multidimensional de Kenya

Índex de pobresa multidimensional: províncies de Kenya comparades amb altres països

Font: Alkire i Santos (2010).

importants. Encara falten mesures que resumeixin bé els aspectes crítics del benestar (sobretot, l'apoderament), i cal més feina conceptual i empírica per unir els programes de sostenibilitat mediambiental i de mesurament del desenvolupament humà. Tornarem a aquests reptes en el programa de futur esbossat al capítol 6.

El programa més enllà de 2010

Aquest informe començava reafirmant la rellevància creixent del desenvolupament humà en el segle XXI. Hem mostrat un ventall d'evidències i hem examinat el pensament actual per assessorar i ajudar a traçar la ruta que hi ha per davant.

D'aquest esforç n'han sortit moltes conclusions sobre tendències i patrons en les dimensions mesurables essencials del desenvolupament humà:

- Els habitants de la majoria de països, encara que no de tots, han fet avenços duradors i de llarg termini en salut i educació durant les darreres dècades.
- No hi ha hagut una convergència general de la renda entre els països, malgrat els importants augments a l'est de l'Àsia i el Pacífic i a Índia.
- La correlació entre *canvis* en la renda i *canvis* en la salut i l'educació al llarg dels darrers quaranta anys és feble. L'explicació més plausible és que els països en desenvolupament avui dia tenen oportunitats i processos diferents dels que hi havia en el passat.
- Això no vol dir que el creixement no sigui important; dominar els recursos encara és essencial per desenvolupar moltes capacitats. De tota manera, es pot assolir progrés en salut i educació fins i tot quan el creixement no ho aconsegueix.
- El coneixement i la tecnologia mundials obren noves opcions i nous camins i redueixen el cost dels assoliments; això fa que guanyin importància les polítiques capaces d'aprofitar les oportunitats estratègicament.
- Els camins vers l'èxit són diferents, i es dona una enorme varietat en els resultats de països amb condicions inicials semblants. Molts països obtenen bones xifres a llarg termini si emfatitzen la salut i l'educació; d'altres s'han esforçat a obtenir un ràpid creixement econòmic, malgrat que de vegades

sigui amb un alt preu per a la sostenibilitat mediambiental.

- Les polítiques i reformes compatibles amb el progrés varien àmpliament en funció de paràmetres institucionals i depenen de limitacions estructurals i polítiques. Sovint, els intents de trasplantar solucions institucionals i polítiques d'uns països a d'altres amb condicions diferents fracassen.

També hem analitzat les tendències de les dimensions del desenvolupament humà que no es mesuren tan sovint, però que no són menys importants que les que recull l'índex de desenvolupament humà (IDH). Aquesta anàlisi ha mostrat que:

- Els processos formals de democràcia han proliferat en els àmbits nacionals, de manera que ara moltes persones viuen en societats democràtiques i tenen l'oportunitat de votar en eleccions locals, tot i que la democràcia no sempre assegura assumir responsabilitats.
- Les desigualtats internacionals, intergrupals i interpersonals continuen sent molt nombroses en totes les dimensions del benestar, i les disparitats de renda estan creixent.
- Hi ha una evidència creixent que els patrons actuals de producció i consum al món són insostenibles mediambientalment.

L'*Informe* també ha introduït innovacions clau en els mesuraments. L'IDH clàssic ha estat perfilat i complementat amb mesures noves de desigualtat en l'IDH, de disparitat de gèneres i de pobresa multidimensional. Si bé aquestes millores es basen en dades noves i avenços

És possible que el canvi climàtic sigui el factor individual que transformi radicalment el nostre futur i impedeixi el progrés regular en desenvolupament humà que la història ens suggereix

tècnics, de disponibilitat recent la nova sèrie s'introdueix de forma experimental i es revisarà a partir de les discussions, la retroalimentació i els avenços en matèria de dades. I per supervisar els aspectes del desenvolupament humà que importen a les persones.

Aquests resultats tenen implicacions en el programa del desenvolupament humà futur. En el desenvolupament humà no hi ha remeis miraculosos o pocions màgiques, però dels resultats

en sorgeixen tres missatges per elaborar polítiques. En primer lloc, no podem assumir que el desenvolupament futur imitarà els avenços passats: en molts sentits, avui i en el futur encara hi ha més oportunitats. En segon lloc, les experiències variades i els contextos específics descarten fer recomanacions polítiques de gran abast, i en lloc d'això estan a favor de seguir línies més generals. En tercer lloc, cal abordar nous reptes principals, sobretot el del canvi climàtic.

El progrés i l'amenaça del canvi climàtic

Igual que el passat era complex i inconstant, qualsevol projecció de futur és incerta. En la recerca de base feta per a aquest informe es van elaborar mitjanes de trajectòries futures d'alguns països seguint el camí de països més desenvolupats que van partir de nivells d'IDH inicials semblants.¹ Aquestes projeccions demostren que com més baix sigui el nivell de desenvolupament humà, més substancial serà el progrés que es pot assolir en les properes dècades. Basant-se en el progrés passat, un país necessitaria setanta anys per anar, per exemple, de l'IDH de Filipines al d'Espanya. Per anar de l'IDH de Níger al de Madagascar o de l'IDH de Camerun al de Botswana caldrien 25 anys, o més o menys una generació.² Escenaris alternatius quant a renda generats pels investigadors arreu del món projecten generalment que els països asiàtics, sobretot Xina i Índia, continuaran convergint vers els països desenvolupats, mentre que l'Amèrica Llatina i el Carib i l'Àfrica subsahariana continuaran quedant enrere.³

Els models que sustenten aquests escenaris no preveuen esdeveniments substancialment més adversos o més favorables que els del passat. Però esdeveniments negatius no previstos, com ara guerres, epidèmies i desastres naturals, malmetrien el desenvolupament humà futur. Altres esdeveniments, com ara una cura per a la malària i la sida i la fi dels conflictes, esperonaria els avenços.

Es preveu que la població mundial arribarà als 9.000 milions d'habitants el 2050, amb gairebé tot el creixement concentrat en els països en desenvolupament. Sense migració, la població

dels països desenvolupats arribaria al màxim el 2020 i disminuiria lleugerament durant les tres dècades següents. Aquesta demografia canviant, juntament amb els augments de la renda, tindrà conseqüències per als recursos naturals i el medi ambient. El canvi climàtic pot ser l'únic factor que faci que el futur sigui molt diferent i que impedeixi la continuació del progrés del desenvolupament humà que la història ens fa esperar. Tot i que ha estat molt difícil aconseguir fer tractats internacionals i les respostes polítiques han estat en general lentes, hi ha un clar i extens consens: el canvi climàtic està tenint lloc, i pot desbaratar el desenvolupament humà. S'espera que afecti significativament el nivell del mar i els models climatològics, i potser els assentaments humans i la productivitat agrícola.

Alguns càlculs demostren que a mitjan segle els efectes adversos del canvi climàtic als camps de cereals faran que els preus es disparin (el del blat seria més del doble), amb repercussions massives. En el pitjor escenari imaginable, el 2050 el consum de cereals per capita cauria a una cinquena part i deixaria malnodrits 25 milions de nens més, amb el sud de l'Àsia com a regió més malparada.⁴ Els efectes a llarg termini en la productivitat agrícola varien segons la regió, però són generalment adversos en les zones àrides i tropicals, sobretot en països en desenvolupament, i positius en algunes parts del món més fredes, com ara el Canadà i la Federació Russa.⁵

La consciència del canvi climàtic ha evolucionat ràpidament, amb un reconeixement més gran dels enormes riscos que comporta,

que de vegades arriben a amenaçar l'existència de països insulars. El canvi climàtic representa un examen cabdal per a la comunitat internacional, i ens hi juguem molt. El canvi climàtic, mundial i gairebé irreversible, és un problema de justícia distributiva entre països i entre generacions que afecta els milers de milions de persones que viuran durant el que queda d'aquest segle i en el futur.

El repte és tenir en compte les polítiques i les estratègies que serien positives per al

desenvolupament humà al llarg del temps, de manera que les millores augmentin en relació amb el passat i assegurin que grups que abans es trobaven en desavantatge estiguin inclosos en futures extensions de la llibertat. Això s'ha de fer per mitjà de sistemes que evitin les limitacions del creixement intensiu basat en el carboni, de manera que el desenvolupament humà sigui veritablement sostenible.

Agenda política

No és fàcil determinar els conductors polítics del desenvolupament humà perquè les qüestions són complexes, les dades, escadusseres, i els mètodes, limitats. Els problemes potser queden més ben il·lustrats amb les crítiques abocades sobre les comparacions estadístiques entre països (autoanomenades regressions entre països), crítiques tan extenses que no hi ha gairebé cap resultat de la relació entre polítiques i creixement que no sigui controvertit.⁶

Però altres mètodes també tenen defectes. Per exemple, mentre que unes avaluacions curoses poden donar respostes precises a preguntes específiques, molts resultats de proves aleatòries d'intervencions de programes no es poden estendre més enllà dels paràmetres experimentals.⁷ Semblantment, l'estudi en profunditat de casos de països concrets no necessàriament es poden aplicar a tots els països o fins i tot al mateix país en tots els períodes, tot i que l'estudi de casos pot aportar punts de vista valuosos sobre la complexitat i la riquesa de les condicions locals polítiques, culturals i antropològiques.

Cada dia es conceben i s'implementen polítiques arreu del món, i institucions i investigadors busquen assessorament concret. La reflexió sobre el desenvolupament és un espai disputat en què competeixen per ser acceptades idees, interpretacions i concepcions alternatives. Hem ofert una interpretació de les tendències i els patrons basada en una lectura curosa de la història i l'evidència empírica, així com dels ideals

bàsics normatius del punt de vista del desenvolupament humà, i això ens ha ajudat a esbossar una visió del camí que tenim per davant i d'una agenda per aconseguir canvis.

Com que el ràpid creixement, encara que sigui sostingut, no ha implicat automàticament forts guanys dels altres aspectes del desenvolupament humà, s'han de dissenyar polítiques per avançar alhora en la renda i en altres objectius. Els responsables de polítiques poden tenir diverses variables sobre la taula. Encara que no es pot pretendre que el creixement econòmic porti inevitablement al desenvolupament humà i a menys pobresa, molts països han aconseguit les dues coses. Les polítiques que provoquen un avenç del creixement econòmic i dels aspectes del desenvolupament humà no relacionats amb la renda difereixen, però també se superposen. Hem de parar més atenció a aquestes superposicions i a les sinergies que en poden sorgir.

El capítol 3 explorava el punt essencial de com els mercats i els estats actuen a l'hora de determinar l'èxit o el fracàs del desenvolupament humà. Aquestes forces es formen a partir del contracte social subjacent, normes i expectatives sobre els rols i la responsabilitat de l'estat i els mecanismes per exigir responsabilitats i per actuar. Els camins varien en funció del contracte social entre les elits polítiques i econòmiques i els grups socials, i afecten la manera com l'estat aplica polítiques i aporta béns i serveis públics per fer arribar a tothom les oportunitats i les llibertats. Això remarca la necessitat

---

**El creixement ràpid no ha
desembocat
automàticament en grans
progressos pel que fa a
aspectes més amplis del
desenvolupament humà**

Cada vegada hi ha més consens sobre el fet que les mateixes polítiques poden tenir efectes diversos depenent del context

---

de tenir molt en compte el context a l'hora de pensar les polítiques i els programes més adequats per accelerar el desenvolupament humà, un punt particularment rellevant per a socis del desenvolupament que busquen donar-hi suport.

Tanmateix, no concloem que totes les institucions i les polítiques són del tot endògenes i captives dels esdeveniments que van passar fa segles. Això implicaria que les eleccions polítiques estan completament predestinades i que l'abast del canvi, sobretot d'una reforma progressiva, està de manera inherent fortament limitat. Afortunadament, no hi ha proves que sustentin aquesta posició tan pessimista. L'estudi de casos, les evidències històriques, les proves empíriques entre accions i les evidències experimentals són peces, totes plegades, del trencaclosques. De vegades ens permeten identificar polítiques que s'espera que promoguin el desenvolupament humà, encara que en nivells molt generals. Aquesta evidència s'ha de tenir en compte, s'ha de desenvolupar i s'ha d'adaptar a l'àmbit nacional i local.

Per exemple, la capacitat dels actors estatals influeix en allò que es pot fer i en si els objectius amb suport polític es distorsionaran quan s'implementin, sobretot en països amb un baix desenvolupament humà. La capacitat de persones i grups està condicionada en un alt grau per la manera com està distribuït el poder en una societat i per les seves institucions, cosa que en part és un llegat de les desigualtats persistents.

Això ens torna al tema recurrent que cap estratègia concreta funciona bé en tots els casos. El context és clarament important. Hi ha un consens creixent sobre el fet que les mateixes polítiques poden tenir efectes diferents en funció del context.⁸ El que ha funcionat en un lloc pot no funcionar en un altre. Per exemple, tant Maurici com Haití són economies illenques que van crear zones franques, que van funcionar perfectament a Maurici, però que van fracassar a Haití.

La nostra anàlisi del desenvolupament humà durant els darrers quaranta anys mostra que no és útil emetre propostes universals en un informe mundial. És més útil afavorir els programes polítics i d'investigació i el debat en molts altres terrenys complementaris. Quines

són les implicacions polítiques més directes que sorgeixen d'aquest punt de vista? Les plantegem per mitjà de tres encapçalaments: principis clau, context i forces mundials.

Principis que han de tenir en compte els responsables polítics

---

Les persones, els grups i els líders que promouen el desenvolupament humà actuen amb fortes limitacions institucionals, estructurals i polítiques que afecten les opcions polítiques. Però l'experiència aporta principis més extensos per donar forma a un programa adequat per al desenvolupament humà.

Una conclusió important després de moltes dècades d'experiència amb el desenvolupament humà és que és problemàtic centrar-se només en el creixement econòmic. Encara que tinguem un bon coneixement de com es pot avançar en salut i educació, les causes del creixement són molt menys clares, i el creixement sovint és difícil d'analitzar.⁹ A més, sovint s'associa posar un èmfasi desequilibrat en el creixement amb conseqüències mediambientals negatives i efectes distributius adversos. L'experiència de la Xina, amb un impressionant registre de creixement, reflecteix aquests aspectes més amplis (requadre 6.1) i subratlla la importància dels punts de vista equilibrats, que emfatitzen invertir en els aspectes no relacionats amb la renda del desenvolupament humà, tant per raons instrumentals com intrínseques.

A més, si el creixement és el mitjà per arribar a diverses finalitats, tal com ara s'accepta àmpliament, l'«èxit» del creixement s'ha d'avaluar en funció dels objectius de desenvolupament més amplis que el creixement pretén fer avançar. S'han de posar sobre la taula totes les variables rellevants, a la vista, al mateix temps.

Els objectius del desenvolupament haurien de ser comentats i definits mitjançant un intercanvi públic d'idees en fòrums participatius de deliberació. En aquest sentit, es produeix una convergència d'objectius i de mitjans. Tal com Elinor Ostrom i altres han remarcat, els serveis que milloren les capacitats sempre estan «coproduïts» pels «clients»: els nens

Quan Deng Xiaoping va afirmar que «el desenvolupament és la crua veritat», en la dècada dels anys vuitanta, s'expressava contra la ideologia de l'era maoista, quan s'emfatitzava l'igualitarisme a costa del creixement econòmic. La Xina era un dels països més pobres del món, i el creixement ràpid era vist com una manera de fer sortir la Xina de la pobresa i de reforçar econòmicament el país i situar-lo en l'escenari polític mundial. Trenta anys més tard, la Xina està duent a terme aquestes ambicions. Tantmateix això també ha comportat costos, que està començant a afrontar.

La Xina va iniciar les reformes econòmiques a final de la dècada dels anys setanta, amb una estratègia de desenvolupament que es pot descriure com una recerca decidida del creixement econòmic. La maquinària del govern es va convertir en l'agent de creixement, que va donar cos a les recomanacions de l'exviceprimer ministre Li Lanqing. Per avaluar la tasca de funcionaris de diferents nivells del govern i amb llocs de treball estratègics, Li Lanqing va proposar fer servir un únic criteri: la taxa de creixement de cada regió.

La Xina es va resistir explícitament a moltes de les creences convencionals sobre la manera de gestionar la transició a l'economia de mercat. Les seves reformes es van dur a terme sense una liberalització completa, ni privatització ni democratització. En contra de l'opinió popular, el creixement de les inversions directes estrangeres i de l'exportació no en van ser els principals conductors. De fet, la major part del creixement de la Xina va tenir lloc gràcies a empreses municipals, negocis que eren propietat dels governs locals, que alhora els gestionaven.

L'economia va créixer un enorme 8 % l'any durant tres dècades, i les mesures contra la pobresa econòmica van baixar més del 80 % entre el 1981 i el 2005. Però aquest èxit no va coincidir en la marxa d'altres dimensions del desenvolupament humà. La Xina és la primera classificada en creixement econòmic des de 1970, però és el país número 79 de 135 en millora d'educació i sanitat. De fet, la Xina és un dels deu països de la mostra que tenen una taxa bruta de matriculació escolar més baixa actualment que durant els anys setanta. El baix progrés es va associar amb la descentralització del

finançament dels serveis bàsics sense aportar suport nacional o amb l'augment dels impostos recaptats a les famílies. Els serveis socials públics es van deteriorar i en alguns llocs fins i tot van desaparèixer.

Els costos de la recerca decidida del creixement econòmic també es van palesar en altres dimensions. La pol·lució ambiental creixent va començar a amenaçar moltes terres i sistemes d'aigua i aire de què la gent depenia per sobreviure, de vegades amb implicacions mundials. Les desigualtats de renda van empitjorar. El 2008 el consum per capita per família a la regió costanera de Guangdong era més de quatre vegades més alt que al Tibet.

La Xina va adoptar aquesta recerca del creixement econòmic més o menys al mateix temps que Amartya Sen, i, en conseqüència, l'*Informe sobre el desenvolupament humà* es va començar a qüestionar aquesta manera de pensar. Si es mira segons la perspectiva de la capacitat, els problemes que la Xina experimentava plantejaven el veritable sentit i valor d'aquell desenvolupament basat en la renda.

El 2002 es va traduir al xinès el llibre de Sen *Development as freedom*, publicat a la Xina per The People's University Press; des d'aleshores ha estat reimprès nombroses vegades. Hi ha una anècdota que suggereix que pot haver tingut un impacte significatiu, almenys en alguns cercles. En el punt àlgid de la reforma del sistema sanitari de la Xina, el 2005, quan el ministre de Salut va convocar una reunió d'un grup d'experts, cada membre va rebre una còpia de *Development as freedom*.

Reduir els desequilibris socials és ara una prioritat del pla quinquennal. La Xina també ha instaurat darrerament noves iniciatives polítiques rellevants enfocades a desenvolupar una economia poc basada en el carboni i a estendre l'adopció de tecnologies que no malmetin el clima. El 2006 va aprovar una legislació per incrementar l'ús de fonts d'energia renovables fins al 15 % de l'ús d'energies i es va comprometre a reduir les emissions de diòxid de carboni entre un 40 % i un 45 % respecte dels nivells de 2005, per a l'any 2020. La manera com això afecti el país més poblat del món té enormes implicacions per al desenvolupament humà en general.

Font: PNUD Xina i Institut Xinès per a la Reforma i el Desenvolupament (2008); PNUD Xina i Universitat Renmin de la Xina (2010); Chen i Ravallion (2008); Liu (2010); Qian (2003); Xina NDRC (2006)

no «reben» educació, sinó que fan servir la infraestructura i els elements que l'estat aporta per millorar el seu coneixement. De la mateixa manera, les persones necessiten coproduir la seva salut.¹⁰ Això subratlla el que diuen Sen i altres quan fan referència al fet que les persones haurien de ser participants actius del desenvolupament i implementar projectes de desenvolupament, més que no pas ser tractades com a beneficiaris passius.¹¹

En aquest aspecte, suggerim un seguit de consideracions per aportar dades al debat públic sobre prioritats i opcions polítiques:

- La igualtat i la pobresa han d'estar en primera línia quan es dissenyen polítiques, no n'han de ser només afegits. Per exemple, els responsables de polítiques han de tenir

en compte els beneficiaris adequats de les mesures per promoure l'ocupació, el creixement i l'accés als serveis públics. Un darrer exemple d'una política que afavoreix l'ocupació entre els pobres és la Llei de garantia de l'ocupació rural nacional de l'Índia, que assegura cent dies de sou laboral a l'any per a qualsevol adult que representi una família rural (requadre 6.2).

- Tota societat necessita institucions per gestionar conflictes, resoldre disputes i tractar les diferències ètniques, racials i de classe. Ajudar aquestes institucions requereix un contracte social que molts grups subscriuen. Aquestes polítiques poden incloure la redistribució de la renda, la gestió de les fonts de vulnerabilitat amb què s'enfronten treballa-

dors i famílies i la cerca de l'equilibri entre promoure la competència i permetre oportunitats lucratives que estimulin la inversió. Calen algunes contrapartides pel que fa a la inversió i la innovació, com ara la protecció de patents, i el sector privat pot ser un soci poderós en l'avenç del desenvolupament, tal com hem vist al capítol 3.

- La inversió interna, privada i pública, és essencial. Pocs països han progressat gaire únicament amb inversió estrangera i ajuts al desenvolupament. Mobilitzar la inversió dels emprenedors interns implica promoure un clima propici, amb un marc per protegir els drets de propietat. Però, altra vegada, l'estudi de casos revela punts de vista amb diferents graus d'èxit. Alguns països han confiat més en acords estratègics entre l'elit de negocis i els governs que en les reformes generals d'institucions o lleis. Finançar la inversió pública interna requereix uns ingressos suficients, recaptats a través de mitjans que siguin percebuts com a justos i transparents.
- La integració global en mercats mundials, palanca important per al creixement, ofereix oportunitats per augmentar la renda. Però els països poden gestionar la integració en l'economia mundial de moltes maneres que no requereixen una liberalització comercial absoluta, cosa que deixa espai per a les polítiques industrials domèstiques.
- Abordar els riscos mediambientals hauria de ser una part integral de les eleccions polítiques i el disseny regulador. Les polítiques per adaptar-se al canvi climàtic i per fomentar el desenvolupament poc basat en el carboni inclouen promoure varietats de cultius i de bestiar resistents al clima i finançar iniciatives de desenvolupament sense carboni.¹²

Hi ha estratègies que poden aportar bons resultats en alguns contextos, però no en d'altres, cosa que fa de la flexibilitat un aspecte crític per al disseny polític i institucional. Els governs que han generat millores a curt termini en el desenvolupament humà no sempre les han mantingudes a llarg termini, sobretot quan les millores no s'han traduït en sistemes polítics i de mercat més inclusius en abordar les qüestions més

profundes sobre el contracte social i els conflictes distributius.

És clar que diferents tipus de règim han buscat estratègies efectives de desenvolupament humà. En molts països s'han fet aliances entre interessos empresarials i polítics que han permès avançar en l'objectiu del desenvolupament humà.¹³ Sorgeixen grans oportunitats amb els avenços de la tecnologia i el coneixement mundial, però això també vol dir que el paper de l'estat en el desenvolupament humà serà encara un repte més gran. A causa de la incertesa sobre quines polítiques i quins punts de vista són els més adequats per al desenvolupament humà (i els riscos), es prima l'experimentació i l'aprenentatge basat en la pràctica, amb supervisió i feedback sistemàtics.¹⁴ La capacitat local és tan important com la de l'estat central; l'elit administrativa pot ser que no tingui una gran influència a l'hora de permetre l'accés als serveis de primera línia.

Com que el conjunt d'actors continua ampliant-se, s'ha de reunir informació sobre preferències i possibilitats d'implementació de diversos grups, menys organitzats, a partir d'una secció multisectorial de la societat civil.¹⁵ Les institucions de democràcia deliberativa, que s'estenen arreu del món, haurien de ser la ruta principal per afavorir la participació, tot i que molts països han observat una desconfiança creixent en les institucions governamentals i una animadversió vers l'estat.

Donar importància al context

Pensar en el desenvolupament ha d'incloure més sistemàticament quin valor tenen els diferents contextos i què fa que algunes polítiques siguin viables en uns contextos i no en d'altres. Considerem dos aspectes diferents, però relacionats, del context: la capacitat estatal i les oportunitats i limitacions polítiques.

Capacitat i progrés

Totes les polítiques i els programes requereixen una capacitat estatal efectiva. Hem analitzat les proves de la capacitat i hem trobat que els seus determinants i conductors continuen sense entendre's prou bé. Molts funcionaris

La Llei de garantia de l'ocupació rural nacional de l'Índia (NREGA), de 2005, el programa d'ocupació pública més gran que mai s'hagi fet, aporta seguretat social bàsica als treballadors rurals: el dret universal i executable per llei de cent dies de feina per cada llar rural en llocs de treball públics amb salari mínim. Els treballadors a qui no s'hagi donat feina quinze dies després de demanar-la tenen dret a rebre el subsidi d'atur.

La Llei té altres aspectes dignes d'esment:

- *Afavoriment de la participació femenina.* Un terç de l'ocupació generada ha de ser reservada per a dones i oferta a un màxim de cinc quilòmetres del seu poble, i s'ofereixen (si són necessaris) serveis d'atenció als infants en el lloc de treball.
- *Planificació i implementació descentralitzades.* Almenys la meitat dels fons els han de fer servir els ajuntaments locals elegits; les assemblees dels pobles trien i prioritzen projectes.
- *Creació d'infraestructures rurals.* Les persones han de treballar en la construcció de béns públics (com ara carreteres o preses de contenció d'aigua) o d'actius en terres particulars (com ara millora de la terra i pous).
- *Imposició de normes estrictes de transparència i responsabilitat.* Tots els documents han d'estar disponibles al públic, amb una revelació proactiva dels documents essencials (com ara registres d'assistència), i s'han de fer auditories periòdiques per part de representants del poble.

L'any fiscal 2009/2010 l'Índia va gastar gairebé 10.000 milions de dòlars (aproximadament l'1 % del PIB) en aquest programa, i hi van participar 53 milions de famílies. De mitjana, cada família participant va treballar 54 dies. Els grups en desavantatge hi van participar en un gran nombre; la majoria dels treballadors eren membres de les castes o les tribus reconegudes i més de la meitat eren dones.

El pagament de salaris mínims i les bones condicions laborals als llocs de treball de la NREGA han exercit pressió per assolir millores semblants en el mercat laboral privat, cosa que ha beneficiat tots els treballadors rurals. L'angoixant migració cap a les zones urbanes s'ha reduït. I per a moltes dones rurals els guanys que els representa el

programa són una font important d'independència econòmica. Tal com va dir la Haski, dona d'una tribu de Rajasthan, quan li van preguntar qui decidia en què s'invertien els salaris de la NREGA, «Main ghar ki mukhiya hoon» ('Jo sóc la cap de família').

La implementació de la NREGA ha estat tot un repte. Se'n té un coneixement més elevat que de la majoria d'elements legislatius, i «NREGA» ha esdevingut una paraula familiar, i fins i tot els escolars poden fer preguntes sobre els drets dels treballadors. Però cal temps per entendre la noció de «feina a demanda» com a dret legal, i conèixer això és essencial perquè la NREGA sigui un pas endavant vers el dret de treballar o, fins i tot, una mesura efectiva de seguretat social.

Hi ha altres reptes, com ara prevenir la corrupció, assegurar la responsabilitat i afavorir la participació de les persones en la planificació. Molts d'aquests reptes reflecteixen els conflictes que sorgeixen quan s'implementa una legislació en favor dels pobres per part d'una maquinària estatal ineficaç que sovint és hostil per a la gent pobre. Quan les normes van canviar, de manera que els salaris de la NREGA es pagaven mitjançant bancs en comptes de ser pagats per funcionaris del govern i intermediaris, per prevenir la malversació, molts funcionaris del govern que s'havien beneficiat d'anteriors filtracions se'n van desinteressar. Això va provocar llargs retards en els pagaments, amb les consegüents dificultats per a la població.

El valor de la NREGA per als treballadors rurals es fa palès en converses amb membres de tribus de la província de Surguja. Alguns havien invertit els guanys que el programa els havia reportat (com ara en un bou o una bicicleta), d'altres els havien fet servir per pagar deutes o per a l'educació dels fills o per complir amb obligacions socials (com ara despeses d'un casament). L'anivellament dels terrenys que es va dur a terme amb la NREGA també va ser acollit favorablement pels agricultors, que van pensar que podien duplicar els rendiments dels conreus com a resultat. Aquestes respostes són habituals i ajuden a validar la batalla per les garanties laborals.

Font: escrit per Jean Drèze i Reetika Khera a partir de Drèze i Khera (2010).

s'enfronten a opcions difícils cada dia, ja que treballen en circumstàncies complexes, incertes i amb pocs recursos, i han d'assumir la responsabilitat de resultats controvertits. Això succeeix en la primera línia de servei (infermeres i mestres, per exemple), i també en els nivells més alts dels responsables de polítiques.

Més enllà de l'habilitat i la infraestructura, la capacitat també té uns factors menys tangibles. La formen els nivells i tipus de poder i l'habilitat organitzativa de persones i institucions. També hi ha la manera com les persones

accepten o no l'estatu quo i com les institucions donen suport o posen límits al desig de canvi i a l'expansió d'informació i al debat obert i crític.

Aquest reconeixement ens duu directament a una crítica de dos punts de vista comuns del disseny de polítiques: l'enfocament tecnocràtic, que dóna per fet que hi ha un estat i un sistema regulador que funcionen correctament, i la solució de trasplantament d'institucions, que entén que les institucions que donen bons resultats en els països desenvolupats es poden

trasplantar als països en desenvolupament. En tots dos casos és probable que les institucions pateixin distorsions per part de les forces socials i polítiques existents, i cap dels dos punts de vista té probabilitats d'èxit.¹⁶ La història dels projectes de desenvolupament que han seguit aquests camins mostra una alta tendència al fracàs (requadre 6.3).

Tal com hem il·lustrat al capítol 3, hi ha moltes maneres de dur a terme les funcions institucionals, i segurament cap intervenció pot tenir el poder i l'empenta de fer canviar un sistema complex. La rapidesa amb què la capacitat es pot desenvolupar i incrementar té límits, i intentar fer canvis més ràpidament del consens subjacent pot provocar resistència social i política. Això és així sobretot quan s'intenten corregir els desequilibris de poder en favor de les persones i els grups marginals.

Les organitzacions i les institucions tendeixen a evolucionar a diferents velocitats mitjançant fases i seguint models que donen forma a la seva capacitat. Això pot col·lidir amb els calendaris dels donants i amb la necessitat de mostrar resultats. Es poden marcar uns objectius optimistes sense tenir en compte la capacitat bàsica (que es dona per fet que existeix o que es crearà ràpidament). Pot haver-hi països que duguin a terme tasques difícils abans que tinguin la capacitat per fer-les, cosa que pot alentir l'ampliació de la capacitat.¹⁷ Entendre més bé les especificitats locals i les estructures locals de poder i els dissenys i terminis de temps apropiats pot ajudar a evitar entrebancs.

Alinear la política i l'economia política

Les societats poden passar per transicions importants a causa d'esdeveniments externs o per l'efecte acumulatiu de processos interns de canvi social i polític. Són exemple del darrer punt les transicions cap a la democràcia i la resolució de conflictes. Des del primer *Informe sobre el desenvolupament humà* hi ha hagut importants canvis d'aquest tipus, sobretot a Sud-àfrica, amb l'acabament de l'apartheid; a Indonèsia i Mèxic, amb la transició a la democràcia; al Nepal, després de l'acord amb els maoistes i la desaparició de la monarquia, i a Guatemala, després dels acords de pau. Hi poden haver canvis menys dramàtics mitjançant transicions electorals normals, com ara l'elecció d'Evo Morales, a Bolívia, d'una plataforma que afavoreix explícitament els interessos indígenes, i l'elecció de la coalició formada pel Partit del Congrés, a l'Índia, amb el seu suport a una provisió més elevada de serveis socials.

Mentre que els grans canvis aporten oportunitats, l'elaboració de polítiques durant les transicions pot ser complexa. Es poden reagrupar interessos creats, nous actors es poden moure cap a posicions influents i les respostes organitzatives poden ser impredecibles. Per exemple, les enormes reformes després de 1990 als països de l'antic bloc soviètic van donar uns resultats mixtos que il·lustraven els perills dels canvis polítics radicals en institucions tradicionals.

Estudi de casos i lliçons sobre fracassos en la implementació de projectes

Centenars, si no milers, d'avaluacions de projectes han documentat problemes d'implementació. Sovint aquests projectes tenen una base d'abast mundial i han estat dissenyats a partir d'enfocaments que han funcionat en altres llocs, i impliquen grans inversions de temps i de diners. I tot i això, l'impacte que tenen és lleu. Vegem-ne dos exemples.

Moçambic, des que va ressorgir del conflicte fa gairebé dues dècades, ha efectuat canvis de gran abast als seus sistemes de govern. El seu progrés impressionant es reflecteix en múltiples eleccions pacífiques i en un augment del 54 % del seu índex de desenvolupament humà des de 1990. Les reformes de la gestió econòmica pública van reforçar l'elaboració de pressupostos, però l'execució pressupostària encara no és transparent. En ser preguntats sobre això, els funcionaris es van queixar que les noves lleis i sistemes formen part del problema. Les millors pràctiques trasplantades poden semblar impressionants, però poden no satisfer les necessitats que hi ha, ni coincidir amb les capacitats de gestió, ni reflectir les realitats polítiques i organitzatives. Els funcionaris van dir que mai no se'ls va preguntar quin tipus de sistema els feia falta.

El Perú va rebre, a principi dels anys 2000, ajuda per part del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament per reformar el seu sistema judicial. La iniciativa va crear noves institucions i va reforçar les antigues, però la complexitat de reformar el sistema judicial complet, afegit a la inèrcia estructural i la resistència local, va inhibir la transformació.

Molts projectes de desenvolupament, com els dos esmentats aquí, han de negociar amb funcions àmpliament vistes com a responsabilitats essencials del govern. Assolir objectius no requereix tan sols una «bona política», sinó també una aplicació de polítiques de transacció intensa. I això exigeix enfocaments d'ajuda que responguin a les necessitats locals, que facin participar totes les parts interessades locals i que tinguin en compte totes les limitacions estructurals i les complexitats locals.

Font: Andrews i altres autors (2010); Oficina d'Avaluació del PNUD (2009)

Si bé les conjuntures més crítiques poden aportar oportunitats per reescriure el contracte social, fins i tot durant temps més normals també hi ha lloc per a reformes polítiques que influeixin la dinàmica del desenvolupament humà. Però perquè funcionin, les propostes polítiques haurien d'anar alineades amb les capacitats locals i el contracte social intern. Les oportunitats per efectuar un canvi gradual poden permetre fer reformes més importants amb el temps. Hi ha molts exemples que destaquen com els grans canvis poden afectar la trajectòria del desenvolupament o fer que ni tan sols s'enlairi.

- *Desregulació de l'Índia des de principi dels anys noranta.* L'Índia té una llarga tradició d'activitat emprenedora, amb famílies i xarxes empresarials ben establertes. Moltes famílies empresàries van donar suport al moviment per la independència i es van alinear políticament amb els governs posteriors. Les àmplies regulacions que es van fer durant les primeres dècades després de la independència van limitar les activitats empresarials, però no van amenaçar els interessos comercials nacionals. La liberalització dels anys noranta va eliminar les restriccions de l'activitat empresarial i va obrir amb decisió l'economia a la competència estrangera; es tractava de reduir els obstacles reguladors per obtenir una eficiència més gran. L'evidència del desenvolupament empresarial en nous sectors i dels emprenedors que han sorgit de diferents grups socioeconòmics demostra l'existència d'un nou dinamisme.¹⁸ Però hi ha un intens debat sobre la desigualtat creixent, la necessitat de fer accions socials complementàries i els problemes relacionats amb aspectes concrets de la direcció d'empreses i les relacions entre l'estat i les empreses.
- *Grans avenços d'Etiòpia en aspectes clau del desenvolupament humà.* La matriculació en l'educació primària a Etiòpia va pujar del 33 % el 1991 al 95 % el 2007, increïble per a un país amb una renda per capita de menys de 1.000 dòlars. A més, des de 1990 Etiòpia té la catorzena taxa més alta de progrés en la millora de la sanitat i l'educació i l'onzè ascens més ràpid en general. Com va

passar això? El 1991 el Front Democràtic Revolucionari del Poble Etiòp, un moviment marxista en favor dels camperols, va enderrocar la dictadura, i el nou govern es va centrar en el federalisme ètnic i el desenvolupament social per consolidar la seva base de suport.¹⁹ L'educació va esdevenir una prioritat nacional i es va fer un esforç per augmentar l'índex d'escolarització, que havia estat estancat o fins i tot havia davallat durant dècades. Els governs federal, regional i locals van assumir una responsabilitat conjunta per implementar reformes, amb l'ajut de grans augments del finançament intern i del suport extern.²⁰ L'augment també ha posat a prova el sistema educatiu, cosa que es palesa amb les altes taxes d'abandonament i les ràtios alumne-professor sobrepassades i que continuen creixent, però l'èxit en general pel que fa a proveir serveis bàsics és, de tota manera, impressionant.

- *El recorregut de la reforma de la sanitat dels Estats Units el 2010.* Amb un resultat molt ajustat i en un congrés molt dividit es van aprovar reformes progressives, encaminades sobretot a incrementar la igualtat d'accés, malgrat l'oposició unànime del Partit Republicà. Els reformadors buscaven acurar uns costos creixents i una cobertura decreixent en un clima polític que es va convertir en aferrissat. Es van haver d'enfrontar a una forta oposició d'interessos existents, entre els quals hi havia els de les empreses d'assegurances privades, els dels grups antiavortament i el d'una coalició d'interessos mèdics.²¹ Malgrat que el president Barack Obama va ser elegit sobre la base d'un programa de canvis, el sentiment de reforma va disminuir ràpidament. Uns compromisos estratègics van fer factible el projecte de llei.²² Algunes persones es van sentir frustrades perquè el projecte no introduïa un servei públic essencial ni l'accés universal, i a d'altres els preocupaven els costos. Però s'espera que la legislació amplii la cobertura de l'assegurança de salut a 32 milions de persones més.
- *Lluita contra la corrupció al sector sanitari de l'Argentina.* Les limitacions de l'economia política poden fer malbé fins i tot polí-

---

Hi ha moltes maneres de dur a terme funcions institucionals i és improbable que una intervenció per ella mateixa tingui prou força i embrenzida per modificar un sistema complex

---

Cal entendre com operen els dos motors principals del canvi –els mercats i l'Estat- en termes del contracte social subjacent, sinó es corre el risc que no tinguin cap pertinència

---

tiques efectives. El 1997 el govern de la ciutat de Buenos Aires va ordenar als gerents de 33 hospitals públics que els informessin del preu que pagaven per uns elements comparables concrets. El govern municipal va processar la informació i la va enviar de tornada als hospitals participants identificant-hi els gerents que pagaven els preus més cars. La mitjana de preus pagats va caure entre un 10 % i un 15 % com a resultat d'aquestes revelacions, però aquesta política es va abandonar aviat per culpa de l'oposició intensa per part de grups organitzats. Les persones pobres que feien servir la sanitat pública no van protestar contra el pas enrere del govern, cosa que podria reflectir el seu desapoderament.²³

El caire polític d'aquestes històries és més dens i més complex del que aquests resums poden mostrar. I en cadascun d'aquests països hi ha contraexemples de resistència o d'adopció de reformes progressives. Però el fet continua sent que alguns canvis polítics, encara que no siguin provocats per importants transicions, poden contribuir a un procés que alteri el contracte social, així com el nivell i la distribució de la creació de riquesa i oportunitats del desenvolupament humà. Els moviments polítics de l'Índia eren coherents amb un canvi de llarg termini vers una forma més oberta i dinàmica de capitalisme. Mentre que les formes oligàrquiques de capitalisme encara en podrien rebaixar la forma dinàmica, els moviments polítics van canviar clarament la relació estat-empreses.²⁴

Altres mesures per reforçar la competència i la regulació busquen canviar el funcionament dels mercats i l'estat més directament. Hi pot haver oposició als intents reguladors, que són modelables per part d'aquells a qui pretenen controlar, com és el cas de la reforma de la regulació financera a Europa i els Estats Units de resultes de la darrera crisi econòmica mundial. L'èxit o el fracàs depenen segurament de l'equilibri polític i de les polítiques mateixes. Semblantment, les accions per augmentar l'accés del públic a la informació a través de lleis pel dret a la informació que s'han estès arreu del món, tant en països desenvolupats com en

desenvolupament (inclosos l'Índia i Mèxic), són bons exemples d'aquest tipus d'obertura.

S'ha d'entendre bé la manera com funcionen els dos principals conductors del canvi (els mercats i l'estat) en funció del contracte social subjacent. Els contractes socials evolucionen, sobretot en resposta a les pressions de grups interns. El disseny de polítiques que ignori aquests processos institucionals probablement no tindrà rellevància.

Canviar la política mundial

Les forces mundials també creen i limiten oportunitats de desenvolupament humà. Ens centrem en dues dimensions crucials: la necessitat de governs més forts i basats en principis i la necessitat d'ajuda i de socis entre països que siguin sensibles als principis assenyalats més amunt.

Lideratge mundial

Alguns problemes van més enllà de la capacitat d'estats concrets de gestionar-los amb efectivitat, com ara la migració internacional, el comerç just i les normes d'inversió, els tractats internacionals i, sobretot, el canvi climàtic. Tots aquests requereixen un sistema de lideratge mundial.

Els dos elements de lideratge mundial més crítics per al desenvolupament humà són la responsabilitat democràtica i l'experimentació institucional.²⁵ La responsabilitat democràtica requereix que les institucions globals representin adequadament els punts de vista dels pobles i els països arreu del món i que no es reforcin les profundes desigualtats de la distribució del poder econòmic i polític. Requereix una representació més àmplia dels països en desenvolupament en el govern de les institucions financeres mundials, potser mitjançant el sistema de dobles majories (que requereixen l'aprovació per majoria i la proporció de vots).²⁶ L'experimentació institucional significa obrir espais polítics i institucionals per permetre que les persones i les societats ajustin, adaptin i contextualitzin les seves pròpies estratègies de desenvolupament. Implica repensar els marcs de condicions basats en el

punt de vista, inservible a l'hora d'elaborar polítiques, que diu que la mateixa camisa serveix per a tots.

Evidentment, les solucions s'han d'adaptar a les institucions que necessitin reformes i als problemes que calgui abordar. Així, els principis bàsics d'un sistema mundial de govern que promogui la responsabilitat democràtica, la transparència i la inclusió dels països menys desenvolupats; un clima econòmic mundial estable i sostenible, i estabilitat financera es poden aplicar extensament.

Il·lustrem aquests principis pel que fa al canvi climàtic, un afer important de debat i lideratge mundial perquè les accions (i la inacció) de qualsevol país tenen implicacions més enllà de les seves fronteres. Perquè el desenvolupament humà sigui sostenible, l'enllaç entre els combustibles fòssils i el creixement econòmic s'ha de tallar d'arrel, començant pels països desenvolupats, que són responsables d'una part desproporcionada de les emissions nocives. Les estratègies de desenvolupament han d'incorporar patrons d'activitat econòmica de baix consum de carboni i augmentar la resistència als esdeveniments relacionats amb el clima. Les iniciatives individuals no poden aturar per si soles el canvi climàtic: per evitar que els gasos d'efecte d'hivernacle assoleixin concentracions perilloses, els governs nacionals han de modificar el model energètic, cosa que requereix incorporar el cost ambiental de fer servir combustibles fòssils en el preu de l'energia.

La qüestió del reajustament de preus no és només per cobrir aquests costos, sinó també per canviar el comportament dels consumidors per tal que les persones es facin conscients que el malbaratament d'energia (per mitjà d'aparells o vehicles no eficients) té implicacions directes per a les generacions presents i futures.

Els països en desenvolupament tenen cada vegada més a l'abast un finançament substancialment nou per a les polítiques mediambientals mitjançant els mercats emergents de carboni. El Banc Mundial ha calculat darretrament que els mercats de carboni van mobilitzar 144.000 milions de dòlars el 2009 i que més de seixanta països participen ara en el Mecanisme de Desenvolupament Net del

Protocol de Kyoto.²⁷ També cal més recerca i desenvolupament, i un mecanisme internacional per desenvolupar i transferir conjuntament energia neta entre països, igual que pràctiques d'agricultura més eficients que satisfacin l'augment esperat de la demanda de cereals i aigua.

Les respostes actuals al canvi climàtic consisteixen sobretot en esforços descoordinats d'organismes locals, nacionals, regionals i internacionals. Els esforços locals són regulacions de ciutats «verdes» i ús de combustible baix en carboni en el transport públic (com a Nova Delhi). Els esforços nacionals són compromisos voluntaris per reduir les emissions, i els internacionals són un finançament limitat per reduir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle, com ara el Mecanisme de Desenvolupament Net. Aquests acostaments limitats i descoordinats probablement no aturaran, i encara menys eliminaran, el canvi climàtic mundial.

Cal que el sistema de lideratge mundial s'endinsi en el problema, però els governs nacionals han fracassat a l'hora de permetre que això passés. De la Conferència del Clima de 2009 a Copenhaguen en van sortir molt pocs acords sobre accions que cal fer. Una part d'aquest fracàs es pot atribuir a l'absència d'una responsabilitat i deliberació democràtica. La representació desigual als fòrums mundials, que afavoreix els països desenvolupats, impedeix el progrés en la reducció de l'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle. Els països en desenvolupament, a més, no tenen prou capacitat ni força negociadora, cosa que en limita la possibilitat de participar plenament en les deliberacions sobre el canvi climàtic. Satisfereix els reptes del canvi climàtic exigirà abordar tant la responsabilitat democràtica com l'experimentació institucional.

Sense grans reformes ni iniciatives, les perspectives són depriments: les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle continuen augmentant i 1.600 milions de persones encara no tenen accés als serveis d'energies modernes. Un senyal esperançador, però, és el Programa de les Nacions Unides per Reduir les Emissions de la Desforestació i la Degradació Forestal (REDD) als països en desenvolupament, que es va iniciar el 2008 per ajudar els països en desenvolupament a preparar

---

Per tal que el desenvolupament humà sigui sostenible, convé trencar el vincle entre combustibles fòssils i creixement econòmic

---

i implementar estratègies nacionals de REDD+, i que es basa en la comunitat de poder i coneixement de moltes agències de les Nacions Unides. Fins avui, dotze països desenvolupats han dedicat 4.000 milions de dòlars a «alentir, aturar i, finalment, revertir» la desforestació dels països en desenvolupament, un pas endavant significatiu que també inclou les necessitats de les persones que depenen dels boscos per sobreviure.²⁸

Ajudes i col·laboracions

Així, doncs, la política és important. El context i la propietat local són importants. I no hi ha una pràctica comuna que serveixi per a tots de la mateixa manera. Llavors, quines són les implicacions de les ajudes i la col·laboració?

Un tema recurrent en els informes sobre el desenvolupament humà des de 1990 és la necessitat de recursos públics, tant nacionals com internacionals, per ajudar el desenvolupament humà. Apliquem una òptica semblant a la nostra anàlisi de l'ajuda i remarquem la necessitat d'un suport concret a la sanitat, l'educació i el creixement i la importància de la transmissió d'idees.

Els països amb un baix IDH van rebre ajudes per valor de gairebé el 15 % de la seva renda nacional bruta (RNB) de 2007. A l'Àfrica subsahariana la mitjana de l'ajuda és del 44 % del pressupost dels governs. Arriba al 89 % a Laos i al 81 % a Etiòpia, dos dels onze països que més han avançat en l'IDH.²⁹ L'assistència també pot ajudar a evitar deterioraments del desenvolupament humà, com per exemple l'esforç massiu per donar tractament antiretroviral a persones amb VIH o sida, que ha estès la taxa de cobertura del tractament de 300.000 persones el 2002 a 3,7 milions el 2009, i ha estat molt important per prevenir el que podria haver estat una caiguda dramàtica de l'esperança de vida (vegeu el capítol 2).³⁰

Investigacions recents confirmen els efectes positius significatius de l'ajuda adreçada específicament a la salut i l'educació.³¹ L'èxit del Programa Ampliat de Vacunacions de l'ONU i del Fons Rotatori per al Subministrament de Vacunes de l'Organització de Salut Panamericana per promoure programes de vacunació a gran escala ja ha estat comentat al capítol 3. L'eradicació de la poliomielitis a l'Amèrica Llatina, el bloqueig

de l'epidèmia de la sida a Tailàndia, la reducció dràstica de l'oncococosi a l'Àfrica occidental i la capacitat millorada d'evitar la mort materna en el part a Sri Lanka són tan sols alguns dels èxits de l'ajuda al desenvolupament.³² Això suggereix que mentre que els recursos són importants, el que és vital és com s'enfoca l'ajuda, com es combina amb l'assistència tècnica i com dona suport a les prioritats del desenvolupament humà.

Però els recursos són necessaris, i escassos. S'ha avançat molt poc vers l'objectiu de desenvolupament del mil·lenni d'augmentar l'ajuda fins al 0,7 % de la RNB dels països donants: l'ajut oficial al desenvolupament avui dia es manté en el 0,31 %, ³³ més baix que el 1990 (0,34 %).

El debat sobre l'efectivitat de l'ajuda en cercles polítics i acadèmics s'ha anat polaritzant. Els que hi estan d'acord argumenten que cal una ajuda massiva per fer sortir els països de la pobresa i que l'ajuda té un efecte fortament positiu en el creixement a llarg termini, alhora que manifesten que el tipus d'ajuda també és important.³⁴ Els que s'hi oposen argumenten que l'ajuda poques vegades s'inverteix productivament, que el progrés depèn de polítiques i institucions més que no pas de l'ajuda estrangera i que els resultats inicials de l'ajuda disminueixen ràpidament amb el temps. També destaquen els riscos del neocolonialisme disfressat d'ajuda bilateral.³⁵ Aquest debat és útil per destacar els punts febles dels punts de vista tradicionals, però és contraproductiu perquè malmet i disminueix les col·laboracions.

L'objectiu de la Declaració de París d'aconseguir que almenys la meitat dels projectes d'ajuda tècnica vagin en línia amb programes del país es va assolir el 2008. La qualitat dels sistemes per gestionar els fons públics ha millorat en molts països en desenvolupament.³⁶ El desemborsament d'ajuda s'ha fet més previsible³⁷, i les iniciatives que tenen el suport d'un ventall de governs i actors involucrats estan millorant l'efectivitat de l'ajuda gràcies a haver augmentat la transparència i la responsabilitat.³⁸ Si mirem endavant, les col·laboracions de llarga durada i la flexibilitat seran crítiques per permetre que l'ajuda al desenvolupament amplii els drets de les persones.

Agenda de la investigació

L'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 1990 i les edicions següents han generat un programa farcit de recerca i anàlisi del desenvolupament humà, fomentat en l'àmbit estatal per informes nacionals que han explorat una varietat de temes, des de l'apoderament i la descentralització fins a implicacions polítiques, passant pel gènere i el canvi climàtic. Universitats d'arreu del món ofereixen cursos sobre desenvolupament humà, i un cos creixent i ric de recerca ha servit de base als responsables de polítiques i els activistes polítics d'arreu del món.³⁹ Aquí assenyalem tres prioritats essencials: com podem millorar les dades i les anàlisis per assessorar el debat? Com hauríem de repensar els punts de vista tradicionals per estudiar el desenvolupament des d'un punt de vista centrat en les persones? I com pot ajudar la visió del desenvolupament humà a entendre més bé les dimensions de desigualtat, poder i vulnerabilitat i sostenibilitat, que són vitals per ampliar els drets humans?

Millorar les dades i les anàlisis per assessorar el debat

Les dades i els mesuraments tenen conseqüències reals mundials. Pensem, per exemple, en la pobresa. Sabem que la pobresa de cada regió, grup, família i persona és única. Per exemple, a Mèxic, la pobresa que afronta un noi de Ciudad Juárez és diferent de la que experimenta un teixidor mixteca de Sierra Madre, a Oaxaca. Però capturar aquestes realitats requereix unes dades i uns mesuraments apropiats, així com compromisos institucionals i polítics. Gràcies a l'adopció de mesuraments prou flexibles i rigorosos per copsar la multitud de dimensions de la pobresa, el govern de Mèxic ha augmentat la consciència política de l'abast de la privació i ha tingut informació per establir prioritats polítiques (requadre 6.4).

L'elaboració de polítiques es basa cada vegada més en els fets. Les dades són avui millors que el 1990, i el valor de l'anàlisi, la supervisió i l'avaluació de les dades està cada vegada més reconegut. Molts governs es comprometen, mitjançant acords internacionals, a supervisar els drets econòmics, socials, culturals, civils i polítics, inclosos els de les dones, les persones amb discapacitats, els pobles indígenes i els infants, amb procediments que avaluen significativament el progrés equitatiu. Agències i iniciatives internacionals han donat suport i ajuda per establir els estàndards de la recollida de dades, sobretot la Divisió d'Estadística de les Nacions Unides, l'Organització de les Nacions Unides per l'Educació, la Ciència i la Cultura, i el Banc Mundial. A més de la recollida oficial de dades, molts organismes no governamentals, com ara universitats, grups socials civils i empreses privades, recullen dades que contribueixen a avaluar el desenvolupament humà.

Però la qualitat, els terminis de temps, la rellevància i l'accessibilitat de les dades continuen sent obstacles permanents per als responsables de polítiques, la recerca i l'ajuda internacional. Aquests entrebancs afecten tant les dades administratives (matriculació escolar, causes de mort) com la informació a partir d'enquestes de persones, famílies i empreses. És increïble, per exemple, que el 2010 encara no hi hagi dades comparables entre països de la mortalitat materna al llarg del temps. És imperatiu ampliar l'abast de la recollida de dades i millorar la qualitat i els terminis de temps. Estendre l'accés a les dades dels qui recullen dades comercials és un altre assumpte pendent de resolució.

Les dades d'enquestes en l'àmbit familiar han millorat enormement des de 1990 i ens han permès fer servir les nostres noves mesures per calcular la desigualtat i la pobresa multidimensional.⁴⁰ Però la cobertura d'àmbit estatal i la seva freqüència continuen sent baixes. Les enquestes complexes d'àmbit

---

Els avenços que apunten a assolir l'objectiu del mil·lenni d'augmentar l'assistència dels donants al 0,7% del seu INB han estat molt minsos

---

familiar poden revelar les connexions que hi ha entre indicadors, però són cares i costen molt de temps. Enquestes menys complexes també fan contribucions valuoses. Manquen bones dades comparables internacionalment en àrees tan importants com ara el treball no declarat, l'apoderament, la protecció de la violència i les relacions socials i comunitàries.⁴¹ Cal treballar vers el mesurament integrat de components econòmics com ara la RNB i la seva distribució, que ara es basa en fonts diferents. Hi ha poques dades desglossades per gènere sobre l'ús del temps, el control dels recursos econòmics, la presa de decisions i la violència, i no es té en compte la feina no remunerada, un assumpte essencial (requadre 6.5).

Pel que fa a les mesures emergents del benestar, calen convencions més extenses per definir-ne els indicadors. Una iniciativa que fomenta el debat en aquests aspectes és el projecte mundial per mesurar el progrés de les societats de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE).⁴²

Vers una nova economia per al desenvolupament humà

La feble associació a llarg termini entre el creixement de la renda i els canvis en educació i sanitat és una evidència important que requereix una exploració vigorosa.⁴³ Els economistes i els investigadors socials necessiten entendre més bé les seves dinàmiques i interconnexions. Aquests estudis complementarien l'àmplia literatura sobre creixement econòmic i ajudarien a crear consciència sobre la resta de dimensions que, juntament amb el creixement econòmic, impulsen el desenvolupament humà.

L'economia del creixement i la seva relació amb l'estudi del desenvolupament requereix una reelaboració mental radical. La vasta literatura teòrica i empírica d'aquest camp equipara gairebé uniformement el creixement econòmic amb el desenvolupament. Els models teòrics que en surten assumeixen típicament que les persones només es preocupen pel consum, i l'anàlisi de les polítiques òptimes segueix el mateix camí.⁴⁴ Aquest biaix s'estén a l'econometria del creixement, en què els càlculs dels efectes de les polítiques en el creixement són la base de les recomanacions polítiques. Es dona per fet, sovint explícitament, que maximitzar el creixement hauria de ser l'objectiu dels responsables de polítiques.

El punt de vista central de l'enfocament del desenvolupament humà, per contra, és que el benestar és molt més que diners. Ens importen les possibilitats que tenen les persones per fer plans de vida que valoren; aquí, la renda és molt important, però també tenir accés a l'educació i ser capaç de dur una vida llarga i saludable, influir en les decisions de la societat i viure en una societat que respecti i valori a tothom. Un ampli ventall de fets donen suport a aquest punt de vista que interessa més a la gent que no pas la renda o el consum.⁴⁵ Els models teòrics i empírics que donen per fet que les persones només aspiren a augmentar el consum són clarament deficitaris per estudiar el desenvolupament humà. Per exemple, els indicadors de sostenibilitat comentats al capítol 4 es basen en models en

REQUADRE

6.4

La nova mesura de la pobresa multidimensional de Mèxic

El 2009 Mèxic es va convertir en el primer país que adoptava una mesura de pobresa multidimensional que reflectia les privacions múltiples amb què s'enfronten les famílies. El Consell Nacional per a l'Avaluació de les Polítiques Socials (CONEVAL) va fer servir una mesura semblant a l'Índex de pobresa multidimensional, que en aquest informe apliquem a més de cent països.

El punt de vista del CONEVAL aborda articles de la Constitució de Mèxic i la Llei general de desenvolupament social de 2004. Es considera que una persona és multidimensionalment pobra quan la seva renda és massa baixa per adquirir els béns i serveis que necessita i quan té privació d'almenys una de sis dimensions: educació, atenció sanitària, seguretat social, qualitat de l'habitatge, serveis bàsics de la llar i accés al menjar. El CONEVAL fa servir una enquesta biennal sobre el terreny des de l'any 1984 per estudiar les tendències de la pobresa multidimensional, identificar el nombre de dimensions en què tenen privació les famílies i veure quina és la contribució de cada privació a la intensitat de la pobresa. El CONEVAL, encarregat de supervisar l'efectivitat dels programes nacionals d'assistència social, pot valorar el benestar de les persones en relació amb un ventall de privacions socials.

Font: Alkire i Santos (2010).

què els agents només miren pel consum ara i en el futur. Encara no s'han explorat les conseqüències d'introduir l'educació i la sanitat com a objectius.⁴⁶

Justament perquè ens preocupen tants aspectes de la vida necessitem una economia del desenvolupament que en reconegui explícitament la multidimensionalitat. Aquest reconeixement s'aplica tant als continguts normatius de les polítiques com als models utilitzats per analitzar i entendre el progrés del desenvolupament. La nostra comprensió

de les complexes connexions entre creixement i les dimensions no relacionades amb la renda del desenvolupament humà és rudimentària. Els objectius del desenvolupament humà s'han d'integrar en un marc que propiciï el creixement amb equitat i polítiques sectorials ben dissenyades. Hem d'evitar el vell discurs d'estar «a favor» del creixement o «en contra». El que és essencial és l'expansió de les llibertats reals de les persones, i l'augment del control sobre els béns i els serveis assolit per l'augment de la renda és important

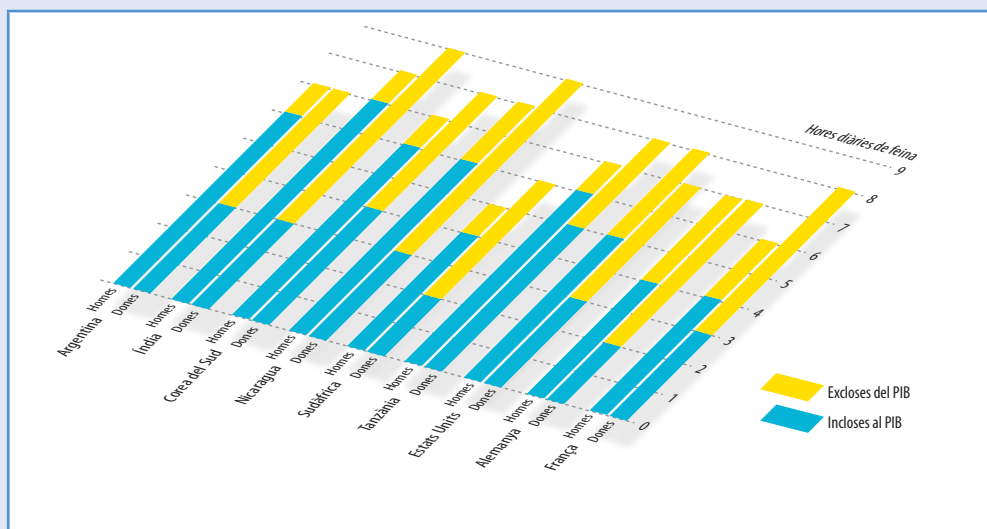
REQUADRE

6.5

La necessitat de reconèixer la feina no remunerada

Les estadístiques nacionals, incloent-hi el producte nacional brut (PIB) i la renda nacional bruta (RNB), no tenen en compte les activitats de producció domèstica que fan bàsicament les dones en totes les economies i cultures (vegeu la figura). Semblantment, malgrat la importància de la contribució del treball no remunerat a l'hora d'assolir molts dels objectius de desenvolupament del mil·lenni, aquests objectius no l'esmenten. La feina no remunerada, que inclou la feina de la casa i l'atenció als infants i la gent gran en llars i comunitats, contribueix al benestar i al creixement econòmic perquè produeix una mà d'obra adequada, productiva, experta i creativa.

El PIB no té en compte la quantitat desproporcionada de feina femenina.

Font: Budlender (2008); Stiglitz, Sen i Fitoussi (2009).

L'omissió de la feina de la casa no remunerada en els càlculs nacionals porta a recomptes menors mesurables en tots els països. Si s'aplica la taxa salarial d'un treballador familiar general al nombre d'hores que les persones inverteixen en la feina de la casa, l'Institut de les Nacions Unides de Recerca per al Desenvolupament Social calcula que les omissions representen del 10 % al 39 % del PIB. Incorporar la feina no remunerada als càlculs nacionals reflectiria més bé les realitats de l'ús del temps, sobretot pel que fa a les dones.

Font: Stiglitz, Sen i Fitoussi (2009); UNRISD (2010).

Precisament perquè
volem conèixer els
diferents aspectes de la
vida humana necessitem
una economia del
desenvolupament que
reconegui explícitament
el seu caràcter
multidimensional

---

per facilitar l'expansió de les llibertats. Però poden sorgir contrapartides entre objectius múltiples que s'han d'abordar amb cura, igual que cal identificar-ne i aprofitar-ne les sinergies positives.

Les distorsions potencials de posar el creixement per davant de la resta de dimensions del desenvolupament humà queden potser més ben il·lustrades si es té en compte la degradació mediambiental. Durant els darrers vint anys, des de la primera Cimera de la Terra, a Rio de Janeiro, la importància dels recursos naturals i el medi ambient per al desenvolupament s'ha fet molt evident. Ens enfrontem a enormes reptes respecte de les reserves d'aigua, la degradació de la terra, el canvi climàtic i la pèrdua generalitzada de diversitat biològica i serveis ecològics, reptes que representen obstacles nous a la promoció del creixement i el progrés més ampli del desenvolupament humà. Una mala gestió dels recursos naturals i el medi ambient representa una gran dificultat per a les persones pobres, que sovint confien més en aquests recursos per a llur supervivència i no disposen dels recursos per adaptar-se a aquests canvis o per absorbir-ne el cost addicional. I la pobresa i el baix desenvolupament humà poden dur a la degradació mediambiental, per exemple, la manca d'una tinença segura de la terra sovint dona com a resultat l'agricultura extensiva i la degradació de la terra.⁴⁷

La degradació mediambiental no n'és un exemple aïllat. Als capítols 3 i 4 hem mostrat que un fort creixement del PIB no implica necessàriament un progrés en la sanitat, l'educació o altres dimensions del desenvolupament humà. Així, els factors i les polítiques que promouen el creixement ràpid no sempre són els mateixos que els que generen avenços en el desenvolupament humà. Les investigacions en diversos països comentades al capítol 3 van trobar efectes molt diferents de variables com ara urbanització, comerç, democràcia i institucions en el creixement i l'IDH no relacionat amb la renda. El nostre comentari sobre les millores en sanitat i educació demostraven que la transmissió internacional d'idees i tecnologies era un factor clau, en oposició al creixement de la renda, en què les diferències de la productivitat són extenses i

duradores.⁴⁸ Semblantment, el nostre estudi de casos que han donat bons resultats sovint assenyalen, al contrari del que diu la literatura sobre el creixement, les iniciatives públiques de sanitat i educació.⁴⁹ La implicació d'aquests resultats no és que el creixement i el desenvolupament humà no poden avançar junts, sinó que és un gran error jutjar les polítiques i les reformes institucionals únicament pel seu efecte sobre la renda, com la majoria de literatura enfocada al creixement fa insistentment.

D'aquí ve la nostra crida per a una nova economia del desenvolupament humà. L'objectiu d'aquest marc nou serien metes relacionades amb el benestar. El creixement i altres polítiques serien avaluades i perseguides incansablement des del moment en què fessin avançar el desenvolupament humà a curt i llarg termini. L'anàlisi seria rellevant tant per als països desenvolupats com en desenvolupament. Crear un marc així seria una empresa exigent i complexa, sobretot si s'elabora, com ha de ser, per admetre la sensibilitat del clima als patrons de l'activitat humana. Aquest programa de recerca s'hauria de basar en la tasca de grups d'investigació que ja han fet contribucions valuoses en aquestes àrees i en investigacions que apliquen anàlisis quantitatives i qualitatives interdisciplinàries de les relacions entre el creixement i el desenvolupament humà.

Indicacions per a la investigació

De la mateixa manera que el desenvolupament humà té a veure amb moltes més coses a banda de la renda, també va més enllà dels tres components inclosos en l'IDH (salut, educació i renda). En la nostra reafirmació del concepte del desenvolupament humà hem remarcat la necessitat de tenir en compte com es distribueixen les oportunitats, quin poder tenen les persones per donar forma al seu futur i com les eleccions d'avui afecten el futur. Informes anteriors sobre el desenvolupament han avançat enormement en la nostra comprensió d'aquestes dimensions, com ara la democràcia, les llibertats culturals i el

canvi climàtic. Però encara es pot fer molt per aprofundir el nostre coneixement de la relació entre el desenvolupament humà i aquestes altres dimensions, tal com destaquem a continuació.

Apoderament

La capacitat de persones i grups de participar en processos de desenvolupament polític i d'altres tipus, de donar-los forma i de beneficiar-se'n les famílies, les comunitats i els països és un component vital del dret de les persones. Tal com hem mostrat al capítol 3, l'apoderament s'ha lligat amb resultats positius en salut, educació i altres dimensions del desenvolupament humà. Els resultats que les persones i els grups en poden treure depenen en gran part de les relacions de poder de la societat, tant en l'esfera pública (institucions polítiques i mercat) com en la privada (relacions de gènere en les famílies).⁵⁰

L'apoderament es relaciona estretament amb la participació: la possibilitat que totes les persones, inclosos els pobres i les persones marginades, puguin fer sentir la seva veu i que participin conscientment en la formació de debat que afecta les seves vides. Aquesta noció té una gran ressonància, sobretot entre la societat civil. En una enquesta entre les organitzacions de la societat civil realitzada per a aquest informe,⁵¹ tres quartes parts dels enquestats estaven «totalment d'acord» que l'apoderament era una part integral del desenvolupament humà (requadre 6.6).

Mentre que l'índex de llibertat política de l'*Informe* de 1991 va crear malestar (en conseqüència, l'índex es va retirar), la qüestió de la llibertat política ha sortit a la superfície repetidament en informes mundials i nacionals. També en la investigació per a l'*Informe* d'aquest any va tornar a quedar clar que és un terreny molt polèmic. L'article 21 de la Declaració Universal dels Drets Humans consagra el dret d'«eleccions periòdiques i genuïnes que han de ser de sufragi universal i igualitari i s'han de dur a terme amb vot secret o per mitjà de procediments equivalents de votació lliure». Però, a la pràctica, les institucions polítiques de govern són molt heterogènies.

El capítol 4 té en consideració molts indicadors existents i mesures d'apoderament, fa èmfasi en l'abast d'investigacions i debats futurs i la realització de debats nacionals i locals, com ara el darrer *Informe sobre el desenvolupament humà nacional* (vegeu la secció «Apoderament» del capítol 4). Atès que les mesures utilitzades sovint reben protestes, estem explorant noves maneres de desenvolupar una mesura que destaquï les àrees de consens. Per exemple, es pot fer servir la teoria de la jerarquització parcial per fer comparacions entre països que són resistents a les ponderacions assignades a cada component, i, per tant, menys vulnerables a desacords sobre la rellevància relativa de cadascun.

La participació és essencial per definir els objectius del desenvolupament i influir en les decisions mitjançant el compromís i el diàleg, però els processos significativament participatius són complexos. El diàleg nacional que va alimentar l'Estratègia de Reducció de la Pobresa de Bolívia va admetre haver inclinat la balança del poder cap als grups amb desavantatge.⁵² Tanmateix, altres mecanismes de participació, com ara consultes governamentals sobre l'arbitri religiós al Canadà i sobre

REQUADRE

6.6

Opinió de la societat civil sobre el desenvolupament humà i l'apoderament

En la recerca feta per donar cos a aquest informe vam dur a terme una enquesta mundial per Internet entre les organitzacions socials civils per conèixer-ne l'opinió sobre aquest tema (vegeu la figura). Els enquestats representaven organitzacions formades per entre una persona i 12.000, tant treballadors com voluntaris, que treballen en una gran varietat de països. Gairebé tots (94 %) creien que tenir l'oportunitat de participar en la presa de decisions socials és un aspecte crític del desenvolupament, i el 76 % estava «totalment d'acord» que l'apoderament és un component integral del desenvolupament humà. Van identificar l'alfabetització i l'educació, el dret de vot i la llibertat d'expressió com les dimensions més importants de l'apoderament.

Opinió de la societat civil sobre les dimensions més importants de l'apoderament

Dimensió	Més important (%)	Dimensió	Més important (%)
Alfabetització i educació	66	Presència de decisions a la llar	29
Dret de vot	54	Expressió de l'opinió juntament amb la d'altres	27
Llibertat d'expressió	52	Protesta	19
Triar el propi destí	35	Suport o postulació a càrrec públic	18
Presència de decisions personals	33	Identitat col·lectiva	12

Font: enquesta de les organitzacions de la societat civil elaborada per personal de l'OIDH.

la secularitat a França, han estat criticats per permetre la participació només sobre uns temes determinats.⁵³ Les àrees més fructíferes per a la investigació són els efectes d'estructures democràtiques nacionals i locals en forma de compromís de les persones, les polítiques nacionals i internacionals per protegir les llibertats civils i les iniciatives comunitàries per supervisar i exigir responsabilitat als governs.

Per fer un pas més enllà de meres consultes formals, les persones necessiten capacitats, informació i estructures institucionals per avançar amb efectivitat vers les seves reivindicacions (vegeu el capítol 4). Les estructures democràtiques aporten les condicions prèvies del desenvolupament humà, però els governs han de ser completament responsables per a la seva gent a l'hora de promoure l'expansió de les llibertats. Un punt de vista basat en el desenvolupament humà es pren molt seriosament aquests antecedents i alhora també té en compte tota una varietat d'estructures i institucions socials que condueixen més o menys a processar llibertats i mecanismes que donen suport a l'apoderament individual i grupal.

Desigualtat

La desigualtat en un ventall de dimensions i entre grups, inclosos dones, homes, pobres i rics, és un repte creixent al progrés del desenvolupament humà. Aquest informe ha demostrat com la desigualtat multidimensional i de gènere erosiona el desenvolupament humà. Més enllà de l'*Informe* mundial, molts altres de regionals, nacionals i locals han investigat diversos resultats desiguals en la renda i altres dimensions del desenvolupament humà.⁵⁴ Les desigualtats continuades, sovint estructurals, afecten les oportunitats de què disposen les persones. La desigualtat de gènere i el seu impacte en el desenvolupament de gènere ha rebut una atenció especial.⁵⁵

Actualment sabem molt més sobre les múltiples dimensions de la desigualtat, però encara tenim tan sols una comprensió limitada de la seva evolució i els seus causants principals.⁵⁶ Hem de saber més sobre la manera com la desigualtat interactua amb les forces estructurals, en especial amb factors

de l'economia política i la desigualtat de l'apoderament.⁵⁷ Diverses polítiques socials i econòmiques han abordat aquestes desigualtats, mentre que d'altres, encara que no exactament amb efectes equitatius, han millorat, tanmateix, la igualtat. Necessitem saber amb més concreció quan i com s'han posat en pràctica polítiques progressives.

La investigació de la desigualtat pot abordar sistemàticament les múltiples manifestacions de la desigualtat i els seus causants subjacents. El capítol 5 ens permet fer un cop d'ull sobre aquestes diferències i ens aporta una caracterització més completa de les desigualtats de la que disposàvem abans. Les prioritats de l'anàlisi inclouen les desigualtats superposades amb què s'enfronten grups específics, com ara dones i noies, alguns grups ètnics i pobles indígenes, i la manera com els desavantatges interactuen i es reforcen els uns als altres. Les oportunitats econòmiques, les garanties legals, la participació política i les desigualtats espacials s'haurien d'explorar en conjunt. Es podria mostrar visualment la distribució del desenvolupament humà en els àmbits nacional i regional amb les innovacions de les tècniques cartogràfiques. L'estudi de casos d'iniciatives amb bons resultats a l'hora de tractar les desigualtats poden suggerir punts d'inici per al canvi.

Les recomanacions polítiques per reduir la desigualtat s'han centrat tradicionalment en la redistribució de la renda, la promoció de l'accés als serveis i, en menys proporció, en la introducció de possibles impostos. El programa d'investigació de l'*Informe sobre el desenvolupament humà* es basa en aquests esforços per explorar les reformes orientades a abordar les desigualtats estructurals, que poden estar relacionades, al seu torn, amb l'apoderament polític de grups en desavantatge i amb el canvi institucional. El paper de l'estat en l'eliminació de barreres per a l'apoderament i la inclusió és un tema principal.

Vulnerabilitat i sostenibilitat

El desenvolupament humà és força més que l'assoliment de resultats desitjables: és també assegurar aquests assoliments davant d'amenaques presents o futures. Informes anteriors sobre

el desenvolupament humà, inclòs el de 1994, sobre seguretat humana, i el de 2007/2008, sobre el canvi climàtic, han estudiat la vulnerabilitat i la seguretat en diferents àmbits: individual, nacional i mundial.

La relació entre el progrés del desenvolupament humà i el risc demanen una investigació més profunda. Aquest informe ha establert que no totes les coses bones arriben alhora. Els avenços en alguns aspectes del benestar poden ser possibles només a canvi d'un risc individual i col·lectiu més elevat. Això s'il·lustra amb els països de l'antic bloc soviètic, amb economies de planificació central que generaven resultats estables per a molts dels seus ciutadans, però que no podien produir un progrés econòmic sostingut.⁵⁸ La innovació i l'eficiència exigeixen almenys un cert grau de competència, malgrat que aquesta també pot originar incertesa i risc.⁵⁹

Com ens ajuda l'enfocament del desenvolupament humà a pensar en les contraprestacions entre el risc i el progrés? En un sentit general, la resposta és òbvia: hauríem de buscar solucions que minvin el risc sense sacrificar avenços extensos del benestar. Però això no sempre és possible, i quan no ho és, les societats han de fer eleccions difícils. Sembla que el pèndol ha anat massa lluny en la direcció d'ignorar la inseguretat i la vulnerabilitat. Potser és per això que, malgrat els avenços demostrats al capítol 2, les enquestes d'opinió mostren clarament una insatisfacció extensa en aspectes essencials de la vida, inclosos els que tenen a veure amb la seguretat.⁶⁰ Se n'està fent una nova valoració.

Considerem un altre cop els perills del catastròfic canvi climàtic, l'efecte acumulatiu de concentrar-se exclusivament en el creixement econòmic i ignorar vilment els senyals d'alarma dels danys consegüents al planeta. Però hi ha molts més exemples, com quan la liberalització duu a un augment de la renda però també a menys estabilitat laboral, o quan la desregulació econòmica duu a un creixement més alt, però també a un augment del risc de crisi.⁶¹

Mesurar el risc i la vulnerabilitat és difícil.⁶² Els responsables de polítiques tenen tot un ventall de dades per mesurar components,

de salut, d'educació o de renda o d'altres indicadors quantificables del progrés, però tenen molta menys informació sobre el risc de, per exemple, perdre la feina, de caure en recessió o de patir un desastre natural. Això és, en part, perquè el risc implica incertesa. Però també és perquè falten mesuraments dels riscos que hem afrontat en el passat.

El risc augmenta la preocupació sobre la sostenibilitat. Com que no tenim mai la certesa d'allò que passarà en el futur, tots els plans impliquen un cert grau de risc i vulnerabilitat afegits. Però les contrapartides són diferents quan fem comparacions entre generacions i hem d'avaluar l'efecte de les decisions d'avui en persones que encara no han nascut. Els economistes neoclàssics definien una taxa de descompte per compensar el benestar entre generacions. Però assignar ponderacions a diferents generacions fa sorgir seriosos dilemes ètics: descomptar el benestar de les generacions futures només perquè encara no han nascut sembla injustificat, però el desenvolupament humà no es pot aïllar d'aspectes de pobresa i desigualtat en la generació actual.⁶³ Cal una consideració conceptual més profunda per trobar principis alternatius.

Mesurar la sostenibilitat també exigeix considerablement més feina, atès que moltes mesures actuals difereixen radicalment en la base conceptual i les conclusions. Una mesura sensata del desenvolupament humà sostenible, per exemple, hauria de reflectir com les societats fan servir diversos recursos al llarg del temps i els judicis sobre quins recursos són substituïts o complements. Una mesura així diferiria de les existents per tenir en compte no només la sostenibilitat del consum i la producció, sinó també la del desenvolupament humà en un abast més gran, incloent-hi la salut, l'educació, l'equitat i l'apoderament.

Abordar aquests aspectes de la sostenibilitat augmenta les tensions entre l'equitat intrageneracional i la intergeneracional perquè no totes les polítiques beneficiaran les persones pobres avui i també en les generacions futures. Els assumptes polítics essencials tenen a veure amb la transició a les energies

---

**És urgent donar prioritat
a les anàlisis que
explorin la superposició
de les desigualtats que
afecten grups concrets**

Cal esmerçar-se més en el mesurament de la sostenibilitat ja que molts dels indicadors actuals varien radicalment en la seva base conceptual

renovables; el desenvolupament humà té a veure amb l'economia verda i el creixement verd i altres mecanismes del mercat, com ara els impostos verds i el comerç de drets d'emissió per al medi ambient, i els marcs reguladors per prevenir l'ús no sostenible dels recursos, inclosos els drets de propietat i la supervisió financera.

Els riscos inherents del canvi climàtic exigeixen una acció decisiva. D'acord amb això, l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2011 se centrarà en la vulnerabilitat i la sostenibilitat. Un nou informe mundial sobre la sostenibilitat pot ampliar el debat per incloure allò que cal sostenir i quins passos fan falta per protegir les persones més vulnerables del món. Publicar l'*Informe sobre el desenvolupament humà* sobre la sostenibilitat abans de la propera Cimera de la Terra, a Rio de Janeiro el 2012, influirà en el debat, igual que va fer l'*Informe* de 1992 en la primera Cimera de la Terra.⁶⁴ Un debat obert i franc sobre col·laboracions, conflictes i complementarietats també ajudarà a aclarir el concepte de desenvolupament humà sostenible.

* * *

Aquest informe ha subratllat el valor i la fortalesa de l'enfocament del desenvolupament humà a l'hora de pensar en els reptes del segle XXI i d'abordar-los.

S'ha fet una àmplia anàlisi de les experiències i s'han destacat noves conclusions que mereixen més atenció en el futur. Les persones d'arreu del món han experimentat millores radicals en alguns aspectes essencials de la vida. Són més sanes, més instruïdes i més riques, i tenen més poder ara per triar els seus líders que el que han tingut mai. Com a resultat, la seva capacitat per dur una vida més bona s'ha ampliat.

Però també hem vist que el ritme del progrés és molt variable i que persones d'alguns països i regions han experimentat millores molt més lentament. Continua havent-hi profundes desigualtats i vulnerabilitats, i estan creixent en molts llocs, cosa que provoca —i reflecteix— grans desequilibris del

poder. I també estan sorgint qüestions serioses sobre la sostenibilitat dels patrons actuals de producció i consum.

Posem llum sobre alguns reptes permanents, entre els quals hi ha les moltes dimensions de la pobresa i la desigualtat. Hem identificat desigualtats persistents (i creixents en algunes àrees) en un ventall de dimensions entre diversos grups, cosa que representa amenaces greus al progrés del desenvolupament humà. La investigació de la disparitat de gèneres revela que alguns països han assolit bons resultats en àrees importants, però que encara es mantenen diferències inacceptablement profundes. Un nou mesurament de la pobresa multidimensional ha mostrat la intensitat i l'abast de la privació greu en més de cent països.

Aquest darrer capítol ha proposat un programa per estendre el desenvolupament humà. A partir del ric llegat generat pel pensament d'aquesta tradició i d'altres de relacionades, s'ha centrat en les polítiques i la investigació. Pel que fa a la política, hem identificat la necessitat d'un enfocament basat en principis per guiar polítiques: la importància del context local, sobretot la capacitat estatal i el contracte social d'un país, i la importància de les forces mundials, sobretot el lideratge mundial i l'ajuda i les col·laboracions. Pel que fa a la investigació, hem destacat la necessitat de recaptar més dades sobre les dimensions del desenvolupament humà per repensar la base conceptual de l'estudi del desenvolupament i per investigar com l'opinió sobre el desenvolupament humà pot aportar informació per entendre més bé les altres dimensions que són essencials per a la comprensió del desenvolupament humà.

«El progrés humà», va escriure Martin Luther King Jr., «mai no avança sobre la inevitabilitat. Arriba gràcies a esforços incansables i feina continuada [...] Sense aquesta feina manual, el temps mateix es converteix en un aliat de les forces de l'estancament social.»⁶⁵ La idea del desenvolupament humà exemplifica aquestes esforços, duts a terme per un grup compromès de pensadors i professionals que volien canviar la manera com pensem sobre el progrés de les societats. Però portar

a terme tot el programa del desenvolupament humà requereix anar molt més lluny. Posar les persones al centre del desenvolupament és més que un exercici intel·lectual, significa fer que el progrés sigui equitatiu i de gran abast, que permeti que les persones esdevinguin participants

actius en el canvi i que assegurí que tots els assoliments no s'aconsegueixen a costa de les generacions futures. Satisfer aquests reptes no només és possible, sinó que és necessari, i més urgent que mai.

Posar les persones al centre del desenvolupament significa aconseguir que el progrés sigui equitatiu i de base àmplia per tal que les poblacions participin activament en el canvi i es garanteixi que els avenços no hipotecaran el benestar de les generacions futures

---

Notes

Capítol 1

- 1 Entre les darreres iniciatives trobem la Comissió de Stiglitz-Sen-Fitoussi (<http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr>), el projecte de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics sobre la mesura del benestar (<http://www.oecd.org/progress>) i el marc de la Unió Europea per als indicadors multidimensionals (<http://www.ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=751&langId=en>).
- 2 Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament—Oficina de l'Informe sobre el Desenvolupament Humà 1990-2009; vegeu la coberta interior per a una llista completa d'informes globals, que estan disponibles a <http://www.hdr.undp.org/en/reports/>.
- 3 Els estudis i l'experiència són ingents; per a una revisió, vegeu Alkire (2010).
- 4 Sen (2002: 585).
- 5 Sen (2009a).
- 6 Crocker (2007); Narayan i Petesch (2007); Richardson (2006).
- 7 *The Economist* (1990).
- 8 *The Economist* (1991). Posteriorment, el 1998, el Banc Mundial va suprimir la seva classificació basada en la renda, i avui presenta els països ordenats alfabèticament.
- 9 Anand i Sen (2000c).
- 10 Gertner (2010).
- 11 Kaletsky (1990).
- 12 Gittings (1990).
- 13 Seneviratne (1999).
- 14 Chahine (2005).
- 15 *The Straits Times* (1990).
- 16 Boelt (2010).
- 17 John Williamson (1989) va encunyar el terme «consens de Washington» per descriure les receptes polítiques que el Fons Monetari Internacional, el Banc Mundial i el Departament del Tresor dels Estats Units promovien als països en via de desenvolupament afectats per les crisis econòmiques de la dècada de 1980. Les receptes consistien bàsicament a retallar la despesa pública, reduir la inflació, privatitzar les empreses estatals, obrir-se al comerç i liberalitzar els tipus de canvi i d'interès.
- 18 Vegeu Nayyar (2008) per a una revisió de l'evolució del pensament sobre el desenvolupament. Sobre necessitats bàsiques, vegeu Ghai i altres (1980).
- 19 L'Informe de 1990 (UNDP-HDRO 1990: 67; vegeu l'interior de la coberta per a una llista completa dels informes o visiteu <http://www.hdr.undp.org/en/reports/>) incloïa un capítol sobre les estratègies del desenvolupament que defensava fites «més tècniques i ajustades a la realitat». L'Informe de 1991 desenvolupava aquests punts, com també ho va fer l'Informe de 1994, que va promoure la idea del pacte global. Les principals conferències i cimera d'aquell període estaven relacionades amb l'educació (Jomtien, 1990), els infants (Nova York, 1990), el medi ambient (Rio de Janeiro, 1992), la contaminació (el Caire, 1994), el desenvolupament social (Copenhaguen, 1995) i les dones (Pequín, 1995).
- 20 UN (2000).
- 21 Hulme i Fukuda-Parr (2009: 4).
- 22 UNDP (2010).
- 23 Els nous indicadors s'han anat afegint al llarg dels anys per tractar algunes d'aquestes dimensions, com el 2005, en què es va afegir una fita sobre l'accés a la salut reproductiva.

- 24 Això s'indica clarament en un requadre a càrrec de Sen en qualitat de copresident de la Comissió sobre Seguretat Humana (2003). Vegeu també Alkire (2003), Gasper (2005), Ul Haq (1995) i Tajbakhsh Chenoy (2007).
- 25 *Journal of Human Development and Capabilities* (2003); Gasper (2005).
- 26 Comissió Internacional sobre Intervenció i Sobirania Estatal, Comissió sobre Seguretat Humana de 2003, Grup d'Alt Nivell sobre Amenaces, Reptes i Canvi. Vegeu Jolly, Emmerij i Weiss (2009).
- 27 Entre els quals els del Canadà, el Japó, Noruega i Suïssa.
- 28 Unió Africana, Unió Europea, Associació de Nacions de l'Àsia Sud-oriental, Organització dels Estats Americans, Lliga dels Estats Àrabs. Vegeu UN (2010a).
- 29 United Nations (2010a).
- 30 Anand i Sen (2000b); Osmani (2005); Sen (2004, 2005).
- 31 Vizard (2006).
- 32 Edwards i Gaventa (2001: 277).
- 33 L'enquesta Gallup World Poll va preguntar als enquestats que havien sentit a parlar de l'escalfament global si el perceïen com una amenaça seriosa. De mitjana, més de tres quartes parts dels enquestats de 126 països va dir que sí.
- 34 Neumayer (2010a).
- 35 Kant (1785); HDR 1994 (UNDP-HDRO 1994: 13); vegeu la coberta interior per a una llista completa d'informes globals o visiteu <http://www.hdr.undp.org/en/reports/>; Anand i Sen (2000a: 2030).
- 36 World Commission on Environment and Development (1987: 43).
- 37 HDR 1994 (UNDP-HDRO 1994); Anand i Sen (2000a).
- 38 Jolly, Emmerij i Weiss (2009).
- 39 Fukuda-Parr (2007).
- 40 F. Stewart (2010).
- 41 Per a una revisió útil, vegeu Nayyar (2008).
- 42 Lindauer i Pritchett (2002).
- 43 Alkire (2007); Organisation for Economic Co-operation and Development (2008b).
- 44 Bourguignon (2004).
- 45 Stern (2006).
- 46 Rodrik (2006).
- 47 Narayan i altres (1999).
- 48 Acemoglu, Johnson i Robinson (2001); Bardhan (2006); Pritchett, Woolcock i Andrews (2010).
- 49 Polanyi (2002). Vegeu també Veblen (2007) i Myrdal (1957). Els debats sobre el desenvolupament participatiu i la gestió dels recursos comuns també tenen l'origen diverses dècades enrere; vegeu Agarwal (2001) per a una revisió útil de la participació, i Baland i Platteau (1996) sobre els drets de propietat.
- 50 Rodrik (2006) aporta una revisió excel·lent.
- 51 Commission on Growth and Development (2008: 2).
- 52 El conjunt d'indicadors s'actualitza amb el temps. L'actualització més recent és de 2009, quan es van afegir la manca material i l'habitatge; vegeu <http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>.
- 53 Duflo, Hanna i Ryan (2009).
- 54 Mookherjee (2005); vegeu també Deaton (2009) i Cartwright (2009).
- 55 L'obra "de gran influència" està relacionada amb Kahneman, Diener i Schwarz (1999) i Kahneman i Krueger (2006).

- 56 La famosa paradoxa observada per Easterlin (1995) assenyalava que mentre dins dels països la població més rica és més feliç que la població pobre, no hi ha una relació sistemàtica entre la renda i la felicitat per sobre d'un cert nivell de renda, ja sigui entre països o en el temps (vegeu Graham, 2010). Aquesta paradoxa s'ha posat en dubte darrerament (vegeu Stevenson i Wolfers, 2008, i Deaton, 2008), però no s'ha rebutjat del tot (vegeu Krueger, 2008).
- 57 Kahneman (1999). Vegeu també Diener i altres (2009).
- 58 Sen (1985b) aporta una anàlisi minuciosa de la intervenció (*agency*) i la seva importància.
- 59 Sen (1999: 157) afirma que la importància de la democràcia resideix «en les seves tres virtuts diferenciades: (i) la importància intrínseca (*intrinsic importance*), (ii) les aportacions instrumentals (*instrumental contributions*) i (iii) el paper constructiu (*constructive*) en la creació dels valors i les normes [cursives de l'original].»
- 60 Harding i Wantchekon (2010). Vegeu també Barbone i altres (2007).

Capítol 2

- 1 Gertner (2010).
- 2 Vegeu Raworth i Stewart (2002) per a un estudi.
- 3 Per als valors d'IDH d'àmbit nacional i els seus components, vegeu la taula estadística 1.
- 4 No hi ha grans diferències en els resultats quan s'utilitzen els nous indicadors de l'IDH; vegeu Gidwitz i altres (2010).
- 5 L'anàlisi d'aquest capítol i el capítol 3 engloba el període de quaranta anys des de 1970. En molts casos, les comparacions en un període tan llarg requereixen restringir la mostra als països dels quals es disposa de dades. Per aquesta raó, alguns dels agregats que es presenten en aquests capítols difereixen dels presentats a les taules estadístiques.
- 6 Seixanta països no estan coberts per la nostra mostra. Per terme mitjà, són una mica menys desenvolupats que els països de la mostra: l'esperança de vida és tres anys més curta, l'alfabetització és semblant però la matriculació bruta és un 6 % inferior, i la renda per capita és 2.785 dòlars més baixa. Això no vol dir que tots els països exclosos de la mostra de l'IDH híbrid siguin pobres: vuit (entre els quals Alemanya i Singapur) estan classificats avui com a països desenvolupats segons el nou IDH que s'indica a la taula estadística 1. El seu creixement econòmic anual i els canvis en salut eren lleugerament superiors als de la resta de la mostra, mentre que els canvis en la matriculació bruta i l'alfabetització eren semblants. No cal dir que aquests indicis tan sols són parcials perquè les dades són incompletes, però això indica que l'omissió d'aquests països no afecta sistemàticament el panorama de progrés que sorgeix a partir de la nostra anàlisi.
- 7 Comencem per l'any 1970 perquè aquest és el primer any a partir del qual podem calcular l'IDH per a un nombre prou gran de països.
- 8 Tret que s'indiqui altrament, totes les xifres en dòlars d'aquest informe corresponen a dòlars de 2008 ajustats segons la paritat del poder adquisitiu.
- 9 Com que l'IDH té a veure amb les persones, utilitzem mitjanes ponderades per població, tret que s'indiqui altrament. La

principal excepció està relacionada amb indicadors polítics com ara els que es debaten al capítol 3, en què el país és la unitat pertinent d'observació. Les mitjanes no ponderades donen més sentit al rendiment del país mitjà i mostren un increment en l'IDH del 0,53 el 1970 al 0,62 el 1990 i al 0,69 el 2010.

- 10 Així mateix, Easterly (2009) mostra que les opcions sobre com es poden mesurar i establir les fites dels objectius de desenvolupament del mil·lenni afecten significativament quins països i quines regions estan progressant més o estan fent passos enrere.
- 11 Específicament, la desviació de l'ajustament és el residu a partir d'una regressió dels canvis en l'IDH sobre el nivell d'IDH inicial.
- 12 Les alternatives comunes a la desviació de l'ajustament són el canvi absolut en l'IDH, la taxa de creixement de l'IDH i la reducció percentual del dèficit a partir del nivell màxim. Els quatre mètodes aplicats coincideixen en línies generals en la identificació dels països que progressen menys, entre els quals figuren països com ara la República Democràtica del Congo, Moldàvia, Zàmbia i Zimbàbue. Però el mètode del dèficit en la reducció identifica països diferents entre els que presenten millors resultats: nou dels deu primers són països desenvolupats, a diferència de com a molt un en els altres tres mètodes. L'Aràbia Saudita, Laos, el Nepal, Oman, la República de Corea i la Xina apareixen sistemàticament entre els països que presenten millors resultats independentment del mètode aplicat. Vegeu també Gray i Purser (2010) i Ranis i Stewart (2010) per a una comparació de mètodes alternatius.
- 13 La Comissió de Creixement va analitzar tretze casos d'èxit de països que van experimentar un alt creixement al llarg de períodes prolongats des de 1950. D'aquests països, només quatre (Indonèsia, Oman, la República de Corea i la Xina) coincideixen amb el nostre grup de països que més han progressat.
- 14 Pritchett (1997); UNDESA (2006); Ocampo, Vos i Sundaram (2007).
- 15 Vegeu el quadre 2.1 per a la definició dels països desenvolupats que s'utilitza en aquest informe. Definir els països desenvolupats com aquells que estan en la categoria de l'IDH molt alt i definir aquesta categoria com la quarta part superior de la distribució de l'IDH difereix dels informes anteriors, que aplicaven un llindar absolut de l'IDH per distingir els països desenvolupats dels països en via de desenvolupament. Aquest ús no s'ha d'interpretar com una posició definitiva sobre el debat entre absolut i relatiu. Es tracta d'un simple mecanisme descriptiu per distingir entre els països que han assolit un alt rendiment en desenvolupament humà i els que es queden enrere.
- 16 Pritchett (1997).
- 17 La fita superior de l'IDH és el resultat d'una normalització que no té efecte sobre les taxes de canvi (vegeu la nota tècnica 1); per tant, en general, no és cert que la forma funcional imposi una limitació al progrés fins al grup superior. Sobre la causa de la convergència per les fites naturals superiors, vegeu la nota 19.
- 18 Prenem per cas, per exemple, l'esperança de vida. Tot i que es podria esperar que hi hagués un límit superior, en general, no ha estat acceptat pels especialistes en longevitat. Oeppen i Vaupel (2002) demostren que l'esperança de vida de les dones als països més ben classificats ha avançat a un ritme anual constant de tres mesos més l'any durant els darrers 160 anys, sense desaceleració amb el temps.
- 19 Per valorar si això genera

$$lx = \ln\left(\frac{x}{x-x}\right) \quad lx = \ln\left(\frac{x}{x-x}\right)$$
 en què x és la variable en qüestió i $\bar{x}$ denota la seva fita superior, i hem confirmat els resultats de convergència. Les proves de convergència beta (vegeu Barro i Sala i Martín, 2003) associades amb la transformació de lògit de l'alfabetització, la matriculació bruta i la mitjana d'anys d'escolarització rebutgen la hipòtesi de no-convergència amb valors p inferiors a l'1 % per a totes tres variables.

- Es va descobrir un descens estadísticament significatiu en la relació entre els nivells inicials i els canvis de logaritmes per a totes les variables excepte la renda, tant en els nivells com en la transformació de lògit. Els indicadors alternatius (entre els quals els anys d'escolarització terciària i la desnutrició) confirmen la convergència, tot i que per a períodes més curts i menys països. Pel que fa a totes les variables no relacionades amb la renda, tret de l'esperança de vida, l'efecte de convergència beta es debilita després de 1990.
- 20 S'han presentat propostes per crear un índex independent per als països desenvolupats per distingir-los millor entre si; vegeu Herrero, Martínez i Villar (2010).
- 21 La ràtio bruta de matriculació de la Xina va caure del 69 % el 1976 al 50 % el 1990 i es va recuperar fins al 68 % d'avui.
- 22 Vam crear un indicador dels anys d'escolarització ajustats per la qualitat per a tretze països als quals la dispersió va caure de l'any 1995 a l'any 2007, un resultat indicatiu però no conclouent atesa la mida petita de la mostra.
- 23 És a dir, la República Democràtica del Congo, Geòrgia, el Kirguizistan, Moldàvia, Swazilàndia, el Tadjikistan, Ucraïna, Zàmbia i Zimbàbue.
- 24 Observem, però, que l'agrupament no es produeix a la part alta de l'escala ni a la figura 2.5 ni a la figura 2.8, la qual cosa indica que no es deu als països que arriben a una fita superior.
- 25 WHO (2008b: 2).
- 26 Això és coherent amb un increment més ràpid en la longevitat als països en via de desenvolupament en tant que les reduccions absolutes més grans en mortalitat infantil tenen un efecte significatiu sobre l'esperança de vida.
- 27 Rajaratnam i altres (2010).
- 28 UNICEF (2008).
- 29 Hogan i altres (2010). No obstant això, aquests resultats ja han generat una certa controvèrsia; vegeu Graham, Braunholtz i Campbell (2010).
- 30 UNICEF (2008).
- 31 Per a aquesta i diverses comparacions més que presentem més endavant, utilitzem mitjanes de dècades en lloc d'anys específics per tal d'incrementar la grandària de la mostra per a la qual es duu a terme la comparació.
- 32 La recerca preliminar preparada per a aquest informe indica que aquests fenòmens poden haver contribuït a una convergència dual, en què diferents conjunts de països han convergit cap a diferents nivells d'esperança de vida. Els països amb una esperança de vida que superava els 55 anys el 1965 van continuar convergint cap a una mortalitat baixa, però només uns quants països amb una esperança de vida inicial per sota de 55 anys van fer la transició. Vegeu Canning (2010).
- 33 UNAIDS (2008: 39).
- 34 Per a opinions alternatives vegeu Treisman (2010); Brainerd i Cutler (2005); i World Bank (2010g).
- 35 Brainerd (2010).
- 36 Zaridze i altres (2009).
- 37 Watson (1995).
- 38 Yates (2006).
- 39 Ridde i Diarra (2009); Yates (2006).
- 40 Daponte i Garfield (2000).
- 41 Brown, Langer i Stewart (2008).
- 42 UNDP (2010).
- 43 Sen (1983).
- 44 Una qüestió de recerca possible i interessant, que es podria analitzar en futurs informes, és si la correlació de la fam és superior amb la pobresa multidimensional que amb la pobresa de renda.
- 45 Shiva Kumar (2007).
- 46 Kasirye (2010).
- 47 Barrett i Maxwell (2005).
- 48 Drèze i Sen (1989).

- 49 FAO (2010b). Les dades sobre desnutrició i manca d'aliments també apareixen a la taula estadística 8.
- 50 Olshansky i altres (2005).
- 51 Strauss i Thomas (1998).
- 52 Nussbaum (2000).
- 53 L'educació és un correlat sistemàtic de l'apoderament: a Bangla Desh, vegeu Kamal i Zunaid (2006); a Etiòpia, Legovini (2006); a l'Índia, Gupta i Yesudian (2006); al Nepal, Allendorf (2007); i a Rússia, Lokshin i Ravallion (2005).
- 54 L'efecte positiu de l'educació sobre la longevitat s'ha observat a molts països, entre els quals Bangla Desh (vegeu Hurt, Ronsmans i Saha, 2004), la República de Corea (vegeu Khang, Lynch i Kaplan, 2004) i els Estats Units (vegeu Cutler i Lleras-Muney, 2006).
- 55 La ràtio bruta de matriculació reflecteix la matriculació d'un país com a proporció de la població en l'edat escolar corresponent. Les ràtios brutes de matriculació poden superar el 100 % quan hi ha estudiants matriculats que no es corresponen amb la població en edat escolar, a causa de la repetició de cursos o una entrada a l'escola més tardana. La ràtio neta de matriculació cobreix únicament els infants que estan en el subgrup d'edat corresponent a un nivell particular d'educació, però aquestes dades estan més limitades i no tenen en compte els beneficis per als qui no estan en el grup d'edat «corresponent».
- 56 World Bank (2010g).
- 57 Diem que la ràtio bruta de matriculació femenina està a prop o és superior a la ràtio masculina quan supera el 98 %; vegeu United Nations (2009).
- 58 UNESCO (2010), taules 5 i 8.
- 59 World Bank (2010g).
- 60 Vegeu Tanzi i Schuknecht (2000), que cobreix una mostra de països que ara són desenvolupats. No hi ha dades sistemàtiques sobre la despesa en escolarització als països en via de desenvolupament al tombant del segle XIX, però els indicis indiquen que probablement era fins i tot més petita (Gargarella, 2002).
- 61 La proporció d'alumnes per professor va passar de 37 el 1990 a 35 el 2007 (el 1970 se situava en 36) a totes les regions excepte l'Àfrica subsahariana. Els professors també solen estar més ben instruits ara que en el passat: la proporció de professors amb formació és ara del 80 % per als països en via de desenvolupament.
- 62 La mitjana de 2005-2009 per als països amb dades disponibles.
- 63 Nielson (2009).
- 64 Hanlon, Barrientos i Hulme (2010).
- 65 Hanushek (1995); Glewwe (1999).
- 66 La prova és l'Estudi Internacional de Tendències en Matemàtiques i Ciències; vegeu Glewwe i Kremer (2006).
- 67 Comparació basada en el darrer any disponible de dades a partir de l'Estudi Internacional de Tendències en Matemàtiques i Ciències per a les puntuacions dels exàmens i World Bank (2010g) per a la despesa.
- 68 Bessell (2009a, 2009b).
- 69 Greaney, Khandker i Alam (1999).
- 70 World Bank (2009d).
- 71 Pritchett i Murgai (2007); Walton (2010).
- 72 Pritchett, Woolcock i Andrews (2010); De i Drèze (1999).
- 73 L'Estudi Internacional de Tendències en Matemàtiques i Ciències més recent va revelar que els nivells més alts d'educació dels pares (i els béns i els serveis a casa, com ara els ordinadors i l'accés a Internet) estaven associats amb una mitjana superior de puntuacions en matemàtiques a gairebé tots els països. Als països en via de desenvolupament s'observen models semblants (vegeu Ishida, Muller i Ridge, 1995; Maundu, 1988). Aquesta diferència sol continuar sent gran fins i tot després de l'ajustament per característiques familiars com ara sexe, edat, nombre de pares i germans (vegeu Ma, 2001; Caldas, 1993; Schultz, 1993).

- 74 Les dades de sèries temporals per a quatre països en via de desenvolupament mostren un descens del 9 % en les puntuacions de les proves de l'any 1995 a l'any 2007, encara que aquests països hagin incrementat molt les ràtios brutes de matriculació (en una mitjana del 14 %) al llarg del mateix període. Vegeu també UNESCO (2004).
- 75 L'avaluació depèn de si les xifres de renda estan ponderades per població o no estan ponderades, és a dir, si es pensa en la renda de la persona mitjana o el país mitjà. Atesa la dimensió i el ràpid creixement de la Xina, la renda de la persona mitjana a l'est asiàtic i el Pacífic ha crescut un 1.000 % des de l'any 1970, però la del país mitjà de la regió va pujar un 344 %. De la mateixa manera, la renda de la persona mitjana a l'Àfrica subsahariana tan sols va augmentar un 17 %, però la del país africà mitjà, un 93 %. Això reflecteix els dèbils registres de creixement general de la República Democràtica del Congo, d'Etiòpia i de Nigèria, on viuen 311 milions de persones.
- 76 Aquesta comparació correspon a les mitjanes no ponderades, que se solen utilitzar per avaluar la convergència entre els països. Com indica la taula 2.1, la conclusió es capgirarà si utilitzem les mitjanes ponderades a causa de la influència de l'Índia i la Xina sobre les xifres ponderades. Reprenem aquesta qüestió en l'anàlisi sobre la desigualtat global al capítol 4.
- 77 És a dir, a un ritme més elevat que qualsevol altre país en el 25 % superior de la distribució mundial de renda el 1970.
- 78 De l'any 1990 a l'any 2010 les diferències en les taxes de creixement de la renda *per capita* es van reduir —els països desenvolupats van créixer un 1,9 % l'any de mitjana, en comparació amb l'1,8 % als països en via de desenvolupament— i la diferència entre uns i altres va continuar augmentant, tot i que d'una manera molt més lenta que en les dues dècades anteriors. Entre l'any 2005 i l'any 2010 els països en via de desenvolupament van créixer molt més ràpid que els països desenvolupats (una mitjana del 3 % l'any, en comparació amb l'1,2 %).
- 79 Aquesta comparació exclou els països productors de petroli. Per als països que són monoexportadors i estan subjectes a les elevades fluctuacions dels preus, és possible que el PIB *per capita* a preus constants no sigui el millor indicador per avaluar el rendiment a llarg termini; vegeu Rodríguez (2006) per a una anàlisi sobre aquest tema.
- 80 Burundi, la República Centreafricana, la República Democràtica del Congo, la Costa d'Ivori, Djibouti, Haití, Libèria, Madagascar, el Níger, Somàlia, Togo, Zàmbia i Zimbàbue.
- 81 El creixement de Guinea Equatorial va ser semblant al de la Xina gràcies al petroli. No obstant això, l'ús de preus d'anys base per valorar el creixement en economies amb petroli abundant tendeixen a distorsionar els resultats de les sèries del PIB ajustades segons la paritat del poder adquisitiu en llargs períodes de temps; vegeu la nota 80.
- 82 Della Paolera i Taylor (2003: 5).
- utilitzats per calcular el desenvolupament humà no relacionat amb la renda.
- 3 Preston (1975), però, també va demostrar que una relació en un moment donat entre els nivells de renda i l'esperança de vida no produïa una relació significativa, un fet sobre el qual tornarem més endavant.
- 4 Easterly (1999). Vegeu també Cutler, Deaton i Lleras-Muney (2006) i Kenny (2009).
- 5 Bourguignon i altres (2008).
- 6 Kenny (2009).
- 7 De mitjana, els països amb un creixement econòmic negatiu de l'any 1970 a l'any 2010 van viure un increment d'onze anys en l'esperança de vida, d'un 22 % en la matriculació bruta i d'un 40 % en l'alfabetització.
- 8 Vegeu, per exemple, l'anàlisi a Wooldridge (2002).
- 9 Easterly (1999).
- 10 Anand i Sen (2000c). És possible que la població de les economies de renda alta no utilitzi les rendes més altes per assolir un funcionament superior. Entre els exemples figuren els alts índexs d'obesitat i el descens del temps de lleure als Estats Units (vegeu Schor, 1992; Cook i Daponte, 2008) i més recentment a Qatar. D'aquí a cinc anys es preveu que la taxa d'obesitat de Qatar sigui del 70 % (vegeu WHO, 2010b).
- 11 Srinivasan (1994); Wolfers (2009).
- 12 HDR 1997 i Informe sobre el desenvolupament humà de 2003 (UNDP-HDRO, 1997, 2003; vegeu l'interior de la coberta principal per a una llista completa d'informes sobre el desenvolupament humà o visiteu <http://www.hdr.undp.org/en/reports/> per veure els informes); Casabonne i Kenny (2009); Kenny (2008); Pritchett (2006); Glewwe i Kremer (2006); Strauss i Thomas (2008); Riley (2001); Benavot i Resnik (2006).
- 13 Hobbes (1651).
- 14 Wrigley, Schofield i Schofield (1989: 230); Riley (2001: 33).
- 15 Alguns països del nord-oest d'Europa van passar per una transició sanitària anterior en què es van reduir les crisis de salut causades per les epidèmies, les guerres i les males collites. Vegeu (2001: 20).
- 16 Soares (2007); Cutler i Miller (2005); Fogel (2004); Cutler, Deaton i Lleras-Muney (2006).
- 17 L'Amèrica Llatina i el Carib i Europa i l'Àsia central tenien esperances de vida de 51 anys i 60 anys, respectivament, encara inferiors als 65 anys dels països desenvolupats.
- 18 Cutler, Deaton i Lleras-Muney (2006); Cutler i Miller (2005).
- 19 Kenny (pròxima publicació); Cutler, Deaton i Lleras-Muney (2006: 108).
- 20 De Quadros i altres (1998).
- 21 Soares (2007).
- 22 Jolly (2010).
- 23 Vegeu Kenny (pròxima publicació) i Boone i Zhan (2006).
- 24 Bryce i altres (2003); Gauri (2002); Jones i altres (2003).
- 25 Drèze i Sen (1989); McGuire (2010).
- 26 Miquel i Kremer (2004).
- 27 Els estudis de diferents països que analitzen les mesures agregades de les despeses (com ara la despesa en salut pública com a proporció del PIB) o els recursos (llits d'hospital o infermeres *per capita*) tendeixen a desdibuixar les distincions entre els diversos programes i recursos de diferent qualitat i eficàcia i arriben a conclusions de tota mena: vegeu Filmer i Pritchett (1999); McGuire (2010); Gupta, Verhoeven i Tiangson (2003); Kruk i altres (2007); i Gauri i Khaleghian (2002).
- 28 Per a més estadístiques sobre salut, vegeu la taula estadística 14.
- 29 Deaton (2002).
- 30 Kenny (pròxima publicació: capítols 6 i 7).
- 31 Lake i Baum (2001). Kudamatsu (2007) va utilitzar dades d'àmbit individual de 28 països africans i va descobrir que els infants tenien més probabilitats de sobreviure després de la democratització. Aquesta anàlisi va examinar els infants nascuts de la mateixa mare abans i després de la democratització per controlar les diferències familiars.
- 32 Sobre la mortalitat i el risc de morir al part, vegeu Przeworski (2004); sobre l'esperança de vida, vegeu Lake i Baum (2001); Franco, Alvarez-Dardet i Ruiz (2004), i Vollmer i Ziegler (2009).
- 33 Harding i Wantchekon (2010).
- 34 Aquesta expansió va implicar un increment en la prestació pública de l'educació, sovint mentre l'educació privada estava estavada marginada; UNESCO (2006). Vegeu Pritchett (2002).
- 35 Tansel (2002); Edmonds (2005); Clemens (2004).
- 36 L'increment entre el 1970 i el 2007 va ser del 22 % i el 23 %, respectivament, i la diferència no va ser estadísticament significativa. Per a més informació sobre els nivells i les tendències en l'educació, vegeu la taula estadística 13.
- 37 Per a una mostra de 48 països, la correlació entre les primes de competències i la taxa de creixement de l'escolarització al llarg del període 1970-2010 és de 0,14 i no és estadísticament significativa.
- 38 Pritchett (2002).
- 39 Molts governs van notar la intensa pressió internacional que exigia la universalització de l'educació primària. L'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura va celebrar conferències regionals sobre l'ensenyament gratuït i obligatori (Bombai 1952, el Caire 1955, Lima 1956).
- 40 Elson (2001). Els estudis del programa han mostrat efectes significatius sobre l'escolarització i més tard sobre els sous en comparació amb les persones que no hi van participar; vegeu Duflo (2001).
- 41 Sobre els anys d'educació, vegeu Tavares i Wacziarg (2001); sobre la matriculació i l'alfabetització, vegeu Lake i Baum (2001); Tsai (2006); i Vollmer i Ziegler (2009).
- 42 L'expansió de la matriculació en els nivells superiors requereix arribar almenys a uns llindars bàsics d'eficàcia i qualitat. La descentralització de l'administració escolar a l'àmbit local ha demostrat una relació positiva i significativa amb l'eficiència i la qualitat de l'educació; vegeu Gallego (2010); Fuchs i Woessmann (2007); Stasavage (2005), i Tsai (2006).
- 43 Vegeu Walton (2010).
- 44 Drèze i Sen (1989). Sobre les tipologies del desenvolupament humà, vegeu Ranis i Stewart (2000, 2010).
- 45 Walton (2010).
- 46 Pineda i Rodríguez (2010).
- 47 Dades sobre el conflicte a partir del Programa d'Uppsala de Dades sobre Conflicte i l'Institut Internacional de Recerca per a la Pau (2009). Entenem per conflictes aquells en què participen dues parts, una de les quals és el govern d'un estat, i que dona lloc en un any almenys a mil morts relacionades amb els combats, i n'excloem els conflictes armats interestatals entre dos o més estats, de manera que la nostra variable només cobreix els conflictes «civils». Alguns països que han viscut un conflicte en aquesta base de dades són l'Afganistan (1990-2001, 2003-2008), l'Índia (1990-2006), Ruanda (1990-1993, 1997-1998, 2001-2002) i Turquia (1992-1998).
- 48 La causalitat en la relació entre l'ajuda i el desenvolupament ha estat analitzada, entre d'altres, per Rajan i Subramanian (2008) i Minoui i Reddy (2007).
- 49 Ranis i Stewart (2010).
- 50 Olavarria-Gambi (2003).
- 51 Durlauf, Johnson i Temple (2005). Vegeu també Barro i Sala i Martín (2003) i Rodríguez (2007).
- 52 Rodrik (2007); Hausmann, Rodrik i Velasco (2008).
- 53 Rodrik (2007); Hausmann i Rodríguez (2006); Denison (1967); Bhagwati i Desai (1970); Little, Scitovsky i Scott (1970).
- 54 Binder i Georgiadis (2010); Gray i Purser (2010); Mayer-Foulkes (2010).
- 55 Mayer-Foulkes (2010).

Capítol 3

- 1 Les millores en desenvolupament humà es mesuren a partir del criteri de la desviació de l'ajustament, presentat al capítol 2.
- 2 L'IDH sense renda comprèn els índexs de salut i educació, ponderats a parts iguals. La correlació entre els canvis en l'IDH sense renda i el creixement econòmic és negativa (-0,30) i estadísticament significativa al nivell de l'1 %. No obstant això, aquesta mesura es pot veure afectada pel fet que els països menys desenvolupats tendeixen a presentar millores més ràpides en l'IDH. Per això, a la figura 3.1 utilitzem la mesura de la desviació de l'ajustament per tenir en compte els diferents punts de partida de l'IDH (vegeu el quadre 2.1 del capítol 2). La correlació corresponent és de 0,13 i no és estadísticament significativa. Aquesta sòlida conclusió no depèn dels indicadors específics

- 56 McGuire (2010).
- 57 Klasen (2000).
- 58 Behrman i altres (2009).
- 59 Duflo (2003).
- 60 Chen i Li (2009).
- 61 Binder i Georgiadis (2010).
- 62 Mayer-Foulkes (2010).
- 63 Moreno i Rodríguez (2009).
- 64 Brun, Chambas i Mourji (2009); Diaw, Guéineau i Jeanneney (2009).
- 65 Moreno i Rodríguez (2009).
- 66 OECD (2008b).
- 67 Cubero i Hollar (2010).
- 68 Natrass i Seekings (2001).
- 69 OECD (2008b).
- 70 Fiszbein i altres (2009).
- 71 Prasad (2008); *HDR 1990* (UNDP-HDRO, 1990; vegeu la coberta interior per a una llista completa dels informes sobre el desenvolupament humà o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure els informes); OECD (2008b); Natrass i Seekings (2001); Johannes, Akwi i Anzah (2006); Cubero i Hollar (2010).
- 72 World Bank (2006).
- 73 Aquesta secció s'inspira profundament en Walton (2010).
- 74 La Llei Glass-Steagall va ser revocada el 1999. Sobre l'evolució comparada de la regulació dels sistemes financers al Japó i Alemanya, vegeu Vitols (2003) i Bebenroth, Dietrich i Vollmer (2009).
- 75 Charumilind, Kali i Wiwattanakantang (2006).
- 76 Hulme i Moore (2008); Nath, Sylva i Grimes (1997); Bornstein (2005).
- 77 Marglin (2008).
- 78 ITOPF (2010).
- 79 NOIA (2006); EEA (2008).
- 80 Amnistia Internacional (2009a).
- 81 *The Economist* (2007); Davies i altres (2008).
- 82 No obstant això, en els darrers anys, la Xina ha erigit més barres a l'entrada i la competència; vegeu Bradsher (2010).
- 83 Li i Meng (2005).
- 84 Di John (2009).
- 85 Per a Corea del Sud i Taiwan, província de la Xina, Wade (1992: 314) va observar que «mentre que els governs de la majoria dels altres països en via de desenvolupament saben que poden fracassar econòmicament i no arriscar-se a la invasió, els governs i les elits d'aquests països saben que sense un creixement econòmic ràpid i estabilitat social això també podia passar perfectament. Això els va portar a materialitzar una combinació excepcionalment estreta de seguretat nacional i força econòmica.»
- 86 Walton (2010).
- 87 Friedman (2006).
- 6 Informes sobre el desenvolupament humà dels anys 2000 i 2004 (PNUD–OIDH 2000, 2004; vegeu darrere la coberta la llista sencera d'informes sobre el desenvolupament humà o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls).
- 7 Gaye i Jha (2010).
- 8 Hamel (2010).
- 9 Vegeu-ne l'argumentació a Donner (2008).
- 10 IEA (2009).
- 11 UIA (2010).
- 12 Walton (2010: 22).
- 13 Des de l'any 1990, Kuwait i Samoa han ampliat el dret de vot de les dones, i Sud-àfrica, als negres.
- 14 Presentem una mesura que defineix la democràcia amb una base minimalista (vegeu Cheibub, 2010, a partir d'Álvarez i altres autors, 1996). Els països hi estan classificats com a democràtics si el poder executiu i legislatiu han estat elegits, més d'un partit polític es presenta a les eleccions i un partit ha cedit el poder en el cas de perdre unes eleccions; si no, els països es classifiquen com a dictadures. Les democràcies sense alternança de partits són països amb condicions formals de democràcia, però on el partit governant no ha perdut mai unes eleccions i, per tant, no ha cedit mai el poder. Aquesta mesura senzilla ha guanyat un gran consens en la literatura política comparativa (vegeu Munk i Verkuilen, 2002).
- 15 Aquesta categoria consisteix en països que no tenen alternança; vegeu la nota anterior.
- 16 Hi va haver cops d'estat a Hondures (1972), Xile i l'Uruguai (1973), l'Argentina (1976), Bolívia (1980) i Guatemala (1982).
- 17 Vegeu PNUD (2009: 71), que descriu els moviments polítics que fan servir aquesta tàctica.
- 18 El Muthahidda Majlis-i-Amal (Consell Unit de l'Acció), coalició de partits religiosos, va guanyar el 19 % dels escons de l'assemblea nacional i va fer avenços encara més grans a Khyber Pakhtunkhwa i Balutxistan.
- 19 Whitehead (2002).
- 20 Calculat a partir de *Database of Political Institutions* (actualitzada el 2010), tal com es recull a Beckand i altres autors (2001).
- 21 Bardhan i Mookherjee (2000); Abraham i Platteau (2004).
- 22 Vegeu, per exemple, Besley, Pande i Rao (2005) i Dasgupta i Beard (2007).
- 23 Mansuri i Rao (2010), que sintetitzen els resultats de la recerca de fonaments conceptuals i l'eficàcia de les iniciatives per afavorir la participació ciutadana.
- 24 Vegeu l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2004 (PNUD–OIDH 2004; busqueu la llista completa d'informes darrere la coberta o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls).
- 25 Vegeu Bassel (2010) sobre les limitacions de les consultes i els problemes de l'estatus de refugiat.
- 26 Vegeu Elson (2006) i O'Brien (2010). Per exemple, Elson (2006) esmenta iniciatives equilibrades per gèneres a Austràlia, França, Mèxic, Sud-àfrica i Uganda.
- 27 Consell d'Europa CDEG (2009: 41, 43); CEPAL (2010).
- 28 Chattopadhyay i Duflo (2004).
- 29 Gibney, Cornett i Wood (2010).
- 30 PNUD (2009: 6).
- 31 ACHR (2008).
- 32 Les tendències s'obtenen fent servir un mesurament anual (creat per Gibney, Cornett i Wood, 2010) basat en les violacions dels drets humans segons Amnistia Internacional. El mesurament fa servir una noció extensa de l'estat, incloent-hi agents que no estan oficialment reconeguts com a agents del govern i zones on governen entitats gairebé estatals o extraestatals en substitució d'un govern central feble o fragmentat. Els països es codifiquen des de l'1 (prevalença d'un estat de dret segur) fins al 5 (temor polític extens), basat en l'assessorament d'experts sobre el camp d'actuació (tipus de violència), la intensitat (freqüència) i l'abast (proporció de la població a qui va adreçada o selectivitat) de les violacions. En 101 països el nivell mitjà dels abusos era de 3.
- 33 Harding i Wantchekon (2010).
- 34 Vegeu l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2000, sobre els drets humans (PNUD–OIDH, 2000; vegeu la llista completa d'informes darrere la coberta o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls).
- 35 Dades d'Amnistia Internacional (2009b).
- 36 Dades de l'enquesta mundial Gallup (2010).
- 37 Ottoson (2009: 5).
- 38 Amnistia Internacional (2010).
- 39 *Informe sobre el desenvolupament humà* de 1997, OIDH 1998 i OIDH 2005 (PNUD–OIDH 1997, a9998, 2005; vegeu la llista completa d'informes darrere la coberta o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls).
- 40 Banc Mundial (2006).
- 41 Aquest càlcul fa servir l'indicador de pèrdua de l'índex de desenvolupament humà ajustat a la desigualtat, presentat al capítol 5.
- 42 Paul Krugman s'ha referit sovint a aquest fet com a evidència de la desigualtat creixent als Estats Units (vegeu, per exemple, Krugman 2007); Oficina del Cens dels Estats Units (2008).
- 43 Banc Mundial (2006).
- 44 Uns resultats obtinguts de dades del Banc Mundial van mostrar un patró similar amb una mostra més petita.
- 45 Milanovic (1998).
- 46 Atkinson i Micklewright (1992).
- 47 Banc Asiàtic de Desenvolupament (2007), Liu (2010); a grans trets, la imatge és coherent amb la hipòtesi de Kuznets (1955) que la desigualtat augmentaria en els estadis inicials del desenvolupament econòmic i que tot seguit davallaria, però les proves empíriques són ambigües.
- 48 Sala i Martín, i Pinkovskiy (2010).
- 49 López-Calva i Lustig (2010); Cornia (2010).
- 50 Jayadev i Rodríguez (2010). Aquests resultats són coherents amb l'ajustament a la contribució dels autònoms a les rendes del capital.
- 51 Commander (2010). Les excepcions són els països escandinaus i Bèlgica.
- 52 Hi ha un debat ètic i jurídic important en la literatura sobre si la justícia dels acords distribuïts s'ha d'avaluar en l'àmbit mundial o el nacional. Si la justícia de les institucions s'ha de considerar en l'àmbit en què es conceptualitza el contracte social, aquest és l'estat nacional, mentre que una posició cosmopolita suggereix que l'àmbit mundial és el més rellevant per a l'avaluació. Vegeu Risse (2009) per a un comentari d'aquestes qüestions pel que fa a la migració internacional.
- 53 Pinkovskiy i Sala i Martín (2009); Milanovic (2009); Anand i Segal (2008). Vegeu l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2009 (PNUD–OIDH, 2009; vegeu la llista completa d'informes darrere la coberta o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls).
- 54 Pineda i Rodríguez (2006); Bénabou (2000); Alesina i altres autors (1996).
- 55 Deaton (2007); Sen, Iyer i Mukherjee (2009).
- 56 Minujina i Delamonica (2003); vegeu també Cornia, Rosignoli i Tiberti (2007). Narayana (2008).
- 57 K. Stewart (2010).
- 58 Joe, Mishra i Navaneetham (2009).
- 59 Gwatkin i altres autors (2007).
- 60 Houweling i altres autors (2007).
- 61 Mesurament de Demographic and Health Survey (2010).
- 62 Thomas, Wang i Fan (2001), i comunicació personal amb Robert Barro i Jong-Wha Lee.
- 63 Harttgen i Klasen (2010).
- 64 A partir de la classificació d'IDH de 2003 que es va presentar a l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2005 (PNUD–OIDH

Capítol 4

- 1 Fuentes-Nieva i Pereira (2010).
- 2 Fem servir el projecte Polity IV perquè cobreix un ventall més gran de variació i, per tant, es pot representar gràficament amb més facilitat; els resultats són semblants si fem servir la mesura de democràcia descrita més endavant en aquest capítol. Vegeu també la taula estadística 6.
- 3 Harding i Wantchekon (2010); Banc Mundial (2006); Przeworski i altres autors (2000); Cornia i Court (2001); Eicher i Turnovsky (2003).
- 4 Kabeer (1999: 447).
- 5 *Informe sobre el desenvolupament humà* de 1990 (PNUD–OIDH 1990; vegeu darrere la coberta la llista sencera d'informes sobre el desenvolupament humà o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls).

- 2005; vegeu la llista completa d'informes darrere la coberta o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls). El sondeig demogràfic i de salut indicat en l'exemple per a Burkina Faso és de l'any 2003.
- 65 Vegeu Stewart, Brown i Mancini (2005), Roemer (1998) i Barros i altres autors (2008).
- 66 Stewart (2009).
- 67 PNUD (2003).
- 68 UNESCO (2009: 64, 65).
- 69 Vegeu l'*Informe sobre el desenvolupament humà* de 2009 (PNUD—HDR 2009; vegeu la llista completa d'informes darrere la coberta o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls).
- 70 K. Stewart (2010); Wood i altres autors (2009).
- 71 Burd-Sharps i altres autors (2010).
- 72 Sen (2003); *The Economist* (2010).
- 73 Seguim la pràctica més recent en aquests càlculs, que consisteix a tractar els avortaments selectius per sexe com a morts de nenes. Això divergeix de la pràctica dels demògrafs, que distingeixen les morts fetals de la mortalitat (per exemple, Shryock i Siegel, 1980). Un punt de vista alternatiu podria tenir en compte les ramificacions de la discriminació de gènere en la mortalitat entre grups d'edats i de gèneres. Per tal que en traquem el màxim rendiment, les implicacions d'aquest punt de vista encara s'han d'avaluar. Vegeu també Coale (1991).
- 74 Aquest càlcul dóna per fet que si no hi haguessin avortaments selectius per sexe, una dona tindria la mateixa probabilitat de donar a llum tant si l'infant fos nena com nen. Vegeu també Klasen i Wink (2009).
- 75 Nussbaum (2005).
- 76 OMS (2005).
- 77 Desai (2010).
- 78 Agarwal i Panda (2007).
- 79 UNIFEM (2010).
- 80 UNIFEM (2010).
- 81 UNDESA—DAW—CSW (2010).
- 82 Cuno i Desai (2009).
- 83 ONU (2009).
- 84 Banc Mundial (2010f).
- 85 LIS (2009).
- 86 OCDE (2009).
- 87 UNDESA (2009a).
- 88 Fuentes-Nieva i Seck (2010).
- 89 Skoufias (2003).
- 90 WCED (1987).
- 91 La informació sobre les tendències laborals mundials és escadussera fora dels països desenvolupats a causa de diferències de definició i dels mètodes i el retard de la recollida de dades. Els càlculs oficials sobre l'atur són especialment problemàtics en països amb sectors no declarats extensos i xarxes d'assegurances no declarades. Vegeu OIT (2009b).
- 92 Vegeu a FMI (2009b) una comparació entre totes dues crisis.
- 93 Reinhart i Rogoff (2009).
- 94 OIT (2010b); Banc Mundial (2010b).
- 95 Banc Mundial (2009c).
- 96 La Xina és un exemple de com la intervenció política i les bones condicions inicials permeten a alguns països superar els impactes negatius de la crisi. En aquest país el creixement és alt (8,7 % el 2009, i s'espera un 10 % el 2010), gràcies principalment als interessos del capital estructural. Vegeu FMI (2010b).
- 97 Aquest era un patró comú de les crisis anteriors: Tailàndia va reduir la despesa sanitària un 9 % i la despesa d'educació, un 6 %, en resposta de la crisi asiàtica de 1998. La despesa de Mèxic en salut va caure un 15 % durant la crisi del tequila (vegeu Calvo, 2010).
- 98 OIT (2009b).
- 99 FMI (2009b); Horvath i altres autors (2009).
- 100 Cord i altres autors (2009); Marone, Thelen i Gulasan (2009).
- 101 Rodrik (1998).
- 102 Commander (2010).
- 103 Commander (2010); Freeman (1998).
- 104 <http://www.doingbusiness.org/>
- 105 Salehi-Isfahani (2010).
- 106 Blanchard (2008); Commander (2010).
- 107 Sirimanne (2009: 4).
- 108 OIT (2009b).
- 109 Ablett i Slengoesol (2000).
- 110 Walker i altres autors (2007).
- 111 Ferreira i Schady (2008); FAO (2010a).
- 112 Harper i altres autors (2009).
- 113 Heyzer i Khor (1999); Knowles, Pernia i Racelis (1999).
- 114 Van der Hoeven (2010).
- 115 Baird, Friedman i Schady (2007: 26).
- 116 Calvo (2010).
- 117 UNICEF (2010a).
- 118 UNICEF (2010b).
- 119 Walton (2010); Lustig (2000).
- 120 ONU (2010b).
- 121 Fuentes-Nieva i Pereira (2010).

Capítol 5

- 1 Vegeu, per exemple, Narayan i altres (2000) i UNDESA (2009b).
- 2 Com que els aspectes de benestar i de desigualtat que mesura l'IDG difereixen dels que mesura l'IDHD, la pèrdua associada en el que s'havia assolit pot ser més alta que la pèrdua en desenvolupament humà capturada per l'IDHD.
- 3 Foster, López-Calva i Székely (2005). Vegeu també Alkire i Foster (2010).
- 4 La mesura és la mitjana general dels recursos en general, una classe de mesures derivades del seminari d'Atkinson de 1983 sobre el mesurament de la desigualtat. Les propietats bàsiques desitjables són no seguir camins anteriors (l'ordre d'addició en poblacions i dimensions es pot alterar sense afectar el valor de l'IDHD) i la coherència de subgrup. Vegeu la *Nota tècnica 2* per a més detalls.
- 5 Calcular l'IDHD requereix establir un paràmetre que capti el grau d'aversió a la desigualtat de la gent. El paràmetre pot anar de 0 a infinit; nosaltres hi apliquem un valor d'1. Aquest ajustament força lleu de la desigualtat penalitza moderadament la desigualtat en cada dimensió; vegeu la *Nota tècnica 2* per a més detalls. La tria del paràmetre implica un judici normatiu anàleg al de les altres normes políticament rellevants (per exemple, a l'hora d'establir un límit per a la pobresa relativa i absoluta). També reflecteix un judici sobre quant importa la desigualtat. La literatura acadèmica tracta tant el punt de vista teòric com l'empíric (vegeu Atkinson, 1983 i Pirttilä i Uusitalo, 2010). Una altra branca d'aquesta literatura intenta distingir entre la desigualtat justificada i la desigualtat injustificada (vegeu Roemer, 1998). Les preferències socials de redistribució s'han examinat en funció de la taxa i dels sistemes de transferència en el lloc mateix (vegeu Bourguignon i Spadaro, 2005).
- 6 A causa de la forma multiplicadora de l'IDH i de l'IDHD, la pèrdua d'IDH a causa de la desigualtat (1-IDHD/IDH) es queda entre la pèrdua mínima i la màxima en les dimensions.
- 7 Narayana (2008).
- 8 Això vol dir que la funció implícita de benestar es pot separar en les diverses dimensions de l'IDHD (Atkinson i Bourguignon, 2000).
- 9 Anand i Sen (1995).
- 10 Vegeu Charmes i Wieringa (2003), que analitzen l'IDG i la MAG per crear l'índex africà de gènere i desenvolupament per a la Comissió Econòmica per a l'Àfrica, i Klasen (2006) sobre l'IDG i la MAG.
- 11 Hawken i Munck (2009) i Klasen i Schüler (2010) aporten unes anàlisis interessants.
- 12 Diversos altres índexs de gènere han pres aquest punt de vista, inclosos l'índex de l'equitat de gènere de Social Watch i l'índex de disparitat entre gèneres al món.
- 13 Vegeu la *Nota tècnica 3*. El paràmetre d'aversió a la desigualtat de gènere està fixat en 2, i el paràmetre d'aversió a les privacions superposades està fixat en 1.
- 14 Seth (2009).
- 15 Mentre que els indicadors d'altres dimensions es comparen entre homes i dones, els de la salut reproductiva es comparen amb els límits de no-existència de mortalitat materna i de no-existència d'embarassos juvenils.
- 16 El risc de mortalitat materna és cinc vegades més alt en parts d'adolescents, perquè els organismes de les noies no estan del tot desenvolupats (vegeu Rowbottom, 2007). Fem servir la taxa de fecunditat juvenil de noies d'entre quinze i dinou anys. Seria preferible la dada de fertilitat de noies menors de divuit anys, però no està disponible.
- 17 OIT (2010c). Aquesta xifra difereix de la taxa global de 56,8 % de participació de la mà d'obra femenina que es presenta a la taula estadística 4, perquè s'han fet servir esquemes diferents per calcular les taxes específiques per país de participació de la mà d'obra femenina.
- 18 Desai (2010).
- 19 L'IDG es basava en la taxa per gènere de sous de feines que no fossin en l'agricultura, però el sector formal fora de l'agricultura té una dimensió limitada en molts països en desenvolupament i la diferència pot no haver estat representativa de la imatge general.
- 20 Això no es produeix tan sols pel fet que totes dues mesures de desigualtat estiguin correlacionades (negativament) amb l'IDH: la correlació entre la diferència de totes dues mesures de desigualtat de l'IDH és de 0,48, que és un significatiu 1 %.
- 21 Comparat amb l'IDH 2009 (PNUD—OIDH 2009; vegeu la llista completa d'informes darrere la coberta o visiteu www.hdr.undp.org/en/reports/ per veure'ls), la cobertura total és més baixa que la de l'IDG (155), però bastant per sobre de la MAG (109). Tal com hem dit abans, l'enfocament anterior descansava bàsicament en les imputacions, que no és el cas de l'IDG. Els països que no tenen prou dades per ajustar-se a l'IDG estan classificats segons l'IDH entre el 6 (Liechtenstein) i el 164 (Guinea Bissau).
- 22 D'això se'n fa ressò Pogge (2009: 21): «Un índex creïble de desenvolupament ha de ser sensible a si l'increment de l'al·fabetització va cap als terratinents o als desposseïts de terres; si la millora de l'atenció mèdica va cap als infants o a la gent gran; si l'augment de matrícules educatives va cap a estudiants universitaris privilegiats o a nens de suburbis; si l'increment de l'esperança de vida va cap a l'elit o als marginats; si la millora de la seguretat física va cap als homes o a les dones.»
- 23 Alkire i Foster (2009); Alkire i Santos (2010); Bourguignon i Chakravarty (2003); Brandolini i D'Alessio (2009).
- 24 Anand i Sen (1997).
- 25 Vegeu, per exemple, Kanbur i Squire (2001) i Micklewright i Stewart (2001).
- 26 Les xifres de població es refereixen a l'any 2010. Això dóna per fet que les taxes de pobresa l'any que es va fer la darrera enquesta (que queda tan lluny com el 2000) reflecteixen adequadament la pobresa actual. Com que no s'ha actualitzat cap d'aquestes enquestes a l'actual crisi econòmica, poden ser càlculs per sota de la realitat.
- 27 L'IDH mitjà dels països on el recompte de l'IPM passava d'1,25 dòlars al dia era de 0,49; la mitjana dels països on la pobresa econòmica sobrepassava el recompte de l'IPM era de 0,60.
- 28 Els càlculs de pobresa econòmica per sota d'1,25 dòlars al dia exclouen els països següents per falta de dades: Belize, República Txeca, Guyana, l'Iraq, Mauríci, Myanmar, Territoris Palestins

Ocupats, Somàlia, Surinam, Síria, Trinitat i Tobago, la Unió dels Emirats Àrabs i Zimbàbue. Exclosos aquests països, el nombre total de persones multidimensionalment pobres és de 1.719 milions, que encara se situa entre les dues xifres de pobresa econòmica. Per als càlculs de pobresa econòmica per sota de 2 dòlars al dia, els països exclosos per manca de dades són Guinea, Guyana, Haití, l'Iraq, Laos, Mauritània, Maurí, Myanmar, Namíbia, Somàlia, Síria, Trinitat i Tobago, la Unió dels Emirats Àrabs i Zimbàbue. Exclosos aquests països, el nombre total de persones multidimensionalment pobres és de 1.699,5 milions, que torna a situar-se entre les dues xifres de pobresa econòmica.

- 29 Alguns experts han argumentat que s'hauria de reflectir la desigualtat entre les persones pobres en els mesuraments de pobresa, però això exigeix fer servir nombres cardinals, i que l'IPM hauria de tenir en compte l'escala en què es definissin aquests mesuraments. Vegeu-ne l'explicació a Alkire i Foster (2009).

Capítol 6

- 1 Asher i Daponte (2010).
- 2 Un enfocament alternatiu que feia servir projeccions de variables produït per organitzacions internacionals i analistes independents va donar projeccions semblants; vegeu Asher i Daponte (2010).
- 3 Maddison (2007).
- 4 Nelson i altres (2009).
- 5 Cline (2008).
- 6 Rodríguez (2007).
- 7 Deaton (2010); Ravallion (1996).
- 8 Rodrik i Hausmann (2003); Rodrik (2007). Vegeu també el requadre 3.1, al capítol 3.
- 9 Easterly (2002).
- 10 Ostrom (1996); Parks i altres (1999); Pestoff (2009).
- 11 Drèze i Sen (2002); Sen (1985b).
- 12 PNUD (2010).
- 13 Walton (2010).
- 14 Rodrik (2003).
- 15 Evans (2010).
- 16 Pritchett, Woolcock i Andrews (2010).
- 17 Pritchett, Woolcock i Andrews (2010).
- 18 Panagariya (2008); Damodaran (2008).
- 19 Vaughan (2003).
- 20 Watson i Yohannes (2005).
- 21 Iglehart (2010).
- 22 La Casa Blanca (2010).
- 23 Di Tella i Dubra (2009).
- 24 Vegeu Rajan i Zingales (2003), sobre el tractat del capitalisme oligàrquic, i Walton (2010), per a una visió general.
- 25 Aquests principis s'associen amb el treball de Sen (1999), Unger (1998) i Jayadev (2010).

- 26 Birdsall (2008).
- 27 Banc Mundial (2010e). La grandària del mercat de carboni (144.000 milions de dòlars americans) excedeix el total de l'ajut oficial al desenvolupament per a l'any 2009 (136.000 milions de dòlars).
- 28 Vegeu www.oslocf2010.no.
- 29 La figura d'Etiòpia és de 2002, el darrer any disponible.
- 30 UNUSIDA (2008); Fons Mundial (2009).
- 31 Wolf (2007); Asiedu i Nandwa (2007); D'Aiglepiere i Wagner (2010).
- 32 Levine (2004).
- 33 OCDE/CAD (2010c).
- 34 Sachs i altres (2004). En concret, l'ajuda per a propòsits militars i polítics o altres motius geopolítics tendeix a associar-se negativament amb el creixement (Minoiu i Reddy, 2010).
- 35 Easterly (2006); Moyo (2009).
- 36 Banc Mundial (2010d).
- 37 Vegeu OCDE (2008a), que es basa en una enquesta de 33 països socis de l'OCDE.
- 38 Per a un exemple, vegeu www.aidtransparency.net.
- 39 Això es mostra en la creixent literatura sobre aquest camp, publicada en diaris professionals com ara el *Journal of Human Development and Capabilities* o presentada a les reunions anuals de l'Associació per al Desenvolupament i les Capacitats Humanes. Per a una antologia d'algunes contribucions principals, vegeu Fukuda-Parr i Shiva Kumar (2003).
- 40 Les enquestes del Living Standards Measurement Study s'han dut a terme en quaranta països des de 1980 (www.surveynetwork.org); les enquestes de Demographic and Health Survey estan disponibles per a 82 països (www.measuredhs.com/countries); i les enquestes de Multiple Indicator Cluster estan disponibles per a més de setanta països (www.childinfo.org/mics_available.html).
- 41 El programa Dimensions Inexistents, de la Iniciativa Oxford de Pobresa i Desenvolupament Humà, busca rectificar aquesta diferència d'apoderament, qualitat laboral, seguretat física, dignitat i altres àrees (www.ophi.org).
- 42 OCDE (2010).
- 43 Evidentment, això s'hauria de basar en la literatura existent (com ara Ranis, Stewart i Ramírez, 2000; Bourguignon i altres, 2008, i Kenny, 2008). Diversos informes sobre el desenvolupament humà nacionals descriuen la cadena de causes que fa servir el creixement econòmic per abordar les prioritats humanes bàsiques, per exemple, amb la creació d'ocupació per a les persones pobres, amb l'apoderament de dones a la llar i amb la contribució econòmica per a la inversió social, la protecció social i la redistribució.
- 44 Per a exposicions bàsiques, vegeu Jones (2002) i Barro i Sala i Martín (2003). L'anàlisi més teòrica i empírica del creixement es basa en variants del model Ramsey-Cass-Koopmans, en què un

representant maximitza una suma descomptada de la utilitat del consum.

- 45 Vegeu, per exemple, Diener i Seligman (2004) i Gough i McGregor (2007).
- 46 Neumayer (2010b).
- 47 Southgate (1991); Mink (1993).
- 48 Comin, Hobijn i Rovito (2008); Córdoba i Ripoll (2008); Duarte i Restuccia (2006).
- 49 Barro (1991); Barro i Lee (1994).
- 50 Alkire i Ibrahim (2007); Alsop i Heinsohn (2005); Narayan-Parker (2005).
- 51 La mostra es va extreure d'organitzacions de la societat civil que tenen estatus consultiu a les Nacions Unides. L'enquesta, preparada en tres idiomes, va tenir 644 enquestats i una taxa de resposta del 29 %. La regió més ben representada va ser l'Europa occidental (30 % d'enquestats), seguida de Nord-amèrica (26 %) i l'Àfrica (17 %).
- 52 Eyben (2004).
- 53 Bassel (2008a, 2008b).
- 54 Gaye i Jha (2010); PNUD Mèxic (2003); PNUD Argentina (2002).
- 55 Nussbaum (2000); Osmani i Sen (2003); Klasen (2002); Robeyns (2003).
- 56 Stuckler, Basu i McKee (2010); Mejjaa i St-Pierre (2008); Piketty (2000).
- 57 Bourguignon i Verdier (2000); Acemoglu i Robinson (2002).
- 58 Ivanov i Peleah (2010).
- 59 La relació entre la competència i el creixement és complexa i potencialment no lineal; vegeu Aghion i Griffith (2005).
- 60 D'acord amb els resultats de l'enquesta mundial Gallup, menys de la meitat de les persones d'arreu del món senten que la zona on viuen s'estigui fent més habitable, només quatre de cada deu senten que les condicions econòmiques del seu país milloren, i només la meitat estan satisfetes amb els esforços de preservació mediambiental.
- 61 Stiglitz i membres de la Comissió d'Experts Econòmics de l'ONU (2010).
- 62 Hoddinott i Quisumbing (2010).
- 63 Anand i Sen (2000a; Sen, 2009b).
- 64 Vegeu www.earthsummit2012.org/.
- 65 King (1964).

Bibliografia

- Ablett, J., i I. Slengesol. 2000. *Education in Crisis: The Impact and Lessons of the East Asia Financial Shock 1997-1999*. París: Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura.
- Abraham, A., i J. P. Platteau. 2004. «Participatory Development: When Culture Creeps In.» A: *Culture and Public Action*, eds. V. Rao i M. Walton. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Acemoglu, D., S. Johnson i J. Robinson. 2001. «The Colonial Origins of Comparative Development: An Empirical Investigation.» *American Economic Review* 91(5): 1369-1401.
- ACNUR (Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats). 1997. *The State of the World's Refugees 1997: A Humanitarian Agenda*. Ginebra.
- . 2010. *Correspondencia sobre refugiados*. Ginebra.
- AIE (Agència Internacional de l'Energia). 2009. *World Energy Outlook 2009*. París: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic i AIE.
- . 2003. «An African Success Story: Botswana.» A: *In Search of Prosperity: Analytical Narratives on Economic Growth*, ed. D. Rodrik. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Acemoglu, D., i J. Robinson. 2002. «The Political Economy of the Kuznets Curve.» *Review of Development Economics* 6(2): 183-203.
- ACHR (Centre Asiàtic per als Drets Humans). 2008. *South Asia: Human Rights Index 2008*. Nova Delhi: Asian Centre for Human Rights.
- Adamolekun, L., G. Lusignan i A. Atomate (eds.). 1997. *Civil Service Reform in Francophone Africa: Proceedings of a Workshop, Abidjan, January 23-26, 1996*. World Bank Technical Paper 357, Africa Region Series. Washington, DC: Banc Mundial.
- Agarwal, B. 2001. «Participatory Exclusions, Community Forestry, and Gender: An Analysis for South Asia and a Conceptual Framework.» *World Development* 29(10): 1623-1648.
- . 2003. «Gender and Land Rights Revisited: Exploring New Prospects via the State, Family and Market.» A: *Agrarian Change, Gender and Land Rights*, ed. S. Razavi. Oxford, RU: Blackwell Publishing Ltd.
- Agarwal, B., i P. Panda. 2007. «Toward Freedom from Domestic Violence: The Neglected Obvious.» *Journal of Human Development and Capabilities* 8(3): 359-388.
- Aghion, P., i R. Griffith. 2005. *Competition and Growth: Reconciling Theory and Evidence*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Akram, T. 2004. «Ranking Countries and Other Essays.» Columbia University, Nova York.
- Alderman, H., P. F. Orazem i E. M. Paterno. 2001. «School Quality, School Cost, and the Public/Private School Choices of Low-Income Households in Pakistan.» *Journal of Human Resources* 36(2):304-326.
- Alesina, A., S. Özler, N. Roubini i P. Swagel. 1996. «Political Instability and Economic Growth.» *Journal of Economic Growth* 1(2):189-211.
- Alkire, S. 2003. «A Conceptual Framework for Human Security.» CRISE Working Paper 2. Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity, Oxford, RU.
- . 2007. «The Missing Dimensions of Poverty Data: Introduction to the Special Issue.» *Oxford Development Studies* 35(4): 347-359.
- . 2010. «Conceptual Overview of Human Development: Definitions, Critiques, and Related Concepts.» Human Development Research Paper 1. PNUD-HDRO, Nova York.
- Alkire, S., i J. Foster. 2009. «Counting and Multidimensional Poverty Measurement.» OPHI Working Paper 7. Oxford Poverty i Human Development Initiative, Oxford, RU.
- . 2010. «Designing the Inequality-Adjusted Human Development Index (HDI).» Human Development Research Paper 28. PNUD-HDRO, Nova York.
- Alkire, S., i M. Santos. 2010. «Acute Multidimensional Poverty: A New Index for Developing Countries.» Human Development Research Paper 11. PNUD-HDRO, Nova York.
- Allendorf, K. 2007. «Do Women's Land Rights Promote Empowerment and Child Health in Nepal?» *World Development* 35(11): 1975-1988.
- Alsop, R., i N. Heinsohn. 2005. «Measuring Empowerment in Practice: Structuring Analysis and Framing Indicators.» Policy Research Working Paper 3510. Banc Mundial, Washington, DC.
- Álvarez, M., J. A. Cheibub, F. Limongi i A. Przeworski. 1996. «Classifying Political Regimes.» *Studies in Comparative International Development* 31(2): 3-36.
- Amnistia Internacional. 2009a. *Nigeria: Petroleum, Pollution and Poverty in the Niger Delta*. Londres.
- . 2009b. «The Death Penalty in 2009.» Londres. www.amnesty.org/en/death-penalty/death-sentences-and-executions-in-2009. Accés el 7 de juny de 2010.
- . 2010. *Uganda: Antihomosexualitat Bill is Inherently Discriminatory and Threatens Broader Human Rights*. Londres.
- Anand, S., i P. Segal. 2008. «What Do We Know about Global Income Inequality?» *Journal of Economic Literature* 46(1): 57-94.
- Anand, S., i A. Sen. 1995. «Gender Inequality in Human Development: Theories and Measurement.» Human Development Report Office Occasional Paper 19. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Nova York.
- . 1997. «Concepts of Human Development and Poverty: A Multidimensional Perspective.» Human Development Report 1997 Papers: Poverty and Human Development. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Nova York.
- . 2000a. «Human Development and Economic Sustainability.» *World Development* 28(12): 2029-2049.
- . 2000b. *Human Development and Human Rights*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- . 2000c. «The Income Component of the Human Development Index.» *Journal of Human Development and Capabilities* 1(1): 83-106.
- Andrews, M. 2008. «The Good Governance Agenda: Beyond Indicators without Theory.» *Oxford Development Studies* 36(4): 379-407.
- Andrews, M., A. Grinstead, A. Nucifora i R. Seligmann. 2010. «Public Institutional Reform in Mozambique: But with Limits.» Document de treball. Harvard Kennedy School of Government, Cambridge, MA i Centre per al Desenvolupament Mundial, Washington, DC.
- Asher, J., i B. Daponte. 2010. «A Hypothetical Cohort Model of Human Development.» Human Development Research Paper 40. PNUD-HDRO, Nova York.
- Asiedu, E., i B. Nandwa. 2007. «On the Impact of Foreign Aid in Education on Growth: How Relevant Is the Heterogeneity of Aid Flows and the Heterogeneity of Aid Recipients?» *Review of World Economics* 143(4): 631-649.
- Aslund, A. 2001. «The Myth of Output Collapse after Communism.» Carnegie Endowment for International Peace, Washington, DC. www.carnegieendowment.org/publications/index.cfm?fa=view&id=611. Accés el 25 de juny de 2010.
- Atkinson, A. 1970. «On the Measurement of Inequality.» *Journal of Economic Theory* 2(3): 244-263.
- . 1983. *The Economics of Inequality*, 2a edició. Oxford, RU: Clarendon Press.
- Atkinson, A., i F. Bourguignon (eds.). 2000. *Handbook of Income Distribution*, 1a edició. Amsterdam: Elsevier.
- Atkinson, A., i J. Micklewright. 1992. *Economic Transformation in Eastern Europe and the Distribution of Income*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- BAD (Banc Asiàtic de Desenvolupament). 2007. *Key Indicators for Asia and the Pacific 2007: Inequality in Asia*. Manila.
- Baird, S., J. Friedman i N. Schady. 2007. «Aggregate Income Shocks and Infant Mortality in the Developing World.» Policy Research Working Paper 4346. Banc Mundial, Washington, DC.
- Baland, J. M., i J. P. Platteau. 1996. *Halting Degradation of Natural Resources: Is There a Role for Rural Communities?* Roma: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació.
- Banc Mundial. 2000. *World Development Report 2000/2001: Attacking Poverty*. Nova York: Oxford University Press.
- . 2005a. *Economic Growth in the 1990s: Learning from a Decade of Reform*. Washington, DC.
- . 2005b. *World Development Report: Equity and Development*. Washington, DC.

- . 2009a. *Burkina Faso Population Growth, Competitiveness and Diversification: Country Economic Memorandum*. Washington, DC.
- . 2009b. «Financial Crisis Highlights Need for More Social Safety Nets, Including Conditional Cash Transfers.» Comunicat de premsa, 10 de febrer. Banc Mundial. Washington, DC.
- . 2009c. *Global Monitoring Report 2009: A Development Emergency*. Washington, DC.
- . 2009d. *Timor-Leste: An Analysis of Early Grade Reading Acquisition*. Timor-Leste.
- . 2010a. *Environmental Economics and Indicators: Green Accounting*. Washington, DC.
- . 2010b. «Global Economic Prospects—Summer 2010.» Washington, DC. www.worldbank.org. Accés el 15 de juliol de 2010.
- . 2010c. *International Income Distribution Database*. Washington, DC.
- . 2010d. «Poverty Reduction Supports Credits: An Evaluation of World Bank Support.» IEG Study Series. Washington, DC: Grup d'Avaluacions Independents.
- . 2010e. *State and Trends of the Carbon Market 2010*. Washington, DC.
- . 2010f. *Women, Business and the Law Report: Measuring Legal Gender Parity for Entrepreneurs and Workers in 128 Economies*. Washington, DC.
- . 2010g. *World Development Indicators 2010*. Washington, DC.
- Barbone, L., L. Cord, K. Hull i J. Sandefur.** 2007. «Democracy and Poverty Reduction: Explorations on the Sen Conjecture.» A: *Political Institutions and Development: Failed Expectations and Renewed Hopes*, eds. N. Dinello i V. Popov. Cheltenham, RU: Edward Elgar Publishing Ltd.
- Bardhan, P.** 2006. «Globalization and Rural Poverty.» *World Development* 34(8): 1393-1404.
- Bardhan, P., i D. Mookherjee.** 2000. «Capture and Governance at Local and National Levels.» *American Economic Review* 90(2): 135-139.
- Barrett, C. B., i D. G. Maxwell.** 2005. *Food Aid After Fifty Years: Recasting Its Role*. Londres: Routledge.
- Barro, R. J.** 1991. «Economic Growth in a Cross Section of Countries.» *Quarterly Journal of Economics* 106(2): 407-443.
- Barro, R. J., i J. W. Lee.** 1994. «Sources of Economic Growth.» *Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy* 40(1): 1-46.
- . 2010. *A New Data Set of Educational Attainment in the World, 1950-2010*. NBER Working Paper 15902. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Barro, R. J., i X. Sala-i-Martin.** 2003. *Economic Growth*, 2a edició. Cambridge, MA: MIT Press.
- Barros, R. P., F. Ferreira, J. R. Molinas Vega i J. Saavedra Chanduvi.** 2008. *Measuring Inequality of Opportunities in Latin America and the Caribbean*. Basingstoke, RU, i Washington, DC: Palgrave MacMillan i Banc Mundial.
- Bassel, L.** 2008a. «Citizenship as Interpellation: Refugee Women and the State.» *Government and Opposition* 43(2): 293-314.
- . 2008b. «Silencing to Protect: The Debate Over Women's Rights in France and Canada.» A: *Silencing Human Rights: Critical Engagements with a Contested Project*, eds. G. K. Bhabra i R. Shilliam. Basingstoke, RU: Palgrave Macmillan.
- . 2010. «Intersectional Politics at the Boundaries of the Nation State.» *Ethnicities* 10(2): 155-180.
- Bebenroth, R., D. Dietrich i U. Vollmer.** 2009. «Bank Regulation and Supervision in Bank-Dominated Financial Systems: A Comparison Between Japan and Germany.» *European Journal of Law and Economics* 27(2): 177-209.
- Beck, T., G. Clarke, A. Groff, P. Keefer i P. Walsh.** 2001. «New Tools in Comparative Political Economy: The Database of Political Institutions.» *World Bank Economic Review* 15(1): 165-176.
- Behrman, J., A. Murphy, A. Quisumbing i K. Yount.** 2009. «Are Returns to Mothers' Human Capital Realized in the Next Generation? The Impact of Mothers' Intellectual Capital and Long-Run Nutritional Status on Children's Human Capital in Guatemala.» IFPRI Discussion Paper 850. Institut Internacional d'Investigacions sobre Política Alimentària, Washington, DC.
- Bénabou, R.** 2000. «Unequal Societies: Income Distribution and the Social Contract.» *The American Economic Review* 90(1): 96-129.
- Benavot, A., i J. Resnik.** 2006. «Lessons from the Past: A Comparative Socio-Historical Analysis of Primary and Secondary Education.» A: *Educating All Children: A Global Agenda*, eds. J. E. Cohen, D. E. Bloom i M. B. Malin. Cambridge, MA: Acadèmia Americana d'Arts i Ciències.
- Besley, T., R. Pande i V. Rao.** 2005. «Political Selection and the Quality of Government: Evidence from South India.» CEPR Discussion Paper 5201. Center for Economic and Policy Research, Washington, DC.
- Bessell, S.** 2009a. «Indonesian Children's Views and Experiences of Work and Poverty.» *Social Policy and Society* 8(4): 527-540.
- . 2009b. «Strengthening Fiji's Education System: A View from Key Stakeholders.» *Pacific Economic Bulletin* 24(3): 58-70.
- Bhagwati, J., i P. Desai.** 1970. *India: Planning for Industrialization*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Binder, M., i G. Georgiadis.** 2010. «Determinants of Human Development: Insights from State-Dependent Panel Models.» Human Development Research Paper 24. PNUD-HDRO, Nova York.
- Birdsall, N.** 2008. *Put Double Majority Voting Back on the Table at the IMF*. Washington, DC: Centre per al Desenvolupament Mundial.
- Blanchard, O.** 2008. «Reforming Labor Market Institutions: Unemployment Insurance and Employment Protection.» A: *Washington Consensus Reconsidered: Towards a New Global Governance*, eds. N. Serra i J. E. Stiglitz. Nova York: Oxford University Press.
- Boden, T. A., G. Marland i R. J. Andres.** 2009. «Global, Regional, and National Fossil-Fuel CO₂ Emissions.» Carbon Dioxide Information Analysis Center, Oak Ridge National Laboratory, TN. http://cdiac.ornl.gov/trends/emis/tre_coun.html. Accés el 15 de maig de 2010.
- Boone, P., i Z. Zhan.** 2006. «Lowering Child Mortality in Poor Countries: The Power of Knowledgeable Parents.» CEP Discussion Papers 751. Centre for Economic Performance, Londres.
- Bornstein, D.** 2005. *The Price of a Dream: The Story of the Grameen Bank*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Bourguignon, F.** 2004. *The Poverty-Growth-Inequality Triangle*. Nova Delhi: Indian Council for Research on International Economic Relations.
- Bourguignon, F., A. Bénassy-Quéré, S. Dercon, A. Estache, J. W. Gunning, R. Kanbur, S. Klasen, S. Maxwell, J. P. Platteau i A. Spadaro.** 2008. «Millennium Development Goals at Midpoint: Where Do We Stand and Where Do We Need to Go?» Document d'antecedents per a l'European Report on Development 2009. Comissió Europea, Brussel·les.
- Bourguignon, F., i S. Chakravarty.** 2003. «The Measurement of Multidimensional Poverty.» *Journal of Economic Inequality* 1(1): 25-49.
- Bourguignon, F., i A. Spadaro.** 2005. «Tax-Benefit Revealed Social Preferences: Are Tax Authorities Non-Pareian?» Paris-Jourdan Sciences Economiques Working Paper 22. Paris-Jourdan Sciences Economiques, París.
- Bourguignon, F., i T. Verdier.** 2000. «Oligarchy, Democracy, Inequality and Growth.» *Journal of Development Economics* 62(2): 285-313.
- Bradsher, K.** 2010. «Foreign Companies Chafe at China's Restrictions.» *The New York Times*. 16 de maig.
- Brainerd, E.** 2010. «Human Development in Eastern Europe and the CIS since 1990.» Human Development Research Paper 16. PNUD—HDRO, Nova York.
- Brainerd, E., i D. Cutler.** 2005. «Autopsy on an Empire: Understanding Mortality in Russia and the Former Soviet Union.» *Journal of Economic Perspectives* 19(1): 107-130.
- Brandolini, A., i G. D'Alessio.** 2009. «Measuring Well-Being in the Functioning Space.» A: *Debating Global Society: Reach and Limits of the Capability Approach*, ed. E. Chiappero-Martinetti. Milà, Itàlia: Fundació Feltrinelli.
- Brown, G., A. Langer i F. Stewart.** 2008. «A Typology of Post-Conflict Environments: An Overview.» CRISE Working Paper 53. Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity, Oxford, RU.
- Brun, J. F., G. Chambas i F. Mourji.** 2009. «Guaranteeing Fiscal Space for Human Development in Morocco.» A: *Fiscal Space: Policy Options for Financing Human Development*, eds. R. Roy i A. Heuty. London: Earthscan.
- Bryce, J., S. Arifeen, G. Pariyo, C. Lanata, D. Gwatkin i J. P. Habicht.** 2003. «Reducing Child Mortality: Can Public Health Deliver?» *The Lancet* 362 (9378): 159-164.
- Budlender, D.** 2008. *The Statistical Evidence on Care and Non-Care Work across Six Countries*. Gender and Development Programme Paper 4. Ginebra: Institut d'Investigacions de les Nacions Unides per al Desenvolupament Social.
- Burd-Sharps, S., K. Lewis, P. Guyer i T. Lechterman.** 2010. «Twenty Years of Human Development in Six Affluent Countries: Australia, Canada, Japan, New Zealand, United Kingdom, and United States.» Human Development Research Paper 27. PNUD-HDRO, Nova York.
- Burd-Sharps, S., K. Lewis i E. B. Martins (eds.).** 2008. *The Measure of America: American Human Development Report 2008-2009*. Nova York: Columbia University Press.
- Caldas, S. J.** 1993. «Reexamination of Input and Process Factor Effects on Public School Achievement.» *Journal of Educational Research* 86(4): 206-214.
- Calvo, S. G.** 2010. «The Global Financial Crisis of 2008-10: A View from the Social Sectors.» Human Development Research Paper 18. PNUD-HDRO, Nova York.
- Canning, D.** 2010. «Progress in Health Around the World.» Human Development Research Paper 43. PNUD-HDRO, Nova York.
- Cartwright, N.** 2009. «What Are Randomised Controlled Trials Good For?» *Philosophical Studies* 147(1): 59-70.
- Casabonne, U., i C. Kenny.** 2009. *The Best Things in Life are (Nearly) Free: Technology, Knowledge and Global Health*. Washington, DC: Banc Mundial.
- CEPAL (Comissió Econòmica per a l'Amèrica Llatina i el Carib).** 2010. «Gender Equality Observatory for Latin America and the Caribbean.» Santiago. www.eclac.cl/oig/default.asp?idioma=IN. Accés el 12 d'agost de 2010.

- Chahine, J. 2005. «Lebanon Slips in Human Development Index—UN Report Identifies Three Pillars of Cooperation in Urgent Need of Commitment.» *The Daily Star*. 9 de setembre.
- Charmes, J., i S. Wieringa. 2003. «Measuring Women's Empowerment: An Assessment of the Gender-Related Development Index and the Gender Empowerment Measure.» *Journal of Human Development and Capabilities* 4(3): 419-435.
- Charumilind, C., R. Kali i Y. Wiwattanakantang. 2006. «Connected Lending: Thailand Before the Financial Crisis.» *Journal of Business* 79(1): 181-218.
- Chattopadhyay, R., i E. Duflo. 2004. «Women as Policy Makers: Evidence from a Randomized Policy Experiment in India.» *Econometrica* 72(5): 1409-1043.
- Cheibub, J. A., J. Gandhi i J. R. Vreeland. 2009. «Democracy and Dictatorship Revisited Dataset.» University of Illinois at Urbana-Champaign. netfiles.uiuc.edu/cheibub/www/DD_page.html. Accés el 15 d'abril de 2010.
- Chen, Y., i H. Li. 2009. «Mother's Education and Child Health: Is There a Nurturing Effect?» *Journal of Health Economics* 28(2): 413-426.
- Chen, S., i M. Ravallion. 2008. «The Developing World is Poorer Than We Thought, But No Less Successful in the Fight Against Poverty.» Policy Research Working Paper 4703. Washington, DC: Development Research Group, Banc Mundial.
- China NDRC (Comissió Nacional de Reformes i Desenvolupament). 2006. «The Outline of the 11th Five-year Plan for National Economic and Social Development of the People's Republic of China.» en.ndrc.gov.cn/hot/t20060529_71334.htm. Accés el 15 de juliol de 2010.
- Clemens, M. A. 2004. «The Long Walk to School: International Education Goals in Historical Perspective.» Document de treball 37. Centre per al Desenvolupament Mundial, Washington, DC.
- Cline, W. 2008. *Global Warming and Agriculture: Impact Estimates by Country*. Washington, DC: Centre per al Desenvolupament Mundial i Peterson Institute for International Economics.
- Coale, A. 1991. «Excess Female Mortality and the Balance of the Sexes in the Population: An Estimate of «Missing Females»» *Population and Development Review* 17(3): 517-523.
- Collier, P., i A. Hoeffler. 2007. «Civil War.» A: *Handbook of Defense Economics: Defense in a Globalized World*, eds. T. Sandler i K. Hartley. Amsterdam: Elsevier.
- Comin, D., B. Hobijn, i E. Rovito. 2008. «Technology Usage Lags.» *Journal of Economic Growth* 13(4): 237-256.
- Commander, S. 2010. «Employment Risk and Policy.» Human Development Research Paper 30. PNUD-HDRQ, Nova York.
- Comissió sobre Creixement i Desenvolupament. 2008. *The Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development*. Washington, DC: Banc Mundial.
- Comissió sobre la Seguretat Humana. 2003. *Human Security Now*. Nova York: Comissió sobre la Seguretat Humana.
- Cook, A., i B. Daponte. 2008. «A Demographic Analysis of the Rise in the Prevalence of the US Population Overweight and/or Obese.» *Population Research and Policy Review* 27(4): 403-426.
- Cooke, M., F. Mitrou, D. Lawrence, E. Guimond i D. Beavon. 2007. «Indigenous Well-Being in Four Countries: An Application of the UNDP's Human Development Index to Indigenous Peoples in Australia, Canada, New Zealand, and the United States.» *BioMed Central International Health and Human Rights* 7(9): 1-11.
- Cord, L., M. Verhoeven, C. Blomquist i B. Rijkers. 2009. «The Global Economic Crisis: Assessing Vulnerability with a Poverty Lens.» Policy Note. Banc Mundial, Washington, DC.
- Córdoba, J., i M. Ripoll. 2008. «Endogenous TFP and Crosscountry Income Differences.» *Journal of Monetary Economics* 55(6): 1158-1170.
- Cornia, G. 2010. «Income Distribution under Latin America's New Left Regimes.» *Journal of Human Development and Capabilities* 11(1): 85-114.
- Cornia, G., i J. Court. 2001. *Inequality, Growth, and Poverty in an Era of Liberalization and Globalization*. Helsinki: Universitat de les Nacions Unides, Institut Mundial d'Investigacions d'Economia del Desenvolupament.
- Cornia, G. A., S. Rosignoli i L. Tiberti. 2007. *Globalisation and Health: Impact Pathways and Recent Evidence*. Santa Cruz, CA: University of California Santa Cruz, Center for Global, International and Regional Studies.
- Consell Europeu, CDEG (Comitè Executiu per a la Igualtat d'Home i Dones). 2009. «Sex-Disaggregated Statistics on the Participation of Women and Men in Political and Public Decision-Making in Council of Europe Member States: Situation as at 1 September 2008.» Consell Europeu, Estrasburg, França.
- CPJ (Comitè de Protecció de Periodistes). 2009. «Attacks on the Press Report 2009.» Nova York. www.cpj.org/attacks/. Accés el 15 de maig de 2010.
- CRED (Centre per a la Investigació de l'Epidemiologia dels Desastres). 2010. «EM-DAT: The International Disaster Database.» Universitat Catholique de Louvain, Bèlgica. www.emdat.be/advanced-search-details. Accés el 15 d'abril de 2010.
- Crocker, D. A. 2007. «Deliberative Participation in Local Development.» *Journal of Human Development and Capabilities* 8(3): 431-455.
- Cubero, R., i V. Hollar. 2010. «Equity and Fiscal Policy: The Income Distribution Effects of Taxation and Social Spending in Central America.» IMF Working Paper 112. Fons Monetari Internacional, Washington, DC.
- Cuno, K., i M. Desai. 2009. *Family, Gender, and Law in a Globalizing Middle East and South Asia*. Syracuse, NY: Syracuse University Press.
- Cutler, D., A. Deaton, i A. Lleras-Muney. 2006. «The Determinants of Mortality.» *Journal of Economic Perspectives* 20(3): 97-120.
- Cutler, D., i A. Lleras-Muney. 2006. «Education and Health: Evaluating Theories and Evidence.» A: *Making Americans Healthier: Social and Economic Policy as Health Policy*, eds. R. F. Schoeni, J. S. House, G. A. Kaplan i H. Pollack. Nova York: Russell Sage Foundation.
- Cutler, D., i G. Miller. 2005. «The Role of Public Health Improvements in Health Advances: The Twentieth-Century United States.» *Demography* 42(1): 1-22.
- D'Aiglepieper, R., i L. Wagner. 2010. «Aid and Universal Primary Education.» Working Paper 201022. National Center for Scientific Research, Universitat d'Auvergne, França.
- Damodaran, H. 2008. *India's New Capitalists: Caste, Business, and Industry in a Modern Nation*. Nova York: Palgrave Macmillan.
- Daponte, B., i R. Garfield. 2000. «The Effect of Economic Sanctions on the Mortality of Iraqi Children Prior to the 1991 Persian Gulf War.» *American Journal of Public Health* 90(4): 546-552.
- Dasgupta, A., i V. A. Beard. 2007. «Community Driven Development, Collective Action and Elite Capture in Indonesia.» *Development and Change* 38(2): 229-249.
- Davies, V. 2007. «Capital Flight and War.» Post-Conflict Transitions Working Paper 13. University of Oxford, Centre for the Study of African Economies and Department of Economics, Oxford, RU.
- Davies, R., M. Brumm, M. Manga, R. Rubiandini, R. Swarbrick i M. Tingay. 2008. «The East Java Mud Volcano (2006 to Present): An Earthquake or Drilling Trigger?» *Earth and Planetary Science Letters* 272(3-4): 627-638.
- De Quadros, C. A., J. M. Olivé, C. Nogueira, P. Carrasco i C. Silveira. 1998. «Expanded Program on Immunization.» A: *Maternal Health and Child Health Activities at the Local Level: Toward the Goals of the World Summit for Children*, eds. Y. Benguigui, S. Land, J. M. Paganini i J. Yunes. Washington, DC: Organització Panamericana de la Salut.
- De, A., i J. Drèze. 1999. *Public Report on Basic Education in India*. Nova Delhi: Oxford University Press.
- Deaton, A. 2002. «Policy Implications of the Gradient of Health and Wealth.» *Health Affairs* 21(2): 13-30.
- . 2007. «Global Patterns of Income and Health: Facts, Interpretations and Policies.» WIDER Annual Lecture 10. Universitat de les Nacions Unides, Institut Mundial d'Investigacions d'Economia del Desenvolupament, Helsinki.
- . 2008. «Income, Health and Well-Being Around the World: Evidence from the Gallup World Poll.» *Journal of Economic Perspectives* 22(2): 53-72.
- . 2009. *Instruments of Development: Randomization in the Tropics and the Search for the Elusive Keys to Economic Development*. NBER Working Paper 14690. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- . 2010. «Instruments, Randomization and Learning about Development.» *Journal of Economic Literature* 48(2): 424-455.
- Della Paolera, G., i A. M. Taylor (eds.). 2003. *A New Economic History of Argentina*. Nova York: Cambridge University Press.
- Denison, E. 1967. *Why Growth Rates Differ: Postwar Experience in Nine Western Countries*. Washington, DC: The Brookings Institution Press.
- Desai, M. 2010. «Hope in Hard Times: Women's Empowerment and Human Development.» Human Development Research Paper 14. PNUD-HDRQ, Nova York.
- Di John, J. 2009. *From Windfall to Curse? Oil and Industrialization in Venezuela, 1920 to the Present*. University Park, PA: Penn State University Press.
- Di Tella, R., i J. Dubra. 2009. *The Interruption of a Policy for Less Corruption in the Health Sector and Better Health Care in Argentina*. Cambridge, MA: Harvard Business School.
- Diaw, A., S. Guérouneau i S. G. Jeanneney. 2009. «Securing Fiscal Space for the Millennium Development Goals in Senegal.» A: *Fiscal Space: Policy Options for Financing Human Development*, eds. R. Roy i A. Heuty. Londres: Earthscan.
- Diener, E., i R. Biswas-Diener. 2000. «New Directions in Subjective Well-Being Research: The Cutting Edge.» *Indian Journal of Clinical Psychology* 27: 21-33.
- Diener, E., R. Lucas, U. Schimmack i J. Helliwell. 2009. *Well-Being for Public Policy*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Diener, E., i M. Seligman. 2004. «Beyond Money: Toward an Economy of Well-Being.» *Psychological Science in the Public Interest* 5(1): 1-31.
- Donner, J. 2008. «Research Approaches to Mobile Use in the Developing World: A Review of the Literature.» *The Information Society* 24(3): 140-159.

- Drèze, J., i R. Khera. 2010. «India's National Rural Employment Guarantee Act.» PNUD-HDRO, Nova York.
- Drèze, J., i A. Sen. 1989. *Hunger and Public Action*. Oxford, RU: Clarendon Press.
- . 2002. *India: Development and Participation*. Nova Delhi: Oxford University Press.
- Duarte, M., i D. Restuccia. 2006. «The Productivity of Nations.» *Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly* 92(3): 195–223.
- Dufló, E. 2001. «Schooling and Labor Market Consequences of School Construction in Indonesia: Evidence from an Unusual Policy Experiment.» *American Economic Review* 91(4): 795–813.
- . 2003. «Grandmothers and Granddaughters: Old-Age Pensions and Intrahousehold Allocation in South Africa.» *World Bank Economic Review* 17(1): 1–25.
- Dufló, E., R. Hanna i S. Ryan. 2009. «Incentives Work: Getting Teachers to Come to School.» Applied Economics Workshop. University of Chicago Booth School of Business, Chicago, IL.
- Durlauf, S., P. A. Johnson i J. Temple. 2005. «Growth Econometrics.» A: *Handbook of Economic Growth*, eds. P. Aghion i S. Durlauf. Amsterdam: Elsevier.
- Easterlin, R. A. 1995. «Will Raising the Incomes of All Increase the Happiness of All?» *Journal of Economic Behavior and Organization* 27(1): 35–47.
- Easterly, W. 1999. «Life During Growth.» *Journal of Economic Growth* 4(3): 239–276.
- . 2002. *The Elusive Quest for Growth: Economists' Adventures and Misadventures in the Tropics*. Cambridge, MA: MIT Press.
- . 2006. *White Man's Burden: Why the West's Efforts to Aid the Rest Have Done so Much Ill and So Little Good*. Nova York: The Penguin Press.
- . 2009. «How the Millennium Development Goals are Unfair to Africa.» *World Development* 37(1): 26–35.
- The Economist*. 1990. «United Nations Development Program Includes Human Development Index in 1990 Report.» *The Economist*. 26 de maig.
- . 1991. «Measuring Human Development.» *The Economist*. 25 de maig.
- . 2007. «Slimy Business: The Mud Does Not Stick.» *The Economist*. 29 de novembre.
- . 2010. «The Worldwide War on Baby Girls.» *The Economist*. 4 de març.
- Edmonds, E. 2005. «Does Child Labor Decline with Improving Economic Status?» *Journal of Human Resources* 40(1): 77–99.
- Edwards, M., i J. Gaventa. 2001. *Global Citizen Action*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- EEA (Agència Europea del Medi Ambient). 2008. «EN15 Accidental Oil Spills from Marine Shipping.» Copenhagen. http://themes.eea.europa.eu/Sectors_and_activities/energy/indicators/EN15%2C2008.11. Accés el 18 de juny de 2010.
- Eicher, T., i S. Turnovsky (eds.). 2003. *Inequality and Growth: Theory and Policy Implications*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Elson, D. 2006. «The Changing Economic and Political Participation of Women: Hybridization, Reversals and Contradictions in the Context of Globalization.» GEM-IWG Working Paper 8. Salt Lake City, UT: International Working Group on Gender, Macroeconomics and International Economics.
- Elson, R. E. 2001. *Suharto: A Political Biography*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Enquesta Mundial Gallup. 2010. «Gallup.» Washington, DC. www.gallup.com/home.aspx. Accés el 7 de juny de 2010.
- Eurostat. 2010. «European Union Statistics on Income and Living Conditions.» Comissió Europea, Brussel·les. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/eu_silc. Accés el 15 d'abril de 2010.
- Evans, P. 2010. «The Challenge of 21st Century Development: Building Capability-Enhancing States.» Global Event Working Paper. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Nova York.
- Eyben, R. 2004. «Who Owns a Poverty Reduction Strategy? A Case Study of Power, Instruments and Relationships in Bolivia.» A: *Inclusive Aid: Changing Power and Relationships in International Development*, eds. L. Groves i R. Hinton. Londres: Earthscan.
- Fagueta, J. P. 2002. «Does Decentralization Increase Government Responsiveness to Local Needs? Evidence from Bolivia.» Policy Research Working Paper 2516. Banc Mundial, Washington, DC.
- Fallon, P., S. Aiyar, L. Cui, M. Hussain, L. Redifer, N. Staines i R. Stern. 2004. «Review of Recent IMF Experience in Post-Conflict Economies.» Fons Monetari Internacional, Washington, DC.
- FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació). 2010a. «FAO Stat.» Roma. <http://faostat.fao.org/>. Accés el 19 de maig de 2010.
- . 2010b. «Food Security Statistics.» Roma. www.fao.org/economic/ess/food-security-statistics/en/. Accés el 30 de juny de 2010.
- Ferreira, F., i N. Schady. 2008. «Aggregate Economic Shocks, Child Schooling and Child Health.» Policy Research Working Paper 4701. Banc Mundial, Washington, DC.
- Filmer, D., i L. Pritchett. 1999. «The Impact of Public Spending on Health: Does Money Matter?» *Social Science and Medicine* 49(10): 1309–1323.
- Fiszbein, A., N. Schady, F. Ferreira, M. Grosh, N. Keleher, P. Olinto i E. Skoufias. 2009. *Conditional Cash Transfers: Reducing Present and Future Poverty*. Washington, DC: Banc Mundial.
- Fogel, R. W. 2004. *The Escape from Hunger and Premature Death, 1700–2100: Europe, America and the Third World*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- FMI (Fons Monetari Internacional). 2009. *World Economic Outlook: Sustaining the Recovery*. Washington, DC.
- . 2010a. *Government Finance Statistics*. Washington, DC.
- . 2010b. *World Economic Outlook Update: An Update of the Key WEO Projections*. Washington, DC.
- Fons Mundial (Fons Mundial de Lluita contra la Sida, la Tuberculosi i la Malària). 2009. «Global Fund ARV Fact Sheet.» Ginebra.
- Foster, J., L. López-Calva i M. Szekely. 2005. «Measuring the Distribution of Human Development: Methodology and an Application to Mexico.» *Journal of Human Development* 6(1): 5–25.
- Franco, A., C. Álvarez-Dardet i M. Ruiz. 2004. «Effect of Democracy on Health: Ecological Study.» *British Medical Journal* 329(7480): 1421–1423.
- Frankel, J. 2010. «Mauritius: A Success Story.» Presentació a la Harvard Kennedy School MPA/ID 10th Anniversary. 15 de maig, Cambridge, MA.
- Freeman, R. 1998. «War of the Models: Which Labour Market Institutions for the 21st Century?» *Labour Economics* 5(1): 1–24.
- Friedman, S. 2006. «Participatory Governance and Citizen Action in Post-Apartheid South Africa.» International Institute for Labour Studies Discussion Paper 164. Organització Internacional del Treball, Ginebra.
- Fuchs, T., i L. Woessmann. 2007. «What Accounts for International Differences in Student Performance: A Re-Examination Using PISA Data.» *Empirical Economics* 32(2–3): 433–464.
- Fuentes-Nieva, R., i I. Pereira. 2010. «The Disconnect Between Indicators of Sustainability and Human Development.» Human Development Research Paper 34. PNUD-HDRO, Nova York.
- Fuentes-Nieva, R., i P. Seck (eds.). 2010. *Risk, Shocks and Human Development: On the Brink*. Basingstoke, RU: Palgrave Macmillan.
- Fukuda-Parr, S. 2003. «The Human Development Paradigm: Operationalizing Sen's Ideas on Capabilities.» *Feminist Economics* 9(2–3): 301–317.
- . 2007. «Has the Human Development Approach Influenced Policy? The Case of World Bank Flagship Reports.» *Indian Journal of Human Development* 1(1): 153–160.
- Fukuda-Parr, S., i A. K. Shiva Kumar. 2003. *Readings in Human Development*. Nova York: Oxford University Press.
- Gallego, F. 2010. «Historical Origins of Schooling: The Role of Democracy and Political Decentralization.» *Review of Economics and Statistics* 92(2): 228–243.
- Ganatra, B. 2008. «Maintaining Access to Safe Abortion and Reducing Sex Ratio Imbalances in Asia.» *Reproductive Health Matters* 16(31): 90–98.
- Gargarella, R. 2002. «Too Far Removed from the People: Access to Justice for the Poor. The Case of Latin America.» Universidad Torcuato Di Tella, Buenos Aires.
- Gasper, D. 2005. «Securing Humanity: Situating "Human Security" as Concept and Discourse.» *Journal of Human Development and Capabilities* 6(2): 221–245.
- Gauri, V. 2002. «Brazil: Maternal and Child Health.» Informe 23811. Banc Mundial, Washington, DC.
- Gauri, V., i P. Khaleghian. 2002. «Immunization in Developing Countries: Its Organizational and Political Determinants.» *World Development* 30(12): 2109–2132.
- Gaye, A., i S. Jha. 2010. «A Review of Conceptual and Measurement Innovations in National and Regional Human Development Reports, 1998–2009.» Human Development Research Paper 21. PNUD-HDRO, Nova York.
- Georgiadis, G., J. Pineda i F. Rodríguez. 2010. «Has the Preston Curve Broken Down?» Human Development Research Paper 32. PNUD-HDRO, Nova York.
- Gertner, J. 2010. «The Rise and Fall of the G.D.P.» *The New York Times*. 16 de maig.
- GFN (Global Footprint Network). 2009. «The Ecological Footprint Atlas.» Oakland, CA. www.footprintnetwork.org/atlas. Accés el 15 de juny de 2010.
- Ghai, D. P., A. R. Khan, E. L. H. Lee i T. Alifthan. 1980. *The Basic Needs Approach to Development: Some Issues Regarding Concepts and Methodology*. Ginebra: Oficina Internacional del Treball.
- Gibney, M., L. Cornett i R. Wood. 2010. «Political Terror Scale 1976–2008.» Political Terror Scale. www.politicalterrorsscale.org/. Accés el 7 de juny de 2010.
- Gidwitz, Z., M. Heger, J. Pineda i F. Rodríguez. 2010. «Understanding Performance in Human Development: A Cross-National Study.» Human Development Research Paper 42. PNUD-HDRO, Nova York.

- Gittings, J. 1990. «New Economic Indicator Puts Rich Countries under Microscope.» *The Guardian*. 25 de maig.
- Glewwe, P. 1999. *The Economics of School Quality Investments in Developing Countries*. Nova York: Palgrave Macmillan.
- Glewwe, P., i M. Kremer. 2006. «Schools, Teachers and Education Outcomes in Developing Countries.» A: *Handbook of the Economics of Education*, eds. E. A. Hanushek i F. Welch. Amsterdam: Elsevier.
- Gough, I., i J. A. McGregor (eds.). 2007. *Wellbeing in Developing Countries: New Approaches and Research Strategies*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- Graham, C. 2010. «The Challenges of Incorporating Empowerment into the HDI: Some Lessons from Happiness Economics and Quality of Life Research.» Human Development Research Paper 13. PNUD-HDRO, Nova York.
- Graham, W., D. Braunholtz i O. Campbell. 2010. «New Modelled Estimates of Maternal Mortality.» *The Lancet* 375(9730): 1963.
- Gray, G., i M. Purser. 2010. «Human Development Trends since 1970: A Social Convergence Story.» Human Development Research Paper 2. PNUD-HDRO, Nova York.
- Greaney, V., S. R. Khandker i M. Alam. 1999. *Bangladesh: Assessing Basic Learning Skills*. Dhaka: University Press.
- Grimm, M., i I. Günther. 2004. *How to Achieve Pro-Poor Growth in a Poor Economy: The Case of Burkina Faso*. Gotinga, Alemanya: Universitat de Gotinga.
- Gupta, K., i P. P. Yesudian. 2006. «Evidence of Women's Empowerment in India: A Study of Socio-Spatial Disparities.» *Geographical* 65(4): 365-380.
- Gupta, S., M. Verhoeven, i E. Tiongson. 2003. «Public Spending on Health Care and the Poor.» *Health Economics* 12(8): 685-696.
- Gwatkin, D., S. Rutstein, K. Johnson, E. Suliman, A. Wagstaff i A. Amouzou. 2007. «Socio-Economic Differences in Health, Nutrition and Population within Developing Countries: An Overview.» Informes mundials sobre SNP (Salut, Nutrició i Població) i pobresa. Banc Mundial, Washington, DC.
- Hall, G., i H. A. Patrinos (eds.). 2010. *Indigenous Peoples, Poverty and Development*. Washington, DC: Banc Mundial.
- Hamel, J. Y. 2010. «ICT4D and the Human Development and Capability Approach.» Human Development Research Paper 37. PNUD-HDRO, Nova York.
- Hanlon, J., A. Barrientos i D. Hulme. 2010. *Just Give Money to the Poor: The Development Revolution from the Global South*. Sterling, VA: Kumarian Press.
- Hanushek, E. A. 1995. «Interpreting Recent Research on Schooling in Developing Countries.» *World Bank Research Observer* 10(2): 227-246.
- Haq, K., i R. Ponzio (eds.). 2008. *Pioneering the Human Development Revolution: An Intellectual Biography of Mahbub ul Haq*. Nova York: Oxford University Press.
- Harding, R., i L. Wantchekon. 2010. «The Political Economy of Human Development.» Human Development Research Paper 29. PNUD-HDRO, Nova York.
- Harper, C., N. Jones, A. McKay i J. Espey. 2009. «Children in Times of Economic Crisis: Past Lessons, Future Policies.» ODI Background Note. Institut de Desenvolupament d'Ultramar, Londres.
- Harttgen, K., i S. Klasen. 2010. «A Household-Based Human Development Index.» Human Development Research Paper 22. PNUD-HDRO, Nova York.
- Hausmann, R., i F. Rodríguez. Pròxima publicació. *Venezuela: Anatomy of a Collapse*. Cambridge, MA: Harvard Kennedy School of Government.
- Hausmann, R., F. Rodríguez i R. Wagner. 2008. «Growth Collapses.» A: *Money, Crises and Transition: Essays in Honor of Guillermo A. Calvo*, eds. C. M. Reinhart, C. Végh i A. Velasco. Cambridge, MA: MIT Press.
- Hausmann, R., D. Rodrik i A. Velasco. 2008. «Growth Diagnostics.» A: *The Washington Consensus Reconsidered: Towards a New Global Governance*, eds. N. Serra i J. E. Stiglitz. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Hawken, A., i G. Munck. 2009. «Cross-National Indices with Gender-Differentiated Data: What Do They Measure? How Valid Are They?» Document d'antecedents tècnics per a la pròxima publicació de l'Informe sobre Desenvolupament Humà d'Àsia-Pacífic sobre Gènere. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Nova York.
- Helpman, E. 1998. *General Purpose Technologies and Economic Growth*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Herrero, C., R. Martínez i A. Villar. 2010. «Improving the Measurement of Human Development.» Human Development Research Paper 12. PNUD-HDRO, Nova York.
- Heston, A., R. Summers i B. Aten. 2009. «Penn World Table Version 6.3.» University of Pennsylvania, Center for International Comparisons of Production, Income and Prices, Philadelphia, PA. http://pwt.econ.upenn.edu/php_site/pwt_index.php. Accés el 15 de juliol de 2010.
- Heyzer, N., i M. Khor. 1999. «Globalization and the Way Forward.» *Development Outreach*, estiu de 1999. www.devoutreach.com/summer99/GlobalizationandtheWayForward/tabid/819/Default.aspx. Accés l'1 de febrer de 2009.
- Hidalgo, C. 2010. «Graphical Statistical Methods for the Representation of the Human Development Index and its Components.» Human Development Research Paper 39. PNUD-HDRO, Nova York.
- Hobbes, T. 1651. *Leviathan, or, the Matter, Forme and Power of a Commonwealth Ecclesiastical and Civil*. Oxford, RU: Oxford University Press (imprès el 1996).
- Hoddinot, J., i A. Quisumbing. 2010. «Methods for Microeconomic Risk and Vulnerability Assessment.» A: *Risk, Shocks and Human Development: On the Brink*, eds. R. Fuentes-Nieva i P. Seck. Basingstoke, RU: Palgrave Macmillan.
- Hogan, M., K. Foreman, M. Naghavi, S. Ahn, M. Wang, S. Makela, A. Lopez, R. Lozano i C. Murray. 2010. «Maternal Mortality for 181 Countries, 1980-2008: A Systematic Analysis of Progress Towards Millennium Development Goal 5.» *The Lancet* 375(9726): 1609-1623.
- Horváth, B., A. Ivanov i M. Peleah. 2010. «The Human Development Impact of the Global Crisis in Central, Eastern and Southern Europe and the CIS.» Document de treball. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament a Bratislava, Centre regional, Bratislava.
- Houweling, T., C. Ronsmans, O. Campbell i A. Kunst. 2007. «Huge Poor-Rich Inequalities in Maternity Care: An International Comparative Study of Maternity and Child Care in Developing Countries.» *Bulletin of the World Health Organization* 85(10): 733-820.
- Hulme, D., i S. Fukuda-Parr. 2009. «International Norm Dynamics and "the End of Poverty": Understanding the Millennium Development Goals (MDGs).» Brooks World Poverty Institute Working Paper 96. University of Manchester, RU.
- Hulme, D., i K. Moore. 2008. «Assisting the Poorest in Bangladesh: Learning from BRAC's eTargeting the Ultra Poor Programme.» A: *Social Protection for the Poor and Poorest: Concepts, Policies and Politics*, eds. A. Barrientos and D. Hulme. Nova York: Palgrave Macmillan.
- Huntington, S. 1991. *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman, OK: University of Oklahoma Press.
- Hurt, L. S., C. Ronsmans i S. Saha. 2004. «Effects of Education and Other Socioeconomic Factors in Middle Age Mortality in Rural Bangladesh.» *Journal of Epidemiology and Community Health* 58(4): 315-320.
- Ibrahim, S., i S. Alkire. 2007. «Agency and Empowerment: A Proposal for Internationally Comparable Indicators.» *Oxford Development Studies* 35(4): 379-403.
- IDMC (Centre de Monitoratge de Desplaçament Intern). 2010. «Internal Displacement Monitoring Centre.» Ginebra. www.internaldisplacement.org. Accés el 15 d'abril de 2010.
- Iglehart, J. 2010. «Historic Passage—Reform at Last.» *The New England Journal of Medicine* 362(14): 48.
- Imai, K., i J. Weinstein. 2000. «Measuring the Economic Impact of Civil War.» CID Working Paper 51. Harvard University, Center for International Development, Cambridge, MA.
- Ishida, H., W. Muller i J. M. Ridge. 1995. «Class Origin, Class Destination and Education: A Cross-National Study of Ten Industrial Nations.» *American Journal of Sociology* 101(1): 145-193.
- ITOPF (International Tank Owners Pollution Federation Limited). 2010. «ITOPF-Data and Statistics.» Londres. www.itopf.com/information-services/data-and-statistics/index.html. Accés el 17 de juny de 2010.
- Ivanov, A., i M. Peleah. 2010. «From Centrally Planned to Human Development.» Human Development Research Paper 38. PNUD-HDRO, Nova York.
- Jayadev, A. 2010. «Global Governance and Human Development: Promoting Democratic Accountability and Institutional Experimentation.» Human Development Research Paper 6. PNUD-HDRO, Nova York.
- Jayadev, A., i F. Rodríguez. 2010. «The Declining Labor Share of Income.» Human Development Research Paper 36. PNUD-HDRO, Nova York.
- Joe, W., U. S. Mishra i K. Navaneetham. 2009. «Inequalities in Childhood Malnutrition in India: Some Evidence on Group Disparities.» *Journal of Human Development and Capabilities* 10(3): 417-439.
- Johannes, T. A., T. Akwi i P. E. Anzah. 2006. «The Distributive Impact of Fiscal Policy in Cameroon: Tax and Benefit Incidence.» PMMA Working Paper 16. Ottawa: International Research Centre.
- Jolly, R. 2010. «The UN and Development Policies.» UN Intellectual History Project Briefing Note 7. Organització de les Nacions Unides, Nova York.
- Jolly, R., L. Emmerij i T. G. Weiss. 2009. *UN Ideas That Changed the World*. Bloomington, IN: Indiana University Press.
- Jones, C. 2002. *Introduction to Economic Growth*. Nova York: W. W. Norton.
- Jones, G., R. Steketee, R. Black, Z. Bhutta i S. Morris. 2003. «How Many Child Deaths Can We Prevent This Year?» *The Lancet* 362(9377): 65-71.
- Journal of Human Development and Capabilities. 2003. «Special Issue on New Insecurities.» *Journal of Human Development and Capabilities* 4(2).

- Kabeer, N. 1999.** «Resources, Agency, Achievement: Reflections on the Measurement of Women's Empowerment.» *Development as Change* 30(3): 435-464.
- Kahneman, D. 1999.** «Objective Happiness.» A: *Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology*, eds. D. Kahneman, E. Diener i N. Schwarz. Nova York: Russell Sage Foundation.
- Kahneman, D., E. Diener i N. Schwarz (eds.). 1999.** *Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology*. Nova York: Russell Sage Foundation.
- Kahneman, D., i A. B. Krueger. 2006.** «Developments in the Measurement of Subjective Well-Being.» *Journal of Economic Perspectives* 20(1): 3-24.
- Kaletsky, A. 1990.** «UN Adds a Human Element to Economics: Controversial New Way to Measure Development.» *The Financial Times*. 25 de maig.
- Kamal, N., i K. M. Zunaïd. 2006.** «Education and Women's Empowerment in Bangladesh.» Working Paper 11. Centre for Health, Population and Development at Independent University Bangladesh, Dhaka.
- Kanbur, R., i L. Squire. 2001.** «The Evolution of Thinking about Poverty: Exploring the Interactions.» A: *Frontiers of Development Economics: The Future in Perspective*, eds. G. Meier i J. E. Stiglitz. Nova York: Oxford University Press.
- Kant, I. 1785.** *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*. Hamburg, Alemanya: Felix Meiner Verlag (publicat el 1952).
- Kasirye, I. 2010.** «What Are the Successful Strategies for Reducing Malnutrition among Young Children in East Africa?» Human Development Research Paper 15. PNUD-HDRO, Nova York.
- Kenny, C. 2008.** «The Global Expansion of Primary Education.» http://charleskenny.blogs.com/weblog/files/the_global_expansion.pdf. Accés el 7 de juny de 2010.
- . 2009. «There's More to Life than Money: Exploring the Levels/Growth Paradox in Health and Education.» *Journal of International Development* 21(1): 24-41.
- . Pròxima publicació. *Getting Better: Why Global Development is Succeeding—And How We Can Improve the World Even More*. Nova York: Basic Books.
- Khang, Y., J. W. Lynch i G. A. Kaplan. 2004.** «Health Inequalities in Korea: Age- and Sex-Specific Educational Differences in the 10 Leading Causes of Death.» *International Journal of Epidemiology* 33(2): 299-308.
- King Jr., M. L. 1964.** *Why Can't We Wait*. Nova York: Signet Classics.
- Klasen, S. 2000.** «Does Gender Inequality Reduce Growth and Development? Evidence from Cross-Country Regressions.» Collaborative Research Center 386, Discussion Paper 212. Institute for Statistics, Munic, Alemanya.
- . 2002. «Low Schooling for Girls, Slower Growth for All? Cross-Country Evidence on the Effect of Gender Inequality in Education on Economic Development.» *World Bank Economic Review* 16(3): 345-373.
- . 2006. «Special Issue: Revisiting the Gender-Related Development Index and Gender Empowerment Measure.» *Journal of Human Development and Capabilities* 7(2).
- Klasen, S., i D. Schüler. 2010.** «Reforming the Gender-Related Development Index (GDI) and the Gender Empowerment Measure (GEM): Implementing Some Specific Proposals.» IAI Discussion Paper 186. Ibero America Institute for Economic Research, Gotinga, Alemanya.
- Klasen, S., i C. Wink. 2009.** «A Turning-Point in Gender Bias in Mortality? An Update on the Number of Missing Women.» A: *Gender and Discrimination: Health, Nutritional Status and the Role of Women in India*, eds. M. Pal, P. Bharati, B. Ghosh i T. S. Vasulu. Nova Delhi: Oxford University Press.
- Knowles, C., E. Pernia i M. Racelis. 1999.** «Social Consequences of the Financial Crisis in Asia: The Deeper Crisis.» Economic and Development Resource Center Briefing Note 16. Banc Asiàtic de Desenvolupament, Manila.
- Kovacevic, M. 2010a.** «Measurement of Inequality in Human Development—A Review.» Human Development Research Paper 35. PNUD-HDRO, Nova York.
- . 2010b. «Review of Critiques to HDI and Potential Improvements.» Human Development Research Paper 33. PNUD-HDRO, Nova York.
- Krueger, A. 2008.** «Comments on Economic Growth and Subjective Well-Being: Reassessing the Easterlin Paradox.» *Brookings Papers on Economic Activity* 1: 95-100.
- Krugman, P. 2007.** *The Conscience of a Liberal*. Nova York: W. W. Norton.
- Kruk, M., S. Galea, M. Prescott i L. Freedman. 2007.** «Health Care Financing and Utilization of Maternal Health Services in Developing Countries.» *Health Policy and Planning* 22(5): 303-310.
- Kudamatsu, M. 2007.** «Has Democratization Reduced Infant Mortality in Sub-Saharan Africa? Evidence from Micro Data.» Discussion Paper 685. Institute of Social and Economic Research, Osaka University, Japó.
- Kumar, A. 2010.** «A Review of Human Development Trends in South Asia 1990-2009.» Human Development Research Paper 44. PNUD-HDRO, Nova York.
- Kuznets, S. 1955.** «Economic Growth and Income Inequality.» *American Economic Review* 45(1): 1-28.
- Lacina, B., i N. P. Gleditsch. 2005.** «Monitoring Trends in Global Combat: A New Dataset of Battle Deaths.» *European Journal of Population* 21(2-3): 145-166.
- Lake, D. A., i M. Baum. 2001.** «The Invisible Hand of Democracy: Political Control and the Provision of Public Services.» *Comparative Political Studies* 34(6): 587-621.
- Legovini, A. 2006.** «Measuring Women's Empowerment in Ethiopia: The Women's Development Initiatives Project.» A: *Empowerment in Practice: From Analysis to Implementation*, eds. R. Alsop, M. Bertelsen i J. Holland. Washington, DC: Banc Mundial.
- Leith, J. C. 2005.** *Why Botswana Prospered*. Quebec, Canada: McGill's-Queens University Press.
- Levine, R. 2004.** *Millions Saved: Proven Successes in Global Health*. Washington, DC: Centre per al Desenvolupament Mundial.
- Li, H., i L. Meng. 2005.** *The Human Cost of China's Industrial Growth*. College Park, MD: University of Maryland, Department of Economics.
- Lindauer, D., i L. Pritchett. 2002.** «What's the Big Idea? The Third Generation of Policies for Economic Growth.» *Economica* 3(1): 1-39.
- LIS (Estudi d'Ingressos de Luxemburg). 2009.** «Luxembourg Income Study Project.» www.lisproject.org/techdoc.htm. Accés el 7 de juny de 2010.
- Little, I., T. Scitovsky i M. Scott. 1970.** *Industry and Trade in Some Developing Countries*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Liu, M. 2010.** «Human Development in East and Southeast Asian Economies: (1990-2010).» Human Development Research Paper 17. PNUD-HDRO, Nova York.
- Lokshin, M., i M. Ravallion. 2005.** «Self-Rated Power and Welfare in Russia.» A: *Empowerment: Cross-Disciplinary Perspectives Measuring*, ed. D. Narayan. Washington, DC: Banc Mundial.
- López-Calva, L., i N. Lustig (eds.). 2010.** *Declining Inequality in Latin America: A Decade of Progress?* Nova York: Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament.
- Lustig, N. 2000.** «Crises and the Poor: Socially Responsible Macroeconomics.» *Economía* 1(1): 1-19.
- Ma, X. 2001.** «Stability of Socio-Economic Gaps in Mathematics and Science Achievement among Canadian Schools.» *Canadian Journal of Education* 26(1): 97-118.
- Maddison, A. 2007.** *Contours of the World Economy, 1-2030 AD*. París: Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmics.
- . 2010. *Historical Statistics of the World Economy: 1-2008 AD*. París: Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmics.
- Mansuri, G., i V. Rao. 2010.** *Localizing Development: Has the Participatory Approach Worked?* Washington, DC: Banc Mundial.
- Marglin, S. 2008.** *The Dismal Science: How Thinking Like an Economist Undermines Community*. Nova York: Faber and Faber Ltd.
- Marone, H., N. Thelen i N. Gulasan. 2009.** «The Economic Crisis: Assessing Vulnerability in Human Development.» UNDP/ODS Working Paper. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Oficina d'Estudis de Desenvolupament, Nova York.
- Marshall, M., i K. Jagers. 2010.** «Polity IV Project, Political Regime Characteristics and Transitions, 1800-2008.» Integrated Network for Societal Conflict Research Program. University of Maryland, Center for International Development and Conflict Management, College Park, MD.
- Maundu, J. 1988.** «Family Background and Student Achievement.» *Kenyan Journal of Education* 4(1): 53-87.
- Mayer-Foulkes, D. 2010.** «Divergences and Convergences in Human Development.» Human Development Research Paper 20. PNUD-HDRO, Nova York.
- McGuire, J. 2010.** «Political Factors and Health Outcomes: Insights from Argentina's Provinces.» Human Development Research Paper 25. PNUD-HDRO, Nova York.
- McLeod, D., i M. Dávalos. 2008.** «Sustainable Post-Conflict Employment Creation: From Stabilization to Poverty Reduction.» UNDP Poverty Group Paper. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Nova York.
- Measure DHS. 2010.** «Demographic and Health Surveys.» www.measuredhs.com/. Accés el 10 de maig de 2010.
- Mejía, D., i M. St-Pierre. 2008.** «Unequal Opportunities and Human Capital Formation.» *Journal of Development Economics* 86(2): 395-413.
- Micklewright, J., i K. Stewart. 2001.** «Poverty and Social Exclusion in Europe: European Comparisons and Impact of Enlargement.» *New Economy* 8(2): 104-109.
- Miguel, E., i M. Kremer. 2004.** «Worms: Identifying Impacts on Education and Health in the Presence of Treatment Externalities.» *Econometrica* 72(1): 159-217.
- Milanovic, B. 1998.** *Income, Inequality and Poverty During the Transition from Planned to Market Economy*. Washington, DC: Banc Mundial.

- . 2009. «Global Inequality Recalculated: The Effect of New 2005 PPP Estimates on Global Inequality.» Policy Research Working Paper 5061. Banc Mundial, Washington, DC.
- Miller, C. 2008. «Evaluation of Mchinji Cash Transfer.» Research and Policy to Promote Child and Health Development. <http://childresearchpolicy.org/mchinjicashtransfer.html>. Accés el 18 de maig de 2010.
- Ministeri Nacional d'Economia d'Oman. 2003. *Oman Human Development Report 2003*. Muscat.
- Mink, S. D. 1993. «Poverty, Population and the Environment.» Discussion Paper 189. Banc Mundial, Washington, DC.
- Minoiu, C., i S. Reddy. 2007. «Aid Does Matter, After All: Revisiting the Relationship Between Aid and Growth.» *Challenge* 50(2): 39-58.
- . 2010. «Development Aid and Economic Growth: A Positive Long-Run Relation.» *Quarterly Review of Economics and Finance* 50(1): 27-39.
- Minujina, A., i E. Delamonica. 2003. «Mind the Gap! Widening Child Mortality Disparities.» *Journal of Human Development and Capabilities* 4(3): 397-418.
- Mody, A. 2010. «Who Fell in 2009: Those with Current Account Deficits or with Extra Froth?» *Vox*, Londres. <http://voxeu.org/index.php?q=node/4507>. Accés el 7 de juny de 2010.
- Mookherjee, D. 2005. «Is There Too Little Theory in Development Economics Today?» *Economic and Political Weekly* 40(40): 4328-4333.
- Moreno, M., i F. Rodríguez. 2009. «Plenty of Room? Fiscal Space in a Resource-Abundant Economy: The Case of Venezuela.» A: *Fiscal Space: Policy Options for Financing Human Development*, eds. R. Roy i A. Heuty. Londres: Earthscan.
- Moreno-Lopez, P., L. Bandiera, M. Prasad, S. Zeikate, B. Mukhopadhyay, K. Kalonji, F. Painchaud, A. Unigovskaya, J. De i S. Mockler. 2009. *Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative and Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI) Status of Implementation*. Washington, DC: Associació Internacional de Foment i Fons Monetari Internacional.
- Moyo, D. 2009. *Dead Aid: Why Aid is Not Working and How There is a Better Way for Africa*. Nova York: Farrar, Straus i Giroux.
- Munck, G., i J. Verkuilen. 2002. «Conceptualizing and Measuring Democracy.» *Comparative Political Studies* 35(1): 5-34.
- Mwabu, G., i A. Fosu. 2010. «Human Development in Africa.» Human Development Research Paper 8. PNUD-HDRO, Nova York.
- Myrdal, G. 1957. *Economic Theory and Underdeveloped Regions*. Londres: Duckworth.
- Narayan, D. 2005. *Measuring Empowerment: Cross-Disciplinary Perspectives*. Washington, DC: Banc Mundial.
- Narayan, D., R. Chambers, M. Kaul Shah i P. Patesch. 1999. *Voices of the Poor: Global Synthesis*. Washington, DC: Banc Mundial.
- Narayan, D., R. Patel, K. Schafft, A. Rademacher i S. Koch-Schulte. 2000. *Voices of the Poor: Can Anyone Hear Us?* Oxford, RU: Oxford University Press.
- Narayan, D., i P. Patesch. 2007. *Moving Out of Poverty: Cross-Disciplinary Perspectives on Mobility*. Washington, DC: Banc Mundial.
- Narayana, D. 2008. «Intensifying Infant Mortality Inequality in India and a Reversal by Policy Intervention.» *Journal of Human Development and Capabilities* 9(2): 265-281.
- Nath, S., K. Sylva i J. Grimes. 1997. «Raising Basic Education Levels for the Children of Rural Bangladesh: The Impact of a Non-Formal Education Programme.» *International Review of Education* 45(1): 5-26.
- Natras, N., i J. Seekings. 2001. «Democracy and Distribution in Highly Unequal Economies: The Case of South Africa.» *Journal of Modern African Studies* 39(3): 471-498.
- Nayyar, D. 2008. «Learning to Unlearn from Development.» *Oxford Development Studies* 36(3): 259-280.
- Nelson, G., M. Rosegrant, J. Koo, R. Robertson, T. Sulser, T. Zhu, C. Ringle, S. Msangi, A. Palazzo, M. Batka, M. Magalhaes, R. Valmonte-Santos, M. Ewing i D. Lee. 2009. *Climate Change: Impact on Agriculture and Costs of Adaptation*. Washington, DC: Institut Internacional d'Investigacions sobre Política Alimentària.
- Nelson, J., i D. Prescott. 2008. *Business and the Millennium Development Goals: A Framework for Action*, 2a edició. Nova York: Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament i International Business Leaders Forum.
- Neumayer, E. 2010a. «Human Development and Sustainability.» Human Development Research Paper 5. PNUD-HDRO, Nova York.
- . 2010b. *Weak Versus Strong Sustainability. Exploring the Limits of Two Opposing Paradigms*, 3a edició. Northampton, RU: Edward Elgar Publishing Ltd.
- Nielson, H. D. 2009. *Moving Towards Free Primary Education: Policy Issues and Implementation Challenges*. Nova York: Fons de les Nacions Unides per a la Infància i Banc Mundial.
- NOIA (National Ocean Industries Association). 2006. «Oil in the Sea III: Inputs, Fates and Effects.» Washington, DC. www.noia.org/website/article.asp?id=129. Accés el 18 de juny de 2010.
- Nussbaum, M. 2000. *Women and Human Development: The Capabilities Approach*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- . 2005. «Women's Bodies: Violence, Security, Capabilities.» *Journal of Human Development and Capabilities* 6(2): 167-183.
- O'Brien, D. 2010. *When Women Matter: Linking Women's Descriptive and Substantive Representation*. St. Louis, MO: Center for New Institutional Social Sciences.
- Ocampo, J. A., R. Vos i J. K. Sundaram. 2007. *Growth Divergences: Explaining Differences in Economic Performance*. Nova York: Zed Books for the United Nations.
- OCDE (Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmics). 2008a. *2008 Survey on Monitoring the Paris Declaration: Making Aid More Effective by 2010*. París.
- . 2008b. *Growing Unequal? Income Distribution and Poverty in OECD Countries*. París.
- . 2009. «LMF5: Gender Pay Gaps for Full-Time Workers and Earnings Differentials by Educational Attainment.» París. www.oecd.org/dataoecd/29/63/38752746.pdf. Accés el 25 d'abril de 2010.
- . 2010. «Measuring the Progress of Societies.» París. www.oecd.org/pages/0,3417,en_4_0_033426_4_0_033828_1_1_1_1,00.html. Accés el 15 d'agost de 2010.
- OCDE/CAD (Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmics / Comitè d'Assistència per al Desenvolupament). 2010a. «Creditor Reporting System Database.» www.oecd.org/dac/stats/idsonline. Accés el 15 de maig de 2010.
- . 2010b. «Development Aid Rose in 2009 and Most Donors Will Meet 2010 Aid Targets.» *Newsroom*. 14 d'abril. www.oecd.org/document/11/0,3343,en_21571361_44315115_44981579_1_1_1_1,00.html. Accés el 24 de juny de 2010.
- Oeppen, J., i J. W. Vaupel. 2002. «Broken Limits to Life Expectancy.» *Science* 296(5570): 1029-1032.
- OIT (Organització Internacional del Treball). 2009. *World of Work Report: The Global Jobs Crisis*. Ginebra: Oficina Internacional del Treball.
- . 2010a. «Accelerating a Job-Rich Recovery in G20 Countries: Building on Experience.» Informe als ministres de treball del G20. Oficina Internacional del Treball, Washington, DC.
- . 2010b. *Global Employment Trends*. Ginebra: Oficina Internacional del Treball.
- . 2010c. *Key Indicators on the Labour Market*, 6a edició. Ginebra: Oficina Internacional del Treball.
- . 2010d. «LABORSTA Database.» Dades d'ocupació per feina. Oficina Internacional del Treball, Ginebra. <http://laborsta.ilo.org/>. Accés el 15 de gener de 2010.
- Olavarria-Gambi, M. 2003. «Poverty Reduction in Chile: Has Economic Growth Been Enough?» *Journal of Human Development and Capabilities* 4(1): 103-123.
- Olshansky, S., D. Passaro, R. Hershov, J. Layden, B. Carnes, J. Brody, L. Hayfick, R. Butler, D. Allison i D. Ludwig. 2005. «A Potential Decline in Life Expectancy in the United States in the 21st Century.» *New England Journal of Medicine* 352(11): 1138-1145.
- OMS (Organització Mundial de la Salut). 2000-2008. *World Health Surveys*. Ginebra.
- . 2005. *WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Summary Report of Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Ginebra.
- . 2008. «Global Burden of Disease Series: 2004 Update.» Ginebra. www.who.int/healthinfo/global_burden_disease. Accés el 15 de juliol de 2010.
- . 2010. «World Health Statistics 2010.» *World Health Organization Statistical Information System*. Ginebra. www.who.int/whosis/whostat/2010/en/index.html. Accés el 29 de juny de 2010.
- OMS i UNICEF (Organització Mundial de la Salut i Fons de les Nacions Unides per a la Infància). 2010. «Joint Monitoring Programme for Water Supply and Sanitation.» Ginebra. www.wssinfo.org/. Accés el 15 de juliol de 2010.
- ONU (Organització de les Nacions Unides). 2000. «We Can End Poverty 2015: Millennium Development Goals.» Nova York. www.un.org/millenniumgoals/. Accés el 20 de novembre de 2009.
- . 2009. *The Millennium Development Goals Report 2009*. Nova York: Nacions Unides.
- . 2010a. «Human Security Report of the Secretary-General.» Sixty-fourth Session, Agenda Items 48 and 114, A/64/701. Assemblea General de l'ONU, Nova York.
- . 2010b. «Progress to Date and Remaining Gaps in the Implementation of the Outcomes of the Major Summits in the Area of Sustainable Development and Analysis of the Themes for the Conference.» Item of the Provisional Agenda, A/CONF.216/PC/2. Assemblea General de l'ONU, Nova York.
- ONU, Divisió d'Estadística. 2010. *United Nations Commodity Trade Statistics Database-UN Comtrade*. Nova York. comtrade.un.org/db/dqBasicQuery.aspx. Accés el 3 d'agost de 2010.
- ONUSIDA (Programa Conjunt de les Nacions Unides sobre VIH/ SIDA). 2008. *Report on the Global AIDS Epidemic*. Ginebra.

- ONU-DAES (Departament d'Afers Econòmics i Socials de les Nacions Unides). 2004. *World Youth Report 2003: The Global Situation of Young People*. Nova York.
- . 2006. *World Economic and Social Survey 2006: Diverging Growth and Development*. Nova York.
- . 2009a. «Population Ageing and Development 2009.» Nova York. www.un.org/esa/population/publications/ageing/ageing2009.htm. Accés el 19 de maig de 2010.
- . 2009b. «Rethinking Poverty.» *Report on the World Social Situation*. Nova York.
- . 2009c. «World Fertility Patterns 2009.» Nova York. www.un.org/esa/population/publications/worldfertility2009/worldfertility2009.htm. Accés el 7 de juny de 2010.
- . 2009d. *World Population Prospects: The 2008 Revision*. Nova York.
- . 2010. «World Urbanization Prospects: The 2009 Revision Population Database.» Nova York. esa.un.org/wup2009/unup/. Accés el 25 de juny de 2010.
- ONU-DAES-DAW-CSW (Departament d'Afers Econòmics i Socials de les Nacions Unides, Divisió per al Progrés de la Dona, Comissió sobre la Situació de la Dona. 2010). «Review of the Implementation of the Beijing Declaration and Plan for Action.» Nova York. www.un.org/womenwatch/daw/beijing15/. Accés el 7 de juny de 2010.
- Osmani, S. R. 2005. «Poverty and Human Rights: Building on the Capability Approach.» *Journal of Human Development and Capabilities* 6(2): 205-219.
- Osmani, S. R., i A. Sen. 2003. «The Hidden Penalties of Gender Inequality: Fetal Origins of Ill-Health.» *Economics and Human Biology* 1(1): 105-121.
- Ostrom, E. 1996. «Crossing the Great Divide: Coproduction, Synergy and Development.» *World Development* 24(6): 1073-1087.
- Ottoson, D. 2009. *State-Sponsored Homophobia: A World Survey of Laws Prohibiting Same Sex Activity Between Consenting Adults*. Brussel·les: International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association.
- Oxfam International. 2007. «Africa's Missing Billions: International Arms Flows and the Cost of Conflict.» Briefing Paper 107. Oxford, RU.
- Pagliani, P. 2010. «Influence of Regional, National and Sub-national HDRs.» Human Development Research Paper 19. PNUD-HDRO, Nova York.
- Panagariya, A. 2008. *India: the Emerging Giant*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Parks, R., P. Baker, L. Kiser, R. Oakerson, E. Ostrom, V. Ostrom, S. Percy, M. Vandivort, G. Whitaker i R. Wilson. 1999. «Consumers as Coproducers of Public Services: Some Economic and Institutional Considerations.» A: *Polycentricity and Local Public Economies: Readings from the Workshop in Political Theory and Policy Analysis*, ed. M. D. McGinnes. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Pestoff, V. 2009. «Towards a Paradigm of Democratic Participation: Citizen Participation and Co-Production of Personal Social Services in Sweden.» *Annals of Public and Cooperative Economics* 80(2): 197-224.
- Piketty, T. 2000. «Theories of Persistent Inequality and Intergenerational Mobility.» A: *Handbook of Income Distribution*, 1a edició, eds. A. Atkinson i F. Bourguignon. Amsterdam: Elsevier.
- Pineda, J., i F. Rodríguez. 2006. «The Political Economy of Investment in Human Capital.» *Economics of Governance* 7(2): 167-193.
- . 2010. «Curse or Blessing? Natural Resources and Human Development.» Human Development Research Paper 4. UNDP-HDRO, Nova York.
- Pinkovskiy, M., i X. Sala-i-Martin. 2009. *Parametric Estimations of the World Distribution of Income*. NBER Working Paper 15433. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- . 2010. *African Poverty is Falling... Much Faster Than You Think!* NBER Working Paper 15775. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Pirttilä, J., i R. Uusitalo. 2010. «A 'Leaky Bucket' in the Real World: Estimating Inequality Aversion Using Survey Data.» *Economica* 77(305): 60-76.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament). 1998. *Human Development Report Zimbabwe*. Nova York.
- . 2003. *Avoiding the Dependency Trap*. Nova York.
- . 2008. «Post-Conflict Economic Recovery: Enabling Local Ingenuity.» *Crisis Prevention and Recovery Report 2008*. Nova York: Bureau of Crisis Prevention and Recovery.
- . 2009. *Arab Human Development Report 2009: Challenges to Human Security in Arab Countries*. Nova York: Regional Bureau for Arab States.
- . 2010. *What Will It Take to Achieve the Millennium Development Goals? An International Assessment*. Nova York.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) Armènia. 2007. *National Human Development Report 2006: Educational Transformations in Armenia*. Erevan.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) Xina i Institut de Reforma i Desenvolupament de la Xina. 2008. *Human Development Report China 2007/08: Access for All: Basic Public Services for 1.3 Billion People*. Beijing: China Translation and Publishing Corporation.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) Xina i Universitat Renmin de la Xina. 2010. *China Human Development Report 2009/10: China and a Sustainable Future: Towards a Low Carbon Economy and Society*. Beijing: China Translation & Publishing Corporation.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) - Evaluation Office. 2009. *Assessment of Development Results: Evaluation of UNDP Contribution-Perú*. Nova York.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) Nepal. 2002. *Nepal Human Development Report 2001: Poverty Reeducation and Governance*. Kàtmandu.
- . 2004. *Nepal Human Development Report 2004: Empowerment and Poverty Reduction*. Kàtmandu.
- . 2009. *Nepal Human Development Report 2009: State Transformation and Human Development*. Kàtmandu.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) Zàmbia. 1997. *Zambia Human Development Report 1997: Poverty*. Lusaka.
- PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) - Oficina encarregada de l'Informe de Desenvolupament Humà. 1990-2009. *Human Development Reports 1990-2009*. Nova York: Oxford University Press fins a 2005, i Palgrave Macmillan des de 2006.
- PNUMA-WCMC (Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient-World Conservation Monitoring Centre). 2006. *World Database on Protected Areas*. Cambridge, RU: Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient.
- PNUD Argentina (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament). 2002. *Aportes para el Desarrollo Humano de la Argentina 2002: Un Enfoque Integral*. Buenos Aires.
- PNUD Mèxic (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament). 2003. *Informe Sobre Desarrollo Humano México 2002*. Ciutat de Mèxic: Mundi-Prensa México.
- PNUD Tunísia (Le Programme des Nations Unies pour le Développement). 2001. *Rapport sur le Développement Humain en Tunisie*. Tunis.
- Pogge, T. 2009. *Developing Morally Plausible Indices of Poverty and Gender Equity: A Research Program*. Nova York: New York University Institute for Public Knowledge.
- Polanyi, K. 2002. «The Great Transformation.» A: *Readings in Economic Sociology*, ed. N. W. Biggart. Oxford, RU: Blackwell Publishers Ltd.
- Prahalad, C. K. 2004. *The Fortune at the Bottom of the Pyramid*. Upper Saddle River, NJ: Wharton School Publishing.
- Prasad, N. 2008. «Policies for Redistribution: The Use of Taxes and Social Transfers.» ILO Discussion Paper DP/194/2008. Oficina Internacional del Treball, Ginebra.
- Preston, S. H. 1975. «The Changing Relation Between Mortality and Level of Economic Development.» *Population Studies* 29(2): 231-248.
- Pritchett, L. 1997. «Divergence, Big Time.» *The Journal of Economic Perspectives* 11(3): 3-17.
- . 2002. *When Will They Ever Learn? Why All Governments Produce Schooling*. Cambridge, MA: Harvard Kennedy School of Government i Centre per al Desenvolupament Mundial.
- . 2006. «Does Learning to Add up Add up? The Returns to Schooling in Aggregate Data.» A: *Handbook of the Economics of Education*, eds. E. A. Hanushek i F. Welch. Amsterdam: Elsevier.
- . 2010. «Birth Satisfaction Units (BSU): Measuring Cross-National Differences in Human Well-Being.» Human Development Research Paper 3. PNUD-HDRO, Nova York.
- Pritchett, L., i R. Murgai. 2007. «Teacher Compensation: Can Decentralization to Local Bodies Take India from Perfect Storm Through Troubled Waters to Clear Sailing?» A: *India Policy Forum 2006-07*, eds. S. Bery, B. P. Bosworth i A. Panagariya. Nova Delhi i Washington, DC: National Council of Applied Economic Research i Brookings Institution.
- Pritchett, L., i L. Summers. 1996. «Wealthier is Healthier.» *Journal of Human Resources* 31(4): 841-868.
- Pritchett, L., i M. Viarengo. 2010. «Explaining the Cross-National and Time Series Variation in Life Expectancy: Income, Women's Education, Shifts and What Else?» Human Development Research Paper 31. PNUD-HDRO, Nova York.
- Pritchett, L., M. Woolcock, i M. Andrews. 2010. «Capability Traps? The Mechanisms of Persistent Implementation Failure.» World Development Report Working Paper 11. Banc Mundial, Washington, DC.
- Przeworski, A. 2004. «Democracy and Economic Development.» A: *The Evolution of Political Knowledge*, eds. E. Mansfield i R. Sisson. Columbus, OH: Ohio State University Press.

- Przeworski, A., M. Álvarez, J. A. Cheibub i F. Limongi. 2000. *Democracy and Development: Political Institutions and Well-Being in the World, 1950-1990*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- Qian, Y. 2003. «How Reform Worked in China.» A: *In Search of Prosperity*, ed. D. Rodrik. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rajan, R., i A. Subramanian. 2008. «Aid and Growth: What Does the Cross-Country Evidence Really Show?» *The Review of Economics and Statistics* 90(4): 643-665.
- Rajan, R., i L. Zingales. 2003. *Saving Capitalism from the Capitalists: Unleashing the Power of Financial Markets to Create Wealth and Spread Opportunity*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rajaratnam, J., J. Marcus, A. Fraxman, H. Wang, A. Levin-Rector, L. Dwyer, M. Costa, A. Lopez i C. Murray. 2010. «Neonatal, Postneonatal, Childhood and Under-5 Mortality for 187 Countries, 1970-2010: A Systematic Analysis of Progress Towards Millennium Development Goal 4.» *The Lancet* 375(9730): 1988-2008.
- Ranis, G., i F. Stewart. 2000. «Strategies for Success in Human Development.» *Journal of Human Development* 1(1): 49-70.
- . 2010. «Success and Failure in Human Development, 1970-2007.» Human Development Research Paper 10. PNUD-HDRO, Nova York.
- Ranis, G., F. Stewart i A. Ramirez. 2000. «Economic Growth and Human Development.» *World Development* 28(2): 197-220.
- Ranis, G., F. Stewart i E. Samman. 2006. «Human Development: Beyond the Human Development Index.» *Journal of Human Development* 7(3): 323-358.
- Ravallion, M. 1996. «How Well Can Method Substitute for Data? Five Experiments in Poverty Analysis.» *The World Bank Research Observer* 11(2): 199-221.
- Rawls, J. 1971. *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Raworth, K., i D. Stewart. 2002. «Critiques of the Human Development Index: A Review.» A: *Readings in Human Development, Concepts, Measures and Policies for a Development Paradigm*, eds. S. Fukuda-Parr i A. K. Shiva Kumar. Nova York: Oxford University Press.
- Reinhart, C. M., i K. Rogoff. 2009. *This Time is Different. Eight Hundred Years of Financial Folly*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Reporters Without Borders. 2009. «Press Freedom Index.» <http://en.rsf.org/press-freedom-index-2009,1001.html>. Accés el 15 d'abril de 2010.
- Richardson, H. S. 2006. *Democratic Autonomy: Public Reasoning about the Ends of Policy*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Ridde, V., i A. Diarra. 2009. «A Process Evaluation of User Fees Abolition for Pregnant Women and Children under Five in Two Districts in Niger (West Africa).» *BioMed Central Health Services Research* 9(89).
- Riley, J. C. 2001. *Rising Life Expectancy: A Global History*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- . 2005. *Poverty and Life Expectancy*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- Risse, M. 2009. «Immigration, Ethics and the Capabilities Approach.» Human Development Research Paper 2009/34. PNUD-HDRO, Nova York.
- Robalino, D., M. Vodopivec i A. Bodor. 2009. «Savings for Unemployment in Good and Bad Times: Options for Developing Countries.» IZA Discussion Paper 4516. Banc Mundial i Institute for the Study of Law, Washington, DC.
- Robeyns, I. 2003. «Sen's Capability Approach and Gender Inequality: Selecting Relevant Capabilities.» *Feminist Economics* 9(2-3): 61-92.
- Rodríguez, F. 2006. «The Anarchy of Numbers: Understanding the Evidence on Venezuelan Economic Growth.» *Canadian Journal of Development Studies* 27(4): 503-529.
- . 2007. «Cleaning Up the Kitchen Sink: Growth Empirics When the World is Not Simple.» Working Paper. Wesleyan University, Middletown, CT.
- Rodrik, D. 1998. «Why Do More Open Economies have Bigger Governments?» *Journal of Political Economy* 106(5): 997-1032.
- . (Ed.) 2003. *In Search of Prosperity: Analytic Narratives on Economic Growth*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- . 2006. «Goodbye Washington Consensus, Hello Washington Confusion? A Review of the World Bank's Economic Growth in the 1990s: Learning from a Decade of Reform.» *Journal of Economic Literature* 44(4): 973-987.
- . 2007. *One Economics, Many Recipes: Globalizations, Institutions and Economic Growth*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rodrik, D., i R. Hausmann. 2003. «Economic Development as Self-Discovery.» *Journal of Development Economics* 72(2): 603-633.
- Roemer, J. E. 1998. *Equality of Opportunity*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rowbottom, S. 2007. *Giving Girls Today and Tomorrow: Breaking the Cycle of Adolescent Pregnancy*. Nova York: Fons de Població de les Nacions Unides.
- Royston, P., i D. G. Altman. 1994. «Regression Using Fractional Polynomials of Continuous Covariates: Parsimonious Parametric Modelling.» *Applied Statistics* 43(3): 429-467.
- Sachs, J. D., J. W. McArthur, G. Schmidt-Traub, M. Kruk, C. Bahadur, M. Faye i G. McCord. 2004. «Ending Africa's Poverty Trap.» *Brookings Papers on Economic Activity* 35(1): 217-230.
- Salehi-Isfahani, D. 2010. «Human Development in the Middle East and North Africa.» Human Development Research Paper 26. PNUD-HDRO, Nova York.
- Schor, J. B. 1992. *The Overworked American: The Unexpected Decline of Leisure*. Nova York: Basic Books.
- Schultz, G. F. 1993. «Socioeconomic Advantage and Achievement Motivation: Important Mediators of Academic Performance in Minority Children in Urban Schools.» *The Urban Review* 25(3): 221-232.
- Sen, A. 1983. *Poverty and Famines: An Essay on Entitlement and Deprivation*. Nova York: Oxford University Press.
- . 1985a. *Commodities and Capabilities*. Amsterdam: Elsevier.
- . 1985b. «Well-Being, Agency and Freedom: The Dewey Lectures 1984.» *The Journal of Philosophy* 82(4): 169-221.
- . 1999. *Development as Freedom*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- . 2002. *Rationality and Freedom*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- . 2003. «Missing Women Revisited.» *British Medical Journal* 327(7427): 1297-1298.
- . 2004. «Elements of a Theory of Human Rights.» *Philosophy and Public Affairs* 32(4): 315-356.
- . 2005. «Human Rights and Capabilities.» *Journal of Human Development and Capabilities* 6(2): 151-166.
- . 2009a. «Foreword.» A: *Handbook of Human Development*, eds. S. Fukuda-Parr i A. K. Shiva Kumar. Nova Delhi: Oxford University Press.
- . 2009b. *The Idea of Justice*. Londres: Penguin.
- Sen, G., A. Iyer, i C. Mukherjee. 2009. «A Methodology to Analyse the Intersections of Social Inequalities in Health.» *Journal of Human Development and Capabilities* 10(3): 397-415.
- Seneviratne, K. 1999. «Has Asia Succumbed to Western Agenda?» *The Straits Times*. 26 d'octubre.
- Seth, S. 2009. «Inequality, Interactions and Human Development.» *Journal of Human Development and Capabilities* 10(3): 375-396.
- Shiva Kumar, A. K. 2007. «Why Are Levels of Child Malnutrition High?» *The Hindu*. 22 de juny.
- Shryock, H., i J. Siegel. 1980. *The Methods and Materials of Demography*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- SIPRI (Institut Internacional d'Estocolm per a la Investigació de la Pau), 2010a. *Correspondencia sobre transferencias de armas*. Estocolm.
- . 2010b. *Correspondencia sobre gasto militar*. Estocolm.
- Sirimanne, S. 2009. *Emerging Issue: The Gender Perspectives of the Financial Crisis*. Nova York: Commission on the Status of Women.
- Skoufias, E. 2003. «Economic Crisis and Natural Disasters: Coping Strategies and Policy Implications.» *World Development* 31(7): 1087-1102.
- Soares, R. R. 2007. «On the Determinants of Mortality Reductions in the Developing World.» *Population and Development Review* 33(2): 247-287.
- Southgate, D. 1990. «The Causes of Land Degradation along Spontaneously Expanding Agricultural Frontiers in the Third World.» *Land Economics* 66(1): 93-101.
- Srinivasan, T. N. 1994. «Human Development: A New Paradigm or Reinvention of the Wheel?» *The American Economic Review* 84(2): 238-243.
- Staines, N. 2004. «Economic Performance Over the Conflict Cycle.» IMF Working Paper 95. Fons Monetari Internacional, Washington, DC.
- Stasavage, D. 2005. «Democracy and Education Spending in Africa.» *American Journal of Political Science* 49(2): 343-358.
- Stern, N. 2006. *The Economics of Climate Change: The Stern Review*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Stevenson, B., i J. Wolfers. 2008. «Economic Growth and Subjective Well-Being: Reassessing the Easterlin Paradox.» *Brookings Papers on Economic Activity* 1: 1-87.
- Stewart, F. 2009. «Horizontal Inequality: Two Types of Trap.» *Journal of Human Development and Capabilities* 10(3): 315-340.
- . 2010. «Power and Progress: The Swing of the Pendulum.» *Journal of Human Development and Capabilities* 11(3): 371-395.
- Stewart, F., G. Brown, i L. Mancini. 2005. «Why Horizontal Inequalities Matter: Some Implications for Measurement.» CRISE Working Paper 19. Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity, Oxford, RU.
- Stewart, K. 2010. «Human Development in Europe.» Human Development Research Paper 7. PNUD-HDRO, Nova York.
- Stiglitz, J. E., i Membres de la Comissió d'Experts Financers de l'ONU. 2010. *The Stiglitz Report: Reforming the International Monetary and Financial Systems in the Wake of the Global Crisis*. Nova York: The New Press.

- Stiglitz, J. E., A. Sen i J. Fitoussi. 2009. «Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.» Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress, París.
- The Straits Times*. 1990. «Singapore trails Hong Kong and Seoul in Human Resources Development.» *The Straits Times*. 29 de maig.
- Strauss, J., i D. Thomas. 1998. «Health, Nutrition and Economic Development.» *Journal of Economic Literature* 36(2): 766-817.
- . 2008. «Health Over the Life Course.» A: *Handbook of Development Economics*, 4a edició, eds. T. Schultz i J. Strauss. Amsterdam: Elsevier.
- Stuckler, D., S. Basu i M. McKee. 2010. «Drivers of Inequality in Millennium Development Goal Progress: A Statistical Analysis.» *PLoS Medicine* 7(3).
- Subramanian, A., i R. Devesh. 2003. «Who Can Explain the Mauritian Miracle: Meade, Romer, Sachs, or Rodrik?» A: *In Search of Prosperity: Analytic Narratives on Economic Growth*, ed. D. Rodrik. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Tajbakhsh, S., i A. M. Chenoy. 2007. *Human Security: Concepts and Implications*. Nova York: Routledge.
- Tansel, A. 2002. «Determinants of School Attainment of Boys and Girls in Turkey: Individual, Household and Community Factors.» *Economics of Education Review* 21(5): 455-470.
- Tanzi, V., i L. Schuknecht. 2000. *Public Spending in the 20th Century: A Global Perspective*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.
- Tavares, J., i R. Wacziarg. 2001. «How Democracy Affects Growth.» *European Economic Review* 45(8): 1341-1378.
- Thede, N. 2009. «Decentralization, Democracy and Human Rights: A Human Rights-Based Analysis of the Impact of Local Democratic Reforms on Development.» *Journal of Human Development and Capabilities* 10(1): 103-123.
- Thomas, V., Y. Wang i X. Fan. 2001. «Measuring Education Inequality: Gini Coefficients of Education.» Policy Research Working Paper 2525. Banc Mundial, Washington, DC.
- Treisman, D. 2010. «Death and Prices: The Political Economy of Russia's Alcohol Crisis.» *Economics of Transition* 18(2): 281-331.
- Tsai, M. 2006. «Does Political Democracy Enhance Human Development in Developing Countries? A Cross-National Analysis.» *American Journal of Economics and Sociology* 65(2): 233-268.
- Twaweza. 2010. «Twaweza: Ni Sisi [We Can Make It Happen: It's Us].» Dar es Salaam. twaweza.org/. Accés el 7 de juny de 2010.
- UAI (Unió d'Associacions Internacionals). 2010. «UIA Databases.» www.uia.be/. Accés el 7 de juny de 2010.
- UCDP and PRIO (Programa de Dades sobre Conflictes d'Uppsala i Institut Internacional d'Oslo per a la Investigació de la Pau). 2009. «UCDP/PRIO Armed Conflict Dataset.» Centre for the Study of Civil War, Oslo. www.prio.no/CSCW/Datasets/Armed-Conflict/UCDP-PRIO/. Accés el 7 de juny de 2010.
- Ul-Haq, M. 1973. «System is to Blame for the 22 Wealthy Families.» *The London Times*. 22 de març.
- . 1995. *Reflections on Human Development*. Nova York: Oxford University Press.
- UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura). 2004. *EFA Global Monitoring Report 2005: Education For All: The Quality Imperative*. París.
- . 2006. *Teachers and Education Quality: Monitoring Global Needs for 2015*. Montreal, Canadà: Institute for Statistics.
- . 2009. *EFA Global Monitoring Report 2009: Overcoming Inequality: Why Governance Matters*. París.
- . 2010. *EFA Global Monitoring Report 2010: Reaching the Marginalized*. París.
- UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura) - Institut d'Estadística. 2009. «Global Education Digest 2008.» Nova York. www.uis.unesco.org/ev_en.php?ID=7660_201&ID2=DO_TOPIC. Accés el 7 de juny de 2010.
- . 2010a. *Correspondence on Education Indicators*. Montreal, Canadà.
- . 2010b. «UNESCO Institute for Statistics Data Site.» Nova York. <http://stats.uis.unesco.org/unesco>. Accés el maig de 2010.
- Unger, R. M. 1998. *Democracy Realized: The Progressive Alternative*. Londres: Verso.
- UNICEF (Fons de les Nacions Unides per a la Infància). 2000-2008. *Multiple Indicators Cluster Surveys*. Nova York.
- . 2008. *Progress for Children: A Report Card on Maternal Mortality*. Nova York.
- . 2010a. «Protecting Salaries of Frontline Teachers and Health Workers.» Social and Economic Policy Working Briefs. Nova York.
- . 2010b. *Recovery with a Human Face: A Coordinated Strategy of Policy Advocacy and Partnerships for Children in Response to the Global Financial Crisis and Economic Slowdown*. Nova York.
- . 2010c. *The State of the World's Children*. Nova York.
- UNIFEM (Fons de Desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona). 2010. «Who Answers to Women? Gender and Accountability.» *Progress of the World's Women 2008/2009*. Nova York.
- UIT (Unió Internacional de Telecomunicacions). 2009. «ICT Indicators Database 2009.» *International Telecommunication Union*. www.itu.int/ITU-D/ict/publications/world/world.html. Accés el 20 de juliol de 2010.
- UIP (Unió Interparlamentària). 2010. «Women in Parliaments: World and Regional Averages.» Ginebra. www.ipu.org/wmn-e/world.htm. Accés el 7 de juny de 2010.
- United States Census Bureau. 2008. «US Income Statistics.» www.census.gov/hhes/www/income/data/statistics/index.html. Accés el 27 de juliol de 2010.
- ONUDD (Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte). 2010. «UNODC Homicide Statistics.» Viena. www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/homicide.html. Accés el 15 de maig de 2010.
- UNRISD (Institut d'Investigacions de les Nacions Unides per al Desenvolupament Social). 2010. «Why Care Matters for Social Development.» Research and Policy Brief 9. Ginebra.
- UNU-WIDER (Universitat de les Nacions Unides, Institut Mundial d'Investigacions d'Economia del Desenvolupament). 2008. World Income Inequality Database, Versió 2.0c, maig de 2008. Hèlsinki. www.wider.unu.edu/research/Database/en_GB/database/.
- Van der Hoeven, R. 2010. «Employment, Inequality and Globalization: A Continuous Concern.» *Journal of Human Development and Capabilities* 11(1): 1-9.
- Vaughan, S. 2003. *Ethnicity and Power in Ethiopia*. Edimburg, RU: University of Edinburgh.
- Veblen, T. 2007. *Theory of the Leisure Class*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Vitols, S. 2003. «From Banks to Markets: The Political Economy of Liberalization of the German and Japanese Financial Systems.» A: *The End of Diversity? Prospects for German and Japanese Capitalism*, eds. K. Yamamura and W. Streeck. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Vizard, P. 2006. *Poverty and Human Rights: Sen's «Capability Perspective» Explored*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Vollmer, S., i M. Ziegler. 2009. «Political Institutions and Human Development: Does Democracy Fulfill its «Constructive» and «Instrumental» Role?» Policy Research Working Paper 4818. Banc Mundial, Washington, DC.
- Von Braun, J., i U. Grote. 2000. «Does Decentralization Serve the Poor?» Fons Monetari Internacional - Conferència sobre Descentralització Fiscal, Washington, DC.
- Vroman, W., i V. Brsusetsev. 2009. «Unemployment Compensation in a Worldwide Recession.» Urban Institute i University of Delaware, Washington, DC, i Dover, DE.
- Wade, R. 1992. «East Asia's Economic Success: Conflicting Perspectives, Partial Insights, Shaky Evidence.» *World Politics* 44(2):270-320.
- Walker, S., S. Chang, C. Powell, E. Simonoff i S. Grantham-McGregor. 2007. «Early Childhood Stunting is Associated with Poor Psychological Functioning in Late Adolescence and Effects are Reduced by Psychosocial Stimulation.» *Journal of Nutrition* 137(2):2464-2469.
- Walton, M. 2010. «Capitalism, the State and the Underlying Drivers of Human Development.» Human Development Research Paper 9. PNUD-HDRO, Nova York.
- Watson, D., i L. Yohannes. 2005. «Capacity Building for Decentralised Education Service Delivery in Ethiopia: A Case Study Prepared for the Project «Capacity, Change and Performance.» Discussion Paper 57H. European Centre for Development Policy Management, Maastricht, Països Baixos.
- Watson, P. 1995. «Explaining Rising Mortality Among Men in Eastern Europe.» *Social Science and Medicine* 41(7): 923-934.
- WCED (World Commission on Environment and Development). 1987. *Our Common Future*. WCED Report. Oxford, RU: Oxford University Press.
- Whitehead, L. 2002. *Democratization: Theory and Experience*. Oxford, RU: Oxford University Press.
- The White House. 2010. «Health Care.» Washington, DC. www.whitehouse.gov/issues/health-care. Accés el 12 de maig de 2010.
- Williamson, J. 1989. «What Washington Means by Policy Reform.» A: *Latin American Adjustment: How Much has Happened*, ed. J. Williamson. Washington, DC: Peterson Institute for International Economics.
- Wolf, S. 2007. «Does Aid Improve Public Service Delivery?» *Review of World Economics* 143(4): 650-672.
- Wolfers, J. 2009. «What Does the Human Development Index Measure?» *The New York Times*. 22 de maig.
- Wood, M., J. Hales, S. Purdon, T. Sejersen i O. Hayllar. 2009. «A Test for Racial Discrimination in Recruitment Practices in British Cities.»

DWP Research Report 607. Govern del Regne Unit, Ministeri de Treball i Pensions, Londres.

Wooldridge, J. 2002. *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. Cambridge, MA: MIT Press.

Wrigley, E., i R. Schofield. 1989. *The Population History of England, 1541-1871: A Reconstruction*. Cambridge, RU: Cambridge University Press.

Yates, R. 2006. *International Experiences in Removing User Fees for Health Services-Implications for Mozambique*. Londres: RU, Departament de Desenvolupament Internacional, Centre de Recursos per a la Salut.

Zaridze, D., D. Maximovitch, A. Lazarev, V. Igitov, A. Boroda, J. Boreham, P. Boyle, R. Peto i P. Boffetta. 2009. «Alcohol Poisoning is a Main Determinant of Recent Mortality Trends in

Russia: Evidence from a Detailed Analysis of Mortality Statistics and Autopsies.» *International Journal of Epidemiology* 38(1): 143-153.

Annex estadístic

Guia per a l'usuari

Els 17 quadres estadístics proporcionen una avaluació del que han aconseguit els països en diverses àrees del desenvolupament humà, entre ells diversos índexs compostos estimats per l'Oficina encarregada de l'Informe sobre Desenvolupament Humà (OIDH) i una sèrie de nous indicadors relacionats amb la sostenibilitat i l'empoderament. La metodologia per al càlcul dels índexs compostos es detalla en les *Notes tècniques 1-4* i els aspectes clau d'altres indicadors es presenten a continuació.

Els quadres inclouen la major quantitat possible de dades dels 192 estats membres de les Nacions Unides, a més d'Hong Kong (regió administrativa especial de la Xina) i els territoris palestins ocupats. Els països i les zones es classifiquen d'acord amb el valor del seu índex de desenvolupament humà (IDH) de 2010. La *Clau de Països* mostra els països per ordre alfabètic, classificats segons el valor de l'IDH. Les dades dels quadres són les disponibles a l'OIDH el 15 de maig de 2010, si no s'indica una altra cosa.

Sis nous quadres estadístics cobreixen temes com ara empoderament, sostenibilitat i vulnerabilitat, seguretat humana, percepció del benestar personal, mesures del benestar cívic i comunitari i treball digne. Uns altres dos quadres reflecteixen la presència d'un entorn procliu per millorar el benestar humà, en termes de fluxos financers i economia i infraestructura.

Tots els indicadors es troben disponibles en línia en formats diversos: individualment, en quadres predefinits i a través d'una eina de consulta que permet als usuaris dissenyar els seus propis quadres. També s'ofereixen mitjants interactius com ara mapes i algunes

animacions de tots els índexs de desenvolupament humà. A més, hi ha material descriptiu, com fulls de dades de països i dades tècniques sobre el càlcul dels índexs, tots disponibles en anglès (<http://hdr.undp.org/en/statistics>), francès (<http://hdr.undp.org/fr/statistiques>) i espanyol (<http://hdr.undp.org/es/estadisticas>).

Fonts i definicions

L'OIDH és principalment usuària, no productora d'estadístiques. Per aquest motiu, es basa en la informació facilitada per diversos organismes internacionals amb mandat, recursos i experiència per recopilar i processar dades internacionals sobre indicadors estadístics específics. Quan les nostres fonts tradicionals de dades no disposen de la informació específica, s'empren dades d'altres fonts fiables. Les fonts de totes les dades emprades en els quadres estadístics se citen al final de cada quadre i la referència completa és a la bibliografia. Les notes sobre la font detallen els components de les dades originals emprades en els càlculs realitzats per l'OIDH. Les definicions d'indicadors clau s'inclouen en la secció *Definicions de termes estadístics*. Altres informacions pertinents es presenten en les notes al final de cada quadre. Per conèixer informació tècnica més detallada sobre aquests indicadors, consulten els llocs web dels organismes que van servir de font per a les dades, els enllaços de les quals es poden trobar a <http://hdr.undp.org/es/estadisticas>.

Cobertura de l'índex de desenvolupament humà

La quantitat de països coberta per l'IDH està determinada per la disponibilitat de dades. Per tal de permetre comparacions entre països, l'IDH es calcula, en tant que sigui possible, sobre la base de dades dels principals organismes internacionals d'estadístiques i d'altres fonts disponibles quan es redacta l'*Informe*. Tanmateix, aquests organismes no disposen de totes les dades d'alguns països sobre un o més dels quatre indicadors que componen l'IDH. Per vetllar per la credibilitat de l'Informe sobre Desenvolupament Humà i la família d'indicadors de l'IDH, s'exclouen aquells països per als quals no hi ha dades fiables o hi ha una incertesa considerable sobre la validesa dels càlculs.

Per exemple, l'ingrés nacional brut (INB per càpita) es calcula emprant dades del Banc Mundial (2010g) i del Fons Monetari Internacional (2010b). Per a quatre països, es disposa d'informació sobre tres dels components de l'IDH, però no sobre l'INB: Cuba, Iraq, l'arxipèlag Marshall i les illes Palau. Aquests països o bé no participen del Programa de Comparació Internacional (Cuba, arxipèlag Marshall i les illes Palau) – que proveeix els càlculs més utilitzats sobre paritat del poder adquisitiu (PPA)- o com en el cas de l'Iraq, no es disposa d'informació sobre el PIB durant els deu últims anys.

Per il·lustrar les opcions i problemes que sorgeixen en intentar calcular de manera fiable l'INB per càpita en termes de la PPA, fem servir com a exemple el cas de Cuba. Un enfocament bastant conegut per estimar l'INB –emprat pel Centre de Comparacions Internacionals de Producció, Ingressos i Preus de la Universitat de Pennsilvània (Heston i altres, 2009)- implica emprar una regressió basada en dades dels salaris de funcionaris públics internacionals convertits segons la taxa de canvi oficial. No obstant això, a causa que els mercats en què els estrangers adquireixen els seus béns i serveis solen estar separats de la resta de l'economia, aquestes dades no aporten una idea gaire exacte dels preus que la gent paga a la pràctica. Conscient d'aquest problema, el Centre de Comparacions Internacionals de Producció, Ingressos i Preus

classifica el seu propi càlcul del PIB de Cuba amb una "D", la classificació més baixa assignada a les seves estimacions. Entre els procediments alternatius de càlcul hi ha el de fer servir el tipus de canvi que enfronta el cubà comú i corrent i la conversió en PPA d'una economia amb atributs semblants; això no obstant, aquest mètode contravé el principi d'emprar el tipus de canvi i els preus oficials d'un país per convertir xifres agregades nacionals en divises. Una altra opció és no aplicar cap factor de correcció segons la PPA al tipus de canvi oficial per a pesos convertibles. Ambdues alternatives resulten en ingressos estimats molt inferiors als que es calculen emprant la correcció de la PPA. L'àmplia gamma de càlculs d'ingressos que s'aconsegueix a partir d'aquestes tècniques diferents indica que no hi ha un mètode únic suficientment sòlid que es pugui utilitzar si no hi ha dades fiables. Per aquest motiu, tant Cuba com altres diversos països no s'inclouen en la classificació de l'IDH d'aquest any. Cuba és present en altres indicadors, entre ells l'IDH no vinculat a ingressos, on es troba en el 17è lloc entre 174 nacions.

L'IDH de 2010 es calcula per a 169 països (168 membres de l'ONU a més de Hong Kong, regió administrativa especial de la Xina) El quadre de l'IDH inclou per primera vegada la Micronèsia i torna a incorporar Zimbabwe. Per contra, aquest any no hi ha Antigua i Barbuda, Bhutan, Cuba, Dominica, Eritrea, Grenada, el Líban, Oman, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i les Grenadines, Samoa, Seychelles i Vanuatu.

Comparacions en el temps i a través de distintes edicions de l'Informe

L'IDH és una eina important per analitzar les tendències a llarg termini del desenvolupament humà. Per tal de facilitar l'anàlisi d'aquestes tendències, l'IDH es calcula en intervals de cinc anys per al període comprès entre 1980 i 2010. Aquests càlculs, presentats en el quadre 2 es basen en una metodologia coherent (descrita en la *Nota tècnica 1*) que empra les dades disponibles en el moment en què s'elabora l'*Informe*.

Les classificacions i els valors de l'IDH inclosos aquí no són comparables amb els que s'han publicat en edicions anteriors. En els capítols 2 i 3 s'empra una mesura alternativa de l'IDH: l'IDH híbrid, que es basa en indicadors disponibles durant un període més llarg i que permet analitzar tendències a llarg termini.

Els organismes internacionals de recopilació d'estadístiques milloren constantment les seves dades, la qual cosa fa que inclogui l'actualització periòdica de les sèries històriques. Més que canvis efectius en un determinat país, les diferències a través dels anys en els valors i les classificacions de l'IDH en les diverses edicions de l'*Informe* solen reflectir aquestes revisions de les dades. A més, els canvis ocasionals quant a la quantitat de països podrien afectar la classificació d'un país en l'IDH. Així, per exemple, la classificació d'un país podria disminuir considerablement entre dos *Informes* consecutius, però quan s'empren dades revisades comparables per reconstruir l'IDH dels últims anys, és possible que tant el valor com la classificació en l'IDH siguin millors. Per aquest motiu, per veure les tendències s'ha d'utilitzar el Quadre 2.

Els valors i les classificacions de l'IDH que es presenten en aquest *Informe* no són comparables amb els publicats en edicions anteriors. Per observar tendències de llarg termini, els lectors han de revisar el Quadre 2.

Discrepàncies entre càlculs nacionals i internacionals

En el procés de recopilació de la sèrie de dades internacionals, els organismes solen aplicar normes i procediments d'harmonització per millorar la comparabilitat entre països. Quan falten dades sobre un país, un organisme internacional pot realitzar un càlcul aproximat si compta amb xifres pertinents. En altres casos, una sèrie de dades internacionals pot no contenir la informació nacional més recent. Tots aquests factors poden donar lloc a discrepàncies considerables entre els càlculs nacionals i internacionals.

Quan han sorgit aquestes discrepàncies, l'OIDH ha servit d'enllaç entre les autoritats d'organismes nacionals i internacionals responsables, tasca que en moltes oportunitats ha

permès optimitzar la disponibilitat d'estadístiques. En aquest sentit, l'OIDH continua advocant per millorar les estadístiques internacionals i compleix una funció activa en donar suport als esforços destinats a millorar-ne la qualitat. Així mateix, col·labora amb els organismes nacionals i internacionals per millorar la coherència de les dades a través de la publicació sistemàtica i la supervisió de la seva qualitat.

Agrupacions de països i xifres globals

A més de les dades corresponents a cada país, els quadres mostren una sèrie de xifres globals. Es tracta, en general, de mitjanes ponderades que es calculen per a les agrupacions de països descrites més avall. Generalment, es proporcionen xifres globals per a agrupacions de països només quan es disposa de dades d'almenys la meitat dels països i aquests representen almenys les dues terceres parts de la ponderació disponible per a aquesta classificació. L'OIDH no imputa dades no disponibles amb la finalitat de produir xifres globals. Per tant, si no s'indica el contrari, les xifres globals de cada classificació representen només aquells països per als quals es disposa d'informació. Ocasionalment, les xifres globals són totals en lloc de mitjanes ponderades (i s'indiquen amb una T en subíndex).

Classificacions del desenvolupament humà

En el passat, la classificació de l'IDH es basava en punts de tall preestablerts dels valors de l'IDH. Aquest any, les classificacions es basen en quartils i s'anomenen IDH molt alt, alt, mitjà i baix. Com que hi ha 169 països, un grup té un país més que els altres; aquest país addicional es va assignar al grup d'IDH alt.

Agrupacions regionals

En aquesta edició els països es divideixen en dos grups principals- desenvolupats i en desenvolupament – segons la seva classificació en l'IDH i a més es mostren altres agrupacions importants, com ara països menys desenvolupats, segons la definició de les Nacions Unides. Els països del primer quartil de la distribució, és a dir, aquells

amb un IDH molt alt, es classifiquen com a desenvolupats, mentre que la resta són països en desenvolupament. El grup de països desenvolupats també es disgrega entre aquells que són membres de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament (OCDE) i els que no ho són (grup que inclou Mònaco i San Marino, encara que no es disposi d'un valor d'IDH), mentre que el grup de països en desenvolupament es classifica, a més, en Estats Àrabs, Àsia Oriental i el Pacífic, Europa i Àsia Central, Amèrica Llatina i el Carib, Àsia Meridional i Àfrica Subsahariana, seguint les classificacions de les Oficines regionals del PNUD (vegeu les *Agrupacions de països*).

Notes sobre països

Si no s'indica el contrari, les dades sobre la Xina no inclouen Hong Kong (regió administrativa especial de Xina) Macao, (regió administrativa especial de la Xina) ni Taiwan (província de la Xina). Les dades del Sudan normalment es basen en informació recopilada només a la zona nord del país.

Símbols

Un guió entre dos anys, com en 2005-2010, significa que les dades presentades corresponen a l'any més recent disponible en el període específic, si no s'indica el contrari. Les taxes de creixement són, en general, taxes anuals de creixement mitjana entre el primer i l'últim any del període indicat.

Una barra entre dos anys, com en 2005/2010, indica la mitjana dels anys indicats, tret que s'especifiqui una altra cosa.

En els quadres s'utilitzen els símbols següents:

..	No es disposa de dades
0 o 0,0	Zero o insignificant
_____	No aplica
<	Menor que

Principals fonts de dades de l'Índex de desenvolupament humà

Esperança de vida en néixer

Els càlculs de l'esperança de vida en néixer provenen de *World Population Prospects 1950-2050, The 2008 Revision* (ONU-DAES, 2009d) (Revisió de 2008 de Perspectives de Població Mundial 1950-2050) elaborats cada dos anys per la Divisió de Població del Departament d'Assumptes Econòmics i Socials de les Nacions Unides) a partir de dades de registres demogràfics, censos de població i enquestes.

ONU-DAES (2009d) classifica com a afectats per l'epidèmia de VIH aquells països en què la incidència del virus entre persones de 15 a 49 anys d'edat va arribar a ser igual o superior a l'1% entre 1980 i 2007. La mortalitat es calcula modelant la tendència de l'epidèmia i projectant la incidència anual de la infecció de VIH. També es consideren països afectats aquells en què la incidència de VIH sempre ha estat inferior a l'1% i més de 500.000 persones vivien amb VIH el 2007 (Brasil, Xina, Índia, la Federació de Rússia i Estats Units d'Amèrica). La xifra total de nacions afectades pel VIH arriba a 58.

Anys previstos d'escolarització

Aquest informe emprà dades sobre anys previstos d'escolarització que provenen de l'Institut d'Estadística (UIS) de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO). Els càlculs es basen en la matriculació per edat en tots els nivells d'educació i la població en edat escolar oficial per a tots els nivells d'instrucció per edat.

Atès que la durada de l'any escolar i la qualitat de l'educació no són iguals entre els països i que l'indicador no té en compte directament els efectes de la repetició (alguns països tenen promoció automàtica i altres no), les comparacions s'han de fer amb la prudència deguda. La cobertura de diferents tipus de capacitació i educació contínua també varia entre països. Per tant, on sigui possible, l'indicador s'ha d'interpretar en el context d'indicadors complementaris, com ara les taxes de repetició, així com d'indicadors de qualitat.

Mitjana d'anys d'instrucció

A falta de dades sobre la mitjana d'anys d'escolarització provinents de l'Institut d'Estadística de la UNESCO, en l'informe s'empren les estimacions de Barro i Lee (2010), que a la vegada es basen en censos demogràfics i dades d'enquestes de llars compilades per la UNESCO, Eurostat i altres fonts per tal de proporcionar punts de referència sobre nivell d'instrucció per gènere i per grup d'edat. Aquestes dades es presenten en sis categories: educació informal, primària incompleta, primària completa, primer cicle de la secundària, segon cicle de la secundària i terciària. Barro i Lee empren informació específica per país sobre la durada de la instrucció de cada nivell per tal d'obtenir els càlculs.

Ingrés nacional brut per càpita

Les dades sobre l'ingrés nacional brut (INB) per càpita les proporciona el Banc Mundial (2010g) de la seva base de dades d'Indicadors del Desenvolupament Mundial. Per comparar l'estàndard de vida entre els països, les dades s'han d'ajustar per la paritat del poder adquisitiu (PPA) per tal d'eliminar les diferències en els nivells de preus nacionals. Els càlculs de l'INB es basen en informació sobre preus de la versió més recent del Programa de Comparació Internacional (PCI) realitzada el 2005 i que va cobrir un total de 146 països i zones.

Per a més de 20 països que no estan inclosos en les enquestes del PCI, el Banc Mundial obté xifres a través de regressions econòmriques i s'utilitzen cada vegada que estan disponibles.

Dades bàsiques per als mesuraments de la desigualtat

La desigualtat en les distribucions subjacents de durada mitjana d'anys d'escolarització i ingressos es calcula a partir de les enquestes nacionals de llar més recents disponibles en les bases de dades internacionals: l'Estudi sobre Ingressos a Luxemburg ; les estadístiques sobre ingressos i condicions de vida de la Unió Europea; les enquestes agrupades d'indicadors múltiples del Fons de les Nacions Unides per a la Infància; les enquestes demogràfiques i sanitàries de l'Agència d'Estats Units per al Desenvolupament Internacional; les bases de dades sobre desigualtat d'ingressos en el món de la Universitat de les Nacions Unides i la Base de dades sobre Distribució Internacional de l'Ingrés del Banc Mundial. La desigualtat en la distribució de l'esperança de vida es calcula a partir de les taules de mortalitat generades per la Divisió de Població de les Nacions Unides.

Clau de països i classificació segons l'IDH, 2010

Afganistan	155	Ghana	130	Països Baixos	7
Albània	64	Grècia	22	Pakistan	125
Alemanya	10	Guatemala	116	Panamà	54
Algèria	84	Guinea	156	Papua Nova Guinea	137
Andorra	30	Guinea Bissau	164	Paraguai	96
Angola	146	Guinea Equatorial	117	Perú	63
Àrabia Saudita	55	Guyana	104	Polònia	41
Argentina	46	Haití	145	Portugal	40
Armènia	76	Hondures	106	Qatar	38
Austràlia	2	Hong Kong, Xina (RAE)	21	Regne Unit	26
Àustria	25	Hongria	36	República Àrab Síria	111
Azerbaidjan	67	Iemen	133	República Centreafricana	159
Bahames	43	Illes Salomó	123	República de Corea	12
Bahrain	39	Índia	119	República Democràtica Popular Lao	122
Bangla Desh	129	Indonèsia	108	República Dominicana	88
Barbados	42	Iran (República Islàmica de l')	70	República Txeca	28
Bèlgica	18	Irlanda	5	Romania	50
Belize	78	Islàndia	17	Rwanda	152
Benín	134	Israel	15	São Tomé i Príncipe	127
Bielorússia	61	Itàlia	23	Senegal	144
Bolívia (Estat Plurinacional de)	95	Jamaica	80	Sèrbia	60
Bòsnia i Hercegovina	68	Japó	11	Sierra Leone	158
Botswana	98	Jordània	82	Singapur	27
Brasil	73	Kazakhstan	66	Soldanat de Brunei	37
Bulgària	58	Kenya	128	Sri Lanka	91
Burkina Faso	161	Kirguizistan	109	Sud-àfrica	110
Burundi	166	Kuwait	47	Sudan	154
Cambodja	124	Lesotho	141	Suècia	9
Camerun	131	Letònia	48	Suïssa	13
Canadà	8	Libèria	162	Surinam	94
Cap Verd	118	Líbia	53	Swazilàndia	121
Colòmbia	79	Liechtenstein	6	Tadjikistan	112
Comores	140	Lituània	44	Tailàndia	92
Congo	126	Luxemburg	24	Tanzània (República Unida de)	148
Congo (República Democràtica del)	168	Macedònia	71	Timor Oriental	120
Costa d'Ivori	149	Madagascar	135	Togo	139
Costa Rica	62	Malàisia	57	Tonga	85
Croàcia	51	Malawi	153	Trinitat i Tobago	59
Dinamarca	19	Maldíves	107	Tunísia	81
Djibouti	147	Mali	160	Turkmenistan	87
Egipte	101	Malta	33	Turquia	83
El Salvador	90	Marroc	114	Txad	163
Emirats Àrabs Units	32	Maurici	72	Ucraïna	69
Equador	77	Mauritània	136	Uganda	143
Eslovàquia	31	Mèxic	56	Uruguai	52
Eslovènia	29	Micronèsia (Estats Federals de)	103	Uzbekistan	102
Espanya	20	Moçambic	165	Veneçuela (República Bolivariana de)	75
Estats Units	4	Moldàvia	99	Vietnam	113
Estònia	34	Mongòlia	100	Xile	45
Etiòpia	157	Montenegro	49	Xina	89
Federació Russa	65	Myanmar	132	Xipre	35
Fiji	86	Namíbia	105	Zàmbia	150
Filipines	97	Nepal	138	Zimbabwe	169
Finlàndia	16	Nicaragua	115		
França	14	Níger	167		
Gabon	93	Nigèria	142		
Gàmbia	151	Noruega	1		
Geòrgia	74	Nova Zelanda	3		

Quadres estadístics sobre desenvolupament humà

Mesures compostes

- 1 Índex de desenvolupament humà i els seus components
- 2 Tendències de l'índex de desenvolupament humà, 1980-2010
- 3 Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat
- 4 Índex de desigualtat de gènere
- 5 Índex de pobresa multidimensional

Dimensions del desenvolupament humà

- 6 Apoderament
- 7 Sostenibilitat i vulnerabilitat
- 8 Seguretat de les persones
- 9 Percepció de benestar i felicitat individual
- 10 Benestar cívic i de la comunitat
- 11 Tendències demogràfiques
- 12 Treball digne
- 13 Educació
- 14 Salut

Temes transversals

- 15 Entorn favorable: corrents de finançament i compromisos financers
- 16 Entorn favorable: economia i infraestructura
- 17 Accés a la tecnologia de la informació i les comunicacions

Índex de desenvolupament humà i els seus components

Clasificació segons l'IDH	Valor de l'Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a	Esperança de vida en néixer (anys)	Mitjana d'anys d'instrucció (anys)	Anys previstos d'escolarització (anys)	Ingrés nacional brut (INB) per capita (PPA en dòlars EUA de 2008)	Classificació segons l'INB per capita menys la classificació segons l'IDH	Valor IDH segons els components que no constitueixen un ingrés
	2010	2010	2010	2010 ^a	2010	2010	2010

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	0,938	81,0	12,6	17,3	58.810	2	0,954
2	Austràlia	0,937	81,9	12,0	20,5	38.692	11	0,989
3	Nova Zelanda	0,907	80,6	12,5	19,7	25.438	30	0,979
4	Estats Units	0,902	79,6	12,4	15,7	47.094	5	0,917
5	Irlanda	0,895	80,3	11,6	17,9	33.078	20	0,936
6	Liechtenstein	0,891	79,6 ^c	10,3 ^c	14,8	81.011 ^{e,f}	-5	0,861
7	Països Baixos	0,890	80,3	11,2	16,7	40.658	4	0,911
8	Canadà	0,888	81,0	11,5	16,0	38.668	6	0,913
9	Suècia	0,885	81,3	11,6	15,6	36.936	8	0,911
10	Alemanya	0,885	80,2	12,2	15,6	35.308	9	0,915
11	Japó	0,884	83,2	11,5	15,1	34.692	11	0,915
12	República de Corea ^g	0,877	79,8	11,6	16,8	29.518	16	0,918
13	Suïssa	0,874	82,2	10,3	15,5	39.849	-1	0,889
14	França	0,872	81,6	10,4	16,1	34.341	9	0,898
15	Israel	0,872	81,2	11,9	15,6	27.831	14	0,916
16	Finlàndia	0,871	80,1	10,3	17,1	33.872	8	0,897
17	Islàndia	0,869	82,1	10,4	18,2	22.917	20	0,928
18	Bèlgica	0,867	80,3	10,6	15,9	34.873	3	0,888
19	Dinamarca	0,866	78,7	10,3	16,9	36.404	-1	0,883
20	Espanya	0,863	81,3	10,4	16,4	29.661	6	0,897
21	Hong Kong, Xina (RAE)	0,862	82,5	10,0	13,8	45.090	-11	0,860
22	Grècia	0,855	79,7	10,5	16,5	27.580	8	0,890
23	Itàlia	0,854	81,4	9,7	16,3	29.619	4	0,882
24	Luxemburg	0,852	79,9	10,1	13,3	51.109	-18	0,836
25	Àustria	0,851	80,4	9,8	15,0	37.056	-9	0,859
26	Regne Unit	0,849	79,8	9,5	15,9	35.087	-6	0,860
27	Singapur	0,846	80,7	8,8	14,4 ^h	48.893	-19	0,831
28	República Txeca	0,841	76,9	12,3	15,2	22.678	10	0,886
29	Eslovènia	0,828	78,8	9,0	16,7	25.857	3	0,853
30	Andorra	0,824	80,8 ^b	10,4 ^g	11,5	38.056 ^{i,k}	-15	0,817
31	Eslovàquia	0,818	75,1	11,6	14,9	21.658	12	0,854
32	Emirats Àrabs Units	0,815	77,7	9,2	11,5	58.006	-28	0,774
33	Malta	0,815	80,0	9,9	14,4	21.004 ^j	11	0,850
34	Estònia	0,812	73,7	12,0	15,8	17.168	13	0,864
35	Xipre	0,810	80,0	9,9	13,8	21.962	6	0,840
36	Hongria	0,805	73,9	11,7	15,3	17.472	10	0,851
37	Soldanat de Brunei	0,805	77,4	7,5	14,0	49.915	-30	0,769
38	Qatar	0,803	76,0	7,3	12,7	79.426 ^m	-36	0,737
39	Bahrain	0,801	76,0	9,4	14,3	26.664	-8	0,809
40	Portugal	0,795	79,1	8,0	15,5	22.105	0	0,815
41	Polònia	0,795	76,0	10,0	15,2	17.803	4	0,834
42	Barbados	0,788	77,7	9,3	13,4 ^l	21.673	0	0,806

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	0,784	74,4	11,1 ^{b,o}	11,6	25.201 ^p	-9	0,788
44	Lituània	0,783	72,1	10,9	16,0	14.824	7	0,832
45	Xile	0,783	78,8	9,7	14,5	13.561	11	0,840

Índex de desenvolupament humà i els seus components

QUADRE
1

Classificació segons l'IDH	Valor de l'Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a	Esperança de vida en néixer	Mitjana d'anys d'Instrucció	Anys previstos d'escolarització	Ingrés nacional brut (INB) per capita	Classificació segons l'INB per capita menys la classificació segons l'IDH	Valor IDH segons els components que no constitueixen un ingrés
	2010	(anys)	(anys)	(anys)	(PPA en dòlars EUA de 2008)	2010	2010
46 Argentina	0,775	75,7	9,3	15,5	14.603	6	0,821
47 Kuwait	0,771	77,9	6,1	12,5	55.719	-42	0,714
48 Letònia	0,769	73,0	10,4	15,4	12.944	13	0,822
49 Montenegro	0,769	74,6	10,6 ^{b,q}	14,4 ^b	12.491	16	0,825
50 Romania	0,767	73,2	10,6	14,8	12.844	13	0,820
51 Croàcia	0,767	76,7	9,0	13,8	16.389	-2	0,798
52 Uruguai	0,765	76,7	8,4	15,7	13.808	3	0,810
53 Líbia	0,755	74,5	7,3	16,5	17.068	-5	0,775
54 Panamà	0,755	76,0	9,4	13,5	13.347	4	0,796
55 Aràbia Saudita	0,752	73,3	7,8	13,5	24.726	-20	0,742
56 Mèxic	0,750	76,7	8,7	13,4	13.971	-3	0,785
57 Malàisia	0,744	74,7	9,5	12,5	13.927	-3	0,775
58 Bulgària	0,743	73,7	9,9	13,7	11.139	10	0,795
59 Trinitat i Tobago	0,736	69,9	9,2	11,4	24.233	-23	0,719
60 Sèrbia	0,735	74,4	9,5	13,5	10.449	11	0,788
61 Bielorússia	0,732	69,6	9,3 ^{b,q}	14,6	12.926	1	0,763
62 Costa Rica	0,725	79,1	8,3	11,7	10.870	7	0,768
63 Perú	0,723	73,7	9,6	13,8	8.424	14	0,788
64 Albània	0,719	76,9	10,4	11,3	7.976	19	0,787
65 Federació Russa	0,719	67,2	8,8	14,1	15.258	-15	0,729
66 Kazakhstan	0,714	65,4	10,3	15,1	10.234	6	0,756
67 Azerbaidjan	0,713	70,8	10,2 ^{b,o}	13,0	8.747	8	0,769
68 Bòsnia i Hercegovina	0,710	75,5	8,7 ^{b,q}	13,0	8.222	12	0,771
69 Ucraïna	0,710	68,6	11,3	14,6	6.535	20	0,794
70 Iran (República Islàmica de l')	0,702	71,9	7,2	14,0	11.764	-3	0,725
71 Macedònia	0,701	74,5	8,2	12,3	9.487	3	0,742
72 Maurici	0,701	72,1	7,2	13,0	13.344	-13	0,712
73 Brasil	0,699	72,9	7,2	13,8	10.607	-3	0,728
74 Geòrgia	0,698	72,0	12,1 ^{b,q}	12,6	4.902	26	0,805
75 Veneçuela (República Bolivariana de)	0,696	74,2	6,2	14,2	11.846	-9	0,716
76 Armènia	0,695	74,2	10,8	11,9	5.495	19	0,787
77 Equador	0,695	75,4	7,6	13,3	7.931	7	0,749
78 Belize	0,694	76,9	9,2	12,4	5.693	16	0,782
79 Colòmbia	0,689	73,4	7,4	13,3	8.589	-3	0,732
80 Jamaica	0,688	72,3	9,6	11,7	7.207	6	0,748
81 Tunísia	0,683	74,3	6,5	14,5	7.979	1	0,729
82 Jordània	0,681	73,1	8,6	13,1	5.956	10	0,755
83 Turquia	0,679	72,2	6,5	11,8	13.359	-26	0,679
84 Algèria	0,677	72,9	7,2	12,8	8.320	-6	0,716
85 Tonga	0,677	72,1	10,4	13,7	4.038	23	0,792

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86 Fiji	0,669	69,2	11,0	13,0	4.315	21	0,771
87 Turkmenistan	0,669	65,3	9,9 ^{b,o}	13,0 ^f	7.052	1	0,719
88 República Dominicana	0,663	72,8	6,9	11,9	8.273	-9	0,695
89 Xina	0,663	73,5	7,5	11,4	7.258	-4	0,707
90 El Salvador	0,659	72,0	7,7	12,1	6.498	0	0,711
91 Sri Lanka	0,658	74,4	8,2	12,0	4.886	10	0,738
92 Tailàndia	0,654	69,3	6,6	13,5 ^l	8.001	-11	0,683
93 Gabon	0,648	61,3	7,5	12,7	12.747	-29	0,637
94 Surinam	0,646	69,4	7,2 ^{b,q}	12,0	7.093	-7	0,681
95 Bolívia (Estat Plurinacional de)	0,643	66,3	9,2	13,7	4.357	11	0,724
96 Paraguai	0,640	72,3	7,8	12,0	4.585	9	0,714
97 Filipines	0,638	72,3	8,7	11,5	4.002	12	0,726
98 Botswana	0,633	55,5	8,9	12,4	13.204	-38	0,613
99 Moldàvia	0,623	68,9	9,7	12,0	3.149	19	0,729
100 Mongòlia	0,622	67,3	8,3	13,5	3.619	12	0,710
101 Egipte	0,620	70,5	6,5	11,0	5.889	-8	0,657
102 Uzbekistan	0,617	68,2	10,0 ^{b,q}	11,5	3.085	17	0,721

Índex de desenvolupament humà i els seus components

QUADRE
1

Classificació segons l'IDH	Valor de l'Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a	Esperança de vida en néixer	Mitjana d'anys d'instrucció	Anys previstos d'escolarització	Ingrés nacional brut (INB) per capita	Classificació segons l'INB per capita menys la classificació segons l'IDH	Valor IDH segons els components que no constitueixen un ingrés
	2010	(anys)	(anys)	(anys)	(PPA en dòlars EUA de 2008)	2010	2010
103 Micronèsia (Estats Federals de)	0,614	69,0	8,8 ^{b,o}	11,7 ^r	3.266 ^s	13	0,709
104 Guyana	0,611	67,9	8,5	12,2	3.302	11	0,702
105 Namíbia	0,606	62,1	7,4	11,8	6.323	-14	0,629
106 Hondures	0,604	72,6	6,5	11,4	3.750	5	0,676
107 Maldives	0,602	72,3	4,7	12,4	5.408	-11	0,636
108 Indonèsia	0,600	71,5	5,7	12,7	3.957	2	0,663
109 Kirguizistan	0,598	68,4	9,3	12,6	2.291	17	0,726
110 Sud-àfrica	0,597	52,0	8,2	13,4	9.812	-37	0,581
111 República Àrab Síria	0,589	74,6	4,9	10,5 ^p	4.760	-9	0,627
112 Tadjikistan	0,580	67,3	9,8	11,4	2.020	22	0,709
113 Vietnam	0,572	74,9	5,5	10,4	2.995	7	0,646
114 Marroc	0,567	71,8	4,4	10,5	4.628	-10	0,594
115 Nicaragua	0,565	73,8	5,7	10,8	2.567	7	0,652
116 Guatemala	0,560	70,8	4,1	10,6	4.694	-13	0,583
117 Guinea Equatorial	0,538	51,0	5,4 ^{b,q}	8,1	22.218	-78	0,454
118 Cap Verd	0,534	71,9	3,5 ^{b,o}	11,2	3.306	-4	0,573
119 Índia	0,519	64,4	4,4	10,3	3.337	-6	0,549
120 Timor Oriental	0,502	62,1	2,8 ^{b,o}	11,2	5.303	-23	0,485
121 Swazilàndia	0,498	47,0	7,1	10,3	5.132	-23	0,482
122 República Democràtica Popular Lao	0,497	65,9	4,6	9,2	2.321	3	0,548
123 Illes Salomó	0,494	67,0	4,5 ^{b,o}	9,1	2.172	6	0,550
124 Cambodja	0,494	62,2	5,8	9,8	1.868	12	0,566
125 Pakistan	0,490	67,2	4,9	6,8	2.678	-4	0,523
126 Congo	0,489	53,9	5,9	9,3	3.258	-9	0,503
127 São Tomé i Príncipe	0,488	66,1	4,2 ^{b,o}	10,2	1.918	8	0,553

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	0,470	55,6	7,0	9,6	1.628	10	0,541
129 Bangla Desh	0,469	66,9	4,8	8,1	1.587	12	0,543
130 Ghana	0,467	57,1	7,1	9,7	1.385	14	0,556
131 Camerun	0,460	51,7	5,9	9,8	2.197	-3	0,493
132 Myanmar	0,451	62,7	4,0	9,2	1.596	8	0,511
133 Iemen	0,439	63,9	2,5	8,6	2.387	-9	0,453
134 Benín	0,435	62,3	3,5	9,2	1.499	8	0,491
135 Madagascar	0,435	61,2	5,2 ^{b,o}	10,2	953	22	0,550
136 Mauritània	0,433	57,3	3,7	8,1	2.118	-5	0,454
137 Papua Nova Guinea	0,431	61,6	4,3	5,2	2.227	-10	0,447
138 Nepal	0,428	67,5	3,2	8,8	1.201	12	0,506
139 Togo	0,428	63,3	5,3	9,6	844	22	0,557
140 Comores	0,428	66,2	2,8 ^{b,o}	10,7	1.176	12	0,507
141 Lesotho	0,427	45,9	5,8	10,3	2.021	-8	0,448
142 Nigèria	0,423	48,4	5,0 ^{b,q}	8,9	2.156	-12	0,436
143 Uganda	0,422	54,1	4,7	10,4	1.224	5	0,491
144 Senegal	0,411	56,2	3,5	7,5	1.816	-7	0,433
145 Haití	0,404	61,7	4,9	6,8 ^l	949	13	0,493
146 Angola	0,403	48,1	4,4 ^{b,o}	4,4	4.941	-47	0,353
147 Djibouti	0,402	56,1	3,8 ^{b,q}	4,7	2.471	-24	0,394
148 Tanzània (República Unida de)	0,398	56,9	5,1	5,3	1.344	-1	0,441
149 Costa d'Ivori	0,397	58,4	3,3	6,3	1.625	-10	0,420
150 Zàmbia	0,395	47,3	6,5	7,2	1.359	-5	0,434
151 Gàmbia	0,390	56,6	2,8	8,6	1.358	-5	0,426
152 Rwanda	0,385	51,1	3,3	10,6	1.190	-1	0,432
153 Malawi	0,385	54,6	4,3	8,9	911	6	0,463
154 Sudan	0,379	58,9	2,9	4,4	2.051	-22	0,373
155 Afganistan	0,349	44,6	3,3	8,0	1.419	-12	0,358
156 Guinea	0,340	58,9	1,6 ^{b,t}	8,6	953	0	0,380
157 Etiòpia	0,328	56,1	1,5 ^{b,o}	8,3	992	-2	0,357
158 Sierra Leone	0,317	48,2	2,9	7,2	809	4	0,360
159 República Centrafricana	0,315	47,7	3,5	6,3	758	4	0,363

Índex de desenvolupament humà i els seus components

QUADRE

1

Classificació segons l'IDH	Valor de l'Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a	Esperança de vida en néixer	Mitjana d'anys d'Instrucció	Anys previstos d'escolarització	Ingrés nacional brut (INB) per capita	Classificació segons l'INB per capita menys la classificació segons l'IDH	Valor IDH segons els components que constitueixen un ingrés
	2010	(anys) 2010	(anys) 2010	(anys) 2010 ^a	(PPA en dòlars EUA de 2008) 2010	2010	2010
160 Mali	0,309	49,2	1,4	8,0	1.171	-7	0,312
161 Burkina Faso	0,305	53,7	1,3 ^{b,a}	5,8	1.215	-12	0,303
162 Libèria	0,300	59,1	3,9	11,0	320	5	0,509
163 Txad	0,295	49,2	1,5 ^{b,o}	6,0	1.067	-9	0,298
164 Guínea Bissau	0,289	48,6	2,3 ^{b,a}	9,1	538	1	0,362
165 Moçambic	0,284	48,4	1,2	8,2	854	-5	0,300
166 Burundi	0,282	51,4	2,7	9,6	402	0	0,400
167 Níger	0,261	52,5	1,4	4,3	675	-3	0,285
168 Congo (República Democràtica del)	0,239	48,0	3,8	7,8	291	0	0,390
169 Zimbabwè	0,140	47,0	7,2	9,2	176	0	0,472

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	..	72,6 ^b	..	..	17.924	..	..
Bhutan	..	66,8	..	11,3	5.607	..	..
Cuba	..	79,0	10,2	17,7	..	..	0,892
Dominica	..	77,2 ^b	..	12,5	8.549	..	..
Eritrea	..	60,4	..	5,5	643	..	..
Grenada	..	75,8	..	13,4	7.998	..	..
Iraq	..	68,5	5,6	9,7	..	..	0,600
Kiribati	..	66,7 ^b	..	12,3	3.715	..	..
República Popular Democràtica de Corea	..	67,7	..	..	..	..	..
Líban	..	72,4	..	13,5	13.475	..	..
Illes Marshall	..	71,5 ^b	9,8 ^{b,o}	13,0	..	..	0,766
Mònaco	..	82,1 ^b	..	..	..	..	..
Nauru	..	79,8 ^b	..	8,5	..	..	..
Territoris Palestins Ocupats	..	73,9	..	13,1	..	..	..
Oman	..	76,1	..	11,1	25.653	..	..
Palau	..	71,5 ^b	12,1 ^{b,o}	14,9	..	..	0,836
Saint Kitts i Nevis	..	72,9 ^b	..	12,3	14.196	..	..
Saint Lucia	..	74,2	..	13,0	8.652	..	..
Saint Vincent i les Grenadines	..	72,0	..	13,5	8.535	..	..
Samoa	..	72,2	..	12,2	4.126	..	..
San Marino	..	81,7 ^b	..	..	..	..	..
Seychelles	..	73,3 ^b	..	14,7	19.128	..	..
Somàlia	..	50,4	..	1,8 ^p	..	..	..
Tuvalu	..	67,0 ^b	..	11,2	..	..	..
Vanuatu	..	70,8	..	10,4	3.908	..	..

Desenvolupats

OCDE	0,879	80,3	11,4	15,9	37.077	—	0,904
No membres de l'OCDE	0,844	80,0	10,0	13,9	42.370	—	0,845

En via de desenvolupament

Estats àrabs	0,588	69,1	5,7	10,8	7.861	—	0,610
Àsia oriental i el Pacífic	0,643	72,6	7,2	11,5	6.403	—	0,692
Europa i Àsia central	0,702	69,5	9,2	13,6	11.462	—	0,740
Amèrica llatina i el Carib	0,704	74,0	7,9	13,7	10.642	—	0,746
Àsia meridional	0,516	65,1	4,6	10,0	3.417	—	0,551
Àfrica subsahariana	0,389	52,7	4,5	9,0	2.050	—	0,436
Desenvolupament humà molt alt	0,878	80,3	11,3	15,9	37.225	—	0,902
Desenvolupament humà alt	0,717	72,6	8,3	13,8	12.286	—	0,749
Desenvolupament humà mig	0,592	69,3	6,3	11,0	5.134	—	0,634
Desenvolupament humà baix	0,393	56,0	4,1	8,2	1.490	—	0,445
Països menys desenvolupats	0,386	57,7	3,7	8,0	1.393	—	0,441
Món	0,624	69,3	7,4	12,3	10.631	—	0,663

NOTES

- a** Es refereix a un any anterior a l'especificat.
- b** Per calcular l'IDH es van emprar xifres no publicades de l'ONU DAES (2009d).
- c** Vol dir els mateixos anys de mitjana d'instrucció que rep un adult a Suïssa.
- d** Segons la taxa de creïement del PIB per capita en PPA en dòlars EUA de Suïssa, del FMI (2010a).
- e** Segons dades del PIB dels Comptes Nacionals de la Divisió Estadística de les Nacions Unides: Base de dades de principals xifres globals, dades democràtiques de l'ONU DAES (2009d) i el PPA de Suïssa del Banc Mundial (2010g).
- f** Segons una regressió.
- g** Suposa els mateixos anys de mitjana de la instrucció assolida pels adults a Espanya.
- h** Segons la taxa de creïement del PIB per capita en PPA en dòlars EUA d'Espanya, del FMI (2010a).

- i** Segons les dades del PIB dels Comptes Nacionals de la Divisió Estadística de les Nacions Unides: Base de dades de les principals xifres globals, dades demogràfiques de l'ONU DAES (2009d) i el tipus de canvi del PPA d'Espanya del Banc Mundial (2010g).
- j** Preus del 2007.
- k** Segons la relació entre l'INB en dòlars EUA i el PIB en dòlars EUA, del Banc Mundial (2010g).
- l** Institut d'Estadística de la UNESCO (2009).
- m** Segons dades sobre anys d'instrucció d'adults provinents d'enquestes de llars de la Base de Dades Internacional de Distribució de l'Ingrés del Banc Mundial.
- n** Segons factors de conversió implícits del PPA del FMI (2010a), dades sobre el PIB per capita en moneda local i la relació entre INB i OPIB en dòlars EUA del Banc Mundial (2010g).

- o** Segons dades de l'enquesta agrupada d'indicadors múltiples del Fons de les Nacions Unides per a la Infància.
- p** Es refereix només a educació primària i secundària de l'Institut d'Estadística de la UNESCO (2010b).
- q** Segons la taxa de creïement del PIB per capita en PPA en dòlars EUA de Fiji, del FMI (2010a).
- r** Segons dades de les enquestes demogràfiques i de salut de Measure DHS.

FONTS

Columna 1: Càlculs basats en dades de la ONU DAES (2009d), Barro i Lee (2010), Institut d'Estadística de la UNESCO (2010b), Banc Mundial (2010g) i FMI (2010a).

Columna 2: ONU DAES (2009d).

Columna 3: Barro i Lee (2010).

Columna 4: Institut d'Estadística de la UNESCO (2010b).

Columna 5: Càlculs basats en INB per capita i PIB per capita en PPA en dòlars EUA (preus actuals i constants) del Banc Mundial (2010g) i taxes implícites de creïement del PIB per capita, del FMI (2010a).

Columna 6: Càlculs basats en la classificació de l'INB per capita i la classificació de l'IDH.

Columna 7: Càlculs basats en les dades de les columnes 2-4.

Tendències de l'índex de desenvolupament humà, 1980-2010

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH)							Classificació segons l'IDH		Mitjana de creixement anual de l'IDH			Classificació segons el progrés de l'IDH ^a	
	Valor							Variació		(%)				
	1980	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2005-2010	2009-2010	1980-2010	1990-2010	2000-2010		1980-2010
DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT														
1	Noruega	0,788	0,838	0,869	0,906	0,932	0,937	0,938	0	0	0,58	0,56	0,34	34
2	Austràlia	0,791	0,819	0,887	0,914	0,925	0,935	0,937	0	0	0,57	0,67	0,25	35
3	Nova Zelanda	0,786	0,813	0,846	0,865	0,896	0,904	0,907	0	0	0,48	0,55	0,47	47
4	Estats Units	0,810	0,857	0,873	0,893	0,895	0,899	0,902	0	0	0,36	0,25	0,10	65
5	Irlanda	0,720	0,768	0,799	0,855	0,886	0,894	0,895	0	0	0,72	0,76	0,45	26
6	Liechtenstein	..	..	..	..	0,875	0,889	0,891	5	0	..	..	..	..
7	Països Baixos	0,779	0,822	0,853	0,868	0,877	0,888	0,890	3	0	0,44	0,40	0,25	59
8	Canadà	0,789	0,845	0,857	0,867	0,880	0,886	0,888	0	0	0,39	0,25	0,24	64
9	Suècia	0,773	0,804	0,843	0,889	0,883	0,884	0,885	-3	0	0,45	0,48	-0,04	61
10	Alemanya	..	0,782	0,820	..	0,878	0,883	0,885	-1	0	..	0,62	..	..
11	Japó	0,768	0,814	0,837	0,855	0,873	0,881	0,884	1	0	0,47	0,41	0,33	56
12	República de Corea	0,616	0,725	0,776	0,815	0,851	0,872	0,877	8	0	1,18	0,95	0,74	11
13	Suïssa	0,800	0,824	0,836	0,859	0,870	0,872	0,874	0	0	0,30	0,30	0,18	76
14	França	0,711	0,766	0,807	0,834	0,856	0,869	0,872	5	2	0,68	0,65	0,45	37
15	Israel	0,748	0,788	0,809	0,842	0,861	0,871	0,872	0	-1	0,51	0,51	0,35	50
16	Finlàndia	0,745	0,782	0,810	0,825	0,863	0,869	0,871	-2	-1	0,52	0,54	0,54	49
17	Islàndia	0,747	0,792	0,815	0,849	0,881	0,869	0,869	-10	0	0,50	0,46	0,23	55
18	Bèlgica	0,743	0,797	0,840	0,863	0,858	0,865	0,867	-1	0	0,51	0,42	0,05	52
19	Dinamarca	0,770	0,797	0,821	0,842	0,860	0,864	0,866	-3	0	0,39	0,41	0,27	69
20	Espanya	0,680	0,729	0,789	0,828	0,848	0,861	0,863	1	0	0,79	0,84	0,42	24
21	Hong Kong, Xina (RAE)	0,693	0,774	0,797	0,800	0,842	0,857	0,862	2	0	0,73	0,53	0,75	31
22	Grècia	0,707	0,753	0,761	0,784	0,839	0,853	0,855	3	0	0,63	0,64	0,86	43
23	Itàlia	0,703	0,764	0,795	0,825	0,838	0,851	0,854	4	0	0,65	0,56	0,35	42
24	Luxemburg	0,719	0,784	0,812	0,845	0,856	0,850	0,852	-6	0	0,57	0,42	0,08	48
25	Àustria	0,727	0,777	0,801	0,826	0,841	0,849	0,851	-1	0	0,52	0,45	0,30	58
26	Regne Unit	0,737	0,770	0,824	0,823	0,845	0,847	0,849	-4	0	0,47	0,49	0,31	63
27	Singapur	..	..	..	..	0,826	0,841	0,846	1	0	..	..	..	..
28	República Txeca	..	..	0,774	0,801	0,838	0,841	0,841	-2	0	..	..	0,50	..
29	Eslovènia	..	..	0,743	0,780	0,813	0,826	0,828	0	0	..	..	0,59	..
30	Andorra	..	..	..	..	0,803	0,822	0,824	2	0	..	..	..	..
31	Eslovàquia	..	..	0,738	0,764	0,796	0,815	0,818	5	0	..	..	0,69	..
32	Emirats Àrabs Units	0,627	0,693	0,732	0,756	0,794	0,812	0,815	5	1	0,87	0,81	0,76	23
33	Malta	0,683	0,735	0,754	0,783	0,806	0,813	0,815	-3	-1	0,59	0,51	0,39	57
34	Estònia	..	..	0,700	0,762	0,805	0,809	0,812	-3	0	..	..	0,63	..
35	Xipre	0,662	0,723	0,766	0,768	0,793	0,809	0,810	4	0	0,67	0,57	0,54	44
36	Hongria	0,689	0,692	0,723	0,767	0,798	0,803	0,805	-1	1	0,52	0,76	0,48	66
37	Soldanat de Brunei	..	0,773	0,787	0,792	0,801	0,804	0,805	-5	-1	..	0,20	0,16	..
38	Qatar	..	..	..	0,764	0,799	0,798	0,803	-5	0	..	..	0,49	..
39	Bahrain	0,615	0,694	0,738	0,765	0,793	0,798	0,801	-1	0	0,88	0,72	0,46	25
40	Portugal	0,625	0,694	0,745	0,774	0,775	0,791	0,795	3	1	0,80	0,68	0,27	36
41	Polònia	..	0,683	0,710	0,753	0,775	0,791	0,795	3	-1	..	0,76	0,54	..
42	Barbados	..	..	..	..	0,775	0,787	0,788	-1	0	..	..	..	..
DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT														
43	Bahames	..	..	..	..	0,776	0,783	0,784	-3	0	..	..	..	..
44	Lituània	..	0,709	0,677	0,730	0,775	0,782	0,783	-2	0	..	0,50	0,71	..
45	Xile	0,607	0,675	0,707	0,734	0,762	0,779	0,783	2	0	0,85	0,74	0,65	30
46	Argentina	0,656	0,682	0,709	0,734	0,749	0,772	0,775	4	0	0,56	0,64	0,55	70

Tendències de l'índex de desenvolupament humà, 1980-2010

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH)						Classificació segons l'IDH		Mitjana de creixement anual de l'IDH			Classificació segons el progrés de l'IDH ^a	
	Valor						Variació		%			1980-2010	
	1980	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2005-2010	2009-2010	1980-2010	1990-2010	2000-2010	1980-2010
47 Kuwait	0,675	..	0,760	0,763	0,764	0,769	0,771	-2	0	0,44	..	0,10	80
48 Letònia	0,651	0,679	0,652	0,709	0,763	0,769	0,769	-2	0	0,55	0,63	0,81	71
49 Montenegro	..	..	..	..	0,755	0,768	0,769	-1	0	..	..	..	..
50 Romania	..	0,688	0,674	0,690	0,733	0,764	0,767	1	1	..	0,54	1,06	..
51 Croàcia	..	..	0,690	0,720	0,752	0,765	0,767	-2	-1	..	..	0,63	..
52 Uruguai	..	0,670	0,691	0,716	0,733	0,760	0,765	0	0	..	0,67	0,67	..
53 Líbia	..	..	..	..	0,726	0,749	0,755	3	1	..	..	..	..
54 Panamà	0,613	0,644	0,672	0,703	0,724	0,751	0,755	4	-1	0,69	0,79	0,70	54
55 Aràbia Saudita	0,556	0,620	0,649	0,690	0,732	0,748	0,752	-2	0	1,01	0,96	0,85	21
56 Mèxic	0,581	0,635	0,660	0,698	0,727	0,745	0,750	-2	0	0,85	0,83	0,73	38
57 Malàisia	0,541	0,616	0,659	0,691	0,726	0,739	0,744	-2	1	1,06	0,94	0,73	19
58 Bulgària	0,649	0,678	0,678	0,693	0,724	0,741	0,743	-1	-1	0,45	0,46	0,69	82
59 Trinitat i Tobago	0,656	0,660	0,662	0,685	0,713	0,732	0,736	1	1	0,38	0,54	0,71	84
60 Sèrbia	..	..	..	..	0,719	0,733	0,735	-1	-1	..	..	..	..
61 Bielorússia	..	..	..	..	0,706	0,729	0,732	1	0	..	..	..	..
62 Costa Rica	0,599	0,639	0,668	0,684	0,708	0,723	0,725	-1	0	0,63	0,63	0,59	68
63 Perú	0,560	0,608	0,644	0,675	0,695	0,718	0,723	4	0	0,85	0,87	0,69	41
64 Albània	..	0,647	0,633	0,670	0,700	0,716	0,719	-1	0	..	0,52	0,70	..
65 Federació Russa	..	0,692	0,644	0,662	0,693	0,714	0,719	3	0	..	0,19	0,82	..
66 Kazakhstan	..	0,650	0,620	0,614	0,696	0,711	0,714	-1	0	..	0,47	1,51	..
67 Azerbaidjan	..	..	0,563	0,597	0,655	0,710	0,713	16	0	..	..	1,77	..
68 Bòsnia i Hercegovina	..	..	..	..	0,698	0,709	0,710	-4	0	..	..	..	..
69 Ucraïna	..	0,690	0,644	0,649	0,696	0,706	0,710	-3	0	..	0,14	0,89	..
70 Iran (República Islàmica de l')	..	0,536	0,576	0,619	0,660	0,697	0,702	10	2	..	1,35	1,27	..
71 Macedònia	..	..	0,634	0,660	0,678	0,697	0,701	1	-1	..	..	0,61	..
72 Mauríci	0,525	0,602	0,631	0,657	0,685	0,697	0,701	-2	-1	0,96	0,76	0,64	28
73 Brasil	..	..	..	0,649	0,678	0,693	0,699	0	4	..	..	0,73	..
74 Geòrgia	..	..	..	..	0,679	0,695	0,698	-3	0	..	..	..	..
75 Veneçuela (República Bolivariana de)	0,611	0,620	0,633	0,637	0,666	0,696	0,696	3	-2	0,44	0,58	0,90	85
76 Armènia	..	..	0,571	0,620	0,669	0,693	0,695	0	0	..	..	1,15	..
77 Equador	0,576	0,612	0,630	0,642	0,676	0,692	0,695	-2	1	0,62	0,64	0,79	72
78 Belize	..	..	..	..	0,690	0,694	0,694	-9	-3	..	..	..	..
79 Colòmbia	0,537	0,579	0,612	0,637	0,658	0,685	0,689	2	1	0,83	0,87	0,79	46
80 Jamaica	0,589	0,620	0,648	0,665	0,676	0,686	0,688	-6	-1	0,52	0,52	0,35	83
81 Tunísia	0,436	0,526	0,568	0,613	0,650	0,677	0,683	5	0	1,49	1,30	1,07	7
82 Jordània	0,509	0,564	0,595	0,621	0,652	0,677	0,681	2	0	0,97	0,94	0,92	32
83 Turquia	0,467	0,552	0,583	0,629	0,656	0,674	0,679	-1	1	1,24	1,03	0,76	14
84 Algèria	0,443	0,537	0,564	0,602	0,651	0,671	0,677	1	1	1,42	1,16	1,18	9
85 Tonga	..	0,619	0,641	0,651	0,663	0,675	0,677	-6	-2	..	0,45	0,39	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86 Fiji	0,551	0,612	0,636	0,651	0,667	0,667	0,669	-9	0	0,65	0,45	0,28	75
87 Turkmenistan	..	..	..	..	0,642	0,662	0,669	0	0	..	..	..	..
88 República Dominicana	..	0,560	0,591	0,624	0,638	0,660	0,663	0	0	..	0,85	0,61	..
89 Xina	0,368	0,460	0,518	0,567	0,616	0,655	0,663	8	0	1,96	1,83	1,57	2
90 El Salvador	0,456	0,511	0,562	0,606	0,635	0,655	0,659	0	0	1,23	1,27	0,85	16
91 Sri Lanka	0,513	0,558	0,584	..	0,635	0,653	0,658	0	0	0,83	0,82	..	51
92 Tailàndia	0,483	0,546	0,581	0,600	0,631	0,648	0,654	1	0	1,01	0,90	0,86	29
93 Gabon	0,510	0,593	0,610	0,616	0,628	0,642	0,648	1	1	0,80	0,45	0,50	62
94 Surinam	..	..	..	..	0,636	0,643	0,646	-5	-1	..	..	..	..
95 Bolívia (Estat Plurinacional de)	..	..	..	0,593	0,631	0,637	0,643	-3	0	..	..	0,80	..
96 Paraguai	0,528	0,557	0,580	0,593	0,619	0,634	0,640	0	1	0,64	0,69	0,75	79
97 Filipines	0,523	0,552	0,569	0,597	0,619	0,635	0,638	-2	-1	0,66	0,72	0,67	78
98 Botswana	0,431	0,576	0,589	0,572	0,593	0,627	0,633	2	0	1,28	0,47	1,01	15
99 Moldàvia	..	0,616	0,547	0,552	0,606	0,620	0,623	0	0	..	0,06	1,21	..
100 Mongòlia	..	0,520	0,502	0,539	0,588	0,616	0,622	2	0	..	0,90	1,43	..
101 Egipte	0,393	0,484	0,523	0,566	0,587	0,614	0,620	2	0	1,52	1,23	0,90	8
102 Uzbekistan	..	..	..	..	0,588	0,612	0,617	-1	1	..	..	..	..
103 Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	..	..	0,614	0,612	0,614	-5	-1	..	..	..	..
104 Guyana	0,500	0,472	0,522	0,552	0,585	0,605	0,611	1	0	0,67	1,29	1,02	81

Tendències de l'índex de desenvolupament humà, 1980-2010

QUADRE
2

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH)							Classificació segons l'IDH		Mitjana de creixement anual de l'IDH			Classificació segons el progrés de l'IDH ^a
	Valor							Variació		%			1980-2010
	1980	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2005-2010	2009-2010	1980-2010	1990-2010	2000-2010	
105 Namíbia	..	0,553	0,582	0,568	0,577	0,603	0,606	2	0	..	0,46	0,64	..
106 Hondures	0,436	0,495	0,523	0,552	0,579	0,601	0,604	0	0	1,09	0,99	0,91	27
107 Maldives	..	..	..	0,513	0,560	0,595	0,602	4	0	..	..	1,60	..
108 Indonèsia	0,390	0,458	0,508	0,500	0,561	0,593	0,600	2	2	1,43	1,35	1,82	12
109 Kirguizistan	..	0,577	0,515	0,550	0,572	0,594	0,598	0	-1	..	0,18	0,84	..
110 Sud-àfrica	..	0,601	0,634	..	0,587	0,594	0,597	-6	-1	..	-0,03	..	..
111 República Àrab Síria	0,470	0,519	0,546	..	0,576	0,586	0,589	-3	0	0,75	0,63	..	74
112 Tadjikistan	..	0,592	0,501	0,493	0,550	0,576	0,580	0	0	..	-0,10	1,61	..
113 Vietnam	..	0,407	0,457	0,505	0,540	0,566	0,572	1	0	..	1,70	1,24	..
114 Marroc	0,351	0,421	0,450	0,491	0,536	0,562	0,567	1	0	1,59	1,49	1,44	5
115 Nicaragua	0,440	0,454	0,473	0,512	0,545	0,562	0,565	-2	0	0,84	1,10	1,00	67
116 Guatemala	0,408	0,451	0,479	0,514	0,533	0,556	0,560	0	0	1,05	1,08	0,85	39
117 Guinea Equatorial	..	..	..	0,477	0,510	0,536	0,538	1	0	..	..	1,21	..
118 Cap Verd	..	..	..	0,500	0,519	0,531	0,534	-1	0	..	..	0,64	..
119 Índia	0,320	0,389	0,415	0,440	0,482	0,512	0,519	1	0	1,61	1,44	1,66	6
120 Timor Oriental	..	..	..	..	0,428	0,497	0,502	11	0	..	..	..	..
121 Swazilàndia	..	0,511	0,523	0,490	0,474	0,492	0,498	0	0	..	-0,13	0,17	..
122 República Democràtica Popular Lao	..	0,354	0,388	0,425	0,460	0,490	0,497	4	1	..	1,69	1,56	..
123 Illes Salomó	..	..	..	0,459	0,483	0,492	0,494	-4	-1	..	..	0,73	..
124 Cambodja	..	..	0,385	0,412	0,466	0,489	0,494	1	0	..	..	1,81	..
125 Pakistan	0,311	0,359	0,389	0,416	0,468	0,487	0,490	-2	0	1,52	1,55	1,64	10
126 Congo	0,462	0,499	0,469	0,458	0,470	0,483	0,489	-4	1	0,19	-0,10	0,65	90
127 São Tomé i Príncipe	..	..	..	..	0,466	0,485	0,488	-3	-1	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	0,404	0,437	0,435	0,424	0,443	0,464	0,470	-1	0	0,50	0,37	1,03	87
129 Bangla Desh	0,259	0,313	0,350	0,390	0,432	0,463	0,469	1	0	1,99	2,03	1,86	3
130 Ghana	0,363	0,399	0,421	0,431	0,443	0,463	0,467	-2	0	0,84	0,79	0,82	77
131 Camerun	0,354	0,418	0,408	0,415	0,437	0,456	0,460	-2	0	0,87	0,48	1,02	73
132 Myanmar	..	..	..	..	0,406	0,444	0,451	6	0	..	..	..	..
133 Iemen	..	..	..	0,358	0,403	0,431	0,439	8	2	..	..	2,04	..
134 Benín	0,264	0,305	0,347	0,386	0,418	0,432	0,435	0	0	1,67	1,78	1,19	4
135 Madagascar	..	..	..	0,399	0,420	0,436	0,435	-2	-2	..	..	0,86	..
136 Mauritània	..	0,337	0,368	0,390	0,411	0,429	0,433	0	0	..	1,25	1,05	..
137 Papua Nova Guinea	0,295	0,349	0,386	..	0,408	0,426	0,431	0	1	1,27	1,07	..	22
138 Nepal	0,210	0,316	0,344	0,375	0,400	0,423	0,428	5	2	2,37	1,52	1,34	1
139 Togo	0,347	0,361	0,374	0,399	0,414	0,425	0,428	-4	0	0,70	0,85	0,72	86
140 Comores	..	..	..	..	0,423	0,426	0,428	-8	-3	..	..	..	..
141 Lesoto	0,397	0,451	0,452	0,423	0,404	0,423	0,427	-1	0	0,24	-0,27	0,10	91
142 Nigèria	..	..	..	..	0,402	0,419	0,423	0	0	..	..	..	..
143 Uganda	..	0,281	0,312	0,350	0,380	0,416	0,422	4	0	..	2,03	1,87	..
144 Senegal	0,291	0,331	0,338	0,360	0,388	0,408	0,411	0	1	1,15	1,08	1,34	40
145 Haití	..	..	..	..	0,406	0,410	0,404	-6	-1	..	..	..	..
146 Àngola	..	..	..	0,349	0,376	0,399	0,403	2	1	..	..	1,45	..
147 Djibouti	..	..	..	..	0,382	0,399	0,402	-1	-1	..	..	..	..
148 Tanzània (República Unida de)	..	0,329	0,330	0,332	0,370	0,392	0,398	1	1	..	0,95	1,81	..
149 Costa d'Ivori	0,350	0,360	0,369	0,379	0,383	0,394	0,397	-4	-1	0,42	0,48	0,47	89
150 Zàmbia	0,382	0,423	0,371	0,345	0,360	0,387	0,395	1	0	0,11	-0,34	1,35	92
151 Gàmbia	..	..	0,312	0,343	0,362	0,385	0,390	-1	0	..	..	1,29	..
152 Rwanda	0,249	0,215	0,192	0,277	0,334	0,379	0,385	2	0	1,45	2,92	3,31	13
153 Malawi	0,258	0,289	0,344	0,344	0,336	0,376	0,385	0	0	1,33	1,44	1,13	20
154 Sudan	0,250	0,282	0,310	0,336	0,360	0,375	0,379	-2	0	1,39	1,47	1,19	18
155 Afganistan	..	..	..	..	0,307	0,342	0,349	1	0	..	..	..	..
156 Guinea	..	..	..	..	0,323	0,338	0,340	-1	0	..	..	..	..
157 Etiòpia	..	..	..	0,250	0,287	0,324	0,328	3	0	..	..	2,73	..
158 Sierra Leone	0,229	0,230	0,226	0,236	0,292	0,313	0,317	1	0	1,09	1,62	2,95	53
159 República Centreafricana	0,265	0,293	0,294	0,299	0,299	0,311	0,315	-1	0	0,58	0,37	0,52	88
160 Mali	0,165	0,187	0,212	0,245	0,279	0,305	0,309	2	0	2,10	2,53	2,34	60
161 Burkina Faso	..	..	..	..	0,285	0,303	0,305	0	0	..	..	..	..
162 Libèria	0,295	..	..	0,294	0,264	0,294	0,300	2	0	0,05	..	0,20	93

Tendències de l'índex de desenvolupament humà, 1980-2010

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH)							Classificació segons l'IDH		Mitjana de creixement anual de l'IDH			Classificació segons el progrés de l'IDH ^a
	Valor							Variació		(%)			1980-2010
	1980	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2005-2010	2009-2010	1980-2010	1990-2010	2000-2010	1980-2010
163 Txad	..	..	..	0,269	0,299	0,293	0,295	-6	0	..	..	0,90	..
164 Guinea Bissau	..	..	..	..	0,278	0,286	0,289	-1	0	..	..	..	..
165 Moçambic	0,195	0,178	0,186	0,224	0,263	0,280	0,284	0	0	1,25	2,34	2,37	33
166 Burundi	0,181	0,236	0,216	0,223	0,239	0,276	0,282	1	0	1,47	0,87	2,33	17
167 Níger	0,166	0,180	0,192	0,212	0,241	0,258	0,261	-1	0	1,51	1,87	2,09	45
168 Congo (República Democràtica del)	0,267	0,261	0,226	0,201	0,223	0,233	0,239	0	0	-0,37	-0,44	1,75	94
169 Zimbabue	0,241	0,284	0,262	0,232	0,159	0,118	0,140	0	0	-1,81	-3,53	-5,05	95

Desenvolupats

OCDE	0,754	0,798	0,827	0,852	0,868	0,876	0,879	—	—	0,51	0,48	0,31	—
No membres de l'OCDE	0,701	0,761	0,779	0,799	0,829	0,840	0,844	—	—	0,62	0,51	0,54	—

En via de desenvolupament

Estats àrabs	0,396	0,470	0,505	0,525	0,562	0,583	0,588	—	—	1,32	1,12	1,14	—
Àsia Oriental i el Pacífic	0,383	0,466	0,519	0,559	0,600	0,636	0,643	—	—	1,73	1,61	1,40	—
Europa i Àsia Central	0,503	0,660	0,628	0,648	0,679	0,698	0,702	—	—	1,11	0,31	0,80	—
Amèrica Llatina i el Carib	0,573	0,614	0,640	0,660	0,681	0,699	0,704	—	—	0,68	0,68	0,64	—
Àsia Meridional	0,315	0,387	0,415	0,440	0,481	0,510	0,516	—	—	1,65	1,44	1,61	—
Àfrica Subsahariana	0,293	0,354	0,358	0,315	0,366	0,384	0,389	—	—	0,94	0,46	2,10	—
Desenvolupament humà molt alt	0,753	0,797	0,827	0,851	0,867	0,875	0,878	—	—	0,51	0,48	0,31	—
Desenvolupament humà alt	0,556	0,633	0,634	0,659	0,692	0,712	0,717	—	—	0,85	0,62	0,84	—
Desenvolupament humà mig	0,361	0,440	0,480	0,510	0,555	0,586	0,592	—	—	1,65	1,49	1,49	—
Desenvolupament humà baix	0,271	0,310	0,324	0,332	0,366	0,388	0,393	—	—	1,24	1,19	1,68	—
Països menys desenvolupats	0,251	0,292	0,311	0,325	0,357	0,382	0,386	—	—	1,44	1,40	1,72	—
Món	0,455	0,526	0,554	0,570	0,598	0,619	0,624	—	—	1,05	0,85	0,89	—

NOTA:

a Mesurament realitzat utilitzant la desviació de la línia d'ajustament (capítol 2). Les xifres més baixes indiquen un progrés més ràpid.

FONTS

Columnes 1-7: Càlculs basats en dades de l'ONU DAES (2009d), Barro i Lee (2010), l'Institut d'Estadística de la UNESCO (2010b), el Banc Mundial (2010g) i el FMI (2010a).

Columnes 8-13: Càlculs basats en els valors de l'Índex de Desenvolupament Humà de l'any corresponent.

Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a				Índex d'esperança de vida en néixer ajustat per la desigualtat ^c		Índex d'educació per la desigualtat ^d		Índex d'ingressos ajustat per la desigualtat ^e		Coeficient de Gini d'ingressos 2000–2010
	Valor 2010	IDH ajustat per la desigualtat			Valor 2010	Pèrdua (%) 2010	Valor 2010	Pèrdua (%) 2010	Valor 2010	Pèrdua (%) 2010	
		Valor 2010	Pèrdua global (%) 2010	Canvi en la classificació ^b 2010							
DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT											
1 Noruega	0,938	0,876	6,6	0	0,927	4,0	0,919	2,4	0,788	13,1 ^f	25,8
2 Austràlia	0,937	0,864	7,9	0	0,934	4,7	0,982	1,7	0,702	16,6 ^f	35,2
3 Nova Zelanda	0,907	..	..	..	0,912	5,0	..	..	..	..	36,2
4 Estats Units	0,902	0,799	11,4	-9	0,886	6,0	0,863	3,2	0,667	23,5 ^f	40,8
5 Irlanda	0,895	0,813	9,2	-3	0,911	4,6	0,888	3,2	0,664	18,8 ^f	34,3
6 Liechtenstein	0,891	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
7 Països Baixos	0,890	0,818	8,1	1	0,911	4,6	0,834	4,0	0,720	15,3 ^f	30,9
8 Canadà	0,888	0,812	8,6	-2	0,918	5,0	0,834	3,2	0,698	17,1 ^f	32,6
9 Suècia	0,885	0,824	6,9	4	0,934	3,7	0,825	3,6	0,726	13,0 ^f	25,0
10 Alemanya	0,885	0,814	8,0	3	0,911	4,4	0,858	2,3	0,689	16,7 ^f	28,3
11 Japó	0,884	..	..	..	0,961	3,9	..	..	..	..	24,9
12 República de Corea	0,877	0,731	16,7	-18	0,902	4,8	0,663	25,5	0,653	18,4 ^f	31,6
13 Suïssa	0,874	0,813	7,1	4	0,941	4,4	0,786	2,0	0,725	14,3 ^f	33,7
14 França	0,872	0,792	9,2	-3	0,932	4,5	0,751	9,1	0,709	13,9 ^f	32,7
15 Israel	0,872	0,763	12,5	-11	0,922	4,8	0,799	7,9	0,603	23,7 ^f	39,2
16 Finlàndia	0,871	0,806	7,5	2	0,913	4,0	0,805	4,7	0,711	13,4 ^f	26,9
17 Islàndia	0,869	0,811	6,6	5	0,948	3,5	0,854	2,6	0,659	13,4 ^f	..
18 Bèlgica	0,867	0,794	8,4	2	0,911	4,6	0,784	5,2	0,701	15,1 ^f	33,0
19 Dinamarca	0,866	0,810	6,5	6	0,884	4,8	0,813	3,0	0,738	11,3 ^f	24,7
20 Espanya	0,863	0,779	9,7	0	0,928	4,4	0,781	5,7	0,653	18,5 ^f	34,7
21 Hong Kong, Xina (RAE)	0,862	..	..	..	0,950	4,1	..	..	..	..	43,4
22 Grècia	0,855	0,768	10,2	-2	0,907	4,0	0,788	5,8	0,633	19,9 ^f	34,3
23 Itàlia	0,854	0,752	12,0	-5	0,931	4,3	0,706	11,8	0,645	19,4 ^f	36,0
24 Luxemburg	0,852	0,775	9,0	2	0,903	4,8	0,692	6,2	0,746	15,7 ^f	..
25 Àustria	0,851	0,787	7,5	5	0,913	4,5	0,753	2,4	0,709	15,1 ^f	29,1
26 Regne Unit	0,849	0,766	9,7	1	0,900	4,9	0,766	2,1	0,653	21,0 ^f	36,0
27 Singapur	0,846	..	..	..	0,925	3,8	..	..	..	..	42,5
28 República Txeca	0,841	0,790	6,1	8	0,862	4,3	0,859	1,3	0,667	12,2 ^f	25,8
29 Eslovènia	0,828	0,771	6,9	5	0,891	4,3	0,750	4,0	0,685	12,2 ^f	31,2
30 Andorra	0,824	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
31 Eslovàquia	0,818	0,764	6,7	3	0,816	6,5	0,821	1,7	0,664	11,7 ^f	25,8
32 Emirats Àrabs Units	0,815	..	..	..	0,846	7,4	..	..	..	..	..
33 Malta	0,815	..	..	..	0,897	5,6	..	..	..	..	..
34 Estònia	0,812	0,733	9,8	0	0,784	7,9	0,851	3,1	0,590	17,7 ^f	36,0
35 Xipre	0,810	0,716	11,7	-1	0,901	5,1	0,626	15,7	0,650	13,8 ^f	..
36 Hongria	0,805	0,736	8,6	3	0,796	6,6	0,815	4,1	0,614	14,7 ^g	30,0
37 Saldanat de Brunei	0,805	..	..	..	0,860	5,4	..	..	..	..	..
38 Qatar	0,803	..	..	..	0,820	7,4	..	..	..	..	41,1
39 Bahrain	0,801	..	..	..	0,816	8,1	..	..	..	..	..
40 Portugal	0,795	0,700	11,9	-1	0,891	4,8	0,670	5,7	0,575	23,9 ^f	38,5
41 Polònia	0,795	0,709	10,8	1	0,829	6,4	0,728	7,1	0,590	18,4 ^f	34,9
42 Barbados	0,788	..	..	..	0,841	7,9	..	..	0,631	16,1 ^g	..
DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT											
43 Bahames	0,784	0,671	14,4	-4	0,777	9,7	0,665	7,9	0,586	24,5 ^g	..
44 Lituània	0,783	0,693	11,5	1	0,752	8,8	0,804	4,3	0,551	20,6 ^f	35,8

Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a	Índex ajustat per la desigualtat				Índex d'esperança de vida en néixer ajustat per la desigualtat ^c		Índex d'educació per la desigualtat ^d		Índex d'ingressos ajustat per la desigualtat ^e		Coeficient de Gini d'ingressos
		IDH ajustat per la desigualtat		Canvi en la classificació ^b	en néixer ajustat per la desigualtat ^c		per la desigualtat ^d		per la desigualtat ^e			
		Valor	Pèrdua global (%)		Valor	Pèrdua (%)	Valor	Pèrdua (%)	Valor	Pèrdua (%)		
	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2000–2010	
45	Xile	0,783	0,634	19,0	-10	0,867	6,9	0,656	13,3	0,448	34,1 ^f	52,0
46	Argentina	0,775	0,622	19,7	-11	0,790	10,4	0,672	12,1	0,460	34,4 ^f	48,8
47	Kuwait	0,771	..	..	..	0,850	7,3	..	..	..	..	..
48	Letònia	0,769	0,684	11,0	2	0,768	8,5	0,778	3,3	0,536	20,5 ^f	36,3
49	Montenegro	0,769	0,693	9,9	4	0,801	7,3	0,711	9,6	0,584	12,6 ^h	36,9
50	Romania	0,767	0,675	12,1	3	0,751	10,9	0,693	13,1	0,590	12,2 ^g	32,1
51	Croàcia	0,767	0,650	15,3	-2	0,844	6,0	0,636	10,4	0,512	27,8 ^g	29,0
52	Uruguai	0,765	0,642	16,1	-2	0,806	10,1	0,653	10,8	0,504	26,3 ^f	47,1
53	Líbia	0,755	..	..	..	0,759	12,1	..	..	..	..	..
54	Panamà	0,755	0,541	28,3	-20	0,766	13,6	0,644	9,9	0,321	52,6 ^f	54,9
55	Àrabia Saudita	0,752	..	..	..	0,737	12,7	..	..	..	..	..
56	Mèxic	0,750	0,593	21,0	-8	0,787	12,3	0,564	17,9	0,469	31,6 ^f	51,6
57	Malàisia	0,744	..	..	..	0,797	8,0	..	..	0,488	28,7 ^f	37,9
58	Bulgària	0,743	0,659	11,3	5	0,771	9,4	0,682	8,1	0,545	16,1 ^g	29,2
59	Trinitat i Tobago	0,736	0,621	15,5	-2	0,653	17,4	0,611	6,6	0,601	21,9 ^h	40,3
60	Sèrbia	0,735	0,656	10,8	6	0,783	9,0	0,640	11,1	0,562	12,2 ^h	28,2
61	Bielorússia	0,732	0,664	9,3	9	0,716	8,8	0,683	8,0	0,599	11,1 ^g	28,8
62	Costa Rica	0,725	0,576	20,6	-6	0,858	8,3	0,519	17,7	0,428	33,7 ^f	48,9
63	Perú	0,723	0,501	30,7	-26	0,709	16,5	0,510	30,2	0,348	42,7 ^g	50,5
64	Albània	0,719	0,627	12,7	4	0,802	10,9	0,601	12,7	0,512	14,4 ^g	33,0
65	Federació Russa	0,719	0,636	11,5	7	0,661	11,5	0,631	11,2	0,616	11,9 ^g	43,7
66	Kazakhstan	0,714	0,617	13,6	3	0,595	17,2	0,753	5,3	0,525	17,6 ^h	30,9
67	Azerbaidjan	0,713	0,614	13,8	3	0,613	23,8	0,646	12,0	0,586	4,4 ^g	16,8
68	Bòsnia i Hercegovina	0,710	0,565	20,4	-2	0,798	9,2	0,545	19,4	0,416	31,1 ^g	36,3
69	Ucraïna	0,710	0,652	8,1	14	0,685	11,0	0,795	2,8	0,509	10,4 ^f	27,6
70	Iran (República Islàmica de l')	0,702	..	..	..	0,680	17,3	..	..	..	..	38,3
71	Macedònia	0,701	0,584	16,7	4	0,773	10,4	0,527	17,5	0,489	21,8 ^h	42,8
72	Maurici	0,701	..	..	..	0,731	11,4	..	..	..	..	..
73	Brasil	0,699	0,509	27,2	-15	0,698	16,6	0,470	25,7	0,401	37,6 ^f	55,0
74	Geòrgia	0,698	0,579	17,0	5	0,667	19,0	0,749	4,9	0,388	25,9 ^h	40,8
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	0,696	0,549	21,2	-1	0,745	13,3	0,495	17,0	0,449	32,0 ^f	43,4
76	Armènia	0,695	0,619	11,0	12	0,727	15,3	0,675	6,5	0,483	10,8 ^g	30,2
77	Equador	0,695	0,554	20,2	3	0,745	15,2	0,501	21,8	0,458	23,4 ^f	54,4
78	Belize	0,694	0,495	28,7	-16	0,788	12,4	0,545	19,8	0,282	48,5 ^g	59,6
79	Colòmbia	0,689	0,492	28,6	-18	0,718	15,1	0,482	23,9	0,344	43,6 ^f	58,5
80	Jamaica	0,688	0,574	16,6	9	0,690	16,7	0,619	8,3	0,442	24,1 ^g	45,5
81	Tunísia	0,683	0,511	25,2	-6	0,751	12,7	0,378	38,7	0,469	21,8 ⁱ	40,8
82	Jordània	0,681	0,550	19,2	7	0,729	13,3	0,508	25,1	0,450	18,7 ^g	37,7
83	Turquia	0,679	0,518	23,6	1	0,690	16,5	0,405	27,4	0,498	26,5 ^h	41,2
84	Algèria	0,677	..	..	..	0,688	17,9	..	..	..	..	35,3
85	Tonga	0,677	..	..	..	0,705	14,5	0,721	5,1	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	0,669	..	..	..	0,671	13,9	0,679	11,0	..	..	..
87	Turkmenistan	0,669	0,493	26,4	-12	0,520	27,5	0,647	10,2	0,355	38,7 ^g	40,8
88	República Dominicana	0,663	0,499	24,8	-7	0,678	18,9	0,450	22,2	0,407	32,6 ^f	48,4
89	Xina	0,663	0,511	23,0	0	0,714	15,6	0,453	23,2	0,412	29,5 ⁱ	41,5
90	El Salvador	0,659	0,477	27,6	-14	0,687	16,5	0,415	32,5	0,382	32,7 ^f	46,9
91	Sri Lanka	0,658	0,546	17,1	11	0,756	12,3	0,519	17,9	0,414	20,8 ^g	41,1
92	Tailàndia	0,654	0,516	21,2	5	0,706	9,5	0,491	18,0	0,396	34,0 ^g	42,5
93	Gabon	0,648	0,512	21,0	5	0,446	31,9	0,575	7,3	0,523	22,1 ^g	41,5
94	Surinam	0,646	0,489	24,3	-7	0,651	16,7	0,475	20,1	0,378	34,9 ^g	52,8
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	0,643	0,398	38,0	-17	0,534	27,2	0,510	28,7	0,232	54,2 ^f	57,2
96	Paraguai	0,640	0,482	24,7	-6	0,663	19,9	0,494	19,8	0,342	33,4 ^f	53,2
97	Filipines	0,638	0,518	18,9	11	0,705	15,0	0,554	12,9	0,355	28,0 ^g	44,0
98	Botsvana	0,633	..	..	..	0,417	25,9	..	..	..	..	61,0
99	Moldàvia	0,623	0,539	13,5	16	0,673	13,1	0,635	7,5	0,367	19,4 ^g	37,4
100	Mongòlia	0,622	0,527	15,2	16	0,579	22,6	0,635	5,8	0,399	16,4 ^g	36,6

QUADRE
3

Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a				Índex d'esperança de vida en néixer ajustat per la desigualtat ^c		Índex d'educació per la desigualtat ^d		Índex d'ingressos ajustat per la desigualtat ^e		Coeficient de Gini d'ingressos
	Valor	IDH ajustat per la desigualtat		Valor	Pèrdua (%)	Valor	Pèrdua (%)	Valor	Pèrdua (%)		
		Valor	Pèrdua global (%)							Canvi en la classificació ^b	
	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2000–2010	
101 Egipte	0,620	0,449	27,5	-7	0,641	19,8	0,304	43,6	0,465	15,9 ^h	32,1
102 Uzbekistan	0,617	0,521	15,7	17	0,565	25,9	0,672	1,4	0,372	17,9 ^h	36,7
103 Micronèsia (Estats Federals de)	0,614	0,375	39,0	-11	0,616	20,5	0,503	22,4	0,170	63,1 ^f	..
104 Guyana	0,611	0,497	18,6	7	0,567	25,2	0,588	9,6	0,369	20,3 ^f	43,2
105 Namíbia	0,606	0,338	44,3	-15	0,503	24,5	0,429	27,8	0,178	68,3 ^h	74,3
106 Hondures	0,604	0,419	30,6	-4	0,669	19,7	0,379	31,0	0,291	39,7 ^f	55,3
107 Maldives	0,602	0,508	15,6	14	0,700	15,5	0,433	11,5	0,434	19,5 ^g	37,4
108 Indonèsia	0,600	0,494	17,7	9	0,678	16,8	0,424	21,4	0,418	14,8 ^g	37,6
109 Kirguizistan	0,598	0,508	15,1	15	0,601	21,6	0,611	11,1	0,357	12,2 ^g	33,5
110 Sud-àfrica	0,597	0,411	31,2	-1	0,353	30,2	0,529	20,8	0,373	40,9 ^h	57,8
111 República Àrab Síria	0,589	0,467	20,8	4	0,769	11,1	0,312	31,5	0,424	18,3 ^g	..
112 Tadjikistan	0,580	0,469	19,1	6	0,517	31,0	0,608	9,4	0,328	15,3 ^g	33,6
113 Vietnam	0,572	0,478	16,4	9	0,750	13,8	0,398	17,1	0,367	18,2 ^g	37,8
114 Marroc	0,567	0,407	28,1	2	0,671	18,3	0,246	42,7	0,409	20,7 ^g	40,9
115 Nicaragua	0,565	0,426	24,6	6	0,718	15,6	0,333	33,3	0,324	23,8 ^g	52,3
116 Guatemala	0,560	0,372	33,6	0	0,640	20,4	0,270	36,1	0,297	42,5 ^f	53,7
117 Guinea Equatorial	0,538	..	..	..	0,255	48,2	0,297	29,2	..	..	..
118 Cap Verd	0,534	..	..	..	0,688	16,4	0,277	30,7	..	..	50,4
119 Índia	0,519	0,365	29,6	0	0,483	31,3	0,255	40,6	0,397	14,7 ^g	36,8
120 Timor Oriental	0,502	0,334	33,3	-4	0,438	34,3	0,197	44,3	0,433	19,2 ^g	31,9
121 Swazilàndia	0,498	0,320	35,7	-7	0,272	36,4	0,336	38,3	0,359	32,3 ^g	50,7
122 República Democràtica Popular Lao	0,497	0,374	24,8	5	0,526	27,6	0,287	30,5	0,345	15,5 ^g	32,6
123 Illes Salomó	0,494	..	..	..	0,557	25,2	0,284	30,2	..	..	..
124 Cambodja	0,494	0,351	28,8	3	0,445	33,4	0,331	31,1	0,295	21,4 ^g	44,2
125 Pakistan	0,490	0,336	31,5	1	0,501	32,9	0,196	46,4	0,385	10,6 ^g	31,2
126 Congo	0,489	0,334	31,8	0	0,312	41,9	0,330	30,0	0,360	22,0 ^g	47,3
127 São Tomé i Príncipe	0,488	..	..	..	0,479	34,4	0,324	22,7	..	..	50,6

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	0,470	0,320	31,9	-1	0,354	37,2	0,369	29,2	0,252	28,8 ^g	47,7
129 Bangla Desh	0,469	0,331	29,4	1	0,555	25,3	0,219	44,8	0,299	14,8 ^g	31,0
130 Ghana	0,467	0,349	25,4	7	0,354	39,7	0,487	7,5	0,246	25,4 ^g	42,8
131 Camerun	0,460	0,304	33,9	-1	0,279	44,4	0,312	35,3	0,321	19,9 ^g	44,6
132 Myanmar	0,451	..	..	..	0,418	38,2	..	..	..	..	..
133 Iemen	0,439	0,289	34,2	-2	0,477	31,2	0,149	49,8	0,341	17,6 ^g	37,7
134 Benín	0,435	0,282	35,2	-5	0,404	39,7	0,202	44,1	0,276	19,2 ^g	38,6
135 Madagascar	0,435	0,308	29,2	3	0,415	36,4	0,320	30,8	0,220	19,3 ^g	47,2
136 Mauritània	0,433	0,281	35,1	-5	0,361	38,9	0,199	43,2	0,310	21,5 ^g	39,0
137 Papua Nova Guinea	0,431	..	..	..	0,470	28,5	..	..	..	..	50,9
138 Nepal	0,428	0,292	31,9	3	0,569	24,3	0,193	43,3	0,226	26,4 ^g	47,3
139 Togo	0,428	0,287	32,9	2	0,443	35,4	0,264	41,5	0,203	20,0 ^g	34,4
140 Comores	0,428	0,240	43,9	-11	0,534	27,0	0,185	47,4	0,140	54,0 ^h	64,3
141 Lesoto	0,427	0,282	34,0	0	0,260	36,6	0,368	24,9	0,234	39,5 ^g	52,5
142 Nigèria	0,423	0,246	41,7	-6	0,220	51,1	0,228	46,0	0,298	25,1 ^g	42,9
143 Uganda	0,422	0,286	32,1	5	0,321	40,7	0,321	28,2	0,229	26,4 ^g	42,6
144 Senegal	0,411	0,262	36,2	0	0,359	37,4	0,172	47,3	0,293	21,1 ^h	39,2
145 Haití	0,404	0,239	40,8	-7	0,443	32,9	0,219	40,7	0,141	47,9 ^g	59,5
146 Angola	0,403	0,242	39,9	-4	0,206	53,7	0,207	26,2	0,334	36,4 ^g	58,6
147 Djibouti	0,402	0,252	37,3	0	0,338	41,0	0,144	47,0	0,329	21,3 ^g	39,9
148 Tanzània (República Unida de)	0,398	0,285	28,4	9	0,365	37,5	0,237	28,7	0,268	17,6 ^g	34,6
149 Costa d'Ivori	0,397	0,254	36,1	3	0,361	40,5	0,160	44,8	0,281	20,5 ^g	48,4
150 Zàmbia	0,395	0,270	31,5	7	0,231	46,5	0,330	24,2	0,259	20,8 ^g	50,7
151 Gàmbia	0,390	0,238	39,0	-2	0,356	38,5	0,174	44,7	0,218	33,3 ^g	47,3
152 Rwanda	0,385	0,243	37,0	3	0,259	47,4	0,263	30,7	0,210	31,5 ^g	46,7
153 Malawi	0,385	0,261	32,1	8	0,327	40,3	0,256	34,7	0,213	19,7 ^g	39,0
154 Sudan	0,379	..	..	..	0,379	38,5	..	..	..	..	..
155 Afganistan	0,349	..	..	..	0,161	58,8	0,199	39,3	..	..	..
156 Guinea	0,340	0,209	38,4	-1	0,341	44,5	0,135	42,6	0,199	26,8 ^g	43,3

Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat

Classificació segons l'IDH	Índex de desenvolupament humà (IDH) ^a	IDH ajustat per la desigualtat				Índex d'esperança de vida en néixer ajustat per la desigualtat ^c		Índex d'educació per la desigualtat ^d		Índex d'ingressos ajustat per la desigualtat ^e		Coeficient de Gini d'ingressos
		Valor	Valor	Pèrdua global (%)	Canvi en la classificació ^b	Valor	Pèrdua (%)	Valor	Pèrdua (%)	Valor	Pèrdua (%)	
	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2000–2010	
157 Etiòpia	0,328	0,216	34,3	1	0,331	42,1	0,137	38,2	0,220	20,8 ^g	29,8	
158 Sierra Leone	0,317	0,193	39,3	-1	0,248	44,5	0,150	48,2	0,192	22,2 ^g	42,5	
159 República Centreafricana	0,315	0,183	42,0	-3	0,220	49,8	0,163	45,9	0,170	28,1 ^g	43,6	
160 Mali	0,309	0,191	38,3	0	0,231	50,1	0,133	36,9	0,227	25,4 ^g	39,0	
161 Burkina Faso	0,305	0,195	36,2	3	0,296	44,5	0,108	37,3	0,231	25,3 ^g	39,6	
162 Libèria	0,300	0,188	37,3	1	0,351	43,3	0,225	46,4	0,084	19,0 ^g	52,6	
163 Txad	0,295	0,179	39,3	0	0,210	54,5	0,119	37,8	0,229	20,8 ^g	39,8	
164 Guinea Bissau	0,289	0,166	42,4	-2	0,215	52,5	0,172	40,3	0,124	32,5 ^h	35,5	
165 Moçambic	0,284	0,155	45,3	-2	0,244	45,7	0,144	28,2	0,107	58,1 ^g	47,1	
166 Burundi	0,282	0,177	37,0	2	0,259	47,8	0,206	36,3	0,104	24,9 ^g	33,3	
167 Níger	0,261	0,173	33,9	2	0,274	46,8	0,109	31,3	0,173	21,1 ^h	43,9	
168 Congo (República Democràtica del)	0,239	0,153	36,2	0	0,209	52,9	0,244	29,1	0,070	22,1 ^g	44,4	
169 Zimbabwe	0,140	0,098	29,9	0	0,281	34,2	0,416	20,1	0,008	34,5 ^h	50,1	

Desenvolupats

OCDE	0,879	0,789	10,2	..	0,907	5,0	0,810	5,6	0,669	19,5	..
No membres de l'OCDE	0,844	0,756^h	10,5	..	0,900 ^h	5,3	0,790 ^h	4,3	0,607 ^h	21,8	..

En via de desenvolupament

Estats àrabs	0,588	0,426^h	27,6	..	0,619 ^h	21,6	0,289 ^h	43,4	0,432 ^h	17,7	..
Àsia oriental i el Pacífic	0,643	0,505^h	21,5	..	0,699 ^h	16,3	0,452 ^h	21,2	0,407 ^h	27,1	..
Europa i Àsia central	0,702	0,607	13,6	..	0,672	14,3	0,623	11,9	0,535	16,1	..
Amèrica llatina i el Carib	0,704	0,527	25,1	..	0,728	15,1	0,510	22,1	0,395	37,6	..
Àsia meridional	0,516	0,361	30,2	..	0,499	30,4	0,246	41,3	0,383	18,2	..
Àfrica subsahariana	0,389	0,261	32,8	..	0,294	43,8	0,254	34,1	0,238	26,0	..
Desenvolupament humà molt alt	0,878	0,789	10,2	..	0,907	5,0	0,810	5,7	0,668	19,5	..
Desenvolupament humà alt	0,717	0,575	19,8	..	0,718	13,8	0,561	17,6	0,472	28,1	..
Desenvolupament humà mig	0,592	0,449	24,3	..	0,611	22,4	0,369	29,3	0,401	21,9	..
Desenvolupament humà baix	0,393	0,267	32,0	..	0,348	40,8	0,227	38,2	0,242	23,2	..
Països menys desenvolupats	0,386	0,263	31,9	..	0,375	39,0	0,209	38,0	0,232	22,3	..
Món	0,624	0,489	21,7	..	0,630	21,3	0,436	28,2	0,425	22,7	..

NOTES

- a** Vegeu com calcular l'IDH ajustat per la desigualtat (IDH-D) a la nota tècnica 2.
- b** El canvi en la classificació es basa en els països per als quals es calcula l'IDH-D.
- c** L'ajust per la desigualtat es basa en les taules de mortalitat elaborades pel Departament d'Afers Econòmics i Socials de l'ONU.
- d** L'ajust per la desigualtat es basa en les dades de les enquestes de les Illes, incloent-hi els estudis dels ingressos de Luxemburg (LIS), l'Enquesta d'Ingressos i Condicions de Vida de la Unió Europea (Eurostat), la Base de Dades Internacional de Distribució de l'Ingrés del Banc Mundial, l'Enquesta Agrupada d'Indicadors Múltiples del Fons de les Nacions Unides per a la Infància (UNICEF), l'Enquesta Demogràfica i de Salut de Measure DHS i l'Enquesta Mundial de Salut de l'Organització Mundial de la Salut (OMS).
- e** L'ajust per la desigualtat es basa en les dades de les enquestes de les Illes, incloent-hi els estudis dels ingressos de Luxemburg (LIS), l'Enquesta d'Ingressos i Condicions

de Vida de la Unió Europea (Eurostat), la Base de Dades Internacional de Distribució de l'Ingrés del Banc Mundial, l'Enquesta Agrupada d'Indicadors Múltiples del Fons de les Nacions Unides per a la Infància (UNICEF), l'Enquesta Demogràfica i de Salut de Measure DHS i la base de dades sobre Distribució de l'Ingrés de l'Institut Mundial d'Investigacions d'Economia del Desenvolupament de la Universitat de les Nacions Unides (UNU-WIDER).

- f** La desigualtat es calcula segons l'Ingrés familiar per capita disponible.
- g** La desigualtat es calcula segons l'Ingrés imputat emprant la metodologia de la igualtat d'índex d'actius de Hartgen and Klasen (2010).
- h** La desigualtat es calcula segons els decils d'ingressos disponibles d'UNU-WIDER.
- i** La desigualtat es calcula segons el consum familiar per capita.
- j** Basat en menys de la meitat dels països.

FONTS

Columna 1: Càlculs basats en dades de l'ONU DAES (2009d), Barro i Lee (2010), l'Institut d'Estadística de la UNESCO (2010b), el Banc Mundial (2010b) i el FMI (2010a).

Columna 2: Calculat com la mesura geomètrica dels valors de les columnes 5, 7 i 9, emprant la metodologia de la Nota tècnica 2.

Columna 5: Càlculs basats en les dades de la columna 6 i l'índex d'esperança de vida sense ajustar.

Columna 7: Càlculs basats en les dades de la columna 10 i en l'índex d'educació sense ajustar.

Columna 9: Càlculs basats en les dades de la columna 9 i en l'índex d'ingressos sense ajustar.

Columna 11: Banc Mundial (2010c).

Índex de desigualtat de gènere

Classificació segons l'IDH	Índex de desigualtat de gènere ^a		Taxa de mortalitat materna ^b	Taxa de fecunditat adolescent ^c	«Escons al parlament» ^d (%)	Població amb l'educació secundària completa (% de 25 anys i més)		Taxa de participació en la força de treball (%)		Taxa d'ús d'anticonceptius, qualsevol mètode	Cobertura prenatal, almenys una consulta	Naixements atesos per personal sanitari especialitzat
	Classificació	Valor	(morts per 100.000 naixements vius)	(naixements per 1.000 dones d'edats de 15-19)	Dones	Dones	Homes	Dones	Homes	(% de dones casades d'edats de 15-49)	(%)	(%)
	2008	2008	2003-2008 ^d	1990-2008 ^d	2008	2010	2010	2008	2008	1990-2008 ^d	1990-2008 ^d	2000-2008 ^d
DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT												
1 Noruega	5	0,234	7	8,6	36,1	99,3	99,1	77,3	82,6	88,4	..	..
2 Austràlia	18	0,296	4	14,9	29,7	95,1	97,2	69,9	83,0	70,8	..	99 ^e
3 Nova Zelanda	25	0,320	9	22,6	33,6	71,6	73,5	72,1	84,5	..	..	94 ^e
4 Estats Units	37	0,400	11	35,9	17,0 ^f	95,3	94,5	68,7	80,6	72,8	..	99
5 Irlanda	29	0,344	1	15,9	15,5	82,3	81,5	62,8	80,7	89,0	..	100
6 Liechtenstein	..	..	..	..	24,0	..	..	..	..	..	..	..
7 Països Baixos	1	0,174	6	3,8	39,1	86,3	89,2	73,4	85,4	67,0	..	100
8 Canadà	16	0,289	7	12,8	24,9	92,3	92,7	74,3	82,7	74,0	..	100
9 Suècia	3	0,212	3	7,7	47,0	87,9	87,1	77,1	81,8	..	..	..
10 Alemanya	7	0,240	4	7,7	31,1	91,3	92,8	70,8	82,3	..	..	100 ^g
11 Japó	12	0,273	6	4,7	12,3	80,0	82,3	62,1	85,2	54,3	..	100
12 República de Corea	20	0,310	14	5,5	13,7	79,4	91,7	54,5	75,6	80,2	..	100
13 Suïssa	4	0,228	5	5,5	27,2	62,9	74,5	76,6	87,8	..	..	100 ^g
14 França	11	0,260	8	6,9	19,6	79,6	84,6	65,8	74,9	71,0	..	..
15 Israel	28	0,332	4	14,3	14,2	78,9	77,2	61,1	70,1	..	..	..
16 Finlàndia	8	0,248	7	11,4	41,5	70,1	70,1	73,9	77,7	..	..	100
17 Islàndia	13	0,279	4	15,1	33,3	66,3	57,7	81,7	89,9	..	..	..
18 Bèlgica	6	0,236	8	7,7	36,2	75,7	79,8	60,9	73,5	74,6	..	..
19 Dinamarca	2	0,209	3	6,0	38,0	59,0	65,6	77,2	84,3	..	..	..
20 Espanya	14	0,280	4	12,1	33,6	70,9	75,7	63,2	81,7	65,7	..	..
21 Hong Kong, Xina (RAE)	..	..	..	5,7	..	67,3	71,0	60,5	79,2	84,0	..	..
22 Grècia	23	0,317	3	8,9	14,7	64,4	72,0	55,4	79,0	76,2	..	..
23 Itàlia	9	0,251	3	4,9	20,2	76,5	84,1	51,6	74,5	..	..	99 ^e
24 Luxemburg	24	0,318	12	12,3	23,3	66,4	73,9	58,1	73,9	..	..	100
25 Àustria	19	0,300	4	12,8	26,6	67,3	85,9	68,3	81,0	..	..	..
26 Regne Unit	32	0,355	8	24,1	19,6	68,8	67,8	69,2	82,2	82,0	..	..
27 Singapur	10	0,255	14	4,5	24,5	57,3	64,8	60,6	81,8	..	..	100 ^e
28 República Txeca	27	0,330	4	10,6	16,0	85,5	87,6	61,1	78,1	..	..	100
29 Eslovènia	17	0,293	6	4,9	10,0	45,9	63,7	67,5	75,4	..	..	100
30 Andorra	..	..	..	..	25,0	50,8	50,9 ^h	..	..	..	..	..
31 Eslovàquia	31	0,352	6	20,7	19,3	80,8	87,1	61,3	76,5	..	..	100
32 Emirats Àrabs Units	45	0,464	37	16,0	22,5	76,9	77,3	42,5	92,6	..	..	100
33 Malta	35	0,395	8	11,5	8,7	64,4	73,5	41,3	77,7	..	..	100 ^g
34 Estònia	39	0,409	25	21,4	20,8	94,4	94,6	70,2	78,6	..	..	100
35 Xipre	15	0,284	10	6,1	14,3	64,0	75,2	64,5	78,5	..	..	100
36 Hongria	34	0,382	6	20,2	11,1	93,2	96,7	54,8	68,0	..	..	100
37 Soldanat de Brunei	..	..	13	25,0	..	66,6	23,5	62,6	77,8	..	..	100
38 Qatar	94	0,671	12	15,9	0,0	62,1	54,7	49,3	93,1	..	..	100
39 Bahrain	55	0,512	32	16,7	13,8	57,0 ^h	74,7 ^h	33,5	86,5	..	..	99
40 Portugal	21	0,310	11	16,5	28,3	44,6	43,8	69,0	79,6	67,1	..	100
41 Polònia	26	0,325	8	13,9	18,0	79,7	83,9	56,9	71,0	..	..	100
42 Barbados	42	0,448	16	42,7	13,7	89,5	87,6	76,5	84,9	..	100	100

Classificació segons l'IDH	Índex de desigualtat de gènere ^a		Taxa de mortalitat materna ^b	Taxa de fecunditat adolescent ^c	«Escons al parlament» (%)	Població amb l'educació secundària completa (% de 25 anys i més)		Taxa de participació en la força de treball (%)		Taxa d'ús d'anticonceptius, qualsevol mètode	Cobertura prenatal, almenys una consulta	Naixements atesos per personal sanitari especialitzat
	Classificació	Valor	(morts per 100.000 naixements vius)	(naixements per 1.000 dones d'edats de 15-19)	Dones	Dones	Homes	Dones	Homes	(% de dones casades d'edats de 15-49)	(%)	(%)
	2008	2008	2003-2008 ^d	1990-2008 ^d	2008	2010	2010	2008	2008	1990-2008 ^d	1990-2008 ^d	2000-2008 ^d

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	..	..	16	53,0	25,0	..	..	74,3	82,8	..	98	99
44	Lituània	33	0,359	11	21,9	17,7	91,9	95,7	65,5	71,6	..	..	100
45	Xile	53	0,505	16	59,6	12,7	67,3	69,8	48,1	78,9	64,2	..	100
46	Argentina	60	0,534	77	56,9	39,8	57,0	54,9	57,0	81,6	65,3	99	99
47	Kuwait	43	0,451	4	13,2	3,1 ⁱ	52,2	43,9	45,6	84,5	..	..	100
48	Letònia	22	0,316	10	15,2	20,0	94,8	96,2	70,6	78,8	..	..	100
49	Montenegro	..	..	14	14,7	11,1	97,5 ^h	98,8 ^h	..	..	39,4	97	99 ^j
50	Romania	49	0,478	24	31,2	9,8	83,8	90,5	55,3	70,7	70,0	94	99
51	Croàcia	30	0,345	7	14,1	20,9	57,4	72,3	58,9	71,7	..	..	100
52	Uruguai	54	0,508	20	61,1	12,3	56,6	51,7	64,4	84,6	77,0	97	99
53	Líbia	52	0,504	97	3,2	7,7	55,6	44,0	25,1	81,1	..	..	100 ^j
54	Panamà	81	0,634	130	82,6	16,7	63,5	60,7	52,6	87,0	..	..	91
55	Àrabia Saudita	128	0,760	18	26,1	0,0	50,3	57,9	21,8	81,8	23,8	..	96
56	Mèxic	68	0,576	60	64,8	22,1	57,7	63,6	46,3	84,6	70,9	94	94
57	Malàisia	50	0,493	62	12,8	14,6	66,0	72,8	46,7	82,1	..	79	100
58	Bulgària	36	0,399	11	42,2	21,7	69,1	70,6	63,4	73,8	..	..	99
59	Trinitat i Tobago	48	0,473	45	34,6	33,3	67,6	66,6	59,4	81,9	42,5	96	98
60	Sèrbia	..	..	14	22,1	21,6	61,7	70,7	..	..	41,2	98	99 ^j
61	Bielorússia	..	..	18	21,3	32,5	..	..	68,1	74,1	72,6	99	100 ^j
62	Costa Rica	51	0,501	30	67,0	36,8	54,4	52,8	48,8	84,2	..	90	94
63	Perú	74	0,614	240	54,7	29,2	64,1	78,6	61,3	77,6	71,3	91	73 ^j
64	Albània	61	0,545	92	14,2	7,1	83,2	89,2	55,5	76,4	60,1	97	100
65	Federació Russa	41	0,442	28	25,1	11,5	90,6	71,3	68,7	76,3	..	..	100
66	Kazakhstan	67	0,575	140	30,7	12,3	92,2	95,1	73,9	80,4	50,7	100	100 ^j
67	Azerbaidjan	62	0,553	82	33,8	11,4	90,0 ^h	96,0 ^h	66,3	71,1	51,1	77	89 ^j
68	Bòsnia i Hercegovina	..	..	3	15,9	12,3	..	..	65,4	78,1	35,7	99	100 ^j
69	Ucraïna	44	0,463	18	28,3	8,2	91,5	96,1	62,3	72,6	66,7	99	99
70	Iran (República Islàmica de l')	98	0,674	140	18,3	2,8	39,0	57,2	32,5	73,1	73,3	98	97
71	Macedònia	..	..	10	21,7	31,7	..	..	50,4	74,8	13,5	94	98 ^j
72	Maurici	46	0,466	15	39,3	17,1	45,2	52,9	46,3	80,3	75,8	..	99 ^e
73	Brasil	80	0,631	110	75,6	9,4	48,8	46,3	64,0	85,2	..	98	97
74	Geòrgia	71	0,597	66	44,7	6,0	89,7 ^h	92,7 ^h	59,8	77,4	47,3	94	98
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	64	0,561	57	89,9	18,6	33,4	29,6	54,0	82,7	..	94	95
76	Armènia	66	0,570	76	35,7	8,4	94,1	94,8	68,6	81,8	53,1	93	98
77	Equador	86	0,645	210	82,8	25,0	44,2	45,8	48,1	79,2	72,7	84	99 ^j
78	Belize	73	0,600	52	78,7	11,1	35,2	32,8	49,0	83,7	34,3	94	96 ^j
79	Colòmbia	90	0,658	130	74,3	9,7	49,5	48,5	43,3	79,8	78,2	94	96 ^j
80	Jamaica	84	0,638	170	77,3	13,6	74,0	71,1	62,2	78,4	69,0	91	97 ^j
81	Tunísia	56	0,515	100	6,9	19,9	33,5	48,0	27,7	74,2	60,2	96	90
82	Jordània	76	0,616	62	24,5	8,5	57,6	73,8	24,7	78,3	57,1	99	99
83	Turquia	77	0,621	44	38,8	9,1	27,1	46,8	26,9	74,6	71,0	92	83
84	Algèria	70	0,594	180	7,3	6,5	36,3	49,3	38,2	83,1	61,4	89	95
85	Tonga	..	..	..	22,8	3,1 ^k	84,0	87,9	56,0	76,7	..	..	99

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	..	..	210	31,5	..	86,6	88,6	40,2	80,4	..	..	99
87	Turkmenistan	..	..	130	19,5	..	..	..	65,3	76,6	61,8	99	100
88	República Dominicana	87	0,646	150	108,7	17,1	49,7	41,8	54,6	83,6	72,9	99	98
89	Xina	38	0,405	45	9,7	21,3	54,8	70,4	74,5	84,8	86,9	91	98
90	El Salvador	89	0,653	170	82,7	16,7	41,9	48,2	50,5	81,2	72,5	94	84 ^e
91	Sri Lanka	72	0,599	58	29,8	5,8	56,0	57,6	38,5	80,3	68,0	99	99
92	Tailàndia	69	0,586	110	37,3	12,7	25,6	33,7	70,7	85,0	81,1	98	99
93	Gabon	99	0,678	520	89,9	16,1	53,8	34,7	71,1	82,9	32,7	94	86
94	Surinam	..	..	72	39,5	25,5	..	..	41,8	71,3	42,1	90	90 ^j

Índex de desigualtat de gènere

QUADRE
4

Classificació segons l'IDH	Índex de desigualtat de gènere ^a		Taxa de mortalitat materna ^b	Taxa de fecunditat adolescent ^c	«Escons al parlament» ^d	Població amb l'educació secundària completa (% de 25 anys i més)		Taxa de participació en la força de treball (%)		Taxa d'ús d'anticonceptius, qualsevol mètode	Cobertura prenatal, almenys una consulta	Naixements atesos per personal sanitari especialitzat	
	Classificació	Valor	(morts per 100.000 naixements vius)	(naixements per 1.000 dones d'edats de 15-19)	(%)	Dones	Homes	Dones	Homes	(% de dones casades d'edats de 15-49)	(%)	(%)	
	2008	2008	2003-2008 ^d	1990-2008 ^d	2008	2010	2010	2008	2008	1990-2008 ^d	1990-2008 ^d	2000-2008 ^d	
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	96	0,672	290	78,2	14,7	55,1	67,9	64,1	82,9	60,6	77	66
96	Paraguai	85	0,643	150	72,3	13,6	46,7	51,3	58,0	88,3	79,4	96	77
97	Filipines	78	0,623	230	45,0	20,2	65,9	63,7	50,2	80,6	50,6	91	62
98	Botswana	91	0,663	380	52,1	11,1	73,6	77,5	75,1	81,8	44,4	97	94 ^l
99	Moldàvia	40	0,429	22	33,8	21,8	85,8	92,3	53,4	55,6	67,8	98	100 ^l
100	Mongòlia	57	0,523	46	16,6	4,2	83,0	81,8	70,0	79,5	66,0	99	99
101	Egipte	108	0,714	130	39,0	3,7	43,4	61,1	24,4	76,4	60,3	74	79
102	Uzbekistan	..	..	24	12,9	16,4	..	..	61,7	73,7	64,9	99	100 ^l
103	Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	..	25,4	0,0	..	..	..	..	..	..	88
104	Guyana	92	0,667	470	62,7	30,0	42,6	43,7	49,2	85,4	34,2	81	83 ^l
105	Namíbia	75	0,615	210	74,4	26,9	49,6	46,1	53,5	63,6	55,1	95	81
106	Hondures	101	0,680	280	93,1	23,4	31,9	36,3	43,4	84,6	65,2	92	67 ^l
107	Maldives	59	0,533	120	13,4	12,0	31,3	37,3	58,3	76,5	39,0	81	84
108	Indonèsia	100	0,680	420	39,8	11,6	24,2	31,1	53,3	86,2	61,4	93	73 ^l
109	Kirguizistan	63	0,560	150	32,3	25,6	81,0	81,2	60,9	83,8	47,8	97	98 ^l
110	Sud-àfrica	82	0,635	400	59,2	33,9 ^l	66,3	68,0	51,0	67,0	60,3	92	91
111	República Àrab Síria	103	0,687	130	61,1	12,4	24,7	24,1	22,0	82,1	58,3	84	93 ^l
112	Tadjikistan	65	0,568	170	28,4	19,6	93,2	85,8	59,1	79,8	37,9	89	83 ^l
113	Vietnam	58	0,530	150	16,6	25,8	24,7	28,0	74,2	80,6	79,0	91	88 ^l
114	Marroc	104	0,693	240	18,9	6,2	20,1	36,4	28,7	83,6	63,0	68	63
115	Nicaragua	97	0,674	170	112,7	18,5	30,8	44,7	48,6	81,9	72,4	90	74
116	Guatemala	107	0,713	290	107,2	12,0	16,0	21,2	50,0	89,9	43,3	84	41
117	Guinea Equatorial	..	..	680	122,8	6,0	..	..	39,4	94,0	10,1	86	63 ^l
118	Cap Verd	..	..	210	94,9	18,1	..	..	56,2	82,7	61,3	98	78 ^l
119	Índia	122	0,748	450	68,1	9,2	26,6	50,4	35,7	84,5	56,3	74	47 ^l
120	Timor Oriental	..	..	380	53,8	29,2	..	..	61,6	84,8	10,0	61	19
121	Swazilàndia	93	0,668	390	83,9	22,1	49,9	46,1	55,2	75,8	50,6	85	74 ^l
122	República Democràtica Popular Lao	88	0,650	660	37,4	25,2	22,9	36,8	81,4	80,6	32,2	35	20 ^l
123	Illes Salomó	..	..	220	41,8	0,0	..	..	24,6	50,4	..	74	43 ^e
124	Cambodja	95	0,672	540	39,2	15,8	11,6	20,6	75,6	85,5	40,0	69	44
125	Pakistan	112	0,721	320	45,7	21,2	23,5	46,8	21,8	86,7	29,6	61	39
126	Congo	121	0,744	740	112,8	9,2	43,8	48,7	62,4	83,6	44,3	86	86 ^l
127	São Tomé i Príncipe	..	..	..	66,1	7,3	..	..	46,9	78,5	29,3	98	81

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIK

128	Kenya	117	0,738	560	103,5	9,8	20,1	38,6	77,6	88,9	39,3	92	42
129	Bangla Desh	116	0,734	570	71,6	6,3	30,8	39,3	61,4	85,5	55,8	51	18 ^l
130	Ghana	114	0,729	560	64,0	7,9	33,9	83,1	75,2	75,6	23,5	90	57
131	Camerun	129	0,763	1000	127,5	13,9	21,1	34,9	54,0	82,2	29,2	82	63
132	Myanmar	..	..	380	18,4	..	18,0	17,6	64,2	86,7	37,0	76	57
133	Iemen	138	0,853	430	68,1	0,7	7,6	24,4	20,1	74,3	27,7	47	36
134	Benín	127	0,759	840	111,8	10,8	11,3	25,9	68,1	79,0	17,0	84	78 ^l
135	Madagascar	..	..	510	132,8	9,4	..	..	86,0	89,3	27,1	80	51 ^l
136	Mauritània	118	0,738	820	90,0	19,9	8,0	20,8	60,4	82,2	9,3	75	61 ^l
137	Papua Nova Guinea	133	0,784	470	55,0	0,9	12,4	24,4	72,1	74,2	..	79	39 ^e
138	Nepal	110	0,716	830	101,4	33,2	17,9	39,9	65,9	81,9	48,0	44	19
139	Togo	115	0,731	510	64,8	11,1	15,3	45,1	64,6	86,4	16,8	84	62 ^l
140	Comores	..	..	400	45,7	3,0	..	..	74,6	85,9	25,7	75	62 ^l
141	Lesotho	102	0,685	960	73,5	25,8	24,3	20,3	71,9	78,7	37,3	90	55 ^l
142	Nigèria	..	..	1100	126,6	7,3	..	..	39,5	74,8	14,7	58	39 ^l
143	Uganda	109	0,715	550	150,0	30,7	9,1	20,8	80,5	91,2	23,7	94	42
144	Senegal	113	0,727	980	104,4	29,2	10,9	19,4	65,3	89,9	11,8	87	52 ^l
145	Haití	119	0,739	670	46,4	5,2	22,5	36,3	58,4	83,0	32,0	85	26 ^l
146	Angola	..	..	1400	123,7	37,3	..	..	76,3	89,2	6,2	80	47 ^l
147	Djibouti	..	..	650	23,0	13,9	..	..	63,2	80,3	17,8	92	93 ^l
148	Tanzània (República Unida de)	..	..	950	130,4	30,4	..	..	88,8	91,1	26,4	76	46 ^l

Classificació segons l'IDH	Índex de desigualtat de gènere ^a		Taxa de mortalitat materna ^b	Taxa de fecunditat adolescent ^c	«Escons al parlament» (%)	Població amb l'educació secundària completa (% de 25 anys i més)		Taxa de participació en la força de treball (%)		Taxa d'ús d'anticonceptius, qualsevol mètode	Cobertura prenatal, almenys una consulta	Naixements atesos per personal sanitari especialitzat
	Classificació	Valor	(morts per 100.000 naixements vius)	(naixements per 1.000 dones d'edats de 15-19)	Dones	Dones	Homes	Dones	Homes	(% de dones casades d'edats de 15-49)	(%)	(%)
	2008	2008	2003-2008 ^d	1990-2008 ^d	2008	2010	2010	2008	2008	1990-2008 ^d	1990-2008 ^d	2000-2008 ^d
149 Costa d'Ivori	130	0,765	810	129,9	8,9	13,6	25,2	51,3	82,4	12,9	85	57
150 Zàmbia	124	0,752	830	141,8	15,2	25,7	44,2	60,4	78,7	40,8	94	47 ^j
151 Gàmbia	120	0,742	690	88,1	9,4	16,5	31,6	71,2	85,1	17,5	98	57 ^j
152 Rwanda	83	0,638	1300	36,7	50,9	7,4	8,0	87,9	85,9	36,4	96	52 ^j
153 Malawi	126	0,758	1100	135,2	13,0	10,4	20,4	74,6	77,7	41,0	92	54
154 Sudan	106	0,708	450	56,8	16,8	12,8	18,2	32,3	74,0	7,6	64	49 ^j
155 Afganistan	134	0,797	1800	121,3	25,9	5,8	34,0	33,3	85,5	18,6	16	14
156 Guinea	..	..	910	152,3	.. ^m	..	..	82,3	90,0	9,1	88	38 ^j
157 Etiòpia	..	..	720	104,4	21,4	..	..	80,8	91,1	14,7	28	6
158 Sierra Leone	125	0,756	2100	126,0	13,2	9,5	20,4	67,1	68,1	8,2	87	42 ^j
159 República Centreafricana	132	0,768	980	106,6	10,5	10,3	26,2	71,6	86,9	19,0	69	54 ^j
160 Mali	135	0,799	970	162,9	10,2	3,2	8,4	38,1	68,9	8,2	70	49 ^j
161 Burkina Faso	..	..	700	130,9	15,3	..	..	79,7	91,5	17,4	85	54
162 Libèria	131	0,766	1200	141,6	13,8	15,7	39,2	69,1	76,8	11,4	79	46
163 Txad	..	..	1500	164,4	5,2	..	..	64,0	78,3	2,8	39	14
164 Guinea Bissau	..	..	1100	129,2	10,0	..	..	61,2	85,4	10,3	78	39 ^j
165 Moçambic	111	0,718	520	149,2	34,8	1,5	6,0	85,7	86,6	16,5	89	48 ^j
166 Burundi	79	0,627	1100	18,6	31,7	5,2	9,2	91,5	88,3	19,7	92	34
167 Níger	136	0,807	1800	157,4	12,4	2,5	7,6	37,9	88,1	11,2	46	18
168 Congo (República Democràtica del)	137	0,814	1100	201,4	7,7	10,7	36,2	57,4	86,8	20,6	85	74 ^j
169 Zimbabwe	105	0,705	880	64,6	18,2	48,8	62,0	60,8	74,5	60,2	94	69

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	..	..	..	..	16,7	..	..	..	..	..	100	100
Bhutan	..	..	440	38,3	13,9	..	..	54,1	71,9	30,7	88	51
Cuba	47	0,473	45	45,2	43,2	73,9	80,4	48,6	77,0	72,6	100	100
Dominica	..	..	..	..	18,8	29,7 ^h	23,2 ^h	..	..	..	100	94
Eritrea	..	..	450	66,9	22,0	..	..	61,6	84,4	8,0	70	28 ^j
Grenada	..	..	..	42,4	21,4	..	..	..	..	..	100	99
Iraq	123	0,751	300	85,5	25,5	22,0	42,7	14,2	71,5	49,8	84	89
Kiribati	..	..	..	..	4,4	..	..	..	..	36,1	..	90
República Popular Democràtica de Corea	..	..	370	0,0	20,1	..	..	60,7	80,7	68,6	..	97
Liban	..	..	150	16,2	4,7	..	..	24,1	74,8	58,0	96	98
Illes Marshall	..	..	..	..	3,0	..	..	..	..	..	81	95
Mònaco	..	..	..	..	25,0	..	..	..	..	..	..	..
Nauru	..	..	..	..	0,0	..	..	..	..	35,6	95	97
Territoris Palestins Ocupats	..	..	..	78,7	..	..	..	16,7	72,4	50,2	..	..
Oman	..	..	64	10,4	9,1	..	..	26,1	79,1	..	100	98
Palau	..	..	..	..	6,9	..	..	..	..	32,8	..	100
Saint Kitts i Nevis	..	..	..	..	6,7	..	..	..	..	..	100	100
Saint Lucia	..	..	..	61,6	17,2	..	..	55,3	80,4	..	99	98
Saint Vincent i les Grenadines	..	..	..	58,9	18,2	..	..	61,4	84,1	..	95	100
Samoa	..	..	..	27,6	8,2	..	..	41,8	79,5	..	..	100
San Marino	..	..	..	..	15,0	..	..	..	..	..	..	..
Seychelles	..	..	..	..	23,5	66,9 ^h	66,6 ^h	..	..	..	..	..
Somàlia	..	..	1400	70,1	8,2	..	..	58,0	86,0	14,6	26	33 ^j
Tuvalu	..	..	..	..	0,0	..	..	..	..	..	97	100
Vanuatu	..	..	..	47,0	3,9	..	..	79,7	88,6	..	84	93

Desenvolupats

OCDE	—	0,317	8	19,4	20,6	84,0	86,6	65,5	80,1	..	..	99
------	---	-------	---	------	------	------	------	------	------	----	----	----

Índex de desigualtat de gènere

Classificació segons l'IDH	Índex de desigualtat de gènere ^a		Taxa de mortalitat materna ^b	Taxa de fecunditat adolescent ^c	«Escons al parlament» ^d (%)	Població amb l'educació secundària completa (% de 25 anys i més)		Taxa de participació en la força de treball (%)		Taxa d'ús d'anticonceptius, qualsevol mètode	Cobertura prenatal, almenys una consulta	Naixements atesos per personal sanitari especialitzat
	Classificació	Valor	(morts per 100.000 naixements vius)	(naixements per 1.000 dones d'edats de 15-19)	Dones	Dones	Homes	Dones	Homes	(% de dones casades d'edats de 15-49)	(%)	(%)
	2008	2008	2003-2008 ^d	1990-2008 ^d	2008	2010	2010	2008	2008	1990-2008 ^d	1990-2008 ^d	2000-2008 ^d
No membres de l'OCDE	—	0,376	16	11,2	18,1	70,4	72,1	58,2	82,3	..	100	100

En via de desenvolupament

Estats àrabs	—	0,699	238	42,6	8,7	31,8	45,0	27,0	78,2	46,9	74	77
Àsia oriental i el Pacífic	—	0,467	126	18,1	19,8	48,2	61,4	70,1	84,5	..	91	91
Europa i Àsia central	—	0,498	41	28,2	12,5	78,0	74,0	58,6	75,0	63,0	95	96
Amèrica llatina i el Carib	—	0,609	122	72,6	17,5	51,3	52,7	55,3	83,3	..	95	91
Àsia meridional	—	0,739	454	65,0	10,4	27,4	49,1	37,2	84,2	53,8	70	45
Àfrica subsahariana	—	0,735	881	122,3	17,3	23,9	38,1	63,8	82,3	23,6	73	48
Desenvolupament humà molt alt	—	0,319	8	19,1	20,5	83,7	86,1	65,3	80,2	..	100	99
Desenvolupament humà alt	—	0,571	82	47,7	13,3	61,2	61,3	52,7	79,5	66,3	95	96
Desenvolupament humà mig	—	0,591	242	41,8	16,0	40,9	57,4	54,7	84,1	68,4	84	74
Desenvolupament humà baix	—	0,748	822	108,9	14,4	19,0	32,0	61,3	83,4	27,8	66	39
Països menys desenvolupats	—	0,746	786	104,5	16,6	17,8	29,1	64,7	85,2	29,5	63	36
Món	—	0,560	273	53,7	16,2	51,6	61,7	56,8	82,6	..	82	75

NOTES

- a** Vegeu com es calcula l'índex de desigualtat de gènere (IDG) a la Nota tècnica 3.
b Definida en base a les defuncions maternes per cada 100.000 nascuts vius.
c Definida com el nombre de parts per cada 1.000 dones entre 15 i 19 anys.
d Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
e Naixements atesos en centres de salut.
f El denominador del càlcul es refereix només als membres amb dret a vot de la Cambra dels Diputats.
g Càlculs de l'Organització Mundial de la Salut.
h Càlculs de l'Institut d'Estadística de l'Organització de les Nacions Unides per a

l'Educació, la Ciència i la Cultura.

- i** Cap dona no va ser elegida el 2008; tot i això, dues dones van jurar el gabinet el juny del 2008 i els ministres també ocupaven escons al parlament.
j Inclou parts atesos per personal de salut que no són metges, infermeres o llevadores.
k Cap dona no va ser elegida el 2008; tot i això, una dona va jurar el gabinet el juny del 2008 i els ministres també ocupaven escons al parlament.
l No inclou els 36 delegats de rotació especial designats en forma ad hoc; els percentatges s'han calculat en funció dels 54 escons permanents.
m El parlament va ser dissolt després del cop d'Estat de desembre de 2008.

FONTS

Columnes 1 i 2: Càlculs basats en dades de la UNICEF (2010c), l'ONU DAES (2009d), l'UIP (2010), Barro i Lee (2010) i l'OIT (2010d).
Columnes 3 i 12: UNICEF (2010c).
Columna 4: ONU DAES (2009d).
Columnes 5 i 6: IPU (2010).
Columnes 7 i 8: Barro i Lee (2010).
Columnes 9 i 10: OIT (2010d).
Columna 11: ONU (2009b).
Columna 13: OMS (2010d).

Índex de pobresa multidimensional

Classificació segons l'IDH	Índex de pobresa multidimensional ^{a,b}	POBLACIÓ EN CONDICIONS DE POBRESA MULTIDIMENSIONAL			Població en risc de patir pobresa multidimensional ^{b,c}	POBLACIÓ AMB ALMENYS UNA MANCANÇA GREU EN			POBLACIÓ SOTA LA LÍNIA DE POBRESA D'INGRESSOS	
		Incidència ^b (%)	Intensitat de la carència ^b (%)	Educatió ^d (%)		Salut ^d (%)	Nivell de vida ^d (%)	1,25 dòlars EUA de PPA al dia (%)	Línia de pobresa nacional (%)	
										2000–2008 ^e

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

28	República Txeca	0,000	0,0	46,7	3,1	0,0	3,1	0,0	..	..
29	Eslovènia	..	0,0	0,0	0,4	0,0	3,1	0,0	<2	..
31	Eslovàquia	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	..	16,8
32	Emirats Àrabs Units	0,002	0,6	35,3	2,0	0,6	5,4	0,0	..	..
34	Estònia	0,026	7,2	36,5	1,3	7,3	5,1	0,1	<2	..
36	Hongria	0,003	0,8	38,9	3,8	0,1	4,5	0,0	<2	..
41	Polònia	..	..	..	..	..	..	..	<2	14,8

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

44	Lituània	..	..	..	..	..	..	..	<2	..
45	Xile	..	..	..	..	..	..	..	<2	..
46	Argentina	0,011^f	3,0 ^f	37,7 ^f	5,7 ^f	15,4 ^f	3,8 ^f	4,7 ^f	3,4	..
48	Letònia	0,001	0,3	46,7	1,3	0,1	1,6	1,1	<2	5,9
49	Montenegro	0,006	1,5	41,6	1,9	4,2	0,8	0,7	<2	..
50	Romania	..	..	..	2,8	..	..	..	<2	28,9
51	Croàcia	0,007	1,6	41,6	..	2,3	2,4	0,4	<2	11,1
52	Uruguai	0,006	1,7	34,7	0,1	1,7	5,1	0,0	<2	..
54	Panamà	..	..	..	..	..	..	..	9,5	36,8
56	Mèxic	0,015	4,0	38,9	5,8	10,1	9,2	6,7	4,0	47,0
57	Malàisia	..	..	..	..	..	..	..	<2	..
58	Bulgària	..	..	..	..	..	..	..	<2	12,8
59	Trinitat i Tobago	0,020	5,6	35,1	0,4	1,5	5,6	0,8	..	..
60	Sèrbia	0,003	0,8	40,0	3,6	5,2	0,4	0,8	<2	..
61	Bielorússia	0,000	0,0	35,1	0,8	2,0	3,1	0,1	<2	17,4
62	Costa Rica	..	..	..	..	..	..	..	<2	23,9
63	Perú	0,085	19,8	43,1	17,1	8,5	14,6	38,2	7,7	51,6
64	Albània	0,004	1,0	38,1	9,4	6,6	7,2	0,9	<2	18,5
65	Federació Russa	0,005	1,3	38,9	0,8	1,6	3,5	0,4	<2	19,6
66	Kazakhstan	0,002	0,6	36,9	5,0	1,3	9,8	1,1	<2	15,4
67	Azerbaidjan	0,021	5,4	38,6	12,4	10,2	20,3	4,2	<2	49,6
68	Bòsnia i Hercegovina	0,003	0,8	37,2	7,0	11,1	0,4	0,8	<2	19,5
69	Ucraïna	0,008	2,2	35,7	1,2	6,2	2,1	0,2	<2	19,5
70	Iran (República Islàmica de l')	..	..	..	..	..	..	..	<2	..
71	Macedònia	0,008	1,9	40,9	6,7	5,9	7,2	0,9	<2	21,7
73	Brasil	0,039	8,5	46,0	13,1	20,2	5,2	2,8	5,2	21,5
74	Geòrgia	0,003	0,8	35,2	5,3	2,4	5,9	4,6	13,4	54,5
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	..	..	..	..	..	..	..	3,5	..
76	Armènia	0,008	2,3	36,5	5,5	9,5	14,6	0,8	3,7	50,9
77	Equador	0,009	2,2	41,6	2,1	2,3	4,6	3,9	4,7	38,3
78	Belize	0,024	5,6	42,6	7,6	8,5	13,3	7,0	..	..
79	Colòmbia	0,041	9,2	44,1	8,3	13,2	17,5	9,7	16,0	45,1
80	Jamaica	..	..	..	..	..	..	..	<2	18,7
81	Tunísia	0,010	2,8	37,1	4,9	1,1	13,1	6,9	2,6	..
82	Jordània	0,010	2,7	35,5	1,6	10,6	11,9	0,2	<2	14,2
83	Turquia	0,039	8,5	45,9	19,0	15,4	16,0	7,3	2,6	27,0

Índex de pobresa multidimensional

Classificació segons l'IDH	POBLACIÓ EN CONDICIONS DE POBRESA MULTIDIMENSIONAL				POBLACIÓ AMB ALMENYS UNA MANCANÇA GREU EN			POBLACIÓ SOTA LA LÍNIA DE POBRESA D'INGRESSOS	
	Índex de pobresa multidimensional ^{a,b}	Incidència ^b (%)	Intensitat de la carència ^b (%)	Població en risc de patir pobresa multidimensional ^{b,c} (%)	Educació ^d (%)	Salut ^d (%)	Nivell de vida ^d (%)	1,25 dòlars EUA de PPA al dia (%)	Línia de pobresa nacional (%)

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

88	República Dominicana	0,048	11,1	43,3	13,2	17,5	13,1	13,2	4,4	48,5
89	Xina	0,056	12,5	44,9	6,3	10,9	11,3	12,4	15,9	2,8
90	El Salvador	..	..	..	..	..	..	..	6,4	30,7
91	Sri Lanka	0,021	5,3	38,7	14,4	0,5	9,8	26,4	14	22,7
92	Tailàndia	0,006	1,7	38,5	9,9	12,6	5,6	1,5	<2	..
93	Gabon	0,161	35,4	45,5	22,4	19,2	35,4	34,8	4,8	..
94	Surinam	0,044	7,5	58,8	5,2	18,8	15,9	2,3	..	..
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	0,175	36,3	48,3	21,6	37,8	31,4	38,0	11,7	37,7
96	Paraguai	0,064	13,3	48,5	15,0	7,5	13,1	32,4	6,5	..
97	Filipines	0,067	12,6	53,5	11,1	13,6	14,2	18,2	22,6	..
99	Moldàvia	0,008	2,2	37,6	7,2	5,1	10,1	5,3	2,4	48,5
100	Mongòlia	0,065	15,8	41,0	20,7	6,8	19,0	39,6	2,2	36,1
101	Egipte	0,026	6,4	40,4	6,9	18,0	16,9	0,9	<2	16,7
102	Uzbekistan	0,008	2,3	36,2	8,1	4,4	17,4	2,3	46,3	27,2
104	Guyana	0,055	13,8	39,7	6,5	4,7	12,4	10,8	..	..
105	Namíbia	0,187	39,6	47,2	23,5	16,0	37,2	60,8	..	..
106	Hondures	0,160	32,6	48,9	17,8	46,6	21,1	30,8	18,2	50,7
108	Indonèsia	0,095	20,8	45,9	12,2	12,6	14,4	31,2	29,4	16,7
109	Kirguizistan	0,019	4,9	38,8	9,2	18,7	2,1	8,3	3,4	43,1
110	Sud-àfrica	0,014	3,1	46,7	3,9	3,2	8,1	10,8	26,2	22,0
111	República Àrab Síria	0,021	5,5	37,5	7,1	20,4	13,6	1,3	..	..
112	Tadjikistan	0,068	17,1	40,0	23,1	14,3	35,6	21,9	21,5	53,5
113	Vietnam	0,075	14,3	52,5	12,0	12,3	10,8	30,1	21,5	28,9
114	Marroc	0,139	28,5	48,8	11,4	36,3	31,5	21,4	2,5	..
115	Nicaragua	0,211	40,7	51,9	15,7	36,4	25,9	54,1	15,8	45,8
116	Guatemala	0,127	25,9	49,1	9,8	26,8	15,0	40,5	11,7	51,0
118	Cap Verd	..	..	..	..	..	..	..	20,6	..
119	Índia	0,296	55,4	53,5	16,1	37,5	56,5	58,5	41,6	28,6
120	Timor Oriental	..	..	..	..	..	..	..	37,2	39,7
121	Swazilàndia	0,183	41,1	44,4	24,5	25,9	33,5	66,3	62,9	69,2
122	República Democràtica Popular Lao	0,267	47,3	56,5	14,1	43,9	22,3	59,7	44,0	33,5
124	Cambodja	0,263	53,9	48,9	20,2	40,9	36,0	78,4	25,8	30,1
125	Pakistan	0,275 ^g	51,0 ^g	54,0 ^g	11,8 ^g	51,2	29,2 ^g	42,9	22,6	..
126	Congo	0,270	55,9	48,4	22,5	21,7	47,6	73,8	54,1	42,3
127	São Tomé i Príncipe	0,236	51,6	45,8	23,9	36,7	26,6	74,3	28,4	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128	Kenya	0,302	60,4	50,0	23,2	21,9	41,4	86,2	19,7	46,6
129	Bangla Desh	0,291	57,8	50,4	21,2	31,4	53,1	76,3	49,6	40,0
130	Ghana	0,140	30,1	46,4	21,4	24,1	17,9	57,5	30	28,5
131	Camerun	0,299	54,6	54,7	18,3	37,4	42,6	67,9	32,8	39,9
132	Myanmar	0,088	14,2	62,0	17,6	32,7	11,7	22,8	..	32,0
133	Iemen	0,283	52,5	53,9	13,0	54,5	34,4	38,2	17,5	..
134	Benín	0,412	72,0	57,3	13,2	62,8	51,7	79,1	47,3	39,0
135	Madagascar	0,413	70,5	58,5	14,8	55,4	49,6	83,7	67,8	68,7
136	Mauritània	0,352	61,7	57,1	15,1	55,3	44,1	66,8	21,2	46,3
138	Nepal	0,350	64,7	54,1	15,6	38,0	58,3	77,2	55,1	30,9
139	Togo	0,284	54,3	52,4	21,6	39,9	38,0	75,5	38,7	..
140	Comores	0,408	73,9	55,3	16,0	60,1	45,7	90,3	46,1	..
141	Lesotho	0,220	48,1	45,8	27,5	29,7	22,1	82,4	43,4	56,3
142	Nigèria	0,368	63,5	57,9	15,7	42,4	59,5	72,1	64,4	..
143	Uganda	..	..	..	..	..	..	..	51,5	31,1
144	Senegal	0,384	66,9	57,4	11,6	66,9	54,3	54,9	33,5	..
145	Haití	0,306	57,3	53,3	18,4	41,0	37,3	76,0	54,9	..
146	Angola	0,452	77,4	58,4	10,7	56,9	60,8	82,0	54,3	..
147	Djibouti	0,139	29,3	47,3	16,1	39,3	25,6	28,1	18,4	..

Classificació segons l'IDH	Índex de pobresa multidimensional ^{a,b}	POBLACIÓ EN CONDICIONS DE POBRESA MULTIDIMENSIONAL			Població en risc de patir pobresa multidimensional ^{b,c}	POBLACIÓ AMB ALMENYS UNA MANCANÇA GREU EN			POBLACIÓ SOTA LA LÍNIA DE POBRESA D'INGRESSOS	
		Incidència ^b	Intensitat de la carència ^b	Educatió ^d		Salut ^d	Nivell de vida ^d	1,25 dòlars EUA de PPA al dia	Línia de pobresa nacional	
										(%)
	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	2000–2008 ^e	
148 Tanzània (República Unida de)	0,367	65,3	56,3	23,0	34,0	35,5	90,6	88,5	35,7	
149 Costa d'Ivori	0,320	52,2	61,4	16,4	62,7	40,6	37,7	23,3	..	
150 Zàmbia	0,325	63,7	51,1	17,8	30,1	51,3	78,3	64,3	68,0	
151 Gàmbia	0,324	60,4	53,6	17,6	53,4	52,1	60,1	34,3	61,3	
152 Rwanda	0,443	81,4	54,4	14,0	53,6	46,1	95,3	76,6	56,9	
153 Malawi	0,384	72,3	53,2	19,8	43,6	45,2	93,9	73,9	52,4	
155 Afganistan	..	..	..	..	..	..	..	..	42,0	
156 Guinea	0,505	82,4	61,3	9,4	74,8	60,8	84,4	70,1	..	
157 Etiòpia	0,582	90,0	64,7	5,2	83,9	48,2	94,2	39,0	44,2	
158 Sierra Leone	0,489	81,5	60,0	11,1	60,6	58,2	92,4	53,4	70,2	
159 República Centreafricana	0,512	86,4	59,3	7,6	72,7	56,2	92,3	62,4	..	
160 Mali	0,564	87,1	64,7	7,3	81,1	65,8	86,8	51,4	..	
161 Burkina Faso	0,536	82,6	64,9	8,6	80,4	62,9	81,6	56,5	46,4	
162 Libèria	0,484	83,9	57,7	9,5	68,9	59,6	91,6	83,7	..	
163 Txad	0,344	62,9	54,7	28,2	39,4	8,2	95,2	61,9	..	
164 Guinea Bissau	..	..	..	..	..	..	..	48,8	65,7	
165 Moçambic	0,481	79,8	60,3	9,8	69,1	52,7	86,4	74,7	55,2	
166 Burundi	0,530	84,5	62,7	12,2	71,6	35,5	97,3	81,3	..	
167 Níger	0,642	92,7	69,3	4,0	87,1	64,9	93,0	65,9	..	
168 Congo (República Democràtica del)	0,393	73,2	53,7	16,1	48,4	48,2	85,5	59,2	71,3	
169 Zimbabwe	0,174	38,5	45,2	24,6	15,1	29,6	64,5	..	..	

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Bhutan	..	..	..	..	..	..	..	26,3	..
Iraq	0,059	14,3	41,3	14,3	32,0	20,0	5,2	..	..
Territoris Palestins Ocupats	0,003	0,7	38,2	12,7	14,6	2,8	0,8	..	..
Seychelles	..	..	..	..	..	..	..	<2	..
Somàlia	0,514	81,2	63,3	9,5	74,5	47,6	86,7	..	..

NOTES

- a Vegeu com es calcula l'índex de pobresa multidimensional a la Nota tècnica 4.
- b No es disposa de la totalitat dels indicadors per a tots els països, per tant, les comparacions s'han de fer amb prudència. On falten dades, les ponderacions de l'indicador es van ajustar per totalitzar el 100%. Vegeu detalls sobre els països per als quals falten dades a Alkire i Santos (2010).
- c Nombre addicional de persones que pateixen privacions simultànies quan el tall es fixa en dos dels indicadors ponderats ($k=2$), expressat com a percentatge de la població
- d Percentatge de la població que pateix mancances en, almenys, 1,5 dels indicadors ponderats en salut, educació i nivell de vida. Per a més detalls, vegeu Alkire i Santos (2010).

- e Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
- f Les estimacions són només per trossos del país.
- g La informació de l'índex de conjunt només estava disponible per mares amb fills de menys de cinc anys.

FONTS

- Columnes 1, 2 i 4-7:** Càlculs basats en dades sobre mancances de la llar en educació, salut i nivell de vida provinents de diverses enquestes de les llars.
- Columna 3:** Càlculs basats en diverses enquestes de llars (Enquestes Demogràfiques i de Salut de *Measure DHS*, Enquesta Agrupada d'Indicadors Múltiples del Fons de les Nacions Unides per a la Infància i Enquestes Mundials de Salut de l'Organització Mundial de la Salut) dutes a terme entre el 2000 i el 2008.
- Columnes 8 i 9:** Banc Mundial (2010c).

Apoderament

Classificació segons l'IDH	AGÈNCIA		LLIBERTAT POLÍTICA		LLIBERTATS CIVILS			RENDICIÓ DE COMPTES	
	Satisfacció amb la llibertat d'elecció (% satisfets)		Democràcia	Violacions dels drets humans	Llibertat de premsa	Periodistes empresonats	Victimes de corrupció (% de persones que es van enfrontar a una situació de suborn el darrer any)	Descentralització democràtica	Participació política (% de persones que manifesten la seva opinió a funcionaris públics)
	Total	Dones							
	2009	2009	2008	2008	2009	2009	2008	2008	2008

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	93	93	2	..	0,0	0	5	2	31
2	Austràlia	91	90	2	1	3,1	0	8	1	23
3	Nova Zelanda	89	90	2	1	3,0	0	9	2	23
4	Estats Units	83	85	2	3	4,0	0	9	2	32
5	Irlanda	82	83	2	1	0,0	0	7	2	26
6	Liechtenstein	..	..	2	..	..	0	..	..	..
7	Països Baixos	87	88	2	1	1,0	0	4	1	30
8	Canadà	91	92	2	2	3,7	0	8	2	20
9	Suècia	90	81	2	1	0,0	0	6	2	29
10	Alemanya	85	86	2	1	3,5	0	4	2	35
11	Japó	70	75	2	1	3,3	0	3	2	22
12	República de Corea	55	56	2	2	15,7	0	10	1	22
13	Suïssa	90	87	2	2	1,0	0	..	2	36
14	França	79	78	2	2	10,7	0	6	2	23
15	Israel	64	58	2	3 ^f	23,8	0	11	..	18
16	Finlàndia	92	93	2	1	0,0	0	9	1	19
17	Islàndia	86	87	2	..	2,0	0	5	2	25
18	Bèlgica	86	85	2	2	2,5	0	6	..	23
19	Dinamarca	96	93	2	2	0,0	0	5	2	37
20	Espanya	70	70	2	3	11,0	0	6	2	17
21	Hong Kong, Xina (RAE)	90	90	..	..	11,8	0	3	..	5
22	Grècia	43	39	2	3	9,0	0	15	2	16
23	Itàlia	63	60	2	2	12,1	0	6	2	14
24	Luxemburg	93	90	2	..	4,0	0	4	..	36
25	Àustria	85	86	2	1	3,0	0	5	..	36
26	Regne Unit	81	82	2	2	4,0	0	4	2	24
27	Singapur	73	73	1	1	45,0	0	1	0	12
28	República Txeca	73	71	2	1	5,0	0	..	..	27
29	Eslovènia	89	88	2	1	9,5	0	9	..	36
30	Andorra	..	..	2	..	..	0	..	..	..
31	Eslovàquia	49	51	2	1	11,0	0	..	2	14
32	Emirats Àrabs Units	83	85	0	2	21,5	0	20	0	16
33	Malta	76	73	2	2	2,5	0	5	1	21
34	Estònia	53	53	2	2	0,5	0	9	..	16
35	Xipre	74	73	2	1	5,5	0	18	2	16
36	Hongria	43	44	2	1	5,5	0	34	2	15
37	Soldanat de Brunei	..	..	..	..	..	0	..	..	..
38	Qatar	77	72	0	2	24,0	0	8	1	24
39	Bahrain	..	89	0	2	36,5	0	20	1	..
40	Portugal	60	67	2	2	8,0	0	6	2	23
41	Polònia	74	68	2	1	9,5	0	8	2	5
42	Barbados	..	..	2	..	..	0	..	..	..

Classificació segons l'IDH	AGÈNCIA		LLIBERTAT POLÍTICA		LLIBERTATS CIVILS			RENDICIÓ DE COMPTES		
	Satisfacció amb la llibertat d'elecció (% satisfets)		Democràcia	Violacions dels drets humans	Llibertat de premsa	Periodistes empresonats	Victimes de corrupció	Descentralització democràtica	Participació política	
	Total	Dones								Puntuació (0-2) ^a
	2009	2009	2008	2008	2009	2009	2008	2008	2008	

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	..	..	2	2	..	0	..	..	..
44	Lituània	45	47	2	1	2,3	0	21	2	11
45	Xile	72	74	2	2	10,5	0	8	1	26
46	Argentina	62	59	2	2	11,3	0	8	..	11
47	Kuwait	80	78	0	1	15,3	0	19	1	24
48	Letònia	39	41	2	2	3,0	0	22	..	17
49	Montenegro	47	50	1	2	17,0	0	..	..	13
50	Romania	54	52	2	3	12,5	0	36	2	9
51	Croàcia	62	48	2	1	17,2	0	..	..	19
52	Uruguai	80	80	2	1	7,6	0	5	..	19
53	Libia	..	..	0	3	64,5	0	..	2	..
54	Panamà	68	64	2	..	14,5	0	6	1	30
55	Àrabia Saudita	60	52	0	4	76,5	1	29	0	22
56	Mèxic	66	66	2	4	48,3	0	11	2	22
57	Malàisia	83	83	1	2	44,3	0	4	..	11
58	Bulgària	48	45	2	2	15,6	0	..	2	14
59	Trinitat i Tobago	81	83	2	3	7,0	0	4	..	12
60	Sèrbia	42	37	2	..	15,5	0	..	..	12
61	Bielorússia	56	57	0	3	59,5	0	22	0	11
62	Costa Rica	87	87	2	..	8,0	0	9	2	31
63	Perú	59	57	2	2	20,9	0	12	1	18
64	Albània	47	43	2	2	21,8	0	..	2	14
65	Federació Russa	50	51	1	4	60,9	1	21	..	13
66	Kazakhstan	71	69	1	3	49,7	1	23	..	11
67	Azerbaidjan	45	45	1	2	53,5	6	36	1	25
68	Bòsnia i Hercegovina	32	25	0	2	10,5	0	..	2	8
69	Ucraïna	38	38	2	3	22,0	0	23	..	13
70	Iran (República Islàmica de l')	57	59	0	4	104,1	23	19	1	19
71	Macedònia	42	51	2	2	8,8	0	..	2	12
72	Maurici	..	..	2	..	14,0	0	..	2	..
73	Brasil	76	73	2	4	15,9	0	5	2	19
74	Geòrgia	43	40	2	3	18,8	0	2	..	23
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	65	61	2	3	39,5	1	7	2	20
76	Armènia	39	39	2	3	31,1	0	17	2	12
77	Equador	73	71	2	2	20,0	0	7	2	15
78	Belize	62	62	2	..	..	0	..	0	22
79	Colòmbia	75	75	2	5	40,1	0	11	2	29
80	Jamaica	73	74	2	4	4,8	0	..	..	15
81	Tunísia	70	76	1	3	61,5	2	14	2	16
82	Jordània	75	76	0	4	31,9	0	5	1	14
83	Turquia	38	46	2	3	38,3	1	13	2	12
84	Algèria	50	58	1	3	49,6	0	28	1	16
85	Tonga	..	..	1	..	..	0	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	..	..	0	1	60,0	0	..	..	..
87	Turkmenistan	..	..	0	2	107,0	0	..	0	..
88	República Dominicana	83	83	2	4	26,8	0	12	2	16
89	Xina	70	68	0	4	84,5	24	..	2	..
90	El Salvador	64	63	2	2	17,3	0	6	2	14
91	Sri Lanka	74	74	2	4	75,0	1	5	2	12
92	Tailàndia	84	86	2	3	44,0	0	13	2	29
93	Gabon	..	..	1	..	43,5	0	..	2	..
94	Surinam	..	..	2	1	10,6	0	..	..	..
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	74	69	2	3	24,2	0	18	2	27

QUADRE
6

Classificació segons l'IDH	AGÈNCIA		LLIBERTAT POLÍTICA		LLIBERTATS CIVILS			RENDICIÓ DE COMPTES		
	Satisfacció amb la llibertat d'elecció (% satisfets)		Democràcia	Violacions dels drets humans	Llibertat de premsa	Periodistes empresonats	Victimes de corrupció	Descentralització democràtica	Participació política	
	Total	Dones								Puntuació (0-2) ^a
	2009	2009	2008	2008	2009	2009	2008	2008	2008	
96 Paraguai	69	67	2	3	14,3	0	10	..	10	
97 Filipines	87	87	2	4	38,3	0	13	2	24	
98 Botswana	84	84	1	..	15,5	0	10	1	18	
99 Moldàvia	48	46	2	3	33,8	0	34	..	20	
100 Mongòlia	42	40	2	3	23,3	0	20	1	25	
101 Egipte	60	55	1	4	51,4	3	24	0	12	
102 Uzbekistan	76	71	1	3	67,7	7	12	1	23	
103 Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	2	..	..	0	..	..	..	
104 Guyana	66	65	1	..	10,5	0	..	2	19	
105 Namíbia	76	75	1	1	9,0	0	..	..	23	
106 Honduras	64	64	2	2	42,0	0	9	2	13	
107 Maldives	..	..	2	1	14,0	0	..	..	..	
108 Indonèsia	75	75	2	3	28,5	0	4	2	11	
109 Kirguizistan	63	64	2	1	40,0	0	24	1	12	
110 Sud-àfrica	73	70	1	3	8,5	0	13	2	24	
111 República Àrab Síria	72	66	0	4	78,0	1	24	..	10	
112 Tadjikistan	59	65	1	2	32,0	0	17	1	19	
113 Vietnam	73	74	0	3	81,7	1	9	2	16	
114 Marroc	71	81	0	3	41,0	1	24	0	6	
115 Nicaragua	74	76	2	2	16,8	0	13	2	14	
116 Guatemala	63	63	2	2	29,5	0	12	0	23	
117 Guinea Equatorial	..	..	1	3	65,5	0	..	0	..	
118 Cap Verd	..	..	2	..	11,0	0	..	..	..	
119 Índia	66	60	2	4	29,3	1	15	1	12	
120 Timor Oriental	..	..	2	2	16,0	0	..	0	..	
121 Swazilàndia	..	..	0	3	52,5	0	..	..	..	
122 República Democràtica Popular Lao	84	84	0	1	92,0	0	15	1	42	
123 Illes Salomó	..	..	2	1	..	0	..	..	..	
124 Cambodja	93	91	1	2	35,2	1	11	..	14	
125 Pakistan	31	40	2	4	65,7	0	9	1	15	
126 Congo	52	55	1	3	34,3	0	43	..	25	
127 São Tomé i Príncipe	..	..	2	..	..	0	..	..	..	

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	58	61	2	4	25,0	0	32	..	23
129 Bangla Desh	62	62	0	4	37,3	0	9	0	7
130 Ghana	74	72	2	2	6,0	0	14	..	19
131 Camerun	69	70	1	4	30,5	1	26	..	20
132 Myanmar	..	..	0	5	102,7	9	..	..	6
133 Iemen	62	54	1	4	83,4	2	41	1	9
134 Benín	67	66	2	2	16,0	0	20	2	21
135 Madagascar	33	29	2	..	45,8	0	12	2	10
136 Mauritània	69	76	0	3	28,5	1	18	..	28
137 Papua Nova Guinea	..	..	2	2	14,7	0	..	2	..
138 Nepal	58	57	2	4	35,6	0	8	2	11
139 Togo	24	23	1	2	15,5	0	22	2	19
140 Comores	50	40	2	..	19,0	0	11	..	..
141 Lesotho	..	..	1	..	27,5	0	..	..	..
142 Nigèria	51	47	2	4	46,0	0	27	0	30
143 Uganda	76	78	1	3	21,5	0	23	..	21
144 Senegal	54	57	2	3	22,0	0	20	0	26
145 Haití	42	40	1	2	15,0	0	20	..	26
146 Angola	69	70	0	3	36,5	0	33	0	39
147 Djibouti	65	65	0	..	31,0	0	13	..	29
148 Tanzània (República Unida de)	54	58	1	2	15,5	0	27	..	32
149 Costa d'Ivori	76	75	0	3	29,0	0	22	..	..
150 Zàmbia	71	68	1	..	26,8	0	17	1	16

Classificació segons l'IDH	AGÈNCIA		LLIBERTAT POLÍTICA		LLIBERTATS CIVILS			RENDICIÓ DE COMPTES		
	Satisfacció amb la llibertat d'elecció (% satisfets)		Democràcia		Violacions dels drets humans	Llibertat de premsa	Periodistes empresonats	Victimes de corrupció	Descentralització democràtica	Participació política
	Total	Dones	Puntuació (0-2) ^a		Puntuació (1-5) ^b	(índex) ^c	(nombre) ^d	(% de persones que es van enfrontar a una situació de suborn el darrer any)	Puntuació (0-2) ^e	(% de persones que manifesten la seva opinió a funcionaris públics)
	2009	2009	2008	2008	2008	2009	2009	2008	2008	2008
151	Gàmbia	..	..	1	2	48,3	1	..	0	..
152	Rwanda	77	74	1	2	64,7	0	10	1	26
153	Malawi	88	88	2	2	15,5	0	10	0	26
154	Sudan	69	69	0	5	54,0	0	..	..	38
155	Afganistan	63	56	1	5	54,3	0	31	0	22
156	Guinea	67	63	0	4	28,5	0	..	..	30
157	Etiòpia	35	37	1	3	49,0	4	14	1	17
158	Sierra Leone	72	73	2	3	34,0	0	15	0	41
159	República Centreafricana	66	67	1	4	17,8	0	..	0	38
160	Mali	49	63	2	2	8,0	0	23	2	16
161	Burkina Faso	57	56	1	3	15,0	0	14	1	12
162	Libèria	72	71	2	2	15,5	0	29	..	28
163	Txad	52	41	1	5	44,5	0	16	0	22
164	Guinea Bissau	..	..	2	1	23,5	0	..	..	..
165	Moçambic	51	49	1	3	19,0	0	20	1	15
166	Burundi	43	44	2	4	29,0	0	14	2	13
167	Níger	88	87	2	3	48,5	0	17	..	19
168	Congo (República Democràtica del)	54	55	1	5	53,5	0	..	0	19
169	Zimbabwe	41	43	1	4	46,5	0	33	..	10

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Bhutan	..	..	2	..	15,8	0	..	..	..	..
Cuba	26	28	0	3	94,0	22	..	1	40	..
Dominica	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Eritrea	..	..	1	3	115,5	19	..	0	..	..
Grenada	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Iraq	37	39	0	5	53,3	1	36	..	21	..
Kiribati	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
República Popular Democràtica de Corea	..	..	0	..	112,5	0	..	2	..	..
Liban	66	64	0	3	15,4	0	30	1	12	..
Illes Marshall	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Mònaco	..	..	..	..	..	0	..	..	..	..
Nauru	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Territoris Palestins Ocupats	46	47	..	5 ^g	69,8	0	15	..	20	..
Oman	..	..	0	1	29,5	0	..	0	..	..
Palau	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Saint Kitts i Nevis	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Saint Lucia	..	..	2	..	..	0	..	2	..	..
Saint Vincent i les Grenadines	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Samoa	..	..	1	..	..	0	..	0	..	..
San Marino	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Seychelles	..	..	1	..	16,0	0	..	..	..	..
Somàlia	..	..	0	5	77,5	0	..	..	..	..
Tuvalu	..	..	2	..	..	0	..	..	..	..
Vanuatu	..	..	2	..	..	0	..	2	..	..

NOTES

- a 0 vol dir no democràtic, 1 és democràtic sense alternança i 2 és democràtic.
- b 1 vol dir el menor nombre possible de violacions dels drets humans, 5 és el màxim.
- c Una puntuació baixa vol dir més llibertat de premsa.
- d Les dades es refereixen a casos comprovats de periodistes empresonats l'1 de desembre de 2009. Els països amb un valor de 0 no en tenen cap cas en aquesta data.

- e 0 vol dir que no hi ha eleccions locals, 1 que el poder legislatiu és elegit, però el poder executiu és designat, 2 vol dir que tant el poder legislatiu com l'executiu són elegits localment.
- f Es refereix a les fronteres d'Israel abans del 1967 i no inclou els Territoris Palestins Ocupats (Gaza i Cisjordània).

- g Es refereix a la violència exercida per les forces israelianes als Territoris Palestins Ocupats. La violència a Cisjordània per actors que treballen amb l'Autoritat Nacional Palestina o per a ella va rebre una puntuació de 4.

FONTS

Columnes 1, 2, 7 i 9: Base de dades de l'Enquesta Mundial Gallup (2010).
Columna 3: Cheibub, entre d'altres (2010).

Columna 4: Gibney, Cornett i Woods (2010).
Columna 5: Reporters sense Fronteres (2010).
Columna 6: Comitè per a la Protecció dels Periodistes (2010).

Columna 8: Beck, i altres (2001).

QUADRE
6

Sostenibilitat i vulnerabilitat

Classificació segons l'IDH	Estalvi net ajustat ^a (% de l'INB) 2008	Petjada ecològica del consum (hectàrees per capita) 2006	Proporció del subministrament total d'energia primària		Emissions de diòxid de carboni per capita		Àrea protegida (% àrea terrestre) 2009	Població que viu en terres degradades (%) 2010	Població sense accés a serveis millorats		Morts causades per contaminació intradomèstica, atmosfèrica i de l'aigua ^d (per milió de persones) 2004	Població afectada per desastres naturals ^e (mitjana anual, per milió de persones) 2000–2009
			Combustibles fòssils ^b (%) 2007	Fonts renovables ^c (%) 2007					Aigua	Sanejament		
			(%) 2007	(%) 2007	(%) 2008	(%) 2008						

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	16,2	4,2	69	31	7,4	8,6	14,4	0	0	0	65	49
2	Austràlia	15,0	..	94	6	17,4	18,1	10,5	9	0	0	35	458
3	Nova Zelanda	..	7,6	67	33	6,7	7,4	25,9	5	0	..	0	189
4	Estats Units	0,9	9,0	86	5	19,0	19,0	14,8	1	1	0	135	7.322
5	Irlanda	7,5	8,2	91	3	8,8	10,4	1,0	0	0	1	0	46
6	Liechtenstein	..	..	..	..	..	..	42,4	..	..	..	0	..
7	Països Baixos	-1,2	4,6	93	4	11,2	10,3	12,4	5	0	0	203	0
8	Canadà	7,6	5,8	76	16	16,2	16,7	8,0	3	0	0	84	63
9	Suècia	20,5	..	33	31	6,0	5,6	11,3	0	0	0	55	4
10	Alemanya	..	4,0	81	9	12,1 ^f	9,7	40,5	8	0	0	124	449
11	Japó	15,3	4,1	83	3	9,5	10,1	16,3	0	0	0	194	1.378
12	República de Corea	21,1	3,7	82	1	5,6	9,9	2,4	3	2	0	150	1.232
13	Suïssa	..	5,6	52	21	6,3	5,6	22,8	0	0	0	108	108
14	França	9,8	4,6	51	7	7,0	6,2	15,1	4	0	0	81	108
15	Israel	11,3	5,4	96	4	7,4	10,3	18,7	13	0	0	213	9
16	Finlàndia	16,0	5,5	50	24	10,2	12,7	9,1	0	0	0	19	8
17	Islàndia	..	..	19	81	8,1	7,4	9,7	0	0	0	0	44
18	Bèlgica	..	5,7	73	4	10,8	10,3	0,9	10	0	0	203	27
19	Dinamarca	13,8	7,2	82	18	9,8	9,9	5,0	9	0	0	111	0
20	Espanya	10,1	5,6	83	7	5,9	8,0	8,6	1	0	0	137	20
21	Hong Kong, Xina (RAE)	..	..	95	0	4,8	5,5	41,8	..	..	..	0	83
22	Grècia	-4,8	5,8	94	5	7,2	8,7	13,8	1	0	2	226	195
23	Itàlia	8,6	4,9	91	7	7,5	8,1	9,9	2	0	..	137	127
24	Luxemburg	..	..	89	3	26,0	24,5	19,8	..	0	0	0	0
25	Àustria	17,6	4,9	73	26	7,9	8,6	22,9	3	0	0	147	820
26	Regne Unit	3,9	6,1	90	..	10,0	9,4	24,4	3	0	0	189	683
27	Singapur	34,7	4,5	100	0	15,6	12,8	5,4	..	0	0	262	52
28	República Txeca	13,4	5,3	83	5	12,7	11,3	15,1	4	0	2	167	2.344
29	Eslovènia	18,1	3,9	69	10	6,4 ^f	7,6	12,1	8	1	0	150	33
30	Andorra	..	..	..	..	..	..	6,0	..	0	0	0	..
31	Eslovàquia	-81,1	4,9	71	6	8,4 ^f	7,0	23,5	9	0	0	74	219
32	Emirats Àrabs Units	..	10,3	100	0	29,4	32,8	5,6	2	0	3	51	..
33	Malta	..	..	100	0	6,3	6,3	17,3	..	0	0	0	..
34	Estònia	9,0	6,4	90	10	16,4 ^f	13,1	20,0	5	2	5	74	8
35	Xipre	-2,8	..	97	3	6,8	9,2	11,0	11	0	0	242	0
36	Hongria	5,0	3,2	79	5	6,0	5,7	5,1	17	0	0	208	509
37	Soldanat de Brunei	..	..	100	0	25,0	15,5	42,9	0	..	..	0	..
38	Qatar	..	9,7	100	0	25,2	56,2	0,7	0	0	0	0	..
39	Bahrain	15,6	..	100	0	24,1	28,8	1,4	0	..	..	0	..
40	Portugal	4,1	4,4	79	18	4,4	5,7	5,9	2	1	0	191	1.560
41	Polònia	9,2	3,9	94	6	9,1	8,3	21,8	13	0	10	162	61
42	Barbados	..	..	..	..	4,0	4,6	0,1	..	0	0	0	0

Classificació segons l'IDH	Estalvi net ajustat ^a (% de l'INB) 2008	Petjada ecològica del consum (hectàrees per capita) 2006	Proporció del subministrament total d'energia primària		Emissions de diòxid de carboni per capita		Àrea protegida (% àrea terrestre) 2009	Població que viu en terres degradades (%) 2010	Població sense accés a serveis millorats		Morts causades per contaminació intradomèstica i de l'aigua ^d (per milió de persones) 2004	Població afectada per desastres naturals ^e (mitjana anual, per milió de persones) 2000–2009
			Combustibles fòssils ^b (%)	Fonts renovables ^c (%)	Emissions de diòxid de carboni per capita				Aigua	Sanejament		
			1990	2006	(toneladas)	(%)			2008	2008		

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	..	..	..	..	7,6	6,5	13,7	..	..	0	0	6.666
44	Lituània	6,6	3,3	62	9	6,0	4,2	4,5	5	..	..	204	0
45	Xile	-0,4	3,1	78	22	2,7	3,7	16,5	1	4	4	161	4.774
46	Argentina	7,7	3,0	90	7	3,5	4,4	5,4	2	3	10	349	1.963
47	Kuwait	9,7	7,9	100	0	19,0	31,2	1,6	1	1	0	115	0
48	Letònia	14,8	4,6	64	30	5,1 ^f	3,3	17,8	2	1	22	0	5
49	Montenegro	..	..	..	..	..	..	13,3	8	2	8	0	273
50	Romania	13,7	2,7	83	13	6,8	4,6	7,1	13	..	28	460	1.072
51	Croàcia	11,3	3,3	87	7	3,7 ^f	5,2	7,3	18	1	1	225	52
52	Uruguai	7,2	..	62	38	1,3	2,1	0,3	6	0	0	421	4.824
53	Líbia	..	3,2	99	1	9,2	9,2	0,1	8	..	3	310	..
54	Panamà	18,9	3,2	75	25	1,3	2,0	18,7	4	7	31	189	2.950
55	Aràbia Saudita	-1,8	3,5	100	0	13,2	15,8	31,3	4	..	..	108	61
56	Mèxic	9,0	3,2	89	9	4,6	4,1	11,1	4	6	15	174	6.587
57	Malàisia	..	..	95	5	3,1	7,2	17,9	1	0	4	60	1.667
58	Bulgària	2,9	3,3	78	5	8,7	6,3	9,1	8	0	0	437	203
59	Trinitat i Tobago	-19,2	..	100	0	13,9	25,3	31,2	..	6	8	0	146
60	Sèrbia	..	..	89	11	..	..	6,0	19	1	8	0	176
61	Bielorússia	19,8	4,2	92	5	9,6	7,1	7,3	5	0	7	10	0
62	Costa Rica	9,1	2,7	47	53	1,0	1,8	20,9	1	3	5	118	11.383
63	Perú	7,0	1,8	70	30	1,0	1,4	13,6	1	18	32	244	18.032
64	Albània	8,5	2,6	68	21	2,3	1,4	9,8	6	3	2	97	21.349
65	Federació Russa	1,6	4,4	89	3	13,9 ^f	10,9	9,0	3	4	13	241	1.531
66	Kazakhstan	2,5	4,4	99	1	15,9 ^f	12,6	2,5	24	5	3	358	571
67	Azerbaidjan	-0,1	2,3	98	2	5,9 ^f	4,2	7,2	4	20	55	525	474
68	Bòsnia i Hercegovina	..	3,4	91	9	1,2 ^f	7,0	0,6	6	1	5	79	10.832
69	Ucraïna	8,5	2,7	82	1	11,9	6,9	3,5	6	2	5	313	1.561
70	Iran (República Islàmica de l')	..	2,7	99	1	4,0	6,6	7,1	25	..	..	134	58.770
71	Macedònia	9,0	..	85	8	5,6 ^f	5,3	4,9	7	0	11	148	60.392
72	Maurici	8,5	..	..	..	1,4	3,1	4,5	..	1	9	81	220
73	Brasil	5,2	..	53	44	1,4	1,9	28,0	8	3	20	269	3.908
74	Geòrgia	-0,3	..	70	30	2,9 ^f	1,2	3,7	2	2	5	421	18.916
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	6,5	2,3	88	12	6,2	6,3	53,8	2	..	..	69	506
76	Armènia	18,1	1,6	71	6	1,1 ^f	1,5	8,0	10	4	10	1.045	10.704
77	Equador	0,4	1,9	87	13	1,6	2,4	25,1	2	6	8	124	9.126
78	Belize	8,8	..	..	..	1,7	2,9	28,0	1	1	10	0	54.328
79	Colòmbia	1,5	1,9	71	29	1,6	1,4	20,4	2	8	26	168	11.288
80	Jamaica	..	..	90	10	3,4	4,5	18,9	3	6	17	340	17.504
81	Tunísia	7,0	1,9	86	14	1,6	2,3	1,3	37	6	15	174	362
82	Jordània	3,6	2,0	98	2	3,2	3,6	9,4	22	4	2	204	2.639
83	Turquia	8,3	2,8	90	10	2,6	3,6	1,9	5	1	10	427	957
84	Algèria	21,4	1,9	100	0	3,1	4,0	6,3	29	17	5	324	622
85	Tonga	..	..	..	..	0,8	1,3	14,5	..	0	4	0	18.168

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	-7,1	3,7	..	..	1,1	1,9	1,3	..	..	..	0	6.720
87	Türkmenistan	..	3,8	100	0	7,2 ^f	9,0	3,0	11	..	2	691	0
88	República Dominicana	-0,3	1,4	81	20	1,3	2,1	22,1	7	14	17	256	3.319
89	Xina	35,1	1,8	87	12	2,1	4,6	16,6	9	11	45	693	96.359
90	El Salvador	-0,1	..	42	58	0,5	1,0	0,8	6	13	13	215	39.965
91	Sri Lanka	10,4	0,9	46	55	0,2	0,6	20,8	21	10	9	315	31.444
92	Tailàndia	18,0	1,7	81	19	1,8	4,3	19,6	17	2	4	345	46.173
93	Gabon	3,6	..	40	60	6,6	1,6	14,9	0	13	67	372	1.357
94	Surinam	..	..	..	..	4,5	5,4	11,4	0	7	16	0	6.744
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	-4,7	2,4	82	18	0,8	1,2	18,2	2	14	75	633	17.895

Classificació segons l'IDH	Estalvi net ajustat* (% de l'INB)	Proporció del subministrament total d'energia primària			Emissions de diòxid de carboni per capita		Àrea protegida (% àrea terrestre)	Població que viu en terres degradades (%)	Població sense accés a serveis millorats		Morts causades per contaminació intradomèstica i de l'aigua ^d (per milió de persones)	Població afectada per desastres naturals ^e (mitjana anual, per milió de persones)
		Petjada ecològica del consum	Combustibles fòssils ^b	Fons renovables ^c	1990	2006			Aigua	Sanejament		
		(hectàrees per capita)	(%)	(%)	(toneladas)	(%)			(%)	(%)		
96 Paraguai	9,0	3,4	15	85	0,5	0,7	5,5	1	14	30	224	10.590
97 Filipines	22,3	..	57	43	0,7	0,8	10,9	2	9	24	322	60.119
98 Botswana	37,2	3,9	69	23	1,6	2,6	30,9	22	5	40	771	7.925
99 Moldàvia	17,3	1,7	90	2	4,8 ^f	2,0	1,4	22	10	21	340	86.995
100 Mongòlia	3,0	..	96	3	4,5	3,6	13,4	31	24	50	318	120.113
101 Egipte	2,1	1,4	96	4	1,4	2,2	5,9	25	1	6	345	2
102 Uzbekistan	-14,1	1,7	99	1	5,3 ^f	4,3	2,3	27	13	0	715	2.431
103 Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	..	..	..	..	4,0	..	..	..	0	10.768
104 Guyana	14,4	..	..	..	1,6	2,0	4,9	0	6	19	262	59.712
105 Namíbia	9,9	3,0	68	21	0,0	1,4	14,5	28	8	67	152	42.577
106 Hondures	13,1	2,2	55	45	0,5	1,0	18,2	15	14	29	385	18.638
107 Maldives	..	..	..	..	0,7	2,9	..	..	9	2	0	4.901
108 Indonèsia	-2,4	..	69	31	0,8	1,5	14,1	3	20	48	505	4.935
109 Kirguizistan	10,4	1,3	61	39	2,5	1,1	6,9	10	10	7	736	518
110 Sud-àfrica	-3,5	2,7	88	10	9,1	8,6	6,9	17	9	23	350	33.998
111 República Àrab Síria	-15,2	1,6	98	2	2,9	3,5	0,6	33	11	4	222	8.263
112 Tadjikistan	18,8	0,9	62	38	3,9 ^f	1,0	4,1	10	30	6	1.302	100.709
113 Vietnam	9,7	1,0	51	49	0,3	1,2	6,2	8	6	25	438	25.632
114 Marroc	19,8	1,3	94	4	0,9	1,5	1,6	39	19	31	186	1.156
115 Nicaragua	..	2,3	41	59	0,6	0,8	36,7	14	15	48	316	10.527
116 Guatemala	5,3	1,7	46	54	0,6	0,9	30,6	9	6	19	468	27.087
117 Guinea Equatorial	-38,5	..	..	..	0,4	8,8	19,2	0	..	..	1.182	155
118 Cap Verd	..	..	..	..	0,2	0,6	2,5	..	16	46	213	11.020
119 Índia	24,2	0,8	70	29	0,8	1,3	5,3	10	12	69	954	55.557
120 Timor Oriental	..	..	..	..	..	0,2	6,1	..	31	50	316	93
121 Swazilàndia	7,1	..	..	..	0,5	0,9	3,0	0	31	45	718	156.115
122 República Democràtica Popular Lao	17,1	1,0	..	..	0,1	0,2	16,3	4	43	47	847	24.535
123 Illes Salomó	54,7	1,7	..	..	0,5	0,4	0,1	..	..	..	433	2.050
124 Cambodja	..	0,9	29	71	0,0	0,3	24,0	39	39	71	1.304	62.992
125 Pakistan	6,1	0,7	62	37	0,6	0,9	10,3	4	10	55	896	8.953
126 Congo	-57,1	1,0	39	58	0,5	0,4	9,5	0	29	70	898	862
127 São Tomé i Príncipe	..	..	..	..	0,6	0,7	..	..	11	74	666	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	10,2	..	20	80	0,2	0,3	11,6	31	41	69	1.106	94.526
129 Bangla Desh	23,7	..	66	34	0,1	0,3	1,6	11	20	47	821	49.538
130 Ghana	-6,6	1,6	32	68	0,3	0,4	14,0	1	18	87	1.283	3.238
131 Camerun	..	1,1	27	73	0,1	0,2	9,2	15	26	53	1.832	168
132 Myanmar	..	1,0	31	68	0,1	0,2	6,3	19	29	19	883	5.989
133 Iemen	..	1,0	99	1	0,8 ^f	1,0	0,5	32	38	48	1.102	135
134 Benin	..	1,0	37	62	0,1	0,4	23,8	2	25	88	2.037	3.832
135 Madagascar	7,0	1,2	..	..	0,1	0,1	2,9	0	59	89	1.967	23.628
136 Mauritània	..	3,1	..	..	1,4	0,5	0,5	24	51	74	1.273	37.166
137 Papua Nova Guinea	3,1	1,7	..	..	0,5	0,7	3,1	0	60	55	737	5.078
138 Nepal	30,5	..	11	89	0,0	0,1	17,0	2	12	69	877	9.611
139 Togo	..	..	13	85	0,2	0,2	11,3	5	40	88	1.403	2.991
140 Comores	7,0	..	..	..	0,1	0,1	0,0	..	5	64	664	47.708
141 Lesotho	19,4	..	..	..	..	..	0,5	64	15	71	304	52.807
142 Nigèria	..	1,6	19	81	0,5	0,7	12,8	12	42	68	2.120	432
143 Uganda	3,3	..	..	..	0,0	0,1	9,7	23	33	52	1.692	10.899
144 Senegal	12,2	1,2	53	47	0,4	0,4	24,1	16	31	49	1.911	7.394
145 Haití	..	0,5	28	72	0,1	0,2	0,3	15	37	83	1.080	12.150
146 Angola	-42,6	0,9	34	66	0,4	0,6	12,4	3	50	43	5.225	5.421
147 Djibouti	..	0,9	..	..	0,7	0,6	0,0	8	8	44	885	94.144
148 Tanzània (República Unida de)	..	1,0	10	90	0,1	0,1	27,7	25	46	76	1.392	13.303
149 Costa d'Ivori	1,7	0,9	23	77	0,5	0,4	22,6	1	20	77	1.884	39
150 Zàmbia	-0,7	1,2	11	89	0,3	0,2	36,0	5	40	51	1.961	36.424
151 Gàmbia	3,9	1,1	..	..	0,2	0,2	1,5	18	8	33	1.283	2.059

Classificació segons l'IDH	Estalvi net ajustat ^a (% de l'INB)	Petjada ecològica del consum (hectàrees per capita)	Proporció del subministrament total d'energia primària		Emissions de diòxid de carboni per capita		Àrea protegida (% àrea terrestre)	Població que viu en terres degradades (%)	Població sense accés a serveis millorats		Morts causades per contaminació intradomèstica i de l'aigua ^d (per milió de persones)	Població afectada per desastres naturals ^e (mitjana anual, per milió de persones)
			Combustibles fòssils ^b (%)	Fonts renovables ^c (%)	2006	2006			Aigua (%)	Sanejament (%)		
152 Rwanda	20,1	..	..	..	0,1	0,1	10,0	10	35	46	3.345	21.544
153 Malawi	25,1	..	..	..	0,1	0,1	15,0	19	20	44	2.395	70.315
154 Sudan	-13,1	2,2	26	74	0,2	0,3	4,9	40	43	66	979	20.408
155 Afganistan	..	..	..	..	0,2	0,0	0,4	11	52	63	5.125	23.278
156 Guinea	-11,3	1,5	..	..	0,2	0,1	6,8	1	29	81	1.759	3.227
157 Etiòpia	8,9	..	9	92	0,1	0,1	18,4	72	62	88	2.571	37.289
158 Sierra Leone	-1,0	0,8	..	..	0,1	0,2	5,0	0	51	87	5.623	457
159 República Centreafricana	-4,6	1,4	..	..	0,1	0,1	14,7	0	33	66	1.812	510
160 Mali	..	1,9	..	..	0,1	0,0	2,4	60	44	64	3.367	9.531
161 Burkina Faso	..	1,4	..	..	0,1	0,1	13,9	73	24	89	3.130	2.504
162 Libèria	..	1,2	..	..	0,2	0,2	18,1	0	32	83	3.287	1.080
163 Txad	-49,9	1,8	..	..	0,0	0,0	9,4	45	50	91	2.547	31.625
164 Guinea Bissau	16,6	1,0	..	..	0,2	0,2	16,1	1	39	79	3.269	11.817
165 Moçambic	-4,6	..	5	95	0,1	0,1	15,8	2	53	83	1.428	47.950
166 Burundi	..	..	..	..	0,1	0,0	4,9	19	28	54	3.519	51.177
167 Níger	..	1,7	..	..	0,1	0,1	6,8	25	52	91	5.445	50.079
168 Congo (República Democràtica del)	-2,5	0,7	4	96	0,1	0,0	10,0	0	54	77	3.260	1.288
169 Zimbabwe	..	1,0	28	70	1,6	0,8	28,0	29	18	56	889	75.240

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	..	..	..	..	4,9	5,1	7,0	..	..	..	0	32.725
Bhutan	50,4	..	..	..	0,2	0,6	28,4	0	8	35	789	0
Cuba	..	2,3	87	13	3,1	2,6	6,3	17	6	9	233	97.163
Dominica	..	..	..	..	0,9	1,7	21,7	..	..	..	0	12.965
Eritrea	..	0,8	27	74	..	0,1	5,0	59	39	86	1.231	87.758
Grenada	..	..	..	..	1,3	2,3	1,7	..	..	3	0	65.910
Iraq	..	1,3	99	0	2,8	3,2	0,1	5	21	27	1.244	276
Kiribati	..	..	..	..	0,3	0,3	22,0	..	..	..	0	0
República Popular Democràtica de Corea	..	1,4	88	12	12,2	3,6	4,0	3	0	..	436	7.874
Liban	0,1	2,1	93	5	3,1	3,8	0,5	1	0	..	149	460
Illes Marshall	..	..	..	..	1,0	1,6	3,1	..	6	27	0	1.465
Mònaco	..	..	..	..	..	..	23,7	..	0	0	0	..
Nauru	..	..	..	..	14,4	14,1	..	..	..	..	0	..
Territoris Palestins Ocupats	..	..	..	..	..	0,8	..	..	9	11	0	0
Oman	..	3,5	100	0	5,6	16,3	10,7	6	12	..	117	783
Palau	..	..	..	..	15,7	5,8	2,0	..	..	..	0	..
Saint Kitts i Nevis	..	..	..	..	1,6	2,7	3,6	..	1	4	0	..
Saint Lucia	..	..	..	..	1,2	2,3	14,3	..	2	..	0	0
Saint Vincent i les Grenadines	7,6	..	..	..	0,7	1,7	10,9	..	..	..	0	1.557
Samoa	..	..	..	..	0,8	0,9	3,4	..	..	0	0	3.277
San Marino	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	0	..
Seychelles	..	..	..	..	1,6	8,6	42,0	..	..	..	0	22.448
Somàlia	..	1,5	..	..	0,0	0,0	0,6	26	70	77	3.490	67.697
Tuvalu	..	..	..	..	..	..	0,4	..	3	16	0	..
Vanuatu	..	..	..	..	0,5	0,4	4,3	..	17	48	0	36.308

NOTES

- a Inclou danys per emissions de partícules.
- b Els combustibles fòssils inclouen carbó i productes derivats del carbó, petroli, gas natural líquid, substàncies intermèdies, productes derivats del petroli i gas natural.
- c Les fonts d'energia renovable inclouen energia hidroelèctrica i geotèrmica, combustibles renovables i generats a partir de deixalles i energia solar i eòlica, i exclou l'energia nuclear.

- d Inclou morts per diària atribuïble a l'aigua, sanejament i higiene; morts per infeccions respiratòries agudes (infants menors de 5 anys), broncopneumònia crònica obstructiva (adults majors de trenta anys) i càncer de pulmó (adults de més de 30 anys) atribuïbles a contaminació ambiental interior produïda pel fum del tabac i morts per infeccions i malalties respiratòries, càncer de pulmó i malalties cardiovasculars seleccionades atribuïbles a la contaminació atmosfèrica.

- e Els desastres naturals inclouen sequeres, terratrèmols, epidèmies, temperatures extremes, inundacions, plagues d'insectes, tempestes, erupcions volcàniques i incendis forestals.
- f Les dades es refereixen a un any diferent de l'especificat.

FONTS

Columna 1: Banc Mundial (2010c).
Columna 2: Global Footprint Network (2009).
Columnes 3 i 4: Càlculs basats en les dades sobre la font de subministrament total d'energia primària de la IEA (2009).

Columnes 5 i 6: ONU (2010b).
Columna 7: PNUMA Centre Mundial de Vigilància de la Conservació WCMC (2006).
Columna 8: FAO (2010a).
Columnes 9 i 10: OMS i UNICEF (2010).
Columna 11: Càlculs basats en l'OMS (2008b) i l'ONU (2009b).

Columna 12: Càlculs basats en CRED EM-DAT (2010) i ONU (2009b).

Seguretat de les persones

Classificació segons l'IDH	LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE TENIR POR						LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE MISÈRIA			
	Transferència d'armes convencionals ^a (milions de dòlars EUA el 1990)		Refugiats per país d'origen	Persones desplaçades internament ^b	Guerra civil		Incidència de la desnutrició		Intensitat de la manca d'aliments	
	Exportacions	Imports			Víctimes fatals (mitjana per any de conflicte, per milió d'habitants)	Intensitat (Puntuació (0–2)) ^c	(% del total de la població)		(insuficiència en el % de mitjana de les necessitats mínimes d'energia alimentària)	
	2008	2008	(milers)	(milers)	1990/2008	2008	1990–1992 ^d	2004–2006 ^d	1990/1992	2004/2006
1 Noruega	2	536	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
2 Austràlia	6	380	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
3 Nova Zelanda	..	2	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
4 Estats Units	6.093	808	2,1	..	..	0	<5	<5	..	..
5 Irlanda	1	21	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
6 Liechtenstein	..	..	..	..	..	0	..	..	..	..
7 Països Baixos	554	132	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
8 Canadà	236	427	0,1	..	..	0	<5	<5	..	..
9 Suècia	457	64	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
10 Alemanya	..	..	0,2	..	..	0	<5	<5	..	..
11 Japó	..	584	0,2	..	..	0	<5	<5	..	..
12 República de Corea	80	1.821	1,1	..	..	0	<5	<5	7	7
13 Suïssa	467	14	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
14 França	1.831	7	0,1	..	..	0	<5	<5	..	..
15 Israel	271	665	1,5	..	78,5	1	<5	<5	..	..
16 Finlàndia	67	152	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
17 Islàndia	..	..	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
18 Bèlgica	228	177	0,1	..	..	0	<5	<5	..	..
19 Dinamarca	15	90	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
20 Espanya	603	361	0,0	..	0,9	0	<5	<5	..	..
21 Hong Kong, Xina (RAE)	..	..	0,0	..	..	0	..	..	..	..
22 Grècia	..	563	0,1	..	..	0	<5	<5	..	..
23 Itàlia	424	189	0,1	..	..	0	<5	<5	..	..
24 Luxemburg	..	..	..	..	..	0	<5	<5	..	..
25 Àustria	16	220	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
26 Regne Unit	1.027	506	0,2	..	1,3	0	<5	<5	..	..
27 Singapur	1	1.123	0,1	..	..	0	..	..	..	..
28 República Txeca	33	20	1,4	..	..	0	<5	<5	7	10
29 Eslovènia	..	..	0,1	..	..	0	<5	<5	7	10
30 Andorra	..	..	0,0	..	..	0	..	..	..	..
31 Eslovàquia	8	..	0,3	..	..	0	<5	<5	7	5
32 Emirats Àrabs Units	..	748	0,3	..	..	0	<5	<5	6	20
33 Malta	..	..	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
34 Estònia	..	50	0,2	..	..	0	<5	<5	10	9
35 Xipre	..	..	0,0	200,5 ^e	..	0	<5	<5	6	10
36 Hongria	..	5	1,6	..	..	0	<5	<5	6	..
37 Saldanat de Brunei	..	..	0,0	..	..	0	<5	<5	8	..
38 Qatar	..	..	0,1	..	..	0	..	..	..	..
39 Bahrain	..	19	0,1	..	..	0	..	..	..	..
40 Portugal	87	159	0,0	..	..	0	<5	<5	..	..
41 Polònia	76	623	2,4	..	..	0	<5	<5	6	10
42 Barbados	..	13	0,0	..	..	0	<5	<5	7	8

Classificació segons l'IDH	LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE TENIR POR						LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE MISÈRIA			
	Transferència d'armes convencionals ^a (milions de dòlars EUA el 1990)		Refugiats per país d'origen	Persones desplaçades internament ^b	Guerra civil		Incidència de la desnutrició		Intensitat de la manca d'aliments	
	Exportacions	Importacions			Víctimes fatals (mitjana per any de conflicte, per milió d'habitants)	Intensitat (Puntuació 0–2) ^c	1990–1992 ^d	2004–2006 ^d	1990/1992	2004/2006
	2008	2008	(milers)	(milers)	1990/2008	2008	(% del total de la població)	(insuficiència en el % de mitjana de les necessitats mínimes d'energia alimentària)	1990/1992	2004/2006

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	..	..	0,0	..	..	0	7	6	9	12
44	Lituània	..	26	0,5	..	..	0	<5	<5	8	10
45	Xile	133	577	1,0	..	..	0	7	<5	9	11
46	Argentina	..	21	1,0	..	..	0	<5	<5	7	11
47	Kuwait	..	5	0,9	..	..	0	20	<5	12	7
48	Letònia	..	44	0,8	..	..	0	<5	<5	7	0
49	Montenegro	..	..	1,3	..	..	0	..	..	..	..
50	Romania	..	70	4,8	..	..	0	<5	<5	7	13
51	Croàcia	..	99	97,0	2,4	269,4	0	..	<5	10	4
52	Uruguai	..	65	0,2	..	..	0	5	<5	8	0
53	Libia	9	..	2,1	..	..	0	<5	<5	7	4
54	Panamà	..	..	0,1	..	..	0	18	17	13	11
55	Àrabia Saudita	..	115	0,7	..	..	0	<5	<5	8	7
56	Mèxic	..	..	6,2	5,5	0,7	0	<5	<5	10	12
57	Malàisia	..	541	0,6	..	..	0	<5	<5	7	7
58	Bulgària	8	123	3,0	..	..	0	<5	<5	9	10
59	Trinitat i Tobago	..	..	0,2	..	23,2	0	11	10	11	15
60	Sèrbia	..	..	185,9	250 ^f	..	0	..	..	..	..
61	Bielorússia	292	..	5,4	..	..	0	<5	<5	6	18
62	Costa Rica	..	..	0,4	..	..	0	<5	<5	8	8
63	Perú	..	2	7,3	150	21,9	1	28	13	14	14
64	Albània	..	13	15,0	..	..	0	<5	<5	10	8
65	Federació Russa	6.026	..	103,1	18–82 ^g	40,2	1	<5	<5	8	11
66	Kazakhstan	..	25	4,8	..	..	0	<5	<5	6	10
67	Azerbaidjan	..	21	16,3	573–603 ^h	236,6	0	27	11	12	7
68	Bòsnia i Hercegovina	..	..	74,4	125	3.458,2	0	<5	<5	9	7
69	Ucraïna	269	..	28,4	..	..	0	<5	<5	7	7
70	Iran (República Islàmica de l')	2	91	69,1	..	1,1	1	<5	<5	9	12
71	Macedònia	..	..	7,5	<1	60,6	0	<5	<5	10	8
72	Maurici	..	..	0,0	..	..	0	7	6	10	12
73	Brasil	72	212	1,4	..	..	0	10	6	13	12
74	Geòrgia	..	77	12,6	247–249 ⁱ	289,0	1	47	12	14	9
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	3	764	5,8	..	5,3	0	10	12	10	10
76	Armènia	..	..	16,3	8,4	..	0	46	23	14	13
77	Equador	..	140	1,1	..	..	0	24	13	12	5
78	Belize	..	..	0,0	..	..	0	5	<5	9	25
79	Colòmbia	..	92	373,5	3.304–4.916 ^j	44,7	2	15	10	13	9
80	Jamaica	..	2	0,8	..	..	0	11	5	10	9
81	Tunísia	..	7	2,3	..	..	0	<5	<5	7	10
82	Jordània	28	136	1,9	..	..	0	<5	<5	9	6
83	Turquia	43	578	214,4	954–1.200 ^k	28,2	1	<5	<5	8	9
84	Algèria	..	1.518	9,1	..	134,8	1	<5	..	10	10
85	Tonga	..	..	0,0	..	..	0	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	..	..	1,9	..	..	0	8	<5	10	2
87	Turkmenistan	..	..	0,7	.. ^l	..	0	9	6	10	9
88	República Dominicana	..	..	0,3	..	..	0	27	21	13	12
89	Xina	544	1.481	175,2	..	..	0	15	10	14	13
90	El Salvador	..	..	5,2	..	210,2	0	9	10	11	11
91	Sri Lanka	..	..	137,8	380	193,8	2	27	21	15	14
92	Tailàndia	..	12	1,8	..	5,5	1	29	17	15	11

Classificació segons l'IDH	LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE TENIR POR						LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE MISÈRIA			
	Transferència d'armes convencionals ^a (milions de dòlars EUA el 1990)		Refugiats per país d'origen	Persones desplaçades internament ^b	Guerra civil		Incidència de la desnutrició		Intensitat de la manca d'aliments	
	Exportacions	Importacions			Victimes fatals	Intensitat	(% del total de la població)		(insuficiència en el % de mitjana de les necessitats mínimes d'energia alimentària)	
	2008	2008	(milers)	(milers)	(mitjana per any de conflicte, per milió d'habitants)	Puntuació (0–2) ^c	1990–1992 ^d	2004–2006 ^d	1990/1992	2004/2006
93 Gabon	..	21	0,1	..	..	0	5	<5	8	8
94 Surinam	..	..	0,1	..	..	0	11	7	10	10
95 Bolívia (Estat Plurinacional de)	..	3	0,5	..	..	0	24	23	13	15
96 Paraguai	..	..	0,1	..	..	0	16	12	12	12
97 Filipines	..	10	1,4	125–188	8,0	1	21	15	15	14
98 Botswana	..	..	0,0	..	..	0	20	26	13	13
99 Moldàvia	20	..	5,6	..	170,7	0	<5	<5	9	9
100 Mongòlia	..	14	1,3	..	..	0	30	29	14	14
101 Egipte	..	214	6,8	..	2,2	0	<5	<5	10	13
102 Uzbekistan	..	..	6,3	3	6,1	0	5	13	8	13
103 Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	..	..	..	0	..	..	..	..
104 Guyana	..	..	0,7	..	..	0	18	6	12	13
105 Namíbia	..	66	1,0	..	..	0	29	19	14	8
106 Honduras	..	..	1,1	..	..	0	19	12	15	13
107 Maldives	..	..	0,0	..	..	0	9	7	10	5
108 Indonèsia	..	241	19,3	70–120	2,2	0	19	16	13	13
109 Kirguizistan	16	..	2,5	..	..	0	17	<5	12	4
110 Sud-àfrica	161	387	0,5	..	..	0	<5	<5	..	..
111 República Àrab Síria	..	292	15,2	433 ^m	..	0	<5	<5	9	7
112 Tadjikistan	..	..	0,5	..	815,4	0	34	26	13	10
113 Vietnam	..	250	328,2	..	..	0	28	13	16	16
114 Marroc	..	49	3,5	..	..	0	5	<5	11	13
115 Nicaragua	..	..	1,5	..	..	0	52	21	21	18
116 Guatemala	..	..	5,9	.. ⁿ	44,5	0	14	16	12	12
117 Guinea Equatorial	..	41	0,4	..	..	0	..	..	..	..
118 Cap Verd	..	..	0,0	..	..	0	12	14	11	9
119 Índia	11	1.810	19,6	500	4,1	1	24	22	17	15
120 Timor Oriental	..	..	0,0	<1	..	0	18	23	..	..
121 Swazilàndia	..	..	0,0	..	..	0	12	18	11	12
122 República Democràtica Popular Lao	..	7	8,6	..	4,6	0	27	19	16	15
123 Illes Salomó	..	..	0,1	..	..	0	25	9	13	8
124 Cambodja	..	..	17,3	..	13,6	0	38	25	16	14
125 Pakistan	..	939	32,4	1.250 ^o	11,4	2	22	23	16	16
126 Congo	..	..	19,9	7,8	582,3	0	40	21	17	14
127 São Tomé i Príncipe	..	..	0,0	..	..	0	15	5	11	7

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	..	..	9,7	400 ^p	..	0	33	30	15	13
129 Bangla Desh	..	12	10,1	60–500	0,2	0	36	26	18	17
130 Ghana	..	..	13,2	..	..	0	34	8	15	9
131 Camerun	..	1	13,9	..	..	0	34	23	15	9
132 Myanmar	..	..	184,4	470 ^q	42,1	1	44	17	17	17
133 Iemen	..	45	1,8	250	257,3	0	30	32	15	16
134 Benín	..	..	0,3	..	..	0	28	19	15	12
135 Madagascar	..	..	0,3	..	..	0	32	35	16	15
136 Mauritània	..	..	45,6	..	..	0	10	8	12	7
137 Papua Nova Guinea	..	..	0,0	..	10,7	0	..	..	..	..
138 Nepal	..	..	4,2	50–70	45,1	0	21	16	14	11
139 Togo	..	..	16,8	<2	44,1	0	45	37	18	16
140 Comores	..	5	0,4	..	101,4	0	40	51	16	19
141 Lesoto	..	..	0,0	..	60,4	0	15	15	13	6
142 Nigèria	..	17	14,2	.. ^r	1,0	0	15	8	13	11
143 Uganda	..	3	7,5	437 ^s	25,1	0	19	15	14	11
144 Senegal	..	1	16,0	24–40	14,3	0	28	25	14	10
145 Haití	..	..	23,1	..	52,9	0	63	58	24	23
146 Angola	..	20	171,4	20	313,7	0	66	44	24	17

Classificació segons l'IDH	LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE TENIR POR						LIMITACIONS A LA LLIBERTAT DE VIURE SENSE MISÈRIA				
	Transferència d'armes convencionals ^a (milions de dòlars EUA el 1990)		Refugiats per país d'origen	Persones desplaçades internament ^b	Guerra civil		Incidència de la desnutrició		Intensitat de la manca d'aliments		
	Exportacions	Importacions			Víctimes fatals (mitjana per any de conflicte, per milió d'habitants)	Intensitat (Puntuació 0–2) ^c	1990–1992 ^d	2004–2006 ^d	1990/1992	2004/2006	
			(milers)	(milers)			(% del total de la població)		(insuficiència en el % de mitjana de les necessitats mínimes d'energia alimentària)		
		2008	2008	2008	2008	1990/2008	2008	1990–1992 ^d	2004–2006 ^d	1990/1992	2004/2006
147	Djibouti	..	..	0,7	..	209,7	0	60	31	22	12
148	Tanzània (República Unida de)	..	..	1,3	..	..	0	28	35	15	16
149	Costa d'Ivori	..	..	22,2	.. ⁱ	24,4	0	15	14	13	11
150	Zàmbia	..	..	0,2	..	..	0	40	45	18	19
151	Gàmbia	..	..	1,4	..	..	0	20	29	14	14
152	Rwanda	..	6	72,5	..	279,4	0	45	40	20	19
153	Malawi	..	..	0,1	..	..	0	45	29	20	17
154	Sudan	..	128	419,2	4.900 ^t	47,9	1	31	20	15	14
155	Afganistan	..	..	2.833,1	240	299,1	2	..	..	..	..
156	Guinea	..	..	9,5	..	70,0	0	19	16	15	7
157	Etiòpia	..	..	63,9	200–400	38,6	2	71	44	25	18
158	Sierra Leone	..	..	32,5	..	336,1	0	45	46	22	22
159	República Centreafricana	..	..	125,1	162	29,2	0	47	41	19	16
160	Mali	..	2	1,8	..	9,4	1	14	10	13	12
161	Burkina Faso	..	..	0,7	..	..	0	14	9	13	10
162	Libèria	..	..	75,2	.. ^u	660,9	0	30	38	18	18
163	Txad	..	89	55,1	168	97,8	1	59	38	22	17
164	Guinea Bissau	..	..	1,1	..	798,8	0	20	31	14	14
165	Mozambic	..	..	0,2	..	260,3	0	59	37	22	16
166	Burundi	..	..	281,6	100	111,5	1	44	63	18	21
167	Níger	..	7	0,8	6,5 ^v	18,9	1	38	28	18	15
168	Congo (República Democràtica del)	..	..	368,0	19.000 ^w	331,4	1	29	75	15	25
169	Zimbabwe	..	..	16,8	570–1.000	..	0	40	39	19	17

NOTES

- a** Indica el valor monetari de transferències voluntàries realitzades per un proveïdor d'armes amb finalitats militars i destinades a les forces armades, forces paramilitars o organismes d'intel·ligència d'un altre país. Les dades només indiquen el volum de les transferències internacionals d'armes i no el seu valor financer real, per la qual cosa poden subestimar les transferències reals d'armes convencionals.
- b** Els càlculs provenen del Centre de Supervisió de Desplaçament Intern (IDMC), es basen en diverses fonts i tenen un nivell d'incertesa elevat.
- c** 0 vol dir que no hi ha conflicte, 1 vol dir una guerra civil de baixa intensitat (menys de 1.000 morts) i 2 vol dir una guerra civil de gran envergadura (almenys 1.000 morts).
- d** Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
- e** Inclou més de 200.000 xipriotes, grecs i turcs desplaçats el 1974.
- f** Les xifres inclouen 207.000 desplaçats interns registrats a Sèrbia, 20.000 rom sense registrar i 20.000 desplaçats a Kosovo.
- g** Les xifres inclouen tant els desplaçats interns de Txetxènia i Ossètia del Nord amb condició de migrants forçats dins i fora del Caucas septentrional com a desplaçats interns registrats pel govern.
- h** Les xifres només inclouen els desplaçats interns de Nagorno Karabakh i dels set territoris ocupats.

- i** Alguns desplaçats interns mobilitzats el 2008 encara no han estat registrats. Segons les lleis nacionals, els desplaçats interns retornats i reubicats mantenen la seva condició.
- j** La xifra més alta és acumulativa des del 1985.
- k** Segons una enquesta del govern encarregada per la Universitat de Hacettepe.
- l** Xifra indeterminada, perquè no hi ha estadístiques del retorn.
- m** Inclou 433.000 desplaçats dels alts del Golan el 1967.
- n** Fins al final del 2007, el govern no definia un criteri per incloure els desplaçats interns al programa nacional de reparació i encara no se sap quantes persones encara es poden considerar desplaçades.
- o** Hi ha desplaçaments provocats pel conflicte a la província de la frontera nordoccidental, Balutxistan i Waziristan, però no es disposa de dades a causa de la falta d'accés.
- p** La xifra té en compte el programa de retorn del govern de Kenya, segons el qual uns 172.000 desplaçats durant els esdeveniments violents posteriors a les eleccions del desembre de 2007 havien tornat al maig del 2008.
- q** Només les zones rurals de Myanmar oriental.
- r** No existeixen càlculs segurs sobre els desplaçaments interns a Nigèria i tampoc hi ha consens sobre la quantitat.

- s** No inclou els desplaçats interns de zones urbanes o els de la regió de Karamoja, però sí que inclou els retornats que actualment reben protecció i assistència.
- t** Inclou 2,7 milions de desplaçats interns del Darfur, 1,7 milions de la zona metropolitana de Khartoum, 390.000 del sud del Sudan i 60.000 del sud de Kordufan.
- u** Segons el govern, tots els desplaçats interns han aconseguit solucions duradores (integració en la seva nova ubicació); es creu que aproximadament 23.000 persones resten en antics campaments per a desplaçats interns.
- v** No inclou els aproximadament 4.500 desplaçats interns que es pensa que van tornar a la ciutat d'Iferouane.
- w** Inclou la xifra estimada de desplaçats en el sector oriental del país durant el conflicte del 2009 entre la milícia i les forces armades congoleeses recolzades per les Nacions Unides.

FONTS

- Columnes 1 i 2:** Stockholm International Peace Research Institute (2010a).
- Columna 3:** ACNUR (2010).
- Columna 4:** Observatori de Desplaçats Interns IDMC (2010).
- Columna 5:** Càlculs basats en les dades de Laciña i Gleditsch (2005) i ONU DAES (2009d).
- Columna 6:** Uppsala Conflict Data Program Database (2010).
- Columnes 7-10:** FAO (2010a).

Percepció de benestar i felicitat individual

Classificació segons l'IDH	SATISFACCIÓ AMB LES DIMENSIONS PERSONALS DEL BENESTAR						COMPONENTS DE LA FELICITAT (% que diu que «sí» que té aquest component)					
	Satisfacció general de la vida ^a (0, menys satisfets; 10, més satisfets)		Ocupació ^a (% dels entrevistats que treballen que estan satisfets)	Salut personal ^b (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Nivell de vida ^a (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Vida amb propòsit		Tractament respectuós		Xarxa de suport social		Índex d'experiència negativa (0, més negativa; 100, menys negativa)
	Total	Dones				Total	Dones	Total	Dones	Total	Dones	
	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	8,1	8,2	..	82	91	85	90	90	90	93	92	16
2	Austràlia	7,9	8,0	91	82	85	87	89	89	88	94	95	22
3	Nova Zelanda	7,8	8,0	90	85	79	87	90	90	88	94	95	24
4	Estats Units	7,9	7,9	86	83	75	94	95	89	88	91	90	28
5	Irlanda	8,1	8,1	95	90	79	87	91	93	93	96	97	23
6	Liechtenstein	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
7	Països Baixos	7,8	7,8	92	85	91	70	79	93	92	94	93	16
8	Canadà	8,0	8,2	90	85	87	91	92	93	94	94	93	25
9	Suècia	7,9	7,9	93	80	89	85	91	93	92	91	89	16
10	Alemanya	7,2	7,4	88	82	88	85	87	90	88	91	91	22
11	Japó	6,8	7,0	73	68	64	76	77	60	65	89	92	21
12	República de Corea	6,3	6,5	68	71	71	80	81	63	67	79	82	23
13	Suïssa	8,0	8,0	93	89	89	82	84	94	91	94	94	21
14	França	7,1	7,1	87	84	72	84	85	93	93	91	91	29
15	Israel	7,1	7,1	80	80	71	88	88	81	77	85	95	33
16	Finlàndia	8,0	8,2	90	84	84	81	86	91	92	94	95	15
17	Islàndia	7,8	7,9	..	84	82	..	..	97	95	98	98	17
18	Bèlgica	7,3	7,3	89	88	84	73	78	92	90	92	92	24
19	Dinamarca	8,2	8,3	94	84	93	89	91	94	93	95	93	15
20	Espanya	7,6	7,6	86	84	78	86	88	97	96	92	91	29
21	Hong Kong, Xina (RAE)	6,0	..	81	80	78	60	64	83	86	82	82	26
22	Grècia	6,8	6,8	80	82	57	90	91	92	91	79	76	23
23	Itàlia	6,7	6,7	82	85	77	91	91	93	93	87	87	27
24	Luxemburg	7,7	7,8	..	87	92	..	..	94	93	94	95	24
25	Àustria	7,8	7,8	91	85	86	72	73	92	89	93	85	18
26	Regne Unit	7,4	7,5	87	85	88	79	84	90	90	96	97	24
27	Singapur	6,7	6,7	88	95	79	90	89	81	83	84	83	19
28	República Txeca	6,9	6,8	80	77	65	68	72	64	77	86	92	23
29	Eslovènia	7,1	7,0	88	78	70	63	65	91	86	91	89	26
30	Andorra	6,8	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
31	Eslovàquia	5,8	..	76	72	47	85	87	78	79	93	94	27
32	Emirats Àrabs Units	7,3	..	84	93	78	95	94	94	95	86	84	28
33	Malta	7,1	7,1	..	83	65	..	..	93	92	90	92	31
34	Estònia	5,6	5,6	79	64	46	72	73	79	80	85	85	20
35	Xipre	7,1	7,1	89	89	84	95	94	88	89	81	80	33
36	Hongria	5,7	5,6	83	69	43	88	86	88	87	90	92	26
37	Soldanat de Brunei	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
38	Qatar	6,7	7,0	89	93	86	..	..	93	89	91	87	26
39	Bahrain	..	..	..	86	66	..	..	90	92	90	91	37
40	Portugal	5,9	5,7	90	80	47	92	90	93	95	87	83	28
41	Polònia	6,5	6,6	82	72	67	87	91	91	91	89	94	20
42	Barbados	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Classificació segons l'IDH	SATISFACCIÓ AMB LES DIMENSIONS PERSONALS DEL BENESTAR					COMPONENTS DE LA FELICITAT (% que diu que «sí» que té aquest component)						Índex d'experiència negativa (0, més negativa; 100, menys negativa)
	Satisfacció general de la vida ^a (0, menys satisfets; 10, més satisfets)		Ocupació ^a (% dels entrevistats que treballen que estan satisfets)	Salut personal ^a (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Nivell de vida ^a (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Vida amb propòsit		Tractament respectuós		Xarxa de suport social		
	Total	Dones				Total	Dones	Total	Dones	Total	Dones	
	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
44	Lituània	5,8	5,8	78	64	33	78	77	54	52	83	85	22
45	Xile	6,3	6,2	81	73	68	90	88	93	91	83	83	27
46	Argentina	7,1	7,1	83	87	70	93	95	96	95	91	91	21
47	Kuwait	6,6	..	89	89	77	97	98	91	93	86	83	24
48	Letònia	5,4	5,4	79	63	33	79	81	80	81	78	78	24
49	Montenegro	5,2	..	63	72	45	84	93	76	81	81	82	27
50	Romania	5,9	6,0	74	65	42	74	73	89	87	79	82	25
51	Croàcia	6,0	..	78	77	48	83	83	74	76	90	83	28
52	Uruguai	6,8	6,7	79	84	67	87	89	94	94	91	93	23
53	Líbia	..	..	..	78	64	..	..	64	55	..	..	..
54	Panamà	7,8	7,8	91	85	73	98	98	93	93	90	90	15
55	Aràbia Saudita	7,7	7,6	92	84	77	95	93	77	69	91	86	19
56	Mèxic	7,7	7,9	88	82	69	93	93	91	91	86	84	20
57	Malàisia	6,6	6,6	86	87	68	95	94	88	86	79	79	15
58	Bulgària	4,4	..	73	67	29	77	75	77	78	81	78	20
59	Trinitat i Tobago	7,0	..	76	82	40	97	97	93	94	85	87	19
60	Sèrbia	5,6	..	73	73	35	84	82	77	76	82	76	28
61	Bielorússia	5,5	5,5	66	55	34	70	73	71	71	88	87	20
62	Costa Rica	8,5	8,5	88	90	83	97	97	94	94	90	89	21
63	Perú	5,9	5,8	74	72	54	96	95	89	88	79	78	28
64	Albània	4,6	..	72	75	43	78	91	68	80	79	77	20
65	Federació Russa	5,9	5,9	74	56	36	79	78	83	83	88	90	16
66	Kazakhstan	6,1	6,1	82	68	51	88	85	81	81	88	86	13
67	Azerbaidjan	5,3	5,2	73	68	42	87	86	79	81	72	67	21
68	Bòsnia i Hercegovina	5,8	..	76	75	39	80	85	67	72	74	72	25
69	Ucraïna	5,3	5,2	71	55	23	74	73	78	77	81	81	17
70	Iran (República Islàmica de l')	5,6	5,8	71	82	55	87	87	81	81	62	65	32
71	Macedònia	4,7	..	71	82	34	93	92	81	82	78	72	22
72	Maurici	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
73	Brasil	7,6	7,6	86	82	74	96	97	94	95	91	91	24
74	Geòrgia	4,3	4,3	63	50	22	86	85	83	83	54	56	22
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	7,8	7,7	86	90	80	100	100	92	92	94	94	19
76	Armènia	5,0	5,1	61	53	31	93	94	89	88	67	68	31
77	Equador	6,4	6,3	80	76	57	98	97	93	92	78	74	27
78	Belize	6,6	6,6	79	83	69	90	91	75	77	83	86	24
79	Colòmbia	7,3	7,3	82	84	69	98	98	96	96	88	87	25
80	Jamaica	6,7	..	82	88	50	98	98	80	81	91	92	18
81	Tunísia	5,9	5,9	73	85	72	..	..	91	89	86	90	30
82	Jordània	5,7	5,8	80	89	72	90	90	89	90	90	88	28
83	Turquia	5,5	5,5	71	76	44	85	85	68	75	64	73	28
84	Algèria	5,6	5,9	66	87	61	..	..	84	86	87	90	33
85	Tonga	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
87	Türkmenistan	7,2	7,3	..	85	78	96	96	84	83	92	94	15
88	República Dominicana	7,6	7,4	69	80	57	96	94	92	95	84	87	32
89	Xina	6,4	..	78	80	60	..	..	87	86	79	78	17
90	El Salvador	6,7	6,7	82	80	60	97	97	89	90	72	72	25
91	Sri Lanka	4,7	4,8	86	77	58	91	91	76	75	82	84	24
92	Tailàndia	6,3	6,3	91	79	63	95	94	75	80	82	87	16

Percepció de benestar i felicitat individual

Classificació segons l'IDH	SATISFACCIÓ AMB LES DIMENSIONS PERSONALS DEL BENESTAR					COMPONENTS DE LA FELICITAT (% que diu que «sí» que té aquest component)						Índex d'experiència negativa (0, més negativa; 100, menys negativa)	
	Satisfacció general de la vida ^a (0, menys satisfets; 10, més satisfets)		Ocupació ^a (% dels entrevistats que treballen que estan satisfets)	Salut personal ^a (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Nivell de vida ^a (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Vida amb propòsit		Tractament respectuós		Xarxa de suport social			
	Total	Dones				Total	Dones	Total	Dones	Total	Dones		
	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b		2006–2009 ^b
93	Gabon	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
94	Surinam	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	6,5	6,4	83	79	67	94	93	90	91	82	81	32
96	Paraguai	6,9	6,9	85	84	63	93	93	96	96	89	90	16
97	Filipines	5,5	5,5	83	77	68	96	96	94	95	77	76	34
98	Botswana	4,7	4,4	58	67	41	92	91	83	85	83	81	23
99	Moldàvia	5,7	5,6	68	60	39	79	77	73	73	83	84	27
100	Mongòlia	5,7	5,6	78	69	50	96	96	66	70	91	92	15
101	Egipte	5,8	6,2	84	86	82	86	87	90	84	74	75	33
102	Uzbekistan	6,0	6,0	86	79	69	97	97	92	91	90	89	14
103	Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
104	Guyana	6,5	6,6	84	87	64	95	98	77	79	84	85	28
105	Namíbia	5,2	..	84	87	61	98	98	86	88	83	86	16
106	Hondures	7,0	7,0	84	83	65	95	94	91	92	81	83	24
107	Maldives	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
108	Indonèsia	5,7	5,6	63	83	62	95	95	92	94	78	78	13
109	Kirguizistan	5,0	4,9	78	74	48	91	92	86	85	85	85	16
110	Sud-àfrica	5,0	4,7	66	79	42	97	96	83	83	88	89	24
111	República Àrab Síria	5,9	6,1	..	89	67	..	..	91	92	84	85	31
112	Tadjikistan	5,1	4,9	78	75	69	91	90	76	77	65	67	21
113	Vietnam	5,4	5,4	72	79	59	98	98	92	90	79	77	17
114	Marroc	5,8	6,0	69	88	71	90	91	89	87	85	87	19
115	Nicaragua	7,1	7,1	80	80	62	98	97	91	93	83	83	28
116	Guatemala	7,2	..	92	88	76	97	96	91	91	83	81	23
117	Guinea Equatorial	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
118	Cap Verd	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
119	Índia	5,5	5,4	74	85	61	91	90	72	79	66	65	26
120	Timor Oriental	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
121	Swazilàndia	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
122	República Democràtica Popular Lao	6,2	6,3	91	89	80	98	98	43	42	81	83	..
123	Illes Salomó	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
124	Cambodja	4,9	4,9	80	69	51	81	79	87	85	82	79	19
125	Pakistan	5,4	5,5	77	75	53	72	73	89	81	44	50	32
126	Congo	3,6	..	67	62	32	..	..	80	82	55	57	25
127	São Tomé i Príncipe	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX													
128	Kenya	3,7	3,6	57	70	25	98	98	78	81	79	80	19
129	Bangla Desh	5,3	5,4	76	73	63	94	92	87	86	53	51	22
130	Ghana	4,7	4,7	54	66	34	98	97	88	85	63	61	22
131	Camerun	3,9	4,0	63	69	40	93	91	85	87	73	74	23
132	Myanmar	..	..	68	75	59	90	89	53	55	89	86	..
133	Iemen	4,8	..	74	80	53	88	87	84	90	75	73	35
134	Benín	3,0	2,9	53	63	23	96	95	79	80	38	34	24
135	Madagascar	3,7	3,7	46	76	24	96	95	77	75	77	74	19
136	Mauritània	5,0	5,0	57	79	47	93	93	85	85	81	80	19
137	Papua Nova Guinea	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
138	Nepal	5,3	5,5	80	84	51	93	93	48	44	80	80	21
139	Togo	2,6	2,7	31	40	11	99	99	54	55	28	24	30
140	Comores	..	..	..	67	23	..	..	87	89	62	62	16
141	Lesotho	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
142	Nigèria	3,8	4,9	65	80	40	92	90	81	80	72	69	23
143	Uganda	4,5	4,7	53	64	35	96	96	79	83	85	85	31

Classificació segons l'IDH	SATISFACCIÓ AMB LES DIMENSIONS PERSONALS DEL BENESTAR					COMPONENTS DE LA FELICITAT (% que diu que «sí» que té aquest component)						Índex d'experiència negativa (0, més negativa; 100, menys negativa)
	Satisfacció general de la vida ^a (0, menys satisfets; 10, més satisfets)		Ocupació ^a (% dels entrevistats que treballen que estan satisfets)	Salut personal ^a (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Nivell de vida ^a (% del conjunt d'entrevistats que estan satisfets)	Vida amb propòsit		Tractament respectuós		Xarxa de suport social		
	Total	Dones				Total	Dones	Total	Dones	Total	Dones	
	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b	2006–2009 ^b
144 Senegal	4,5	4,6	39	68	27	89	88	85	80	81	80	22
145 Haití	3,9	..	51	51	35	81	81	66	64	64	65	27
146 Angola	4,3	4,2	72	67	54	90	89	83	83	58	59	27
147 Djibouti	5,7	5,7	89	86	77	..	..	84	84	90	90	12
148 Tanzània (República Unida de)	2,4	2,4	45	67	21	95	88	74	77	76	87	22
149 Costa d'Ivori	4,5	4,5	..	68	17	98	99	89	89	67	67	16
150 Zàmbia	4,3	4,2	48	78	34	93	94	83	83	62	76	18
151 Gàmbia	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
152 Rwanda	4,2	4,1	41	64	37	88	95	77	75	56	56	13
153 Malawi	6,2	5,9	62	77	64	99	99	88	90	72	70	14
154 Sudan	5,0	..	65	77	64	97	97	89	90	89	90	28
155 Afganistan	4,1	4,1	71	79	53	83	83	64	59	54	51	24
156 Guinea	4,5	..	68	75	27	96	96	86	87	58	59	26
157 Etiòpia	4,2	..	50	79	33	89	87	74	47	76	77	21
158 Sierra Leone	3,6	3,7	49	47	19	98	98	81	80	59	59	37
159 República Centreafricana	4,6	..	78	81	31	96	96	74	74	56	60	28
160 Mali	3,8	3,9	30	71	30	99	98	86	91	75	74	13
161 Burkina Faso	3,6	3,7	46	70	27	94	91	83	81	73	74	24
162 Libèria	3,4	3,4	47	70	46	100	99	82	80	58	58	27
163 Txad	5,4	5,0	78	69	52	93	83	79	74	57	67	20
164 Guinea Bissau	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
165 Moçambic	3,8	3,9	74	82	46	93	92	89	90	75	77	22
166 Burundi	2,9	2,8	43	55	24	..	..	81	83	32	30	16
167 Níger	3,8	3,7	54	82	52	99	99	93	94	77	79	14
168 Congo (República Democràtica del)	4,4	3,6	60	74	40	98	..	79	69	67	71	23
169 Zimbabwe	2,8	2,8	49	72	27	91	92	81	84	81	81	22

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Cuba	..	..	68	76	..	96	96	88	88	93	93	28
Iraq	5,5	5,3	64	66	41	..	..	84	82	84	84	36
Liban	4,7	4,9	69	80	58	86	86	90	92	73	74	39
Territoris Palestins Ocupats	5,0	5,0	..	78	43	77	80	89	88	74	71	45
Somàlia	..	..	..	87	73	..	..	74	74	88	89	9

NOTES

- a Vegeu els detalls sobre les preguntes relatives a la satisfacció a l'Enquesta Mundial Gallup (www.gallup.com).
- b Els detalls es refereixen a l'any més recent disponible dins del període especificat.

FONTS

Columnes 1-12: Base de dades de l'Enquesta Mundial Gallup (2010).

Benestar cívic i de la comunitat

Classificació segons l'IDH	DELINQUÈNCIA I SEGURETAT				SATISFACCIÓ AMB ELS ÍNDEXS DE BENESTAR (% de satisfets)					
	Taxa d'homicidis (per 100.000 persones)	Taxa de robatoris (per 100.000 persones)	Víctimes d'assalt (% que informa haver estat una víctima)	Percepció de la seguretat ^a (%)	Comunitat ^b	Habitatge assequible ^b	Qualitat d'atenció de la salut ^b	Sistema educatiu i escoles ^b	Qualitat de l'aire ^b	Qualitat de l'aigua ^b
	2003–2008 ^c	2003–2008 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	0,6	34	3	81	..	42	80	75	89	95
2	Austràlia	1,2	78	4	63	..	42	79	68	89	88
3	Nova Zelanda	1,3	53	1	57	..	55	80	73	91	85
4	Estats Units	5,2	142	2	75	75	70	76	70	85	87
5	Irlanda	2,0	56	3	62	73	56	68	75	94	86
6	Liechtenstein	2,8	3	..	..	..	..	..	..	..	..
7	Països Baixos	1,0	84	3	74	..	51	89	70	76	93
8	Canadà	1,7	97	3	76	73	62	70	71	83	89
9	Suècia	0,9	97	4	69	..	51	77	67	84	95
10	Alemanya	0,8	61	3	72	78	70	86	59	87	95
11	Japó	0,5	3	1	73	70	71	67	53	79	81
12	República de Corea	2,3	10	3	60	68	60	64	51	78	83
13	Suïssa	0,7	56	3	76	..	54	92	75	82	96
14	França	1,4	172	5	59	76	57	83	70	78	86
15	Israel	2,4	40	4	70	..	45	71	57	57	53
16	Finlàndia	2,5	32	3	75	..	63	66	64	81	91
17	Islàndia	0,0	14	3	77	..	65	88	87	85	97
18	Bèlgica	1,8	1.837	6	64	..	52	91	77	69	85
19	Dinamarca	1,4	62	1	83	..	71	86	74	93	96
20	Espanya	0,9	1.067	6	58	69	26	77	58	76	80
21	Hong Kong, Xina (RAE)	0,6	..	1	85	..	68	65	52	..	71
22	Grècia	1,1	26	3	60	63	63	51	50	74	69
23	Itàlia	1,2	122	4	61	64	42	64	61	71	83
24	Luxemburg	1,5	68	3	76	..	52	90	73	78	89
25	Àustria	0,5	62	4	75	..	57	93	73	80	94
26	Regne Unit	4,8	282	2	64	77	59	88	70	87	93
27	Singapur	0,4	22	0	98	89	54	89	94	97	99
28	República Txeca	2,0	45	6	60	..	42	68	71	66	80
29	Eslovènia	0,5	19	3	79	69	26	79	75	76	85
30	Andorra	1,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..
31	Eslovàquia	1,7	25	2	47	..	38	58	53	62	78
32	Emirats Àrabs Units	0,9	13	2	91	71	53	82	83	72	73
33	Malta	1,0	36	4	66	..	41	69	63	41	65
34	Estònia	6,3	68	5	60	60	44	45	59	75	67
35	Xipre	1,0	8	4	65	60	42	67	62	67	67
36	Hongria	1,5	31	5	61	..	47	66	60	75	78
37	Soldanat de Brunei	0,5	1	..	..	..	..	..	..	..	..
38	Qatar	1,0	..	4	87	70	49	85	77	81	80
39	Bahrain	0,8	39	5	79	71	61	84	88	72	62
40	Portugal	1,2	195	7	62	..	35	64	69	88	88
41	Polònia	1,2	55	1	61	..	0	49	66	77	75
42	Barbados	8,7	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Classificació segons l'IDH	DELINQUÈNCIA I SEGURETAT				SATISFACCIÓ AMB ELS ÍNDEXS DE BENESTAR (% de satisfets)					
	Taxa d'homicidis	Taxa de robatoris	Víctimes d'assalt	Percepció de la seguretat ^a	Comunitat ^b	Habitatge assequible ^b	Qualitat d'atenció de la salut ^b	Sistema educatiu i escoles ^b	Qualitat de l'aire ^b	Qualitat de l'aigua ^b
	(per 100.000 persones)	(per 100.000 persones)	(% que informa haver estat una víctima)	(%)						
	2003–2008 ^c	2003–2008 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	13,7	..	..	..	..	..	..	..	..	
44	Lituània	8,6	104	4	29	51	20	37	40	66	71
45	Xile	8,1	180	13	42	65	46	47	61	60	85
46	Argentina	5,2	859	16	39	58	29	58	51	72	74
47	Kuwait	1,1	..	5	86	62	61	72	62	37	52
48	Letònia	4,4	64	8	44	56	43	32	42	75	65
49	Montenegro	3,7	13	5	70	..	38	66	72	70	69
50	Romania	2,2	12	4	51	57	23	49	58	70	67
51	Croàcia	1,6	28	9	73	..	39	66	67	83	81
52	Uruguai	5,8	277	11	46	74	41	77	76	87	94
53	Líbia	2,2	..	..	..	..	..	..	..	..	..
54	Panamà	13,3	38	11	47	67	54	64	70	82	74
55	Àrabia Saudita	0,9	..	6	77	63	58	65	67	55	52
56	Mèxic	11,6	505	12	44	64	41	58	72	73	66
57	Malàisia	2,3	82	6	49	83	70	89	93	83	86
58	Bulgària	2,3	38	4	56	..	59	33	45	60	57
59	Trinitat i Tobago	39,7	..	7	42	..	45	57	70	76	74
60	Sèrbia	3,4	37	12	70	..	30	51	64	63	58
61	Bielorússia	5,6	69	2	48	57	30	32	57	66	64
62	Costa Rica	8,3	527	16	44	73	57	72	84	84	87
63	Perú	3,2	156	15	43	52	39	46	51	61	62
64	Albània	3,3	5	1	54	..	57	38	49	58	53
65	Federació Russa	14,2	173	3	31	45	24	29	42	54	42
66	Kazakhstan	10,6	72	4	52	53	35	39	54	61	60
67	Azerbaidjan	2,0	7	2	71	56	57	41	59	65	55
68	Bòsnia i Hercegovina	1,8	20	6	69	..	43	53	59	76	77
69	Ucraïna	6,3	59	4	31	45	29	17	38	53	44
70	Iran (República Islàmica de l')	2,9	..	7	55	..	0	60	51	67	58
71	Macedònia	2,0	25	6	60	..	40	53	63	66	60
72	Maurici	3,8	98	..	..	..	..	..	..	..	..
73	Brasil	22,0	..	10	40	57	45	39	53	70	78
74	Geòrgia	7,6	62	1	79	64	51	47	60	68	66
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	52,0	..	11	23	61	35	67	78	70	60
76	Armènia	2,5	11	2	75	54	33	44	55	63	65
77	Equador	18,1	399	20	38	60	40	50	71	63	64
78	Belize	34,3	182	14	43	..	40	43	58	71	63
79	Colòmbia	38,8	..	13	45	66	46	64	73	69	73
80	Jamaica	59,5	..	4	46	..	50	71	69	86	89
81	Tunísia	1,5	..	5	81	69	74	71	72	65	59
82	Jordània	1,7	14	3	84	65	53	73	67	58	45
83	Turquia	2,9	10	8	42	..	63	59	50	63	53
84	Algèria	0,6	72	15	39	55	37	50	61	57	61
85	Tonga	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	2,8	..	..	..	..	..	..	..	..	..
87	Turkmenistan	2,9	3	..	..	..	..	..	..	81	71
88	República Dominicana	21,5	556	7	38	..	42	52	74	72	65
89	Xina	1,2	..	3	74	67	67	57	61	73	74
90	El Salvador	51,8	92	13	43	69	57	64	78	80	68
91	Sri Lanka	7,4	..	4	72	77	36	75	83	89	86
92	Tailàndia	5,9	107	3	65	..	87	87	88	82	84
93	Gabon	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
94	Surinam	13,7	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Classificació segons l'IDH	DELINQUÈNCIA I SEGURETAT				SATISFACCIÓ AMB ELS ÍNDEXS DE BENESTAR (% de satisfets)						
	Taxa d'homicidis (per 100.000 persones)	Taxa de robatoris (per 100.000 persones)	Victimes d'assalt (% que informa haver estat una víctima)	Percepció de la seguretat ^a (%)	Comunitat ^b	Habitatge assequible ^b	Qualitat d'atenció de la salut ^b	Sistema educatiu i escoles ^b	Qualitat de l'aire ^b	Qualitat de l'aigua ^b	
	2003-2008 ^c	2003-2008 ^c	2006-2009 ^c	2006-2009 ^c	2006-2009 ^c	2006-2009 ^c	2006-2009 ^c	2006-2009 ^c	2006-2009 ^c	2006-2009 ^c	
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	10,6	..	20	37	64	43	52	77	75	80
96	Paraguai	12,2	31	12	40	65	54	55	75	88	83
97	Filipines	6,4	10	5	66	76	52	80	82	87	84
98	Botswana	11,9	..	13	39	..	65	64	68	84	69
99	Moldàvia	5,1	25	6	37	49	26	41	58	59	56
100	Mongòlia	7,9	31	6	40	..	21	45	60	51	63
101	Egipte	0,8	1	4	73	63	39	61	61	76	74
102	Uzbekistan	3,2	..	1	66	79	70	75	81	87	81
103	Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
104	Guyana	20,7	..	10	47	..	42	63	61	79	54
105	Namíbia	17,9	..	14	33	..	52	57	75	76	82
106	Hondures	60,9	..	14	48	67	50	59	73	82	75
107	Maldives	2,6	196	..	..	..	..	..	..	..	..
108	Indonèsia	0,7	..	3	83	67	40	74	78	76	82
109	Kirguizistan	7,8	43	3	52	64	57	55	68	86	70
110	Sud-àfrica	36,5	..	15	20	60	39	50	66	74	70
111	República Àrab Síria	3,0	4	5	84	62	59	67	67	64	59
112	Tadjikistan	2,3	3	2	73	63	52	50	68	83	47
113	Vietnam	1,9	..	2	80	71	59	68	83	73	79
114	Marroc	0,4	74	5	75	51	46	34	44	67	65
115	Nicaragua	13,0	441	13	49	64	40	60	71	82	65
116	Guatemala	45,2	..	15	41	69	50	65	80	78	64
117	Guinea Equatorial	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
118	Cap Verd	11,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..
119	Índia	2,8	2	3	74	..	62	59	72	86	67
120	Timor Oriental	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
121	Swazilàndia	12,6	..	..	..	..	..	..	..	..	..
122	República Democràtica Popular Lao	..	..	3	79	..	44	72	83	89	83
123	Illes Salomó	..	10	..	..	..	..	..	..	..	..
124	Cambodja	3,2	..	1	60	82	41	86	98	96	88
125	Pakistan	6,8	..	5	44	53	47	36	54	80	63
126	Congo	..	..	11	41	..	28	24	41	65	33
127	São Tomé i Príncipe	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128	Kenya	3,6	9	14	35	51	54	44	64	79	45
129	Bangla Desh	2,6	..	3	82	72	68	54	79	92	80
130	Ghana	1,7	..	10	69	53	50	44	53	79	62
131	Camerun	2,3	..	8	47	55	53	50	70	77	51
132	Myanmar	..	..	1	81	..	54	..	..	88	91
133	Iemen	4,0	..	10	65	49	..	28	45	73	47
134	Benín	..	..	8	63	..	48	40	46	78	56
135	Madagascar	..	..	2	57	..	75	44	64	81	53
136	Mauritània	..	..	10	65	44	40	24	42	64	57
137	Papua Nova Guinea	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
138	Nepal	2,2	1	5	43	64	62	57	77	81	71
139	Togo	..	..	10	42	..	27	20	30	52	34
140	Comores	..	..	9	78	44	21	13	39	77	66
141	Lesotho	36,7	53	..	..	..	..	..	..	..	..
142	Nigèria	1,3	..	17	51	35	31	24	0	68	36
143	Uganda	8,7	13	24	51	49	37	38	49	83	53
144	Senegal	1,1	..	10	63	41	55	16	30	69	44
145	Haití	..	..	33	44	..	18	22	35	43	37
146	Angola	5,0	..	38	53	..	38	49	62	60	47
147	Djibouti	..	..	11	84	56	43	41	72	69	63

Classificació segons l'IDH		DELINQÜÈNCIA I SEGURETAT				SATISFACCIÓ AMB ELS ÍNDEXS DE BENESTAR (% de satisfets)					
		Taxa d'homicidis	Taxa de robatoris	Víctimes d'assalt	Percepció de la seguretat ^a	Comunitat ^b	Habitatge assequible ^b	Qualitat d'atenció de la salut ^b	Sistema educatiu i escoles ^b	Qualitat de l'aire ^b	Qualitat de l'aigua ^b
		(per 100.000 persones)	(per 100.000 persones)	(% que informa haver estat una víctima)	(%)						
		2003–2008 ^c	2003–2008 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c	2006–2009 ^c
148	Tanzània (República Unida de)	7,7	..	21	46	..	28	26	55	62	34
149	Costa d'Ivori	0,4	3	6	47	41	54	21	26	75	52
150	Zàmbia	..	..	11	49	..	45	44	55	79	54
151	Gàmbia	0,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..
152	Rwanda	4,2	..	6	80	60	42	68	75	78	55
153	Malawi	..	..	14	55	65	57	62	67	91	62
154	Sudan	..	7	12	79	59	54	50	58	73	57
155	Afganistan	..	..	16	37	48	35	32	58	69	61
156	Guinea	0,4	2	12	48	..	36	27	55	55	38
157	Etiòpia	6,4	..	16	49	..	25	17	43	77	29
158	Sierra Leone	2,6	3	26	53	..	21	19	34	64	28
159	República Centreafricana	..	..	10	69	..	34	34	35	77	40
160	Mali	..	..	5	77	..	55	27	30	67	36
161	Burkina Faso	0,5	..	7	60	..	44	32	48	68	38
162	Libèria	..	..	24	34	..	21	20	32	69	39
163	Txad	..	..	19	28	..	23	34	48	45	31
164	Guinea Bissau	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
165	Moçambic	5,1	..	24	52	..	60	66	76	79	71
166	Burundi	..	..	11	63	54	32	43	79	85	52
167	Niger	..	..	5	73	56	65	34	55	94	60
168	Congo (República Democràtica del)	..	..	13	47	..	25	29	28	54	42
169	Zimbabwe	8,7	71	12	41	51	59	32	31	80	62

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Bhutan	1,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Cuba	..	..	6	51	..	14	60	78	53	59	..
Iraq	..	..	10	34	44	31	35	55	45	26	..
Liban	0,6	4	4	56	55	69	67	70	41	37	..
Mònaco	0,0	12	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Territoris Palestins Ocupats	3,9	..	6	47	54	54	57	59	52	49	..
Oman	0,9	9	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Saint Kitts i Nevis	35,2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Saint Lucia	16,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Seychelles	8,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Somàlia	..	..	13	74	51	49	31	56	90	65	..

NOTES

- a** Es refereix a les persones que responen que "sí" a la pregunta: "Us sentiu segurs quan camineu sols a la nit?"
- b** Vegeu detalls sobre les preguntes relatives a la satisfacció a l'Enquesta Mundial Gallup (www.gallup.com).
- c** Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.

FONTS

Columnes 1 i 2: UNODC (2010).
Columnes 3-10: Base de dades de l'Enquesta Mundial Gallup (2010).

Tendències demogràfiques

Classificació segons l'IDH	POBLACIÓ														
	Total			Taxa de creixement anual		Urbana		Edat mitjana		Taxa de dependència		Taxa de fertilitat		Taxa per sexe en néixer	
	(milions)			(%)		(% del total) ^a		(anys)		(per cada 100 persones d'entre 15 i 64 anys)		(naixements per dona)		(naixements de nens per cada 100 naixements de nenes) ^b	
	1990	2010	2030	1990–1995	2010–2015	1990	2010	1990	2010	1990	2010	1990–1995	2010–2015	1990	2010
DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT															
1 Noruega	4,2	4,9	5,5	0,5	0,7	72,0	79,4	35,4	38,9	54,4	51,0	1,9	1,9	105,2	105,4
2 Austràlia	17,1	21,5	25,7	1,2	1,0	85,4	89,1	32,2	37,8	49,8	48,8	1,9	1,9	105,2	105,3
3 Nova Zelanda	3,4	4,3	5,0	1,7	0,9	84,7	86,2	31,0	36,6	51,9	49,7	2,1	2,0	105,1	105,8
4 Estats Units	254,9	317,6	370,0	1,2	0,9	75,3	82,3	32,8	36,6	51,7	49,6	2,0	2,0	104,9	105,1
5 Irlanda	3,5	4,6	5,6	0,5	1,3	56,9	61,9	29,1	34,6	63,1	47,3	2,0	1,9	105,7	106,4
6 Liechtenstein	0,0	0,0	0,0	1,3	0,8	16,9	14,3	..	..	..	..	..	..	..	..
7 Països Baixos	15,0	16,7	17,5	0,7	0,3	68,7	82,9	34,5	40,8	45,1	49,2	1,6	1,8	104,7	105,2
8 Canadà	27,7	33,9	40,1	1,1	0,9	76,6	80,6	32,9	39,9	47,0	43,8	1,7	1,6	104,9	105,1
9 Suècia	8,6	9,3	10,1	0,6	0,4	83,1	84,7	38,3	40,9	55,6	53,4	2,0	1,9	105,4	105,7
10 Alemanya	79,4	82,1	77,9	0,5	-0,2	73,1	73,9	37,7	44,3	45,0	51,1	1,3	1,3	105,5	105,4
11 Japó	123,2	127,0	117,4	0,4	-0,2	63,1	66,8	37,4	44,7	43,5	55,7	1,5	1,3	105,0	105,5
12 República de Corea	43,0	48,5	49,1	0,8	0,3	73,8	83,0	27,0	37,9	44,1	37,4	1,7	1,3	112,6	110,0
13 Suïssa	6,7	7,6	8,1	0,9	0,4	73,2	73,6	36,9	41,9	46,2	48,0	1,5	1,5	104,4	105,1
14 França	56,8	62,6	66,5	0,4	0,4	74,1	85,3	34,9	40,1	52,1	54,7	1,7	1,9	104,9	104,3
15 Israel	4,5	7,3	9,2	3,5	1,4	90,4	91,9	25,8	29,7	67,7	60,8	2,9	2,6	104,9	105,9
16 Finlàndia	5,0	5,3	5,5	0,5	0,3	79,4	85,1	36,4	42,0	48,6	50,9	1,8	1,9	104,5	104,6
17 Islàndia	0,3	0,3	0,4	1,0	1,4	90,8	93,4	30,0	35,1	55,3	47,2	2,2	2,1	104,8	106,0
18 Bèlgica	9,9	10,7	11,3	0,3	0,3	96,4	97,4	36,3	41,3	49,3	51,9	1,6	1,8	105,5	104,8
19 Dinamarca	5,1	5,5	5,6	0,3	0,2	84,8	86,9	37,1	40,8	48,4	53,2	1,8	1,9	105,5	105,8
20 Espanya	38,8	45,3	49,8	0,3	0,8	75,4	77,4	33,7	40,2	50,2	47,3	1,3	1,6	105,8	106,4
21 Hong Kong, Xina (RAE)	5,7	7,1	8,2	1,7	0,9	99,5	100,0	31,0	41,9	42,8	32,3	1,3	1,0	107,8	108,1
22 Grècia	10,2	11,2	11,2	1,0	0,1	58,8	61,4	36,1	41,6	49,1	48,2	1,4	1,4	105,6	106,6
23 Itàlia	57,0	60,1	59,5	0,1	0,2	66,7	68,4	37,1	43,3	46,2	52,9	1,3	1,4	105,9	105,5
24 Luxemburg	0,4	0,5	0,6	1,4	1,1	81,0	85,2	36,4	39,3	44,5	46,3	1,7	1,7	104,4	106,5
25 Àustria	7,7	8,4	8,6	0,7	0,2	65,8	67,6	35,7	41,8	48,0	47,7	1,5	1,4	105,3	105,4
26 Regne Unit	57,2	61,9	68,0	0,3	0,5	78,1	79,6	35,8	39,9	53,2	51,4	1,8	1,9	104,6	105,0
27 Singapur	3,0	4,8	5,5	2,9	0,9	100,0	100,0	29,3	40,6	37,1	34,7	1,8	1,3	107,4	107,3
28 República Txeca	10,3	10,4	10,5	0,0	0,2	75,2	73,5	35,2	39,6	51,5	41,5	1,7	1,5	104,9	105,7
29 Eslovènia	1,9	2,0	2,0	0,4	0,2	50,4	49,5	34,1	41,7	47,1	43,3	1,4	1,5	105,1	105,3
30 Andorra	0,1	0,1	0,1	4,1	1,5	94,7	88,0	..	..	..	..	..	..	..	..
31 Eslovàquia	5,3	5,4	5,3	0,4	0,1	56,5	55,0	31,3	37,2	55,2	37,8	1,9	1,4	104,3	105,5
32 Emirats Àrabs Units	1,9	4,7	6,6	5,3	2,0	79,1	84,1	27,4	31,7	45,2	25,2	3,9	1,9	104,1	105,3
33 Malta	0,4	0,4	0,4	1,0	0,3	90,4	94,7	33,0	39,0	51,3	42,9	2,0	1,3	105,7	106,0
34 Estònia	1,6	1,3	1,3	-1,7	0,0	71,1	69,5	34,4	39,6	51,0	48,0	1,6	1,8	105,0	105,6
35 Xipre	0,7	0,9	1,1	1,4	1,0	66,8	70,3	30,9	36,5	58,1	44,2	2,4	1,6	107,1	106,8
36 Hongria	10,4	10,0	9,5	-0,1	-0,2	65,8	68,1	36,4	39,8	50,6	45,2	1,7	1,4	104,7	105,9
37 Saldanat de Brunei	0,3	0,4	0,5	2,8	1,7	65,8	75,7	23,4	27,8	59,2	42,4	3,1	2,0	108,4	106,7
38 Qatar	0,5	1,5	2,0	2,4	1,6	92,2	95,8	29,6	30,1	40,5	20,5	4,1	2,3	103,8	105,4
39 Bahrain	0,5	0,8	1,1	3,2	1,8	88,1	88,6	25,9	28,1	50,8	39,3	3,4	2,1	107,5	105,2
40 Portugal	10,0	10,7	10,6	0,1	0,1	47,9	60,7	34,2	41,0	51,0	49,3	1,5	1,4	105,2	106,0
41 Polònia	38,1	38,0	36,2	0,3	-0,1	61,3	61,0	32,3	38,2	54,3	39,4	1,9	1,3	105,0	105,7
42 Barbados	0,3	0,3	0,3	-0,1	0,2	32,7	44,5	28,4	37,8	51,5	37,9	1,6	1,6	102,8	103,4
DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT															
43 Bahames	0,3	0,3	0,4	1,9	1,1	79,8	84,1	23,1	29,7	59,0	47,1	2,6	2,0	103,8	104,3
44 Lituània	3,7	3,3	2,9	-0,4	-0,7	67,6	67,0	32,7	39,8	50,3	44,9	1,8	1,4	104,3	105,3
45 Xile	13,2	17,1	19,8	1,8	0,9	83,3	89,0	25,7	32,1	56,4	46,0	2,6	1,9	103,6	103,8
46 Argentina	32,5	40,7	47,3	1,4	0,9	87,0	92,4	27,6	30,4	65,4	55,2	2,9	2,2	103,4	103,6

Classificació segons l'IDH	POBLACIÓ														Taxa per sexe en néixer	
	Total			Taxa de creixement anual		Urbana		Edat mitjana		Taxa de dependència (per cada 100 persones d'entre 15 i 64 anys)		Taxa de fertilitat (naixements per dona)		(naixements de nens per cada 100 naixements de nenes) ^b		
	(milions)			(%)		(% del total) ^a		(anys)								
	1990	2010	2030	1990–1995	2010–2015	1990	2010	1990	2010	1990	2010	1990–1995	2010–2015	1990	2010	
47 Kuwait	2,1	3,1	4,3	-4,3	2,0	98,0	98,4	22,8	30,6	60,9	34,5	3,2	2,1	103,3	102,7	
48 Letònia	2,7	2,2	2,0	-1,3	-0,4	69,3	67,7	34,6	40,0	49,9	45,5	1,6	1,5	104,3	105,5	
49 Montenegro	0,6	0,6	0,6	1,2	0,0	48,0	61,5	30,0	35,9	53,0	47,1	1,8	1,7	106,4	107,9	
50 Romaniaa	23,2	21,2	19,5	-0,5	-0,4	53,2	57,5	32,6	38,5	51,4	43,0	1,5	1,4	104,2	105,9	
51 Croàcia	4,5	4,4	4,2	0,7	-0,2	54,0	57,7	35,8	41,6	46,7	47,7	1,5	1,5	104,9	105,8	
52 Uruguai	3,1	3,4	3,6	0,7	0,3	89,0	92,5	30,7	33,7	60,4	57,2	2,5	2,0	104,4	104,7	
53 Líbia	4,4	6,5	8,5	2,0	1,8	75,7	77,9	17,9	26,2	84,4	52,5	4,1	2,5	104,4	104,9	
54 Panamà	2,4	3,5	4,5	2,0	1,5	53,9	74,8	21,9	27,3	67,1	55,4	2,9	2,4	104,0	104,5	
55 Aràbia Saudita	16,3	26,2	36,5	2,3	1,9	76,6	82,1	19,4	24,6	79,2	53,6	5,5	2,8	102,2	102,1	
56 Mèxic	83,4	110,6	126,5	1,9	0,9	71,4	77,8	19,8	27,6	75,0	52,7	3,2	2,0	104,0	104,3	
57 Malàisia	18,1	27,9	35,3	2,6	1,5	49,8	72,2	21,5	26,3	69,7	51,3	3,5	2,4	106,4	105,8	
58 Bulgària	8,8	7,5	6,5	-1,1	-0,6	66,4	71,5	36,6	41,7	50,3	45,1	1,5	1,5	104,9	105,7	
59 Trinitat i Tobago	1,2	1,3	1,4	0,7	0,4	8,5	13,9	23,5	30,8	65,9	37,9	2,1	1,7	103,0	103,1	
60 Sèrbia	9,6	9,9	9,6	1,3	-0,1	50,4	56,1	33,6	37,6	48,9	46,9	2,0	1,6	107,6	107,8	
61 Bielorrússia	10,3	9,6	8,6	0,0	-0,5	66,0	74,7	33,0	38,2	50,9	39,0	1,7	1,3	105,1	106,1	
62 Costa Rica	3,1	4,6	5,8	2,4	1,3	50,7	64,4	22,5	28,2	69,0	46,6	3,0	1,9	105,1	104,8	
63 Perú	21,8	29,5	36,0	1,9	1,1	68,9	76,9	20,5	25,6	73,2	56,0	3,6	2,4	103,4	104,2	
64 Albània	3,3	3,2	3,4	-1,0	0,5	36,4	51,9	23,8	30,0	61,6	48,5	2,8	1,9	108,2	107,0	
65 Federació Russa	148,1	140,4	128,9	0,1	-0,3	73,4	73,2	33,3	38,1	49,4	38,7	1,6	1,5	104,4	105,5	
66 Kazakhstan	16,5	15,8	17,2	-0,7	0,7	56,3	58,5	26,0	29,4	59,5	44,5	2,6	2,2	103,6	105,2	
67 Azerbaidjan	7,2	8,9	10,3	1,5	1,1	53,8	51,9	23,2	28,4	62,6	43,9	2,9	2,1	106,5	115,6	
68 Bòsnia i Hercegovina	4,3	3,8	3,5	-5,1	-0,2	39,3	48,6	29,7	39,3	43,5	41,0	1,5	1,2	103,3	106,7	
69 Ucraïna	51,6	45,4	40,2	-0,2	-0,6	66,8	68,8	35,1	39,5	50,6	41,8	1,6	1,5	105,1	105,5	
70 Iran (República Islàmica de l')	56,7	75,1	89,9	1,8	1,1	56,3	70,8	17,4	26,8	92,9	40,2	4,0	1,7	104,7	105,2	
71 Macedònia	1,9	2,0	2,0	0,6	0,0	57,8	59,3	29,5	36,0	50,6	41,9	2,1	1,5	106,0	107,9	
72 Maurici	1,1	1,3	1,4	1,3	0,6	43,9	41,8	24,9	32,6	50,9	42,2	2,3	1,9	102,7	103,7	
73 Brasil	149,6	195,4	217,1	1,6	0,7	73,9	86,5	22,5	29,0	65,9	47,9	2,6	1,7	103,5	104,2	
74 Geòrgia	5,5	4,2	3,8	-1,5	-0,7	55,0	52,8	31,2	37,6	51,4	44,9	2,1	1,6	105,5	110,7	
75 Veneçuela (República Bolivariana de)	19,7	29,0	37,1	2,3	1,5	84,3	93,4	21,0	26,1	71,7	54,1	3,3	2,4	104,2	104,5	
76 Armènia	3,5	3,1	3,2	-1,9	0,3	67,4	64,2	27,0	32,0	56,2	45,5	2,4	1,8	103,2	116,5	
77 Equador	10,3	13,8	16,7	2,1	1,2	55,1	67,0	20,1	25,4	75,9	59,5	3,4	2,4	103,6	104,4	
78 Belize	0,2	0,3	0,4	3,0	1,9	47,5	52,3	17,9	22,3	90,0	62,9	4,4	2,7	103,1	102,6	
79 Colòmbia	33,2	46,3	57,3	1,9	1,3	68,3	75,1	21,5	26,8	69,1	52,4	3,0	2,3	104,1	104,3	
80 Jamaica	2,4	2,7	2,9	0,8	0,4	49,4	52,0	21,9	26,3	73,7	57,9	2,8	2,3	103,5	105,1	
81 Tunísia	8,2	10,4	12,1	1,7	1,0	58,0	67,3	20,7	29,1	74,5	42,0	3,1	1,8	106,2	106,7	
82 Jordània	3,3	6,5	8,6	5,6	1,4	72,2	78,5	16,3	22,8	100,0	60,4	5,1	2,8	106,7	104,4	
83 Turquia	56,1	75,7	90,4	1,7	1,1	59,2	69,7	21,5	28,3	67,3	47,8	2,9	2,1	103,5	104,1	
84 Algèria	25,3	35,4	44,7	2,2	1,5	52,1	66,5	18,2	26,2	87,4	46,3	4,1	2,3	104,6	104,6	
85 Tonga	0,1	0,1	0,1	0,6	0,1	22,7	23,4	19,7	21,3	78,1	76,3	4,5	3,6	107,0	106,5	

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86 Fiji	0,7	0,9	0,9	1,2	0,5	41,6	51,9	21,3	25,0	69,4	55,9	3,4	2,6	106,3	106,3
87 Turkmenistan	3,7	5,2	6,3	2,6	1,2	45,1	49,5	19,7	24,7	79,4	49,6	4,0	2,3	103,2	103,2
88 República Dominicana	7,4	10,2	12,4	1,9	1,2	55,2	69,2	20,3	25,0	73,2	59,3	3,3	2,5	103,7	104,1
89 Xina	1.142,1 ^c	1.354,1 ^c	1.462,5 ^c	1,2	0,6	26,4	47,0	25,0	34,2	51,2	39,1	2,0	1,8	110,4	121,2
90 El Salvador	5,3	6,2	7,2	1,4	0,6	49,2	64,3	19,2	23,9	83,6	63,5	3,7	2,2	103,5	104,5
91 Sri Lanka	17,3	20,4	22,2	1,1	0,7	18,6	14,3	24,3	30,6	59,9	47,1	2,5	2,2	103,5	103,7
92 Tailàndia	56,7	68,1	73,5	1,2	0,5	29,4	34,0	24,6	33,2	53,0	41,2	2,1	1,9	104,5	104,6
93 Gabon	0,9	1,5	2,0	3,2	1,8	69,1	86,0	19,6	21,6	88,5	66,4	5,1	3,0	101,9	102,1
94 Surinam	0,4	0,5	0,6	1,4	0,8	60,0	69,4	23,0	27,6	61,2	53,9	2,6	2,3	106,4	107,2
95 Bolívia (Estat Plurinacional de)	6,7	10,0	13,0	2,3	1,6	55,6	66,6	19,2	21,9	80,8	68,2	4,8	3,1	103,6	104,1
96 Paraguai	4,2	6,5	8,5	2,4	1,6	48,7	61,5	19,3	23,1	83,3	63,2	4,3	2,8	103,5	103,9
97 Filipines	62,4	93,6	124,4	2,3	1,7	48,6	48,9	19,3	23,2	78,3	60,7	4,1	2,9	104,5	105,0
98 Botswana	1,4	2,0	2,4	2,7	1,3	41,9	61,1	17,3	22,8	90,9	58,2	4,3	2,7	101,5	101,8
99 Moldàvia	4,4	3,6	3,2	-0,1	-0,6	46,8	47,0	29,9	35,2	56,8	38,4	2,1	1,5	104,3	105,8
100 Mongòlia	2,2	2,7	3,2	0,5	1,1	57,0	62,0	18,8	26,3	84,2	42,1	3,5	1,9	102,3	104,1
101 Egipte	57,8	84,5	110,9	2,0	1,7	43,5	43,4	18,9	23,9	85,2	58,1	3,9	2,7	104,4	104,7
102 Uzbekistan	20,5	27,8	33,9	2,2	1,2	40,2	36,3	19,4	24,5	81,5	49,3	3,9	2,2	103,5	103,9
103 Micronèsia (Estats Federals de)	0,1	0,1	0,1	2,1	0,5	25,8	22,7	17,6	20,8	91,2	67,3	4,8	3,2	108,0	107,2
104 Guyana	0,7	0,8	0,7	0,3	-0,2	29,6	28,6	20,8	27,4	69,9	54,5	2,6	2,2	102,8	103,4

QUADRE

11

Tendències demogràfiques

Classificació segons l'IDH	POBLACIÓ														Taxa per sexe en néixer	
	Total			Taxa de creixement anual		Urbana		Edat mitjana		Taxa de dependència (per cada 100 persones d'entre 15 i 64 anys)		Taxa de fertilitat		(naïvements de nens per cada 100 naïvements de nenes) ^b		
	(milions)			(%)		(% del total) ^a	(anys)				(naïvements per dona)					
	1990	2010	2030	1990–1995	2010–2015	1990	2010	1990	2010	1990	2010	1990–1995	2010–2015	1990	2010	
105 Namíbia	1,4	2,2	3,0	2,7	1,7	27,7	38,0	17,8	21,1	88,9	66,8	4,9	3,1	100,8	101,3	
106 Hondures	4,9	7,6	10,5	2,6	1,9	40,5	51,6	17,1	20,9	95,4	69,8	4,9	3,0	103,6	104,2	
107 Maldives	0,2	0,3	0,4	2,8	1,5	25,8	40,1	16,3	24,4	99,3	46,0	5,3	1,9	104,0	103,0	
108 Indonèsia	177,4	232,5	271,5	1,5	1,0	30,6	44,3	21,7	28,2	65,6	48,7	2,9	2,0	103,5	104,1	
109 Kirguizistan	4,4	5,6	6,5	0,9	1,1	37,8	34,6	21,6	25,1	74,1	51,7	3,6	2,4	102,9	104,8	
110 Sud-àfrica	36,7	50,5	54,7	2,4	0,5	52,0	61,7	20,1	24,9	72,7	53,6	3,3	2,4	101,5	101,6	
111 República Àrab Síria	12,7	22,5	30,6	2,8	1,7	48,9	55,7	15,7	22,5	104,3	61,2	4,9	2,9	104,1	104,5	
112 Tadjikistan	5,3	7,1	9,6	1,7	1,9	31,7	26,3	18,3	20,7	88,6	66,5	4,9	3,1	102,9	104,2	
113 Vietnam	66,2	89,0	105,4	1,9	1,0	20,3	30,4	20,0	28,5	78,9	45,8	3,3	2,0	104,0	105,9	
114 Marroc	24,8	32,4	39,3	1,7	1,2	48,4	58,2	19,7	26,2	77,3	50,2	3,7	2,3	103,7	103,7	
115 Nicaragua	4,1	5,8	7,4	2,4	1,5	52,3	57,3	16,8	22,0	96,6	64,2	4,5	2,6	103,4	104,3	
116 Guatemala	8,9	14,4	21,7	2,3	2,4	41,1	49,5	17,1	18,8	95,1	85,0	5,5	3,7	104,1	103,8	
117 Guinea Equatorial	0,4	0,7	1,1	3,5	2,4	34,8	39,7	21,2	19,3	76,1	77,3	5,9	5,1	100,5	101,3	
118 Cap Verd	0,4	0,5	0,6	2,3	1,3	44,1	61,1	16,3	21,3	106,9	65,5	4,9	2,5	101,2	101,6	
119 Índia	862,2	1.214,5	1.484,6	2,0	1,3	25,6	30,0	21,1	25,0	71,5	55,6	3,9	2,5	107,7	108,5	
120 Timor Oriental	0,7	1,2	2,1	2,7	3,4	20,8	28,1	19,4	17,4	72,1	91,2	5,7	6,0	106,2	104,7	
121 Swazilàndia	0,9	1,2	1,5	2,3	1,4	22,9	21,4	15,9	19,3	103,2	73,0	5,3	3,2	101,1	101,2	
122 República Democràtica Popular Lao	4,2	6,4	8,9	2,7	1,8	15,4	33,2	17,9	20,6	89,4	68,1	5,8	3,2	103,5	104,3	
123 Illes Salomó	0,3	0,5	0,8	2,9	2,2	13,7	18,6	17,0	20,3	93,4	71,8	5,5	3,5	109,0	108,9	
124 Cambodja	9,7	15,1	20,1	3,2	1,7	12,6	20,1	17,9	22,3	90,0	56,6	5,6	2,7	102,9	104,1	
125 Pakistan	115,8	184,8	265,7	2,4	2,1	30,6	35,9	18,2	21,3	89,2	68,6	5,7	3,6	105,9	105,8	
126 Congo	2,4	3,8	5,5	2,6	2,3	54,3	62,1	17,8	19,5	91,4	78,6	5,2	3,9	101,8	101,7	
127 São Tomé i Príncipe	0,1	0,2	0,2	1,9	1,7	43,7	62,2	16,7	19,3	104,1	79,2	5,2	3,4	102,4	102,1	

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	23,4	40,9	63,2	3,2	2,6	18,2	22,2	15,5	18,4	106,8	83,3	5,6	4,5	101,5	101,5
129 Bangla Desh	115,6	164,4	203,2	2,0	1,3	19,8	28,1	18,1	24,5	85,4	53,4	4,0	2,2	103,2	103,6
130 Ghana	15,0	24,3	34,9	2,8	2,0	36,4	51,5	17,7	20,6	89,1	71,8	5,3	4,0	104,2	104,5
131 Camerun	12,2	20,0	28,6	2,8	2,1	40,7	58,4	17,3	19,2	95,7	79,6	5,7	4,2	101,6	101,6
132 Myanmar	40,8	50,5	59,4	1,4	1,0	24,7	33,7	21,3	27,9	71,0	47,2	3,1	2,2	101,1	101,2
133 Iemen	12,3	24,3	39,4	4,6	2,7	20,9	31,8	14,3	17,8	116,0	84,2	7,7	4,7	104,6	103,9
134 Benín	4,8	9,2	15,4	3,5	2,9	34,5	42,0	17,2	18,4	96,5	85,8	6,6	5,1	103,1	103,8
135 Madagascar	11,3	20,1	31,5	3,0	2,5	23,6	30,2	17,4	18,4	91,8	83,6	6,1	4,3	100,3	101,4
136 Mauritània	2,0	3,4	4,8	2,7	2,1	39,7	41,4	17,5	20,1	89,7	72,1	5,7	4,1	106,6	106,3
137 Papua Nova Guinea	4,1	6,9	10,1	2,6	2,2	15,0	12,5	18,6	20,0	78,2	72,3	4,7	3,8	106,3	107,8
138 Nepal	19,1	29,9	40,6	2,5	1,7	8,9	18,6	18,6	21,6	84,0	66,6	4,9	2,7	106,0	105,2
139 Togo	3,9	6,8	10,1	2,4	2,3	30,1	43,4	16,9	19,8	96,4	75,8	6,0	3,9	100,2	100,6
140 Comores	0,4	0,7	1,0	2,4	2,1	27,9	28,2	16,8	21,1	97,0	69,9	5,1	3,6	102,7	103,4
141 Lesoto	1,6	2,1	2,4	1,5	0,8	14,0	26,9	17,2	19,8	97,1	76,2	4,7	3,1	101,3	101,4
142 Nigèria	97,3	158,3	226,7	2,5	2,1	35,3	49,8	17,1	18,6	95,0	83,5	6,4	4,8	101,6	102,6
143 Uganda	17,7	33,8	60,8	3,3	3,2	11,1	13,3	15,9	15,6	103,1	105,1	7,1	5,9	101,4	101,7
144 Senegal	7,5	12,9	19,5	2,8	2,4	38,9	42,4	16,5	18,0	97,2	84,2	6,5	4,5	102,0	102,3
145 Haití	7,1	10,2	13,2	2,0	1,5	28,5	52,1	18,5	21,6	88,5	67,5	5,2	3,2	103,6	104,1
146 Angola	10,7	19,0	30,4	3,2	2,7	37,1	58,5	16,2	17,4	100,5	89,2	7,1	5,3	99,7	99,9
147 Djibouti	0,6	0,9	1,2	2,1	1,6	75,7	76,2	17,8	21,5	86,5	63,6	5,9	3,5	101,7	102,2
148 Tanzània (República Unida de)	25,5	45,0	75,5	3,3	2,9	18,9	26,4	16,9	17,5	94,7	91,8	6,1	5,3	101,2	101,9
149 Costa d'Ivori	12,6	21,6	32,6	3,4	2,3	39,7	50,6	17,7	19,5	90,3	79,6	5,9	4,2	100,7	101,0
150 Zàmbia	7,9	13,3	20,9	2,8	2,4	39,4	35,7	17,0	16,8	94,0	97,0	6,3	5,3	101,3	101,4
151 Gàmbia	0,9	1,8	2,7	3,8	2,5	38,3	58,2	18,7	18,8	84,0	81,6	6,0	4,6	101,1	101,8
152 Rwanda	7,2	10,3	16,1	-5,5	2,7	5,4	18,9	15,4	18,7	107,5	81,2	6,2	5,1	98,9	98,9
153 Malawi	9,5	15,7	25,9	1,4	2,7	11,6	19,8	16,7	16,8	97,7	96,2	6,8	5,1	101,5	102,2
154 Sudan	27,1	43,2	61,0	2,6	2,0	26,6	40,1	17,8	20,3	88,8	73,4	5,8	3,7	103,8	104,1
155 Afganistan	12,6	29,1	50,6	7,3	3,2	18,1	22,6	16,8	16,9	94,0	92,8	8,0	6,3	106,1	106,0
156 Guinea	6,1	10,3	16,9	3,9	2,7	28,0	35,4	17,7	18,5	91,6	84,9	6,6	5,0	104,3	104,4
157 Etiòpia	48,3	85,0	131,6	3,3	2,5	12,6	16,7	17,4	18,0	92,0	86,5	7,0	4,8	100,8	101,6
158 Sierra Leone	4,1	5,8	8,9	-0,5	2,3	32,9	38,4	18,7	18,2	82,4	82,9	5,5	5,0	98,1	100,7
159 República Centreafricana	2,9	4,5	6,1	2,6	1,8	36,8	38,9	18,4	19,5	88,9	79,3	5,7	4,3	99,9	100,0
160 Mali	8,7	13,3	20,5	2,0	2,4	23,3	35,9	17,3	17,6	91,6	86,5	6,3	5,2	101,7	102,2
161 Burkina Faso	8,8	16,3	27,9	2,8	3,1	13,8	25,7	16,2	16,7	99,7	93,9	6,7	5,6	103,5	103,8
162 Libèria	2,2	4,1	6,5	-2,2	2,6	40,9	47,8	17,5	18,5	92,7	83,9	6,4	4,7	100,2	102,1
163 Txad	6,1	11,5	19,0	3,1	2,6	20,8	27,6	17,0	17,1	97,5	93,9	6,7	5,8	100,9	101,0

Classificació segons l'IDH	POBLACIÓ														Taxa per sexe en néixer	
	Total		Taxa de creixement anual				Urbana		Edat mitjana		Taxa de dependència (per cada 100 persones d'entre 15 i 64 anys)		Taxa de fertilitat (naixements per dona)		(naixements de nens per cada 100 naixements de nenes) ^b	
	(milions)			(%)			(% del total) ^a		(anys)							
	1990	2010	2030	1990–1995	2010–2015	1990	2010	1990	2010	1990	2010	1990–1995	2010–2015	1990	2010	
164	Guinea Bissau	1,0	1,6	2,5	2,6	2,3	28,1	30,0	18,6	18,7	81,3	85,4	5,9	5,4	100,5	100,8
165	Moçambic	13,5	23,4	33,9	3,3	2,1	21,1	38,4	16,5	17,9	99,2	89,3	6,1	4,6	100,3	101,3
166	Burundi	5,7	8,5	11,9	1,6	2,0	6,3	11,0	17,4	20,3	93,9	68,7	6,5	4,0	100,6	100,9
167	Niger	7,9	15,9	32,6	3,3	3,7	15,4	17,1	15,4	15,0	104,8	108,8	7,8	6,9	104,0	104,3
168	Congo (República Democràtica del)	37,0	67,8	108,6	3,9	2,6	27,8	35,2	16,4	16,6	99,6	96,2	7,1	5,5	100,8	100,7
169	Zimbabwe	10,5	12,6	17,9	2,3	2,1	29,0	38,3	16,8	19,0	96,1	77,3	4,8	3,1	100,8	101,0

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	0,1	0,1	0,1	1,9	1,0	35,4	30,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Bhutan	0,5	0,7	0,9	-1,5	1,7	16,4	34,7	18,7	24,2	85,2	53,2	5,4	2,4	102,3	103,0	103,0
Cuba	10,6	11,2	11,0	0,6	0,0	73,4	75,2	28,2	38,3	45,5	42,1	1,7	1,5	106,4	106,8	106,8
Dominica	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	67,7	67,2	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Eritrea	3,2	5,2	8,1	0,3	2,8	15,8	21,6	16,5	19,1	95,8	78,6	6,1	4,2	100,6	102,4	102,4
Grenada	0,1	0,1	0,1	0,8	0,4	33,4	39,3	20,4	25,0	88,0	52,4	3,5	2,2	104,2	104,9	104,9
Iraq	18,1	31,5	48,9	3,0	2,6	69,7	66,2	17,0	19,3	95,6	78,3	5,8	3,7	105,8	106,0	106,0
Kiribati	0,1	0,1	0,1	1,5	1,5	35,0	43,9	..	..	..	..	..	..	..	..	..
República Popular Democràtica de Corea	20,1	24,0	25,3	1,5	0,3	58,4	60,2	26,2	34,0	44,6	44,9	2,4	1,9	104,7	105,4	105,4
Líban	3,0	4,3	4,9	3,2	0,8	83,1	87,2	21,9	29,2	69,3	47,2	3,0	1,9	103,3	104,0	104,0
Illes Marshall	0,0	0,1	0,1	1,5	1,9	65,1	71,8	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Mònaco	0,0	0,0	0,0	0,9	0,3	100,0	100,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Nauru	0,0	0,0	0,0	1,7	0,6	100,0	100,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Territoris Palestins Ocupats	2,2	4,4	7,3	3,9	2,9	67,9	74,1	16,4	17,6	100,4	90,1	6,5	4,5	103,2	104,5	104,5
Oman	1,8	2,9	4,0	3,3	1,9	66,1	73,0	18,3	24,3	85,4	51,5	6,3	2,8	104,4	104,9	104,9
Palau	0,0	0,0	0,0	2,7	0,5	69,6	83,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Saint Kitts i Nevis	0,0	0,1	0,1	1,1	1,2	34,6	32,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Saint Lucia	0,1	0,2	0,2	1,2	0,9	29,4	28,0	21,4	27,5	78,8	48,4	3,2	1,9	97,9	102,7	102,7
Saint Vincent i les Grenadines	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	41,4	49,3	20,4	27,8	78,9	49,8	2,9	2,1	101,3	102,0	102,0
Samoa	0,2	0,2	0,2	0,8	0,2	21,2	20,2	18,5	19,6	81,1	77,2	4,7	3,6	108,7	108,0	108,0
San Marino	0,0	0,0	0,0	1,2	0,6	90,4	94,1	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Seychelles	0,1	0,1	0,1	1,0	0,3	49,3	55,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Somàlia	6,6	9,4	15,7	-0,2	2,7	29,7	37,5	17,6	17,6	90,0	90,8	6,5	6,2	100,6	101,2	101,2
Tuvalu	0,0	0,0	0,0	0,7	0,4	40,7	50,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Vanuatu	0,1	0,2	0,4	2,8	2,4	18,7	25,6	18,1	20,5	90,5	71,2	4,8	3,6	108,5	106,1	106,1

Desenvolupats

OCDE	911,0	1.026,3	1.093,3	0,7	0,4	72,0	77,1	34,5	39,9	49,1	49,7	1,7	1,6	105,4	105,5	105,5
No membres de l'OCDE	19,3	29,7	36,3	2,5	1,2	89,9	91,7	29,2	35,5	49,9	39,6	2,2	1,9	106,2	106,5	106,5

En via de desenvolupament

Estats àrabs	226,4	348,2	477,9	2,4	1,9	49,2	55,3	18,2	23,1	87,8	61,9	4,7	2,6	104,2	104,3	104,3
Àsia oriental i el Pacífic	1.606,6	1.974,3	2.204,3	1,3	0,8	28,1	45,3	24,0	32,2	56,2	42,5	2,3	2,8	108,5	116,0	116,0
Europa i Àsia central	399,6	410,3	416,4	0,3	0,2	62,8	64,4	30,0	34,3	55,8	43,5	2,1	1,6	104,4	105,6	105,6
Amèrica llatina i el Carib	437,2	582,7	683,6	1,7	1,0	70,3	79,5	21,9	27,7	70,3	53,2	3,0	2,2	103,8	104,2	104,2
Àsia meridional	1.200,0	1.719,1	2.158,2	2,1	1,4	26,5	31,7	20,3	24,5	75,8	56,8	4,1	2,5	106,8	107,5	107,5
Àfrica subsahariana	483,1	808,8	1.228,6	2,8	2,4	28,3	37,0	17,2	18,5	94,2	84,8	6,1	3,6	101,3	101,9	101,9
Desenvolupament humà molt alt	930,3	1.056,0	1.129,5	0,7	0,5	72,3	77,5	34,4	39,8	49,1	49,4	1,7	1,8	105,5	105,6	105,6
Desenvolupament humà alt	873,1	1.052,4	1.175,1	1,2	0,7	67,8	75,8	25,3	30,4	65,0	47,2	2,7	1,8	104,2	104,8	104,8
Desenvolupament humà mig	2.739,1	3.597,3	4.239,7	1,6	1,1	28,5	39,9	22,5	28,6	64,3	49,5	3,0	2,7	107,8	112,2	112,2
Desenvolupament humà baix	673,6	1.099,0	1.626,5	2,7	2,2	24,2	33,4	17,4	19,6	92,3	79,0	5,7	4,1	102,1	102,5	102,5
Països menys desenvolupats	524,8 ^d	854,7 ^d	1.271,6 ^d	2,7	2,2	21,0	29,1	17,6	19,9	91,1	77,9	5,6	4,1	102,2	102,5	102,5
Món	5.290,4 ^d	6.908,7 ^d	8.308,9 ^d	1,6	1,1	42,6	50,5	24,4	29,1	65,4	54,0	3,1	2,3	106,0	108,4	108,4

NOTES

a Com que les dades es basen en definicions nacionals del que constitueix una ciutat o una zona metropolitana, les comparacions entre països s'han de fer amb molta prudència.

b La taxa natural de naixements per sexes, seria de 105 nens per cada 100 nenes, xifra que ha estat comprovada empíricament.

c Inclou la província xinesa de Taiwan.

d Les dades són xifres globals proporcionades per la font original.

FONTS

Columnes 1-5 i 8-15: ONU DAES (2009d).

Columnes 6 i 7: ONU DAES (2010c).

Treball digne

Classificació segons l'IDH	Relació ocupació població		Ocupació formal		Ocupació vulnerable ^f		Persones que treballen i viuen amb menys d'1,25 dòlars EUA al dia	Taxa de desocupació per nivell educatiu (% de força del treball amb el nivell d'educació indicat)		Treball infantil (% per infants d'entre 5 i 14 anys)	Baixa per maternitat pagada obligatòria ^a (dies de calendari)	
	(% de la població entre 15 i 64 anys)		(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa	(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa		Primària o menys	Secundària o més			
	1991	2008	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	1999–2007 ^b	2007–2009 ^b	
1	Noruega	57,7	62,3	94,3	1,05	5,7	0,42	..	6,0	3,8	..	126
2	Austràlia	55,6	59,4	90,7	1,05	9,3	0,61	..	7,4	6,2	..	0
3	Nova Zelanda	55,4	62,7	87,9	1,05	11,9	0,68	..	6,1	6,0	..	98
4	Estats Units	59,4	59,2	92,8 ^c	1,03 ^c	..	..	..	..	..	..	0
5	Irlanda	43,5	57,8	88,3	1,14	11,7	0,31	..	7,6	7,0	..	182
6	Liechtenstein	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
7	Països Baixos	51,4	59,3	90,5	1,02	9,4	0,80	..	8,0	7,8	..	112
8	Canadà	57,8	61,2	89,6	1,04	10,4	0,71	..	12,1	10,2	..	119
9	Suècia	62,0	57,6	93,4	1,05	6,6	0,51	..	12,7	8,8	..	98
10	Alemanya	53,8	51,7	93,1	1,01	6,8	0,85	..	16,8	12,1	..	98
11	Japó	61,3	54,2	88,7	0,98	10,8	1,20	..	4,4	..	..	98
12	República de Corea	58,6	58,1	74,9	0,94	25,2	1,18	..	2,1	7,1	..	60 ^d
13	Suïssa	65,0	61,2	89,8	0,99	10,1	1,09	..	6,8	5,7	..	112 ^e
14	França	47,2	47,9	94,1	1,02	5,9	0,69	..	12,3	12,5	..	112
15	Israel	45,2	50,4	91,5	1,04	7,4	0,59	..	14,0	19,1	..	84
16	Finlàndia	57,2	54,7	91,0	1,05	9,0	0,59	..	12,3	10,5	..	263
17	Islàndia	70,9	71,2	90,9	1,08	8,7	0,39	..	5,1	4,1	..	180
18	Bèlgica	43,8	46,5	90,0	1,03	10,0	0,78	..	11,0	10,0	..	105
19	Dinamarca	59,4	60,3	95,0	1,03	5,0	0,52	..	7,2	7,8	..	126
20	Espanya	41,2	48,6	88,1	1,04	11,8	0,73	..	10,5	13,4	..	112
21	Hong Kong, Xina (RAE)	61,8	56,6	92,8	1,06	7,1	0,45	..	5,6	6,3	..	70 ^e
22	Grècia	44,3	48,4	73,1	1,01	27,0	0,99	..	7,5	16,1	..	119 ^d
23	Itàlia	42,6	43,6	81,4	1,07	18,6	0,75	..	7,3	10,0	..	150
24	Luxemburg	49,3	51,2	95,9	0,98	5,2	1,06	..	..	..	..	..
25	Àustria	51,8	54,5	91,1	1,01	9,0	0,95	..	8,8	6,1	..	112
26	Regne Unit	55,6	56,3	89,2	1,08	10,5	0,50	..	9,4	8,0	..	365 ^d
27	Singapur	63,7	61,6	89,8	1,06	10,2	0,59	..	..	..	..	84 ^d
28	República Txeca	58,2	54,3	87,5	1,08	12,5	0,56	..	20,2	6,3	..	196
29	Eslovènia	54,5	54,1	89,1	1,03	11,0	0,79	..	7,9	9,5	..	365
30	Andorra	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
31	Eslovàquia	54,5	52,6	89,3	1,09	10,6	0,44	..	46,6	13,0	..	196
32	Emirats Àrabs Units	71,3	75,9	98,4	1,01	1,6	0,29	..	2,4	7,9	..	45 ^e
33	Malta	42,5	45,2	91,0	1,07	9,2	0,50	..	8,5	2,7	..	..
34	Estònia	61,2	54,5	95,5	1,02	5,8	0,48	..	10,3	7,1	..	140
35	Xipre	59,9	57,5	85,5	1,06	14,4	0,69	..	4,4	7,5	..	..
36	Hongria	47,5	44,8	92,9	1,03	7,1	0,67	..	17,3	9,5	..	168
37	Soldanat de Brunei	62,2	63,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..
38	Qatar	73,0	76,9	99,5	1,01	0,4	0,00	..	..	..	..	..
39	Bahrain	61,0	61,0	..	..	..	..	..	..	..	5	..
40	Portugal	57,6	55,7	81,5	0,99	18,5	1,06	..	8,0	15,6	3	120
41	Polònia	53,0	48,2	81,2	1,03	18,9	0,89	..	15,5	14,9	..	112 ^d
42	Barbados	54,8	64,4	85,6	1,11	14,0	0,55	..	..	..	..	..

Classificació segons l'IDH	Relació ocupació població		Ocupació formal		Ocupació vulnerable ^f		Persones que treballen i viuen amb menys d'1,25 dòlars EUA al dia	Taxa de desocupació per nivell educatiu		Treball infantil	Baixa per maternitat pagada obligatòria ^a
	(% de la població entre 15 i 64 anys)		(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa	(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa		(% de força del treball amb el nivell d'educació indicat)			
	1991	2008	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	Primària o menys	Secundària o més	1999–2007 ^b	2007–2009 ^b

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	62,6	65,4	84,4 ^c	1,07 ^c	..	..	..	..	..	..	..
44	Lituània	53,7	50,2	90,7	1,04	9,4	0,72	..	7,3	7,2	..	126
45	Xile	50,6	49,6	75,2	1,02	24,8	0,94	..	4,9	15,6	3	126
46	Argentina	53,0	56,5	79,9	1,06	20,1	0,78	3,5	9,9	18,1	7	90
47	Kuwait	61,9	65,3	..	..	..	..	..	..	..	..	70 ^e
48	Letònia	57,6	55,0	93,2	1,03	6,8	0,70	..	10,3	9,6	..	112
49	Montenegro	..	..	80,5 ^c	1,11 ^c	..	..	..	..	..	4	365 ^d
50	Romania	55,6	48,1	68,7	0,99	31,2	1,03	..	7,1	9,8	1	126
51	Cròcia	49,9	45,9	83,8	0,98	16,2	1,12	1,3	10,7	16,5	..	365
52	Uruguai	52,7	56,4	74,7	1,02	25,1	0,92	..	10,0	15,9	8	84
53	Líbia	45,3	48,6	..	..	..	..	..	..	..	..	..
54	Panamà	49,5	58,7	72,3	1,09	27,7	0,78	11,8	5,4	15,7	3	98 ^d
55	Aràbia Saudita	50,4	50,9	..	..	..	..	..	..	..	..	70 ^e
56	Mèxic	56,5	57,1	70,5	0,94	29,5	1,16	0,8	2,9	8,7	16	84
57	Malàisia	59,7	60,5	77,6	1,02	22,3	0,93	0,6	..	..	..	60 ^e
58	Bulgària	45,2	46,3	91,3	1,03	8,7	0,77	..	17,5	8,2	..	135
59	Trinitat i Tobago	44,5	60,7	83,4	1,05	15,6	0,76	..	..	..	1	..
60	Sèrbia	..	..	77,3	1,06	22,7	0,83	..	..	..	10	365
61	Bielorússia	57,5	52,3	..	..	..	..	..	..	..	5	126
62	Costa Rica	56,3	57,2	80,2	1,00	19,7	1,02	2,9	5,2	7,0	5	120 ^d
63	Perú	53,4	68,8	60,1	0,79	39,6	1,41	9,0	..	..	19	90
64	Albània	48,9	46,2	..	..	..	..	1,3	15,8	29,0	12	..
65	Federació Russa	56,8	56,7	94,1	1,01	5,8	0,90	..	13,2	11,8	..	140
66	Kazakhstan	62,7	63,5	63,3	0,93	35,8	1,16	3,8	10,3	16,8	2	126 ^e
67	Azerbaidjan	56,5	60,0	46,8	0,57	53,2	1,63	..	11,3	11,3	7	126 ^d
68	Bòsnia i Hercegovina	42,3	41,5	72,9 ^c	1,01 ^c	..	..	..	31,2	..	5	365
69	Ucraïna	56,9	53,5	80,7 ^c	0,97 ^c	..	..	..	6,7	14,6	7	126
70	Iran (República Islàmica de l')	45,9	48,9	56,8	0,72	42,7	1,41	1,9	8,3	33,2	..	90
71	Macedònia	37,1	34,8	77,8	1,05	22,2	0,84	..	..	..	6	..
72	Maurici	55,5	53,8	82,4	1,04	16,8	0,82	..	8,0	15,3	..	..
73	Brasil	55,7	63,9	68,1	1,02	27,2	0,82	6,2	8,4	13,3	6	120
74	Geòrgia	57,4	54,3	37,8	0,97	62,2	1,02	17,4	7,1	30,3	18	126
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	51,4	61,3	63,5	0,98	29,8	1,18	4,4	..	..	8	126 ^d
76	Armènia	38,0	38,1	..	..	..	..	18,9	..	..	4	140
77	Equador	51,6	60,5	66,2	0,83	33,8	1,41	5,8	..	..	8	84
78	Belize	47,3	56,9	76,4	1,04	23,5	0,87	..	12,1	16,5	40	..
79	Colòmbia	52,1	62,0	58,9	1,01	40,9	0,99	21,3	..	..	5	84
80	Jamaica	60,7	56,2	64,3	1,11	35,4	0,82	..	..	..	6	56 ^e
81	Tunísia	40,5	41,0	64,3 ^c	..	..	..	3,9	..	..	..	..
82	Jordània	35,7	37,9	..	..	..	..	..	..	..	..	70 ^e
83	Turquia	52,5	42,3	64,6	0,73	35,3	1,61	3,9	9,0	22,4	5	112
84	Algèria	39,2	49,4	64,8	0,76	34,9	1,53	..	19,0	45,3	5	98
85	Tonga	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	53,5	56,3	59,7	0,95	39,0	1,01	..	..	..	..	..
87	Turkmenistan	55,6	58,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..
88	República Dominicana	43,5	53,3	57,6	1,36	42,4	0,62	4,9	12,3	35,3	10	84 ^e
89	Xina	75,1	71,0	..	..	..	..	18,3	..	..	..	90 ^e
90	El Salvador	58,6	54,3	59,0	0,66	35,5	1,51	15,6	..	..	6	84 ^e
91	Sri Lanka	51,3	54,7	59,3	0,91	40,7	1,14	17,8	4,0	20,0	8	84 ^e
92	Tailàndia	77,3	71,5	46,6	0,90	53,3	..	..	..	..	8	45 ^e
93	Gabon	58,1	58,2	..	..	..	..	6,3	..	..	..	..
94	Surinam	45,3	46,5	..	..	..	..	..	..	..	6	..

Classificació segons l'IDH	Relació ocupació població		Ocupació formal		Ocupació vulnerable ^f		Persones que treballen i viuen amb menys d'1,25 dòlars EUA al dia	Taxa de desocupació per nivell educatiu		Treball infantil	Baixa per maternitat pagada obligatòria ^a		
	(% de la població entre 15 i 64 anys)		(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa	(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa		(% de força del treball amb el nivell d'educació indicat)				(% per infants d'entre 5 i 14 anys)	(dies de calendari)
	1991	2008	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b	2000–2008 ^b		2000–2008 ^b	2000–2008 ^b			2000–2008 ^b	1999–2007 ^b
95	Bolivia (Estat Plurinacional de)	61,4	70,7	38,1	0,63	61,6	1,31	22,5	..	..	22	60	
96	Paraguai	61,1	72,8	53,2	0,89	46,8	1,13	7,3	4,6	13,6	15	84	
97	Filipines	59,1	60,1	55,3	0,95	44,7	1,07	27,2	2,7	16,4	12	60	
98	Botswana	46,7	46,0	75,9	0,96	11,7	2,29	..	..	..	..	84 ^e	
99	Moldàvia	58,1	44,7	67,6	1,09	32,4	0,84	11,1	..	..	32	126 ^d	
100	Mongòlia	50,2	51,6	39,9	1,12	59,7	0,93	30,5	..	..	18	120	
101	Egipte	42,6	43,2	75,2	0,71	24,8	2,13	2,7	..	..	7	90 ^d	
102	Uzbekistan	53,8	57,5	..	..	..	..	59,7	..	..	..	126 ^d	
103	Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
104	Guyana	51,4	57,8	..	..	..	..	..	..	..	16	..	
105	Namíbia	45,4	42,9	78,4	0,89	21,1	1,66	..	..	..	13	90	
106	Hondures	58,9	56,3	89,7	1,06	48,9	1,08	21,4	..	..	16	70 ^d	
107	Maldives	44,9	57,3	27,2	1,16	50,3	0,69	..	..	..	..	..	
108	Indonèsia	63,0	61,8	36,9	0,81	63,1	1,13	27,8	6,2	31,5	4	90 ^e	
109	Kirguizistan	58,0	58,3	51,9	1,01	47,3	0,99	27,2	2,6	43,0	4	126	
110	Sud-àfrica	39,4	41,1	97,1	0,99	2,7	1,50	44,4	23,4	34,8	..	112	
111	República Àrab Síria	46,6	44,8	57,5	0,81	42,4	1,28	..	..	..	4	60 ^e	
112	Tadjikistan	53,8	55,4	..	..	..	..	28,6	..	..	10	..	
113	Vietnam	74,8	69,4	26,1	0,71	73,9	1,13	24,2	..	..	16	120	
114	Marroc	45,9	46,1	47,1	0,67	51,1	1,40	3,4	8,8	54,2	8	98	
115	Nicaragua	57,2	58,3	54,7	0,99	44,9	1,02	19,4	..	..	15	84 ^e	
116	Guatemala	55,1	62,4	34,2	0,74	55,0	1,20	14,6	..	..	29	84 ^e	
117	Guinea Equatorial	61,4	62,6	..	..	..	..	..	..	..	28	..	
118	Cap Verd	56,7	55,7	41,4	0,74	39,6	1,23	26,6	..	..	3	..	
119	Índia	58,3	55,6	..	..	..	..	51,4	..	..	12	84 ^e	
120	Timor Oriental	63,8	66,8	..	..	..	..	63,2	..	..	4	..	
121	Swazilàndia	54,2	50,4	..	..	..	..	83,8	..	..	9	..	
122	República Democràtica Popular Lao	80,2	77,7	..	..	..	..	45,7	..	..	11	90 ^d	
123	Illes Salomó	67,1	64,5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
124	Cambodja	77,2	74,6	13,1	0,71	86,7	1,07	45,7	..	..	45	90 ^e	
125	Pakistan	47,5	51,5	38,2	0,59	61,8	1,29	28,9	5,1	11,6	..	84 ^e	
126	Congo	65,5	64,6	..	..	..	..	66,7	..	..	25	..	
127	São Tomé i Príncipe	..	..	..	..	..	..	..	..	..	8	..	

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128	Kenya	73,4	73,0	..	..	..	..	22,9	..	..	26	90 ^e
129	Bangla Desh	74,0	67,9	14,2	0,80	85,0	1,02	56,9	..	..	13	112 ^e
130	Ghana	68,4	65,2	..	..	..	..	37,6	..	..	34	84 ^e
131	Camerun	59,1	59,1	20,8	0,31	75,9	1,36	39,9	..	..	31	98
132	Myanmar	74,2	74,4	..	..	..	..	..	..	..	..	..
133	Iemen	38,3	39,0	..	..	..	..	26,0	..	..	23	60 ^e
134	Benín	70,1	71,6	..	..	..	..	55,6	..	..	46	98
135	Madagascar	79,3	83,3	..	..	82,2	1,08	76,7	..	..	32	98 ^d
136	Mauritània	66,5	47,2	..	..	..	..	24,6	..	..	16	98
137	Papua Nova Guinea	69,9	70,2	..	..	..	..	..	..	..	..	108
138	Nepal	59,6	61,5	28,4	0,44	71,6	1,34	67,6	..	..	31	52 ^e
139	Togo	65,9	64,6	..	..	..	..	45,9	..	..	29	98 ^d
140	Comores	70,0	69,4	..	..	..	..	64,6	..	..	27	..
141	Lesoto	48,3	54,1	..	..	..	..	61,0	..	..	23	84
142	Nigèria	52,7	51,8	..	..	..	..	72,2	..	..	13	84 ^e
143	Uganda	81,8	83,0	14,8	0,34	85,2	1,19	55,7	..	..	36	60 ^e
144	Senegal	66,8	66,0	..	..	..	..	44,4	..	..	22	98
145	Haití	56,0	55,4	..	..	..	..	66,9	..	..	21	..
146	Angola	76,5	76,4	..	..	..	..	59,9	..	..	24	56
147	Djibouti	..	..	..	..	..	..	..	..	..	8	..
148	Tanzània (República Unida de)	87,4	78,0	12,3	0,40	87,7	1,13	90,0	..	..	36	84 ^e
149	Costa d'Ivori	62,5	60,4	..	..	..	..	26,3	..	..	35	98

Classificació segons l'IDH	Relació ocupació població		Ocupació formal		Ocupació vulnerable ^f		Persones que treballen i viuen amb menys d'1,25 dòlars EUA al dia	Taxa de desocupació per nivell educatiu		Treball infantil (% per infants d'entre 5 i 14 anys)	Baixa per maternitat pagada obligatòria ^a (dies de calendari)	
	(% de la població entre 15 i 64 anys)		(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa	(% de l'ocupació total)	Relació d'homes i dones en la taxa		(% de l'ocupació total)	(% de força del treball amb el nivell d'educació indicat)			
	1991	2008							2000–2008 ^b			2000–2008 ^b
150 Zàmbia	57,0	61,2	19,1	0,35	79,3	1,23	76,6	..	..	12	84 ^e	
151 Gàmbia	73,2	72,1	..	..	..	..	42,7	..	..	25	..	
152 Rwanda	86,6	80,3	..	..	..	..	79,5	..	..	35	98 ^d	
153 Malawi	71,7	72,1	..	..	..	..	79,8	..	..	26	56 ^e	
154 Sudan	46,1	47,3	..	..	..	..	..	..	..	13	56 ^e	
155 Afganistan	54,1	55,2	..	..	..	..	..	..	..	30	..	
156 Guinea	82,1	81,2	..	..	..	..	73,9	..	..	25	98 ^d	
157 Etiòpia	71,3	80,6	47,0	0,86	51,8	1,16	45,8	..	..	53	90 ^e	
158 Sierra Leone	63,6	64,8	81,9	0,92	..	..	67,1	..	..	48	..	
159 República Centreafricana	73,3	72,6	..	..	..	..	71,1	..	..	47	..	
160 Mali	49,3	47,0	13,6 ^c	0,75 ^c	..	..	60,6	..	..	34	98	
161 Burkina Faso	81,6	81,9	..	..	..	..	60,7	..	..	47	98	
162 Libèria	65,7	65,9	..	..	..	..	86,2	..	..	21	..	
163 Txad	66,6	69,7	..	..	..	..	72,1	..	..	53	98	
164 Guinea Bissau	66,3	66,9	..	..	..	..	55,3	..	..	39	..	
165 Moçambic	79,9	77,9	..	..	..	..	81,2	..	..	22	..	
166 Burundi	84,9	84,2	..	..	..	..	87,2	..	..	19	..	
167 Niger	59,4	59,8	..	..	..	..	76,6	..	..	43	98 ^e	
168 Congo (República Democràtica del)	67,8	66,7	..	..	..	..	69,6	..	..	32	105 ^d	
169 Zimbabwe	70,1	64,9	38,2	0,45	61,9	1,58	..	..	..	13	..	

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Bhutan	53,3	61,1	40,8	0,35	52,3	1,94	31,7	..	..	19	..
Cuba	52,4	54,4	83,1 ^c	1,22 ^c	..	..	..	..	..	..	..
Dominica	..	..	73,3	1,13	25,9	0,70	..	..	..	..	..
Eritrea	65,8	65,6	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Iraq	36,8	37,1	..	..	..	..	..	..	..	11	..
República Popular Democràtica de Corea	62,1	63,9	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Liban	43,8	45,9	..	..	..	..	..	..	..	7	49 ^d
Territoris Palestins Ocupats	30,1	30,2	63,9	0,85	36,1	1,29	..	24,7	41,8	..	..
Oman	52,6	51,4	89,6	0,98	..	..	..	..	..	..	42
Saint Kitts i Nevis	..	..	88,4	1,04	8,5	0,70	..	..	..	..	..
Saint Lucia	..	..	69,5	1,12	28,7	0,80	..	..	..	..	..
Samoa	..	..	53,5	1,32	..	..	..	..	..	..	..
San Marino	..	..	90,4 ^c	1,05 ^c	..	..	..	..	..	..	..
Somàlia	65,6	66,5	..	..	..	..	..	..	..	49	..
Tuvalu	..	..	97,9	1,01	2,0	0,81	..	..	..	..	..

NOTES

- a** Dies de baixa per maternitat pagada per l'Estat, si no és que s'indica una altra cosa.
b Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
c No inclou dades sobre els qui donen feina.
d Beneficis pagats tant pel govern com per qui dona la feina.
e Beneficis pagats per qui dona la feina.
f Percentatge de persones empleades que fan feines domèstiques no remunerades i treballadors per compte propi.

FONTS

- Columnes 1-9:** OIT (2010d).
Columna 10: UNICEF (2010c).
Columna 11: Banc Mundial (2010b).

Classificació segons l'IDH	ÈXITS EN EDUCACIÓ		ACCÉS A L'EDUCACIÓ				EFICIÈNCIA DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA		QUALITAT DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA	
	Taxa d'alfabetització d'adults	Població amb almenys l'educació secundària completa	Taxa de matriculació en educació primària (% de la població en edat de seguir una educació primària)		Taxa de matriculació en educació secundària (% de la població en edat de seguir una educació secundària)		Taxa de deserció, a tots els nivells	Taxa de repetició, a tots els nivells	Relació d'alumnes per mestre	Mestres capacitats en educació primària
	(% de 15 anys o més)	(% de 15 anys o més)	Bruta	Neta	Bruta	Neta	(% de la població en edat de seguir una educació primària)	(% del total de matriculació en educació primària durant l'any anterior)	(nombre d'alumnes per mestre)	(%)
	2005–2008 ^a	2010	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	..	87,3	98,4	98,4	112,5	96,6	75,9	0,2	..	..	..
2	Austràlia	..	73,4	104,9	97,0	147,9	87,5	75,0	..	..	15,8	..
3	Nova Zelanda	..	67,9	101,2	99,2	120,4	90,8	79,1	..	..	17,1	..
4	Estats Units	..	89,7	98,0	91,5	94,3	88,2	81,6	1,5	..	14,3	..
5	Irlanda	..	64,1	105,4	96,9	113,4	88,1	61,2	..	0,7	17,8	..
6	Liechtenstein	..	..	109,6	89,3	106,1	65,2	31,2	18,2	..	9,5	..
7	Països Baixos	..	67,4	106,8	98,5	119,5	88,6	60,1	1,7 ^b	..	..	..
8	Canadà	..	79,6	107,1	99,5	101,3	..	62,3 ^b	..	..	..	..
9	Suècia	..	80,3	94,2	93,8	103,1	99,1	74,5	0,1	..	10,7	..
10	Alemanya	..	97,2 ^{b,c}	105,7	98,2	100,6	..	..	4,4	1,3	18,0	..
11	Japó	..	71,9	102,2	100,0	100,7	98,0	57,9	..	..	18,8	..
12	República de Corea	..	75,3	103,7	98,6	97,5	96,4	96,1	1,6	0,0	24,1	..
13	Suïssa	..	71,0	102,4	93,5	95,7	84,7	47,2	..	1,5	18,1	..
14	França	..	55,7	110,2	98,5	113,3	98,3	54,7	2,0 ^b	4,2	20,3	..
15	Israel	..	61,8	110,9	97,1	91,5	87,6	60,4	0,4	1,5	17,2	..
16	Finlàndia	..	70,5	97,6	96,3	111,3	96,8	93,8	0,2	0,4	15,9	..
17	Islàndia	..	54,8	97,2	97,1	110,0	90,3	72,3	..	..	..	..
18	Bèlgica	..	47,7	102,3	97,8	109,5	86,9	62,1	12,8	3,4	12,6	..
19	Dinamarca	..	68,1	99,0	95,6	119,2	89,6	80,3	7,9 ^b	..	..	..
20	Espanya	97,6	46,9	105,4	99,7	119,1	94,3	68,5	0,1	..	13,1	..
21	Hong Kong, Xina (RAE)	..	62,7	101,0	93,5	82,9	75,2	34,3	0,0	0,9	..	95,1
22	Grècia	97,0	47,4	101,2	99,4	101,8	91,0	90,8	1,8	0,7	10,1	..
23	Itàlia	98,8	46,7	103,8	98,6	99,9	92,4	67,1	0,4	0,2	10,4	..
24	Luxemburg	..	78,1 ^{b,c}	100,3	95,5	95,4	83,0	10,0	13,5	3,8	13,1	..
25	Austria	..	70,1	101,5	97,9	99,9	..	50,3	2,2	1,2 ^b	12,9	..
26	Regne Unit	..	58,2	104,0	97,2	97,4	91,3	59,0	..	..	20,1	..
27	Singapur	94,5	59,1	..	..	..	..	..	..	0,3	19,5	97,1
28	República Txeca	..	99,8 ^{b,c}	102,1	92,2	95,0	..	54,3	1,1	0,6	17,3	..
29	Eslòvenia	99,7	94,3 ^{b,c}	102,9	95,6	93,5	88,5	85,5	1,1	0,6	17,1	..
30	Andorra	..	50,9 ^{b,c}	86,7	80,1	82,2	71,4	11,0	..	2,8	..	100,0
31	Eslòvaquia	..	98,8 ^{b,c}	101,9	91,8	92,8	..	50,1	2,6 ^b	3,0	18,6	..
32	Emirats Àrabs Units	90,0	..	107,9	91,6	93,8	83,8	25,2	0,0	1,9	17,2	100,0
33	Malta	92,4	44,2	99,0	91,4	98,1	82,0	33,0	1,0 ^b	0,8	12,1	..
34	Estònia	99,8	87,3 ^{b,c}	99,2	94,4	99,7	89,9	65,0	1,7	0,9	..	..
35	Xipre	97,8	58,7	102,5	99,0	97,8	95,1	36,2	1,6	0,4	15,0	..
36	Hongria	99,0	46,7	97,9	88,8	96,7	90,5	67,2	1,0	1,7	10,6	..
37	Soldanat de Brunei	95,0	..	106,7	93,3	96,7	88,2	16,0	1,6	0,8	10,1	84,3
38	Qatar	93,1	54,1 ^{b,c}	108,6	94,1	93,2	79,2	11,0	3,3	0,6	..	52,3
39	Bahrain	90,8	48,1	105,3	97,9	96,8	89,4	29,9	1,3 ^b	2,0	..	..
40	Portugal	94,6	27,5	115,2	98,9	101,3	87,9	56,9	..	10,2	11,7	..

	ÈXITS EN EDUCACIÓ		ACCÉS A L'EDUCACIÓ					EFICIÈNCIA DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA		QUALITAT DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA	
	Taxa d'alfabetització d'adults	Població amb almenys l'educació secundària completa	Taxa de matriculació en educació primària (% de la població en edat de seguir una educació primària)		Taxa de matriculació en educació secundària (% de la població en edat de seguir una educació secundària)		Taxa de matriculació en educació terciària (% de la població en edat de seguir una educació terciària)	Taxa de deserció, a tots els nivells	Taxa de repetició, a tots els nivells	Relació d'alumnes per mestre	Mestres capacitats en educació primària
			Bruta	Neta	Bruta	Neta					
	Classificació segons l'IDH	(% de 15 anys o més)	(% de 15 anys o més)					(% dels seguidors de l'educació primària)	(% del total de matriculació en educació primària durant l'any anterior)	(nombre d'alumnes per mestre)	(%)
	2005–2008 ^a	2010	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a
41 Polònia	99,5	60,6	97,1	95,6	99,8	93,8	66,9	2,7	0,7	11,0	..
42 Barbados	..	58,8	..	..	..	..	..	6,1	..	13,5	61,0

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43 Bahames	..	89,6 ^{b,c}	102,4	90,5	93,7	86,1	..	9,1	..	15,8	91,1
44 Lituània	99,7	88,6 ^{b,c}	96,1	91,3	99,1	92,1	75,9	2,0	0,7	9,7	..
45 Xile	98,6	51,8	105,6	94,4	90,6	85,3	52,1	5,1	2,4	26,2	..
46 Argentina	97,7	44,6	114,6	98,5	85,3	79,4	68,1	5,1	6,1	14,8	..
47 Kuwait	94,5	56,9	95,5	87,6	90,8	79,9	17,6	0,5	0,9	9,1	100,0 ^b
48 Letònia	99,8	97,9 ^{b,c}	96,8	90,1	114,5	..	69,2	4,3	3,3	12,8	..
49 Montenegro	..	98,2 ^{b,c}	..	..	..	..	..	..	..	..	..
50 Romania	97,6	79,1 ^{b,c}	104,7	93,9	87,5	73,0	58,3	6,7	1,7	16,3	..
51 Croàcia	98,7	78,0 ^{b,c}	98,6	90,2	93,6	88,3	47,0	0,2	0,3	17,3	100,0 ^b
52 Uruguai	98,2	44,6	114,3	97,5	92,0	67,7	64,3	6,3	7,0	15,5	..
53 Líbia	88,4	..	110,3	..	93,5	..	55,7 ^b	..	..	..	..
54 Panamà	93,5	48,3	111,1	98,3	71,2	65,6	45,0	14,8	5,3	24,2	91,3
55 Aràbia Saudita	85,5	48,8 ^{b,c}	98,4	84,5	94,6	73,0	29,9	3,6	3,3	..	91,5
56 Mèxic	92,9	40,3	112,9	97,9	87,4	70,9	26,3	8,5	3,6	28,0	95,4
57 Malàisia	92,1	50,5	97,9	97,5	69,1	68,7	29,7	7,8	..	17,5 ^b	..
58 Bulgària	98,3	87,6 ^{b,c}	101,1	94,6	105,2	87,5	49,7	6,3	1,8	16,1	..
59 Trinitat i Tobago	98,7	48,6	103,4	91,8	88,8	73,9	11,6	4,2	6,6	17,2	86,6
60 Sèrbia	..	..	100,6	97,0	90,5	89,6	48,7	1,6	0,6	..	100,0
61 Bielorússia	99,7	..	99,2	94,4	95,3	86,8	72,8	0,5	0,0	..	99,9
62 Costa Rica	96,0	29,9	109,9	..	89,2	..	25,3	5,7	7,0	19,0	86,0
63 Perú	89,6	50,5	112,8	96,8	97,6	75,9	34,5	17,0	7,2	20,9	..
64 Albània	99,0	75,7 ^{b,c}	102,1	90,8	77,7	73,8	19,3 ^b	10,1 ^b	2,1 ^b	..	..
65 Federació Russa	99,5	..	96,8	..	84,0	..	75,0	4,8	0,4	..	..
66 Kazakhstan	99,7	82,1 ^{b,c}	108,8	89,3	94,9	86,9	41,0	1,0	0,1	..	..
67 Azerbaidjan	99,5	92,8 ^{b,c}	116,2	96,0	105,6	98,3	15,8	1,6	0,3	..	99,9
68 Bòsnia i Hercegovina	97,6	..	111,0	..	89,1	..	33,5	..	0,1	..	..
69 Ucraïna	99,7	88,2 ^{b,c}	98,4	88,9	94,4	85,0	79,4	2,7	0,1	..	99,8
70 Iran (República Islàmica de l')	82,3	29,5	128,4	99,7	79,7	75,1	36,1	12,2 ^b	1,8	20,0 ^b	100,0 ^b
71 Macedònia	97,0	47,8 ^{b,c}	92,8	86,5	84,2	81,6	35,5	2,5	0,1	..	..
72 Maurici	87,5	36,3	99,4	93,1	87,6	80,1	16,0	2,1	4,0	21,7	100,0 ^b
73 Brasil	90,0	21,9	129,6	92,6	100,1	77,0	30,0	24,4 ^b	18,7	23,0	..
74 Geòrgia	99,7	91,0 ^{b,c}	107,4	98,7	90,0	80,8	34,3	4,9	0,3	12,5	95,0
75 Veneçuela (República Bolivariana de)	95,2	27,7	103,1	90,1	81,1	69,5	78,1	19,3	3,4	16,2	83,5
76 Armènia	99,5	91,1 ^{b,c}	79,6	74,0	88,1	85,7	34,2	2,3	0,2	..	77,5
77 Equador	84,2	37,0	118,5	96,9	69,6	59,2	35,3	18,6	2,5	22,6	100,0
78 Belize	..	24,5 ^{b,c}	120,5	97,7	75,0	63,4	11,2	9,5	8,2	24,5	42,8
79 Colòmbia	93,4	31,3	119,9	90,0	90,6	71,2	35,4	12,2	3,5	29,4	100,0
80 Jamaica	85,9	42,1	90,1	85,1	90,2	76,7	19,3 ^b	12,8 ^b	3,0	29,1	79,5
81 Tunísia	78,0	23,1	107,6	97,7	90,2	65,8	31,6	5,9	8,5	17,3	..
82 Jordània	92,2	54,2	96,3	89,1	86,3	83,7	37,7	0,9	0,6	12,2	..
83 Turquia	88,7	22,3	97,6	93,9	82,1	71,2	37,1	5,8	2,1	..	..
84 Algèria	72,6	25,9	107,5	94,9	83,2	66,3	23,9	7,1	7,8	..	98,9
85 Tonga	99,0	..	111,8	99,0	102,7	66,2	6,4 ^b	9,1	5,2	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86 Fiji	..	41,9	94,2	91,2	80,9	79,1	15,4	5,4	1,7	26,1	97,8
87 Turkmenistan	99,5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
88 República Dominicana	88,2	27,6	104,3	80,0	74,9	57,7	33,3 ^b	31,2	3,4	19,6	89,2

Classificació segons l'IDH	ÈXITS EN EDUCACIÓ		ACCÉS A L'EDUCACIÓ				EFICIÈNCIA DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA		QUALITAT DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Taxa d'alfabetització d'adults	Població amb almenys l'educació secundària completa	Taxa de matriculació en educació primària		Taxa de matriculació en educació secundària		Taxa de deserció, a tots els nivells	Taxa de repetició, a tots els nivells	Relació d'alumnes per mestre	Mestres capacitats en educació primària	
			(% de la població en edat de seguir una educació primària)		(% de la població en edat de seguir una educació secundària)						
	(% de 15 anys o més)	(% de 15 anys o més)	Bruta	Neta	Bruta	Neta	Bruta	(% dels seguidors de l'educació primària)	(% del total de matriculació en educació primària durant l'any anterior)	(nombre d'alumnes per mestre)	(%)
2005–2008 ^a	2010	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	
89 Xina	93,7	38,4	112,1	..	74,0	..	22,1	0,4	0,3	18,3	..
90 El Salvador	84,0	19,4	115,0	94,0	63,6	55,0	24,6	24,3	6,1	33,3	93,2
91 Sri Lanka	90,6	44,9	105,1	99,7	87,0	..	..	2,0	0,8	22,5 ^b	..
92 Tailàndia	93,5	20,6	..	..	..	..	..	..	9,2	21,2	..
93 Gabon	87,0	..	134,3	80,3	53,1	..	7,1 ^b	44,5 ^b	34,4	36,0 ^b	100,0 ^b
94 Surinam	90,7	..	113,8	90,1	75,4	64,6	12,3 ^b	32,3	17,2	13,2	100,0
95 Bolívia (Estat Plurinacional de)	90,7	29,3	108,3	93,7	81,8	69,9	38,3	19,8	2,5	25,1	90,6 ^b
96 Paraguai	94,6	26,4	108,3	92,4	65,9	57,7	25,5	20,9	4,1	16,6 ^b	..
97 Filipines	93,6	53,6	108,2	90,4	81,4	59,9	27,8	26,8	2,3	33,7	100,0 ^b
98 Botswana	83,3	24,7	109,7	87,2	80,2	56,5	5,2	13,2	4,7	25,4	94,3
99 Moldàvia	98,3	..	89,2	83,3	83,1	79,1	39,9	4,4	0,1	..	..
100 Mongòlia	97,3	80,2 ^{b,c}	101,5	88,7	95,1	82,0	49,8	5,1	0,2	31,6	99,0
101 Egipte	66,4	36,1	99,7	93,6	79,3	71,2	31,2	3,2	3,1	21,9 ^b	99,9 ^b
102 Uzbekistan	99,3	..	94,4	89,9	102,4	91,7	9,9	1,3	0,0	..	100,0
103 Micronèsia (Estats Federals de)	..	..	110,3	..	90,5	..	14,1 ^b	..	..	..	..
104 Guyana	..	40,0	108,7	94,7	102,1	..	11,5	41,2 ^b	0,7	25,6	58,5
105 Namíbia	88,2	..	112,4	89,0	65,8	54,4	8,9	23,4	18,1	29,4	95,0
106 Hondures	83,6	17,1	116,0	96,6	64,5	..	18,7	23,8	5,3	33,3	36,4
107 Maldives	98,4	..	112,0	96,2	83,7	69,4	..	..	4,3	13,3	67,9
108 Indonèsia	92,0	26,8	120,9	94,8	75,8	69,7	18,0	19,9	2,9	21,4	93,5 ^b
109 Kirguizistan	99,3	89,2 ^{b,c}	94,7	83,5	85,1	80,5	52,0	1,7	0,1	..	64,4
110 Sud-àfrica	89,0	57,9	104,5	87,5	95,1	71,9	..	23,0 ^b	8,0	..	78,7 ^b
111 República Àrab Síria	83,6	33,5	124,4	94,5	74,0	67,7	..	3,3	7,5	..	88,4
112 Tadjikistan	99,7	92,4 ^{b,c}	102,2	97,3	84,4	82,5	20,2	0,5	0,3	22,2	88,3
113 Vietnam	92,5	..	104,1	94,0	66,9	62,3	9,7 ^b	7,9	1,0	20,9	98,6
114 Marroc	56,4	..	106,9	89,5	55,8	34,5	12,3	23,8	11,9	29,9	100,0 ^b
115 Nicaragua	78,0	25,4	116,9	91,8	67,9	45,2	18,0 ^b	51,6	11,0	29,2	72,7
116 Guatemala	73,8	15,3	113,6	95,1	56,6	39,9	17,7	35,3	12,4	29,4	..
117 Guinea Equatorial	93,0	..	98,7	66,4	26,2	21,6	3,3 ^b	67,4 ^b	24,3	54,5 ^b	30,9
118 Cap Verd	84,1	..	101,3	84,4	67,7	56,7	11,9	12,9	11,6	24,4 ^b	84,7
119 Índia	62,8	22,2	113,1	89,8	57,0	..	13,5	34,2	3,4	40,7	..
120 Timor Oriental	..	..	106,6	75,9	54,7	31,4	15,2	..	12,5	37,4	..
121 Swazilàndia	86,5	32,6	107,9	82,8	53,3	28,6	4,4	26,3	18,0	32,4	94,0
122 República Democràtica Popular Lao	72,7	..	111,8	82,4	43,9	36,0	13,4	33,2	16,8	..	96,9
123 Illes Salomó	76,6 ^b	..	107,3	67,0	34,8	30,2	..	..	..	..	..
124 Cambodja	77,0	..	115,9	88,6	40,4	34,1	7,0	45,6	11,2	48,5	98,2
125 Pakistan	53,7	16,8	84,8	66,1	32,9	32,5	5,2	30,3	4,4	40,7	85,1
126 Congo	..	34,8	114,0	58,9	43,1	..	3,9 ^b	29,8	22,4	51,8	89,0
127 São Tomé i Príncipe	88,3	..	133,3	96,1	51,3	38,1	4,1	26,1	24,2	30,8	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	86,5	15,5	111,5	81,5	58,3	49,1	4,1	16,4 ^b	5,8	46,5	98,4
129 Bangla Desh	55,0	16,7	93,8	88,0	44,1	41,5	7,0	45,2	13,2	43,7	54,4
130 Ghana	65,8	28,7	101,8	73,9	54,1	46,4	6,2	40,0 ^b	6,5	32,2	49,1
131 Camerun	75,9	13,1	110,9	88,3	37,3	..	7,8	43,3	16,8	..	61,8
132 Myanmar	91,9	16,6	115,0	..	49,3	46,4	10,7	26,1	0,4	28,8	99,0
133 Iemen	60,9	..	85,4	72,7	45,7	37,4	10,2	40,5 ^b	5,7	..	..
134 Benin	40,8	9,8	116,6	92,8	36,3	19,6	5,8	36,9 ^b	14,3	44,6	71,8
135 Madagascar	70,7	..	151,7	98,5	30,1	23,8	3,4	57,5	19,7	47,2	52,1
136 Mauritània	56,8	..	98,2	79,7	23,3	16,3	3,8	18,1	2,0	37,2	100,0 ^b
137 Papua Nova Guinea	59,6	8,3	54,9	..	..	..	2,0 ^b	..	..	..	..
138 Nepal	57,9	15,4	124,0	78,8	43,5	..	5,6 ^b	38,4	16,8	37,8	66,4

	ÈXITS EN EDUCACIÓ		ACCÉS A L'EDUCACIÓ				EFICIÈNCIA DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA			QUALITAT DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA	
	Taxa d'alfabetització d'adults	Població amb almenys l'educació secundària completa	Taxa de matriculació en educació primària (% de la població en edat de seguir una educació primària)		Taxa de matriculació en educació secundària (% de la població en edat de seguir una educació secundària)		Taxa de matriculació en educació terciària (% de la població en edat de seguir una educació terciària)	Taxa de deserció, a tots els nivells	Taxa de repetició, a tots els nivells	Relació d'alumnes per mestre	Mestres capacitats en educació primària
			Bruta	Neta	Bruta	Neta					
	(% de 15 anys o més)	(% de 15 anys o més)						(% dels següents de l'educació primària)	(% del total de matriculació en educació primària durant l'any anterior)	(nombre d'alumnes per mestre)	(%)
Classificació segons l'IDH	2005–2008 ^a	2010	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a
139 Togo	64,9	14,1	105,0	83,5	41,3	22,5	5,3	55,5	23,7	37,6	14,6
140 Comores	73,6	..	121,5	72,9	45,8	..	2,7 ^b	28,3 ^b	24,4	30,2	57,4
141 Lesotho	89,5	13,1	107,7	72,7	39,9	25,2	3,6	54,2	21,0	37,0	71,4
142 Nigèria	60,1	..	93,1	61,4	30,5	25,8	10,1	25,1 ^b	2,9	46,3	51,2
143 Uganda	74,6	11,0	120,2	97,1	25,3	19,2	3,7	67,6	11,0	49,9	89,4
144 Senegal	41,9	8,6	83,5	72,9	30,6	25,1	8,0	41,6	7,7	36,4	90,5 ^b
145 Haití	61,0 ^b	13,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..
146 Angola	69,6	..	..	..	17,3	..	2,8	..	..	..	..
147 Djibouti	..	..	55,5	45,3	29,5	24,4	2,6	..	10,6	..	80,3
148 Tanzània (República Unida de)	72,6	6,0 ^{b,c}	110,2	99,3	6,1	..	1,5	17,2	4,2	52,2	100,0 ^b
149 Costa d'Ivori	54,6	..	74,5	56,0	26,3	21,2	8,4	10,5	18,0	41,9	100,0 ^b
150 Zàmbia	70,7	25,7	119,1	95,2	51,8	49,0	2,4 ^b	21,4	5,9	63,4	100,0
151 Gàmbia	45,3	11,0	86,2	68,7	50,8	41,8	1,2 ^b	29,7	5,4	34,4	74,7 ^b
152 Rwanda	70,3	3,3	150,9	95,9	21,9	..	4,0	69,1 ^b	17,7	70,2	94,2
153 Malawi	72,8	4,6	120,2	90,6	29,4	25,0	..	64,3	20,1	..	..
154 Sudan	69,3	11,5	74,0	39,2	38,0	..	5,9 ^b	6,9	4,9	36,7	61,0
155 Afganistan	..	6,4	106,1	..	28,6	26,8	1,3 ^b	..	16,3	..	..
156 Guinea	..	..	89,9	71,3	35,8	27,7	9,2	45,1	15,4	44,1	82,1
157 Etiòpia	35,9 ^b	..	97,8	78,2	33,4	25,3	3,6	59,7	5,0	59,3	89,7
158 Sierra Leone	39,8	9,1	157,7	..	34,6	24,9	2,0 ^b	..	9,9	44,2	49,4
159 República Centreafricana	54,6	9,3	77,4	59,1	11,9	..	2,3	54,4	25,6	100,2	..
160 Mali	26,2	3,7	91,3	71,5	34,8	28,6	5,4	20,9	14,2	51,4	50,1
161 Burkina Faso	28,7	..	78,5	63,3	19,8	15,4	3,1	28,9	10,5	48,9	87,7
162 Libèria	58,1	12,8	90,6	75,2	31,6	19,5	17,4 ^b	..	6,7	23,9	40,2
163 Txad	32,7	..	82,7	61,0	19,0	10,5	1,9	70,2	21,8	176,2	35,5
164 Guinea Bissau	51,0	..	119,7	52,1	35,9	9,7	2,9	..	18,7	88,1	35,1
165 Moçambic	54,0	3,2	114,2	79,9	20,6	6,2	1,5	56,3	5,5	64,1	67,0
166 Burundi	65,9	..	135,6	99,4	17,9	..	2,5	46,3	33,8	52,0	87,4
167 Níger	28,7	2,9	62,4	54,0	11,0	8,9	1,3	33,2	6,4	40,7	98,4
168 Congo (República Democràtica del)	66,6	19,5	90,4	32,4	34,8	..	5,0	20,5	15,3	39,0	93,3
169 Zimbabwe	91,4	33,4	103,6	89,9	41,0	38,0	3,8 ^b	..	..	..	..

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	99,0 ^b	..	102,5	74,0	105,2	..	..	2,6 ^b	5,6	17,1	52,9
Bhutan	52,8	..	109,1	87,4	61,7	47,5	6,6	9,9	6,4	29,9	91,5
Cuba	99,8	68,8 ^{b,c}	101,9	98,8	91,4	84,3	121,5	4,4	0,5	9,6	100,0 ^b
Dominica	..	26,5 ^{b,c}	81,6	72,3	104,8	68,1	..	9,2	3,9	16,7	59,4
Eritrea	65,3	..	52,3	38,9	30,5	26,0	2,0	26,7	15,4	47,4	89,3
Grenada	..	..	102,6	93,4	107,7	88,6	..	17,4 ^b	2,9	22,6	73,5
Iraq	77,6	26,3	98,0	87,3	46,8	39,6	15,7	29,9 ^b	8,0	20,5	100,0 ^b
Kiribati	..	..	112,8	97,4	87,9	68,3	..	18,6 ^b	..	..	85,4
Liban	89,6	..	101,1	88,3	81,6	74,6	51,5	6,9	8,8	17,8	13,3
Illes Marshall	..	..	93,0	66,3	66,4	44,9	17,0 ^b	..	..	16,9 ^b	..
Mònaco	..	..	127,7	..	153,4	..	..	..	..	..	..
Nauru	..	..	78,8	72,3	46,1	..	..	74,6 ^b	..	..	74,2
Territoris Palestins Ocupats	94,1	47,3 ^{b,c}	80,4	73,3	92,4	88,6	47,2	0,9	0,5	29,0	100,0
Oman	86,7	..	75,0	68,3	88,1	78,2	26,3	0,5	1,1	14,3	100,0 ^b
Palau	..	..	98,8	..	96,9	..	40,2 ^b	..	4,7	..	..
Saint Kitts i Nevis	..	..	85,3	70,6	88,2	78,7	..	32,0	1,5	16,1	63,6

Classificació segons l'IDH	ÈXITS EN EDUCACIÓ		ACCÉS A L'EDUCACIÓ				EFICIÈNCIA DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA		QUALITAT DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Taxa d'alfabetització d'adults	Població amb almenys l'educació secundària completa	Taxa de matriculació en educació primària (% de la població en edat de seguir una educació primària)		Taxa de matriculació en educació secundària (% de la població en edat de seguir una educació secundària)		Taxa de matriculació en educació terciària (% de la població en edat de seguir una educació terciària)	Taxa de deserció, a tots els nivells	Taxa de repetició, a tots els nivells	Relació d'alumnes per mestre	Mestres capacitats en educació primària
	(% de 15 anys o més)	(% de 15 anys o més)	Bruta	Neta	Bruta	Neta	Bruta	(% dels seguidors de l'educació primària)	(% del total de matriculació en educació primària durant l'any anterior)	(nombre d'alumnes per mestre)	(%)
	2005–2008 ^a	2010	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2001–2009 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a	2005–2008 ^a
Saint Lúcia	..	..	98,0	91,5	93,2	79,6	14,8	4,0 ^b	2,4	21,4	87,8
Saint Vincent i les Grenadines	..	..	109,0	94,6	108,2	90,3	..	20,9	4,6	17,0	83,0
Samoa	98,7	..	99,5	90,6	78,3	64,2	7,4 ^b	4,1	1,2	23,8	..
Seychelles	91,8	66,8 ^{b,c}	125,3	99,4	111,8	94,3	..	1,6	..	13,1	77,9 ^b
Tuvalu	..	..	105,6	..	..	..	..	37,4 ^b	..	..	..
Vanuatu	81,3	..	108,7	97,3	40,1	38,1	4,8 ^b	26,6	13,6	..	100,0

Desenvolupats

OCDE	..	73,8	101,7	95,6	101,1	91,8	71,4	2,9	..	..	..
No membres de l'OCDE	..	61,7	108,4	95,6	93,6	86,7	43,0	3,0	1,2	..	..

En via de desenvolupament

Estats àrabs	72,1	..	96,4	80,9	68,8	60,4	22,7	9,5	5,7	..	..
Àsia oriental i el Pacífic	..	..	112,2	93,3	72,8	62,6	20,9	21,3	..	..	..
Europa i Àsia central	97,5	65,1	98,5	92,3	89,3	82,1	54,2	3,3	0,9	..	..
Amèrica llatina i el Carib	91,1	32,5	116,5	94,4	89,8	72,5	36,7	17,8	9,2	..	..
Àsia meridional	62,4	21,6	108,2	86,9	53,5	42,0	12,8	24,1	5,0	..	..
Àfrica subsahariana	62,4	..	101,8	73,6	34,4	29,5	5,5	36,5	9,4	..	..
Desenvolupament humà molt alt	..	73,6	101,9	95,6	100,9	91,7	70,8	3,0	1,7	..	..
Desenvolupament humà alt	92,3	41,0	111,9	94,4	88,9	74,9	43,2	7,3	6,5	..	..
Desenvolupament humà mig	80,7	..	110,2	88,5	64,7	57,0	17,6	22,6	2,9	..	..
Desenvolupament humà baix	61,2	14,3	99,9	73,4	34,7	30,9	6,0	40,4	9,6	..	..
Països menys desenvolupats	59,9	..	101,6	75,5	34,1	30,8	5,4	39,1	11,0	..	..
Món	..	..	106,9	86,1	66,4	60,2	25,7	18,0	5,1	..	..

NOTES

- a Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
- b Les dades es refereixen a un any anterior a l'especificat.
- c Institut d'Estadística de la UNESCO (2010b).

FONTS

Columnes 1 i 3-11: Institut d'Estadística de la UNESCO (2010a).
 Columna 2: Barro i Lee (2010).

Classificació segons l'IDH	RECURSOS			FACTORS DE RISC					MORTALITAT				
	Despesa en salut Per capita (PPA en dòlars EUA)	Metges (per 10.000 persones)	Llits d'hospital	Infants no immunitzats contra			Incidència del VIH		Infantil (per cada 1.000 naixements vius)	Menys de cinc anys (per cada 1.000 habitants)	Adults (per cada 1.000 habitants)		Taxes de mortalitat per malalties no transmissibles, normalitzades per l'edat (per cada 100.000 habitants)
				Diftèria, tètanus i tos ferina	Xarampió	Joves (% entre 15 i 24 anys)	Adults (% entre 15 i 49 anys)	Dones			Homes		
	2007	2000-2009 ^a											

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	4.763	39	39	6	7	0,1	0,1	0,1	3	4	53	81	391
2	Austràlia	3.357	10	39	8	6	<0,1	0,2	0,2	5	6	46	81	355
3	Nova Zelanda	2.497	21	62	11	14	..	0,1	0,1	5	6	57	88	398
4	Estats Units	7.285	27	31	4	8	0,3	0,7	0,6	7	8	79	135	450
5	Irlanda	3.424	31	53	7	11	0,1	0,2	0,2	3	4	56	90	459
6	Liechtenstein	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2	..	..	..
7	Països Baixos	3.509	39	48	3	4	0,1	0,2	0,2	4	5	57	78	425
8	Canadà	3.900	19	34	6	6	0,2	0,4	0,4	6	6	53	87	374
9	Suècia	3.323	36	..	2	4	0,1	0,1	0,1	2	3	48	76	372
10	Alemanya	3.588	35	83	10	5	0,1	0,1	0,1	4	4	54	101	429
11	Japó	2.696	21	139	2	3	..	..	..	3	4	43	87	284
12	República de Corea	1.688	17	86	6	8	<0,1	<0,1	<0,1	5	5	43	108	470
13	Suïssa	4.417	40	55	5	13	0,5	0,4	0,6	4	5	44	76	360
14	França	3.709	37	72	2	13	0,2	0,4	0,4	3	4	55	119	387
15	Israel	2.181	36	58	7	16	0,1	<0,1	0,1	4	5	46	87	368
16	Finlàndia	2.840	33	68	1	3	<0,1	0,1	0,1	3	3	57	129	405
17	Islàndia	3.323	38	75	2	4	0,1	0,2	0,2	2	3	46	66	375
18	Bèlgica	3.323	42	53	1	7	0,1	0,2	0,2	4	5	61	110	437
19	Dinamarca	3.513	32	35	25	11	0,1	0,2	0,2	4	4	67	112	495
20	Espanya	2.671	38	34	3	2	0,2	0,6	0,5	4	4	43	102	379
21	Hong Kong, Xina (RAE)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
22	Grècia	2.727	54	48	1	1	0,1	0,2	0,2	3	4	44	105	436
23	Itàlia	2.686	37	39	4	9	0,2	0,4	0,4	3	4	42	80	372
24	Luxemburg	5.734	29	63	1	4	0,1	0,2	0,2	2	3	56	101	419
25	Àustria	3.763	38	78	17	17	0,1	0,2	0,2	3	4	50	99	409
26	Regne Unit	2.992	21	39	8	14	0,1	0,3	0,2	5	6	59	96	441
27	Singapur	1.643	15	32	3	5	0,1	0,2	0,2	2	3	47	82	345
28	República Txeca	1.626	36	81	1	3	..	<0,1	..	3	4	65	143	559
29	Eslòvenia	2.099	24	47	3	4	..	..	<0,1	3	4	55	132	480
30	Andorra	3.004	37	26	1	2	..	..	..	3	4	44	99	373
31	Esllovàquia	1.555	31	68	1	1	..	..	<0,1	7	8	73	195	628
32	Emirats Àrabs Units	982	15	19	8	8	..	..	..	7	8	60	78	410
33	Malta	4.053	34	78	28	22	0,1	0,1	0,1	6	6	44	77	433
34	Estònia	1.094	33	56	5	5	0,7	1,6	1,3	4	6	84	249	664
35	Xipre	3.034	23	37	3	13	..	..	..	4	4	39	84	412
36	Hongria	1.388	28	71	1	1	<0,1	0,1	0,1	5	7	101	233	693
37	Soldanat de Brunei	1.176	11	26	1	3	..	..	..	6	7	80	106	473
38	Qatar	3.075	28	25	6	8	..	..	..	9	10	53	77	512
39	Bahrain	1.199	30	20	3	1	..	..	..	10	12	82	116	678
40	Portugal	2.284	34	35	3	3	0,3	0,5	0,5	3	4	52	128	456
41	Polònia	1.035	20	52	1	2	0,1	0,1	0,1	6	7	77	205	583
42	Barbados	1.263	.. ^b	76	7	8	0,6	1,3	1,2	10	11	108	168	531

Classificació segons l'IDH	RECURSOS			FACTORS DE RISC						MORTALITAT			
	Despesa en salut <i>Per capita</i> (PPA en dòlars EUA)	Metges (per 10.000 persones)	Llits d'hospital	Infants no immunitzats contra			Incidència del VIH			Menys de cinc anys (per cada 1.000 naixements vius)	Adults (per cada 1.000 habitants)		Taxes de mortalitat per malalties no transmissibles, normalitzades per l'edat (per cada 100.000 habitants)
				Diftèria, tètanus i tos ferina	Xarampió	Joves (% entre 15 i 24 anys)	Joves (% entre 15 i 24 anys)	Adults (% entre 15 i 49 anys)	Dones		Homes		
	2007	2000–2009 ^a											

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	1.987	..	32	7	10	1,5	3,2	3,0	9	13	127	206	509
44	Lituània	1.109	40	81	4	3	0,1	0,1	0,1	6	7	114	314	635
45	Xile	863	11	23	4	8	0,2	0,3	0,3	7	9	60	116	458
46	Argentina	1.322	32 ^b	41	4	1	0,3	0,6	0,5	15	16	86	160	515
47	Kuwait	814	18	18	1	1	..	..	..	9	11	51	68	454
48	Letònia	1.071	30	76	3	3	0,5	0,9	0,8	8	9	115	311	710
49	Montenegro	1.107	20	40	5	11	..	..	..	7	8	90	173	..
50	Romania	592	19	65	3	3	0,2	0,2	0,1	12	14	90	220	706
51	Croàcia	1.398	26	53	4	4	..	..	<0,1	5	6	65	163	578
52	Uruguai	916	37	29 ^c	6	5	0,3	0,6	0,6	12	14	85	158	521
53	Líbia	453	12	37	2	2	..	..	..	15	17	97	170	654
54	Panamà	773	15	22	18	15	0,6	1,1	1,0	19	23	83	140	417
55	Àrabia Saudita	768	16	22	2	3	..	..	..	18	21	103	186	678
56	Mèxic	819	29	17 ^c	2	4	0,2	0,3	0,3	15	17	89	154	501
57	Malàisia	604	7	18	10	5	0,3	0,6	0,5	6	6	97	177	623
58	Bulgària	835	37	64	5	4	..	..	..	9	11	91	214	733
59	Trinitat i Tobago	1.178	12 ^b	27	10	9	1,0	0,3	1,5	31	35	107	219	751
60	Sèrbia	769	20	54	5	8	0,1	0,1	0,1	6	7	91	183	..
61	Bielorússia	704	49	112	3	1	0,1	0,3	0,2	11	13	111	330	854
62	Costa Rica	899	13	13	10	9	0,2	0,4	0,4	10	11	68	124	439
63	Perú	327	..	15	1	10	0,3	0,5	0,5	22	24	95	118	534
64	Albània	505	11	29	1	2	..	..	..	13	14	91	141	752
65	Federació Russa	797	43	97	2	1	0,6	1,3	1,1	12	13	147	396	904
66	Kazakhstan	405	39	77	1	1	0,1	0,2	0,1	27	30	186	432	1.145
67	Azerbaidjan	284	38	79	30	34	0,1	0,3	0,2	32	36	138	228	856
68	Bòsnia i Hercegovina	767	14	30	9	16	..	..	<0,1	13	15	68	147	670
69	Ucraïna	475	31	87	10	6	1,5	1,5	1,6	14	16	151	399	881
70	Iran (República Islàmica de l')	689	9	14	1	2	0,1	0,2	0,2	27	32	95	152	687
71	Macedònia	669	25	46	5	2	..	..	<0,1	10	11	80	151	737
72	Maurici	502	11	33	1	2	1,0	1,8	1,7	15	17	104	214	731
73	Brasil	837	17	24	3	1	0,6	1,0	0,6	18	22	106	210	625
74	Geòrgia	384	45	33	8	4	0,1	0,1	0,1	26	30	85	232	554
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	697	19	13	53	18	..	..	..	16	18	93	195	441
76	Armènia	246	37	41	11	6	0,1	0,2	0,1	21	23	101	240	1.064
77	Equador	434	15	6 ^c	25	34	0,2	0,4	0,3	21	25	121	207	484
78	Belize	279	11	12 ^c	6	4	1,5	0,5	2,1	17	19	129	223	677
79	Colòmbia	516	14	10	8	8	0,3	0,7	0,6	16	20	75	162	483
80	Jamaica	357	9	17 ^c	13	12	0,9	1,7	1,6	26	31	130	220	605
81	Túnisia	463	13	20	1	2	<0,1	0,1	0,1	18	21	72	132	537
82	Jordània	434	26	18	3	5	..	..	..	17	20	116	179	711
83	Türquia	677	15	28	4	3	..	..	..	20	22	73	138	701
84	Algèria	338	12	17	7	12	0,1	0,1	0,1	36	41	119	144	565
85	Tonga	167	3	24	1	1	..	..	..	17	19	228	143	658

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	169	5	21	1	6	..	0,1	0,1	16	18	156	249	767
87	Turkmenistan	153	24	41	4	1	..	..	<0,1	43	48	212	377	1.100
88	República Dominicana	411	19	10 ^c	23	21	0,6	0,3	1,1	27	33	127	188	794
89	Xina	233	14	30	3	6	0,1	0,1	0,1	18	21	84	140	627
90	El Salvador	402	12	8 ^c	6	5	0,5	0,9	0,8	16	18	136	301	518
91	Sri Lanka	179	6	31	2	2	..	<0,1	..	13	15	93	315	681
92	Taiilàndia	286	3	22	1	2	1,2	1,2	1,4	13	14	140	276	516
93	Gabon	650	3	13 ^c	62	45	3,9	1,3	5,9	57	77	301	353	716
94	Surinam	527	5	31	16	14	1,4	2,7	2,4	25	27	128	218	728

Classificació segons l'IDH	RECURSOS			FACTORS DE RISC						MORTALITAT				
	Despesa en salut Per capita (PPA en dòlars EUA)	Metges (per 10.000 persones)	Llits d'hospital	Infants no immunitzats contra			Incidència del VIH			Infantil (per cada 1.000 naixements vius)	Menys de cinc anys	Adults (per cada 1.000 habitants)		Taxes de mortalitat per malalties no transmissibles, normalitzades per l'edat (per cada 100.000 habitants)
				Diftèria, tètanus i tos ferina	Xarmpió	Joves (% entre 15 i 24 anys)	Adults (% entre 15 i 49 anys)	Dones	Homes			Dones	Homes	
	(% d'infants d'un any)	2007	Homes							Total	2008			2008
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	200	12	11	17	14	0,1	0,2	0,2	46	54	163	230	765
96	Paraguai	253	11	13	24	23	0,3	0,7	0,6	24	28	105	170	602
97	Filipines	130	12	5	9	8	..	..	..	26	32	117	227	620
98	Botswana	762	4	18	4	6	15,3	5,1	23,9	26	31	394	419	594
99	Moldàvia	281	27	61	5	6	0,2	0,4	0,4	15	17	141	312	963
100	Mongòlia	138	26	60	4	3	..	0,1	0,1	34	41	145	291	923
101	Egipte	310	24	21	3	8	..	..	..	20	23	151	222	891
102	Uzbekistan	121	26	48	2	2	0,1	0,1	0,1	34	38	140	223	880
103	Micronèsia (Estats Federals de)	373	6	33	21	8	..	..	..	32	39	156	187	682
104	Guyana	197	5	19	7	5	1,7	0,5	2,5	47	61	226	291	835
105	Namíbia	467	3	27 ^c	17	27	10,3	3,4	15,3	31	42	290	356	513
106	Hondures	235	6	7 ^c	7	5	0,4	0,7	0,7	26	31	129	227	761
107	Maldives	514	9	26	2	3	..	..	..	24	28	72	100	953
108	Indonèsia	81	1	6	23	17	0,1	0,3	0,2	31	41	185	226	690
109	Kirguizistan	130	23	51	5	1	0,1	0,2	0,1	33	38	184	343	1,012
110	Sud-àfrica	819	8	28	33	38	12,7	4,0	18,1	48	67	479	563	867
111	República Àrab Síria	154	5	15	18	19	..	..	..	14	16	120	179	679
112	Tadjikistan	93	20	61	14	14	0,1	0,4	0,3	54	64	162	185	884
113	Vietnam	183	6	28	7	8	0,3	0,6	0,5	12	14	110	192	611
114	Marroc	202	6	11	1	4	0,1	0,1	0,1	32	36	88	147	655
115	Nicaragua	232	4	9 ^c	4	1	0,1	0,3	0,2	23	27	123	209	705
116	Guatemala	334	..	6 ^c	15	4	1,5	..	0,8	29	35	159	302	515
117	Guinea Equatorial	543	3	19 ^c	67	49	2,5	0,8	3,4	90	148	356	366	938
118	Cap Verd	148	6	21	2	4	..	..	..	24	29	115	274	591
119	Índia	109	6	9	34	30	0,3	0,3	0,3	52	69	173	250	713
120	Timor Oriental	116	1	..	21	27	..	..	..	75	93	204	275	663
121	Swazilàndia	287	2	21	5	5	22,6	5,8	26,1	59	83	616	631	707
122	República Democràtica Popular Lao	84	3	12	39	48	0,1	0,2	0,2	48	61	288	317	828
123	Illes Salomó	123	1	14	22	40	..	..	..	30	36	136	182	694
124	Cambodja	108	2	..	9	11	0,3	0,8	0,8	69	90	216	294	832
125	Pakistan	64	8	6	27	15	0,1	0,1	0,1	72	89	190	216	717
126	Congo	90	1	16	11	21	2,3	0,8	3,5	80	127	374	389	716
127	São Tomé i Príncipe	183	5	32	1	7	..	..	..	64	98	227	271	788

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128	Kenya	72	1	14	15	10	..	..	..	81	128	364	382	729
129	Bangla Desh	42	3	4	5	11	..	..	..	43	54	230	247	730
130	Ghana	113	1	9	13	14	1,3	0,4	1,9	51	76	247	298	699
131	Camerun	104	2	15	16	20	4,3	1,2	5,1	82	131	403	405	840
132	Myanmar	21	4	6	15	18	0,6	0,7	0,7	71	98	304	368	775
133	Iemen	104	3	7	31	38	..	..	..	53	69	185	249	941
134	Benín	70	1	5	33	39	0,9	0,3	1,2	76	121	291	312	835
135	Madagascar	41	2	3	18	19	0,1	0,2	0,1	68	106	240	286	799
136	Mauritània	47	1	4	26	35	0,5	0,9	0,8	75	118	262	318	812
137	Papua Nova Guinea	65	1	..	48	46	0,7	0,6	1,5	53	69	235	292	772
138	Nepal	53	2	50	18	21	0,3	0,5	0,5	41	51	273	281	769
139	Togo	68	1	9	11	23	2,4	0,8	3,3	64	98	296	351	818
140	Comores	37	2	22	19	24	<0,1	0,1	<0,1	75	105	231	286	713
141	Lesotho	92	1	13	17	15	14,9	5,9	23,2	63	79	633	758	581
142	Nigèria	131	4	5	46	38	2,3	0,8	3,1	96	186	399	424	909
143	Uganda	74	1	4	36	32	3,9	1,3	5,4	85	135	424	451	786
144	Senegal	99	1	3 ^c	12	23	0,8	0,3	1,0	57	108	247	293	852
145	Haití	58	..	13	47	42	1,4	0,6	2,2	54	72	229	306	740
146	Angola	131	1	8	19	21	0,3	0,2	2,1	130	220	383	460	1.071
147	Djibouti	148	2	..	11	27	2,1	0,7	3,1	76	95	283	335	862

Classificació segons l'IDH	RECURSOS			FACTORS DE RISC					MORTALITAT						
	Despesa en salut Per capita (PPA en dòlars EUA)	Metges (per 10.000 persones)	Llits d'hospital	Infants no immunitzats contra		Incidència del VIH			Infantil (per cada 1.000 naixements vius)	Menys de cinc anys	Adults (per cada 1.000 habitants)		Taxes de mortalitat per malalties no transmissibles, normalitzades per l'edat (per cada 100.000 habitants)		
				Difèria, tètanus i tos ferina	Xarampió	Joves (% entre 15 i 24 anys)		Adults (% entre 15 i 49 anys)			Dones	Homes		Dones	Homes
						2008									
2007	2000–2009 ^a							2008	2008	2008	2008	2004			
148 Tanzània (República Unida de)	63	<0,5	11	16	12	0,9	0,5	6,2	67	104	444	475	851		
149 Costa d'Ivori	67	1	4	26	37	2,4	0,8	3,9	81	114	354	367	946		
150 Zàmbia	79	1	19	20	15	11,3	3,6	15,2	92	148	498	538	833		
151 Gàmbia	71	<0,5	11	4	9	0,6	0,2	0,9	80	106	253	300	830		
152 Rwanda	95	<0,5	16	3	8	1,4	0,5	2,8	72	112	281	330	878		
153 Malawi	50	<0,5	11	9	12	8,4	2,4	11,9	65	100	468	498	796		
154 Sudan	71	3	7	14	21	1,0	0,3	1,4	70	109	304	335	986		
155 Afganistan	83	2	4	15	25	..	..	..	165	257	398	543	1.309		
156 Guinea	62	1	3	34	36	1,2	0,4	1,6	90	146	320	352	844		
157 Etiòpia	30	<0,5	2 ^c	19	26	1,5	0,5	2,1	69	109	286	329	817		
158 Sierra Leone	32	<0,5	4	40	40	1,3	0,4	1,7	123	194	368	422	1.033		
159 República Centreafricana	30	1	12	46	38	5,5	1,1	6,3	115	173	467	448	868		
160 Mali	67	1	6	32	32	1,1	0,4	1,5	103	194	365	412	967		
161 Burkina Faso	72	1	9	21	25	0,9	0,5	1,6	92	169	361	388	924		
162 Libèria	39	<0,5	7	36	36	1,3	0,4	1,7	100	145	328	353	931		
163 Txad	72	<0,5	4	80	77	2,8	2,0	3,5	124	209	429	465	910		
164 Guinea Bissau	33	<0,5	10	37	24	1,2	0,4	1,8	117	195	370	436	925		
165 Moçambic	39	<0,5	8	28	23	8,5	2,9	12,5	90	130	458	485	777		
166 Burundi	51	<0,5	7	8	16	1,3	0,4	2,0	102	168	401	425	919		
167 Níger	35	<0,5	3	34	20	0,5	0,9	0,8	79	167	340	374	1.030		
168 Congo (República Democràtica del)	17	1	8	31	33	..	..	..	126	199	373	443	921		
169 Zimbabue	20	2	30	38	34	7,7	2,9	15,3	62	96	752	812	816		

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	946	..	17	1	1	..	..	..	11	12	160	192	674
Bhutan	188	<0,5	17	4	1	<0,1	0,1	0,1	54	81	197	256	708
Cuba	917	64	60	1	1	0,1	0,1	0,1	5	6	81	122	437
Dominica	550	..	38	4	1	..	..	..	9	11	119	209	580
Eritrea	20	1	12	3	5	0,9	0,3	1,3	41	58	197	266	686
Grenada	591	..	26	1	1	..	..	..	13	15	209	245	827
Iraq	78	5	13	38	31	..	..	..	36	44	179	377	1.018
Kiribati	358	2	15	18	28	..	..	..	38	48	175	321	730
República Popular Democràtica de Corea	..	33	132	8	2	..	..	..	42	55	161	229	642
Líban	921	33	34	26	47	0,1	0,1	0,1	12	13	131	191	715
Illes Marshall	357	5	..	7	6	..	..	..	30	36	384	427	961
Mònaco	2.139	..	..	1	1	..	..	..	3	4	53	118	321
Nauru	812	8	35	1	1	..	..	..	36	45	303	448	1.093
Territoris Palestins Ocupats	..	..	..	..	..	..	..	..	24	27	..	..	..
Oman	688	18	20	8	1	..	..	..	10	12	84	155	664
Palau	812	16	50	8	3	..	..	..	13	15	112	232	735
Saint Kitts i Nevis	863	11	55	1	1	..	..	..	14	16	95	180	691
Saint Lucía	608	..	28	4	1	..	..	..	13	13	94	193	522
Saint Vincent i les Grenadines	474	8	30	1	1	..	..	..	12	13	169	305	674
Samoa	237	3	10	54	55	..	..	..	22	26	203	235	766
San Marino	2.810	..	..	13	27	..	..	..	1	2	48	59	357
Seychelles	1.094	15	39	1	1	..	..	..	11	12	109	232	650
Somàlia	..	<0,5 ^b	..	69	76	0,3	0,6	0,5	119	200	373	459	1.148
Tuvalu	150	9	56	1	7	..	..	..	30	36	279	257	979
Vanuatu	145	1	37	24	35	..	..	..	27	33	162	202	749

Classificació segons l'IDH	RECURSOS			FACTORS DE RISC						MORTALITAT			
	Despesa en salut Per capita (PPA en dòlars EUA)	Metges (per 10.000 persones)	Llits d'hospital	Infants no immunitzats contra		Incidència del VIH			Infantil (per cada 1.000 naixements vius)	Menys de cinc anys	Adults (per cada 1.000 habitants)		Taxes de mortalitat per malalties no transmissibles, normalitzades per l'edat (per cada 100.000 habitants)
				Diftèria, tètanus i tos ferina	Xarampió	Joves (% entre 15 i 24 anys)	Adults (% entre 15 i 49 anys)	Dones			Homes	Dones	
				(% d'infants d'un any)									
	2007	2000–2009 ^a		2008			2007		2008	2008	2008	2008	2004

Desenvolupats

OCDE	4.222	..	63	4	7	..	..	..	5	6	60	114	418
No membres de l'OCDE	1.807	..	40	6	11	..	..	..	5	6	54	93	416

En via de desenvolupament

Estats àrabs	287	..	16	15	19	..	..	..	38	50	161	231	810
Àsia oriental i el Pacífic	207	..	20	8	9	..	..	..	23	28	110	170	636
Europa i Àsia central	623	..	52	5	4	..	..	..	20	22	127	296	847
Amèrica llatina i el Carib	732	..	24	10	7	..	..	..	19	23	102	185	560
Àsia meridional	123	..	17	28	25	..	..	..	56	73	181	248	724
Àfrica subsahariana	127	..	19	29	28	..	..	..	86	144	381	420	859
Desenvolupament humà molt alt	4.172	..	49	5	7	..	..	..	5	6	60	114	418
Desenvolupament humà alt	721	..	34	6	5	..	..	..	18	21	106	216	666
Desenvolupament humà mig	179	..	20	20	18	..	..	..	38	49	140	206	678
Desenvolupament humà baix	66	..	13	25	26	..	..	..	83	134	339	376	851
Països menys desenvolupats	54	..	18	22	24	..	..	..	82	126	318	360	851
Món	869	..	30	18	17	..	..	..	44	63	154	221	662

NOTES

- a Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
b Les dades es refereixen a un any anterior a l'especificat.
c Només el sector públic.

FONTS

Columnes 1-5: OMS (2010d).
Columnes 6-8: UNICEF (2010c).
Columnes 9 i 10: ONU (2009d).
Columnes 11 i 12: OMS (2010c).
Columna 13: OMS (2008b)..

Entorn favorable: corrents de finançament i compromisos financers

Classificació segons l'IDH	DESPESA PÚBLICA (% del PIB)							INVERSIÓ ESTRANGERA DIRECTA	ASSISTÈNCIA OFICIAL PER AL DESENVOLUPAMENT			ENTRADES DE REMESES	
	Educació	Salut	Recerca i desen- volupament	Defensa	Servei del deute	Ingressos tributaris	Formació bruta de capital fix	Entrades netes	Total	Per capita	Assignada a sectors socials ^a	Total	Per capita
2000–2007 ^b	2000–2007 ^b	2000–2007 ^b	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008
1 Noruega	6,7	7,5	1,7	1,3	..	28,1	20,8	-0,3	[0,88]	..	..	0,2	144
2 Austràlia	4,7	6,0	2,2	1,8	..	23,1	28,3	4,7	[0,32] ^c	..	..	0,5	220
3 Nova Zelanda	6,2	7,1	1,3	1,1	..	31,7	23,3	4,2	[0,30] ^c	..	..	0,5	147
4 Estats Units	5,5	7,1	2,7	4,3	..	10,3	18,4	2,2	[0,19] ^c	..	..	0,0	10
5 Irlanda	4,9	6,1	1,3	0,6	..	25,4	26,3	-7,4	[0,59] ^c	..	..	0,2	146
6 Liechtenstein	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
7 Països Baixos	5,5	7,3	1,8	1,4	..	23,6	20,5	-0,3	[0,80] ^c	..	..	0,4	201
8 Canadà	4,9	7,1	2,0	1,3	..	14,2	22,6	3,0	[0,32] ^c	..	..	..	..
9 Suècia	6,7	7,4	3,7	1,3	..	..	19,5	8,7	[0,98] ^c	..	..	0,2	89
10 Alemanya	4,4	8,0	2,6	1,3	..	11,8	19,2	0,6	[0,38] ^c	..	..	0,3	135
11 Japó	3,4	6,5	3,4	0,9	..	..	23,4	0,5	[0,19] ^c	..	..	0,0	15
12 República de Corea	4,2	3,5	3,5	2,8	..	16,6	29,3	0,2	..	..	..	0,3	63
13 Suïssa	5,3	6,4	2,9	0,8	..	10,2	22,0	1,3	[0,42] ^c	..	..	0,4	288
14 França	5,6	8,7	2,1	2,3	..	21,8	21,9	3,5	[0,39] ^c	..	..	0,6	255
15 Israel	6,4	4,5	4,7	7,0	..	25,3	18,5	4,8	..	..	..	0,7	195
16 Finlàndia	5,9	6,1	3,5	1,3	..	21,7	20,6	-2,8	[0,44] ^c	..	..	0,3	156
17 Islàndia	7,5	7,7	2,8	0,0	..	24,6	23,9	4,2	..	..	..	0,2	112
18 Bèlgica	6,1	7,0	1,9	1,2	..	25,6	22,7	19,8	[0,48] ^c	..	..	2,1	973
19 Dinamarca	7,9	8,2	2,6	1,4	..	35,6	21,5	0,9	[0,82] ^c	..	..	0,3	162
20 Espanya	4,4	6,1	1,3	1,2	..	10,6	29,4	4,4	[0,45] ^c	..	..	0,7	258
21 Hong Kong, Xina (RAE)	3,3	..	0,8	..	..	..	19,7	29,3	..	..	..	0,2	51
22 Grècia	4,0	5,8	0,5	3,6	..	19,9	19,3	1,5	[0,21] ^c	..	..	0,8	239
23 Itàlia	4,3	6,7	1,1	1,7	..	22,6	20,9	0,7	[0,22] ^c	..	..	0,1	52
24 Luxemburg	3,7	6,5	1,7	..	..	24,5	20,1	215,6	[0,97] ^c	..	..	3,2	3,527
25 Àustria	5,4	7,7	2,5	0,9	..	20,1	22,4	3,5	[0,43] ^c	..	..	0,8	389
26 Regne Unit	5,6	6,9	1,8	2,5	..	28,6	16,7	3,5	[0,43] ^c	..	..	0,3	128
27 Singapur	2,8	1,0	2,6	4,1	..	14,6	28,5	12,5	..	..	..	..	..
28 República Txeca	4,6	5,8	1,6	1,3	..	14,8	23,9	5,0	..	..	..	0,7	136
29 Eslovènia	5,2	5,6	1,5	1,5	..	20,0	27,5	3,5	..	..	..	0,6	170
30 Andorra	3,2	5,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
31 Eslovàquia	3,6	5,2	0,5	1,5	..	13,5	26,1	3,3	..	..	..	2,0	365
32 Emirats Àrabs Units	0,9	1,9	..	..	..	..	20,4	..	..	..	..	..	..
33 Malta	4,8	5,8	0,6	0,7	..	28,6	19,4	12,7	..	..	..	0,6	121
34 Estònia	5,0	4,1	1,1	2,2	..	16,8	29,3	8,3	..	..	..	1,7	297
35 Xipre	7,1	3,0	0,4	1,8	..	56,7	23,3	15,5	..	..	..	1,1	323
36 Hongria	5,4	5,2	1,0	1,2	..	23,6	20,1	40,6	..	..	..	1,7	262
37 Saldanat de Brunei	3,7	1,9	0,0	3,9	..	..	13,0	0,8	..	..	..	..	..
38 Qatar	3,3	2,9	..	..	..	23,1	30,2	..	..	..	..	..	..
39 Bahrain	2,9	2,6	..	3,0	..	1,5	31,9	8,2	0,0	0,0	..	..	..
40 Portugal	5,3	7,1	1,2	2,0	..	22,2	21,7	1,5	[0,27] ^c	..	..	1,7	382
41 Polònia	4,9	4,6	0,6	2,0	11,2	18,4	22,0	2,8	..	..	..	2,0	274
42 Barbados	6,7	4,4	..	..	..	35,6	22,5	6,8	..	18,6	87,3	4,6	658

Classificació segons l'IDH	DESPEJA PÚBLICA (% del PIB)							INVERSIÓ ESTRANGERA DIRECTA	ASSISTÈNCIA OFICIAL PER AL DESENVOLUPAMENT			ENTRADES DE REMESES	
	Educació	Salut	Recerca i desen- volupament	Defensa	Servei del deute	Ingressos tributaris	Formació bruta de capital fix	Entrades netes	Total	Per capita	Assignada a sectors socials ^a	Total	Per capita

2000–2007^b 2000–2007^b 2000–2007^b 2008 2008 2008 2008 2008 2008 2008 2008 2008 2008 2008

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	3,6	3,7	..	..	..	16,7	37,8	9,9	..	..	..	..	..
44	Lituània	4,7	4,5	0,8	1,5	20,6	17,4	24,4	3,7	..	..	..	3,1	435
45	Xile	3,4	3,7	0,7	3,5	9,8	19,8	24,0	9,9	0,0	4,4	63,9	0,0	0
46	Argentina	4,9	5,1	0,5	0,8	3,0	14,2	23,3	3,0	0,0	3,3	69,5	0,2	17
47	Kuwait	3,8	1,7	0,1	3,2	..	0,9	18,9	0,0	..	..	..	..	..
48	Letònia	5,0	3,6	0,6	1,9	18,1	15,0	30,2	4,0	..	..	..	1,8	265
49	Montenegro	..	5,1	1,2	1,8	1,4	..	27,7	19,2	2,4	171,5	52,8	..	..
50	Romania	4,4	3,8	0,5	1,5	9,3	17,9	31,1	6,9	..	..	..	4,7	436
51	Croàcia	3,9	6,6	0,9	1,9	..	20,4	27,6	6,9	0,6	89,7	31,3	2,3	361
52	Uruguai	2,8	5,9	0,4	1,3	4,7	17,2	18,7	6,9	0,1	10,0	59,1	0,3	32
53	Líbia	2,7 ^d	1,9	..	1,3	..	..	27,9	4,4	0,1	9,6	81,0	0,0	3
54	Panamà	3,8	4,3	0,2	0,0	7,2	9,3	22,2	10,4	0,1	8,4	50,7	0,9	58
55	Àrabia Saudita	5,7	2,7	0,0	8,2	..	..	19,3	4,8	0,0	0,0	..	0,0	9
56	Mèxic	4,8	2,7	0,5	0,5	3,9	11,7	22,1	2,1	0,0	1,4	66,0	2,4	247
57	Malàisia	4,5	1,9	0,6	2,0	4,1	16,6	21,7	3,3	0,1	5,9	52,5	0,9	71
58	Bulgària	4,1	4,2	0,5	2,4	10,3	24,2	33,4	18,4	..	..	..	5,3	346
59	Trinitat i Tobago	4,2	2,7	0,1	..	..	25,9	25,3	3,8	0,1	9,1	63,2	0,5	82
60	Sèrbia	4,5	6,1	0,3	2,4	9,6	22,0	20,4	6,0	2,1	142,4	51,5	11,1	753
61	Bielorússia	5,2	4,9	1,0	1,5	2,0	25,5	32,7	3,6	0,2	11,4	81,3	0,7	46
62	Costa Rica	5,0	5,9	0,4	0,0	5,4	15,8	24,2	6,8	0,2	14,6	31,8	2,0	134
63	Perú	2,7	2,5	0,1	1,1	4,1	15,4	26,1	3,2	0,4	16,1	57,9	1,9	85
64	Albània	2,9	2,9	..	2,0	1,3	17,3	32,4	7,6	3,0	122,8	55,7	12,2	476
65	Federació Russa	3,9	3,5	1,1	3,5	4,1	15,7	22,0	4,3	..	..	..	0,4	43
66	Kazakhstan	2,8	2,5	0,2	1,2	29,2	12,7	31,3	11,0	0,3	21,2	43,0	0,1	12
67	Azerbaidjan	1,9	1,0	0,2	3,8	0,7	16,7	20,1	0,0	0,6	27,1	39,9	3,4	179
68	Bòsnia i Hercegovina	..	5,6	0,0	1,4	2,3	21,0	24,4	5,7	2,5	128,0	62,0	14,8	725
69	Ucraïna	5,3	4,0	0,9	2,7	10,1	17,8	25,6	6,1	0,3	13,3	56,2	3,2	125
70	Iran (República Islàmica de l')	4,8	3,0	0,7	2,7	1,0	7,3	25,8	0,6	0,0 ^e	1,4	84,5	0,4	16
71	Macedònia	3,5	4,7	0,2	1,8	5,1	19,7	23,9	6,3	2,3	108,1	52,8	4,3	199
72	Maurici	3,6	2,0	0,4	0,2	1,7	18,2	24,6	4,1	1,2	86,3	21,5	2,3	179
73	Brasil	5,2	3,5	1,0	1,5	3,6	16,4	19,0	2,9	0,0	2,4	67,4	0,3	27
74	Geòrgia	2,9	1,5	0,2	8,5	1,5	23,8	22,5	12,2	7,0	203,6	27,5	5,7	170
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	3,7	2,7	..	1,4	1,9	15,5	19,8	0,1	0,0	2,1	75,7	0,0	5
76	Armènia	3,0	2,1	0,2	3,3	3,0	17,0	40,0	7,8	2,4	98,3	43,3	8,9	345
77	Equador	1,0	2,3	0,2	2,8	5,0	..	23,8	1,8	0,5	17,1	53,8	5,2	210
78	Belize	5,1	2,6	..	1,1	8,2	22,9	25,5	14,0	2,1	81,4	19,0	5,8	243
79	Colòmbia	3,9	5,1	0,2	3,7	3,4	12,6	..	4,3	0,4	21,8	70,7	2,0	109
80	Jamaica	6,2	2,4	0,1	0,6	7,9	25,4	..	9,8	0,6	29,5	33,1	14,9	811
81	Tunísia	7,2	3,0	1,0	1,3	5,6	22,8	25,3	6,5	1,3	46,4	38,5	4,9	191
82	Jordània	4,9 ^d	5,4	0,3	5,9	12,2	18,3	25,6	9,3	3,5	125,6	43,5	17,9	642
83	Turquia	2,9	3,4	0,7	2,2	7,4	18,6	19,9	2,5	0,3	27,4	27,3	0,2	18
84	Algèria	4,3	3,6	0,1	3,0	0,8	46,5	27,0	1,6	0,2	9,2	49,0	1,3	64
85	Tonga	4,7	3,1	..	..	1,9	..	17,1	2,2	9,6	257,0	70,3	35,8	961

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	6,2	2,8	..	1,3	0,7	22,7	16,0	8,9	1,3	53,9	62,1	3,4	143
87	Türkmenistan	..	1,4	..	..	1,2	..	6,5	5,3	0,1	3,6	74,0	..	..
88	República Dominicana	2,2	1,9	..	0,6	3,3	15,9	18,2	6,3	0,3	15,5	43,5	7,8	357
89	Xina	1,9 ^d	1,9	1,5	2,0	0,8	9,4	42,0	3,4	0,0	1,1	49,1	1,1	37
90	El Salvador	3,6	3,6	0,1 ^d	0,5	4,6	13,9	15,0	3,5	1,1	38,1	55,7	17,2	620
91	Sri Lanka	..	2,0	0,2	3,6	3,1	14,2	25,3	1,9	1,8	36,2	28,4	7,3	146
92	Tailàndia	4,9	2,7	0,2	1,5	6,3	16,5	27,4	3,6	-0,3	..	42,7	0,7	28
93	Gabon	3,8	3,0	..	..	4,7	..	24,4	0,1	0,4	37,6	65,4	0,1	8
94	Surinam	..	3,6	..	..	..	..	25,1	-7,7	3,7	195,2	30,1	0,1	4
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	6,3	3,4	0,3	1,5	5,9	17,0	17,2	3,1	3,9	64,9	53,5	6,9	118

Entorn favorable: corrents de finançament i compromisos financers

Classificació segons l'IDH	DESPESA PÚBLICA (% del PIB)							INVERSIÓ ESTRANGERA DIRECTA	ASSISTÈNCIA OFICIAL PER AL DESENVOLUPAMENT			ENTRADES DE REMESES	
	Educació	Salut	Recerca i desen- volupament	Defensa	Servei del	Ingressos tributaris	Formació bruta de capital fix	Entrades netes	Total	Per capita	Assignada a sectors socials*	Total	Per capita
					deute								
2000–2007 ^b	2000–2007 ^b	2000–2007 ^b	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008
96 Paraguai	4,0	2,4	0,1	0,8	2,9	12,5	19,6	2,0	0,8	21,4	42,0	3,1	81
97 Filipines	2,6	1,3	0,1	0,8	6,6	14,1	14,7	0,8	0,0	0,7	34,1	11,2	206
98 Botswana	8,1	4,3	0,4	2,7	0,5	..	23,4	0,8	5,6	377,0	35,8	0,9	59
99 Moldàvia	8,2	5,2	0,5	0,6	7,5	20,5	34,1	11,7	4,5	82,3	51,5	31,4	522
100 Mongòlia	5,1	3,5	0,2	..	1,4	23,2	35,7	13,0	4,8	93,7	39,4	3,8	76
101 Egipte	3,8	2,4	0,2	2,3	1,9	15,4	22,4	5,9	0,8	16,5	37,0	5,4	107
102 Uzbekistan	..	2,3	..	..	2,5	..	23,0	3,3	0,7	6,9	50,2	..	..
103 Micronèsia (Estats Federals de)	7,3	12,6	..	..	..	..	..	..	35,9	855,8	53,3	..	..
104 Guyana	6,1	7,2	..	..	2,3	..	39,7	14,5	14,5	217,8	54,6	24,1	365
105 Namíbia	6,5	3,2	..	3,5	..	27,2	23,4	6,1	2,4	98,0	66,3	0,2	6
106 Hondures	..	4,1	0,0	0,8	2,8	15,8	32,2	6,6	4,1	77,9	43,1	21,5	392
107 Maldives	8,1	6,4	..	..	5,4	21,0	53,5	1,2	4,5	175,0	47,8	0,2	10
108 Indonèsia	3,5	1,2	0,0	1,0	4,8	12,3	27,6	1,8	0,2	5,4	37,8	1,3	30
109 Kirguizistan	6,6	3,5	0,3	3,7	6,6	16,8	22,7	4,6	8,3	68,2	63,0	24,4	234
110 Sud-àfrica	5,1	3,6	1,0	1,3	1,7	27,7	23,2	3,5	0,4	23,1	66,8	0,3	17
111 República Àrab Síria	4,9	1,6	..	3,4	..	..	16,4	3,1	0,3	6,4	50,7	1,5	41
112 Tadjikistan	3,5	1,1	0,1	..	2,7	9,8	19,3	7,3	5,8	42,5	55,2	49,6	372
113 Vietnam	5,3	2,8	0,2	2,4	1,5	..	36,0	10,6	2,9	29,6	35,7	7,9	84
114 Marroc	5,7	1,7	0,6	3,4	4,8	27,5	33,1	2,8	1,4	39,0	47,6	7,8	218
115 Nicaragua	3,1	4,5	0,0	0,7	4,3	17,0	29,4	9,5	11,5	130,4	43,0	12,4	144
116 Guatemala	3,2	2,1	0,0	0,4	4,6	11,3	17,7	2,1	1,4	39,2	43,0	11,4	326
117 Guinea Equatorial	0,6	1,7	..	..	..	..	28,2	..	0,3	57,0	80,0	..	..
118 Cap Verd	5,7	3,4	..	0,5	2,0	23,9	46,6	13,3	12,8	437,1	37,6	9,7	311
119 Índia	3,2	1,1	0,8	2,6	2,7	12,9	34,8	3,6	0,2	1,8	50,4	4,3	44
120 Timor Oriental	7,1	11,5	..	4,7	..	..	21,8	..	9,5	252,3	69,9	..	..
121 Swazilàndia	7,9	3,8	..	..	1,7	27,6	16,5	0,4	2,5	57,6	58,0	3,5	86
122 República Democràtica Popular Lao	2,3	0,8	0,0	0,4	3,8	10,1	37,1	4,1	10,0	79,8	44,7	0,0	0
123 Illes Salomó	2,2 ^d	4,3	..	..	2,8	..	13,4	11,8	35,1	439,8	79,3	3,2	41
124 Cambodja	1,6	1,7	0,0	1,1	0,4	8,2	19,4	7,9	8,1	50,5	60,5	3,1	22
125 Pakistan	2,9	0,8	0,7	2,6	1,8	9,8	20,4	3,3	0,9	9,3	55,1	4,3	42
126 Congo	1,8	1,7	..	1,1	1,3	6,2	20,5	24,5	6,0	139,5	15,8	0,1	4
127 São Tomé i Príncipe	..	5,3	..	..	1,9	..	..	18,9	26,3	293,9	43,2	1,1	13

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	7,0	2,0	..	1,9	1,3	18,9	19,4	0,3	4,0	35,3	51,9	5,6	44
129 Bangla Desh	2,4	1,1	..	1,0	1,2	8,8	24,2	1,2	2,4	12,9	31,8	11,3	56
130 Ghana	5,4	4,3	..	0,7	1,6	22,9	35,9	12,7	8,1	55,4	45,4	0,8	5
131 Camerun	2,9	1,3	..	1,5	1,6	..	17,1	0,2	2,3	27,8	22,9	0,6	8
132 Myanmar	1,3	0,2	0,2	..	..	3,3	11,7	..	..	10,8	24,1	..	3
133 Iemen	5,2	1,5	..	4,2	1,2	..	23,1	5,8	1,3	13,3	62,6	5,3	62
134 Benin	3,6	2,5	..	1,1	1,5	17,3	20,7	1,8	9,6	74,0	48,5	4,1	31
135 Madagascar	2,9	2,7	0,1	1,1	0,3	11,4	35,6	15,6	9,5	44,0	40,5	0,1	1
136 Mauritània	4,4	1,6	..	3,7	4,4	..	25,9	3,6	..	97,1	38,5	0,1	1
137 Papua Nova Guinea	..	2,6	..	0,4	12,7	21,0	18,1	-0,4	4,1	47,2	61,3	0,2	2
138 Nepal	3,8	2,0	..	2,0	1,3	10,4	21,1	0,0	5,6	25,1	46,2	21,6	95
139 Togo	3,7	1,5	..	1,9	6,8	16,3	22,3	2,3	11,7	51,0	33,7	9,8	44
140 Comores	7,6	1,9	..	..	2,3	..	16,1	1,5	7,0	58,2	60,4	2,3	22
141 Lesotho	12,4	3,6	0,1	1,6	1,8	58,9	28,3	13,4	7,0	71,0	71,9	27,0	214
142 Nigèria	..	1,7	..	0,8	0,3	..	..	1,8	0,7	8,5	72,9	4,8	66
143 Uganda	3,8	1,6	0,4	2,3	0,5	12,8	23,3	5,5	11,7	52,3	44,2	5,1	23
144 Senegal	5,1	3,2	0,1	1,6	1,4	16,1	30,2	5,3	8,1	86,6	42,9	9,7	105
145 Haití	..	1,2	..	0,0	..	..	..	0,4	13,1	93,2	50,6	19,6	143
146 Angola	2,6	2,0	..	3,0	2,3	..	12,4	2,0	0,5	20,5	69,1	0,1	5
147 Djibouti	8,7	5,5	..	3,7	2,8	..	38,9	28,9	12,7	142,2	40,3	3,5	36
148 Tanzània (República Unida de)	6,8	3,5	..	1,1	0,3	..	16,4	3,6	11,7	54,9	51,3	0,1	0
149 Costa d'Ivori	4,6	1,0	..	1,5	4,7	15,6	10,1	1,7	2,7	29,9	45,6	0,8	9
150 Zàmbia	1,4	3,6	0,0	2,0	1,3	17,1	22,7	6,6	8,4	86,0	58,3	0,5	5
151 Gàmbia	2,0	2,6	..	..	3,3	..	24,8	8,9	12,8	56,5	15,7	8,2	40

Classificació segons l'IDH	DESPESES PÚBLICA (% del PIB)							INVERSIÓ ESTRANGERA DIRECTA	ASSISTÈNCIA OFICIAL PER AL DESENVOLUPAMENT			ENTRADES DE REMESES		
	Educació	Salut	Recerca i desen- volupament	Defensa	Servei del deute	Ingressos tributaris	Formació bruta de capital fix	Entrades netes	Total	Per capita	Assignada a sectors socials ^a	Total	Per capita	
														(% de l'INB)
	2000–2007 ^b	2000–2007 ^b	2000–2007 ^b	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
152	Rwanda	4,1	4,9	..	1,5	0,4	..	24,1	2,3	21,1	95,7	60,5	1,5	7
153	Malawi	4,2	5,9	..	..	0,8	..	24,2	0,9	21,5	63,9	56,1	0,0	0
154	Sudan	..	1,3	0,3	..	0,8	..	20,2	4,6	4,6	57,6	27,5	5,5	75
155	Afganistan	..	1,8	..	1,9	0,1	5,8	27,6	2,8	45,8	..	47,7	..	..
156	Guinea	1,7	0,6	..	..	4,2	..	15,5	10,1	7,6	32,4	33,0	1,9	7
157	Etiòpia	5,5	2,2	0,2	1,4	0,4	10,2	20,1	0,4	12,5	41,2	42,9	1,5	5
158	Sierra Leone	3,8	1,4	..	2,4	0,3	10,8	14,7	-0,2	19,2	66,0	53,1	7,7	27
159	República Centreafricana	1,3	1,4	..	1,6	1,8	6,2	11,6	6,1	13,2	58,0	30,9	..	..
160	Mali	3,8	2,9	..	1,9	0,8	15,6	23,3	1,5	11,4	75,8	51,5	3,9	27
161	Burkina Faso	4,6	3,4	0,1	1,4	0,6	12,5	20,8	1,7	12,6	65,6	41,4	0,6	4
162	Libèria	2,7	2,8	..	0,6	135,2	..	16,4	17,1	185,0	329,9	13,7	6,9	15
163	Txad	1,9	2,7	..	6,6	2,1	..	14,1	9,9	6,2	37,6	24,9	..	..
164	Guinea Bissau	5,2 ^d	1,6	..	..	4,0	..	23,9	3,5	31,2	83,3	49,1	7,0	19
165	Mogambic	5,0	3,5	0,5	0,8	0,5	..	18,5	6,0	22,9	91,5	49,3	1,2	5
166	Burundi	7,2	5,2	..	4,0	3,7	..	16,4	0,3	43,9	63,0	35,4	0,3	0
167	Níger	3,7	2,8	..	..	0,5	11,5	18,9	2,7	11,3	41,3	45,2	1,5	5
168	Congo (República Democràtica del)	..	1,2	0,5	1,4	6,2	6,3	23,9	8,6	15,6	25,1	46,8	..	..
169	Zimbabwe	4,6	4,1	..	..	7,3	..	21,0	3,0	..	49,0	35,1	..	..

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	3,9	3,2	..	..	..	..	73,7	20,8	0,7	91,3	82,9	1,0	141
Bhutan	5,1	3,3	..	..	6,3	7,9	46,4	2,3	6,2	125,4	46,5	..	..
Cuba	13,6	9,9	0,4	..	..	..	..	..	..	11,3	50,4	..	..
Dominica	4,8	3,9	..	..	5,4	..	32,7	14,6	6,3	312,4	15,4	1,3	62
Eritrea	2,0	1,5	..	..	0,9	..	10,6	2,2	8,7	28,6	54,1	0,5	1
Grenada	5,2	3,6	..	..	3,9	..	29,8	25,3	5,5	300,4	35,6	4,3	263
Iraq	..	1,9	..	5,4	..	..	..	..	..	..	18,1	..	0
Kiribati	17,9	16,1	..	..	..	..	..	..	13,9	269,0	57,7	6,6	93
República Popular Democràtica de Corea	..	3,0	..	..	..	..	..	..	..	9,1	11,2	..	..
Liban	2,0	3,9	..	3,9	15,6	16,3	30,7	12,3	4,0	259,9	45,3	24,5	1,712
Illes Marshall	12,3	14,3	..	..	..	..	..	..	27,3	887,0	43,6	..	..
Mònaco	..	2,9	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Nauru	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3.124,0	39,4	..	..
Territoris Palestins Ocupats	..	..	..	..	..	..	25,7	1,2	0,0	675,2	66,7	14,6	160
Oman	4,0	1,9	..	7,7	..	7,4	12,6	7,5	..	11,4	83,0	0,1	16
Palau	10,3	8,5	..	..	..	..	..	..	23,4	2.147,0	6,4	..	..
Saint Kitts i Nevis	9,9	3,4	..	..	8,8	22,2	41,6	16,1	9,1	924,8	5,0	0,8	91
Saint Lucia	6,3	3,4	0,4 ^d	..	5,2	..	25,9	10,5	2,0	112,3	35,4	0,3	16
Saint Vincent i les Grenadines	7,0	3,3	0,2	..	4,9	..	37,9	20,0	4,7	243,6	33,3	1,8	101
Samoa	5,4	4,2	..	..	2,7	..	..	1,1	7,8	219,2	64,5	25,8	755
San Marino	..	6,1	..	..	..	22,4	..	..	..	..	..	..	..
Seychelles	5,0	3,6	0,4	1,3	12,6	26,0	28,3	43,7	1,6	134,2	37,4	1,4	138
Somàlia	..	..	..	..	..	..	..	..	..	84,7	16,8	..	..
Tuvalu	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1.662,0	41,3	..	..
Vanuatu	6,9	2,7	..	..	0,8	..	24,2	5,8	16,2	398,6	36,9	1,2	30

NOTES

a Les dades es refereixen a l'assignació d'ajuda per a la infraestructura i serveis socials, entre els quals la salut, l'educació, l'aigua, el sanejament, els serveis governamentals, la societat civil, entre d'altres; expressats com a percentatge del total d'assistència oficial per al desenvolupament rebuda. Hi ha diferències en l'assignació de fons entre un país i un altre.

- b** Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
- c** A partir del 1970, els països desenvolupats es van comprometre a gastar el 0,7% de l'ingrés nacional brut en assistència oficial per al desenvolupament. Els valors entre parèntesi es refereixen a l'assistència desemborsada pels països donants.
- d** Es refereix a un any anterior a l'especificat.
- e** Es refereix al 2007.

FONTS

Columna 1: Institut d'Estadística de la UNESCO (2010a).
Columnes 2, 3, 5-8, 12 i 13: Banc Mundial (2010c)

Columna 4: Stockholm International Peace Research Institute (2010b).
Columnes 9-11: OCDE-CAD (2010).

Entorn favorable: economia i infraestructura

Classificació segons l'IDH	ECONOMIA					INFRAESTRUCTURA FÍSICA				INFRAESTRUCTURA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ		
	PIB		PIB per capita		Índex de preus al consum	Densitat viària (km de carreteres per km² de superfície terrestre)	Línies de tren (km)	Transport aeri (càrrega) (milions de tones per km)	Població sense electricitat (% de la població)	Diaris de tirada diària (per milers d'habitants)	Cobertura de ràdio (% de la població)	Cobertura de televisió (% de la població)
	(milers de milions de dòlars EUA)	(PPA en milers de milions de dòlars EUA)	Taxa mitjana de creixement anual (%)	Mitjana de la variació anual (%)								
	2008	2008	2008	1970–2008	2000–2008	2004–2007 ^a	2004–2008 ^a	2005–2008 ^a	2008	2004	2005	2005

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	451,8	280,0	94.759	2,6	1,7	29	4.114	..	..	516	100	98
2	Austràlia	1.015,2	831,2	47.370	1,9	3,0	..	9.661	2.212	..	155	100	100
3	Nova Zelanda	129,9	116,4	30.439	1,2	2,7	35	..	921	..	182	100	100
4	Estats Units	14.591,4	14.591,4	46.350	1,9	2,8	68	227.058	39.314	..	193	..	..
5	Irlanda	267,6	185,2	60.460	3,5	3,6	..	1.919	..	..	182	..	..
6	Liechtenstein	..	..	..	3,2	..	..	..	..	..	..	..	..
7	Països Baixos	871,0	673,6	52.963	1,9	2,0	372	2.896	4.903	..	307	100	100
8	Canadà	1.501,3	1.301,7	45.070	1,9	2,2	14	57.216	1.389	..	175	92	95
9	Suècia	479,0	340,8	51.950	1,6	1,5	95	9.830	..	..	481	100	100
10	Alemanya	3.649,5	2.904,6	44.446	1,9	1,7	181	33.862	8.353	..	267	..	..
11	Japó	4.910,8	4.358,5	38.455	2,1	-0,1	316	20.048	8.173	..	551	..	..
12	República de Corea	929,1	1.344,4	19.115	5,6	3,1	103	3.381	8.727	..	..	100	100
13	Suïssa	491,9	324,4	64.327	1,1	1,0	173	3.499	1.182	..	420	100	99
14	França	2.856,6	2.121,7	44.508	1,8	1,9	172	29.901	6.188	..	163	100	100
15	Israel	202,1	204,0	27.652	1,9	1,7	81	1.005	902	0,0	..	..	..
16	Finlàndia	272,7	192,3	51.323	2,2	1,5	23	5.919	543	..	431	100	100
17	Islàndia	16,7	11,7	52.479	2,5	4,9	13	..	..	..	552	100	100
18	Bèlgica	504,2	377,3	47.085	2,0	2,2	499	3.513	982	..	165	..	..
19	Dinamarca	341,3	202,4	62.118	1,6	2,0	168	2.133	..	..	353	100	100
20	Espanya	1.604,2	1.442,9	35.215	2,1	3,2	..	15.046	1.306	..	144	..	..
21	Hong Kong, Xina (RAE)	215,4	306,5	30.863	4,6	0,0	184	..	..	..	..	48	23
22	Grècia	355,9	329,9	31.670	2,0	3,3	89	2.552	78	..	..	98	98
23	Itàlia	2.303,1	1.871,7	38.492	1,7	2,3	162	16.862	1.279	..	137	100	100
24	Luxemburg	53,7	38,6	109.903	2,9	2,4	201	275	..	..	255	100	100
25	Àustria	413,5	316,1	49.599	2,2	2,0	128	5.755	421	..	311	100	98
26	Regne Unit	2.674,1	2.178,2	43.541	1,9	3,0	172	16.321	6.284	..	290	..	..
27	Singapur	181,9	238,5	37.597	5,0	1,3	472	..	..	0,0	361	..	..
28	República Txeca	215,5	256,9	20.673	0,2	2,5	163	9.487	27	..	183	..	..
29	Eslovènia	54,6	56,3	27.019	2,4	4,4	191	1.228	..	..	..	..	..
30	Andorra	..	..	..	0,8	..	..	..	..	..	..	..	..
31	Eslovàquia	98,5	119,7	18.212	0,9	5,1	89	3.592	46	..	126	..	..
32	Emirats Àrabs Units	..	..	..	4,2	..	5	..	..	0,0	..	100	100
33	Malta	..	..	..	4,3	2,5	705	..	..	..	..	100	100
34	Estònia	23,4	27,7	17.454	0,7	4,3	128	816	1	..	191	92	76
35	Xipre	24,9	21,3	31.410	3,4	2,8	132	..	..	..	..	75	75
36	Hongria	154,7	198,6	15.408	2,2	5,5	210	7.942	..	..	217	100	100
37	Soldanat de Brunei	..	..	..	0,2	0,1	63	..	..	0,0	68	..	..
38	Qatar	..	..	..	0,0	7,3	68	..	..	0,0	..	100	..
39	Bahrain	21,9	27,0	28.240	1,0	1,8	..	..	..	0,0	..	..	..
40	Portugal	243,5	247,0	22.923	2,5	2,9	90	2.842	347	..	..	83	100
41	Polònia	527,9	658,6	13.845	2,7	2,4	83	19.627	79	..	114	92	99
42	Barbados	3,7	..	14.426	1,8	3,7	372	..	..	..	..	..	..

Classificació segons l'IDH	ECONOMIA					INFRAESTRUCTURA FÍSICA				INFRAESTRUCTURA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ		
	PIB		PIB per capita		Índex de preus al consum	Densitat viària (km de carreteres per km ² de superfície terrestre)	Línies de tren (km)	Transport aeri (càrrega) (milions de tones per km)	Població sense electricitat (% de la població)	Diaris de tirada diària (per milers d'habitants)	Cobertura de ràdio (% de la població)	Cobertura de televisió (% de la població)
	(milers de milions de dòlars EUA)	(PPA en milers de milions de dòlars EUA)	(dòlars EUA)	Taxa mitjana de creixement anual (%)								
	2008	2008	2008	1970–2008	2000–2008	2004–2007 ^a	2004–2008 ^a	2005–2008 ^a	2008	2004	2005	2005

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	..	..	..	..	2,2	..	..	1	..	..	..
44	Lituània	47,3	59,6	14.098	-0,5	2,5	124	1.765	1	..	108	100
45	Xile	169,5	242,4	10.084	2,8	3,2	..	5.898	1.308	1,8	51	..
46	Argentina	328,5	570,4	8.236	1,2	10,3	..	35.753	132	2,8	36	..
47	Kuwait	148,0	..	54.260	-1,2	3,0	32	..	..	0,0	..	..
48	Letònia	33,8	37,1	14.908	1,3	6,1	108	2.263	..	..	154	..
49	Montenegro	4,9	8,3	7.859	0,0	..	..	..	..	..	..	..
50	Romania	200,1	289,3	9.300	3,3	12,5	..	10.784	6	..	70	90
51	Croàcia	69,3	78,3	15.637	2,1	2,8	51	2.722	2	..	..	..
52	Uruguai	32,2	42,5	9.654	2,2	9,5	102	2.993	..	0,0	..	98
53	Libia	93,2	101,9	14.802	-1,3	-0,5	..	..	0	0,0	..	..
54	Panamà	23,1	42,4	6.793	2,8	2,1	..	..	..	11,8	65	..
55	Àrabia Saudita	468,8	590,8	19.022	1,1	1,7	10	2.758	1.383	0,8	..	..
56	Mèxic	1.088,1	1.549,5	10.232	1,7	4,5	18	26.677	483	..	..	98
57	Malàisia	221,8	383,7	8.209	4,4	2,3	28	1.665	2.444	0,7	109	..
58	Bulgària	49,9	89,9	6.546	3,3	6,3	37	4.159	2	..	79	..
59	Trinitat i Tobago	24,1	33,5	18.108	2,1	6,1	..	..	49	0,0	..	..
60	Sèrbia	50,1	77,6	6.811	-0,7	16,6	..	4.058	..	..	..	..
61	Bielorússia	60,3	118,8	6.230	1,2	20,2	46	5.491	1	..	81	..
62	Costa Rica	29,7	50,7	6.564	1,9	11,3	72	..	11	0,0	65	..
63	Perú	129,1	245,2	4.477	1,1	2,3	6	2.020	230	22,5	..	..
64	Albània	12,3	22,9	3.911	2,2	2,9	..	423	..	..	..	98
65	Federació Russa	1.679,5	2.258,5	11.832	-0,8	12,6	5	84.158	2.400	..	92	..
66	Kazakhstan	133,4	177,4	8.513	0,2	8,3	3	14.205	16	..	..	..
67	Azerbaidjan	46,1	76,1	5.315	1,1	10,0	68	2.099	12	..	..	100
68	Bòsnia i Hercegovina	18,5	30,5	4.906	10,9	..	43	1.016	..	..	..	..
69	Ucraïna	180,4	336,4	3.899	-1,9	9,8	28	21.676	63	..	131	48
70	Iran (República Islàmica de l')	..	..	..	0,2	15,0	10	7.335	97	1,6	..	..
71	Macedònia	9,5	19,1	4.664	1,3	2,3	54	699	..	..	89	..
72	Maurici	9,3	15,7	7.345	4,0	6,3	99	..	191	0,0	77	100
73	Brasil	1.575,2	1.976,6	8.205	2,2	7,3	20	29.817	1.807	2,2	36	90
74	Geòrgia	12,8	21,4	2.970	0,3	7,1	29	1.513	..	..	4	90
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	314,2	357,8	11.246	0,1	20,6	..	336	2	1,1	93	..
76	Armènia	11,9	18,7	3.873	0,7	3,8	25	845	..	..	8	..
77	Equador	54,7	108,0	4.056	2,2	7,0	15	..	5	8,2	..	..
78	Belize	1,4	2,2	4.218	2,1	3,2	..	..	..	..	..	..
79	Colòmbia	243,8	395,7	5.416	2,0	5,9	15	1.663	1.100	6,7	23	..
80	Jamaica	14,6	20,7	5.438	0,3	11,4	201	..	..	7,4	..	..
81	Tunísia	40,3	82,1	3.903	3,1	3,2	12	2.218	..	1,0	..	..
82	Jordània	21,2	32,3	3.596	1,6	4,2	9	251	141	0,0	..	100
83	Turquia	734,9	991,7	9.942	2,4	18,6	55	8.699	481	..	..	..
84	Algèria	166,5	276,0	4.845	1,1	2,8	5	3.572	17	0,6	..	..
85	Tonga	0,3	0,4	2.687	2,7	9,1	..	..	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	3,6	3,7	4.253	1,5	3,3	..	..	96	..	53	..
87	Turkmenistan	15,3	33,4	3.039	0,3	..	..	3.181	11	..	9	..
88	República Dominicana	45,5	80,8	4.576	3,0	16,0	..	..	..	4,0	39	70
89	Xina	4.327,0	7.903,2	3.267	7,9	2,2	36	60.809	11.386	0,6	74	94
90	El Salvador	22,1	41,7	3.605	1,1	3,9	..	..	18	14,7	38	..
91	Sri Lanka	40,6	91,9	2.013	3,4	11,0	..	1.463	..	23,4	..	..

Classificació segons l'IDH	ECONOMIA					INFRAESTRUCTURA FÍSICA				INFRAESTRUCTURA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ		
	PIB		PIB per capita		Índex de preus al consum	Densitat viària	Línies de tren	Transport aeri (càrrega)	Població sense electricitat	Diaris de tirada diària	Cobertura de ràdio	Cobertura de televisió
	(milions de dòlars EUA)	(PPA en milers de milions de dòlars EUA)	(dòlars EUA)	Taxa mitjana de creixement anual (%)								
	2008	2008	2008	1970–2008	2000–2008	2004–2007 ^a	2004–2008 ^b	2005–2008 ^c	2008	2004	2005	2005
92 Tailàndia	272,4	544,5	4.043	4,4	3,0	35	4.429	2.289	0,6	..	..	..
93 Gabon	14,5	21,1	10.037	0,5	1,5	3	810	68	62,1	..	..	..
94 Surinam	3,0	3,8	5.888	0,9	14,3	..	..	28	..	..	..	..
95 Bolívia (Estat Plurinacional de)	16,7	41,4	1.720	0,9	4,9	6	2.866	9	22,7	..	..	..
96 Paraguai	16,0	29,3	2.561	1,5	8,7	..	..	0	4,8	..	..	..
97 Filipines	166,9	317,1	1.847	1,4	5,5	..	479	277	13,8	79	..	..
98 Botswana	13,4	26,1	6.982	5,9	8,7	4	888	0	52,1	41	..	..
99 Moldàvia	6,0	10,6	1.694	0,2	11,3	38	1.156	..	..	..	..	..
100 Mongòlia	5,3	9,4	1.991	2,3	8,1	..	1.810	6	34,1	20	95	67
101 Egipte	162,3	442,0	1.991	2,5	7,2	9	5.063	195	0,6	..	94	92
102 Uzbekistan	27,9	72,5	1.023	-0,4	..	..	4.230	72	..	..	..	..
103 Micronèsia (Estats Federals de)	0,3	0,3	2.334	1,1	..	..	..	..	..	..	..	..
104 Guyana	1,2	2,3	1.513	1,6	6,6	..	..	..	..	..	..	..
105 Namíbia	8,8	13,6	4.149	0,5	5,4	..	..	0	65,7	28	..	..
106 Hondures	13,3	28,8	1.823	1,4	7,9	..	..	..	28,7	..	..	..
107 Maldives	1,3	1,7	4.135	5,0	..	..	..	..	..	..	..	..
108 Indonèsia	510,7	907,3	2.246	4,3	9,3	20	3.370	395	35,7	..	..	..
109 Kirguizistan	5,1	11,6	958	-1,4	6,1	..	417	2	..	1	..	..
110 Sud-àfrica	276,4	492,2	5.678	0,6	4,3	..	24.487	761	24,2	30	..	..
111 República Àrab Síria	55,2	94,2	2.682	2,2	5,9	21	2.139	14	7,1	..	88	95
112 Tadjikistan	5,1	13,0	751	-2,5	13,0	..	616	5	..	..	..	..
113 Vietnam	90,6	240,1	1.051	4,2	7,1	49	3.147	296	10,9	..	..	..
114 Marroc	88,9	136,8	2.769	2,4	1,9	13	1.989	55	2,8	..	..	..
115 Nicaragua	6,6	15,2	1.163	-0,2	8,6	14	..	..	28,2	..	..	..
116 Guatemala	39,0	65,1	2.848	1,2	7,5	..	..	..	19,7	..	..	..
117 Guinea Equatorial	18,5	22,3	28.103	8,5	5,6	..	..	..	..	..	..	..
118 Cap Verd	1,6	1,6	3.193	2,3	2,1	..	..	2	..	..	90	70
119 Índia	1.159,2	3.356,3	1.017	3,6	4,8	1.001	63.327	1.234	34,2	71	99	..
120 Timor Oriental	0,5	0,9	453	1,0	5,2	..	..	..	81,9	..	..	..
121 Swazilàndia	2,8	5,7	2.429	3,7	6,9	..	300	..	..	24	..	..
122 República Democràtica Popular Lao	5,5	13,2	893	3,4	9,0	13	..	3	43,5	3	..	..
123 Illes Salomó	0,6	1,3	1.263	0,7	9,1	..	..	1	..	11	..	..
124 Cambodja	10,4	28,4	711	1,9	5,6	22	650	1	76,9	..	..	85
125 Pakistan	164,5	421,3	991	2,4	7,1	34	7.791	320	39,8	50	99	..
126 Congo	10,7	14,3	2.966	2,0	3,1	5	795	..	74,7	..	..	..
127 São Tomé i Príncipe	0,2	0,3	1.090	0,7	..	..	..	0	..	..	..	..

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128 Kenya	30,4	60,1	783	0,5	10,7	11	1.917	295	84,6	..	..	..
129 Bangla Desh	79,6	213,5	497	1,8	6,7	..	2.835	84	59,3	..	..	..
130 Ghana	16,7	34,1	713	1,1	16,4	25	953	..	47,1	..	..	..
131 Camerun	23,4	41,9	1.226	1,2	2,3	11	977	26	70,2	..	65	50
132 Myanmar	..	..	..	..	23,7	4	..	3	86,4	..	90	..
133 Iemen	26,6	55,3	1.160	2,2	11,7	14	..	33	62,0	4	..	..
134 Benín	6,7	12,8	771	0,6	3,0	17	758	..	80,8	0	..	..
135 Madagascar	9,5	20,1	495	-1,2	10,8	..	854	12	85,8	..	..	..
136 Mauritània	2,9	..	889	0,6	7,5	1	728	0	..	..	61	19
137 Papua Nova Guinea	8,2	14,3	1.253	1,8	5,9	..	..	22	..	9	..	..
138 Nepal	12,6	31,8	438	1,7	5,5	12	..	7	55,9	..	70	..
139 Togo	2,9	5,4	449	-0,4	2,7	..	..	..	83,6	..	..	..
140 Comores	0,5	0,8	824	0,1	..	..	..	..	..	..	..	..
141 Lesoto	1,6	3,2	791	2,8	7,8	..	..	..	82,9	..	..	..
142 Nigèria	207,1	317,2	1.370	1,0	12,9	21	3.528	10	53,3	..	..	..
143 Uganda	14,3	36,9	453	0,9	6,0	..	259	..	91,9	..	80	40

Classificació segons l'IDH	ECONOMIA					INFRAESTRUCTURA FÍSICA				INFRAESTRUCTURA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ		
	PIB		PIB per capita		Índex de preus al consum	Densitat viària	Línies de tren	Transport aeri (càrrega)	Població sense electricitat	Diaris de tirada diària	Cobertura de ràdio	Cobertura de televisió
	(milers de milions de dòlars EUA)	(PPA en milers de milions de dòlars EUA)	(dòlars EUA)	Taxa mitjana de creixement anual (%)								
	2008	2008	2008	1970–2008	2000–2008	2004–2007 ^a	2004–2008 ^a	2005–2008 ^a	2008	2004	2005	2005
144 Senegal	13,3	21,9	1.087	0,2	2,2	..	..	0	60,6	9	..	..
145 Haití	7,2	11,1	729	-0,6	18,0	..	..	..	60,8	..	60	80
146 Angola	84,9	104,8	4.714	1,4	47,0	..	..	71	71,6	2	..	..
147 Djibouti	0,9	1,8	1.030	-2,1	..	..	781	..	..	..	..	..
148 Tanzània (República Unida de)	20,5	53,7	496	0,9	6,0	..	2.600	1	86,6	2	80	20
149 Costa d'Ivori	23,4	34,0	1.137	-1,1	3,0	25	639	..	50,5	..	..	..
150 Zàmbia	14,3	17,1	1.134	-1,1	16,6	..	1.273	0	78,4	5	..	..
151 Gàmbia	0,8	2,3	489	0,4	8,1	33	..	..	..	..	100	75
152 Rwanda	4,5	10,0	458	1,2	8,5	57	..	..	..	..	100	..
153 Malawi	4,3	11,9	288	1,9	12,7	..	797	2	87,6	..	..	..
154 Sudan	55,9	89,0	1.353	1,9	8,2	..	4.578	47	65,3	..	100	..
155 Afganistan	10,6	32,0	366	1,9	12,9	6	..	..	85,6	..	..	..
156 Guinea	3,8	10,4	386	0,7	..	..	..	..	..	..	..	..
157 Etiòpia	25,6	70,1	317	1,3	11,1	3	..	228	85,1	5	..	..
158 Sierra Leone	2,0	4,3	352	0,2	..	..	..	..	..	..	..	..
159 República Centreafricana	2,0	3,2	458	-0,8	3,0	..	..	..	..	..	..	..
160 Mali	8,7	14,3	688	1,4	2,2	1	..	..	..	..	..	..
161 Burkina Faso	7,9	17,7	522	2,0	2,9	34	622	0	90,6	..	..	..
162 Libèria	0,8	1,5	222	-2,0	..	..	..	..	..	..	..	..
163 Txad	8,4	14,6	770	0,9	2,2	3	..	..	..	..	..	..
164 Guinea Bissau	0,4	0,8	273	1,7	2,3	..	..	..	..	..	..	..
165 Moçambic	9,8	18,7	440	2,2	11,5	..	3.116	7	86,2	3	..	..
166 Burundi	1,2	3,1	144	-0,3	8,5	48	..	..	..	..	..	..
167 Niger	5,4	10,0	364	-1,3	2,4	1	..	..	..	0	100	..
168 Congo (República Democràtica del)	11,7	20,2	182	-3,0	26,9	..	4.007	..	88,7	..	75	90
169 Zimbabwe	..	..	..	-0,5	497,7	..	2.583	7	62,6	..	..	..

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	1,2	1,8	14.048	3,7	..	..	..	..	..	..	..	..
Bhutan	1,3	3,3	1.869	4,5	4,4	..	..	..	..	..	100	20
Cuba	..	..	..	..	..	..	5.076	32	2,7	65	..	98
Dominica	0,4	0,6	4.883	3,4	2,1	..	..	..	..	..	..	..
Eritrea	1,7	3,2	336	0,9	..	..	..	..	69,0	..	..	..
Grenada	0,6	0,9	6.162	3,8	3,1	..	..	..	..	..	..	..
Iraq	..	..	..	..	..	..	2.032	..	14,0	..	..	..
Kiribati	0,1	0,2	1.414	0,1	..	..	..	..	..	..	..	..
República Popular Democràtica de Corea	..	..	..	..	..	21	..	..	74,3	..	..	..
Liban	29,3	49,4	6.978	4,0	..	67	..	..	0,0	54	..	..
Illes Marshall	0,2	..	2.655	-0,1	..	..	..	0	..	0	..	..
Mònaco	..	..	..	..	..	3.850	..	..	..	..	..	..
Territoris Palestins Ocupats	..	..	..	..	3,9	..	..	..	..	10	..	..
Oman	..	..	..	3,4	2,3	16	..	..	3,6	..	100	100
Palau	0,2	..	8.911	-0,1	..	..	..	..	..	..	..	..
Saint Kitts i Nevis	0,5	0,8	11.046	3,7	3,8	..	..	..	..	..	..	..
Saint Lucia	1,0	1,7	5.854	3,0	2,5	..	..	..	..	..	98	..
Saint Vincent i les Grenadines	0,6	1,0	5.480	3,9	3,2	..	..	..	..	..	95	100
Samoa	0,5	0,8	2.926	1,4	6,1	..	..	2	..	..	..	..
San Marino	..	..	..	..	2,3	..	..	..	..	..	100	100
Seychelles	0,8	1,9	9.580	3,2	4,4	..	..	27	..	..	..	..
Somàlia	..	..	..	-1,4	..	..	..	..	..	..	..	..
Vanuatu	0,6	0,9	2.521	1,6	2,4	..	..	..	..	14	..	..

Entorn favorable: economia i infraestructura

Classificació segons l'IDH	ECONOMIA					INFRAESTRUCTURA FÍSICA			INFRAESTRUCTURA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ			
	PIB		PIB per capita		Índex de preus al consum	Densitat viària	Línies de tren	Transport aeri (càrrega)	Població sense electricitat	Diaris de tirada diària	Cobertura de ràdio	Cobertura de televisió
	(milions de dòlars EUA)	(PPA en milions de dòlars EUA)	(dòlars EUA)	Taxa mitjana de creixement anual (%)	Mitjana de la variació anual (%)	(km de carreteres per km ² de superfície terrestre)	(km)	(milions de tones per km)	(% de la població)	(per milers d'habitants)	(% de la població)	(% de la població)
	2008	2008	2008	1970–2008	2000–2008	2004–2007 ^a	2004–2008 ^a	2005–2008 ^a	2008	2004	2005	2005
Desenvolupats												
OCDE	41.979,1	37.872,1	40.976	2,4	..	3.838	516.479	92.753	..	254	..	..
No membres de l'OCDE	..	..	..	2,2	..	6.060	..	..	..	..	..	..
En via de desenvolupament												
Estats àrabs	1.357,1	1.951,6	4.774	-1,1	..	..	..	..	15,2	..	..	..
Àsia oriental i el Pacífic	5.625,7	10.369,7	3.032	1,7	..	..	..	..	..	..	..	..
Europa i Àsia central	3.414,5	4.852,7	8.361	0,1	..	..	176.175	..	..	..	..	..
Amèrica llatina i el Carib	4.202,9	5.963,9	7.567	2,0	..	..	..	..	..	..	..	..
Àsia meridional	1.469,6	4.151,8	954	3,8	..	..	..	..	36,9	..	..	..
Àfrica subsahariana	928,5	1.595,1	1.233	2,7	..	..	..	..	..	..	..	..
Desenvolupament humà molt alt	42.652,4	38.697,1	40.748	2,3	..	6.048	518.300	..	..	254	..	..
Desenvolupament humà alt	8.552,4	11.832,1	8.937	1,1	..	1.332	289.531	..	..	..	..	..
Desenvolupament humà mig	7.635,8	15.560,3	2.200	2,7	..	..	..	17.542	..	..	..	..
Desenvolupament humà baix	771,2	1.425,9	781	-0,4	..	..	..	..	..	..	..	..
Països menys desenvolupats	503,2	1.000,8	664	2,0	..	..	..	..	..	..	..	..
Món	60.042,1	68.323,9	9.120	2,1	..	..	..	..	..	..	..	..

NOTES

a Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.

FONTS

Columnes 1-3 i 6-8: Banc Mundial (2010c).

Columna 4: Càlculs basats en el Banc Mundial (2010c) i en el FMI (2010a).

Columna 5: Càlculs basats en dades sobre l'índex de preus al consum del Banc Mundial (2010c).

Columna 9: Càlculs basats en dades sobre població sense accés a l'electricitat de la IEA (2009) i dades demogràfiques de la ONU DAES (2009d).

Columnes 10-12: Institut d'Estadística de la UNESCO (2010c).

Accés a la tecnologia de la informació i les comunicacions

Classificació segons l'IDH	TELÈFONS			INTERNET			ACCESSIBILITAT I COST			
	Abonats a línies telefòniques mòbils i fixos		Població coberta per xarxa de telefonia mòbil (%)	Usuaris		Abonats a Internet amb banda ampla ^a (per cada 100 persones)	Ordinadors personals (per cada 100 persones)	Càrrec per connexió a telèfon mòbil (dòlars EUA)	Càrrec per connexió a telèfon fix (dòlars EUA)	Preu d'una trucada local de tres minuts d'un telèfon fix (cèntims de dòlar)
	(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)		(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)					
	2008	2000-2008	2008	2008	2000-2008	2008	2006-2008 ^b	2006-2008 ^b	2006-2008 ^b	2006-2008 ^b

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MOLT ALT

1	Noruega	150	27	..	82,5	228	33,3	62,7	17,6	175,5	22
2	Austràlia	147	66	99	70,8	66	24,4	..	24,3	49,5	25
3	Nova Zelanda	149	87	97	71,4	64	21,6	53,0	24,6	36,6	0 ^c
4	Estats Units	140	41	100	75,9	87	23,5	78,7	0,0	39,0	24
5	Irlanda	171	77	99	62,7	310	20,1	58,1	14,5	178,5	11
6	Liechtenstein	150	78	95	66,0	96	55,0	..	33,1	35,5	15
7	Països Baixos	170	36	98	87,0	106	35,1	90,9	14,6	69,6	10
8	Canadà	121	37	98	75,3	94	29,6	94,4	0,0	92,8	0 ^c
9	Suècia	176	34	98	87,7	100	41,2	87,8	15,2	102,4	8
10	Alemanya	191	60	99	75,5	151	27,5	65,5	14,6	87,8	12
11	Japó	124	23	100	75,2	152	23,7	..	0,0	373,8	..
12	República de Corea	138	27	94	75,8	94	32,1	58,1	0,0	54,4	0
13	Suïssa	180	37	100	75,9	66	34,2	97,6	45,2	39,7	23
14	França	149	46	99	67,9	396	28,5	65,2	22,0	80,5	20
15	Israel	167	65	100	47,9	175	23,9	..	57,6	56,3	..
16	Finlàndia	160	29	100	82,5	127	30,5	..	26,2	142,9	22
17	Islàndia	169	30	99	90,0	127	32,9	53,1	28,4	33,0	7
18	Bèlgica	152	52	100	68,1	142	28,0	..	12,5	96,6	24
19	Dinamarca	170	29	114	83,3	118	37,1	55,1	19,4	186,3	14
20	Espanya	153	65	99	55,4	349	20,2	40,0	0,0	117,6	10
21	Hong Kong, Xina (RAE)	225	67	100	67,0	152	28,1	69,3	..	0,0	0 ^c
22	Grècia	176	69	100	43,1	379	13,5	9,4	7,3	51,1	13
23	Itàlia	186	60	100	41,8	88	18,9	..	13,2	140,6	16
24	Luxemburg	198	72	100	79,2	280	29,8	67,7	0,0	84,2	10
25	Àustria	169	40	99	71,2	120	20,7	..	0,0	244,5	14
26	Regne Unit	180	40	100	76,0	195	28,2	80,2	0,0	229,8	13
27	Singapur	170	68	100	69,6	148	21,7	76,0	5,0	37,8	2
28	República Txeca	154	94	100	57,8	500	17,1	..	0,0	34,8	20
29	Eslovènia	152	53	100	55,7	275	21,2	42,7	25,4	130,9	12
30	Andorra	..	..	99	70,5	..	24,5	..	..	52,8	..
31	Eslovàquia	122	125	100	66,0	604	11,2	58,2	14,0	55,7	48
32	Emirats Àrabs Units	242	344	100	65,2	282	12,4	33,1	44,9	49,0	3
33	Malta	152	95	100	48,3	287	24,8	..	0,0	34,6	3
34	Estònia	225	180	100	66,2	127	23,7	25,5	4,7	0,0	13
35	Xipre	163	113	100	38,8	179	16,4	38,3	37,5	147,1	7
36	Hongria	153	122	99	58,5	719	17,5	25,6	7,5	196,1	26
37	Soldanat de Brunei	115	158	..	55,3	623	3,6	..	..	35,3	6
38	Qatar	152	593	100	34,0	1.353	8,1	15,7	54,9	54,9	..
39	Bahrain	214	341	100	51,9	907	14,2	74,6	16,0	53,2	5
40	Portugal	179	74	99	42,1	168	15,3	18,2	..	126,2	18
41	Polònia	141	203	99	49,0	567	12,6	16,9	2,1	96,7	19
42	Barbados	218	265	100	73,7	1.780	64,8	..	25,0	49,0	0 ^c

Classificació segons l'IDH	TELÈFONS			INTERNET			ACCESSIBILITAT I COST			
	Abonats a línies telefòniques mòbils i fixos		Població coberta per xarxa de telefonia mòbil (%)	Usuaris		Abonats a Internet amb banda ampla ^a (per cada 100 persones)	Ordinadors personals (per cada 100 persones)	Càrrec per connexió a telèfon mòbil (dòlars EUA)	Càrrec per connexió a telèfon fix (dòlars EUA)	Preu d'una trucada local de tres minuts d'un telèfon fix (cèntims de dòlar)
	(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)		(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)					
	2008	2000–2008	2008	2008	2000–2008	2008	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b

DESENVOLUPAMENT HUMÀ ALT

43	Bahames	145	236	100	31,5	711	10,1	..	50,0	..	..
44	Lituània	173	235	100	54,4	703	17,8	24,5	2,1	106,1	15
45	Xile	109	173	100	32,5	113	8,5	..	1,9	92,1	9
46	Argentina	141	291	94	28,1	331	8,0	..	48,4	47,7	2
47	Kuwait	126	284	100	36,7	601	1,4	..	17,3	130,1	0 ^c
48	Letònia	127	152	99	60,4	809	8,9	32,8	2,0	..	14
49	Montenegro	176	..	99	47,2	..	10,0	..	7,3	..	100
50	Romania	137	364	98	28,8	679	11,7	19,3	5,6	0,0	23
51	Croàcia	175	176	100	50,5	632	11,9	..	20,3	123,6	13
52	Uruguai	134	233	100	40,2	282	7,3	..	46,1	52,1	10
53	Líbia	93	809	71	5,1	3.130	0,2	..	3,8	38,1	..
54	Panamà	131	429	83	27,5	383	5,8	2,8	30,0	30,6	9
55	Àrabia Saudita	163	837	98	31,5	1.612	4,2	68,3	26,7	80,0	4
56	Mèxic	90	265	100	22,2	368	7,0	14,1	0,0	116,8	15
57	Malàisia	118	228	92	55,8	203	4,9	23,1	2,5	15,0	4
58	Bulgària	166	252	100	34,7	517	11,1	11,0	..	18,0	12
59	Trinitat i Tobago	136	279	100	17,0	127	4,6	13,2	0,0	23,9	12
60	Sèrbia	173	..	93	44,9	..	4,6	19,3	3,6	89,7	1
61	Bielorússia	122	321	99	32,1	1.553	4,9	..	1,5	28,2	1
62	Costa Rica	74	199	69	32,3	540	2,4	..	5,5	39,7	2
63	Perú	83	697	95	24,7	791	2,5	..	13,7	122,1	5
64	Albània	..	..	99	23,9	21.329	2,0	4,6	0,0	143,0	4
65	Federació Russa	172	587	95	31,9	1.450	6,6	13,3	9,6	281,7	3
66	Kazakhstan	117	791	94	10,9	1.582	4,3	..	5,7	117,3	1
67	Azerbaidjan	91	541	99	28,2	20.206	0,7	8,0	4,9	97,3	0 ^c
68	Bòsnia i Hercegovina	112	382	99	34,7	3.169	5,0	6,4	11,2	52,6	7
69	Ucraïna	149	513	100	10,5	1.294	3,5	4,6	22,9	31,6	3
70	Iran (República Islàmica de l')	94	532	95	32,0	3.483	0,4	10,4	30,8	106,1	1
71	Macedònia	145	375	100	41,5	1.596	8,9	36,8	14,3	34,9	7
72	Mauríci	110	204	99	22,2	225	7,2	17,4	3,5	40,4	8
73	Brasil	100	254	91	37,5	1.341	5,3	..	18,7	62,7	15
74	Geòrgia	78	379	98	23,8	4.352	2,2	27,2	6,7	120,7	24
75	Veneçuela (República Bolivariana de)	120	319	90	25,7	776	4,7	..	2,3	31,0	9
76	Armènia	120	572	88	6,2	378	0,2	..	3,3	39,2	5
77	Equador	100	688	84	28,8	2.057	0,3	13,0	5,0	67,2	3
78	Belize	59	237	..	10,6	110	2,6	15,3	25,0	50,0	11
79	Colòmbia	110	423	83	38,5	1.874	4,2	11,2	0,0	36,6	13
80	Jamaica	113	259	101	57,3	1.856	3,6	..	0,0	9,1	3
81	Tunísia	95	813	100	27,1	973	2,2	9,8	4,1	16,2	2
82	Jordània	99	494	99	27,0	1.187	2,2	7,2	0,0	50,5	6
83	Turquia	113	141	100	34,4	916	7,8	..	16,8	5,8	13
84	Algèria	..	..	82	11,9	2.633	1,4	..	7,7	46,5	7
85	Tonga	73	669	90	8,1	250	0,7	..	8,5	61,8	9

DESENVOLUPAMENT HUMÀ MITJÀ

86	Fiji	86	415	65	12,2	758	1,9	..	6,2	57,7	8
87	Turkmenistan	32	334	14	1,5	1.150	0,1	..	..	..	..
88	República Dominicana	82	412	..	21,6	556	2,3	..	0,7	28,9	10
89	Xina	74	329	97	22,5	1.233	6,2	5,6	9,9	..	3
90	El Salvador	131	486	95	10,6	829	2,0	..	0,0	40,0	6
91	Sri Lanka	72	1.104	95	5,8	850	0,5	..	5,5	129,2	5
92	Tailàndia	102	698	38	23,9	600	1,4	..	1,5	119,6	9
93	Gabon	92	734	79	6,2	500	0,2	3,4	..	104,1	15
94	Surinam	97	328	..	9,7	327	1,1	..	0,0	..	..

Classificació segons l'IDH	TELÈFONS			INTERNET			ACCESSIBILITAT I COST				
	Abonats a línies telefòniques mòbils i fixos		Població coberta per xarxa de telefonia mòbil (%)	Usuaris		Abonats a Internet amb banda ampla ^a (per cada 100 persones)	Ordinadors personals (per cada 100 persones)	Càrrec per connexió a telèfon mòbil (dòlars EUA)	Càrrec per connexió a telèfon fix (dòlars EUA)	Preu d'una trucada local de tres minuts d'un telèfon fix (cèntims de dòlar)	
	(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)		(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)						
	2008	2000–2008	2008	2008	2000–2008	2008	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b	
95	Bolívia (Estat Plurinacional de)	57	405	46	10,8	775	0,7	..	0,0	41,4	7
96	Paraguai	103	484	..	14,3	2.136	1,4	..	..	80,2	7
97	Filipines	80	659	99	6,2	265	1,2	7,2	0,9	44,9	0 ^c
98	Botswana	85	355	99	6,2	140	0,5	6,2	2,9	37,1	17
99	Moldàvia	97	389	98	23,4	1.516	3,2	11,4	4,3	173,2	3
100	Mongòlia	74	622	66	12,5	1.000	1,4	24,6	..	43,8	..
101	Egipte	65	678	95	16,6	2.916	0,9	3,9	4,0	74,0	2
102	Uzbekistan	53	746	93	9,0	1.938	0,2	3,1	7,0	12,0	..
103	Micronèsia (Estats Federals de)	39	343	..	14,5	300	0,1	..	50,0	24,0	0 ^c
104	Guyana	..	..	..	26,9	..	0,3	..	22,1	2,5	0
105	Namíbia	56	520	95	5,3	278	0,0	23,9	5,9	35,5	18
106	Hondures	96	1.450	90	13,1	1.177	..	2,5	5,0	25,8	8
107	Maldives	158	1.405	100	23,5	1.096	5,2	20,2	7,7	134,4	6
108	Indonèsia	75	1.555	90	7,9	847	0,2	2,0	..	..	3
109	Kirguizistan	74	927	24	16,1	1.576	0,1	..	10,0	79,7	8
110	Sud-àfrica	102	272	100	8,6	75	0,9	..	18,0	51,5	18
111	República Àrab Síria	52	547	96	17,3	12.156	0,1	8,8	5,7	28,7	..
112	Tadjikistan	58	1.703	..	8,8	19.900	0,1	..	3,7	..	..
113	Vietnam	116	2.881	70	24,2	10.286	2,4	9,5	3,1	25,0	2
114	Marroc	82	585	98	33,0	5.121	1,5	5,7	2,6	77,4	26
115	Nicaragua	60	1.242	..	3,3	270	0,6	..	..	101,8	4
116	Guatemala	120	969	76	14,3	2.350	0,6	..	13,3	82,7	9
117	Guinea Equatorial	54	3.107	..	1,8	1.614	0,0	..	..	..	..
118	Cap Verd	70	370	96	20,6	1.185	1,5	14,0	26,6	29,1	6
119	Índia	34	979	61	4,5	850	0,5	3,2	2,3	6,9	2
120	Timor Oriental	..	..	..	..	..	0,0	..	20,0	36,2	31
121	Swazilàndia	49	788	91	6,9	700	0,1	3,7	11,5	25,8	5
122	República Democràtica Popular Lao	35	3.914	..	8,5	8.691	0,1	..	5,2	36,4	7
123	Illes Salomó	7	330	..	2,0	400	0,3	..	36,2	..	..
124	Cambodja	29	2.551	87	0,5	1.133	0,1	0,4	10,1	50,6	3
125	Pakistan	56	2.632	90	11,1	..	0,1	..	7,1	10,7	3
126	Congo	51	1.888	53	4,3	19.275	..	..	..	..	..
127	São Tomé i Príncipe	35	1.129	20	15,5	282	0,5	..	..	29,5	11

DESENVOLUPAMENT HUMÀ BAIX

128	Kenya	43	3.848	83	8,7	3.260	0,0	..	34,7	33,2	12
129	Bangla Desh	29	5.870	90	0,3	456	0,0	2,3	2,2	29,2	1
130	Ghana	50	3.319	73	4,3	3.223	0,1	1,1	7,0	42,8	16
131	Camerun	33	3.107	58	3,8	1.712	..	..	5,6	89,3	25
132	Myanmar	2	314	10	0,2	..	0,0	0,9	..	..	..
133	Iemen	21	1.172	68	1,6	2.367	..	2,8	6,0	85,1	1
134	Benín	41	3.255	80	1,8	967	0,0	0,7	5,6	215,7	3
135	Madagascar	26	4.134	23	1,7	954	0,0	..	2,0	34,5	35
136	Mauritània	67	6.227	62	1,9	1.100	0,2	4,5	11,1	18,5	22
137	Papua Nova Guinea	10	799	..	1,8	167	..	..	0,0	3,7	4
138	Nepal	17	1.706	10	1,7	898	0,0	..	7,2	25,8	1
139	Togo	26	1.722	85	5,4	250	0,0	..	3,3	111,7	14
140	Comores	19	1.706	40	3,6	1.441	..	..	0,0	120,6	15
141	Lesotho	32	1.375	55	3,6	1.733	0,0	..	6,1	40,8	18
142	Nigèria	43	10.921	83	15,9	29.878	0,0	..	84,4	75,9	14
143	Uganda	28	4.526	100	7,9	6.150	0,0	1,7	4,1	69,7	21
144	Senegal	46	1.134	85	8,4	2.450	0,4	..	5,6	22,3	22
145	Haití	33	2.495	..	10,1	4.900	..	5,1	..	..	..
146	Angola	38	7.493	40	3,1	3.567	0,1	0,6	..	60,0	27
147	Djibouti	15	1.186	85	2,3	1.253	0,3	3,8	28,1	56,2	8
148	Tanzània (República Unida de)	31	4.522	65	1,2	1.200	0,0	..	5,8	16,7	22

Classificació segons l'IDH	TELÈFONS			INTERNET			ACCESSIBILITAT I COST			
	Abonats a línies telefòniques mòbils i fixos		Població coberta per xarxa de telefonia mòbil (%)	Usuaris		Abonats a Internet amb banda ampla ^a (per cada 100 persones)	Ordinadors personals (per cada 100 persones)	Càrrec per connexió a telèfon mòbil (dòlars EUA)	Càrrec per connexió a telèfon fix (dòlars EUA)	Preu d'una trucada local de tres minuts d'un telèfon fix (cèntims de dòlar)
	(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)		(per cada 100 persones)	(% de creixement en funció de la població)					
	2008	2000–2008	2008	2008	2000–2008	2008	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b	2006–2008 ^b
149 Costa d'Ivori	52	1.367	59	3,2	1.550	0,1	..	19,1	22,3	20
150 Zàmbia	29	1.892	50	5,5	3.400	0,0	..	..	13,3	70
151 Gàmbia	73	3.023	85	6,9	852	0,0	3,5	..	28,0	7
152 Rwanda	14	2.268	92	3,1	5.900	0,0	0,3	3,2	46,5	18
153 Malawi	13	1.949	93	2,1	2.007	0,0	..	3,1	..	7
154 Sudan	30	2.916	66	10,2	46.567	0,1	10,7	2,4	0,0	6
155 Afganistan	..	..	75	1,7	..	..	0,4	24,8	31,4	41
156 Guinea	39	5.713	80	0,9	1.025	..	..	..	36,9	..
157 Etiòpia	4	1.042	10	0,4	3.500	..	0,7	47,7	31,8	2
158 Sierra Leone	19	3.264	70	0,3	178	..	..	..	..	..
159 República Centreafricana	4	1.050	19	0,4	850	..	..	2,2	79,1	13
160 Mali	28	6.994	22	1,6	1.233	0,0	0,8	2,2	86,3	12
161 Burkina Faso	18	3.337	61	0,9	1.456	0,0	0,6	6,7	55,8	14
162 Libèria	19	8.851	..	0,5	3.900	..	..	..	..	..
163 Txad	17	11.460	24	1,2	4.233	..	..	..	101,6	..
164 Guinea Bissau	32	4.438	65	2,4	1.137	..	..	..	..	..
165 Moçambic	20	3.178	44	1,6	1.650	0,1	..	0,2	18,8	26
166 Burundi	6	1.307	80	0,8	1.200	..	0,9	2,9	9,7	..
167 Níger	13	8.801	45	0,5	1.900	..	..	11,2	33,5	17
168 Congo (República Democràtica del)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
169 Zimbabwe	16	288	75	11,4	2.742	0,1	7,6	..	..	..

ALTRES PAÏSOS O TERRITORIS

Antigua i Barbuda	202	190	100	75,0	1.200	14,5	20,7	..	68,5	..
Bhutan	41	1.869	21	6,6	1.900	0,3	2,5	1,7	13,8	3
Cuba	13	190	77	12,9	2.317	0,0	5,6	120,0	..	..
Dominica	161	370	..	37,6	338	15,4	..	..	55,6	7
Eritrea	3	388	80	4,1	3.900	..	1,0	91,1	65,0	4
Grenada	86	148	..	23,2	484	9,8	..	13,0	85,2	6
Iraq	61	2.652	72	1,0	..	..	..	..	159,4	1
Kiribati	5	37	..	2,1	33	..	..	..	..	..
República Popular Democràtica de Corea	5	136	0	0,0	..	..	..	..	..	3
Liban	52	65	100	22,5	215	5,0	10,2	47,0	29,9	8
Illes Marshall	9	21	..	3,7	175	..	..	..	..	..
Mònaco	..	..	..	..	..	41,9	..	..	..	..
Territoris Palestins Ocupats	38	236	95	9,0	922	2,4	..	..	..	..
Oman	125	810	96	20,0	559	1,2	16,9	26,0	26,0	65
Palau	96	..	95	..	..	0,5	..	..	..	..
Saint Kitts i Nevis	204	334	..	32,5	492	21,7	..	..	..	..
Saint Lucia	124	307	..	58,8	1.142	9,1	..	0,0	46,3	6
Saint Vincent i les Grenadines	140	461	100	60,5	1.786	8,6	..	0,0	37,0	7
Samoa	85	1.287	..	5,0	800	0,1	2,3	17,6	20,2	6
San Marino	146	..	98	54,8	..	15,7	79,0	..	141,4	6
Seychelles	133	140	98	39,0	445	4,1	21,6	9,1	55,4	8
Somàlia	8	592	..	1,1	580	..	..	..	..	..
Tuvalu	..	..	..	..	..	4,6	..	..	75,3	..
Vanuatu	20	562	50	7,3	325	0,1	..	45,2	88,8	30

NOTES

- a Quantitat d'abonats a línies digitals, mòdem per cable o altres tipus de banda ampla fixa per cada 100 persones. Inclou connexions d'abonats a línies digitals i analògiques amb velocitats de 56 kilobits per segon i superiors.
- b Les dades es refereixen a l'any més recent disponible durant el període especificat.
- c Trucades locals gratuïtes.

FONTS

Columna 1: Càlculs basats en dades sobre abonats a telèfons mòbils i línies telefòniques del Banc Mundial (2010c).

Columnes 2 i 5: Càlculs basats en dades sobre abonats a telèfons mòbils i línies telefòniques del Banc Mundial (2010c) i dades demogràfiques de l'ONU DAES (2009d).

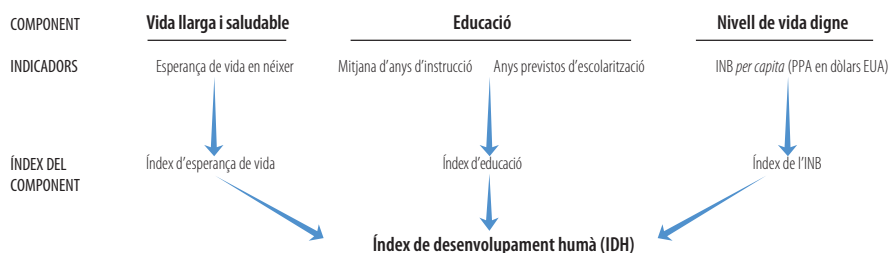
Columnes 3 i 6-10: IUT (2009).

Columna 4: Banc Mundial (2010c).

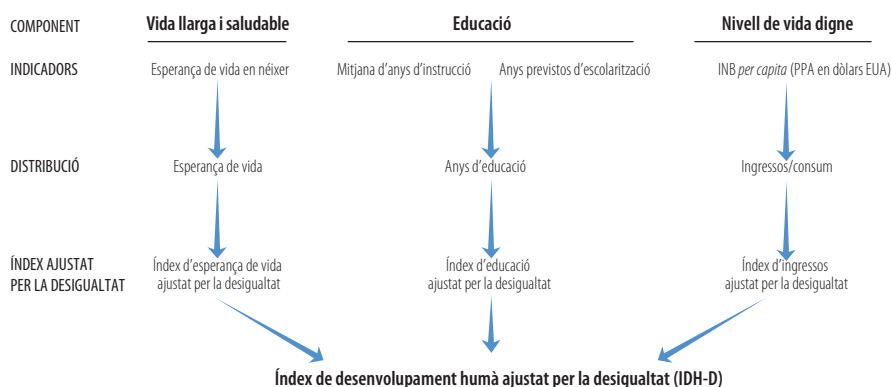
Notes tècniques

Càlcul dels índexs de desenvolupament humà

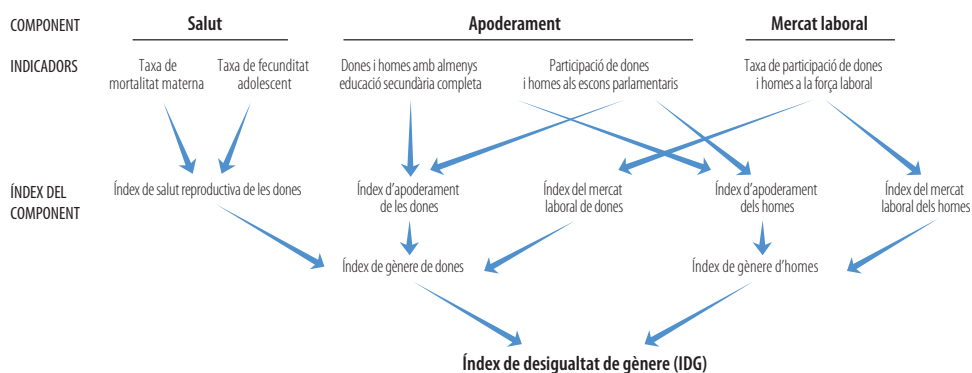
Índex de desenvolupament humà (IDH)

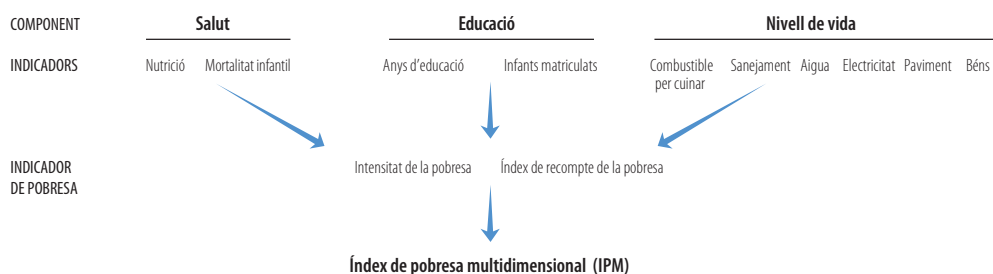
Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat (IDH-D)

Índex de desigualtat de gènere (IDG)

Índex de pobresa multidimensional (IPM)

Nota tècnica 1. Com es calcula l'índex de desenvolupament humà

L'índex de desenvolupament humà (IDH) és una mesura sinòptica del desenvolupament humà. Mesura el progrés mitjà aconseguit per un país en tres dimensions bàsiques del desenvolupament humà: gaudir d'una vida llarga i saludable, accés a l'educació i un nivell de vida digne. L'IDH és la mitjana geomètrica d'índexs normalitzats que mesuren els èxits en cada dimensió.

Fonts d'informació

- Esperança de vida en néixer: ONU (2009d)
- Mitjana d'anys d'instrucció: Barro i Lee (2010)
- Anys previstos d'escolarització: Institut d'Estadística de la UNESCO (2010a)
- Renda nacional bruta (RNB) per capita: Banc Mundial (2010g) i FMI (2010a)

Com es creen els índexs de cada dimensió

El primer pas és crear subíndexs per a cada dimensió. S'han de determinar valors mínims i màxims (valors límits) per transformar els indicadors en índexs que prenguin valors entre 0 i 1. Com que la mitjana geomètrica s'utilitza amb finalitat d'agregació, el valor màxim no afecta la comparació relativa (en termes percentuals) entre dos països o períodes de temps determinats. Els valors màxims es fixen segons els valors reals màxims observats dels indicadors dels països en la sèrie temporal utilitzada, és a dir, 1980-2010. Els valors mínims sí que afectaran les comparacions, de manera que s'utilitzen valors factibles de concebre adequadament com a valors de subsistència o zeros «naturals». Per tant, l'avenç es mesura en relació amb els nivells mínims que una societat necessita per sobreviure en el temps. Els valors mínims es fixen en 20 anys per a l'esperança de vida, en 0 anys per a totes dues variables d'educació i en 163 dòlars EUA per a la RNB per capita. L'esperança de vida mínima es basa en proves històriques de llarga data proporcionades per Maddison (2010) i Riley (2005)¹. Les societats poden subsistir sense educació formal, la qual cosa justifica el mínim de 0 en aquest cas. Finalment, per garantir la supervivència es necessita un nivell bàsic d'ingressos: 163 dòlars EUA és el valor més baix registrat per un país en els registres històrics (Zimbabwe, el 2008) i correspon a menys de 0,45 dòlars EUA (45 centaus) per dia, poc més d'una tercera part del llindar de pobresa fixat pel Banc Mundial en 1,25 dòlars EUA per dia.

Valors límits de l'índex de desenvolupament humà d'aquest informe

Dimensió	Màxim observat	Mínim
Esperança de vida	83,2 (Japó, 2010)	20
Mitjana d'anys d'instrucció	13,2 (Estats Units, 2000)	0
Anys previstos d'escolarització	20,6 (Austràlia, 2002)	0
Índex combinat d'educació	0,951 (Nova Zelanda, 2010)	0
Renda per capita (dòlars EUA, PPA)	108.211 (Unió dels Emirats Àrabs, 1980)	163 (Zimbabwe, 2008)

Una vegada definits els valors mínims i màxims, els subíndexs es calculen de la següent manera:

$$\text{Índex de la dimensió} = \frac{\text{valor real} - \text{valor mínim}}{\text{valor màxim} - \text{valor mínim}} \quad (1)$$

En el cas de l'educació, l'equació 1 s'aplica a cadascun dels dos subcomponents; a continuació es crea una mitjana geomètrica dels índexs resultants i, finalment, es torna a aplicar l'equació 1 a la mitjana geomètrica dels índexs utilitzant 0 com a mínim i la mitjana geomètrica més alta dels índexs resultants del període considerat com a màxim. Això equival a utilitzar l'equació 1 per calcular la mitjana geomètrica de tots dos subcomponents. Atès que l'índex de cada dimensió és un valor substituït de les capacitats en la dimensió corresponent, és probable que la funció de transformació de la renda en capacitats sigui cònca (Anand i Sen, 2000c). Per tant, en el cas de la renda, s'utilitza el logaritme natural dels valors mínims i màxims reals.

Agregació dels subíndexs per produir l'índex de desenvolupament humà

L'IDH és la mitjana geomètrica dels índexs de les tres dimensions:

$$(I_{\text{Vida}}^{1/3} \cdot I_{\text{Educació}}^{1/3} \cdot I_{\text{Renda}}^{1/3}) \quad (2)$$

L'expressió 2 dona compte de la substitubilitat imperfecta que existeix entre les dimensions de l'IDH. D'aquesta manera, s'aborda una de les crítiques més serioses a la fórmula d'agregació lineal, que permetia una perfecta substitució entre dimensions. Certa substitubilitat és inherent a la definició de qualsevol índex que augmenti amb els valors dels seus components.

Exemple: Xina

Indicador	
Esperança de vida en néixer (anys)	73,5
Mitjana d'anys d'instrucció (anys)	7,5
Anys previstos d'escolarització (anys)	11,4
RNB per capita (dòlars EUA, PPA)	7.263

Nota: valors arrodonits.

$$\text{Índex d'esperança de vida} = \frac{73,5 - 20}{83,2 - 20} = 0,847$$

$$\text{Índex de mitjana d'anys d'instrucció} = \frac{7,5 - 0}{13,2 - 0} = 0,568$$

$$\text{Índex d'anys previstos d'escolarització} = \frac{11,4 - 0}{20,6 - 0} = 0,553$$

$$\text{Índex d'educació} = \frac{\sqrt{0,568 \cdot 0,553} - 0}{0,951 - 0} = 0,589$$

$$\text{Índex de renda} = \frac{\ln(7.263) - \ln(163)}{\ln(108.211) - \ln(163)} = 0,584$$

$$\text{Índex de desenvolupament humà} = \sqrt[3]{0,847 \cdot 0,589 \cdot 0,584} = 0,663$$

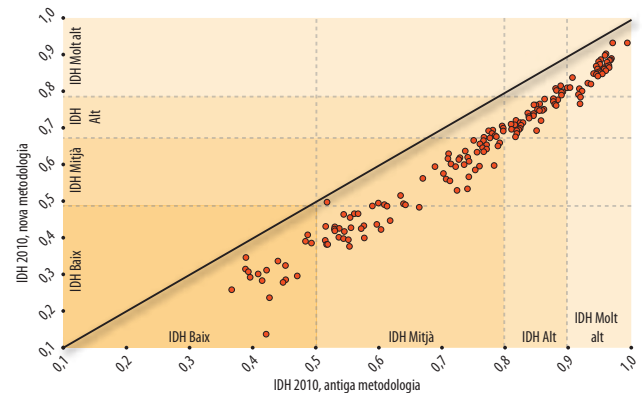
Efectes generals de les millores metodològiques de l'índex de desenvolupament humà

Les millores metodològiques de l'IDH, amb nous indicadors i la nova forma funcional, han generat canvis substancials (figura T1.1). L'adopció d'aquesta mitjana geomètrica produeix valors inferiors de l'índex. Els canvis més notoris es registren en països amb desenvolupament dispar entre les dimensions. La mitjana geomètrica exerceix només un impacte moderat en les classificacions de l'IDH. Fixar els límits superiors en els valors màxims reals té menys conseqüències en els valors de l'índex general i encara menys en les classificacions.

Anàlisi de les tendències històriques d'aquest informe

L'anàlisi de les tendències històriques presentada als capítols 2 i 3 es basa en una versió diferent de l'IDH, l'IDH híbrid, que aplica

FIGURA T1.1 IDH 2010: Metodologia actual i anterior

Font: càlculs de l'OIDH a partir de la seva base de dades

la mateixa fórmula d'agregació que el nou IDH al conjunt de fonts i indicadors utilitzats en informes anteriors (des del 1995), amb la finalitat de permetre anàlisis més prolongades en el temps. La interpolació lineal es va utilitzar per obtenir els valors que faltaven quan es comptaven tant valors anteriors com posteriors. Quan no estaven disponibles per al període complet, es van estimar les taxes de matriculació bruta, utilitzant el valor disponible més recent (per a les projeccions cap endavant) i el valor disponible més antic (per a les projeccions cap enrere). Una anàlisi de sensibilitat va demostrar que els resultats de l'anàlisi eren sòlids enfront de les tècniques d'extrapolació alternativa. Les anàlisis dels capítols 2 i 3 també recorren al criteri de la desviació de la línia d'ajustament per avaluar comparativament els canvis de l'IDH híbrid en el temps. Aquesta mesura avalua el progrés dels països en comparació amb l'avenç mitjà de països amb un nivell semblant de l'IDH a l'inici. Es calcula com el residual d'una regressió del polinomi fraccional de segon grau del percentatge de la taxa de creixement anual de l'IDH sobre el logaritme del seu valor d'IDH inicial. El requadre estadístic 2 informa sobre la classificació del país en la desviació de la línia d'ajustament de l'IDH per al període 1980-2010. Vegeu una descripció de models de regressió sobre la base de funcions de polinomis fraccionals d'una covariable contínua a Royston i Altman (1994).

L'índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat (IDH-D) ajusta l'IDH segons la desigualtat en la distribució de les dimensions entre la població. Es basa en un conjunt d'índexs compostos sensibles a la distribució proposat per Foster, López-Calba i Szekely (2005), que alhora fa ús de la família de mesures de desigualtat d'Atkinson (1970). Es calcula com una mitjana geomètrica de mesures geomètriques per a cada dimensió per separat (per veure detalls, consulteu Alkire i Foster, 2010). L'IDH-D dona compte de les desigualtats en les dimensions de l'IDH «descomptant» el valor mitjà de cada dimensió segons el seu nivell de desigualtat. L'IDH-D serà idèntic a l'IDH si no existeix desigualtat entre les persones, però descendeix per sota de l'IDH a mesura que augmenta la desigualtat. En aquest sentit, l'IDH-D és el nivell real de desenvolupament humà (tenint en compte la seva desigualtat), mentre que l'IDH es pot considerar com un índex de desenvolupament humà «potencial» (o el nivell màxim de l'IDH-D) que es podria aconseguir si no hi hagués desigualtat. La «pèrdua» en desenvolupament humà potencial a causa de la desigualtat ve donada per la diferència entre l'IDH i l'IDH-D i es pot expressar en termes percentuals.

Fonts d'informació

Com que l'IDH es basa en agregats a nivell de països, com ara els comptes nacionals per a la renda, l'IDH-D ha de fer ús de fonts alternatives de dades per saber com es distribueix cada dimensió. Les distribucions es mesuren en unitats diferents: la renda i els anys d'educació es distribueixen per individus, mentre que l'esperança de vida es distribueix per intervals d'edat. Les dades disponibles no necessàriament corresponen als mateixos individus o a les mateixes llars.

La desigualtat en la distribució de les dimensions de l'IDH es calcula per a les variables següents:

- Esperança de vida: dades de taules abreujades de mortalitat proveïdes per ONU-DAES (2009d). Aquesta distribució està disponible per intervals d'edat (0-1, 1-5, 5-10... 85+), amb taxes de mortalitat i edat mitjana en morir especificades per a cada interval.
- Anys d'educació i renda (o consum) familiar: dades d'enquestes de llars harmonitzades en bases de dades internacionals: l'Estudi sobre Ingressos de Luxemburg de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic; l'enquesta sobre ingressos i condicions de vida Eurostats de la UE; la Base de Dades sobre Distribució Internacional de la Renda del Banc Mundial; l'Enquesta Agrupada d'Indicadors Múltiples del Fons de les Nacions Unides per a la Infància; l'Enquesta Demogràfica i Sanitària de l'Agència dels Estats Units per al Desenvolupament Internacional; l'Enquesta sobre Salut

Mundial de l'Organització Mundial de la Salut, i la Base de dades sobre Desigualtat de la Renda en el Món de la Universitat de les Nacions Unides.

- Desigualtat en la dimensió del nivell de vida, la qual utilitza la renda familiar disponible per capita, el consum familiar per capita o la renda imputada sobre la base d'una metodologia d'igualació d'actius (Harttgen i Klasen, 2010).

Vegeu el recompte complet de les fonts de dades utilitzades per calcular la desigualtat a Kovacevic (2010a).

Com calcular l'IDH-D

El càlcul d'aquest índex requereix tres passos.

Pas 1. Mesurar la desigualtat en les distribucions subjacents

L'IDH-D fa ús de la família de mesuraments de la desigualtat d'Atkinson (1970) i fixa el paràmetre d'aversion ϵ en u^2 . En aquest cas, la mesura de desigualtat és $A = 1 - g/\mu$, on g és la mitjana geomètrica i μ és la mitjana aritmètica de la distribució. La fórmula és la següent:

$$A_x = 1 - \frac{\sqrt[n]{X_1 \dots X_n}}{\bar{X}} \quad (1)$$

on $\{X_1, \dots, X_n\}$ indica la distribució subjacent d'una determinada dimensió. A_x s'obté per a cada variable (esperança de vida, anys d'instrucció i renda o consum disponible per capita), a partir de dades d'enquestes de llars i de les taules de mortalitat³.

La mitjana geomètrica de l'equació 1 no permet valors zero. En el cas de la mitjana d'anys d'instrucció s'agrega un any a totes les observacions vàlides per computar la desigualtat. Els valors atípics (*outliers*) de la renda per capita —renda extremadament alta, renda negativa o renda nul·la— s'aborden truncant el 0,5 del percentil superior de la distribució, a fi de reduir la influència de la renda extremadament alta, i reemplaçant la renda negativa o la renda nul·la pel valor mínim del 0,5 del percentil inferior de la distribució de renda positiva.

Per conèixer més detalls sobre el mesurament de la desigualtat en la distribució dels indicadors de l'IDH, vegeu Alkire i Foster (2010).

Pas 2. Ajustar els índexs de la dimensió segons la desigualtat

La consecució mitjana en una dimensió, $\bar{X}$, s'ajusta per la desigualtat de la manera següent:

$$\bar{X}^* = \bar{X} (1 - A_x) = \sqrt[n]{X_1 \dots X_n}$$

Així $\bar{X}^*$, la mitjana geomètrica de la distribució, redueix la mitjana segons la desigualtat present en la distribució, posant èmfasi en l'extrem inferior de la distribució.

Els índexs de les dimensions ajustades per la desigualtat, I_{I_x} , s'obtenen en multiplicar per $(1 - A_x)$, els índexs de les dimensions de l'IDH, I_x , on A_x és la mesura d'Atkinson corresponent:

$$I_{I_x} = (1 - A_x) \cdot I_x$$

L'índex de renda ajustat per la desigualtat, $I_{I_{Renda}}^*$, es basa en l'índex exponencial de la RNB sense transformació logarítmica, $I_{I_{Renda}}^*$. Això permet que l'IDH-D doni compte de l'efecte complet de la desigualtat en la renda.

Pas 3. Calcular l'IDH-D

L'IDH ajustat per la desigualtat (IDH-D) és la mitjana geomètrica dels índexs de les tres dimensions ajustats per la desigualtat. En primer lloc, es calcula l'IDH-D que inclou l'índex de renda sense transformació logarítmica ($IDH-D^*$):

$$IDH-D^* = \sqrt[3]{I_{I_{Vida}} \cdot I_{I_{Educació}} \cdot I_{I_{Renda}}^*} =$$

$$\sqrt[3]{(1 - A_{Vida}) \cdot I_{Vida} \cdot (1 - A_{Educació}) \cdot I_{Educació} \cdot (1 - A_{Renda}) \cdot I_{Renda}^*}$$

Després es calcula l'IDH sobre la base de l'índex de renda sense transformació logarítmica (IDH^*). Aquest és el valor que tindria l' $IDH-D^*$ si totes les consecucions es distribuïssin d'una manera equitativa:

$$IDH^* = \sqrt[3]{I_{Vida} \cdot I_{Educació} \cdot I_{Renda}^*}$$

La pèrdua percentual de l' IDH^* a causa de les desigualtats en cada dimensió es calcula de la següent manera:

$$Pèrdua = 1 - \frac{IDH-D^*}{IDH^*} = 1 - \sqrt[3]{(1 - A_{Vida}) \cdot (1 - A_{Educació}) \cdot (1 - A_{Renda})}$$

Si se suposa que la pèrdua percentual a causa de la desigualtat en la distribució de la renda és exactament igual, tant per a la renda mitjana com per al seu logaritme, l'IDH ajustat per la desigualtat (IDH-D) es pot calcular de la següent manera:

$$IDH-D = \left(\frac{IDH-D^*}{IDH^*} \right) \cdot IDH$$

Que equival a:

$$IDH-D = \sqrt[3]{(1 - A_{Vida}) \cdot (1 - A_{Educació}) \cdot (1 - A_{Renda})} \cdot IDH$$

Notes sobre la metodologia i les seves limitacions

L'IDH-D es basa en un índex que satisfà la propietat de consistència en subgrups. Això garanteix que una millora o el deteriorament en la distribució del desenvolupament humà a l'interior de certs grups de la societat (mentre el desenvolupament humà es manté constant en els altres grups) es veurà reflectit a través de canvis en la mesura global del desenvolupament humà. Es tracta, a més, d'un índex independent del trajecte (*path independent*), és a dir, l'ordre en què s'agreguen les dades d'individus, grups d'individus i de les dimensions dona el mateix resultat, per la qual cosa no cal dependre d'una seqüència particular o d'una sola font d'informació. Això permet fer estimacions per a un gran nombre de països.

Encara que l'IDH-D mira de trobar les pèrdues de desenvolupament humà causades per la desigualtat, el mesurament de la desigualtat en qualsevol dimensió implícitament combina la manca d'equitat i la desigualtat a causa de l'atzar, les opcions i les circumstàncies. Per tant, no tracta els temes ètics en termes de polítiques sobre la pertinència, o no, de distingir aquests aspectes (vegeu les aplicacions a l'Amèrica Llatina a Roemer, 1998, i Banc Mundial, 2005b).

El principal desavantatge de l'IDH-D és la seva insensibilitat a l'associació, és a dir, no captura les desigualtats simultànies. Per tal que la mesura sigui sensible a aquest aspecte, la totalitat de les dades de cada individu ha de provenir d'una única enquesta, la qual cosa és actualment impossible.

Exemple: Eslovènia

Indicador	Índex de la dimensió	Mesura de la desigualtat (A1)	
		Índex ajustat per la desigualtat	
Esperança de vida	78,8	0,930	$(1 - 0,043) \cdot 0,930 = 0,890$
Mitjana d'anys d'instrucció	9	0,682	
Anys previstos d'escolarització	16,7	0,811	
Índex d'educació	0,782	0,040	$(1 - 0,040) \cdot 0,782 = 0,751$
Logaritme de la RNB	10,16	0,780	
RNB	25.857	0,238	$(1 - 0,122) \cdot 0,238 = 0,209$

	Índex de Desenvolupament Humà	Índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat	Pèrdua
IDH de renda sense transformació logarítmica	$\sqrt[3]{0,930 \cdot 0,782 \cdot 0,238} = 0,557$	$\sqrt[3]{0,890 \cdot 0,751 \cdot 0,209} = 0,519$	$1 - 0,519 / 0,557 = 0,068$
IDH	$\sqrt[3]{0,930 \cdot 0,782 \cdot 0,780} = 0,828$	$(0,519 / 0,557) \cdot 0,828 = 0,772$	

Nota: valors arrodonits.

Nota tècnica 3. Càlcul de l'índex de desigualtat de gènere (IDG)

L'índex de desigualtat de gènere (IDG) reflecteix el desavantatge de la dona en tres dimensions: salut reproductiva, apoderament i mercat laboral, per a la major quantitat possible de països sempre que ho permeti la bona qualitat de les dades. L'índex mostra la pèrdua en desenvolupament humà a causa de la desigualtat entre consecucions de dones i homes en aquestes dimensions. Varia entre 0, quan les dones se'n surten tan bé com els homes, i 1, quan les dones se'n surten tan malament com sigui possible en totes les dimensions mesurades.

Es calcula utilitzant la mesura de la desigualtat sensible a les associacions suggerida per Seth (2009). L'índex es basa en la mitjana general de mitjanes generals de diferents ordres: la primera agregació es fa amb la mitjana geomètrica de les dimensions; aquestes mitjanes, calculades de manera independent per a dones i homes, després s'agreguen utilitzant una mitjana harmònica per a tots dos gèneres.

Fonts d'informació

- Taxa de mortalitat materna (MMR): Fons de les Nacions Unides per a la Infància (2010c)
- Taxa de fecunditat d'adolescents (AFR): Departament d'Afers Econòmics i Socials de les Nacions Unides (2009d)
- Proporció d'escons al parlament per gènere (PR): base de dades Parline de la Unió Interparlamentària (2010)
- Consecucions en educació secundària i superior (ES): Barro i Lee (2010)
- Taxa de participació en el mercat laboral (LFPR): Organització Internacional del Treball (2010d)

Com calcular l'índex de desigualtat de gènere

L'índex de desigualtat de gènere es calcula a través de cinc passos.

Pas 1. Tractar zeros i valors extrems

La taxa de mortalitat materna es trunca simètricament en 10 (mínim) i en 1.000 (màxim). El màxim de 1.000 es basa en el supòsit normatiu que estableix que els països amb una taxa de mortalitat materna superior a 1.000 no són diferents en la seva capacitat de crear condicions i suport a la salut materna. De la mateixa manera, s'assumeix que l'acompliment dels països que registren entre 1 i 10 morts per cada 100.000 nascuts vius és essencialment el mateix.

La representació de la dona al parlament de països que informen 0 es codifica com a 0,1%, ja que la mitjana geomètrica no pot tenir valors de zero i perquè en aquests països les dones exerceixen algun tipus d'influència política.

Pas 2. Agregar les dimensions dins de cada grup de gènere, utilitzant mitjanes geomètriques

Agregar les diferents dimensions per a cada gènere dota l'índex de desigualtat de gènere de sensibilitat a l'associació (vegeu Seth, 2009). En el cas de dones i nenes, la fórmula de l'agregació és la següent:

$$G_M = \sqrt[3]{\left(\frac{1}{MMR} \cdot \frac{1}{AFR}\right)^{1/2} \cdot (PR_M \cdot SE_M)^{1/2} \cdot LFPR_M},$$

i en el cas d'homes i nens és:

$$G_H = \sqrt[3]{1 \cdot (PR_H \cdot SE_H)^{1/2} \cdot LFPR_H}.$$

Pas 3. Agregar a través de grups de gènere, utilitzant una mitjana harmònica

Els índexs de dones i homes s'agreguen segons la mitjana harmònica per crear l'índex de gènere igualment distribuït

$$DANY(G_M, G_H) = \left[\frac{(G_M)^{-1} + (G_H)^{-1}}{2}\right]^{-1}.$$

La mitjana harmònica de les mitjanes geomètriques dins dels grups permet capturar la desigualtat entre dones i homes, alhora que ajusta les associacions entre dimensions.

Pas 4. Calcular la mitjana geomètrica de les mitjanes aritmètiques per a cada indicador

La referència estàndard per calcular la desigualtat s'obté agregant els índexs per a dones i homes utilitzant les mateixes ponderacions (és a dir, tractant els gèneres de la mateixa manera) i després agregant els índexs per a cada dimensió:

$$G_{M,H} = \sqrt[3]{\overline{Salut} \cdot \overline{Apoderament} \cdot \overline{LFPR}}$$

$$\text{donde } \overline{Salut} = \left(\sqrt{\frac{1}{MMR} \cdot \frac{1}{AFR}} + 1\right) / 2,$$

$$\overline{Apoderament} = \left(\sqrt{PR_M \cdot SE_M} + \sqrt{PR_H \cdot SE_H}\right) / 2, \text{ y}$$

$$\overline{LFPR} = \frac{LFPR_M + LFPR_H}{2}.$$

Salut no s'ha d'interpretar com una mitjana dels índexs corresponents de dones i homes, sinó com la meitat de la distància des de les normes establertes per als indicadors de salut reproductiva: menys quantitat de morts maternes i d'embarassos adolescents.

Pas 5. Calcular l'índex de desigualtat de gènere

En comparar l'índex de gènere igualment distribuït amb l'estàndard referencial s'obté l'IDG,

$$I = \frac{Dany(G_M, G_H)}{G_{M,H}}$$

que oscil·la entre 0 (sense desigualtat de gènere entre les dimensions) i 1 (desigualtat de gènere completa entre les dimensions).

Exemple: Brasil

	Salut reproductiva		Apoderament		Mercat laboral
	Taxa de mortalitat materna	Taxa de fecunditat entre adolescents	Representació parlamentària	Consecucions en educació secundària i superior	Taxa de participació en el mercat laboral
Dones	110	75,6	0,094	0,488	0,640
Homes	na	na	0,906	0,63	0,852
(M+H)/2	$(\sqrt{(1/110) \cdot (1/75,6)} + 1)/2 = 0,50$		$(\sqrt{0,094 \cdot 0,488} + \sqrt{0,906 \cdot 0,463})/2 = 0,431$		$(0,640 + 0,852) / 2 = 0,746$

Nota: na significa "no aplica".

Amb la fórmula anterior, s'obté senzillament el següent:

$$G_M \ 0,115 = \sqrt[3]{\left(\frac{1}{110} \cdot \frac{1}{75,6}\right) \cdot \sqrt{0,094 \cdot 0,488} \cdot 0,640}$$

$$G_H \ 0,820 = \sqrt[3]{1 \cdot \sqrt{0,906 \cdot 0,463} \cdot 0,852}$$

$$Dany(G_M, G_H) \ 0,201 = \left[\frac{1}{2} \left(\frac{1}{0,115} + \frac{1}{0,820} \right) \right]^{-1}$$

$$G_{M,H} \ 0,546 = \sqrt[3]{0,505 \cdot 0,431 \cdot 0,746}$$

$$IDG \ 1 - 0,201/0,546 = 0,632.$$

Nota tècnica 4. Càlcul de l'índex de pobresa multidimensional

L'índex de pobresa multidimensional (IPM) identifica múltiples privacions individuals en matèria d'educació, salut i nivell de vida. Aquest índex utilitza microdades d'enquestes de llars i, a diferència de l'índex de desenvolupament humà ajustat per la desigualtat, tots els indicadors necessaris per construir la mesura han de provenir de la mateixa enquesta.

Cada persona d'una determinada llar es classifica com a pobra, o no, en funció de la quantitat de privacions a les quals està sotmesa la seva família. Després, aquestes dades s'agreguen al mesurament nacional de la pobresa.

Metodologia

A cada persona se li assigna una puntuació segons les privacions que experimenta la seva llar en cadascun dels deu indicadors del component, (*d*). La puntuació màxima és 10 i cada dimensió rep la mateixa ponderació (per tant, la puntuació màxima en cada dimensió és $3^{1/3}$). Les dimensions d'educació i salut tenen dos indicadors cadascuna, de manera que cada component val 5/3 (o 1,67). La dimensió de condicions de vida té sis indicadors, de manera que cadascun val 5/9 (o 0,56).

Els llindars en educació són: cap membre de la llar va acabar cinc anys d'educació i almenys un nen en edat escolar (fins al vuitè any) no va a l'escola. Els llindars en salut són: almenys un membre de la llar està desnodrit i un o més infants han mort. Els llindars en el nivell de vida es relacionen amb: no tenir electricitat, no tenir accés a aigua potable, no tenir accés a sanejament adequat, utilitzar combustible «contaminant» (fems, llenya o carbó) per cuinar, tenir un habitatge sense terra pavimentat i no tenir cotxe, camió o vehicle motoritzat semblant i posseir només un d'aquests béns: bicicleta, motocicleta, ràdio, refrigerador, telèfon o televisor.

Per identificar els pobres multidimensionals se sumen les puntuacions de privació per a cada llar a fi d'obtenir la privació total de la llar, *c*. Per distingir entre pobres i no pobres⁴, s'utilitza com a punt de tall el valor 3, equivalent a un terç dels indicadors. Si *c* és més gran o igual a 3, aquesta llar (i tots els seus membres) es troba en condició de pobresa multidimensional. Les llars amb 2 o 3 privacions són vulnerables o estan en risc de caure en la pobresa multidimensional.

El valor de l'IPM és el resultat de dues mesures: la taxa de la incidència multidimensional i la intensitat (o amplitud) de la pobresa.

La taxa de la incidència, H , és la proporció de la població multidimensionalment pobra:

$$H = \frac{q}{n},$$

on q és el nombre de persones multidimensionalment pobres i n és la població total.

La intensitat de la pobresa, A , reflecteix la proporció dels indicadors dels components ponderats, d , on, de mitjana, els pobres resulten subjectes a privacions. Només per a les llars pobres, les puntuacions de privació se sumen i divideixen pel nombre total d'indicadors i pel nombre total de persones pobres:

$$A = \frac{\sum_1^q c}{qd},$$

on c és el nombre total de privacions ponderades que experimenten els pobres i d és el nombre total d'indicadors del component considerats (10 en aquest cas).

Exemple a partir de dades hipotètiques

Indicadors	Llars				Ponderacions
	1	2	3	4	
Mida de la llar	4	7	5	4	

Salut

Almenys un membre de la llar està desnodrit	0	0	1	0	5/3=1,67
Un o més infants han mort	1	1	0	1	5/3=1,67

Educació

Cap membre de la llar va acabar cinc anys d'instrucció	0	1	0	1	5/3=1,67
Almenys un infant en edat escolar no està matriculat a l'escola	0	1	0	0	5/3=1,67

Nivell de vida

Sense electricitat	0	1	1	1	5/9=0,56
Sense accés a aigua potable	0	0	1	0	5/9=0,56
Sense accés a sanejament adequat	0	1	1	0	5/9=0,56
Habitatge sense el terra pavimentat	0	0	0	0	5/9=0,56
La llar utilitza combustible «contaminant» (fems, llenya o carbó) per cuinar	1	1	1	1	5/9=0,56
La llar no té cotxe, camió o vehicle motoritzat semblant i només posseeix un d'aquests béns: bicicleta, motocicleta, ràdio, refrigerador, telèfon o televisor	0	1	0	1	5/9=0,56
Càlcul ponderat de privació, c (suma de cada privació multiplicada pel seu ponderador)	2,22	7,22	3,89	5,00	
És la llar pobra ($c > 3$)?	No	Sí	Sí	Sí	

Nota: 1 indica privació en l'indicador; 0 indica que no hi ha privació.

Càlcul ponderat de privacions a la llar 1:

$$\left(1 \cdot \frac{5}{3}\right) + \left(1 \cdot \frac{5}{9}\right) = 2,22$$

Taxa d'incidència

$$(H) = \left(\frac{7 + 5 + 4}{4 + 7 + 5 + 4}\right) = 0,80$$

(el 80 % de les persones viu en llars pobres)

Intensitat de la pobresa

$$(A) = \frac{(7,22 \cdot 7) + (3,89 \cdot 5) + (5,00 \cdot 4)}{(7 + 5 + 4) \cdot 10} = 0,56$$

(la persona pobra mitjana està subjecta a privacions en el 56% dels indicadors ponderats).

IPM = $H \cdot A = 0,450$

En resum, la noció bàsica és que l'IPM representa la proporció de la població subjecta a pobresa multidimensional, ajustada per la intensitat de les privacions patides.

NOTES

- 1 S'han registrat valors més baixos durant situacions de crisi (per exemple durant el genocidi a Ruanda), però òbviament no són sustentables.
- 2 El paràmetre d'aversió a la desigualtat reflecteix en quina mesura es posa èmfasi en les consecucions inferiors i es resta èmfasi a les consecucions superiors.
- 3 A_x s'estima a partir de dades d'enquestes, utilitzant les ponderacions d'aquestes enquestes,

$$\hat{A}_x = 1 - \frac{X_1^{w_1} \cdot \dots \cdot X_n^{w_n}}{\sum_1^n w_i X_i}, \text{ on } \sum_1^n w_i = 1.$$

- 4 Tècnicament, hauria de ser 3,33. A causa de l'estructura de la ponderació, les mateixes llars resulten ser pobres si s'utilitza un tall de 3.

Definició de termes estadístics

Anys d'instrucció, mitjana Anys d'educació mitjana que reben les persones de 25 anys i més durant la seva vida, basats en els nivells d'assoliments educacionals de la població transformats en anys d'educació d'acord amb la durada teòrica de cada nivell d'educació a què s'assisteix.

Anys previstos d'escolarització Anys d'instrucció que un nen en edat d'ingressar a l'escola pot esperar rebre si els patrons vigents de les taxes de matriculació específiques per edat es mantinguessin constants durant tota la vida.

Assistència oficial per al desenvolupament Préstecs oferts en condicions molt favorables (deduïda l'amortització de capital) i subvencions concedides per organismes oficials dels membres del Comitè d'Assistència per al Desenvolupament (CAD), institucions multilaterals i països no membres del CAD amb la finalitat de propiciar el desenvolupament econòmic i el benestar als països i territoris identificats a la part I de la llista de països receptors d'ajuda elaborada pel CAD. La xifra s'expressa com a percentatge de l'ingrés nacional brut (INB) del país receptor i inclou préstecs amb un component de subvenció d'almenys el 25% (calculat a una taxa de descompte de 10%).

Coefficient de Gini, ingressos Mesura el grau de desigualtat en la distribució dels ingressos (o del consum) entre els individus o llars d'un determinat país. Per la seva banda, la corba de Lorenz representa gràficament en un eix el percentatge acumulat d'ingressos i en un altre el percentatge acumulat de llars o persones corresponent a aquests ingressos. El coeficient de Gini mesura l'àrea entre la corba de Lorenz i la línia de perfecta igualtat; com més gran sigui aquesta àrea, més elevada serà la desigualtat. Els valors oscil·len entre 0 i 100, on 0 correspon a la perfecta igualtat, i 100, a la perfecta desigualtat.

Densitat de metges Quantitat de metges, inclosos metges generals i especialistes, expressada per cada 10.000 persones.

Despesa pública militar La totalitat de despeses del ministeri de defensa i altres en el reclutament i entrenament de personal militar i en la fabricació i compra d'equips i material militar, expressada com a percentatge del PIB.

Edat mitjana de la població Edat en la qual la població es divideix en dues parts de la mateixa mida, és a dir, el 50% de la població té més edat que aquesta i el 50%, menys.

Escons parlamentaris per gènere Percentatge d'escons en poder de cada gènere en una cambra baixa o única o en una cambra alta o senat, segons correspongui.

Esperança de vida en néixer Anys que un nadó pot esperar viure si els patrons de mortalitat per edats imperants en el moment del seu naixement es mantinguessin constants durant tota la vida.

Estalvi net ajustat Taxa d'estalvi d'una economia després de tenir en compte les inversions en capital humà, l'esgotament dels recursos naturals i el dany provocat per la contaminació, expressada com a percentatge de l'ingrés nacional brut (INB). Un estalvi net ajustat negatiu implica que la riquesa total d'un país va en descens i que l'economia segueix una trajectòria no sostenible.

Guerra civil, intensitat Puntuació que indica el nivell d'intensitat d'un conflicte civil. Una puntuació de 0 indica que no hi ha conflicte, 1 és un índex d'una guerra civil de baixa intensitat amb menys de 1.000 víctimes fatals a l'any, i 2 indica una guerra civil de gran envergadura amb almenys 1.000 persones mortes l'any.

Guerra civil, víctimes fatals Quantitat mitjana de víctimes fatals a causa d'una guerra civil per cada any de conflicte, per cada milió de persones. Quan els països sostenen diverses guerres, es fan servir les millors estimacions del nombre total de morts en combat.

INB (ingrés nacional brut) per càpita La suma del valor agregat de tots els productors residents en l'economia més tots els impostos als productes (menys els subsidis) no inclosos en la valoració del producte, a més de les entrades netes d'ingrés primari (compensació de treballadors i rendes per béns arrels) provinents de l'estranger, dividit per la població a meitat de l'any. El valor afegit és el producte net d'una indústria després de sumar tots els productes i descomptar les entrades intermèdies. Quan s'expressa en dòlars nord-americans en termes de la paritat del poder adquisitiu (PPA), es

converteix en dòlars internacionals usant les taxes de PPA. Un dòlar internacional té el mateix poder adquisitiu sobre el PIB que el dòlar nord-americà als Estats Units.

Incidència de la desnutrició Percentatge de la població que té una ingesta d'energia en la dieta permanentment per sota del requeriment energètic mínim per mantenir una vida saludable i dur a terme activitats físiques lleugeres amb un pes corporal acceptable segons l'altura.

Índex de desenvolupament humà (IDH) Índex compost que mesura la mitjana dels avenços en tres dimensions bàsiques del desenvolupament humà: vida llarga i saludable, educació i nivell de vida digne. Per conèixer detalls sobre com calcular-lo, vegeu la nota tècnica 1.

Índex de desenvolupament humà, ajustat per la desigualtat Valor de l'Índex de Desenvolupament Humà ajustat per les desigualtats en les tres dimensions bàsiques del desenvolupament humà. Per conèixer detalls sobre com es calcula la mesura, vegeu la nota tècnica 1.

Índex de desenvolupament humà - híbrid Índex que utilitza la mateixa forma funcional que l'IDH però inclou l'alfabetització i la matriculació bruta per construir l'índex d'educació i el PIB per càpita per a l'indicador d'ingressos. Aquest índex s'utilitza en l'anàlisi de tendències presentat en els capítols 2 i 3.

Índex de desenvolupament humà no referit a ingressos Valor de l'Índex de Desenvolupament Humà calculat exclusivament a partir dels indicadors d'esperança de vida i educació.

Índex de desigualtat de gènere Índex compost que mesura la pèrdua d'èxits en tres dimensions del desenvolupament humà: salut reproductiva, apoderament i mercat laboral, a causa de la desigualtat entre homes i dones. Per conèixer més detalls de com es calcula aquest índex, vegeu la nota tècnica 4.

Índex d'experiències negatives Escala que indica el percentatge d'entrevistats en l'Enquesta Mundial Gallup que van experimentar una emoció negativa, com dolor físic, preocupació, tristesa, estrès, depressió i ràbia el dia abans de l'enquesta. La codificació de la resposta és 1 per

a «sí» i 0 per a «no». Dels resultats se'n fa la mitjana i es multipliquen per 100.

Índex de pobresa multidimensional Proporcio de la població subjecta a condicions de pobresa multidimensional ajustada segons la intensitat de les privacions.

Índex de preus al consum Preu mitjà d'una cistella de béns i serveis que adquireixen les llars; la cistella varia segons el país i pot ser fixa o canviar d'acord amb intervals específics. Els canvis en l'índex de preus al consumidor indiquen un canvi en el valor real dels diners (poder adquisitiu).

Ingressos tributaris Total d'entrades a partir de transferències obligatòries al govern central per a finalitats fiscals que inclouen l'impost a la renda i les propietats però no les multes ni la majoria de les contribucions de la seguretat social, expressat com a percentatge del PIB.

Intensitat de la manca d'aliments Escassetat mitjana, en quilocalories, que pateixen les persones desnodrides, expressada com a percentatge del requeriment mínim diari d'ingesta d'energia en la dieta. Com més baix sigui el valor, menys intensa serà la manca d'aliments.

Inversió estrangera directa, entrades netes Entrades netes d'inversió destinades a obtenir un interès empresarial durador (10% o més de les accions amb dret de vot) en una empresa que operi en una economia diferent de la de l'inversor. Es tracta de la suma del capital en accions, la reinversió dels guanys, altres capitals a llarg termini i el capital a curt termini, expressada com a percentatge del PIB.

Llibertat política, democràcia Puntuació sobre les mesures democràtiques i dictatorials dels règims polítics, que distingeix entre els sistemes en els quals els càrrecs executius i legislatius són ocupats a través d'eleccions participatives i els que no.

Mestres de primària capacitats Percentatge de mestres de primària amb el mínim de capacitació pedagògica formal (abans del servei o en el servei) requerida per ensenyar al nivell primari.

Mesura democràtica de descentralització Puntuació publicada per la base de dades d'institucions polítiques que indica si es duen a terme eleccions del parlament i l'executiu en l'àmbit subnacional (municipal). Les puntuacions fluctuen entre 0 (sense eleccions locals) i 2 (es trien parlamentaris i membres de l'executiu en l'àmbit local).

Ocupació formal Treballadors assalariats més ocupadors, expressat com a percentatge de l'ocupació total.

Ocupació vulnerable Percentatge de persones empleades que exerceixen com a treballadors familiars no remunerats i treballadors per compte propi.

Participació política Percentatge d'entrevistats que van respondre «sí» a la pregunta de l'Enquesta Mundial Gallup «Ha entregat la seva opinió a algun funcionari públic en l'últim mes?».

Parts atesos per personal de salut qualificat Percentatge de parts atesos per personal capacitats (inclou metges, infermeres i llevadores) per prestar les atencions necessàries a les dones durant l'embaràs, el part i el postpart. No inclou les assistents de part tradicionals, estiguin capacitades o no.

Petjada ecològica de consum Superfície terrestre i marítima biològicament productiva que un país necessita per produir els recursos que consumeix i per absorbir els residus que genera, expressades en hectàrees per càpita.

PIB (producte interior brut) La suma del valor agregat de tots els productors residents a l'economia més tots els impostos als productes (menys els subsidis) no inclosos en la valoració del producte. Es calcula sense fer descomptes per la depreciació d'actius de capital físic o per l'esgotament i el deteriorament dels recursos naturals. El valor afegit és el producte net d'una indústria després d'haver sumat tots els productes i restat les entrades intermèdies. Quan s'expressa en dòlars nord-americans, es converteix usant el tipus de canvi mitjà informat pel Fons Monetari Internacional. S'aplica un factor de conversió alternatiu quan es considera que el tipus de canvi oficial difereix per un marge excepcionalment ampli de la taxa efectivament aplicada a les transaccions en divises i productes negociats. Quan s'expressa en dòlars nord-americans en termes de paritat del poder adquisitiu (PPA), es converteix a dòlars internacionals usant taxes de PPA. Un dòlar internacional té el mateix poder adquisitiu sobre el PIB que el dòlar nord-americà als Estats Units.

PIB per càpita Producte interior brut (PIB) en dòlars nord-americans dividit per la població a meitat d'any. Quan s'expressa com a taxa de creixement anual mitjana, es calcula la taxa de creixement anual a través del mètode de quadrats mínims amb dades del PIB per càpita constant en unitats de moneda local.

Població que viu en terres degradades Percentatge de persones que viu en terres molt degradades o greument degradades. La degradació de la terra es basa en quatre aspectes dels serveis ecosistèmics: biomassa, salut del sòl, quantitat d'aigua i biodiversitat. La degradació greu indica que les funcions biòtiques estan destruïdes gairebé totalment i que és impossible recuperar el sòl per a fins agrícoles. La degradació molt greu indica que les funcions biòtiques estan totalment destruïdes i que és impossible recuperar el sòl.

Població sota la línia de pobresa d'ingressos Percentatge de la població que viu sota la línia de pobresa especificada (1,25 dòlars nord-americans en PPA per dia i la línia de pobresa nacional). La línia de pobresa nacional és el llindar que les seves autoritats consideren adequat. Els càlculs nacionals es basen en estimacions de subgrups poblacionals ponderats, a partir de dades d'enquestes de llars.

Pobresa multidimensional, incidència Percentatge de la població que pateix mancances en almenys tres dels deu indicadors ponderats utilitzats per construir l'Índex de Pobresa Multidimensional.

Pobresa multidimensional, intensitat de la manca Percentatge mitjà de carències experimentat pels que pateixen pobresa multidimensional.

Satisfacció amb la qualitat de l'aigua Percentatge d'entrevistats que responen «sí» a la pregunta de l'Enquesta Mundial Gallup «A la ciutat o zona on viu, està satisfet amb la qualitat de l'aigua?».

Satisfacció amb la qualitat de l'atenció de salut Percentatge d'entrevistats que responen «sí» a la pregunta de l'Enquesta Mundial Gallup «A la ciutat o zona on viu, està satisfet amb la disponibilitat d'atenció mèdica de qualitat?».

Servei del deute, despesa pública Suma de l'amortització de capital i interessos efectivament pagats en moneda estrangera, béns o serveis sobre l'endeutament a llarg termini (amb venciments superiors a un any), interessos pagats sobre el deute a curt termini i pagaments fets al Fons Monetari Internacional, expressat com a percentatge de l'INB.

Taxa de dependència Relació entre la població de 0 a 14 anys i de més de 65 anys i la població econòmicament activa (entre 15 i 64 anys), expressada com els dependents per cada 100 persones entre 15 i 64 anys.

Taxa d'atur Percentatge de la força laboral (població amb feina i aturada) de 15 anys o més que no té feina remunerada i no treballa per

compte propi, però està disposada a treballar i ha pres mesures específiques per aconseguir una feina remunerada o treballar per compte propi.

Taxa de fecunditat entre adolescents

Quantitat de naixements de dones entre 15 i 19 anys, expressats per cada 1.000 dones d'aquesta mateixa edat.

Taxa de matriculació bruta Matriculació total en un nivell d'educació donat, independentment de l'edat, expressada com a percentatge de la població en edat escolar oficial per a aquest nivell d'educació.

Taxa de matriculació neta Matriculació en un nivell d'educació donat de l'edat oficial per a aquest nivell, expressada com a percentatge de la població total del mateix grup etari.

Taxa de mortalitat d'adults Probabilitat entre 1.000 que una persona de 15 anys mori abans de complir els 60 anys.

Taxa de mortalitat de nens menors de cinc anys Probabilitat entre 1.000 de morir entre el part i els cinc anys d'edat, subjecta a les taxes de mortalitat específiques actuals per a l'edat.

Taxa de mortalitat infantil Probabilitat de morir entre el part i exactament un any d'edat, expressada per cada 1.000 nadons nascuts vius.

Taxa de mortalitat materna Morts maternes, expressades per cada 100.000 nadons nascuts vius. La mort materna es defineix com la mort d'una dona durant l'embaràs o dins dels 42 dies després de finalitzar l'embaràs, independentment de la durada i el lloc, per causes vinculades o agreujades pel mateix embaràs o la seva atenció, però no per causes accidentals o incidentals.

Taxa de participació en la força de treball Percentatge de la població econòmicament activa (entre 15 i 64 anys) que participa en el mercat laboral, ja sigui treballant o buscant feina.

Taxa de repetició, escola primària Quantitat d'estudiants de primària matriculats en el mateix grau al qual van assistir l'any escolar anterior, expressat com un percentatge de la matriculació total a l'escola l'any anterior.

Taxa d'ús d'anticonceptius, qualsevol mètode Percentatge de dones en edat reproductiva (entre 15 i 49 anys) que utilitza o la parella de les quals fa servir alguna forma d'anticonceptiu, ja sigui modern o tradicional.

Taxa total de fecunditat Quantitat de fills que tindria cada dona si visqués fins a la fi de la seva edat reproductiva i tingués fills en cada edat de conformitat amb les taxes vigents de fecunditat específiques per a aquesta edat.

Taxes d'alfabetització d'adults Percentatge de persones de 15 o més anys capaces de llegir, escriure i comprendre un text breu i senzill relacionat amb la seva vida quotidiana.

Violacions dels drets humans Puntuació publicada per la Base de Dades d'Institucions Polítiques (en la que s'anomena escala de terror polític) que mesura les violacions dels drets humans, segons la classificació feta per Gibney, Cornette i Wood [2010] d'assassinats, tortures, desaparicions i presó política sancionades. La puntuació es basa en codis experts sobre l'àmbit (tipus), la intensitat (freqüència) i l'extensió de la violència.

Agrupacions de països

Països desenvolupats

Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic

(28 països)

Alemanya
Austràlia
Àustria
Bèlgica
Canadà
Dinamarca
Eslovàquia
Espanya
Estats Units d'Amèrica
Finlàndia
França
Grècia
Hongria
Irlanda
Islàndia
Itàlia
Japó
Luxemburg
Noruega
Nova Zelanda
Països Baixos
Polònia
Portugal
Regne Unit
República Txeca
República de Corea
Suècia
Suïssa

Desenvolupats no membres de l'OCDE

(16 països o territoris)

Andorra
Bahrain
Barbados
Brunei, Soltanat de
Estònia
Emirats Àrabs Units
Eslovènia
Hong Kong, Xina (RAE)
Israel
Liechtenstein
Malta
Mònaco
Quatar
San Marín
Singapur
Xipre

Països en desenvolupament

Estats Àrabs

(17 països o territoris)

Aràbia Saudita
Algèria
Djibouti
Egipte
Iemen
Iraq
Líbia
Jordània
Kuwait
Líban
Marroc
Oman
República Àrab Siriana
Somàlia
Sudan
Territoris Palestins Ocupats
Tunísia

Àsia oriental i el Pacífic

(24 països)

Cambodja
Fiji
Filipines
Indonèsia
Illes Marshal
Illes Salomó
Kribari
Malàisia
Micronèsia (Estats federats de)
Mongòlia
Myanmar
Nauru
Palau
Papua Nova Guinea
República Democràtica Popular Lao
República Popular Democràtica de Corea
Samoa
Tailàndia
Timor-Leste
Tonga
Tuvalu
Vanuatu
Vietnam
Xina

Europa i Àsia central

(23 països)

Albània
Armènia
Azerbaidjan
Bielorússia
Bòsnia i Hercegovina
Bulgària
Croàcia
Federació russa
Geòrgia
Kazakstan
Kirguizistan
Letònia
Lituània
Macedònia
Moldàvia
Montenegro
Romania
Sèrbia
Tadjikistan
Turkmenistan
Turquia
Ucraïna
Uzbekistan

Països en desenvolupament

Amèrica Llatina i el Carib (32 països o territoris)

Antigua i Barbuda
 Argentina
 Bahamas
 Belize
 Bolívia (Estat plurinacional de)
 Brasil
 Colòmbia
 Costa Rica
 Cuba
 Dominica
 Equador
 El Salvador
 Grenada
 Guatemala
 Guyana
 Haití
 Hondures
 Jamaica
 Mèxic
 Nicaragua
 Panamà
 Paraguai
 Perú
 República Dominicana
 Saint Christopher i Nevis
 Sanit Vicent i les Grenadines
 Saint Lucia
 Surinam
 Trinitat i Tobago
 Uruguai
 Veneçuela (República bolivariana)
 Xile

Àsia meridional (9 països)

Afganistan
 Bangla Desh
 Bhutan
 Índia
 Maldives
 Nepal
 Pakistan
 República islàmica d'Iran
 Sri Lanka

Àfrica subsahariana (45 països o territoris)

Angola
 Benín
 Botswana
 Burkina Faso
 Burundi
 Cap Verd
 Camerun
 Comores
 Congo
 Costa d'Ivori
 Eritrea
 Etiòpia
 Gabon
 Gàmbia
 Ghana
 Guinea
 Guinea Equatorial
 Guinea Bissau
 Kenya
 Lesotho
 Libèria
 Madagascar
 Malawi
 Mali
 Mauríci
 Mauritània
 Moçambic
 Namíbia
 Níger
 Nigèria
 República Centreafricana
 República Democràtica del Congo
 República Unida de Tanzània
 Rwanda
 Sao Tomé i Príncipe
 Senegal
 Seychelles
 Sierra Leone
 Sud-àfrica
 Swazilàndia
 Togo
 Txad
 Uganda
 Zàmbia
 Zimbabwe

Països menys desenvolupats (49 països)

Afganistan
 Angola
 Bangla Desh
 Benín
 Bhutan
 Burkina Faso
 Burundi
 Cambodja
 Comores
 Djibouti
 Eritrea
 Etiòpia
 Gàmbia
 Guinea
 Guinea Bissau
 Guinea Equatorial
 Haití
 Iemen
 Illes Salomó
 Kiribati
 Lesotho
 Libèria
 Madagascar
 Malawi
 Maldives
 Mali
 Mauritània
 Myanmar
 Nepal
 Níger
 República Centreafricana
 República Democràtica del Congo
 República Democràtica Popular Lao
 República Unida de Tanzània
 Rwanda
 Samoa
 Sao Tomé i Príncipe
 Senegal
 Sierra Leone
 Somàlia
 Sudan
 Timor-Leste
 Togo
 Tuvalu
 Txad
 Uganda
 Vanuatu
 Zàmbia

